

PROF. DR. H. ERCÜMENT ERDEM
Editör

HUKUK POSTASI 2014

Editör

Prof. Dr. H. Ercüment ERDEM

GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ
TİCARET HUKUKU ANABİLİM DALI E. ÖĞRETİM ÜYESİ

HUKUK POSTASI

2014

ERDEM & ERDEM Ortak Avukatlık Bürosu
Valikonağı Caddesi Başaran Apartmanı No: 21/1
Nişantaşı 34367 İstanbul

ERDEM-ERDEM

Hukuk Dizisi - 09

HUKUK POSTASI 2014

Editör: Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Kapak Tasarım: Gülgonca Çarpık

Dizgi: Sami Abbas

Bu kitabın Türkiye ve diğer ülkelerdeki yayın hakları Erdem & Erdem Ortak Avukatlık Bürosuna aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Bu kitapta yayımlanan makaleler ve diğer veriler tamamıyla bilgilendirme amaçlıdır ve herhangi bir yasal ya da profesyonel tavsiye veya hukukî görüş niteliği taşımaz. Kitapta yer alan bilgiler herhangi bir avukat/müvekkil ilişkisi kurmaz. Bu nedenle, okuyuculara profesyonel anlamda yardım almadan sadece bu kitapta verilen bilgilere göre hareket etmeleri önerilmez.

Baskı - Cilt

ALTAN BASIM SAN. TİC. LTD. ŞTİ.

Yüzyıl Mah. Matbaacılar Sit. 222 34200 Bağcılar/İstanbul

(Sertifika No. 11968)

(0-212) 629 03 74

1. Baskı – Mart 2015 – İSTANBUL

ISBN 978 - 605 - 61961 - 8 - 8

ERDEM & ERDEM Ortak Avukatlık Bürosu

Valikonağı Caddesi Başaran Apartmanı No: 21/1

Nişantaşı 34367 İstanbul

Tel: 0212 291 73 83

www.erdem-erdem.av.tr

ÖNSÖZ

Hukuk Postası 2014 kitabımızı hayata geçirmekten çok mutluyuz. Bundan önceki yıllarda olduğu gibi, Hukuk Postası 2014 her ay Büromuzun internet sitesinde yayınladığımız aylık bültenlerimizde yer alan makalelerin sistematik bir şekilde bir araya getirilmesinden oluşuyor. 2010'dan başlayarak kitaplaştırdığımız bu yayınların, iş ortaklarımızdan, müvekkillerimizden ve uygulamadaki diğer ilgililerden gördüğü büyük ilgi, bu çalışmalarımızı daha da geliştirmek ve genişletmek konusundaki çabalarımızda bize güç veriyor.

Hukuk Postası 2014'ün sistematüğinde geçen yıllara göre bir farklılık yapmadık. 2014 yılında 2012'den beri temel kanunlarda yapılan değişikliklere ilişkin ikincil mevzuat çalışmaları sürdü. Bu nedenle Hukuk Postası'nda ikincil mevzuata ilişkin makalelerimiz yoğunlukta. Şirketler Hukuku yanında, Rekabet Hukuku, Enerji hukuku ve Tahkim de bu yılki yayınıımızda da önemli bir bölüm oluşturuyor. Hukuki gelişmeler bölümü 2014 yılı içinde kabul edilen milletlerarası antlaşmalar, kanunlar, yönetmelikler, tebliğler, Rekabet Kurulu kararları, Özelleştirme Yüksek Kurulu kararları ve enerji hukukundaki önemli gelişmelere ve önemli içtihatlarla toplu bir bakış sunuyor. Bu bölümün de tüm yıla kuşbakışı bakmak açısından yararlı olduğunu düşünüyöruz.

Bu kitap, ilk günden beri bu fikre sahip çıkarak üstün bir özveriyle çalışan, bilimsel araştırmanın önemine ve bilimsel verilerin yol göstericiliğine inanmış bir ekibin eseridir. Bu yayında emeği geçen başta makale yazarlarına, ayrıca makaleleri okuyarak gözden geçiren, tercümelerini kontrol eden, web sitesine yükleyen, elimizdeki kitabın düzeltmelerini yapan tüm ekip arkadaşlarımıza içtenlikle ve ayrı ayrı teşekkürü borç biliriz.

İlk defa geçen yıl başlattığımız e-kitap uygulamasını bu yıl da sürdürüyoruz. Elinizdeki kitaba da web sayfamızdan e-kitap olarak da ulaşabilirsiniz.

Sürekli gelişmenin önemine inanan bir ekip olarak, sizlerden gelecek geri bildirimlerin bizlere ışık tutacağına inanıyoruz. Bu nedenle görüş ve yorumlarınızı bizlerden esirgemeyiniz.

Bu yayında yer alan bilgilerin müvekkillerimize ve iş ortaklarımıza yararlı olmasını umar, 2015 yılının hepinize sağlık, mutluluk ve başarılar getirmesini dileriz.

Nişantaşı, Ocak 2015

Av. Piraye Erdem
Kurucu ve Yönetici Ortak

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem
Kurucu Ortak

KATKIDA BULUNANLAR

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Av. Piraye Erdem

Doç. Dr. H. Murat Develioğlu

Av. Özgür Kocabaşoğlu

Av. Süleyman Sevinç

Av. Ali Sami Er, LLM

Av. Pelin Baydar

Dr. Ceyda Sural, LLM

Av. Ceyda Büyükoral

Av. Berna Aşık Zibel, LLM

Av. Nilay Çelebi, LLM

Av. Tuna Çolgar, LLM

Av. Alper Uzun

Av. Zeynep Tuncer, LLM

Av. Özen Ödev

Av. Ezgi Babur, LLM

Av. Naciye Yılmaz

Av. Leyla Orak Çelikboya

Av. Revan Sunol

Av. Selen Öztürk

Av. Ecem Süsoy

Av. Ecem Çetinyılmaz

Av. Yeşim Tokgöz

Stj. Av. Özgür Can Altun

Stj. Av. Mehveş Erdem

Stj. Av. Ece Yılmaz

Stj. Av. Eda Uludere

Stj. Av. Nilsun Gürsoy

Derya Akyüz

Banu Ülsever

Beril Sarı

Arzu Tağhan

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	III
KATKIDA BULUNANLAR	V
KISALTMALAR	XIII
TİCARET HUKUKU	1
Yönetim Kurulunun Yetki Devri	3
6552 sayılı Torba Yasa ile Türk Ticaret Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler	9
Anonim Şirketlerde Tüzel Kişi Yönetim Kurulu Üyesi Temsilcisinin Sorumluluğu	13
Özel Denetim İsteme Hakkı	17
İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu	21
Hâkimiyet Sözleşmeleri	25
Sermaye Taahhüdü Yoluyla Sermaye Artırımı	30
Şarta Bağlı Sermaye Artırımı	35
Sermaye Şirketlerinde Alacağın Sermaye Olarak Değerlendirilmesi	40
Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Sermaye Azaltımı	45
Tasfiye Memurlarının Görev, Yükümlülük ve Sorumlulukları	48
Anonim Şirketin Haklı Sebep Feshi	53
İki Kişilik Limited Şirketlerde Çıkma ve Çıkarılma	58
Limited Şirketlerde Haklı Sebep Fesih	63
6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 202/2 uyarınca Paysahiplerinin Zararlarının Tazmini veya Payların Satın Alınması Davası	68
Pay Devri mi, Malvarlığı Devri mi?	73
Acentenin Rekabet Etmeme Yükümlülüğü	79

VIII

SERMAYE PİYASASI HUKUKU	85
Bir İslami Finansman Aracı Olarak Sukuk'un Türkiye'de Öne Çıkması ..	87
Önemli Nitelikteki İşlemlere İlişkin Ortak Esaslar ve Ayrılma Hakkı Tebliği (II-23.1)	92
Pay Alım Teklifi	99
Kurumsal Yönetim İlkeleri Tebliği I	106
Kurumsal Yönetim İlkeleri Tebliği II.....	110
Yenilenen Özel Durumlar Tebliği ve Rehberi.....	114
Merkezi Kayıt Kuruluşunun Kuruluş, Faaliyet, Çalışma ve Denetim Esasları Hakkında Yönetmelik	121
Sermaye Piyasası Mevzuatı Kapsamında İlişkili Taraf İşlemleri	125
Halka Açık Ortaklıklarda Çıkarma ve Satma Hakları	130
Varlığa veya İpoteğe Dayalı Menkul Kıymetler	137
Sermaye Piyasalarında Yeni Düzenleme: Gayrimenkul Yatırım Fonları	141
Yatırım Fonlarının Yeni Hukuku - I	146
TAHKİM	153
ICC Tahkiminde Davaların Birleştirilmesi.....	155
ICC Tahkiminde Tahkim Yeri Seçimi Konusundaki Güncel Uygulamalar	160
ICC Tahkiminde Masraf Avansı	164
Tahkime Elverişlilik İtirazı.....	168
Tahkim İtirazı ve Mahkemelerin Tahkim İtirazının Geçerliliğini İnceleme Ölçüsü.....	173
ICC Tahkiminde Tarafların Sulh Olması ve Rızai Kararlar.....	177
Türk Hukukunda Tahkimde Temsil için Özel Yetki.....	181
İstanbul Tahkim Merkezi.....	187

REKABET HUKUKU	193
Rekabetin Korunması Hakkında Kanun Tasarısı Yayımlandı	195
Ceza Yönetmeliği Taslağı Yayımlandı	201
Rekabet İhlali Nedeniyle Açılan Tazminat Davalarına İlişkin Yönerge Teklifi.....	208
Rekabet İhlali Nedeniyle Açılan Tazminat Davalarına İlişkin Yönergenin Türk Hukukuna Etkileri	213
Hâkim Durumun Dikey Anlaşmalar Yoluyla Kötüye Kullanılması.....	218
 BORÇLAR HUKUKU	 223
Adi Ortaklıklar	225
Culpa in Contrahendo Sorumluluğu	231
Karşılıklı Borç Yükleyen Sözleşmelerde Borçlu Temerrüdünün Sonuçları ve Müspet Zarar – Menfi Zarar Ayrımı	235
Konut ve Çatılı İşyeri Kiralarında Sözleşmenin On Yıllık Kira Uzama Sürelerinin Sonunda Bildirim ile Sona Ermesi	239
Kefalet Sigortası Genel Şartları	243
İpotek Sözleşmelerinde Yer Alan Kefalet Taahhütlerinin Genel İşlem Şartları Çerçevesinde Geçerliliği ile İlgili 13.02.2013 Tarihli 2012/14777 E. ve 2013/2711 K. Sayılı Yargıtay Kararı	247
Borçlar Kanunu'nun 603. Maddesinde Yer Alan Kişisel Teminatlarla İlgili Genel Hükmün Avale Uygulanıp Uygulanamayacağı	251
 USUL HUKUKU	 255
6545 Sayılı Kanun ile Yargılama Sistemine Getirilen Değişiklikler	257
Hukuk Muhakemeleri Kanunu İle İhtiyati Tedbire Getirilen Yenilikler	262
Türk Hukukunda Özel Takip Yolları: Rehnin Paraya Çevrilmesi ve İflas	267
İdari Yargılama Usulündeki Önemli Değişiklikler.....	271

ENERJİ HUKUKU	275
Elektrik Piyasası Kanunu’nda Yenilenebilir Enerji.....	277
İnşaat Sektöründe Kullanılan Model Sözleşmeler Serisi.....	282
Yeni ÇED Yönetmeliği Yürürlüğe Girdi	288
İŞ HUKUKU	293
6552 Sayılı Kanun (“Torba Kanun”) ile İş Hukuku Kapsamında Getirilen Değişiklikler.....	295
Belirli Süreli İş Sözleşmesi	299
Alt İşverenlik Sözleşmelerinde Muvazaa.....	304
İşe İade Davası	307
İş Akdinin Geçerli Sebebe Dayanmayan Feshine İlişkin Yargıtay Uygulamaları	312
TÜKETİCİ HUKUKU	317
Tüketici Sözleşmelerinde Haksız Şartlar	319
6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’da Ayıplı Mala İlişkin Hükümler	326
6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Uyarınca Ayıplı Hizmet	331
FİKRİ MÜLKİYET HUKUKU	335
Fikir ve Sanat Eserleri Sahiplerinin Hakları	337
Markanın Kullanım Sonucu Ayırt Edicilik Kazanması.....	341
Fikri Mülkiyetin Uluslararası Düzeyde Korunması ve Gümrükte El Koyma	344
MUHTELİF	349
Kamu Özel İş Birliği Hakkındaki Kanunda Yapılan Değişiklikler.....	351
Yabancıların Türkiye’de İkamet İzinleri	355

İnternet Ortamındaki Yayınların Düzenlenmesi Hakkındaki Kanuna Getirilen Değişiklikler	360
6306 sayılı Kanun'a göre Riskli Yapıların Güçlendirilmesi	364
Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri	368
<i>HUKUKÎ GELİŞMELER</i>	373
Önemli Milletlerarası Antlaşmalar	375
Önemli Bakanlar Kurulu Kararları	382
Kanunlardaki Önemli Değişiklik ve Gelişmeler	386
Yönetmeliklerdeki Önemli Değişiklik ve Gelişmeler	387
Tebliğlerdeki Önemli Değişiklik ve Gelişmeler	398
Genel Tebliğlerdeki Önemli Değişiklik ve Gelişmeler	420
Diğer Önemli Değişiklik ve Gelişmeler	423
Rekabet Hukukunda Önemli Mevzuat ve Kararlar	426
Birleşme ve Devralmalar'da Önemli Mevzuat ve Kararlar	436
Özelleştirme'de Önemli İlan ve Kararlar	457
Enerji Hukuku'nda Önemli Değişiklik ve Gelişmeler	458
<i>KAVRAM DİZİNİ</i>	463

KISALTMALAR*

BK	:	Borçlar Kanunu
bkz.	:	Bakınız
C.	:	Cilt
c.	:	cümle
dn.	:	dipnot
E.	:	Esas
EPDK	:	Elektrik Piyasası Düzenleme Kurumu
eTTK	:	6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
FIDIC	:	Fédération Internationale des Ingénieurs-Conseils
HD.	:	Hukuk Dairesi
ICC	:	International Chamber of Commerce
İYUK	:	İdari Yargılama Usulü Kanunu
K.	:	karar
m.	:	madde
no.	:	numara
RKHK	:	4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun
s.	:	sayfa
S.	:	sayı
SPK	:	Sermaye Piyasası Kurulu
TTSG	:	Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi
TTK	:	6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

---

* Bu bölümde yer alan kısaltmalar genel kısaltmalardır. Kullanılan diğer kısaltmalar her bir makalede ayrıca belirtilmiştir.

XIV

vd. : ve devamı

Yarg. : Yargıtay

TİCARET HUKUKU

Yönetim Kurulunun Yetki Devri*

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Giriş

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu¹ (“TTK”) yönetim kurulunun yetkileri ve sorumluluğu başta olmak üzere mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu’ndan (“ETK”) önemli ölçüde sapar. TTK yönetim kurulunun görev ve yetkileri ile görevini yapma şekline ilişkin önemli yenilikler getirir. Devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri belirler. Şirketin üst yönetimi ile şirketin idaresinin birbirinden ayrılması, yetkilerin devri açısından önemli değişiklikler ve yenilikler getirilir. Yönetim kurulu şirketin işletme konusunu gerçekleştirilmesi için her konuda karar alabilir.

Mart 2011 tarihli yazıda TTK’nın yönetim kuruluna ilişkin önemli değişiklikleri ele alınmıştır². Bu makalede ise, yönetim kurulunun görev ve yetkileri ile bu yetkilerin devri incelenir.

Devredilemez Görev ve Yetkiler

Genel Olarak

ETK döneminde anonim şirket organlarının yetkileri, hangi görevlerin genel kurula veya yönetim kuruluna verildiği ve hangi görev ve yetkilerin devrinin mümkün olduğu tartışmalıydı. Bu sorunu çözmek üzere kanun koyucu hem genel kurul hem de yönetim kurulu için devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri düzenledi. Ayrıca TTK m. 374, yönetim kurulunun, kanun ve esas sözleşmenin genel kurulun yetkisine bıraktığı

---

* *Mayıs 2014 tarihli Makale*

¹ 14 Şubat 2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı ve 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girdi.

² **Ercüment Erdem**, Anonim Şirketlerin Yönetim Kurulunda Değişiklikler, <http://www.erdem-erdem.av.tr/articles/anonim-sirketlerin-yonetim-kurulunda-degisiklikler/> (erişim tarihi 3 Haziran 2014).

konular dışında şirketin işletme konusunu gerçekleştirmesi için gerekli her iş hakkında karar almaya yetkili, yani şirketin genel yetkili organı olduğunu belirtir. Genel kurulun egemenliği uygulanması terkedildi.

TTK, m. 375 yönetim kurulunun devredilmez görev ve yetkilerini düzenler. Maddede şirketin üst düzey yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi, yönetim teşkilatının belirlenmesi, finansal planlama için bir düzen kurulması, müdür ve imza yetkililerinin atanması veya bunların görevden alınması, yönetimin üst gözetimi, defterlerin tutulması, faaliyet raporları gibi görevler de ele alınır. ETK ile paralel olarak genel kurul kararlarının yürütülmesi ve borca batıklık durumunda mahkemeye bildirim de yönetim kurulunun devredilemeyen görev ve yetkileri arasındadır. Bu görev ve nitelikler, esas sözleşme veya kurul kararı ile başka bir organa, komiteye veya kurula devredilemez veya üçüncü kişilere delege edilemez.

Ancak yönetim kurulunun devredilemez yetkileri bu madde ile sınırlı değildir, kanunun çeşitli maddelerine serpiştirilmiş ve sadece yönetim kurulunun yapabileceği farklı işler de vardır. Örneğin TTK m. 368'de düzenlenen yönetim kurulunun ticari mümessil ve ticari vekil atama yetkisi de, m. 375/1(d) bendinde müdür ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkililerinin atama ve görevden alınmalarının devredilemez görev ve yetkiler arasında olması nedeniyle, devredilemez nitelikte kabul edilmelidir.

Bunun dışında birleşme işleminde birleşme sözleşmesinin hazırlanması (m. 145) genel kurul toplantı gündeminin hazırlanması ve genel kurulun toplantıya çağırılması (m. 410), yıllık faaliyet raporunun hazırlanarak şirket gelirlerinin hangi alanlarda kullanılmasına ilişkin genel kurula teklif sunulması (m. 516), gerekli olması halinde esas sözleşme değişiklikleri için Gümrük ve Ticaret Bakanlığı izinlerinin alınması (m. 435), nama yazılı pay devrine izin verilmesi veya izinden imtina edilmesi de yönetim kurulunun görev ve yetkilerindedir. Esas sözleşme ve genel kurul kararları ile başkaca devredilemez yetkiler de öngörülebilir.

Üst Düzey Yönetim ve İmza Yetkilileri

Yönetim kurulunun devredilemez görevleri arasında bulunan üst düzey yönetimin ve müdürler ile imza yetkililerinin atanması konusu

özellikle önemlidir. Bu iki yetki genel olarak işletme stratejisinin belirlenmesi ve uygulanması için talimatların verilmesini kapsar.

Üst düzey yöneticilerin seçilmesi münhasıran yönetim kurulunun yetkisindedir; ancak üst düzey yönetimin daha altında yer alan kademelere yapılacak atamalar yönetime devredilebilir. Kanun, üst düzey yönetim kavramını kullanarak, şirketin üst düzey sayılmayan günlük işlerinin yürütülmesinin yönetim kurulunun öncelikli işi olmadığını da vurgular.

Ancak, imza yetkisi tanınan müdürlerin bizzat yönetim kurulu tarafından atanması ile ilgili TTK m. 375/1(d)'nin "*müdür ve aynı işle ve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları*" ifadesine göre, bu devredilemez yetki yalnızca üst düzey imza yetkililerini kapsamaz. Bu maddeye göre imza yetkisi olan kişileri belirleme, yönetim kurulunun delege edebileceği bir yetki değildir.

Müdürler ve imzaya yetkili kişilerin ne kadar geniş yorumlanması gerektiği öğretide tartışmalıdır. Özellikle büyük şirketlerin (örneğin çok sayıda şubesi olan bir bankanın) yönetim kurulunun, her kademe-deki görevden alınan, istifa eden ve başka sebeplerle imza yetkisi alınan kişileri ve bunların yerine atanan kişileri kurul olarak belirlemesi önemli bir iş yüküne neden olur. Mahkemelerin bu ifadenin kapsamını dar veya geniş yorumlaması, uygulamada yönetim kurulunun yetkilerini ne ölçüde delege edebileceğini belirleyecektir. Mevzu düzenlemenin bulunduğu İsviçre hukukunda uygulamada bu ifade üst düzey yönetim ile sınırlı olarak anlaşılır. Türk hukukunda da, bu hüküm amaca uygun olarak dar yorumlanabilir.

Görev Dağılımı

TTK, ETK'dan farklı olarak, yönetim kurulunun yönetim ve temsil yetkisi ile bu yetkilerin devrini ayrı maddelerde düzenler ve gerek kurul içi görev dağılımı gerekse kurul üyelerine veya üçüncü kişilere delegasyona ilişkin önemli yenilikler getirir. Getirilen düzenlemeler ile yönetim kurulu, kendi organizasyon ve yönetimini, görev ve yetki dağılımını belirleyebilir, gerekirse komiteler kurabilir.

Başkan ve Başkan Vekili

TTK m. 366/1 uyarınca yönetim kurulu her yıl üyeleri arasından bir başkan ve en az bir başkan vekili seçer. Böylelikle TTK birden fazla başkan vekili seçilmesine olanak sağlar.

Komite ve Komisyonlar

Yönetim kurulu, işlerin gidişini izlemek için üyelerinin de içinde bulunabileceği komite ve komisyonlar kurabilir (m. 366/2). Örneğin, TTK'nın iç denetimi kaldırmasına rağmen, anonim şirkette iç denetimin yapılması istenirse bu amaçla komite veya komisyon kurulması öngörülebilir. Kurumsal yönetim açısından önemli olan bu imkân uyarınca, icra komiteleri, geçici komisyonlar kurabilir. Komite veya komisyonların oluşturulması tamamen yönetim kurulunun takdirindedir, ancak TTK m. 378 uyarınca, borsada işlem gören şirketlerin riskin erken teşhisi komitesi kurması zorunludur.

Kurulacak komiteler yönetim kurulu üyelerinden oluşabilir, ancak bu bir zorunluluk değildir.

Komisyon oluşturulması, yönetim yetkilerinin üyeler arasında bölünmesi veya devrinden farklıdır. Komite ve komisyonlar yönetim kurulunun karar alma sürecine destek olacak bir yapı oluşturur. Dolayısıyla yetki devrinden farklı olarak, komite kurulabilmesi için esas sözleşmede hüküm olması gerekmez.

Yönetim Kurulu Yetkilerinin Devri

Yönetim Yetkisi

Yönetim yetkisi, şirketin yönetim kurulunun belirlediği politikalara göre idare edilmesi ve işletilmesidir. Yönetim yetkisi şirketin iç ilişkilerini ilgilendirir. Yönetim yetkisi, devredilmediği sürece, tüm yönetim kurulu üyelerine aittir ve yönetim kurulu (tek üyeden oluşsa dahi) yönetim görev ve yetkisini kurul olarak yerine getirir.

Yönetim kurulu, TTK m. 367 uyarınca (yukarıda incelenen devredilemez yetkileri haricinde) şirketin yönetimini bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişilere delege edebilir. Burada sözü edilen devir, organsal işlevin devridir.

Yönetim kurulu dilerse devredebileceği yönetim yetkilerini tamamen delege ederek yürütme yetkisi olmayan ve gözetim organı haline gelen bir kurul olabilir. Böylelikle, anonim şirketlerin yetkilerin devredildiği uzman yöneticiler tarafından yönetilmesi ve şirketlerin kendilerine en uygun yönetim yapısını seçmeleri mümkün hale gelir.

Yönetim yetkisinin devredilebilmesinin ilk koşulu esas sözleşmede buna ilişkin hüküm bulunmasıdır. Yalnızca yetki devrine ilişkin genel kurul kararı alınması yeterli değildir. Yönetim kurulu bu esas sözleşme hükmüne dayanarak yönetim yetkisinin devrine ilişkin bir iç yönerge hazırlayarak yetkisini devredebilir. İç yönerge şirketin yönetimini ve yönetimin nasıl bölüneceğini, devredileceğini, görevleri, görev tanımları ve yerlerini, kimin kime bağlı ve bilgi sunmakla yükümlü olduğunu, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkeleri gereğine uygun biçimde düzenlemelidir.

Temsil Yetkisi

Temsil yetkisi, yönetim yetkisinin aksine, şirketin üçüncü kişilerle olan (dış) ilişkisini ilgilendirir. Bu nedenle temsil yetkisinin bölünmesi ve sınırlandırılması açısından, kanunda yönetim yetkisine nazaran, daha az serbesti tanınır.

Yönetim kurulu temsil yetkisini de bir veya daha fazla yönetim kurulu üyesine veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir. TTK m. 370/2 uyarınca en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil ve ilzama yetkili olması gerekir.

Yönetim yetkisinin devrini düzenleyen m. 367 sadece yönetim yetkisinin devrine ilişkin bir düzenleme getirir ve m. 370, temsil yetkisinin devri için esas sözleşmede hüküm bulunması ve iç yönerge hazırlanması zorunluluğunu aramaz. Bununla beraber, öğretide bu maddenin yönetim yetkisinin devrine ilişkin şartları düzenleyen m. 367 ile birlikte değerlendirilip değerlendirilmeyeceği tartışmalıdır. Bu tartışmadan bağımsız olarak, uygulamada yönetim ve temsil yetkisi çoğu zaman birlikte bulunur ve birlikte devredilir.

Sonuç

TTK, yönetim kurulunun yetkilerini, hangi yetkilerin devredilemez yetkiler olduğunu açıkça düzenler. Organlar arası görev dağılımının açıkça düzenlenmesi TTK'nın getirdiği önemli bir yeniliktir.

Bununla beraber devredilemeyen yetkilerin kapsamı tartışmalıdır. Özellikle imza yetkilileri ile müdürler ve aynı işleve sahip kişilerin atanmasının devredilemeyen yetkiler arasında sayılması uygulamada ciddi sorunlara yol açabilir. Zira üst düzey yönetimin dışında kalan her bir imza yetkilisinin atanma ve görevden alınması, yönetim kurulunun iş yükünü önemli ölçüde artırır.

TTK, önemli bir başka yenilik getirerek, yetki devrinin nasıl yapılabileceğini düzenler. Buna göre, yönetim yetkisinin devri için esas sözleşmede devri mümkün sayan bir hükmün bulunması ve yönetim kurulunun yetki devrine ilişkin esasları belirleyen bir iç yönerge hazırlaması gerekir. Uygulamada yönetim ve temsil yetkisi çoğu zaman birlikte bulunsa da, temsil yetkisinin devri ayrı bir maddede incelenir. Söz konusu TTK m. 370, esas sözleşme hükmü bulunması veya iç yönergeyi aramaz.

6552 sayılı Torba Yasa ile Türk Ticaret Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler*

Av. Tuna Çolgar

10 Eylül 2014 tarihinde TBMM'de kabul edilen 6552 sayılı İş Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması İle Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun'un ("Torba Yasa") 131, 132, 133 ve 134. maddeleri ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda ("TTK") bazı değişiklikler yapıldı. Bu değişikliklerden en önemlileri, şirketlerin temsil yetkisi ile ilgili olarak TTK'nın 371inci maddesine yapılan ekleme ve limited şirket için 629uncu maddede yapılan değişiklik ile bu eklenen fıkraya yapılan atıf olarak öne çıkmaktadır.

6552 sayılı Torba Yasa ile TTK m. 371'e aşağıdaki fıkra eklenmiştir;

"(7) Yönetim kurulu, yukarıda belirtilen temsilciler dışında, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını atayabilir. Bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkileri, 367nci maddede göre hazırlanacak iç yönergede açıkça belirlenir. Bu durumda iç yönergenin tescil ve ilanı zorunludur. İç yönerge ile ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarını atanamaz. Bu fıkra uyarınca yetkilendirilen ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını da ticaret siciline tescil ve ilan edilir. Bu kişilerin, şirkete ve üçüncü kişilere verecekleri her tür zarardan dolayı yönetim kurulu müteselsilen sorumludur."

371inci maddeye eklenen bu 7nci fıkra ile 367nci maddede düzenlenen iç yönerge kavramının işlevine ve kapsamına ilişkin yeni düzenlemeler getirilmektedir. Bu eklenen fıkraya göre yönetim kurulu, temsi-

---

* Eylül 2014 tarihli Makale

le yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları, sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını olarak atayabilecektir. Yönetim kurulunun bu tasarrufu ve atanmış kişilerin görev ve yetkileri, 367nci maddeye göre hazırlanacak iç yönergede açıkça yansıtılacaktır. TTK'nın 371nci maddesine yapılan bu ekleme ile şirketin temsili bakımından yetki sınırlaması düzenlemesi getirmek isteyen, fakat bu sınırlamayı imza sirkülerine yansıtamayan şirketler için yeni bir imkân tanınmaktadır. Şirketin temsilinde yetki sınırlaması veya sınıflaması yapmak isteyen şirketler, bu tasarruflarını tescil ve ilan edilen bir iç yönerge ile hayata geçirebileceklerdir. Kanun koyucu, bu şekilde düzenlenmiş olan iç yönergenin tescil ve ilanı zorunlu tutularak iç yönergeye bir ispat aracı niteliği kazandırmaktadır.

Bu noktada sicil kayıtlarının olumlu fonksiyonundan bahsetmek gerekir. TTK 371nci maddeye yukarıda belirtilen 7nci fıkranın eklenmesi ile temsilin konu yönünden veya parasal limitlerle sınırlamasının ve atanacak yetkililerin iç yönergede açıkça düzenlenerek tescil ve ilan edilmesi, şirketin üçüncü kişilerle gerçekleştireceği işlemlerle ilgili olması veya işlemi gerçekleştiren temsilcisine rücu hakkı açısından önem taşımaktadır. Kanaatimizce, bu yeni düzenleme ile yönetim kurulu kararı ve yönetim kurulu kararına istinaden tescil ve ilan edilen iç yönerge ile temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyeleri veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanlar arasından atanmış olan sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarının şirket adına üçüncü kişilerle yapacakları işlemlerde, işlemin tarafları, sicil kayıtlarının olumlu fonksiyonu dolayısıyla iç yönergeyle getirilen sınırlamalar ile ilgili olacaktır. Fakat yine de herhangi bir uyuşmazlığın doğmasını engellemek için şirketin yetki dağılımı ve sınırlamalarının yer aldığı yönetim kurulu kararı ve iç yönergenin ilan edildiği ticaret sicil gazetesinin, gerçekleştirilen işlemler sırasında karşı tarafla paylaşılması ve sicil kayıtlarının olumlu fonksiyonu yanında, müspet vukuf ilkelerinden de yararlanması tavsiye edilmektedir.

TTK 371nci maddeye eklenen 7nci fıkra ile “şirket temsilcileri” ve “temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyeleri veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanlar” ayırımına gidilmesinin nedeni TTK'nın gerekçesinde karşımıza çıkmaktadır. TTK'nın 367nci maddesinin gerekçesinde açıklandığı üzere TTK yönetim hakkı ile temsili yetkisini birbirinden ayırmıştır. Bu durumda yönetim kurulu içerisinde üyeler yürütme

ve temsil yetkisini haiz olanlar (*executive*) ve yürütme yetkisini haiz olmayan (*non-executive*) üyeler şeklinde ayrılabilir.

371inci maddeye eklenen 7nci fıkraya yönetim kurulu tarafından, şirket temsilcileri dışında (buradan yürütme ve temsil yetkisini haiz olanlar anlaşılmalıdır), temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyeleri veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanlar arasından sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını olarak atanacaklar için konu ve para yönünden sınırlama getirilebilmekte; fakat yine 371inci maddenin 3üncü fıkrası uyarınca yönetim ve temsil yetkisini haiz olan temsilciler açısından böyle bir sınırlama getirilememektedir.

Yine yukarıda metni yer alan 7nci fıkranın son cümlesi olarak “*Bu kişilerin, şirkete ve üçüncü kişilere verecekleri her tür zarardan dolayı yönetim kurulu müteselsilen sorumludur.*” ifadesi yer almaktadır. Bu ifade TTK’nın 553üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen “*Kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmazlar.*” düzenlemesi ile birlikte değerlendirilmelidir.

Yukarıda bahsedilen anonim şirketlere ilişkin düzenlemelerin kıyas yolu ile limited şirketlere de uygulanabilmesi için, 6552 sayılı Torba Yasa ile TTK’nın 629uncu maddesine aşağıdaki 3üncü fıkraya eklenmiştir;

“(3) Müdürler tarafından şirkete hizmet akdi ile bağlı olanların sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını olarak atanması hususunda 367nci madde ile 371inci maddenin yedinci fıkrası kıyasen limited şirketlere de uygulanır.”

Böylece limited şirket müdürleri tarafından, şirkete hizmet akdi ile bağlı olanların sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını olarak atanması hususunda TTK’nın 367nci maddesi ile 371inci maddesinin yedinci fıkrasının kıyasen limited şirketlere de uygulanacağı düzenlenmiştir.

Yukarıda belirtilen hükümlerin yanında 6552 sayılı Torba Yasa, TTK’nın geçici maddelerinde yapılan düzenlemeler ile şirket yapıları-

nın 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren TTK'ya uyum sağlaması için ek imkân ve süreler tanımaktadır.

Bu bağlamda TTK'nın geçici 7nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “*Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde*” ibaresi ile birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “*yürürlük tarihinden itibaren iki yıl içinde*” ibaresi “*01/07/2015 tarihine kadar*” olarak değiştirilmiştir. Böylece, şirket sermayesinin asgari tutarlara getirilememesi, tasfiye işlemlerine başlanmasına rağmen genel kurul toplanamaması nedeniyle ticaret sicilinden terkin işlemlerinin yapılamaması veya son 5 yıla ait genel kurul toplantılarının yapılamaması gibi, TTK Geçici 7nci maddede belirtilen hallerin tespiti durumunda anonim ve limited şirketler ile kooperatiflerin kanundaki tasfiye usullerine uymaksızın tasfiyelerine imkân tanıyan düzenlemenin uygulanma süresi 1.7.2014 tarihinden 1.7.2015 tarihine kadar uzatılmıştır.

Bunlara ek olarak TTK'ya, aşağıda metni yer alan, Geçici 10. madde eklenerek şirketlere kanunda belirtilen asgari sermaye tutarlarına erişebilmeleri için ek süre tanınmıştır.

“GEÇİCİ MADDE 10- 14/2/2014 tarihine kadar Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre yapılması gereken sermaye artırımlarını herhangi bir nedenle yapmamış olan şirketler hakkında asgari sermaye şartını bu maddenin yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde yapmaları hâlinde fesih işlemi uygulanmaz. Sermaye artırımında bulunmaması nedeniyle ticaret sicili kaydı silinenlerin de bu süre içinde sermaye artırımı için başvuruları hâlinde kayıtları resen yeniden oluşturulur.”

Sonuç olarak, TTK'nın yasalaşma sürecinde komisyon üyeleri tarafından sıkça dile getirilen, dinamik ve uygulamanın ihtiyaçlarına göre yapılacak değişikliklerle ticari hayatın ihtiyaçlarına cevap verecek bir kanun olacağına ilişkin açıklamaların, hayata geçirildiğini görebiliyoruz. Bu değişikliklerle özellikle temsil yetkisinin şirket yetkilileri arasında dağıtılması ve sınırlandırılmasına ilişkin ihtiyaç 371inci maddeye eklenen fıkra ile kanun tarafından karşılanmış olmaktadır. Ayrıca geçici maddelerde yapılan düzenleme ile şirketlerin TTK'ya uyum sağlaması için ek imkânlar düzenlenmiştir.

Anonim Şirketlerde Tüzel Kişi Yönetim Kurulu Üyesi Temsilcisinin Sorumluluğu*

Av. Revan Sunol

Giriş

Bilindiği gibi 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu kapsamında tüzel kişiler yönetim kurulu üyesi olarak seçilemiyor bunun yerine esasen tüzel kişi tarafından atanan temsilciler bu görevi yürütüyordu. Buna karşılık 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (“TTK”) ile tüzel kişilerin bizzat yönetim kurulu üyesi olabileceği kabul edilir ve tüzel kişi yönetim kurulunda kendisi seçeceği bir gerçek kişi tarafından temsil edilir¹. Anonim şirketin kanuni temsilcisi olan yönetim kurulu üyelerinin şirket alacaklılarına karşı sorumlulukları ile vergi borçlarından ve diğer ödevlerinden doğan sorumlulukları, 3475 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun (“VUK”), 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (“TTK”), 6138 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun (“AATUHK”), kapsamında açıkça düzenlenmiş olmakla birlikte yönetim kurulu üyesi tüzel kişinin temsilcisinin sorumluluğu konusunda açık bir hüküm bulunmaz.

Yönetim Kurulu Üyesi Olarak Tüzel Kişi

Yukarıda da kısaca açıklandığı üzere, TTK m. 359 uyarınca yönetim kurulu üyeliğine tüzel kişinin temsilcisi değil, doğrudan tüzel kişi seçilir ve yönetim kurulu üyesi olarak tescil edilir². Yönetim kurulu üyeliğinden ileri gelen bilgi alma ve inceleme hakları, karar alınması için görüş bildirme, oy kullanma gibi görev ve yetkiler ise tüzel kişi-

---

* *Temmuz 2014 tarihli Makale*

1 **Veliye YANLI** – Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, Anonim Şirketlerin Vergi Borçlarından Kanuni Temsilcilerin Sorumluluğuna İlişkin Bazı Hususlar, s.66.

2 **Veliye YANLI** – Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, Anonim Şirketlerin Vergi Borçlarından Kanuni Temsilcilerin Sorumluluğuna İlişkin Bazı Hususlar, s.66.

nin seçeceği bir gerçek kişi tarafından yerine getirilir. Bir tüzel kişinin birden fazla temsilcisi olamaz ve bu gerçek kişi temsilcinin hem tescil edilmesi hem de şirket internet sitesinde ilan edilmesi gerekir.

Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu

TTK ile yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğu kusur sorumluluğu şeklinde düzenlenir ve m. 553 uyarınca kanundan veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi, m. 549 uyarınca belge ve beyanların kanuna aykırı olmasından, m. 550 uyarınca sermaye hakkında yanlış beyanlar veya ödeme yetersizliğinin bilinmesi, m. 551 uyarınca değer biçilmesinden doğan sorumluluk gibi sebeplerden ileri gelebilir.

Vergi Borçlarından Sorumluluk

Anonim şirketlerin vergi ve buna bağlı birtakım borçları mevcuttur. Kural olarak vergi alacağı ilk önce asıl vergi borçlusundan alınır ve kurumlar vergisi mükellefi anonim şirketlerin hakkındaki vergi borçları ve bunlardan doğan sorumluluk da tüzel kişi olarak şirkete aittir. Şirket tüzel kişiliğinden tahsil edilemeyen vergi alacağı, ikincil derecede sorumluluğu olan kişi ve kurumlardan tahsil edilir.

VUK 10. maddesinde de bu husus düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrasında tüzel kişilerin vergi mükellefi olmalarının yanında vergi sorumlusu da olmaları halinde, bunlara düşen ödevlerin kanuni temsilcileri tarafından yerine getirileceği ve aynı maddenin ikinci fıkrasında, vergi sorumlularının varlığından tamamen veya kısmen alınamayan vergi ve buna bağlı alacakların, kanuni ödevleri yerine getirmeyenlerin malvarlığından alınacağı ifade edilir.

Kamu Borçlarından Sorumluluk

AATUHK gereğince yönetim kurulunda bulunan tüzel kişilerin malvarlığının olmaması nedeniyle, tüzel kişilerin kanuni temsilcilerinin ödenmeyen borçlardan sorumlu oldukları genel hükümlerle belirtilir. AATUHK m.35 hükmüne göre kanuni temsilcilerin sorumluluğuna gidilebilmesi için kusur aranmaz. Kamu alacağının tahsil edilmemesi veya tahsil edilmeyeceğinin anlaşılması durumlarının mevcudiyeti tek başına yeterli olur.

Tüzel Kişi Yönetim Kurulu Üyesi Temsilcisinin Sorumluluğu

Tüzel kişiyi temsilen görev yapanlar, öncelikle yönetim kurulunda buldukları anonim şirketin hak ve menfaatlerini gözetmekle yükümlüdür³. Ama aynı zamanda temsil ettikleri tüzel kişinin hak ve menfaatlerini de kollar ve birçok halde o tüzel kişinin direktifleri doğrultusunda hareket ederler. Bu durumda yönetim kurulunda tüzel kişiyi temsil eden gerçek kişilerin sorumluluğunun doğup doğmayacağı önem taşır. Tekinalp; gerçek kişi temsilcinin tüzel kişinin yönetim kurulundaki görüntüsü olduğunu ve gerçek kişinin ayrı bir görüşünün veya oyunun olamayacağını, dolayısıyla onun tüzel kişi adına görüş açıklayıp oy kullandığını savunur⁴. Yönetim kurulunun zarar ve yararları da temsilciye değil, temsil olunan üye tüzel kişiye aittir. Gerekçede de tüzel kişilerin yönetim kuruluna bizzat üye olmaları sağlanarak, ödeme gücü yüksek, geniş yapıli şirketlerin; “temsilcilerinin arkasına gizlenmeleri”nin engellenmesinin ve sorumluluk almalarının sağlanmasının amaçlandığından bahsedilir. Gerekçede yer alan bu ifadeler de göz önünde bulundurulduğunda, kanun koyucunun sorumluluğun tüzel kişiye ait olmasını amaçladığı düşünülebilir. Nitekim temsilcinin tescil edilerek ticaret sicil gazetesinde ve internet sitesinde ilan edilmesi ile temsilci ve tüzel kişi yönetim kurulu üyesi arasındaki bağa aleniyet kazandırılmak ve tüzel kişinin sorumluluğunun pekiştirilmek istendiği savunulabilir. Bu doğrultudaki görüşe göre tüzel kişi bizzat yönetim kurulu üyesi olduğu için, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin düzenlemenin muhatabı da kendisidir. Buna karşılık eski kanunda tüzel kişi temsilcileri tarafından kullanılan oylarda sorumluluk tüzel kişiye değil temsilciye aittir.

Ancak belirtilmelidir ki, temsilci ile tüzel kişi yönetim kurulu üyesi arasındaki temsil/vekâlet ilişkisinden ileri gelen sorumluluk ilişkisi ayrı bir konudur. Bu ikisinin arasındaki sözleşmesel ilişki kapsamında tüzel kişi temsilciye rücu edebilir.

Konu VUK ve AATUHK düzenlemeleri bakımından ele alındığında ise esasen her iki düzenlemede de şirket yönetim kurulunun kanuni temsilci sıfatı taşıması bakımından sorumlu tutulduğu görülür. Dolayı-

³ **Bumin DOĞRUSÖZ** – Anonim Şirketlerde Temsilci Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu.

⁴ **TEKİNALP** - Sermaye ortaklıkları s.195 vd. N.12-14.

sıyla esasen bu sorumluluk tüzel kişi üye için geçerli olmalıdır. Fakat uygulamada ilgili vergi makamlarının vergi borcundan dolayı temsilcinin malvarlığına gitmesi de olasıdır; zira, kural olarak öncelikle yükümlünün kendisi aranmakla beraber, ne vergi yükümlüsü anonim şirketten ne de yönetim kurulu üyesi tüzel kişiden tahsil edilemeyen borç için tüzel kişinin kanuni temsilcisi olarak gerçek kişinin sorumluluğu söz konusu olabilir.

VUK m.8 f.2 de “vergi sorumlusu” verginin ödenmesi bakımından alacaklı vergi dairesine karşı muhatap olan kişi olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda tüzel kişinin kanuni temsilcisi olan yönetim kurulu üyelerinin vergi sorumlusu olduğu genel kabul görür, dolayısıyla yönetim kurulu üyelerinin malvarlığından tahsilatta bulunulması söz konusu olabilir. Bir adım daha ileriye gidip vergi sorumlusu olan yönetim kurulu üyesi tüzel kişiden de tahsilatta bulunulamaması halinde, söz konusu tüzel kişi üyenin kanuni temsilcilerinin malvarlığına gidilebileceği düşünülebilir. Bu durumda yönetim kurulu üyesi tüzel kişinin temsilcisinin malvarlığına gidilip gidilemeyeceği konusunda bir açıklık yoktur. Belirtilmelidir ki daha sonra, vergi sorumlusuyla vergi yükümlüsü arasındaki iç ilişkiye göre, vergi sorumlusu vergi yükümlüsüne rücu edebilir.

Sonuç

Doktrinde ileri sürülen görüşler ve TTK gerekçesi dikkate alındığında, yönetim kurulu üyesi olarak esasen tüzel kişi yönetim kurulu üyesinin sorumlu olması görüşünün benimsendiği söylenebilir. Ancak bu konu uygulamayla netlik kazanacaktır.

Özel Denetim İsteme Hakkı*

Av. Ecem Çetinyılmaz

Giriş

Özel denetim mekanizması, her bir pay sahibine tanınan bilgi alma veya inceleme hakkının bir uzantısıdır. Özel denetim, pay sahibinin belirli bir olay hakkında detaylı bilgi almasını ve söz konusu pay sahibinin ilgili şirkette pay sahipliğinden doğan haklarını bilinçli ve doğru bir şekilde kullanmasını sağlar. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (“TTK”), pay oranına bakılmaksızın, belirli koşullara bağlı olarak herhangi bir pay sahibi tarafından talep edilmesi üzerine, özel denetçinin asliye ticaret mahkemesi tarafından atanmasını öngörür.

Özel Denetim Talebi ve Atama

Her pay sahibi, yalnızca gerekli olduğu takdirde ve söz konusu belirli olaya ilişkin olarak bilgi alma veya inceleme hakkı kullanılmışsa özel denetçi atanmasını talep edebilir. Bu kapsamda, gereklilik şartı pay sahipliği haklarının ve özellikle oy haklarının kullanılması bağlamında değerlendirilmelidir. Diğer bir deyişle, özel denetim, talep edilen bilginin elde edilmesi söz konusu pay sahibi için pay sahipliğinden doğan haklarını kullanması açısından gerekli ise talep edilebilir. İkinci koşul – bilgi alma veya inceleme hakkının kullanılmış olması – ise gereksiz taleplerin önüne geçmek ve söz konusu pay sahibinin şirketin finansal durumu hakkında zaten bilgilendirilmiş olmasını ve bilinçli bir talepte bulunmasını sağlamak içindir. Özel denetim talebi, ilgili şirketin genel kurul toplantısında, gündemde yer almasa bile ileri sürülebilir. Bu hüküm gündeme bağlılık ilkesinin açık bir istisnasını oluşturmaktadır.

---

* Ekim 2014 tarihli Makale

Genel Kurulun Onayı

Genel kurulun talebi onaylaması durumunda, şirket veya her bir pay sahibi, söz konusu genel kurul toplantısından itibaren 30 (otuz) gün içinde şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden özel denetçinin atanmasını talep edebilir.

Eski mevzuatın yürürlükte olduğu dönemde, özel denetçiyi atama yetkisi genel kurula aitti ve bu durum genel kurulda çoğunluğu oluşturan pay sahiplerinin istedikleri denetçiyi atamalarına imkân veriyordu. TTK ile birlikte, denetçinin genel kurul yerine mahkeme tarafından atanması özel denetim mekanizmasına işlerlik getirmiştir ve keyfi uygulamaların önüne geçilmiştir.

Genel Kurulun Reddi

Talebin genel kurulca reddi halinde, özel denetçi atanması söz konusu genel kurul toplantısından itibaren 3 (üç) ay içerisinde, sermayenin en az %10'unu (halka açık şirketlerde %20) oluşturan ya da hisselerinin itibari değeri toplamı en az 1 milyon TL olan pay sahipleri tarafından asliye ticaret mahkemesinden talep edilebilir. Bu durumda, genel kurulun reddi bir azınlık hakkı oluşturur.

Mahkemenin Kararı

Başvuranların mahkemeye kurucuların ya da şirket organlarının şirkete ya da pay sahiplerine kanun veya esas sözleşmenin ihlali yoluyla zarar verdiklerine dair ikna edici beyanlar sunabilmeleri durumunda, mahkeme şirketi ve başvuranları dinledikten sonra özel denetçinin atanmasına karar verir. Mahkeme, bu şekilde atamaya karar vermesi halinde, denetimin konusunu belirlemek ve söz konusu konuya bağlı olarak bir ya da daha fazla bağımsız uzman atamakla yükümlüdür.

Görevler ve Denetim Raporu

Denetçinin Görevleri

Şirket yönetim kurulunun, denetçinin şirket defter ve kayıtlarını incelemesine izin vermesi gerekir. Denetçi, şirketin yazışmalarını ve başta kıymetli evrak, kasa ve mallar olmak üzere şirket varlıklarını incelemeye yetkilidir. Denetçiye bilgi ve belge sağlama yükümlülüğü

yalnızca yönetim kuruluna ait değildir; şirket kurucuları, organları, temsilcileri, çalışanları, kayyımları ve tasfiye memurları da önemli durumlar hakkında denetçiyi bilgilendirmek zorundadır.

Özel denetimin yararlı bir süre içerisinde ve şirket işlerini geciktirmeden ve kesintiye uğratmadan tamamlanması esastır. Özel denetimin pay sahipliği haklarının kullanılması ile büyük ölçüde bağlantılı olduğu göz önünde bulundurularak, söz konusu denetimin amacına ulaşmasını mümkün kılacak bir süre içinde yapılması gerekir. Denetim raporunun hazırlanmasındaki gecikmeler, kurumdan beklenen faydayı ortadan kaldırarak denetimi işlevsiz hale getirebilir.

Denetim Raporunun Kapsamı

Denetim sürecinin sonunda denetçi denetimin sonuçlarına ilişkin olarak şirketin de görüşünü aldıktan sonra sır saklama yükümlülüğüne tabi olarak, mahkemeye detaylı bir rapor sunar. Şirketin görüşünü alma yükümlülüğü herhangi bir yanlış anlaşılmayı ya da yanlış yönlendirmeyi önleme amacını taşır. Bu şekilde, denetçinin denetimin sonuçlarını şirket ile istişare etmesi ve raporuna yansıttığı bilgi ve bulguların doğru olduğundan, yanlış anlaşılmaya dayanmadığından ve yanlış belirlemeler içermediğinden emin olması sağlanır.

Denetçi görevi sırasında kendisine sunulan her türlü bilgi ve belgeyi incelese de bunların hepsini raporuna yansıtamaz. Raporun hazırlanması aşamasında başta ticari sırlar olmak üzere şirket sırları ve şirketin diğer menfaatleri gözetilmelidir.

Denetim raporu mahkeme tarafından şirkete tebliğ edildiğinde, şirketin mahkemeden raporun başvuranlara açıklanmamasını talep etme hakkı vardır. Raporun açıklanmasının şirket sırlarına veya korunmaya değer menfaatlerine zarar verip vermediğine ve dolayısıyla başvuranlara açıklanıp açıklanmayacağına mahkeme karar verir. Bu kapsamda, başvuranların ve şirketin menfaatleri arasındaki dengeyi gözeterek mahkeme rapordan bazı kısımların çıkarılmasını kararlaştırabilir.

Denetçinin raporunda hukuki değerlendirmelere yer veremeyeceğini belirtmekte fayda vardır. Özel denetim yalnızca şirket faaliyetleriyle ilgili esaslı olayları aydınlatmayı ve açıklığa kavuşturmayı hedefler. Özel denetçi şirkete tavsiyede bulunmaya ya da incelediği konular hakkında fikrini paylaşmaya yetkili değildir.

Raporun Paylaşılması

Rapordan çıkarılması kararlaştırılan kısımları da dikkate alarak, yönetim kurulu raporu ve buna ilişkin değerlendirmelerini, genel kurul özel denetim talebini kabul etmemiş olsa da, ilk genel kurula sunar. İlk genel kurulun onayına sunma, olağanüstü genel kurulu toplantıya çağırma yükümlülüğü olarak düşünülmemelidir. Bununla birlikte, azlığın genel hükümler çerçevesinde olağanüstü genel kurulu toplantıya çağırma hakkı mevcuttur.

Her bir pay sahibi, ilgili genel kuruldan itibaren bir yıllık süre içerisinde raporun ve yönetim kurulunun buna ilişkin değerlendirmelerini talep edebilir.

Sonuç

Yukarıda detaylı olarak açıklandığı üzere, eski mevzuatın yürürlükte olduğu dönemde özel denetçi atanmasını talep etmek yalnızca bir azınlık hakkıydı. TTK her bir pay sahibine talebini genel kurulun onayına sunma hakkı tanıyarak bu hakkın kapsamını genişletmiştir. Minimum pay sahipliği oranı yalnızca genel kurulun talebi reddetmesi halinde söz konusu olur. Bu durumda şirket sermayesinin en az %10'unu (halka açık şirketlerde %20) oluşturan ya da hisselerinin itibari değeri toplamı en az 1 milyon TL olan pay sahipleri asliye ticaret mahkemesinden özel denetim talep etmek zorundadırlar. Bu düzenleme ve özel denetçinin genel kurul yerine mahkeme tarafından atanması, işlevsel ve bağımsız bir özel denetim mekanizması oluşturulmasını sağlamaktadır.

İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu*

Av. Selen Öztürk

Giriş

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (“TTK”), imtiyazlı pay sahiplerinin imtiyazlarının korunması amacıyla bazı hükümler öngörür. Bu bağlamda genel kurulun esas sözleşmeyi değiştirme yetkisi imtiyazlı pay sahiplerinin hakları ile sınırlandırılır. İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu başlığını taşıyan TTK m. 454 uyarınca genel kurulun esas sözleşmenin değiştirilmesine, yönetim kuruluna sermayenin artırılması konusunda yetki verilmesine ilişkin kararları ve yönetim kurulunun sermayenin artırılmasına ilişkin kararları, pay sahiplerinin imtiyazlarını ihlal ettiği takdirde, imtiyazlı pay sahiplerinin toplantıya çağrılmasına ve karara onay vermesine tabi olacaktır.

TTK m. 454 imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun onayına gerek olan haller, toplantıya çağrı usulü, toplantıda karar alış şekli ve yönetim kurulu tarafından imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararı aleyhine açılacak davayı düzenlemektedir. Bu makalede bu hususlar incelenecektir.

İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulunun Onayına Gerek Olan Haller

TTK m. 454/1 imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun onayının hangi hallerde gerekli olacağını belirtir. Bu haller kanunda sayılmış olup, bu haller dışındaki kararların uygulanması için imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun onayı gerekli değildir.

Bu hallerden ilki genel kurulun esas sözleşme değişikliği kararlarının imtiyazlı pay sahiplerinin hakkını ihlal etmesidir. Bu durum, esas sözleşme değişikliği ile imtiyazın kaldırılması veya sınırlandırılması şeklinde meydana gelebilir. Örneğin, esas sözleşme ile kendilerine oy-

---

* Ekim 2014 tarihli Makale

da imtiyaz tanınmış pay sahiplerinin bu hakkı esas sözleşme değişikliği ile kaldırılıyorsa, bu kararın uygulanması için imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun onayı gerekir. İhlal halleri bunlarla sınırlı olmayıp, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal eden diğer durumlar da bu kapsamda değerlendirilir.

Bu hallerden bir diğeri ise genel kurulun yönetim kuruluna sermayenin artırılması konusunda yetki vermesine ilişkin karardır. Bu durumda yönetim kurulu genel kurul kararına dayanarak henüz bir karar almasa dahi, karar alma ihtimali bulunması imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun toplanması için yeterlidir. Genel kurulun yetki kararı yönetim kurulunun imtiyazlı pay çıkarabilmesine olanak veriyorsa imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal etme olasılığı var demektir¹.

TTK m. 454/1'in işaret ettiği son hal ise yönetim kurulunun sermayenin artırılmasına ilişkin kararının imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal etmesidir. Kayıtlı sermaye sisteminde bu tip bir ihlal meydana gelmesi mümkündür.

Bu hallerde, imtiyazlı pay sahiplerinin hakları ihlal ediliyorsa, kararlar imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunda onanmadıkça uygulanmaz. Bu imtiyazlı pay sahipleri özel kuruluna ise ancak ilgili imtiyazı ihlal edilen pay sahipleri katılabilir, ihlal edilmeyen başka bir imtiyaza sahip pay sahipleri özel kurula katılamaz.

Önemli olan bir diğer husus, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun toplanması için genel kurul veya yönetim kurulu kararının herhangi bir kanuna aykırı olmasının yeterli olmadığı, önemli olanın imtiyazlı pay sahiplerinin imtiyazlarını ihlal etmesi olduğudur.

İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulunun Toplantıya Çağırılması

TTK m. 454/2 imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunu yönetim kurulunun toplantıya çağıracağını düzenler. İlgili madde uyarınca, yönetim kurulu en geç genel kurul kararının ilan edildiği tarihten itibaren bir ay içinde özel kurulu toplantıya çağırır. Yönetim kurulunun bu yetkisi devredilemez niteliktedir. Yönetim kurulu bu sürede imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunu toplantıya çağırmadığı halde, imtiyazlı pay sahiplerinden her biri yönetim kurulunun çağrı süresinin son gününden

¹ Ünal Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, s. 98.

başlayarak onbeş gün içinde asliye ticaret mahkemesine toplantıya çağrılma için başvurabilir. Dolayısıyla kanun yönetim kurulu haricinde her bir imtiyaz sahibine de çağrı için mahkemeye başvurma yetkisi tanır. Burada hedef yönetim kurulu ile imtiyazlı pay sahiplerinin menfaatinin çatıştığı durumlarda mahkemenin tarafsız bir karar vermesini sağlamak olarak değerlendirilebilir.

İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu Toplantısı

TTK m. 454/3 uyarınca imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu imtiyazlı payları temsil eden sermayenin yüzde altmışının katılımı ile toplanır ve toplantıda temsil edilen payların çoğunluğuyla karar alır. TTK, genel kuruldan farklı bir şekilde, özel kurul için toplantı ve karar nisabı gösterir. Bununla birlikte, eğer imtiyazlı pay sahipleri genel kurulda ilgili kararlara olumlu oy vermişse, özel kurul yapılamayacaktır.

TTK m. 454/3 ayrıca özel kurulda imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlal edildiğine karar verilmesi halinde yerine getirilmesi gereken birkaç adım öngörür. Buna göre, ilgili karar gerekçeli bir tutanakla tespit edilir ve tutanak karar tarihinden itibaren on gün içinde yönetim kuruluna teslim edilir. Dolayısıyla, imtiyazlı pay sahiplerinin ihlale karar vermesi halinde bu ihlalin gerekçelerinin gösterilmesi aranır. Bunlara ek olarak, genel kurul kararına olumsuz oy verenlerin en az nisabı oluşturan sayıda imzalarını içeren liste ve açılacak dava için geçerli olmak üzere ortak bir tebligat adresi de yönetim kuruluna verilmelidir. TTK m. 454/3 bu şartlara uyulmadığı takdirde özel kurul kararının alınmamış sayılacağını belirtir. Dolayısıyla, karar alınırken kanda gösterilen bu şartların yerine getirilmesi gerekir.

Çağrıya rağmen özel kurulun toplanmaması halinde ise genel kurul kararı onaylanmış sayılacaktır.

İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu Kararının İptali

İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu, imtiyazlarının ihlal edildiğini belirterek genel kurul kararını onamama yetkisine sahiptir. Bu halde, yönetim kurulu, imtiyazlı pay sahiplerinin gerekçelerini tatmin edici bulmadığı halde, bu kararın iptali ve genel kurul kararının tescili için şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde dava açabilir. Dava ilgili karar tarihinden itibaren bir ay içinde açılmalıdır.

İptal davasında husumet genel kurul kararının onaylanmasına olumsuz oy kullanan imtiyazlı pay sahiplerine yöneltilir. Bu düzenleme ile olumlu oy kullananların gereksiz yere dava edilmesi önlenmiştir².

Sonuç

İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu, imtiyazlı pay sahiplerine imtiyazlarının korunması amacıyla belirli güvenceler getirir. İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu TTK m. 454 tahtında düzenlenmekte olup, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu ve bu kurul kararlarının iptaline ilişkin detaylı hükümler içerdiğinden önemli bir düzenleme olarak değerlendirilmelidir.

---

² **Hasan Pulaşlı**, Yeni Şirketler Hukuk Genel Esaslar, s. 754.

Hâkimiyet Sözleşmeleri*

Av. Ecem Süsoy

Giriş

Şirketler topluluğu 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda ("TTK") ilk kez düzenlenir. TTK'da şirketler topluluğunun tanımı yapılmaya da, şirketler topluluğunun türleri ve esaslarına ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Şirketler topluluğu, bir ticaret şirketine veya bir teşebbüse doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunan ticaret şirketleri sayısının ikiyi aştığı durumlarda meydana gelir. Böylece ana şirket hâkim şirket olarak nitelendirilirken, yavru şirketler ise bağlı şirket konumunda olur.

Hâkimiyet kavramı, şirketler topluluğu gibi TTK'da ilk kez düzenlenmiştir. Hâkimiyet, pawnsahipliği yoluyla, sözleşme yoluyla ve diğer yollarla tesis edilebilir. Bu ayki hukuk postasında, sözleşme yoluyla tesis edilen hâkimiyete, yani hâkimiyet sözleşmelerine değinilecektir.

Hâkimiyet Sözleşmesinin Tanımı

Hâkimiyet sözleşmesi, 27.01.2013 tarihli ve 28541 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ticaret Sicili Yönetmeliği'nin ("Yönetmelik") 106. maddesinde tanımlanmıştır. Böylece, aralarında doğrudan veya dolaylı iştirak ilişkisi bulunmayan, bulunsa bile bu ilişkiden bağımsız ve soyutlanmış bir şekilde taraflardan birinin, sermaye şirketi olan diğerinin yönetim organına hiçbir şarta bağlı olmadan talimat verme yetkisini içeren sözleşmeler hâkimiyet sözleşmesi olarak tanımlanır.

Hâkimiyet ilişkisinde talimat veren şirket hâkim şirket, talimat alan şirket ise bağlı şirket olarak nitelendirilir. Bağlı şirket ile arasında oluşan hâkimiyet ilişkisi sonucunda hâkim şirket, bağlı şirketin yönetim organına talimatlar vererek onu sevk ve idare eder.

---

* Ocak 2014 tarihli Makale

Hâkim şirket ile bağlı şirketler arasındaki hâkimiyet ilişkisi ile topluluk şirketleri açısından yeknesak bir yönetim şekli sağlanmaktadır. Böylece, hâkimiyet sözleşmesi neticesinde doğan yeknesak yönetim şekli, şirketler topluluğunun menfaatine yönelik bir amacı gerçekleştirir¹.

Hâkim şirket, bağlı şirkete; hedeflerin tespiti, işletmenin faaliyetlerinin koordine edilmesi ile üst düzey yönetiminin belirlenmesi gibi şirketin idaresine ilişkin temel konularda talimat verir, bağlı şirketin günlük faaliyetlerine ve işleyişine müdahale etmez².

Hâkimiyet ilişkisinin kurulması için, bağlı şirketin yönetiminin tüm yetkilerinin hâkim şirketin kontrolüne geçmesine gerek bulunmaz. Hâkim şirketin, bağlı şirket yönetiminin bir veya birkaç alandaki faaliyetine ilişkin olarak sevk ve idare yetkisini kullanması halinde de hâkimiyet ilişkisinden bahsetmek mümkündür.

Hâkimiyet Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği

Hâkim şirket ile bağlı şirket arasında borçlar hukuku bağlamında bir hâkimiyet sözleşmesi kurulur. Hâkimiyet sözleşmeleri ile sözleşmesel haklar ve borçlar doğar. Sözleşmesel şirketler topluluğunun temelinde ise hâkimiyet sözleşmeleri yatar.

Sözleşmesel şirketler topluluğunda hâkimiyetin dayanağı ne sermaye ne de yönetim organlarında üye çoğunluğudur; aksine sadece, iki veya daha fazla şirket arasında, hâkim şirketin sevk ve yönetimi altında bulunmaya olanak sağlayan borçlar hukuku anlamında bir hâkimiyet sözleşmesinin varlığıdır³.

Hâkimiyet Sözleşmelerinde Genel Kurulun Onayı

Hâkimiyet sözleşmeleri bağlı şirketin genel kurulunun onayına tabidir. Hâkimiyet sözleşmesinin yapılmasıyla, bağlı şirketin yönetimi değişir ve bağlı şirket, şirketler topluluğunun menfaatine göre hareket etmeye başlar.

Hâkimiyet sözleşmesi yoluyla bağımsız olan bir şirketin bağımlı hale gelmesi, yani bağlı şirketin kendi organları vasıtasıyla oluşan ira-

¹ YANLI, Veliye, “Hâkimiyet Sözleşmeleri”, Regesta Cilt: 3, Sayı: 1, Yıl: 2013, s. 6.

² YANLI, Veliye, “Hâkimiyet Sözleşmeleri”, Regesta Cilt: 3, Sayı: 1, Yıl: 2013, s. 6-7.

³ PULAŞLI, Hasan, Yeni Şirketler Hukuk Genel Esaslar, Ankara 2012, s. 226.

desi doğrultusunda yönetilme olanağını yitirmesi ve böylece başka bir şirketin kontrolüne girmesinin olağan dışı bir hadise olarak değerlendirilmesi nedeniyle bunun genel kurulun onayına sunulması gerektiği savunulur⁴.

Ancak uygulamada sıkça rastlanıldığı üzere, hâkim şirket aynı zamanda bağlı şirketin hissedarı olarak da rol alabilir. Böylece, hissedar olan hâkim şirketin, bağlı şirketin genel kurulunda oy kullanması gerekliliği doğar. Ancak TTK md. 436 uyarınca, hissedar, kendisinin hâkimiyeti altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasındaki kişisel nitelikte bir işe ve işleme ilişkin müzakerelerde oy kullanamaz. Böylece, bağlı şirket hissedarının, hâkim şirketin ancak özel menfaat sağlamak amacı taşımayan bir iş ve işleme ilişkin müzakerelerde oy kullanması mümkündür.

Hâkimiyet Sözleşmelerinin Tescili

Yönetmelik'in 106/2. maddesi uyarınca, hâkimiyet sözleşmesinin geçerlilik kazanması için bağlı şirketin genel kurulu tarafından onaylanmasının ardından ticaret sicilinde tescil ve ilan edilmesi gerekir. Hâkimiyet sözleşmesinin tescil ve ilan edilmesi üçüncü kişilerin akdedilen söz konusu hakimiyet sözleşmesinden haberdar olmalarını sağlar.

Hâkimiyet sözleşmesi ticaret siciline tescil ve ilan edilmezse geçersiz olur; ancak TTK 198/3 uyarınca, hâkimiyet sözleşmesinin geçersizliği TTK ile diğer kanunlardaki şirketler topluluğuna dair yükümlülüklerle ve sorumluluklara ilişkin hükümlerin uygulanmasına engel olmaz. Bir başka deyişle, ticaret sicilinde tescil ve ilan edilmeyen hâkimiyet sözleşmesinin geçersiz hale gelmesi, hâkim şirketin ve hâkim şirketin yönetim organının yükümlülüklerine ve sorumluluklarına gidilmesine engel olmaz.

Hâkimiyet Sözleşmesinden Doğan Sorumluluk

Hâkim Şirket Açısından Sorumluluk

Hâkim şirket, hâkimiyet sözleşmesi ile gücünü hukuka aykırı olarak bağlı şirkete karşı kullanamaz. Hâkimiyetin hukuka aykırı kullanılması sebebiyle hâkim şirketin doğan sorumluluğu TTK md. 202'de belirtilen yeni düzenlemeler ile önlenmeye çalışılmıştır.

⁴ PULAŞLI, Hasan, Yeni Şirketler Hukuk Genel Esaslar, Ankara 2012, s. 225.

Hâkim şirketin bağlı şirketi kayba uğratması halinde bağlı şirketin uğradığı kaybın denkleştirilmesini talep etmesi mümkündür. Denkleştirmenin hâkim şirket tarafından yerine getirilmemesi halinde ise, bağlı şirketin her pay sahibi, hâkim şirketten ve onun kayba neden olan yönetim kurulu üyelerinden şirketin zararının tazmin edilmesini isteyebilir. Denkleştirmenin yapılmaması halinde ise bağlı şirket pay sahiplerine ve alacaklılarına dava hakkı tanınmıştır.

Buradaki hukuka aykırılık, hâkim şirketin bağlı şirketi yönlendirdiği işlemin, bağlı şirketin kaybına sebep olmasından ve bağlı şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına zarar vermesinden ve bağlı şirket yönünden haklı bir sebebin bulunmamasından kaynaklanmaktadır.

Bağlı şirket yönetim kurulu üyeleri kendilerinin sorumluluğunu gerektirebileceklerini düşündükleri için yapmaktan kaçınacakları bazı tasarrufları hâkim şirketten gelen talimatlar nedeniyle yapmak zorunda kalırlar. Böylece bağlı şirket yönetim kurulu üyeleri, pay sahiplerine ve alacaklılara karşı doğabilecek sorumluluklarının tüm hukuki sonuçlarının hâkim şirket tarafından üstlenmesi için hâkim şirketle sözleşme yapabilir.

Bağlı Şirket Açısından Sorumluluk

Hâkimiyet sözleşmesi doğrultusunda bağlı şirket yönetim kurulu, kendi iradesi ile karar almak yerine hâkim şirketin talimatlarına uyma yükümlülüğü altına girer, uymadıkları takdirde sorumlulukları doğar. Ancak, hâkim şirketin bağlı şirkete hukuka aykırı talimatlar vermesi halinde, bağlı şirketin yönetim organı verilen talimatı yerine getirmekle yükümlü değildir.

Bununla birlikte, hâkim şirketin bağlı şirket üzerindeki tam hâkimiyet kurması halinde bağlı şirketin doğacak sorumluluğuna değinmekte fayda vardır. TTK md. 203 uyarınca, hâkim şirketin bağlı şirket üzerinde tam hâkimiyet kurması halinde, yani hâkim şirketin paylarının ve oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde yüzüne sahip olması halinde, hâkim şirketin yönetim kurulu, topluluğun belirlenmiş ve somut politikalarının gereği olmak şartıyla, kaybına sebep olabilecek nitelik taşısalar bile, bağlı şirketin yönlendirmesine ve yönetimine ilişkin talimatlar verebilir ve bağlı şirketin organları talimatlara uymak zorundadır. Bu talimatlara uyulması halinde bağlı şirketin yöneticileri, pay sahipleri veya bağlı şirkete karşı sorumlu tutulamazlar.

Sonuç

Hâkimiyetin şirketler arasında bir sözleşme ile tesis edilmesi halinde, sözleşmesel şirketler topluluğun varlığından söz edilebilir. Hâkim şirket ile bağlı şirket arasında kurulan hâkimiyet sözleşmesi sonucunda şirketler arasında yeknesak bir yönetim şekli oluşturularak, şirketler topluluğunun menfaatine yönelik bir amaca ulaşılır.

Sermaye Taahhüdü Yoluyla Sermaye Artırımı*

Av. Selen Öztürk

Esas sözleşmede taahhüt edilmiş olan rakamın iç ya da dış kaynaklarla yükseltilmesi “esas sermaye artırımı” olarak nitelendirilir. Bu rakam şirket esas sözleşmesinde gösterilmiş olduğu için esas sermaye artırımı kural olarak bir esas sözleşme değişikliğidir. Ancak esas sermaye artırımının özellikleri şirketçe benimsenmiş olan sisteme göre farklılık gösterebilir. Burada halka kapalı anonim şirketlerde sermaye taahhüdü yoluyla sermaye artırımı ve özellikle de kayıtlı sermaye sistemi incelenecektir.

Genel Olarak

Sermaye artırımı, sermaye taahhüdü yoluyla artırım ve iç kaynaklardan sermaye artırımı olmak üzere iki gruba ayrılabilir. Sermaye taahhüdü yoluyla artırımda sermaye artırımına katılmayı taahhüt eden kişiler tarafından şirkete, aynı veya nakdi yeni sermaye getirilerek sermaye artırılır. Dış kaynaklardan sermaye artırımı yapabilmek için TTK’da iki adet ön şart düzenlenmiştir. Buna göre ilk koşul pay bedellerinin tamamının ödenmiş olmasıdır. Ancak 456. maddenin 2. cümlesi uyarınca, “*sermayeye oranla önemli sayılmayan tutarların ödenmemiş olması sermaye artırımını engellemez.*” Bu düzenleme doktrindeki tartışmalara açıklık getirilmek için yeni kanunla eklenmiştir. İkinci koşul ise bilançoda sermayeye eklenmesine mevzuatın izin verdiği fonların bulunmamasıdır. Bu hüküm de TTK ile getirilmiştir ve amaç, mali durumu iyi olmayan pay sahiplerinin pay almasını engellemek için, sermaye artırımı yapılabilecek iç kaynak mevcut olmasına rağmen dış kaynaklardan yüksek miktarda sermaye artırılmasının önüne geçmek ve böylece de pay sahiplerini korumaktır. Dolayısıyla emredici niteliktedir ve herhangi bir istisnası bulunmamaktadır¹.

* Ağustos 2014 tarihli Makale

¹ PULAŞLI Hasan, *Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, Ankara, 2013, s. 599.

Sermaye Taahhüdü Yoluyla Artırımın Ortak Hükümleri

Sermaye artırımını kuruluşta olduğu gibi nakdi taahhüt ve ödeme, ayın taahhüdü veya şirketin borçlarını sermayeye dönüştürmek suretiyle yapılabilir.

Her pay sahibi yeni çıkarılan payları mevcut sermaye pay oranına göre alma hakkına sahiptir. Haklı sebeplerin bulunması halinde rüçhan hakkı esas sermayenin en az yüzde altmışını temsil eden pay sahiplerinin olumlu oyuyla sınırlandırılabilir. Nisaba ilişkin düzenleme hariç, rüçhan hakkının kullanımına ve sınırlandırılmasına ilişkin ilkeler kayıtlı sermaye sisteminde de yönetim kurulunun alacağı karar için aynen geçerli olacaktır.

Sermaye artırımını için ayrıca TTK m. 333 uyarınca çıkarılan Bakanlık tebliğine göre kuruluş ve esas sözleşme değişiklikleri için Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'ndan izin alması gereken bir şirket söz konusuysa Bakanlık'tan izin alınmalıdır.

TTK ile getirilen yeniliklerden biri de yönetim kurulu beyanıdır. Buna göre yönetim kurulu açık, eksiksiz, doğru ve dürüst hesap verme ilkesine göre bir beyan hazırlayıp imzalayacaktır. Beyanın içeriğinde özellikle nakdi veya aynı sermaye konuluyorsa bu prosedürün usulüne uygun bir şekilde yerine getirildiği, kanuni ve idari gerekliliklerin yerine getirildiği, rüçhan hakkı kaldırılmışsa bunun sebepleri, kullanılmayan rüçhan haklarının kimlere ne şekilde verildiğinin belgeli ve gerekçeli açıklamaları yer alır. Bu beyan yönetim kurulunun tüm üyeleri tarafından imzalanmalıdır. Beyandaki bir eksiklik şeffaflık ve hesap verme ilkesinin ihlali olacağından artırım kararının iptaline, hatta butlanına sebep olabilir².

Sermaye artırımına ilişkin genel kurul ya da yönetim kurulu kararı alındığı tarihten itibaren üç ay içerisinde tescil edilmelidir. Aksi takdirde karar ve alınmışsa izin geçersiz hale gelir. Ayrıca, tescil, sermaye artırımını bakımından kurucu etkiye sahiptir.

Esas Sermaye Sisteminde

Esas sermaye sisteminde sermaye artırımını genel kurul kararı ile gerçekleştirir ve bu bir esas sözleşme değişikliğidir. Bu sebeple, eğer

² TEKİNALP Ünal, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, İstanbul, 2013, s. 107.

esas sözleşmede daha ağır bir karar nisabı öngörülmemişse, karar diğer esas sözleşme değişikliklerinde olduğu gibi şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda mevcut bulunan oyların çoğunluğu ile alınır. Sözleşme değişikliği yönetim kurulu tarafından onaylanmalıdır. Onaylama kararı, esas sözleşmede özel bir düzenleme yoksa yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğu ile alınır³.

Esas sermaye sisteminde artırılan sermaye miktarını temsil eden payların tamamı esas sözleşmenin değiştirilmiş halinde ya da iştirak taahhütnamesinde taahhüt edilir. İştirak taahhüdü kayıtsız ve şartsız olmalıdır.

Kayıtlı Sermaye Sisteminde

Genel Olarak

Kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kuruluna esas sözleşmede belirtilmiş kayıtlı sermaye tavanına kadar sermayeyi artırma yetkisi tanınmıştır. Bu sistem şirketin sermaye yapısının daha esnek bir yapıda olmasına izin vererek gerektiğinde daha hızlı bir şekilde sermaye artırımını yapılmasını ve dolayısıyla finansman ihtiyacının karşılanmasını sağlar. Kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş bulunan halka açık olmayan anonim şirketlerde başlangıç sermayesi yüz bin Türk Lirasından aşağı olamaz. Bu en az sermaye tutarı Bakanlar Kurulunca artırılabilir.

Yönetim kurulu verilen yetki çerçevesinde sermayenin ne zaman ve ne kadar artırılacağına bağımsız olarak karar verir. Ancak yönetim kurulunun imtiyazlı veya itibari değer üzerinde pay çıkarabilmesi ya da rüçhan hakkını sınırlayabilmesi için esas sözleşmede bu yönde açık hüküm bulunmalıdır. Yönetim kurulu sermaye artırımını kararında artırılan sermayenin tutarını, çıkarılacak yeni payların itibari değerini, sayısını, cinsini, primli ve imtiyazlı olup olmadıklarını, rüçhan hakkının kullanım süresi ve şeklini, rüçhan hakkının sınırlanıp sınırlanmadığını belirtir. Kayıtlı sermaye sisteminde paylar iştirak taahhütnamesi ile taahhüt edilir. Yönetim kurulunun, imtiyazlı veya itibarî değerinin üzerinde pay çıkarabilmesi ve pay sahiplerinin yeni pay alma haklarını sınırlandırabilmesi için esas sözleşmeyle yetkilendirilmiş olması şarttır.

Belirtilmesi gereken diğer bir nokta da yönetim kurulu üyelerince ya da pay sahiplerince bu karara karşı iptal davası açılabileceğidir. An-

³ **TEKİNALP Ünal**, *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*, İstanbul, 2013, s. 106.

cak kural olarak genel kurulun aldığı bir karar olan sermaye artırımı kararı, kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kurulunca alındığından yönetim kurulu kararının iptali için genel kurul kararlarının iptaline ilişkin olan TTK 445'e yollama yapılmıştır. Bu dava sermaye artırımı kararından itibaren işleyecek 1 aylık hak düşürücü süreye bağlanmıştır ve TTK m.48-451 kıyas yolu ile bu davada uygulanacaktır⁴.

Sınırlamalar

TTK'da kayıtlı sermaye tavanına ilişkin herhangi bir miktar sınırlaması bulunmaz. Dolayısıyla, esas sözleşmede belirtilen kayıtlı sermaye tavanı yönetim kurulu için doğal bir sınır oluşturacaktır. Ancak 19.10.2012 tarihli Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerde Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Tebliğ'in 5. maddesinin 5. fıkrasında bir sınır getirilmiştir. Buna göre "*Kayıtlı sermaye tavanı başlangıç sermayesinin beş katından fazla olamaz. ... Kayıtlı sermaye sisteminin kabul edilmesinden veya sisteme geçilmesinden sonra izleyen dönemlerde kayıtlı sermaye tavanı, esas sözleşmenin değiştirileceği genel kurul toplantısı sırasındaki çıkarılmış sermayenin en fazla beş katı olarak belirlenebilir.*" Yani esas sermayenin beş katı kayıtlı sermaye tavanı için bir sınır olarak belirlenmiştir.

Kayıtlı sermaye sisteminde konabilecek sermaye türü ya da payların ödenme biçimi ile ilgili herhangi bir sınırlama getirilmemiştir. Ancak böyle bir sınırlamanın esas sözleşmede öngörülmesine bir engel yoktur.

Son olarak TTK uyarınca yönetim kurulunun sermayeyi artırma yetkisi süre bakımından 5 yıl ile sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla 5 yılın sonunda tekrar yetki verilmek istenirse esas sözleşmenin değiştirilmesi ve yetki süresi verilmesi gerekir. Yönetim kurulunun değişmesi verilmiş olan yetkiyi kaldırmaz; yetki süre sonuna kadar devam eder. Yetki süresinin başlangıcı İsviçre doktrininde genel kurulun yetki devri kararı verdiği tarih değil bu kararın tescil edildiği tarih olarak kabul edilmiştir. TTK'da da bu yönde herhangi bir hüküm bulunmadığından bu çözümün benimsenmesi uygun olacaktır⁵.

⁴ **KENDİGELEN Abuzer**, *Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, İstanbul, 2011, s. 314.

⁵ **KARAHAN Sami**, *Şirketler Hukuku*, 2012, s. 573.

Sonuç

Görüldüğü üzere, halka kapalı anonim ortaklıklarda sermaye artırımının esas sermaye sistemindeki gibi esas sözleşmeyi değiştirmek suretiyle genel kurul kararıyla ya da kayıtlı sermaye sisteminde olduğu gibi yönetim kurulu kararıyla gerçekleştirilmesi mümkündür. Ancak, kayıtlı sermaye sistemine geçiş için esas sözleşmede bu yönde bir hüküm bulunmalıdır. Ayrıca, kayıtlı sermaye tavanı esas sözleşmede belirtildiğinden, bu tavana kadar yapılan artırımlar esas sermaye sisteminden farklı olarak bir esas sözleşme değişikliği niteliği taşımaz. Anonim şirketler büyüklüklerine ve sermaye ihtiyaçlarına göre bu iki sistemden birini benimseyecektir.

Şarta Bağlı Sermaye Artırımı*

Av. Tuna Çolgar

Giriş

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ("TTK" veya "Kanun") ile benimsenen Şirketlerin sermaye ihtiyacının çabuk ve kolayca sağlanması düşüncesi, Kanun'da yeni sermaye çeşitlerinin meydana getirilmesi ve değişik sermaye artırımı usullerine ilişkin hükümlerin düzenlenmesine neden olmuştur. Yeni Kanun'un yürürlüğe girmesi ile mülga olan eski kanunda iki çeşit sermaye sistemi mevcut idi. Bunlar, eski TTK'da kabul edilen esas sermaye sistemi ve Sermaye Piyasası Kanununda kabul edilen kayıtlı sermaye sistemi idi. Ancak yeni TTK ile yapılan düzenlemelerle, esas sermaye sistemi korunmuş, bunun yanında kayıtlı sermaye sistemi, sadece halka açık anonim şirketlerin faydalanabileceği bir sistem olmaktan çıkarılmış ve şirketlerin kendi iç kaynaklarından yapabilecekleri sermaye artırımında kullanabilecekleri araçlar çeşitlendirilmiştir.

Çalışmamızın konusunu oluşturan şarta bağlı sermaye artırımı sistemi ise Türk hukuku için yeni bir tür sermaye artırımı sistemi olup, kaynağı İsviçre Borçlar Kanunu'nudur. Şartlı sermaye artırımı, pay senetleri ile değiştirilebilir tahvil ihracında ve çalışanlara dönük yapılabilecek sermaye artırımlarında, alıcının değiştirme ve alım haklarını kullanmasına bağlı olarak yapılabilecek bir sermaye artırımı sistemi olup; uygulamada sermayenin daha esnek ve efektif şekilde kullanılması konusunda kolaylıklar sağlayacaktır.

Şarta Bağlı Sermaye Artırımının Esasları

Yeni bir finansman sağlama aracı olarak öngörülen bu sermaye artırımı sisteminin temelinde, şirketten bazı menkul kıymetler dolayısıyla alacaklı konumunda olanlar ile çalışanların sermayeye katılmaları-

---

* *Mart 2014 tarihli Makale*

nın sağlanması amacı yatmaktadır¹. Şartlı bağlı sermaye artırımını sistemi esasları, TTK'nın 463üncü maddesinden 472nci maddesine kadar olan maddelerinde düzenlenmiştir. Kanun'un 463üncü maddesi düzenlemenin uygulanma ilkesini tanımlamaktadır.

“MADDE 463 - (1) Genel kurul, yeni çıkarılan tahviller veya benzeri borçlanma araçları nedeniyle, şirketten veya topluluk şirketlerinden alacaklı olanlara veya çalışanlara, esas sözleşmede değiştirme veya alım haklarını kullanmak yoluyla yeni payları edinmek hakkı sağlamak suretiyle, sermayenin şarta bağlı artırılmasına karar verebilir.

(2) Sermaye, değiştirme veya alım hakkı kullanıldığı ve sermaye borcu takas veya ödeme yoluyla yerine getirildiği anda ve ölçüde kendiliğinden artar”.

Madde metninden de anlaşılacağı üzere, şarta bağlı sermaye artırımında, artırımın dayanağı olacak temel esaslar genel kurul tarafından belirlenmektedir. Genel kurul bu kararıyla kesin olarak bir sermaye artırım kararı vermemekte, sadece sermaye artırımının usulünü göstererek ve sürecin ana hükümlerini belirleyerek, sermaye artırımına olanak tanımaktadır². Şarta bağlı sermaye artırımında sermaye, değiştirme ve alım hakkı sahipleri, söz konusu haklarını kullandıkça artmış olur. Dolayısıyla sermaye artışı, genel kurulun ya da onun devrettiği yetkilerle yönetim kurulu tarafından değil, değiştirme veya alım hakkı sahiplerinin ya da işçilerin kararıyla ve bu haklarını kullanmasıyla zaman içerisinde gerçekleşecektir. Bu nedenle de sermaye miktarı değiştirme ve alım hakkının kullanıldığı zaman içerisinde değişkenlik gösterecektir.

Şarta bağlı sermaye artırımının gerçekleştirilebilmesi için öncelikle esas sözleşmede bu sermaye artırımına yönelik bir dayanak hükmün bulunması gerekir. Aksi halde esas sözleşmede sözkonusu özel içeriği haiz hüküm olmadan genel kurul kararı ile şarta bağlı sermaye artışı sağlanamaz. Bu hükmün içeriği TTK'nın 465inci maddesinde ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir. Şartlı sermaye artırımına ilişkin düzenleme esas sözleşme değişikliği yoluyla sonradan yapılacağı gibi, şirketin kuruluşu sırasında esas sözleşmeye konulmak suretiyle de yapılabilir.

¹ **KENDİGELEN Abuzer**, Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, XII Levha Yay., 2011 S:320.

² **TEKİNALP Ünal**, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Değiştirilmiş ve Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 3. Bası, Vedat Kitapçılık 2013, s. 113.

Değiştirme veya alım hakkı yoluyla şirkette pay sahibi sıfatını kazanabilecek olanlar TTK'nın 463üncü maddesinin 1nci fıkrasında (i) Tahviller veya borçlanma araçları nedeniyle şirketten veya Topluluk şirketlerinden alacaklı olan kişiler ve (ii) çalışanlar olarak sayılmıştır. Bu bağlamda belirtmek gerekir ki, bu değiştirme veya alım hakkı her şirket alacaklısına değil, sadece yeni çıkarılacak tahvil veya benzeri borçlanma araçlarına sahip olan şirkete veya topluluk şirketi alacaklılarına tanınmıştır.

Sermaye, değiştirme veya alım hakkı kullanıldığı ve sermaye borcu takas veya ödeme yoluyla yerine getirildiği anda ve ölçüde kendiliğinden artar (m.463 f.2).

TTK'nın 463üncü maddesinin 2nci fıkrası hükmünden de açık bir şekilde anlaşılacağı üzere şarta bağlı sermaye artırımında sermaye koyma borcu değiştirme haklarının kullanımında takas, alım hakkının kullanılmasında ise nakit olarak ödenmesi yoluyla gerçekleşebilir. Yani aynı sermaye getirilmesi mümkün olmayacaktır. Alacaklı veya çalışanlara tanınan değiştirme ve alım hakkının tek taraflı bir irade beyanı ile kullanıldığı ve bu kullanım ile birlikte doğan sermaye borcu takas veya ödeme yoluyla yerine getirildiği anda ve ölçüde, şirketin sermayesi kendiliğinden artmış olacaktır³.

Şarta Bağlı Sermaye Artırımının Kanuni Sınırları

TTK'nın 464'ncü maddesi ile şarta bağlı sermaye artırımını bazı sınırlamalara tabi tutulmuştur.

MADDE 464 - (1) Şartlı olarak artırılan sermayenin toplam itibarî değeri sermayenin yarısını aşamaz.

(2) Yapılan ödeme, en az, nominal değere eşit olmalıdır.

Madde metninden de anlaşılacağı üzere yapılacak ödemenin en azından iktisap edilen yeni payın itibari değerine eşit olması zorunludur. Ayrıca şartlı olarak artırılan sermayenin toplam itibari değeri, sermayenin yarısını aşamayacaktır. TTK sistemine göre, "sermaye" kelimesi başına "esas" veya "çıkarılmış" gibi bir sıfat gelmediğinden, bu

³ KENDİGELEN, s. 320.

terimin hem esas hem de çıkarılmış sermayeyi kapsadığı sonucu çıkarılmalıdır⁴.

Şarta Bağlı Sermaye Artırımının Esas Sözleşmedeki Dayanağı

Yukarıda da açıklandığı gibi, şarta bağlı sermaye artırımının dayanağı ancak bir esas sözleşme hükmü olabilir. Bu hükmün içeriği de TTK'nın 465inci maddesinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Söz konusu esas sözleşme hükmünün iki önemli özelliği mevcuttur (i) Bu hüküm artırıma ilişkin ayrıntılı bir açıklama metni gibi olmalıdır; (ii) Şarta bağlı sermaye artırımı tamamlanınca, esas sözleşme hükmü konusuz kalacağından, TTK'nın 472nci maddesi uyarınca, hüküm esas sözleşmeden çıkarılacaktır. Şarta bağlı sermaye artırımı için her defasında esas sözleşmeye, işleme dayanak oluşturacak yeni bir hüküm eklenmelidir⁵.

Pay Sahiplerinin Korunması

Alacaklı veya çalışanlara tanınan değiştirme veya alım haklarının kullanılabilmesinin bir diğer ön koşulu da, mevcut pay sahiplerinin rüçhan haklarının kaldırılması ve bu hususun TTK 465/1 maddesi (d) bendi uyarınca esas sözleşmeye açıkça yazılmasıdır. Bu durumun mevcut pay sahiplerinin şirket sermayesine katılım oranını etkileyeceği, diğer bir deyişle azaltacağı için, kanun koyucu pay sahiplerinin menfaatlerine hanel gelmemesi için TTK'nın 466ncı maddesi ile ihraç edilen yeni değiştirme ve alım haklarını içeren borçlanma araçlarının öncelikli olarak payları oranında pay sahiplerine önerilmesi şartını düzenlemiştir. Bununla birlikte pay sahiplerine tanınmış olan "önerilmeye muhatap olma hakkı", haklı sebeplerin varlığı halinde kaldırılabilir veya sınırlandırılabilir.⁶ Çalışanlara tanınan alım hakkında, pay sahiplerine önerilmeye muhatap olma hakkı tanınması gerekmemektedir. Ancak bu durumda da rüçhan hakları kısıtlanacak pay sahiplerinin hakları TTK 466/3 kapsamında koruma altında olacaktır.

⁴ TEKİNALP, s. 115.

⁵ TEKİNALP, s.113.

⁶ KENDİGELEN, s. 322.

Değiştirme ve Alım Hakkı Sahiplerinin Korunması

Kanun koyucu TTK'nın 467nci maddesindeki düzenlemeleri ile şarta bağlı sermaye artırımını sisteminde kendilerine değiştirme ve alım hakkı tanınan kişilerin korunmasına da özel bir önem vermektedir. TTK'nın 467nci maddesinin 1nci fıkrasına göre, esas sözleşmede ve izahnamede açıkça belirtilmedikçe, kendilerine nama yazılı payları iktisap etme hakkı tanınmış bulunan değiştirme veya alım hakkını haiz alacaklılar veya çalışanlar, bu tür payların devirlerinin sınırlandırılmış olduğu gerekçesiyle, söz konusu hakları kullanmaktan engellenemezler.

Hak sahiplerini koruyan bir diğer düzenleme de yine aynı maddenin 2nci fıkrasında yer almaktadır. Bu fıkraya göre de, alacaklı veya çalışanlara tanınan değiştirme ve alım haklarının, sonradan yapılacak sermaye artırımları, yeni değiştirme ve alım hakları tanınması veya başkaca bir yolla kayba uğratılmayacağı öngörülmüştür. Ancak bu düzenleme ile beraber yine 2nci fıkroda, değiştirme fiyatının indirilmesi veya hak sahiplerine uygun bir denkleştirme sağlanması ya da aynı şekilde pay sahiplerinin hakları da kayba uğratılmış ise, bir önceki cümlede tanımlanmış olan korumanın aksine hareket edilebileceği düzenlenmektedir.

Sonuç

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, şirketlerin sermaye ihtiyacının ivedilikle ve kolayca karşılanması ve ticari hayatın işleyişinin daha dinamik hale getirilmesi amacı ile yeni sermaye türleri ve değişik sermaye artırımını usullerine ilişkin hükümler düzenlemektedir. Şarta bağlı sermaye artırımını uygulamada daha çok hisseleri borsada işlem gören halka açık anonim şirketler tarafından uygulanan bir sermaye artırım çeşididir. Bunun yanında halka açık olmayan veya küçük ve orta ölçekli şirketler bakımından da şarta bağlı sermaye artırımının uygulanması mümkün hale getirilmiştir. Özellikle işçilerin ya da şirketin yeniden yapılandırılması sırasında bazı alacaklıların, alacakları ile şirkette pay sahibi olma haklarını değiştirmeleri yoluyla şartlı sermaye artırımını uygulama alanı bulabilecektir. Türk hukuku yönünden yeni olan söz konusu kurum, TTK'nın benimsediği, şirketlerin yapılarının ticari hayatın dinamizmi ile uygun bir hızda değişkenlik gösterebilmesi düşüncesi ile örtüşür niteliktedir.

Sermaye Şirketlerinde Alacağın Sermaye Olarak Değerlendirilmesi*

Av. Tuna Çolgar

Giriş

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun ("TTK" veya "Kanun") yürürlüğe girmesinden itibaren tartışılan konulardan biri olan sermaye şirketlerinde alacağın sermaye olarak şirkete konulması hususunun incelenmesine geçilmeden önce, hangi değerlerin esas sermaye olarak şirkete getirilebileceği hususuna değinilmesi gerekir. TTK'nın 127nci maddesinde ticaret şirketlerine esas sermaye olarak getirilebilecek değerler sayılmıştır. 127nci maddenin 1inci fıkrasına göre:

"Kanunda aksine hüküm olmadıkça ticaret şirketlerine sermaye olarak; a) Para, alacak, kıymetli evrak ve sermaye şirketlerine ait paylar, b) Fikrî mülkiyet hakları, c) Taşınurlar ve her çeşit taşınmaz, d) Taşınır ve taşınmazların faydalanma ve kullanma hakları, e) Kişisel emek, f) Ticari itibar, g) Ticari işletmeler, h) Haklı olarak kullanılan devredilebilir elektronik ortamlar, alanlar, adlar ve işaretler gibi değerler, i) Maden ruhsatnameleri ve bunun gibi ekonomik değeri olan diğer haklar, j) Devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen her türlü değer," ticaret şirketlerine sermaye olarak konulabilmektedir. Madde metninden de anlaşılacağı üzere burada yapılan sayım sınırlı sayıda değildir. Kanun koyucu, devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen her türlü değerın sermaye olarak konulabileceğini ifade ederek, sayılanlar dışında kalan değerlerin de sermaye olarak getirilebileceğini hükme bağlamıştır¹.

Esas sermaye nakit veya ayın olabilir. Nakit sermaye Türk Lirası taahhüt edilerek ve ödenerek yerine getirilebilir. Aynı sermaye ise çe-

---

* Ocak 2014 tarihli Makale

¹ GİRAY Eda (Prof. Dr. KARAHAN Sami), Şirketler Hukuku, İnci Bastı, S: 113.

şitli unsurlardan meydana gelir. Üzerinde sınırlı ayni hak, haciz veya tedbir bulunmayan; nakden değerlendirilebilen ve devrolunabilen, fikri mülkiyet hakları ile sanal ortamlar da dahil, malvarlığı unsurları ayni sermaye olarak konulabilir.

127nci maddenin, 1nci fıkrasının (a) bendinde düzenlendiği üzere para, alacak, kıymetli evrak ve sermaye şirketlerine ait paylar sermaye olarak konulabilir. Fakat 127nci maddenin 2nci fıkrasında TTK'nın 342nci ve 581nci maddelerine göndermede bulunularak, anonim ve limited şirketlerde sermaye olarak konulabilecek değerler sayılırken, üzerinde sınırlı ayni bir hak, haciz ve tedbir bulunan, nakdi olarak değerlendirilemeyen, devrolunamayan ayınlara, hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacakların sermaye olarak getirilemeyeceği düzenlenmiştir.

Alacakların Sermayeye İlavesi için Gerekli Şartlar

Kanun'un 127nci maddesi ile 342nci maddeye yapılan gönderme ve 342nci maddede belirtilen nakden değerlendirilebilme ile devrolunabilme nitelikleri birlikte değerlendirildiğinde alacakların sermaye şirketlerine ayni sermaye olarak konulabilmesinin mümkün olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Kaldı ki, bu husus 342nci maddenin birinci fıkrasının son cümlesinde de açıkça düzenlenmiş ve vadesi gelmemiş alacakların sermaye olamayacağı hükme bağlanmıştır. Buna göre, pay sahibinin, üçüncü bir kişiden veya şirketten olan üzerinde sınırlı ayni bir hak, haciz ve tedbir bulunmayan, vadesi gelmiş alacağının bir sermaye şirketine ayni sermaye olarak konulmasında herhangi bir engel bulunmadığı değerlendirilebilmektedir.

Kanun'un 343ncü maddesinde ise sermaye olarak getirilen paradan başkaca değerlere ve kuruluş aşamasında devralınacak ayınlara ve işletmelere, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi tarafından atanan bilirkişilerce değer biçileceği öngörülmüş, ayrıca değerlemenin ne şekilde yapılacağı ve bilirkişi raporunun hangi hususları kapsayacağı ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Maddede ayrıca, bilirkişilerce hazırlanan rapora karşı kurucular ve menfaat sahiplerine itiraz hakkı tanınmış ve mahkemece onaylanacak bilirkişi raporunun da kesin olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda bilirkişi raporunda, seçilen değerlendirme yöntemi, alacağın gerçekten var olduğu ve tahsil

yeteneğinin bulunduğu ayrıntılı ve gerekçeli şekilde yer almalıdır². Yine, Kanunun 459 ve 590'uncü maddelerinde yapılan göndermeler uyarınca, anonim ve limited şirketlerde esas sermayenin artırılmasında da sermayenin ayın olarak konmasına ilişkin yukarıda açıklanan kurallar uygulama alanı bulacaktır.

Bu aşamada tartışma yaratan hususlardan biri de, bilirkişilerin hazırlayacakları rapor ile alacağın gerçekliğinin yanında tahsil edilebilirliğini tespit etmelerinin beklenmesidir. Bilirkişilerden bir alacağın tahsil kabiliyeti hakkında görüş bildirmesini beklemek, sorumluluk zinciri bakımından ileride sorumluluğa yol açabilmesi sebebiyle tartışmalara neden olabilecektir³.

Uygulamada alacakların sermaye şirketine aynı sermaye olarak konulmasında, özellikle ortağın şirketten olan alacağını sermaye olarak şirkete koyması hususunda mahkemeler aşamasında ve işlemlerin tescilinde bir takım sıkıntılar yaşanmakta olup; Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü ("Bakanlık") bu konudaki sıkıntıların giderilmesi için yeni düzenlemelere gitme ihtiyacı duymuştur. Bu itibarla pay sahibinin şirketten olan alacağını aynı sermaye olarak şirkete koyması ile bu şekilde yapılacak sermaye artırımlarının sağlıklı bir şekilde sonuçlandırılmasının temini bakımından Bakanlığın görüşü uyarınca;

Pay sahibinin şirketten olan alacağını, bir başka şirketin kuruluşunda veya bir başka şirketin sermaye artırımında aynı sermaye olarak koyması durumunda, pay sahibinin şirketten olan alacağının varlığının tespitinde Kanun'un 343'üncü maddesi uyarınca şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirkişilerce hazırlanacak raporun işlemin tescili için ibraz edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Bunun yanında, pay sahibinin şirketten olan alacağını pay sahibi olduğu şirketin sermaye artırımında aynı sermaye olarak koyması durumunda alacağın varlığının tespitinde Kanunun 343'üncü maddesi

² **TEKİNALP Ünal**, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Değiştirilmiş ve Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 3. Bası, Vedat Kitapçılık 2013, S: 157.

³ **KENDİGELEN Abuzer**, Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, XII Levha Yay., 2011 S: 198.

uyarınca şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirkişilerce hazırlanacak rapor ibraz edilebileceği gibi; yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ya da denetime tabi şirketlerde denetçinin bu tespitlere ilişkin raporunun da işlemin tescili için ibraz edilebileceği görüşü bildirilmiş ve işlemler bu görüş doğrultusunda uygulanmaya başlanmıştır.

Fakat özellikle pay sahibinin şirketten olan alacağını pay sahibi olduğu şirketin sermaye artırımında aynı sermaye olarak koyması durumunda uygulama açısından bir kolaylık getirilmiş olsa da, bu uygulamanın kanunda yer almaması, Bakanlık görüşü ile Kanun düzenlemesinin genişletilip genişletilemeyeceği tartışmasını beraberinde getirmektedir.

Tüm bu aşamaların devamında sermaye olarak alacakların taahhüt edilmesi durumunda, TTK'nın 130ncu maddesi uyarınca, alacaklar şirketçe tahsil edilmiş olmadıkça, pay sahibi sermaye koyma borcundan kurtulamamaktadır. Alacak, vadesi gelmemiş ise, aksi kararlaştırılmış olmadıkça, vade gününden, muaccel ise esas sözleşme tarihinden itibaren bir ay içinde şirketçe tahsil edilmelidir. Yine maddenin düzenlemesine göre, her ne sebeple olursa olsun, alacak bu süre içinde tahsil edilemediği takdirde, gecikmeden dolayı şirketin tazminat hakkına hanel gelmemek şartıyla, pay sahibi, sürenin bitiminden itibaren geçecek günlerin temerrüt faizini de ödemekle yükümlüdür. Alacak kısmen tahsil edilmişse, yukarıdaki açıklamalar tahsil edilmemiş olan kısım hakkında geçerlidir. Ayrıca ayın sermaye, TTK'nın 128/2 maddesi uyarınca güvence altına alınabilir⁴.

Sonuç

Alacağın sermaye olarak konulması veya sermayeye ilavesi ticaret hukukunun teknik konularından biri olmakla birlikte, uygulamada çokça karşılaşılmakta ve tartışmalara konu olmaktadır. TTK'nın yürürlüğe girmesinden itibaren süre gelen süreçte, gerek Bakanlığın görüşleri gerekse Ticaret Sicil Müdürlüklerinin uygulamaları ile daha sağlıklı ola-

⁴ TTK madde 128/2 Şirket sözleşmesinde veya esas sözleşmede bilirkişi tarafından belirlenen değerleriyle yer alan taşınmazlar tapuya şerh verildiği, fikri mülkiyet hakları ile diğer değerler, varsa özel sicillerine, bu hüküm uyarınca kaydedildikleri ve taşınmazlar güvenilir bir kişiye tevdi edildikleri takdirde aynı sermaye kabul olunur. Özel sicile yapılan kayıt iyiniyeti kaldırır.

rak uygulanmaya başlanan alacağın sermaye olarak konulması veya sermayeye ilavesi müessesesi, zaman içinde yapılan işlemlerin çoğalması ve oluşacak Yargıtay içtihatları ile hukuken daha sağlam temellere oturacak ve konu hakkındaki tartışmalar belirli görüşler etrafında birleşmeye başlayacaktır düşüncesindeyiz.

Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Sermaye Azaltımı*

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Genel

Sermaye azaltımı 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun (“TTK”) 473-475 maddelerinde düzenlenir. Bir anonim şirketin sermayesi (i) sermayenin bir kısmını pay sahiplerine iade etmek ve (ii) şirket zararını kapamak amacıyla azaltılabilir.

Bunun yanı sıra sermaye azaltımı, azaltılan kısmın yerine bedelleri tamamen ödenecek yeni paylar çıkarmak suretiyle sermaye artırımını eş zamanlı olarak da yapılabilir.

Sermaye azaltımı yapılabilmesi için esas sözleşmenin tadil edilmesi gereklidir. Yönetim kurulu söz konusu sermaye azaltımına ilişkin bir tadil metni hazırlar.

Sermaye azaltımı kararı genel kurulun yetkisindedir. TTK m. 408/1, a’ya göre, söz konusu yetki genel kurulun devredilmez yetkileri arasında yer alır.

Yönetim Kurulu sermaye azaltımının amacını, kapsamını ve yöntemini içeren bir rapor hazırlayarak, genel kurula sunar. Bu rapor sermaye azaltımı kararı ile birlikte tescil ve ilan edilir.

Sermaye azaltımında azaltılacak miktara ilişkin çeşitli sınırlamalar öngörülür. TTK m. 332 uyarınca, tamamı esas sözleşmede taahhüt edilmiş bulunan sermayeyi ifade eden esas sermaye elli bin Türk Lirasından ve kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş bulunan halka açık olmayan anonim şirketlerde başlangıç sermayesi yüz bin Türk Lirasından aşağı olamaz. Sermaye bu maddede belirtilen parasal sınırlardan aşağıda bir değerde azaltılamaz. Sermaye azaltımı pay sahiplerinden bazılarının pay senetlerinin iptal edilmesi yolu ile veya genel kurul tarafından

---

* *Ağustos 2014 tarihli Makale*

öngörülen orandan payların nominal değerinin azaltılması suretiyle yapılabilir. Her iki yöntemde de pay senetleri şirkete geri verilir.

TTK m. 475 uyarınca sermaye azaltımının ticaret siciline tescili için gerekli belgeler ibraz edilmelidir.

Sermayenin bir Kısımının Pay Sahiplerine İade Edilmesi Amacıyla Sermayenin Azaltılması

Genel kurul, şirket sermayesinin şirketin ihtiyacından fazla olduğu veya sermayenin bir kısmının kullanılmadığı durumlarda sermayenin azaltılarak, azaltılan tutarın pay sahiplerine iade edilmesine karar verebilir.

Yönetim kurulu sermaye azaltımının amacını, kapsamını ve yöntemini içeren ayrıntılı bir rapor hazırlar. Şirket denetçisi ise şirketin aktiflerinin alacaklıların alacaklarını ve haklarını karşıladığını gösteren bir rapor düzenler. Her iki rapor da yönetim kurulu tarafından genel kurulun onayına sunulur. Sermaye azaltımına ilişkin kararın onaylanması sonucu, sermaye azaltımının amacını ve yöntemini içeren rapor tescil ve ilan edilir.

Genel kurulun sermaye azaltımı kararı, yedi günlük aralıklarla üç defa yönetim kurulu tarafından ilan edilir. İlan esas sözleşmenin ilgili maddesine uygun olarak yapılır. Anonim şirketin TTK m. 397/4 uyarınca denetime tabi tutulduğu durumlarda, ilan şirketin internet sitesinde de yayınlanır. Söz konusu ilanda alacaklılara, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesindeki üçüncü ilandan itibaren iki ay içinde, alacaklarını bildirerek bunların ödenmesini veya teminat altına alınmasını isteyebilecekleri belirtilir.

Sermaye azaltımı kararının yerine getirilebilmesi için, muaccel ve ödenebilir alacakların ödenmesi veya teminat altına alınması gerekir. Burada göz önüne alınması gereken nokta yönetim kurulunun ibraz ettiği raporda, şirket aktiflerinin alacaklıların alacak ve haklarını karşılayacak yeterli miktarda olduğunun saptandığı hallerde alacaklıların teminat taleplerinin haklı ve makul olması gerektiğidir.

Alacaklıların taleplerinin karşılanmadığı veya temin edilmediği durumlarda, alacaklılar sermaye azaltımına ilişkin genel kurul kararının iptalini kararın ilanından itibaren iki yıl içinde talep edebilirler.

Şirket Zararını Kapamak Amacıyla Yapılan Sermaye Azaltımı

Sermaye bazı durumlarda zararları veya bilanço açıklarını kapamak amacıyla azaltılabilir. Sermayenin bu amaç doğrultusunda azaltılabilmesi için belirtilen şartların yerine getirilmesi gerekir: zarar gerçek bir zarar olmalıdır ve şirket sermayesinin 2/3'ünü kaybetmelidir, diğer bir deyişle, şirket borca batık olmalıdır. Şirket sermaye azaltımından sonra borçlarını aktifleriyle karşılayabilecek bir duruma gelmelidir ve bu durum bir yönetim kurulu kararı ile belirlenmelidir. Sermaye bilanço açığı kadar azaltılmalı ve bu miktar aşılmamalıdır.

TTK m. 474/2 uyarınca, şirketin zararını kapamak amacıyla sermaye azaltımı yapılması halinde, yönetim kurulu, alacaklılara çağrı yapmaktan ve bunların haklarının ödenmesinden veya teminat altına alınmasından vazgeçebilir. Bu nedenle, alacaklılara çağrı burada uygulama bulmaz. Yukarıda açıklanan genel kurallar bu tip sermaye azaltımına da uygulanır.

TTK Uyarınca Sermaye Azaltımına Uygulanacak Nisaplar

TTK m. 421/3 uyarınca, sermaye azaltımı kararı sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla alınır. TTK m. 421/3'de düzenlenen nisaplara ilk toplantıda ulaşılmadığı takdirde izleyen toplantılarda da aynı nisap aranır.

Sonuç

TTK'ya göre sermaye azaltımı, sermayenin bir kısmının pay sahiplerine iade edilmesi ve şirket zararının karşılanması amacıyla yapılabilir. Bir anonim şirket aynı zamanda, sermayesini azaltırken eş zamanlı sermaye artırımını da yapabilir. Her iki tip sermaye azaltımında da yönetim kurulu yapılacak sermaye azaltımının amacını, kapsamını ve yöntemini içeren bir rapor hazırlayarak, bu raporu genel kurula sunar. Denetçi raporunun şirketin aktiflerinin alacaklıların alacak ve haklarını karşılayabilecek durumda olduğunu göstermesi önemli bir noktadır. Sermaye azaltımı türleri arasındaki belirgin bir fark ise, şirketin zararını karşılamak amacıyla sermaye azaltımı yaptığı durumlarda, yönetim kurulunun alacaklılara çağrı yapılmasından ve bunların haklarının ödenmesinden veya teminat altına alınmasından vazgeçebilmesidir.

Tasfiye Memurlarının Görev, Yükümlülük ve Sorumlulukları*

Av. Nilay Çelebi

Şirketlerin sona erme ve tasfiye sürecinde önemli rol oynayan tasfiye memurlarının görevleri, yükümlülükleri ve sorumlulukları aşağıda kısaca anlatılmıştır.

Tasfiye Memurları, Görev ve Yükümlükleri

Tasfiye memurlarının yerine getirmesi gereken görevler Türk Ticaret Kanunu'nun ilgili maddelerinde belirtilmiştir. Tasfiye memurları kural olarak kendilerine kanun ile tanınmış yetkileri bizzat kullanır ve bunları üçüncü kişilere devredemez. Ancak belirli bir işin yerine getirilmesi veya bazı işlemlerin yapılabilmesi amacıyla, birden çok tasfiye memuru olması halinde memurlardan biri tarafından diğerine, ya da tasfiye memuru olmayan üçüncü bir kişiye temsil yetkisi verebilir (TTK m. 539/1).

Tasfiye memurları, şirketi tasfiye ile ilgili konularda mahkemelerde ve dış ilişkide temsil ederler. Aynı çerçevede avukat atayabilir, sulh olabilir, tahkim yapabilirler.

Tasfiye memurları tedbirli yönetici gibi hareket etmek zorundadır.

İlk Envanter ve Bilanço

Tasfiye memurları görevlerine başlar başlamaz, Şirket'in tasfiyenin başlangıcındaki durumunu incelerler. Şirket mallarına değer biçmek için uzmanlara başvurarak, Şirket'in malvarlığına ilişkin durumu ile finansal durumunu gösteren bir envanter ile bilanço düzenler ve genel kurulun onayına sunar.

---

* *Haziran 2014 tarihli Makale*

Envanter ve bilançonun genel kurulda onaylanmasından sonra, tasfiye memurları Şirket'in envanterde yazılı bütün malları, belgeleri ve defterlerine el koyar.

Alacaklıların Çağrılması ve Korunması (TTK m. 541)

Tasfiye haline giren Şirket için, alacaklılarının daveti yapılır ve bu kişiler alacaklarını tasfiye memurlarına bildirmeye çağırılırlar. Tasfiye memurları, alacaklı oldukları Şirket defterlerinden veya ilgili belgelerden anlaşılan ve yerleşim yerleri bilinen kişilere taahhütlü mektupla, diğer alacaklılara ise Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ve Şirket'in internet sitesinde birer hafta arayla yapılacak üç ilanla şirketin sona erdiğini bildirilir ve alacaklarını istemeye davet edilirler. Alacaklı oldukları bilinenler, bildirimde bulunmazlarsa da alacaklarının tutarı Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca belirlenecek bir bankaya depo edilir.

Tasfiye memurları, Şirket'in henüz muaccel olmayan ve hakkında uyuşmazlık bulunan borçları yeterli güvence ile teminat altına alınmadıkça veya Şirket varlığının pay sahipleri arasında paylaşımı bu borçların ödenmesi şartına bağlanmadıysa, söz konusu borcu karşılayacak tutarda parayı notere depo ettirir. Tasfiye memurları, bu hükme aykırı hareketleri nedeniyle haksız ödedikleri paralardan TTK m. 553 uyarınca sorumlu olurlar.

Diğer Tasfiye İşlemleri (TTK m. 542)

Tasfiye memurlarının diğer tasfiye işlemlerine ilişkin yükümlülükleri kısaca aşağıda sayılır (TTK m. 542):

- Tasfiye memurları günlük işlere devam etmek, başlanmış işlerin sona erdirilmesini yapmakla yükümlüdürler. Tasfiyenin gerektirmediği yeni işlemler yapamazlar.
- Pay bedellerinin ödenmemiş kısmı tahsil edilir. Aktifler paraya çevrilir. Aktifleri teker teker veya gruplar halinde satma yetkisi tasfiye memurlarına aittir. Genel kurulda aksi kararlaştırılmadıkça tasfiye memurları aktifleri pazarlık yoluyla satabilirler (TTK m. 538/1).
- Borçlar ödenir, yükümlülükler yerine getirilir. Tasfiye memurları, aktifleri paraya çevirmek ve Şirket borçlarını, bu borçların

ilk tasfiye bilançosundan ve alacaklılara yapılan çağrı sonucunda anlaşılan duruma göre Şirket malvarlığından fazla olmadığı belirlenmiş ise, ödemek zorundadır.

- Şirket'in borçları malvarlığından fazla ise, bu durumu derhal mahkemeye bildirirler. Bu halde mahkeme iflasa karar verirse, tasfiye iflas hükümlerine göre yapılır.
- Tasfiye işlemleri, mümkün olan en kısa sürede bitirilir ve tasfiye memurları, işlemlerin düzenli yürütülmesi ve güvenliği için gerekli defterleri tutar.
- Tasfiye memurları, hesap verilebilirlik ilkesi bağlamında, tasfiyeyi 1 yıl içinde bitirememişlerse, 'tasfiyenin uzun sürmesi halinde her yılsonu' tasfiyeye ilişkin finansal tabloları hazırlayacakları gibi, tasfiye sonunda tasfiye hakkında kesin bilançoğu düzenlemek ve genel kurula sunmak, soruları cevaplamakla yükümlüdür.
- Tasfiye sırasında elde edilen paralardan Şirket'in süregelen harcamaları için gerekli olan kapsam dışında kalan paraları bankaya, Şirket adına yatırırlar.
- Vadesi gelmemiş borçları, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na kısa vadeli kredilere uygulanan oran üzerinden iskonto ederek derhâl öderler.
- Pay sahiplerine tasfiye işlerinin durumu hakkında bilgi ve istedikleri takdirde bu konuda imzalı belge verirler.

Pay Sahiplerine Dağıtım (TTK m. 543)

Borçlar ödenip pay bedelleri geri verildikten sonra genel kurul kararı ile pay sahiplerine ödedikleri sermaye ve imtiyaz hakları oranında dağıtım yapılır.

Dağıtımın yapılabilmesi için alacaklıların üçüncü defa çağrılmasından sonra 1 yıl geçmiş olması gerekir. Ancak, alacaklılar için bir tehlike mevcut olmadığı takdirde mahkemedен 1 yıl geçmeden dağıtmaya izin verilmesi talep edilebilir.

Tasfiye bakiyesi ilke olarak para olarak dağıtılır, ancak esas sözleşmede aynen iade öngörülmüş olabilir (TTK m. 543/3).

Defterlerin Saklanması (TTK m. 544)

Tasfiye memurları tasfiye sonunda ticari defterler ve diğer belgeleri (tasfiye işlemleri de dâhil) TTK m. 82 kapsamında saklamakla yükümlüdürler. Tasfiye memuru, genel kurulda bu yönde karar aldırmalıdır ve defterler 10 (on) yıl süreyle Sulh Hukuk Mahkemesince saklanır.

Ticaret Sicil Kaydının Silinmesi (TTK m. 545)

Tasfiye memurları, tasfiyenin sona ermesi üzerine şirket unvanının sicilden silinmesi için ilgili sicil memurluğuna başvurur.

Bildirimler

Tasfiye memurları vergi dairesine, bankalara ve ilgili diğer resmi makamlara bildirim yapmalı ve tasfiye beyannamesi vermelidir.

Tasfiye Memurlarının Sorumlulukları

TTK m. 546/2 tasfiye memurlarının sorumluluğu hakkında anonim şirkette sorumluluğa ilişkin m. 553'e yollamada bulunur.

İlgili hükme göre kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem Şirket'e hem pay sahiplerine hem de Şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar.

TTK m. 541/4 alacaklıların çağrılması ve korunmasına ilişkin ilgili maddede öngörülen hükümlere aykırı hareket eden tasfiye memurları, haksız ödedikleri paralardan TTK m. 553 uyarınca sorumlu olacaktırlar. Ayrıca ihtilafli bulunan alacakların karşılığını TTK m. 541/3 uyarınca notere depo etmeyen tasfiye memurları da alacaklılara karşı TTK m. 553 uyarınca sorumlu olur.

Maddede öngörülen sorumluluk kusur sorumluluğudur ve burada, tasfiye memurlarının görevlerini yerine getirirken özen yükümlülüğüne uygun davranıp davranmadıkları araştırılır. Buna göre, görev yüklenen kişi görevinin yerine getirilmesinde gerekli özeni göstermezse sorumlu olur. Tasfiye memurlarının kusurlu olduğunun ispatı davacıya aittir.

İlgili madde uyarınca sorumluluk müteselsil olmakla birlikte, müteselsil sorumluluk ancak tasfiye memurlarının birlikte yönetim ve temsilinin söz konusu olduğu hallerde geçerli olur. Eğer, genel kurul kararı ile tasfiye memurları arasında görev dağılımı yapılmış ve tasfiye memurlarına münferiden işlem yapma yetkisi verilmişse, her memur kendi yaptığı işlemde bizzat sorumlu olur.

Tasfiye memurlarının kanundan veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini ihlal etmeleri halinde şirket, pay sahibi veya şirketin alacaklıları sorumluluk davası açabilirler. Dava, zararın ve sorumlunun öğrenildiği tarihten itibaren iki ve herhalde zararı doğuran eylemden itibaren beş yıl içinde açılmalıdır. Bu sürelerin geçmesi ile dava zamanaşımına uğrar. Ancak zararı meydana getiren fiil 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'na göre suç teşkil ediyorsa ve daha uzun bir zamanaşımı öngörülmesi halinde, tazminat davası da bu zamanaşımı süresi içinde açılabilir (TTK m. 560).

Sonuç

TTK uyarınca sona erme ve tasfiye sürecine giren şirkete tasfiye memuru atanır ve artık tasfiye bu memurlar tarafından gerçekleştirilir. Bu kapsamda tasfiye memurlarının önemli rolü olmakla beraber sorumlulukları da önemlidir.

Anonim Şirketin Haklı Sebep Feshi*

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Giriş

Anonim şirketin haklı sebeple feshi, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (“TTK”) ile Türk Şirketler Hukuku sistemine girmiş bir kavramdır. Haklı sebeplerle fesih kavramı, mehzaz kanun olan İsviçre Borçlar Kanunu (“İsv. BK”) m. 736/b.4’te yer almasına rağmen, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu (“Eski TTK”)’nda karşılığı yoktur.

TTK m.531 tahtında düzenlenen anonim şirketlerin haklı sebeple feshi ileride mahkeme kararlarına ve doktrin incelemesine konu olacağından ayrıntılı bir inceleme gerektirir. Bu çalışmada TTK m. 531’da düzenlenen haklı sebeple fesih ele alınır.

TTK m. 531 uyarınca haklı sebeple fesih

Anonim şirketlerin haklı sebeplerle feshinin TTK m.531’de düzenlenmesiyle anonim şirketler için yeni bir sona erme hali ortaya çıkar. Bilindiği gibi, anonim şirketlerde çıkma hakkı bulunmaz. Bu noktada anonim şirketin haklı sebeplerle feshi, ortaklık ilişkisi çekilmez hale gelen anonim şirketler bakımından büyük önem taşır. Anonim şirketin haklı sebeplerle feshinin, sürekli borç ilişkilerinin haklı sebeple feshedilebileceği yönündeki temel ilkeye dayandığı söylenebilir.

Davada Taraflar

TTK m. 531 uyarınca haklı sebeplerin varlığında, sermayenin en az onda birini ve halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden payların sahipleri mahkemedен şirketin feshine karar verilmesini isteyebilirler. Kanun koyucunun bu dava hakkını bir tür azlık hakkı olarak değerlendirdiği ve tek bir paya sahip olan ortağa bu hakkı vermediği gö-

---

* Şubat 2014 tarihli Makale

rülür. Sermayenin en az onda birini (halka açık şirketlerde yirmide birini) temsil eden paylar tek bir ortağa ait olabileceği gibi birden fazla ortağa da ait olabilir. Birden fazla ortak olması durumunda bunlar birlikte hareket ederler.

Bu düzenlemenin odak noktası, kurumsal yönetim ilkeleri ışığında, azlık pay sahiplerine çoğunluk karşısında etkin ve orantılı bir korunmanın sağlanmasıdır.

Dava, şirket tüzel kişiliğine karşı açılır.

Görevli ve Yetkili Mahkeme

Bu davada görevli ve yetkili mahkeme ise şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesidir.

Haklı Sebepler

Haklı sebep, varlığı halinde sürekli borç ilişkilerinin sona erdirilebilmesini sağlayan bir kavram olarak ortaya çıkar. Haklı sebeplerle fesih, ortakların kişisel özellikleri ve aralarındaki ilişkilerin önemli olduğu şahıs ortaklıklarında önemli bir yere sahipken, sermaye şirketi niteliğindeki anonim şirketler bakımından haklı sebeplerle fesih kurumuna dikkatli yaklaşılır.

TTK m. 531, haklı sebeplerin varlığı halinde anonim şirketin feshedilebileceğini düzenlemiş olmasına rağmen, haklı sebebi tanımlamaz ve hangi sebeplerin haklı sebep olarak değerlendirilebileceği konusunda herhangi bir sınırlama getirmez. Gerçekten de TTK'nın madde gerekçelerinde, "*Haklı sebep Tasarıda tanımlanmamış, haklı sebepler örnek olarak da gösterilmemiş, bu kavramın niteliklerinin gösterilmesi ve tanımlanması yargı kararlarıyla öğretiyeye bırakılmıştır.*" denilerek, söz konusu kavramın içeriğinin içtihatlar ve doktrin tarafından belirleneceği söylenir.

Şirkette çoğunluk gücünün kötüye kullanılması, İsviçre uygulaması ve Türk hukukunda anonim şirketin haklı sebeplerle feshini gerektirecek en temel durum olarak ortaya çıkar. İsviçre doktrininde, anonim şirketin haklı sebeplerle feshi davasının amaçlarından en önemlisinin, çoğunluk pay sahiplerinin çıkarlarını şirketin çıkarları üzerinde tutması ve şirketteki oy haklarını da yine bu amaçla kullanarak azlık pay sa-

hiplerinin haklarının ihlal edilmesinin engellenmesi olduğu belirtilir. Pay sahiplerinin mali haklarının ihlali de anonim şirketin haklı sebeplerle feshine yol açan sebepler arasında sayılabilir.

Anonim şirketlerde pay sahiplerinin haklarının ve menfaatlerinin dengede tutulması bakımından, pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakları önemli yer tutar. Bilgi alma ve inceleme hakkı olmaksızın pay sahiplerinin ortaklıktaki menfaatlerinin korunması ve ortaklığın gidişatı hakkında bilgi almaları mümkün olmaz. Pay sahiplerinin bilgi alma hakkının sistematik reddi, örneğin şirket belgeleri ve kayıtlarını inceleme hakkının etkin bir şekilde kullanılmaması, şirket hesaplarının daha ayrıntılı olarak kontrol edilmesi yönündeki taleplerin reddilmesi gibi hususların da haklı sebep oluşturduğu söylenebilir.

Bilindiği üzere sermaye şirketi olan anonim şirketlerde, pay sahiplerinin kişisel ilişkileri şahıs ortaklıkları kadar önemli değildir. Ancak buna rağmen, özellikle payları birçok ortak arasında dağılmış durumda olmayan, kapalı anonim şirketler bakımından pay sahipleri arasındaki kişisel ilişkilerin şirket işleyişinde önemli rol oynayabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle hakimın önüne gelen olayın özelliklerine göre, istisnai olarak ya da diğer haklı sebeplerle birlikte, kişisel sebepleri de ortaklığın haklı sebeplerle feshine ve en azından davacı pay sahiplerinin ortaklıktan çıkarılmasına karar verirken dikkate alabileceği düşünülebilir.

İstem ve Mahkemenin Hükmedebileceği Çözümler

TTK m. 531 uyarınca davacı, mahkemedan anonim şirketin haklı sebeple feshini isteyebilir. Ancak haklı sebeplerin bulunması halinde dahi mahkeme şirketin feshine karar vermek zorunda değildir. Anonim şirketin haklı sebeplerle feshinin, istisnai bir çözüm yolu olması ve şirketin tüzel kişiliğine son vermesi nedenleriyle, son çare olarak uygulanması gerektiği tartışmasızdır. Bunun için mahkeme öncelikle haklı nedenleri ortadan kaldıracak diğer çözüm yollarına başvurmalı, eğer bunlardan sonuç alınamayacaksa veya böyle çözümler yoksa ancak son çare olarak ortaklığın feshine karar vermelidir. Bu yaklaşım usul ekonomisi açısından ve şirketin devamlılığı bakımından da daha yerinde olur.

TTK m. 531 uyarınca mahkeme davacı pay sahiplerine, paylarının karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değerlerinin ödenip davacı pay

sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına karar verebilir. Bununla birlikte, hâkim, *duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme* de karar verebilir. Burada hâkime geniş takdir yetkisi tanındığı görülür. Karar verilebilecek çözümler içtihatlarla birlikte genişleyecek ve açıklığa kavuşacaktır. Ancak hakimin karar verdiği çözümün duruma uygun düşmesi ve kabul edilebilir olması gerekir. Duruma uygun çözüm, somut olaya çare olan, davacıların ve şirketin çıkarlarını koruyan dengeli bir çözümdür. Bu alternatif çözüm, somut olayın özellikleri dikkate alınarak belirlenir ve çözümün haklı sebebi ortadan kaldırması ve davacıları tatmin etmesi gerekir. Karar verilecek çözümün ayrıca kabul edilir olması aranır. Burada kastedilen davacı pay sahipleri ile şirket tüzel kişiliğinin çıkarları arasında bir dengenin sağlanmasıdır. Orantılı çözümler kabul edilebilir çözüm olarak değerlendirilir.

Bu bağlamda İsviçre öğretisinde duruma uygun çözüm olarak mahkemelerin verdiği kararlara ilişkin örneklerden yararlanılabilir. Bu çözümlerden bazıları kar dağıtma zorunluluğu, sermaye azaltma yolu ile kısmi tasfiye şeklinde ortaya çıkar. Ayrıca şirketin bölünerek, bölünen kısımda yalnızca davacının ortak olacağı yeni bir şirket oluşturulması ve bölünerek kurulan yeni şirketin sermayesinin davacının paylarının gerçek değerine eşit olması çözümü de dikkate alınabilir. Haklı sebeple fesih davası sonucunda bölünmeye karar verilebileceği, Türk doktrininde de kabul gören bir görüştür.

Haklı Sebeple Fesih Hükümlerinin Zaman Bakımından Uygulanması

Yukarıda değinildiği üzere anonim şirketlerin haklı sebeplerle fesih TTK ile Türk hukukuna girmiş bir kurum olduğundan, ilgili maddenin zaman bakımından uygulanması da incelenmelidir.

6103 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun ("Uygulama Kanunu") m. 2, Eski TTK ve TTK'nın zaman yönünden uygulanma alanlarını düzenler. İlgili maddede uyarınca, TTK'nın yürürlüğe girdiği tarihten önce meydana gelen olayların hukuki sonuçlarına, bu olaylar hangi kanun yürürlükteyken meydana gelmişlerse o kanun hükümleri uygulanır.

Yine Uygulama Kanunu m. 3 uyarınca ise, tarafların iradelerinden bağımsız olarak, kanunla düzenlenen hukukî ilişkilere, bunlar TTK yü-

rürlüğe girmesinden önce kurulmuş olsalar bile, TTK hükümleri uygulanır.

Bu noktada, sürekli bir uygulama çerçevesinde meydana gelmiş olan, ancak bir bütün olarak değerlendirildiğinde haklı sebep olarak kabul edilebilecek olguların bir kısmının TTK'nın yürürlük tarihinden önce, bir kısmının yürürlük tarihinden sonra meydana gelmesi halinde, önceki olguların TTK döneminde açılan haklı sebeple fesih davasında ileri sürülmesinin mümkün olup olmadığı sorunu gündeme gelir. Haklı sebeplerin kavramsal niteliğine özgü durum nedeniyle, Eski TTK'nın yürürlüğü sırasında meydana gelmiş olan, ancak TTK'nın yürürlüğe girmesinden sonra gerçekleşmiş olan olgularla bağlantılı olan hukuki olay veya işlemlerin TTK m. 531 kapsamında haklı sebepler çerçevesinde ele alınabilir. Ayrıca Yargıtay da limited şirketlere ilişkin verdiği bir kararda Uygulama Kanunu m. 3'den hareketle aynı sonuca varır (11. HD, 13.6.2013, E. 2011/14131, K. 2013/12400, Batıder, 2013, C. XXIX, S. 2, s. 331-335). Gerçekten de, aksi halde ilgili hükmün TTK'nın yürürlüğe girmesinden sonra uzunca bir süre uygulanamaması sonucu doğacaktır.

Sonuç

Anonim şirketin haklı sebeplerle feshi Türk hukukunda ilk defa TTK ile birlikte uygulama alanı bulur. Bu düzenleme ile azlık hakkı sahiplerinin haklı sebeplerin varlığı halinde mahkemeden anonim şirketlerin feshini talep etme imkanı doğar. Mahkemeler ise feshe yahut duruma uygun düşen veya kabul edilebilir diğer bir çözüme karar verebilir. Hakimlere haklı sebebin değerlendirilmesinde ve uygun bir çözüme hükmetmede önemli bir takdir yetkisi sağlayan TTK m. 531'in Türk hukukunda önemli bir içtihat oluşturacağı açıktır.

İki Kişilik Limited Şirketlerde Çıkma ve Çıkarılma*

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) hukuk sistemimize birçok yenilik getirdi ve birçok yeni kurumlar oluşturdu. Bu yeniliklerden biri de tek kişiden oluşan anonim ve limited şirketlerdir. Mülga olan 6762 sayılı Türk Ticaret Kanun'un (eTTK) 504. maddesi uyarınca limited şirketlerin ortak sayısı ikiden az ve elliden fazla olamazdı. Ortak sayısındaki asgari sınır terkedildi ve tek kişilik limited şirketler kurulabilir hale geldi.

eTTK Uyarınca İki Kişilik Limited Şirketlerde Çıkarılma

eTTK'daki ortak sayısı sınırı sorunlara neden olurdu. Örneğin iki kişilik limited şirketlerde, ortaklığın çekilmez hale gelmesi halinde, eTTK tek kişilik limited şirkete izin vermediğinden, başvurulabilecek tek yol mahkemeden ortaklığın haklı nedenle feshini istemektir. Böylece belli bir potansiyele, dinamiğe sahip şirket ortakları arasındaki uyuşmazlık yüzünden feshedilerek ticari hayattan silinmekteydi. Yargıtay, tek kişilik limited şirkete izin verilmediğinden, iki kişilik limited şirketlerde, ortağın haklı nedenle ihracını kabul etmiyordu. Yerleşmiş görüşü, iki kişilik limited şirkette çıkma veya çıkarılma olmayacağı, haklı bir neden olsa dahi çıkma veya çıkarma sonucu şirketin tek ortakla devam edemeyeceği ve şirketin feshinin istenmesi gerektiğiydi. Yargıtay'a göre eTTK'da tek ortakla devama ilişkin hüküm olmadığından, eTTK m. 504/II'de yer alan "*Ortakların sayısı sonradan bire iner veya şirketin zaruri organlarından biri mevcut olmazsa münasip bir müddet içinde bu eksiklikler tamamlanmadığı takdirde ortaklardan birinin veya şirket alacaklısının talebi üzerine mahkeme şirketin feshine karar verir. Mahkeme taraflardan birinin talebi üzerine gerekli ihtiyati tedbirleri alabilir*" hükmü ancak şirketin normal süresi içinde bir or-

---

* Temmuz 2014 tarihli Makale

tağın ölümü, bütün payların tek ortağa devri gibi zorunlu nedenlerle ortak sayısının bire düşmesi halinde uygulanabilirdi. Yargıtay eTTK m. 551/II'deki çıkma hakkının da ancak ikiden fazla ortaklı limited şirketlerde söz konusu olacağı görüşündeydi.

eTTK çerçevesinde oluşan Yargıtay'ın yerleşik görüşü çerçevesinde iki kişilik limited şirketin çekilmez hale gelmesi halinde bir ortağın çıkarılması yerine şirketin haklı nedenle feshine karar veriliyor; bu durum ticari sürekliliği sekteye uğrattığı, şirketlerin büyümesine engel oluyordu.

TTK Uyarınca İki Kişilik Limited Şirketlerde Çıkarılma

6102 sayılı TTK limited şirketlerin ortak sayısını bir ile elli olarak düzenleyince iki kişiden oluşan limited şirketlerde de ortaklar arası uyumsuzluk halinde haklı nedenle fesih yerine, ortağın çıkarılmasına olanak tanındı. Dolayısıyla iki kişiden oluşan limited şirketin çekilmez hale gelmesi durumunda bir ortağın çıkarılarak şirketin tek ortakla devam etmesine izin verildi. Yargıtay da bu sistem sayesinde görüşünü haklı nedenle fesih yerine, ortağın çıkarılarak şirketin tek kişiyle devamı yönünde değiştirdi.

Yürürlük Kanunu m. 3

Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 3. maddesi (Yürürlük K) taraf iradelerinden bağımsız olarak getirilen yeni kurumların, TTK'nın yürürlüğe girmesinden önceki ilişkilere de uygulanmasına olanak sağladı. Yürürlük K m. 3 uyarınca *“Tarafkların iradelerinden bağımsız olarak, kanunla düzenlenen hukukî ilişkilere, bunlar Türk Ticaret Kanununun yürürlüğe girmesinden önce kurulmuş olsalar bile, Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanır”*. Limited şirketlerde bu tür hukuki ilişkilere örnek olarak tek kişilik limited şirket (TTK m. 573-574), denetim ve özel denetim (TTK m. 635), sona erme nedenleri ve sona ermenin sonuçları (TTK m. 636), çıkmaya katılma (TTK m. 639), ayrılma akçesi (TTK m. 641-642) sayılabilir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin de bu bağlamda, 13.06.2013 tarihli, 2011/14131 esas, 2013/12400 sayılı kararıyla *“dava tarihinden sonra yürürlüğe giren 6103 Sayılı TTK'nın Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanunun 3. maddesi uyarınca tek kişilik limited şir-*

ketin varlığını kabul eden 6102 Sayılı TTK'nun işbu hükümlerinin yürürlükten önceki olaylara uygulanmasını mümkün kıldığından, dava dilekçesinde yer alan davalının şirket ortaklığından çıkarılması şeklindeki talebinin anılan yasa hükümleri uyarınca değerlendirilip sonucuna göre karar verilmesi gerekir.” şeklinde bir içtihat oluşturmasıyla bu yeni kurumların uygulanmasının önü açıldı.

eTTK Döneminde Kurulan Limited Şirketlerde TTK Hükümlerinin Uygulanması

TTK hükümleri uyarınca artık ortağın şirketten çıkarılabilmesi için iki seçenek bulunur. Bunlardan birincisi, şirketin esas sözleşmesinde yer alan düzenlemeyle bir ortağın şirketten çıkarılabileceği (sözleşmesel çıkarılma hakkı) sebeplerin öngörülmesi olmalıdır. Bu durumda ortaklar, şirket sözleşmesinde öngörülen nedenler olduğunda o ortağın şirketten çıkarılmasına karar verebilirler. TTK'nın 640. maddesi uyarınca çıkarılma kararına karşı ortak, kararın noter aracılığıyla kendisine bildirilmesinden itibaren üç ay içinde iptal davası açabilir. Sözleşmede düzenlenen çıkarılma nedenlerinin TTK m. 640/3 hükmü çerçevesinde haklı neden oluşturması gerekmez. Sözleşmesel çıkarılma nedenleri, sözleşme serbestisi uyarınca, ortaklarca belirlenir.

İkinci seçenek ise, haklı bir nedenin varlığı halinde mahkemeden ortağın şirketten çıkarılmasını istemektir. TTK m. 616/1/c uyarınca bir ortağın şirketten çıkarılması için mahkemeden istemde bulunulması Genel Kurul'un devredilemez yetkilerinden biridir. Bu durumda şirket o ortağın şirket bünyesinde kalmamasını gerektirecek haklı bir nedenin var olduğunu düşünüyorsa Genel Kurul kararı alarak mahkemeye başvurur, hakim talebi yerinde görürse o ortağın ortaklıktan çıkarılmasına karar verir.

eTTK döneminde kurulmuş iki kişiden oluşan limited şirketlerde her ne kadar Yürürlük K m 3 uyarınca TTK hükümleri uygulanacak olsa da yukarıda açıklanan birinci seçeneğin doğrudan hayat bulması söz konusu olmaz. eTTK döneminde kurulan bir limited şirkette sözleşmesel çıkarılma hakkı tanınmamışsa, bu hak ancak esas sözleşmenin bu yönde değiştirilmesi halinde kullanılabilir. Ancak, ikinci seçeneğin uygulanması olasıdır. Şirket mahkemeye başvurarak haklı nedeni kanıtlarsa, ortağın şirketten çıkarılmasını talep edebilir. eTTK zamanında

kurulmuş bir şirket dahi olsa, Yargıtay eski kararları doğrultusunda şirketin feshedilmesi yerine Yürürlük K m 3 ve TTK hükümleri sayesinde ortağın ortaklıktan çıkarılmasına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer çözümlere karar verebilir.

Çıkma

Limited ortaklık ilişkisinin çekilmez hale gelmesinin çıkarılma veya şirketin feshi dışında bir çözümü de şirket sözleşmesiyle tanınmış çıkma hakkı (TTK m. 638/1) veya haklı nedenin varlığı halinde ortağın çıkmasına mahkemece karar verilmesidir (TTK m. 638/2). eTTK döneminde kurulmuş iki kişilik limited şirketler için yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda esas sözleşmede sözleşmesel çıkma hakkı tanınmış değilse, şirket sözleşmesinde yapılacak değişikliklerle sözleşmesel çıkma hakkının uygulanması sağlanabilir. Gerekli nisaplara uyularak şirket sözleşmesinde yapılacak düzenlemeyle çıkma hakkı tanımlanabilir, haklı sebep bulunmaksızın ve mahkemeye başvurulmaksızın öngörülen sebepler gerçekleştiği an ortak limited şirketten çıkarak, şirketin tek ortakla devam etmesi sağlanabilir. Bu yolun seçilmemesi halinde, haklı nedenlerin varlığını iddia eden davacı mahkemeye başvurabilir ve şirketten çıkmasına karar verilmesini isteyebilir. Bu durumda mahkeme haklı nedenlerin varlığı, özellikle davacının kusurlu olup olmadığını araştırmalıdır. Yargıtay'ın yerleşmiş görüşü, kusurlu ortağın haklı neden ileri süremeyeceği yönündedir.

Fesih

Limited şirketin sona erme nedenlerini düzenleyen TTK m. 636 uyarınca haklı nedenlerin varlığı halinde her ortak mahkemeden şirketin feshine karar verilmesini isteyebilir. Ancak şirketin feshi en son çaredir. Mahkeme, istem yerine, davacı ortağa payının gerçek değerinin ödenmesine ve davacı ortağın şirketten çıkarılmasına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme karar verebilir. Takdir yetkisi mahkemenindir. Diğer çözümlere örnek olarak, somut olayın özelliklerinin değerlendirilerek, kar dağıtımına karar verilmesi, şirketin bölünmesi ve çıkmak isteyen ortaklara bölünme sonucu yeni kurulan şirkette pay verilmesi, muhalif ortağın müdür olarak atanması gösterilebilir.

Haklı nedenler

Mahkemeye başvurma şartı olan haklı nedenlerin neler olduğu konusunda belirtilenlerle sınırlı değildir. Çoğunluk gücünün kötüye kullanılması, organların çalışamaz hale gelmesi, güven ilişkisinin zedelenmesi, ortaklara haksız menfaatler sağlanması, mali hakların ihlali, pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme haklarının ihlali, pay sahipleri arasında önemli husumet bulunması, şirketin kötü yönetilmesi ve ortakların zarara uğratılması ortaklığın çekilmez hale gelmesine neden olarak kabul edilebilir. Nitekim Yargıtay da TTK'da gösterilen ve şirketin feshine yol açan haklı nedenlerin sınırlı sayıda olmadığını belirtir.

Fesih talebinde husumet

Haklı sebebin varlığı halinde şirketin feshi için mahkemeye başvurulduğunda husumetin kime yöneltileceği konusu başka bir soruna işaret etmektedir. Yargıtay'ın bu konudaki kararları tutarsızdır. Kimi kararlarında husumetin tüm ortaklara yöneltilmesi aranırken, daha yeni tarihli kararlarında ortak hasım gösterilerek açılan davada şirketin feshine karar verildiğinde dava dışı bir tüzel kişi aleyhine karar verilmiş olacağından husumetin sadece şirkete yöneltilmesi gerektiğini belirtir. İki kişilik ortaklıklarda Yargıtay'ın her iki yönde de kararları vardır.

Sonuç

TTK, iki kişilik limited şirketlerde şirketin feshedilmesi yerine ortağın ortaklıktan çıkarılmasına ya da somut olayın özelliklerine uygun başka çözümlerin uygulanabilmesine izin verir. Yürürlük Kanunu m. 3 uyarınca bu hükümler eTTK döneminde kurulmuş şirketlere veya eTTK döneminde açılmış davalara dahi uygulanabilir. Şirketlerin sürekliliği, hem kendi dinamizmi hem de ticari hayatın akışı açısından önemlidir. eTTK döneminde iki ortaklı limited şirketlerin ortakları arasındaki uyuşmazlık halinde başvurulabilecek tek yolun şirketin feshi olması eksik bir düzenlemeydi ve amaca hizmet etmemekteydi. TTK bu düzeni değiştirdi ve boşlukları doldurdu. Yargıtay da yeni kararlarında bu sisteme ayak uydurdu ve böylece TTK'nın getirdiği yeni düzenlemelerin yerleşmesine katkı sağladı.

Limited Şirketlerde Haklı Sebep Fesih*

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Giriş

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu¹ (“TTK”) limited şirketlere ilişkin birçok yenilik içerir. TTK, düzenlediği yeni kurumların yanı sıra, mülga Türk Ticaret Kanunu² (“eTTK”) ile düzenlenen kurumlara da önemli değişiklikler getirir. Bu değişikliklerden biri de limited şirketin haklı sebeple feshine ilişkindir.

TTK ile ilk defa düzenlenen anonim şirketin haklı sebeple feshi³ ile limited şirketin haklı sebeple feshine ilişkin düzenlemeler birbirine paraleldir. Bununla beraber, haklı sebeple fesih davası açma hakkının anonim şirkette azlığa, limited şirkette ise herhangi bir pay sahibine tanınması, limited şirkette haklı sebeple feshin çıkma ile birlikte değerlendirilmesi ve eTTK’den beri varolan bir kurum olması nedeniyle, limited şirkete ilişkin bu düzenlemenin ayrıca incelenmesi gerekir.

Bu yazıda eTTK döneminde de tanınan haklı sebeple fesih kavramından yola çıkarak, TTK’nın getirdiği yenilikler ışığında, limited şirketlerin haklı sebeple feshi ele alınır.

eTTK ve TTK Uyarınca Haklı Sebep Fesih

eTTK Düzenlemesi

eTTK m. 549, limited şirketin hangi hallerde infisah edeceğini düzenlerdi. Bu hallerden biri, haklı (muhik) sebeplerin varlığı halinde ortaklardan birinin talebi üzerine mahkemenin infisaha karar vermesiydi.

* *Eylül 2014 tarihli Makale*

¹ 14 Şubat 2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı ve 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girdi.

² eTTK, TTK ile 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlükten kaldırıldı.

³ Anonim şirketlerin haklı sebeple feshi Şubat 2014 tarihli Hukuk Postası yazısında ele alınmıştır, bkz. **Ercüment Erdem**, Anonim Şirketin Haklı Sebep Feshi <http://www.erdem-erdem.av.tr/articles/anonim-sirketin-hakli-sebeple-feshi/> (erişim tarihi 8 Ekim 2014).

Nitekim eTTK m. 551’de düzenlenen çıkma hakkı da dikkate alındığında, şirket ortağı, haklı sebeplerin varlığı halinde ister şirketten çıkmayı⁴ isterse şirketin haklı sebebe dayanarak feshini talep edebilir.

TTK Düzenlemesi ile Getirilen Önemli Yenilik

TTK, limited şirketin haklı sebeple feshini m. 636’da düzenler. eTTK m. 549’daki düzenleme ile benzer şekilde TTK, haklı sebeplerin varlığı halinde her ortağın mahkmeden şirketin feshini isteyebileceğini öngörür.

Bununla beraber, TTK m. 636/3 hükmü önemli bir yenilik içerir: Hâkim, şirketin feshi yerine, davacı ortağın çıkarılmasına veya başka ca duruma uygun düşen ve kabul edilebilir bir çözüme karar verebilir.

Eğer bu yönde bir hüküm eTTK’da da yer alsaydı, iki kişilik limited şirketlerde çıkma ve çıkarılma olmayacağı için zorunlu olarak şirketin feshine hükmedilen uygulamanın yerleşmesinin önüne geçebilirdi. Hâkimin fesih dışında bir çözüme hükmetmesine olanak sağlanabilirdi.

Bu nedenle TTK m. 636/3 şirketin devamı açısından olumlu bir düzenleme getirir.

Haklı Sebeple Fesih Davasının Özellikleri

Davanın Tarafları, Görevli ve Yetkili Mahkeme

Limited şirketin haklı sebeple feshi davasını herhangi bir ortak açabilir.

Anonim şirketlerde bu hak bir azınlık hakkı olarak düzenlenmişken, limited şirkette herhangi bir ortağın bu davayı açabilmesi ayırt edici bir özelliktir. Ancak limited şirketlerde eTTK döneminde de tanıyan ve TTK’da korunan ortakların çıkma ve çıkarılma hakları da dikkate alındığında, haklı sebeple fesih davası ortağın çıkması ile birlikte

⁴ İki ortaklı limited şirketlerde çıkma ve çıkarılma ile ilgili olarak eTTK ve TTK düzenlemeleri hakkında bkz. **Ercüment Erdem**, İki Kişilik Limited Şirketlerde Çıkma ve Çıkarılma (Temmuz 2014 tarihli Hukuk Postası yazısı) <http://www.erdem-erdem.av.tr/articles/iki-kisilik-limited-sirketlerde-cikma-ve-cikarilma/> <http://www.erdem-erdem.av.tr/articles/anonim-sirketin-hakli-sebeple-feshi/> (erişim tarihi 8 Ekim 2014).

değerlendirilmelidir. Bu nedenle, gerek eTTK gerek TTK uyarınca bu hakkın her bir ortağa tanınması yerindedir.

Dava şirket tüzel kişiliğine karşı açılır.

Anonim şirketin haklı sebeple feshinde olduğu gibi, bu davada da görevli ve yetkili mahkeme şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesidir.

Haklı Sebep Kavramı

Gerek eTTK gerek TTK, haklı sebeple fesih davasını düzenlerken haklı sebebin ne olacağı konusuna bir açıklık getirmez.

TTK'nın madde gerekçelerinde TTK m. 636, anonim şirketin haklı sebeple feshini düzenleyen m. 531'e atıf yapar. Gerekçe açıkça haklı sebebin kanunda tanımlanmadığını, bu kavramın yargı ve öğretiye bırakıldığını belirtir ve İsviçre öğretisinde haklı sebebe ilişkin kabul edilen bir takım örnekler sunar. Bu örnekler, genel kurulun birçok kez kanuna aykırı bir şekilde toplantıya çağrılmış olması, azlık hakları ile bireysel hakların devamlı ihlali, özellikle bilgi alma ve inceleme haklarının engellenmesi, şirketin sürekli zarar etmesi, dağıtılan kâr payının düzenli azalmasıdır.

Haklı sebebi tanımlarken, eTTK döneminde öğreti ve yargı kararlarında kabul edilen haklı sebepler dikkate alınabilir. Öğretide de belirtildiği üzere kolektif şirketlerde haklı sebebe ilişkin düzenlemeler içeren eTTK m. 161 ve m. 187, eTTK döneminde haklı sebebin nasıl yorumlanacağına ışık tutabilir. Örneğin, eTTK m. 187, bir ortağın şirketin yönetimi ve hesaplarının düzenlenmesinde şirkete ihanet etmesi, kendisine düşen esas görevleri yerine getirmemesi, kişisel çıkarları uğruna şirketin unvan ve malvarlığını kötüye kullanması, ya da hastalık veya başka bir sebepten ötürü şirket işlerini yapacak kabiliyet ve ehliyeti kaybetmesini, haklı sebep olarak kabul eder.

Gerek eTTK gerekse TTK döneminde Yargıtay'ın çeşitli kararları da ortaklık ilişkisinin devamını çekilmez hale getiren çeşitli nedenlere işaret eder. Çoğunluk gücünün kötüye kullanılması; organların çalışmaz hale gelmesi; ortaklar arasında ciddi anlaşmazlık veya önemli husumet bulunması, çeşitli davalar açılması, suç isnadında bulunulması hatta çekişmelerin fiziksel şiddete varması, güven ilişkisinin zedelen-

mesi; ortaklara haksız menfaatler sağlanması; mali hakların ihlali, örneğin hiç veya yeterli kâr dağıtılmaması, şirketin devamlı olarak zarar etmesi ve amacını gerçekleştirmesine imkân kalmaması; pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme haklarının ihlali ve şirketin kötü yönetilmesi bu sebeplerden bazılarıdır.

Bu örnekler ışığında haklı sebep, ortaklık ilişkisinin dürüstlük kuralları uyarınca devamını olanaksız kılan hukuki olay olarak tanımlanabilir.

Limited şirketin feshine hükmedilebilmesi için, şirketin devamını sağlayan unsurların ortadan kalkması gerekir. Fesih, ancak davacı ortağın ileri sürdüğü sebeplerin, diğer kişilerin şirketin devamı konusundaki menfaatlerini aşması halinde söz konusu olmalıdır; haklı sebebin bu denli ağır olmaması halinde şirketin feshine karar verilmemelidir.

Özellikle, aşağıda daha ayrıntılı olarak incelenen, TTK m. 636'nın mahkemeye sunduğu, şirketin feshi yerine davacı ortağın şirketten çıkarılması veya kabul edilebilir başka bir çözüme hükmetmesi olanağı dikkate alındığında, haklı sebebin ağır olması gerekliliği önem kazanır.

Hâkimin Hükmedebileceği Diğer Olanaklar

TTK m. 636 uyarınca, mahkeme haklı sebeple fesih davasında davacı ortağın şirketten çıkarılmasına veya duruma uygun düşen başka bir çözüme hükmedebilir. Hakime tanınan bu takdir yetkisi, şirketin ayakta tutulması ve feshe ancak son çare olarak başvurulması açısından çok önemlidir.

Bu hüküm TTK'da ilk defa düzenlenen anonim şirketlerde haklı sebeple feshe ilişkin TTK m. 531 ile paraleldir. TTK, gerek anonim şirket gerekse limited şirketlerde açılan haklı sebeple fesih davasında hâkimin alternatif çözümlere hükmedebileceğini düzenleyerek, feshin, yani şirketin sona erdirilmesinin çok ağır bir sonuç olduğunu kabul eder. Şirketin feshi son çaredir.

TTK m. 636'teki bu yeni düzenleme sayesinde mahkeme, davacı ortağın ileri sürdüğü sebebi haklı bulsa bile şirketin feshine karar vermek durumunda değildir. Eğer şirketin devamı ekonomik ve rasyonel açıdan daha doğru bulunuyorsa, şirketin feshi yerine ortağın çıkarılmasına karar verebilir. Bu düzenleme, limited şirketin feshini talep eden davacı ortağın, ortaklık hakkını alarak şirketten ayrılmasında herhangi

bir zarar bulunmayacağını kabul eder. Zira her iki durumda da ortak, kendi ortaklık haklarını alır ve ortak sıfatı sona erer.

Haklı sebeple fesih davasında mahkeme, yalnızca fesih veya davacı ortağın çıkarılması ile sınırlı olmaksızın, duruma uygun başka çözümlere de karar verilebilir. Ancak bu çözümlerin ne olduğu TTK'da sayılmaz. TTK m. 636 hâkime geniş bir takdir yetkisi tanır. Hâkim somut olayın özelliklerine bakarak çözümlere karar verir.

Hâkimin duruma uygun düşen ve kabul edilebilir çözümler üretirken diğer ortaklar ile davacı ortağın görüşünü almasının “kabul edilebilirlik” ölçütü kapsamında gerekip gerekmediği öğretide tartışmalıdır. Zira hâkimin uygulayacağı çözümler, tüm ortakları etkileyecek nitelikte olabilir. Bununla beraber hâkimin görevi, uzlaşmadan ziyade, şirket menfaatini ön planda tutmak, feshe karar vermeyerek şirketin devamlılığını sağlayacak bir çözüm bulmaktır.

Öğretide hâkimin kâr dağıtımına karar vermesi, şirketin bölünmesi ve çıkmak isteyen ortaklara bölünme sonucunda yeni kurulan şirketten pay verilmesi, çeşitli ortakların veya ortağın müdür olarak atanması gibi çözümlere hükmedebileceği belirtilir.

Sonuç

TTK, eTTK'da düzenlenen limited şirketin haklı sebeple feshi kurumunu korur. Bununla beraber, bu davanın açılması halinde hâkimin fesih dışında davacı ortağın çıkarılması veya duruma uygun başka bir çözüme hükmetmesi olanağını düzenleyerek önemli bir yenilik getirir.

Limited şirketin ve anonim şirketin haklı sebeple feshine ilişkin hükümler paraleldir. Bununla birlikte, anonim şirketlerden farklı olarak, azlık oluşturup oluşturmadığına bakılmaksızın limited şirkette herhangi bir ortak haklı sebeple fesih davasını açabilir.

Gerek anonim şirket gerekse limited şirketin haklı sebeple feshi davasında haklı sebebin ne olduğu kanunda belirtilmez. Bu konu öğreti ile yargı kararlarında netleşecektir. eTTK düzenlemeleri, öğreti ve Yargıtay'ın bugüne kadarki içtihadı haklı sebebin tanımlanmasına ışık tutabilir.

**6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 202/2 uyarınca
Paysahiplerinin Zararlarının Tazmini veya
Payların Satın Alınması Davası***

Av. Selen Öztürk

Giriş

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (“TTK”) m.202/2 topluluk şirketlerinde hakimiyetin hukuka aykırı kullanılması halinde pay sahiplerine bir takım çözümler sunar. Bu fıkrada yer alan hakimiyet kullanımı bağlı şirkete aldırılan birleşme, bölünme, tür değiştirme, menkul değer ihracı gibi önemli kararlar kapsamında kendini gösterir. İlgili madde uyarınca hakimiyetin kullanılması sebebiyle bağlı şirkette yapılan bazı işlemlere muhalif olan paysahipleri, muhalif oldukları işlemin doğurduğu zararların giderilmesini isteyebilecekleri gibi, kendi paylarının şirket tarafından satın alınmasını da dava edebilirler. Bu düzenleme TTK’ya özgü olması, Alman hukukunda bulunmaması, pay sahiplerine çıkış hakkı tanınması sebebiyle önemli ve incelemeye muhtaçtır. Makalede TTK m. 202/2’de düzenlenen hukuka aykırılık, bu davaların şartları, tarafları, davada ileri sürülebilecek talepler ve bu davada yatırılması gereken teminat incelenecektir.

TTK m. 202/2’de Düzenlenen Hukuka Aykırılık

TTK m. 202/2’de düzenlenen hukuka aykırılık bağlı şirket bakımından açıkça anlaşılır haklı sebebi bulunmayan kararların alınmasına dayanır. Ancak bu kararlar bağlı şirketçe alınan her tür kararlar değil, ilgili fıkrada sayılan önemli nitelikte kararlardır. TTK m. 202/2 uyarınca “Hakimiyetin uygulanması ile gerçekleştirilen ve bağlı şirket bakımından açıkça anlaşılabilir haklı bir sebebi bulunmayan, birleşme, bölünme, tür değiştirme, fesih, menkul kıymet çıkarılması ve önemli esas sözleşme değişikliği gibi işlemler” hükmün kapsamına girer. Bu işler

---

* *Nisan 2014 tarihli Makale*

münhasıran genel kurulun yetkisine giren işler olmakla birlikte, kanun koyucu bu işlerin yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilmesi halinde kanunun dolanılmasını engellemek amacıyla ilgili maddede yönetim kurulunun bu kararları alması halinde de maddenin uygulanacağını belirtir. Bu işlemler sınırlı sayıda sayılmamakla birlikte, ortaklığın yapısını değiştiren, ortaklığı ortadan kaldıran, finansal yapısında değişiklik yapan işler veya önemli esas sözleşme değişiklikleri (örneğin nitelikli çoğunluk ile yapılabilen değişiklikler) hükmün kapsamının sınırını oluşturur.

Hukuka aykırılığın doğması için bağlı şirketin genel kurulu veya yönetim kurulu tarafından alınan bu kararların bağlı şirket bakımından açıkça anlaşılır haklı bir sebebi bulunmaması gerekir. Buna göre alınan kararlar bağlı ortaklığın büyümesini ve ilerlemesini sağlıyor, ortaklığın menfaati için gerekli görülüyorsa haklı sebep olduğu ileri sürülebilir. Ayrıca haklı sebep değerlendirilirken doktrinde belirtildiği üzere birleşme ve tür değiştirme raporlarının incelenmesi de önem taşır. Zira bu raporlar anılan işlemin amacını ve yararlarını ortaya koymaktadır. Bu kapsamda raporların incelenmesi ile haklı sebep olup olmadığı konusunda bir kaniya ulaşılabılır. İlgili hükümde pay sahibine dava hakkı tanınmasına rağmen haklı sebebin bağlı şirket bakımından değerlendirildiği görülür. Ancak doktrinde, pay sahiplerinin zararı tazmin edileceğinden pay sahibinin menfaatinin de önemli olduğu ve dikkate alınması gerektiği belirtilir.

TTK m. 202/2'nin ilk cümlesinde ifade edildiği üzere bu kararların hukuka aykırı olabilmesi ve bu kararlara karşı paysahiplerinin taleplerini ileri sürebilmesi için bu kararlar hakimiyetin uygulanması ile gerçekleşmelidir. Bu bağlamda genel kurul veya yönetim kurulu kararının hakim teşebbüsün dolaylı veya doğrudan oy gücünün kullanılması ile alınıp alınmadığının araştırılması gerekir.

Tazminat veya Payların Satın Alınması Davasının Şartları

TTK m. 202/2 uyarınca hâkimiyetin uygulanması ile gerçekleştirilen ve bağlı şirket bakımından açıkça anlaşılabilir haklı bir sebebi bulunmayan, birleşme, bölünme, tür değiştirme, fesih, menkul kıymet çıkarılması ve önemli esas sözleşme değişikliği gibi işlemlerde, genel kurul kararına red oyu verip tutanağa geçirten veya yönetim kurulunun

bu ve benzeri konulardaki kararlarına yazılı olarak itiraz eden pay sahipleri; hâkim teşebbüsten, zararlarının tazminini veya paylarının varsa en az borsa değeriyle, böyle bir değer bulunmuyorsa veya borsa değeri hakkaniyete uygun düşmüyorsa, gerçek değerle veya genel kabul gören bir yöntemle göre belirlenecek bir değerle satın alınmasını mahkemeden isteyebilirler.

Bu noktada ilk tartışma tazminat ve payların satın alınması talebinin bağımsız davalar olup olmadığı konusunda bulunmaktadır. Tekin al p tazminat davası ile payların satın alınması davasının ayrı davalar olduğunu ve davacının iki davayı birden açamayacağını, bu iki davanın birbirinin alternatifi olabileceğini belirtir¹. Ancak bu davayı tek bir dava olarak görüp, davada ileri sürülebilecek taleplerin pay sahibinin zararının tazmini veya paylarının satın alınması şeklinde ortaya çıkabileceğini savunan görüş de bulunur.

İlgili hükümde görüldüğü üzere davanın açılabilmesi için belirli şartların yerine getirilmesi gerekir. Bu şartlar (i) TTK m. 202/2'de öngörülen bir genel kurul veya yönetim kurulu kararının varlığı, (ii) kararın bağlı şirket bakımından açıkça anlaşılabilir haklı bir sebebi bulunmaması, (iii) kararın hakim teşebbüsün hakimiyetinin uygulanması ile alınmış olması, (iv) pay sahibinin genel kurul kararına red oyu verip tutanağa geçirtmesi veya yönetim kurulu kararına yazılı olarak itiraz etmesi ve (v) kararın pay sahibine zarar verecek nitelik taşımasıdır.

Davacı

Bu davanın davacısı bağlı ortaklığın pay sahibi olarak düzenlenir. Pay sahibinin davayı açabilmesi için ilgili genel kurul kararının alındığı tarihte pay sahibi sıfatını haiz olması gerekir. Bununla birlikte TTK m. 202/2'de gösterilen şartları yerine getirmeyen pay sahibinin bu davayı açması mümkün değildir. Buna göre pay sahibi, bir genel kurul kararı söz konusu olduğu halde, genel kurul kararına red oyu vermiş ve muhalefetini tutanağa geçirtmiş olmalı; yönetim kurulu kararı söz konusu ise kararı öğrenince yazılı olarak itirazda bulunmuş olmalıdır. İlgili hüküm uyarınca çekimser oy kullanan veya toplantıya katılmayan pay sahibinin dava açma hakkı bulunmaz. Ancak genel kurula katılımı

¹ Ünal TEKİNALP, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, İstanbul 2013, s. 589.

engellenen pay sahipleri açısından, bu pay sahiplerinin menfaatlerinin korunması ve somut durumun özelliklerine göre kendilerine dava hakkı tanınması söz konusu olabilir. Bununla birlikte, hakim şirkete dava açacak pay sahibinin zarar görmüş olması veya işlemin gerçekleşmesi sonucu zarar göreceği olması gerekir.

Davalı

İlgili davada davalı genel kurulda sahip olduğu oy gücü ile kararın alınmasını sağlayan veya yönetim kurulu kararı söz konusu ise yönetim kurulunun temsil ettiği veya yönetim kurulunu seçtiren hakim teşebbüstür.

Teminat

TTK m. 202/3 uyarınca ikinci fıkrada öngörülen dava açılınca, davalıların muhtemel zararlarını veya payların satın alma değerini karşılayan tutardaki paranın teminat olarak, mahkemece belirlenecek bir bankaya mahkeme adına yatırılmasına karar verilir. Teminat yatırılmadığı sürece genel kurul veya yönetim kurulu kararına ilişkin hiçbir işlem yapılamaz. Hükümden anlaşılacağı üzere davalı tarafından yatırılacak teminat talebe bağlı olmayıp, teminatın yatırılmaması halinde kararların icrası engellenmiştir. Bu teminat ile dava sonunda ödenecek tazminatın ödenmesinin güvence altına alınması amaçlanır.

İleri Sürülebilecek Talepler

Paysahibinin Zararının Tazmini

TTK m.202/2 uyarınca pay sahipleri, açacakları davada hakimiyetin hukuka aykırı kullanımından dolayı meydana gelen zararlarının tazmini talep edebilir. Burada amaçlanan yalnızca pay sahibinin zararının tazmini olup, bağlı şirketin zararının tazmini bu davanın konusunu oluşturmamaktadır. Hâkim hükümden belirtilen şartların gerçekleştiğine kanaat getirirse, pay sahiplerinin zararının tazminine karar verir. Tazmin edilecek zararın ise gerçekleşmiş olan zararlar olduğu şüphesizdir.

Payların Satın Alınması

TTK m. 202/2 uyarınca açılacak davada pay sahiplerinin ileri sürülebileceği bir diğer talep paylarının satın alınması talebidir. TTK m.

202/2’de paysahibine tanınan bu imkan ile paysahibi şirketten çıkma hakkına sahip olur. Bu davanın açılması için paysahibinin menfaatinin haklı sebep olmaksızın zedelenmesi ve ortaklık ilişkisinin çekilmez hale gelmesi gerekir. Hâkimin paysahibinin paylarının satın alınmasına hükmedebilmesi için maddedeki koşulları yerine getiren paysahibinin bu talep ile dava açması gerekir. Bu durumda dava sonucunda paysahibinin paylarının tümü satın alınacaktır. Paylar, varsa en az borsa değeriyle, böyle bir değer bulunmuyorsa veya borsa değeri hakkaniyete uygun düşmüyorsa, gerçek değerle veya genel kabul gören bir yöntemle göre belirlenecek bir değerle satın alınmalıdır. Payların değeri hesaplanırken paylar üzerinde bulunan rehin, haciz gibi kısıtlamaların da göz önünde bulundurulması gerekir.

Zamanaşımı ve Yetki

Tazminat veya payların satın alınmasını istem davasının, genel kurul kararının verildiği veya yönetim kurulu kararının ilan edildiği tarihten başlayarak iki yıl içinde açılması gerekir. Yetkili mahkeme ise genel yetki kuralı uyarınca davalının ikametgahı mahkemesidir.

Sonuç

Türk hukukunda yeni olan bu düzenleme, TTK m. 202/2’de belirtilen hakimiyetin hukuka aykırı kullanılması halinde paysahiplerinin zararının tazminine veya paylarının satılmasına olanak vermektedir.

Pay Devri mi, Malvarlığı Devri mi?*

Av. Berna Aşık Zibel

Genel Olarak

Pay devri ve malvarlığı devri karşılaştırması, genel olarak, ticari bir işin (işletmenin) bütünlük içinde devrini içeren işlemlerde ve tarafların sözleşme serbestisi olduğu durumlarda karşımıza çıkar. Uygulamada, bu işlemler temel olarak, bir hedef şirketin paylarının veya işletmesinin bir bütün olarak satın alınmasına yönelik, (i) uzun ve ayrıntılı hükümler içeren alım satım sözleşmelerinin imzalanması, (ii) belirli geciktirici şart ve ara dönem yükümlülüklerinin yerine getirilmesi ve (iii) akabinde devrin gerçekleştirilerek işlemin kapatılması süreçlerini içerir. Bu doğrultuda, burada konumuz hedef şirketin paylarının devralınması ile söz konusu hedef şirketin tüzel kişilik olmaksızın işletmesinin devralınması açısından bir karşılaştırma yapabilmektir. Bu bakımdan, değerlendirme konusu kanun hükümleri 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun¹ ("TTK") pay devrine ilişkin 489 ve devamı maddeleri ile işletme devrine ilişkin TTK m. 11/3 ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun ("TBK")² 202'inci maddesidir. Özel kanunlar gereği sözleşme serbestisi olmayacak şekilde işlem yapmayı gerektiren devirler veya yalnızca belirli malvarlıklarının veya işin belirli bir bölümünün devrine ilişkin işlemler konumuzun dışında kalmaktadır.

TTK m. 489 uyarınca, hamiline yazılı pay senetlerinin devri, zilyetliğin devri ile gerçekleşir. Nama yazılı pay senetlerinde ise, TTK m. 490/2 uyarınca hukuki işlemlerde devir, geçerli şekilde ciro edilmiş nama yazılı pay senedinin zilyetliğinin devri ile gerçekleşir.

Diğer taraftan, TTK m.11/3, *ticari işletmenin*, içerdiği malvarlığı unsurlarının devri için zorunlu olan tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı ya-

* *Ekim 2014 tarihli Makale*

¹ RG, 14.02.2011, S. 27846.

² RG, 04.02.2011, S. 27836.

pılmasına gerek olmaksızın bir bütün halinde devredilebileceğini düzenlemektedir. Bu düzenlemeye göre, devir sözleşmesi yazılı olacak, ticaret sicilinde tescil ve ilan edilecek ve aksi açıkça öngörülmediği sürece, duran malvarlığını, işletme değerini, kiracılık hakkını, ticaret unvanı ile diğer fikri mülkiyet haklarını ve sürekli olarak işletmeye özgülenen malvarlığı unsurlarını içerecektir.

Devir Prosedürleri

Bir pay devri işleminde, alıcı hedef şirketin paylarını satın alırken, hedef şirketin, malvarlıkları, sözleşmeleri, izin ve lisansları, çalışanları ve borçları da dâhil ve bunlarla sınırlı olmaksızın tüm işi ve işletmesi devre konu olur. Diğer bir deyişle, pay devrinde, Şirket'in sahip olduğu belli malvarlığı ve sair unsurların devir kapsamına girmesi istenmiyor ise, ayrı hukuki işlemler yapılarak, pay devri işlemi öncesi bunların şirket bünyesinden çıkarılması ve bunun sağlanması için gerekli geciktirici şart veya ara dönem yükümlülüğü taahhütlerinin alım satım sözleşmesinde düzenlenmesi gerekir.

Diğer taraftan, işletme devirlerinde, TTK m. 11/3'de belirtildiği üzere, aksi yazılı sözleşme ile düzenlenmediği sürece, işletmenin unsurları (*duran malvarlığı ve sürekli olarak işletmeye özgülenen malvarlığı unsurları, işletme değeri, kiracılık hakkı, ticaret unvan ile diğer fikri mülkiyet hakları*) devrin kapsamında kabul edilir. Devir işlemi kapsamında işletmenin bütünlüğünün korunması şartıyla; işlem taraflarının, alım satım işleminin kapsamına işletmenin hangi malvarlıkları ve sair unsurlarının dâhil olup olmadığı hususunda belirli ölçüde sözleşme serbestisi bulunmaktadır. Ticaret Sicili Yönetmeliği³ ("TSY") uyarınca, kapsam dışı bırakılan unsurlar ticari işletmenin bütünlüğünü bozmamalı ve ticari işletmenin devamlılığına zarar vermemelidir⁴.

Yukarıda anılan hüküm, devir sözleşmesinin ticaret sicili nezdinde tescili ve ilanı ile işletme kapsamında olan malvarlığı unsurları için ayrı tasarruf işlemi yapılmasına gerek olmaksızın devrin gerçekleşeceğini belirtmektedir. TTK'nın 1 Temmuz 2012'de yürürlüğe girmesinden

³ RG, 27.01.2013, S. 28541.

⁴ **ERDEM, Ercüment**; Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Ticari İşletme Devri, Hukuk Postası, Temmuz 2013, <http://www.erdem-erdem.com/articles/turk-ticaret-kanunu-uyarinca-ticari-isletme-devri/>

önce, işletmenin unsurlarından olan her bir malvarlığı unsurunun kendilerine uygulanan hükümler uyarınca ayrı tasarruf işlemlerine tabi olması söz konusu idi, örneğin işletme dâhilindeki bir taşınmazın devri için tapu sicilinde, araçların devri için trafik sicilinde ayrı ayrı devir işlemleri yapılması gerekmekteydi. Bu açıdan, TTK'nın işletme devrinin bütünlüğü bakımından önemli ve olumlu bir adım attığı belirtilmelidir. Kanun koyucu bu işlem bütünlüğünü, yazılı şekil şartı, ticaret siciline tescil ve ilan ve diğer sicillere ticaret sicil tarafından bildirim düzenlemeleri ile sağlar. Tescil ve ilan niteliği, TSY m. 133'te "Ticari İşletmenin Devri" başlığı altında düzenlenir. TSY m. 133/3 uyarınca, devir sözleşmesinin tümü tescil edilmelidir. Tescil kurucu unsur olarak belirtilir. İlan ise açıklayıcı olup üçüncü kişilerin iyi niyetini ortadan kaldırır. Ancak, burada bütünlük açısından en önemli unsur, diğer sicillere bildirim düzenlemesidir. TSY m. 135/5 gereği, sicil müdürlüğü tarafından işletmenin devrinin tescili ile eş zamanlı olarak, devredilen işletme malvarlığına dâhil olan tapu, gemi ve fikri mülkiyet sicilleri ile benzeri sicillerde kayıtlı bulunan mal ve hakların devralan adına tescili için ilgili sicillere derhal bildirim yapılır.

Belirtilen düzenlemeler çerçevesinde, malvarlığı niteliğinde olan işletme devri işlemleri bakımından kanun koyucu resmi siciller nezdinde tek adımda bir devir düzenleyerek işlemi kolaylaştırma yoluna gitmiştir. Ayrıca, belirli malvarlığı veya risk unsurlarını tarafların iradesine göre ayrıca bir işlem yapmaya gerek kalmaksızın işlem kapsamı dışına çıkarabilme imkânı da bir avantaj olarak değerlendirilebilir.

Sözleşmeler

TTK'nın Temmuz 2012'de yürürlüğe girmesinden önce, işletmenin bir bütün halinde tek bir işlem ile devrine ilişkin özel hüküm olmadığından, işletmeye ilişkin sözleşmelerin diğer tarafın onayı ile tek tek devri gerekmekteydi. TTK'nın yürürlüğe girmesi sonrası, işletme devri kapsamında sözleşmelerin devri doktrinde tartışılmalı hale gelmiştir. Kira sözleşmelerine özgü olarak her ne kadar TTK m. 11/3 *ticari işletmenin*, malvarlığı unsurları devri için ayrı ayrı işlem yapmaya gerek kalmaksızın bir bütün halinde devredilebileceğini belirtmekte ise de, temel argüman olarak, bazı akademisyenler sözleşmelerin borç ve alacak hakkı yaratması sebebiyle malvarlığı olarak kabul edileceğini belirtmekte iken, bazı akademisyenler sözleşmelerin TBK'nın taraf deği-

şikliği hükümleri uyarınca ayrı ayrı devredilmesi gerekeceğini ifade eder. TBK m. 323 ile getirilen düzenleme, işyeri kiralarda, kira ilişkisinin ve dolayısıyla kira sözleşmesinin devri ile ilgili olarak, kiraya verenin haklı sebep olmadıkça rıza vermekten imtina edemeyeceği yönündedir. Ancak bu maddenin yürürlüğü 8 yıl süre ile ertelenmiştir.⁵ Uygulamada, işlem güvenliği için, alım satım sözleşmeleri kapsamında özel hüküm öngörülerek sözleşmelerin karşı tarafından onay alınması yönünde yükümlülükler öngörülmesi önerilir.

Pay devri işlemi söz konusu olduğunda, hedef şirketin taraf olduğu sözleşmeler geçerli ve bağlayıcı bir şekilde, ayrıca sözleşmenin devrine gerek kalmaksızın, hedef şirket ile birlikte devralana geçer. Ancak hedef şirket sözleşmeleri bakımından da kontrol veya hissedarlık yapısı değişikliği gibi özel durumlar için karşı taraftan onay almayı gerektiren veya karşı tarafa fesih hakkı veren özel düzenlemeler olabilir. Bu halde, ilgili sözleşmelerin haklı sebeple feshi riski ile karşı karşıya kalmamak bakımından, pay alım satım sözleşmesinde, işbu sözleşmelerin diğer tarafından onay alınması için bir geciktirici şart düzenleme öngörülmesi önerilir.

Çalışanlar

Türk iş hukukunda genel kural olarak, işyerinin devri halinde, işyeri çalışanları da kendiliğinden işi yürütecek olan alıcıya devrolur. Bu devir ile ilgili ayrı bir tasarruf işlemine veya temlik sözleşmesine gerek yoktur. Ancak devrin bağlayıcı ve geçerli şekilde kendiliğinden gerçekleşebilmesi için, çalışanların çalışma koşullarında değişiklik olmaması zorunludur. Diğer halde, çalışanların devir sebebiyle iş koşullarında değişiklik olmasından dolayı iş sözleşmesinin feshi yoluna gitme imkânı bulunur. Ayrıca, kendiliğinden devir çalışanların haklarının bir bütün halinde geçmişe etkili şekilde devri sonucunu da doğuracaktır. Diğer bir deyişle, devre konu işyeri çalışanlarının kıdem, ihbar,

⁵ 4 Temmuz 2012 tarih ve 6353 sayılı 53. maddesi ile değiştirilen 31 Mart 2011 tarih ve 6217 sayılı Kanun'un Geçici 2. maddesi hükmü gereğince, "Kiracının TTK'da tacir olarak sayılan kişiler ile özel hukuk ve kamu hukuku tüzel kişileri olduğu işyeri kiralarda, 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı TBK'nın 323, 325, 331, 340, 342, 343, 344, 346 ve 354 üncü maddeleri 1/7/2012 tarihinden itibaren 8 yıl süreyle uygulanmaz. Bu halde, kira sözleşmelerinde bu maddelerde belirtilmiş olan konulara ilişkin olarak sözleşme serbestisi gereği kira sözleşmesi hükümleri tatbik olunur. Kira sözleşmelerinde hüküm olmayan hallerde mülga Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır."

ücretli izin hakları, devir tarihinden değil işe başlama tarihinden itibaren hesaplanır.

Pay devri bakımından da durum, çalışanlar için malvarlığı devrinden farklı bir sonuç doğurmaz ve hedef şirketin işletmesi çalışanları ile birlikte devralana kendiliğinden geçer.

Geçmiş Borç ve Yükümlülükler

Her ne kadar pay devri ile karşılaştırıldığında, alıcının işletmenin geçmiş uygulamalarından kaynaklanan vergi ve cezalarını yüklenmesi malvarlığı devri olarak ortaya çıkan işletme devrinde daha düşük bir olasılık gibi görünmekte ise de, özellikle teorik açıdan bakıldığında, işletmenin geçmiş faaliyetleri sebebiyle karşılaşılabileceği sorumluluklardan, alıcının hiçbir şekilde etkilenmeyeceğini ileri sürmek mümkün görünmemektedir.

Her ne kadar, TTK m.11/3 kapsamında işletmenin pasiflerinden, diğer bir deyişle, borç ve yükümlülüklerinden bahsedilmese de, TBK m.202 uyarınca işletmenin aktif ve pasiflerinin birlikte devredileceği yönündeki düzenlemesi çerçevesinde, sözleşmede aksine açıkça bir düzenleme yapılmadı ise, TTK m. 11/3’de belirtilen unsurlara işletmenin borç ve yükümlülüklerinin de dâhil olacağı söylenebilir.

TBK m. 202 uyarınca, işletmenin bir bütün olarak devri halinde, devrin alacaklılara ilanından itibaren devralan işletmeyi aktifleri ve pasifleri ile devralmış kabul edilmektedir. Bunun yanı sıra, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu⁶ m. 280 de işletme devrinde belirli şartların varlığı halinde, alıcıyı bazı hukuki yükümlülükler ile karşı karşıya bırakmaktadır.

Doktrinde TBK m. 202’nin bağlayıcı olup olmadığı tartışmalı olmakla birlikte, TTK 11/3’de yer alan “aksine sözleşme olmadığı sürece” düzenlemesi işletmenin aktif ve pasiflerinin birbirinden ayrı devredilebileceği yönündeki yorumu güçlendirmektedir⁷.

⁶ RG, 19.06.1932, S. 2128

⁷ AŞIK ZİBEL, Berna; İşletme Devrinde Aktif ve Pasiflerin Kül Halinde Devri, Hukuk Postası, Şubat 2012, <http://www.erdem-erdem.com/articles/isletmeisyeri-devrinde-aktif-ve-pasiflerin-kul-halinde-devri/>

İdari ve Çevresel İzin ve Lisanslar

Bir işletmenin faaliyetini sürdürebilmesi için gerekli izin ve lisanslar, o işletmenin sahibi olan şirketin unvanı ile verildiğinden, pay devri içerir bir işlem söz konusu olduğunda, bu izin ve lisanslarda değişiklik yapmaya veya bunları yenilemeye çoğunlukla gerek olmamaktadır. Faaliyet alanına özgü enerji piyasası mevzuatı, sigortacılık mevzuatı gibi bazı özel mevzuattan kaynaklanan pay devri öncesi ilgili idari otoriteye bildirim ve onay yükümlülükleri söz konusu olabilir, ancak bunlar genellikle devir işleminin gerçekleştirilmesi açısından önem taşır, işlem sonrası faaliyete devam edebilmek açısından değil.

Diğer taraftan, işletme devri niteliğinde bir malvarlığı devri söz konusu ise, işyeri açılış ve işletme izni gibi genel izinler de dâhil olmak üzere, faaliyete özgü izin ve lisanslar için de, ilgili idari otoriteye ayrıca başvuru yapılarak izin ve lisansın yenilenmesi, yeniden talep edilmesi gerekecektir. Bu yönde bir sorun ile karşılaşmamak adına, ilgili sözleşmede izin ve lisansların yenilenmesi ile ilgili tarafların mutabakatına uygun detaylı düzenlemeler yapılması önerilir.

Rekabet Kurumu Bildirimi

Rekabet Kurumu'na bildirim yükümlülüğü bakımından, hedef şirket işletmesinin pay devri veya malvarlığı devri işlemlerinden biri veya diğeri ile devredilmesi bir fark oluşturmaz. 4054 sayılı Rekabetin Korunması hk. Kanun m. 7/2 uygulanır.

Vergi Harcamaları

Hem pay devrinde, hem de işletme devrini içerir bir malvarlığı devrinde, vergisel yükümlülüklerin dikkate alınması gerekmektedir. Bu açıdan, genelde belirli istisna düzenlemeleri olduğundan, pay devirleri daha tercih edilebilir olmaktadır.

Sonuç

Taraflar pay devri mi, işletme devri içeren bir malvarlığı devri mi yapacakları yönünde kararı, her bir işlemin özelliklerini dikkate alarak, niyetlerinin ve karşılıklı anlaşmalarının unsurlarına göre vermelidir. Diğer bir deyişle, bu kapsamda verilecek her karar işleme özgü olmalıdır. Ayrıca yine, işlemin konu olduğu alım satım sözleşmesi kapsamında, şart, taahhüt, beyan ve tekefüller gibi tarafların karşılıklı anlaşmalarını yansıtan gerekli hükümlerin düzenlenmesi gereklidir.

Acentenin Rekabet Etmeme Yükümlülüğü*

Av. Naciye Yılmaz

Giriş

Türk Hukukunda acentenin rekabet etmeme yükümlülüğü iki ayrı kapsamda incelenir. Bunlardan ilki, acentenin acentelik sözleşmesinin devamı boyunca söz konusu olan kanundan doğan rekabet etmeme yükümlülüğüdür. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun ("TTK") "*İnhisar*" başlıklı 104. maddesi uyarınca acente, aynı yer ve bölge içinde, birbirleri ile rekabette bulunan birden fazla ticari işletmenin acenteliğini üstelenemez. Bu yükümlülük, acentenin sadakat borcu gereğidir. Acentenin rekabet etmeme yükümlülüğünün ikinci görünümü ise acentelik sözleşmesinin sona ermesinden sonra öngörülen rekabet yasağı sözleşmeleridir. Rekabet yasağı sözleşmeleri TTK madde 123 çerçevesinde düzenlenir. TTK'nın gerekçesinde bu düzenlemenin amacının, TTK öncesi dönemde çoğu zaman müvekkil isteği ve baskısıyla sözleşme özgürlüğü çerçevesinde yapılan rekabet yasağı sözleşmelerine zaman ve konu sınırlaması, şekil koşulu ve yasak karşılığı tazminat edimi öngörülmek suretiyle acentelerin korunması olduğu belirtilir.

Acentelik Sözleşmesinin Süresince Rekabet Etmeme Yükümlülüğü

TTK madde 104'te düzenlenen inhisar hakkı kavramı doktrin ve uygulamada "*tekel hakkı*" veya "*münhasırlık*" olarak nitelendirilir. TTK "tek acente-tek müvekkil" ilkesini benimser¹, ancak aksi sözleşme ile kararlaştırılabilir. Acentenin, acentelik sözleşmesi süresince rekabet etmeme yükümlülüğü, müvekkilin tekel hakkı olarak nitelendirilir. Aksine yazılı bir anlaşma olmadıkça, acente, sadakat borcu gereği

* *Aralık 2014 tarihli Makale*

¹ **Kaya, Arslan;** Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Birinci Kitap Yedinci Kısım: Acentelik, Beta Yayınları, 2013, s. 42.

aynı yer veya bölgede, birbiriyle rekabette bulunan birden çok ticari işletme hesabına acentelik yapamaz. Şu halde, acentenin rekabet etmeme yükümlülüğü konu, zaman ve bölgesel açılardan sınırlandırılmıştır.

TTK madde 104'ün lafzı bakımından “birbiriyle rekabette bulunan” ifadesinin dar yorumlanması ve “aynı ticaret dalı içinde birbiriy-le rekabette bulunan” şeklinde anlaşılması gerektiği belirtilir². Başka bir deyişle, acente, faaliyet konuları farklı olan çeşitli işletmeler hesabına acentelik yapabilir. Acentenin bağımsız tacir yardımcılarında olması da hâlihazırda acentenin birden fazla ticari işletmeyi temsil edebilmesinin dayanağını oluşturur. Bölgesel sınırlama tarafların iradesine uygun olarak belirlenir. Bunlara ek olarak, münhasırlık, belli bir coğrafi bölge içinde kalmak koşuluyla belirli bir mal veya müşteri kitlesi bakımından öngörülebilir.

Müvekkilin rıza göstermesi halinde, bir anlaşma ile acentenin rakip işletmeler hesabına çalışması mümkündür. Bu anlaşma bakımından yazılı şekil bir geçerlik koşuludur. Ancak acentenin sadakat borcunun bir görünümü olan müvekkilinin menfaatlerini koruma borcu çerçevesinde, müvekkilin yazılı sözleşmeyle rekabet etmeye rıza göstermesi halinde dahi acente, müvekkilinin menfaatlerine zarar veremez³. Böyle bir durumda rekabet hakkının kötüye kullanılması söz konusu olur⁴. Başka bir deyişle, acentenin rekabet etmeme yükümlülüğünden sözleşmeyle kurtulması, onu müvekkile karşı diğer borçlarından kurtarmaz. Acente, her halükarda, müvekkilinin çıkarlarını ihlal etmeme yükümü altındadır.

Rekabet Etmeme Yükümlülüğü İhlali

Rekabet etmeme yükümlülüğü, acente için müvekkili ile rekabet içinde olan teşebbüslerle acentelik ilişkisi içine girememesi bakımından bir borç niteliği taşır. Bu borca aykırılık halinde acentenin tazminat borcunun veya müvekkilin acentelik sözleşmesini fesih hakkının doğması söz konusu olabilir⁵.

² Kaya, Arslan; s. 42.

³ Poroy/Yasaman, Ticari İşletme Hukuku, Vedat Yayıncılık, 2012, s. 251.

⁴ Kayıhan, Şaban; Türk Hukukunda Acentelik Sözleşmesi, Seçkin Yayınları, 2011, s. 108.

⁵ Kaya, Arslan; s. 45.

Acentelik Sözleşmesi Sonrası Rekabet Yasağı Sözleşmeleri

TTK madde 123 acentelik sözleşmesinin sona ermesinden sonra sözleşmesel rekabet yasağını düzenler. Kural olarak, sözleşmenin sona ermesinden sonra tarafların herhangi bir kısıtlamaya tabii olmadan çalışmaya devam etmeleri asıldır. Ancak taraflar arasında zaman içinde paylaşılan sırların korunması, sadakat borcu ve çıkar çatışmasının önlenmesi nedenleriyle rekabet yasağı sözleşmelerine başvurulur. Hukukumuzda TTK ile ilk kez düzenlenen bu sözleşmeye ilişkin kanun hükmü, Alman Ticaret Kanunu'ndan alınmıştır. Bu hükmün getirilmesinden önce ise 818 sayılı Mülga Borçlar Kanunu'nun hizmet sözleşmesine uygulanan hükümleri bünyesine uygun düşükleri ölçüde acentelik sözleşmesine de uygulanmakta ve rekabet yasağı sözleşmeleri de bu kapsamda ele alınmaktaydı⁶.

TTK madde 123 uyarınca, acentenin, işletmesine ilişkin faaliyetlerini sözleşme ilişkisinin sona ermesinden sonrası için kısıtlayan anlaşma yazılı şekilde yapılır. Ayrıca müvekkil, anlaşma hükümlerini içeren ve kendisi tarafından imzalanmış bir belgeyi de acenteye vermelidir. Yazılı şekil bu anlaşma bakımından geçerlik koşuludur⁷.

Kapsam

Acente açısından, rekabet yasağı sözleşmesinin konusu, acentelik sözleşmesine konu olan faaliyetinin, sözleşmenin sona ermesi akabinde müvekkil ile rekabet etmemesi şeklinde sınırlandırılmasıdır. TTK hükmünün lafzında “*acentenin işletmesine ilişkin faaliyetlerini sözleşme ilişkisinin sona ermesinden sonrası için sınırlandıran...*” şeklinde ifade edilen kapsamdan anlaşıldığı üzere, rekabet yasağının sınırlarını da müvekkil özelinde acentenin faaliyetleri belirler⁸. Dolayısıyla rekabet etmeme borcunun neleri kapsayacağı, ilk aşamada acentelik sözleşmesi hükümlerine bakılarak belirlenir. Ancak her halükarda, madde lafzındaki “*işletmeye ilişkin faaliyetler*” ifadesi dar yorumlanarak, acentenin farklı alanlardaki acentelik faaliyetlerine devam etmesine

⁶ **Göksoy, Yaşar Can**, 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Acentenin Sözleşme Sonrası Rekabet Yasağı Anlaşması, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt:12, 2010, s. 896.

⁷ **Poroy/Yasaman**, s. 262.

⁸ **Kaya, Arslan**; s. 292.

izin verilir. Uygulamada ise bu kapsamın sınırlarının genişletilmesi eğilimi söz konusudur. Bu durumlarda aşağıda ele alınan tazminatın kapsamının da genişlemesi gerektiği savunulur⁹.

Sözleşmenin zamansal sınırlaması kanuni düzenlemeye tabidir. TTK madde 123 uyarınca rekabet yasağı sözleşmelerinin süresi, acentelik sözleşmesinin sona ermesinden sonra en fazla iki yıl olabilir. Bu iki yıllık süre kesindir ve uzatılamaz, ayrıca bu süre devam ederken kesilmesi veya durması da söz konusu olmaz. İki yıldan daha uzun süreli akdedilen rekabet yasağı sözleşmeleri değiştirilmiş kısmi butlan ile karşı karşıya kalır ve iki yıllık sürenin dolmasıyla yasak hukuken ortadan kalkar¹⁰.

Rekabet Yasağı Sözleşmesinin Yapılış Zamanı

TTK madde 123'ün gerekçesinde de belirtildiği üzere, rekabet yasağı sözleşmelerinin yapılış zamanı önem taşır. Acentenin korunması amacının bir görünümü olarak, rekabet yasağı sözleşmelerinin sadece acentelik sözleşmesiyle birlikte veya acentelik sözleşmesi süresince yapılabileceği kabul edilir. Ancak acentelik sözleşmesinin sona ermesinden sonra akdedilmiş olan rekabet yasağı sözleşmelerinin TTK madde 123'e tabii olup olmayacağı konusunda açıklık yoktur. Doktrinde, müvekkillerin acentelere ileri tarihli rekabet yasağı sözleşmeleri imzalatarak TTK madde 123'ün dolanılması suretiyle acenteleri bu hükmünde yer alan korumalardan mahrum bırakma ihtimallerine karşı, acentelik sözleşmesinin sona ermesinden sonra imzalanan rekabet yasağı sözleşmelerinin de TTK madde 123 kapsamında ele alınması fikri ileri sürülmüştür¹¹. 6103 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun madde 14 uyarınca TTK'nın yürürlüğe girme tarihi olan 01.07.2012 tarihinden önce akdedilen ve o tarihte hala devam etmekte olan rekabet yasağı sözleşmelerine de TTK madde 123 hükmü uygulanır.

⁹ Kaya, Arslan; s. 292.

¹⁰ Kaya, Arslan; s. 293.

¹¹ Göksoy, Yaşar Can, s. 900.

Tazminat

TTK madde 123/1 uyarınca, rekabet yasağı sözleşmelerinin geçerli olabilmesi için müvekkilin acenteye tazminat ödemesi şarttır. Burada kanun koyucu kesin bir ölçüt belirtmekten kaçınarak “*uygun bir tazminat*” ödenmesini öngörür. İlgili tazminat müvekkil bakımından kandan doğan bir borç olup ayrıca rekabet yasağı sözleşmesinde kararlaştırılmış olmasına gerek yoktur.

Tazminat miktarının belirlenmesinde objektif maddi şartlar dikkate alınır. Belirtmek gerekir ki, sözleşme bedelini aşan tazminat uygun tazminat olarak nitelendirilemez¹². Doktrinde, rekabet yasağı nedeniyle öngörülen tazminat açısından, acentenin aynı bölgede rakip firmalar adına acentelik yapmasının engellenmesi nedeniyle denkleştirme tazminatı hesaplaması dikkate alınarak son beş yıl üzerinden ortalama alınmak suretiyle hesaplanacak rekabet yasağı süresine tekabül eden komisyon/ücret gelirinin esas alınması gerektiği öne sürülür¹³.

TTK madde 123/2 uyarınca, müvekkil, acentelik sözleşmesinin sona ermesine kadar rekabet yasağı sözleşmesinden vazgeçebilir. Bu halde müvekkil vazgeçme beyanından itibaren altı ayın geçmesiyle tazminat ödeme borcundan kurtulur.

Geçersizlik

Rekabet yasağını düzenleyen TTK madde 123. emredici nitelikte olup öngörülen hükümler acentenin aleyhine olduğu sürece geçersizdir. Dolayısıyla acenteye ödenecek tazminatın uygun bir tazminat olması gerekliliği de bu bağlamda ele alınır ve acentelik faaliyeti ile karşılaştırıldığında düşük kalan bir tazminat öngörülmesi de geçersiz addedilir.

Sonuç

Acentenin rekabet etmeme yükümlülüğü, acentelik sözleşmesi süresince ve acentelik sözleşmesinin sona ermesinden sonra olmak üzere iki şekilde sınıflandırılabilir. TTK madde 104 kapsamında ele alınan

¹² Kaya, Arslan; s. 296.

¹³ Poroy/Yasaman, s. 262.

acentenin sözleşme süresince rekabet etmeme yükümlülüğü, konu, zaman ve bölge bakımından kapsamının dar tutulması sebebiyle acentelerin korunması amacını yansıtır. Buna karşılık, Türk hukukunda acentenin müvekkiliyle rekabet etmemesi esastır, bundan sapma ancak yazılı bir sözleşme ile mümkündür. Acenteler bakımından acentelik sözleşmesinin sona ermesinden sonra başlayan rekabet etmeme yükümlülüğü, rekabet yasağı sözleşmelerine konu edilir. Bu sözleşmeler de yazılı şekilde yapılır ve müvekkil tarafından anlaşma hükümlerini içeren imzalanmış bir belgenin acenteye verilmesi gerekir. Rekabet yasağı sözleşmeleri azami iki yıl süreli olarak yapılabilir ve acentelik sözleşmesi ile birlikte veya sözleşme ilişkisi devam ederken yapılması hükmün getirilme amacı olan acentenin korunması ilkesine uygun olur. Rekabet yasağı sözleşmeleri her iki tarafa borç yükleyen sözleşmeler olup, müvekkilin rekabet etmeme edimi karşısında acenteye uygun bir tazminat ödemesi şarttır.

SERMAYE PİYASASI HUKUKU

Bir İslami Finansman Aracı Olarak Sukuk'un Türkiye'de Öne Çıkması*

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Türkiye'nin İslami Finans'a ilişkin ilk düzenlemeleri, 80'li yıllarda, doğrudan yabancı yatırımın ülkeye çekilmesi amacıyla uygulanan liberalleşme planları kapsamında ortaya çıktı. Faizsiz bankacılık, banka statüsünde olmayan ve bu nedenle bankalara özgü ayrıcalıklardan yararlanmayan "özel finans kurumları" mevzuatı ile söz konusu oldu.

İslami finans sektörü, özel finans kurumları kurarak ödünç verme faaliyetlerine başladı. Özellikle dindar müşteri kitlesine hitap eden Körfez yatırımcıları sayesinde 80'li ve 90'li yıllarda düzenli bir gelişme gösterdi.

Faizsiz bankacılığın esas yükselişi ise 2001 ekonomik krizinden sonra gerçekleşti. Bankacılık ve finans mevzuatı bu krizi takiben büyük ölçüde yenilendi. Özel finans kurumları üzerinde belli ölçüde devlet kontrolü kurmak ve destek sağlamak amacıyla bir birlik kuruldu. 2006 yılında ise katılım bankacılığını yasallaştıran ve katılım mevduatları için Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu aracılığı ile sigorta sağlayan 5411 sayılı Bankacılık Kanunu yürürlüğe girdi. Bu değişikliklerle birlikte özel finans kurumları birliği, katılım bankalarının etik ve mesleki prensiplerini belirleyen Türkiye Katılım Bankaları Birliği'ne ("TKBB") dönüştürüldü. Tüm katılım bankalarının TKBB'ye üye olmaları zorunlu kılındı. Sonraki yıllarda katılım bankacılığında hızlı bir yükselişe tanık olundu ve 2008 yılında yaşanan küresel kriz daha istikrarlı bir bankacılığa olan gereksinimi açığa çıkardı. Hükümetin İslami finans ve faizsiz finans araçlarına açık desteği ile Dünya Bankası Küresel İslami Finans Geliştirme Merkezi, 2013 yılının sonlarına doğru Borsa İstanbul'da açıldı.

---

* *Haziran 2014 tarihli Makale*

Sukuk Finansmanı

Türkiye'nin faizsiz bankacılık konusunda, çoğunlukla büyük altyapı ve inşaat projelerinde kullanılan kar-zarar ortaklığı belgesi ve gayrimenkul sertifikası şeklinde olmak üzere, çeşitli deneyimleri oldu. Sukuk ihracı esas olarak 2010 yılında, Sermaye Piyasası Kurulu'nun ("SPK") Kira Sertifikaları ve Varlık Kiralama Şirketleri Tebliği Seri III No. 43 ile düzenlendi ("Tebliğ Seri III, No. 43"). Tebliğ Seri III, No. 43, kira sertifikaları (*sukuk*) ihracını genel hatlarıyla ele aldı ve bu Tebliğ kapsamında bir takım ihraçlar gerçekleşti. Bu Tebliğ, Kira Sertifikaları Tebliği Seri III, No. 61 ("Tebliğ") ile 2013 yılında yürürlükten kaldırıldı. 2012 yılında ise Hazine Müsteşarlığı'na hazine kira sertifikası çıkarma yetkisi veren 6327 sayılı Kanun yürürlüğe girdi. İslam İşbirliği Örgütü'nün istatistiklerine göre İslami bankacılık Türkiye'de, diğer Müslüman ülkelerde olduğu kadar ilgi çekmedi ve henüz doygunluğa ulaşmaktan da uzaktadır. Bu nedenle, sukuk piyasasının daha da gelişeceği söylenebilir. Bu doğrultuda, Ağustos 2013'te gerçekleşen ilk hazine sukuk ihracı dikkat çekici ölçüde fazla talep gördü ve işlem 8 Milyar Dolar'da tamamlandı.

Hukuki Temeli

Bilindiği üzere, sukuk sahipleri, belirli bir varlığın üzerinde kısmi bir mülkiyet elde eder ve bu varlığın getirdiği kar ve varlığın satılması durumunda, sağlanan kazançtan pay alır.

Tebliğ, mülkiyet (*ijara sukuk*), yönetim (*muşaraka sukuk*), ticaret (*murabaha sukuk*), ortaklık (*mudaraba sukuk*) ve mühendislik, hizmet ve inşaat ("MHI") sözleşmesinden (*istisna sukuk*) oluşan beş farklı kira sertifikası türü düzenlediği gibi, değişik türlerin bir arada kullanılması da olasıdır. Zira, SPK yeni finansal araçlara açık olduğundan, ihraç edilebilecek kira sertifikaları bunlarla sınırlı değildir.

Mevzuat aynı zamanda varlık kiralama şirketlerinin ("VKŞ") kuruluşunu, yönetimini ve yetkilerini düzenler. VKŞ'ler, bir kerede birden fazla kira sertifikası düzenleyebilirler ve bunları, kaynak kuruluş dışındaki şirketler için ihraç edebilirler.

VKŞ'ler bankalar, aracı kuruluşlar, payları borsada işlem gören gayrimenkul yatırım ortaklıkları, ortalama piyasa değeri 1 milyar TL'nin ve ortalama piyasa sermaye değeri 250 milyon TL'nin üzerinde olan halka

açık ortaklıklar ve sermayelerinin % 51 veya daha fazlası doğrudan Hazine Müsteşarlığı'na ait olan ortaklıklar tarafından kurulabilir.

VKŞ yönetim kurulu, varlık ve haklardan elde edilen gelirin tahsil edilmesi ve VKŞ'nin elde ettiği bu gelirlerin kira sertifikası sahiplerine payları oranında ödenmesinden sorumludur.

Tebliğ, kira sertifikası ihracını ana hatlarıyla düzenleyerek yorum ve uygulamaya alan bırakır. Tebliğ'e göre, gerçek kişiler veya tüzel kişiler, yazılı bir sözleşme ile kaynak kuruluş kurulması için malvarlıklarını bir araya getirme niyetlerini belirtirler. Kaynak kuruluş, söz konusu malvarlığı ve hakları, mülkiyete dayalı kira sertifikaları ihracı için VKŞ'ye veya yönetime dayalı kira sertifikası ihracı için VKŞ'ye ortak olan ve VKŞ adına mal ve hakları yöneten şirkete aktarır. VKŞ, kendisine mal ve haklar devredilen bir özel amaçlı şirket olarak işlev görür.

Kira sertifikaları türlerinin özellikleri aşağıdaki gibidir:

- Sahipliğe dayalı kira sertifikaları, kaynak kuruluşu veya üçüncü kişilere kiralanmak veya VKŞ adına yönetilmek üzere VKŞ tarafından kaynak kuruluştan devralınacak varlık ve hakların finansmanını sağlamak için ihraç edilen kira sertifikalarıdır.
- Yönetim sözleşmesine dayalı kira sertifikaları, kaynak kuruluşu ait varlık veya hakların yönetilmesi sonucunda elde edilen gelirlerin sözleşme hükümleri çerçevesinde VKŞ'ye aktarılması amacıyla ihraç edilir.
- Alım-satıma dayalı kira sertifikaları, bir varlık veya hakkın VKŞ tarafından satın alınarak vadeli olarak satılması işleminde varlık veya hak alımının finansmanını sağlamak için ihraç edilir.
- Ortaklığa dayalı kira sertifikaları, VKŞ'nin bir ortak girişime ortak olmasının finanse edilmesi için ihraç edilir.
- MHİ'ye dayalı kira sertifikaları, VKŞ'nin de taraf olduğu MHİ sözleşmesinde kararlaştırılan işin yapılması için finansman sağlama amacıyla ihraç edilirler.

Kira sertifikaları itfa edilinceye kadar VKŞ'nin portföyünde yer alan varlık ve haklar üzerinde, VKŞ'nin yönetiminin veya denetiminin kamu kurumlarına devredilmesi halinde dahi, kira sertifikası sahipleri-

nin yararına kurulan teminatın amacı dışında tasarrufta bulunulamaz. Bu çerçevede, malvarlıkları üçüncü kişiler lehine rehnedilemez, teminat gösterilemez, kamu alacaklarının tahsili amacı da dâhil olmak üzere haczedilemez, iflas masasına dâhil edilemez, ayrıca bunlar hakkında ihtiyati tedbir kararı verilemez. VKŞ, kira sertifikaları ihracı dışında herhangi başka bir amaç için faaliyette bulunamaz.

Risk Yönetimi

Finansal riskin yanında, kira sertifikasının sertifikaya konu olan varlık ve hakların yönetimine bağlı riskler ile ihracın yapıldığı yere bağlı olarak düzenlemelere bağlı riskler de içerebildiği görülür.

Tebliğ, sukuka tabi malvarlıklarının, kira sertifikası sahiplerinin haklarını zarara uğratabilecek bir şekilde üçüncü kişiler lehine rehnedilmesini ve teminat olarak gösterilmesini açıkça yasaklar. Her ne kadar bu hüküm yatırımcılar nezdinde ortaya çıkabilecek büyük bir hukuki riski bertaraf etse de, sonuç olarak ortaya çıkacak zararların hangi tarafça üstlenileceği açık değildir. Yönetime bağlı riskler ise tahsilat ve dağıtımı kapsamında düzenlenmiştir.

Önem taşıyan diğer bir husus ise Şeriat kuralları ile uyum sorunudur. Şeriat kuralları Türkiye’de uygulama alanı bulmadığı için doğal olarak Tebliğ bu yönde bir zorunluluk öngörmez. Ancak Şeriat kurallarına uyum özellikle yabancı yatırımcılar açısından önemli olabilir. Bilindiği üzere, Şeriat kurallarının yorumlanmasında yeknesaklık veya yazılı kurallar bulunmaz. Farklı ihraççılar farklı yorumları benimseyebileceği gibi bazılarının uzmanlardan danışmanlık aldığı, diğerlerinin İslami Finansal Hizmetler Kurulu ve İslami Finansal Kurumlar İçin Muhasebe ve Denetim Teşkilatı’nın yorumlarını izlediği görülür. Aynı anda İslami kurallara uygun olan ve olmayan unsurlar taşıyan işler için ihraç edilen kira sertifikaları bakımından bu konular önem taşıyabilir. Türkiye’de hâlihazırda dört katılım bankası bulunur ve her biri üst otonom olarak kılavuz kurallar ortaya koyan TKBB’ye üyedir. TKBB’nin internet sitesinde yer alan bilgiye göre, tedarikçi yasaklanan işler ile iş-tigal etse dahi, izin verilen mal ve hizmetler İslami Finans’a konu olabilir. Bununla birlikte, bu kuralın kira sertifikası ihracına nasıl uygulanacağına dair herhangi bir açıklık yoktur.

Malvarlıklarının değerinin düşmesi ise diğer bir risktir. Tebliğ, mülkiyete dayalı kira sertifikası ihraç tutarının, ilgili malvarlığı ve hakların tespit edilen gerçeğe uygun toplam değerinin % 90'ını aşamayacağını düzenler.

Vergi Teşvikleri

Sukuk piyasası kapsamında VKŞ'ler ve yatırımcılar birçok vergisel muafiyetten yararlanırlar.

Varlıkların ve hakların VKŞ'ye ve sertifika sahiplerine aktarımından elde edilen gelirler vergiden muaftır. 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu da VKŞ'ler tarafından ihraç edilen kira sertifikalarının teslimini, varlıkların VKŞ'ye devri ve sonrasında kaynak kuruluşu kiralanması ile devrini KDV'den muaf tutar. Kira sertifikalarına dayanan ilgili varlıklar ve haklara ilişkin kira, devir ve rehin işlemleri için tamamlanan belgeler veya sertifikalar damga vergisinden muaftır. Aynı şekilde, bu devir, kira ve rehin işlemleri harç muafiyetinden yararlanırlar. 3 yıla kadar vadeli kira sertifikalarından elde edilen kira gelirlerine %10, 3 ila 5 yıl arasında vadeli kira sertifikalarından elde edilen kira gelirlerine ise %3'lük bir kesinti uygulanır. Hazine kira sertifikalarının yanı sıra 5 yıldan uzun vadeli kira sertifikaları herhangi bir kesintiye tabi değildir. Kira sertifikalarının alım satımından sağlanan gelirlere ise, tam ve dar mükellef sermaye şirketleri için %0, diğer kurumsal yatırımcılar ve gerçek kişiler için ise %10 kesinti uygulanır. Yurtdışında ihraç edilen kira sertifikalarından sağlanan gelirler stopaja tabi değildir.

Diğer taraftan, banka ve sigorta muameleleri vergisi ("BSMV") mükellefi ihraççıların, Türkiye'de ve Türk lirası olarak geri alım ve satım taahhüdü ile iktisap veya elden çıkarılması ile elde ettikleri gelirler ile kira sertifikalarının vadeden önce satışından kazanılan gelirler, %1 oranında BSMV'ye tabidir.

Sonuç

Özellikle körfez yatırımcısını çekme çabalarının bir parçası olarak İslami finans ve faizsiz finansman araçlarına ilgi dünya çapında artmaktadır. Türk yasa ve uygulamaları da hükümetin yabancı yatırımcı dostu ve Körfez sermayesini çekmeye yönelik politik ve ekonomik tutumuna paralel olarak hızlı bir ilerleme gösterir. Bu doğrultuda Türkiye *sukuk* piyasası ihraççı, yatırımcı ve finansal kurumlar için avantajlı vergisel rejimi ile büyük fırsatlara açıktır.

Önemli Nitelikteki İşlemlere İlişkin Ortak Esaslar ve Ayrılma Hakkı Tebliği (II-23.1)*

Av. Nilay Çelebi

Kurumsal Yönetim İlkeleri ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu (“Kanun”) çerçevesinde Kanun’a tabi şirketlerde “önemli nitelikteki işlemler” önem arz eden bir konu haline gelmiştir. Sermaye Piyasası Kurul’u (“Kurul”) “önemli nitelikteki işlemler”e Kanun kapsamında netlik kazandırmak amacıyla Önemli Nitelikteki İşlemlere İlişkin Ortak Esaslar ve Ayrılma Hakkı Tebliği’ni, II-23.1 (“Tebliğ”) çıkarmış ve bu Tebliğ 24 Aralık 2013 tarihli ve 28861 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Önemli Nitelikteki İşlemler

Önemli nitelikteki işlemler Tebliğ’in 5. maddesinde sayılmıştır. Buna göre:

Ortaklıkların kendi tüzel kişilikleri ile ilgili;

- a) Birleşme, bölünme işlemlerine taraf olması, tür değiştirme veya sona erme kararı alması,
- b) Mal varlığının tümünü veya önemli bir bölümünü devretmesi veya kiraya vermesi veya mal varlığının tümü veya önemli bir bölümü üzerinde aynı hak tesis etmesi,
- c) Faaliyet konusunu tümüyle veya önemli ölçüde değiştirmesi,
- ç) İmtiyaz öngörmesi veya mevcut imtiyazların kapsam veya konusunu değiştirmesi,
- d) Borsa kotundan çıkma kararı alması,
- e) İlişkili taraflarından önemli ölçüde mal varlığı edinmesi veya kiralaması,

---

* Ocak 2014 tarihli Makale

- f) Yapmayı planladıkları bedelli sermaye artırımlarında ortaya çıkan nakit sermaye koyma borcunun, ortaklığa nakit dışındaki varlık devrinden kaynaklanan borçlara mahsup edilmek suretiyle yerine getirilmesi,
- g) Yapmayı planladıkları bedelli sermaye artırımlarında, sermaye artırımından elde edilecek fonun ortaklığın mevcut sermayesini aşması ve Kurulun ilgili düzenlemelerinde tanımlanan ilişkili taraflara olan ve ortaklığa nakit dışındaki varlık devirlerinden kaynaklanan borçların kısmen veya tamamen ödenmesinde kullanılacak olması önemli nitelikteki işlem sayılır.

Ortaklıkların halka açılma öncesinde verdikleri vaatler, taahhütler veya esaslı durumlarından önemli derecede farklılık arz eden veya somut bir konuda daha önceden bir vaat veya taahhütte bulunulmamış olsa da beraberce değerlendirildiğinde ortaklığın faaliyetleri ve/veya ticari hayatında önemli ölçüde değişiklik yaratacak iş ve işlemler, Kurul tarafından önemli nitelikteki işlem olarak değerlendirilebilir.

Önemli nitelikteki işlemlere ilişkin gerekçeli yönetim kurulu kararı, bağımsız yönetim kurulu üyelerinin oyu da belirtilerek, ayrılma hakkı kullanım fiyatı ile birlikte kamuya açıklanır.

Payları borsada işlem görmeyen ortaklıklar için, ayrılma hakkı kullanım fiyatının açıklanması bu aşamada zorunlu değildir.

Önemlilik Kriteri

A. Yukarıda bahsedilen (b) bendi “*b) Mal varlığının tümünü veya önemli bir bölümünü devretmesi veya kiraya vermesi veya mal varlığının tümü veya önemli bir bölümü üzerinde aynı hak tesis etmesi*” çerçevesinde önemlilik kriteri;

- a) İşleme konu mal varlığının kamuya açıklanan son finansal tablodaki kayıtlı değerinin kamuya açıklanan son finansal tablolara göre varlık (aktif) toplamına oranının, veya
- b) İşlem tutarının yönetim kurulu karar tarihinden önceki altı aylık günlük düzeltilmiş ağırlıklı ortalama fiyatların aritmetik ortalaması baz alınarak hesaplanan ortaklık değerine oranının, veya

- c) Devredilecek veya kiraya verilecek veya üzerinde aynı hak tesis edilecek mal varlığı unsurunun son yıllık finansal tablolara göre elde edilen gelire katkısının, son yıllık finansal tablolardaki gelirlere oranının %50 den fazla olması durumudur.

B. Yukarıda bahsedilen (e) bendi “*e*” ilişkili taraflarından önemli ölçüde mal varlığı edinmesi veya kiralaması” çerçevesinde önemlilik kriteri;

- a) İşlem tutarının kamuya açıklanan son finansal tablolara göre varlık (aktif) toplamına veya yönetim kurulu karar tarihinden önceki altı aylık günlük düzeltilmiş ağırlıklı ortalama fiyatların aritmetik ortalaması baz alınarak hesaplanan ortaklık değerine oranının %50 den fazla olması durumudur.

C. Yukarıda A ve B paragraflarında bahsedilen sınırların altında kalsa dahi, yönetim kurulu her seferinde mal varlığının ortaklığın faaliyetleri açısından taşıdığı önemi dikkate alarak değerlendirme yapmalıdır.

D. Yukarıda bahsedilen (c) bendi “*Faaliyet konusunu tümüyle veya önemli ölçüde değiştirmesi*” çerçevesinde önemlilik kriteri;

- a) Esas sözleşmede yer alan fiili ana faaliyet konusunun yan faaliyet haline gelmesine sebebiyet verecek esas sözleşme değişikliği,
- b) Ortaklığın fiili ana faaliyet konusunu oluşturan mal ve hizmet üretiminin işleyiş sürecini değiştirecek nitelikteki karar ve işlemlerdir.

E. Önemli nitelikteki işlemlere ilişkin kamuya yapılacak açıklamada, ilgili kriterlerin sağlanıp sağlanmadığına ve önemli nitelikteki işlem olarak değerlendirilip değerlendirilmediğine ilişkin yönetim kurulu kararı ve oran hesaplamalarına yer verilir.

Önemli Nitelikteki İşlemlerin Onaylanacağı Genel Kurullar

Ortaklıkların önemli nitelikteki işlemleri genel kurul onayına sunulur.

Genel kurulda, önemli nitelikteki işlemlere ilişkin kararlar esas sözleşmelerinde açıkça belirtilmek suretiyle daha ağır nisap öngörül-

mediği sürece, toplantı nisabı aranmaksızın genel kurula katılan oy hakkını haiz payların üçte ikisinin olumlu oyu ile alınır. Ancak, toplantıda sermayeyi temsil eden oy hakkını haiz payların en az yarısının hazır bulunması hâlinde, esas sözleşmede daha ağır nisaplar öngörülmedikçe, toplantıya katılan oy hakkını haiz payların çoğunluğu ile karar alınır. Bu nisapları hafifleten esas sözleşme hükümleri geçersizdir.

Ayrılma Hakkı

Önemli nitelikteki işlemlere ilişkin genel kurul toplantılarına katılan ve olumsuz oy kullanarak muhalefet şerhini toplantı tutanağına işleyen pay sahipleri veya temsilcileri paylarını ortaklığa satarak ortaklıktan ayrılma hakkına sahiptir.

Pay üzerinde intifa hakkı bulunduğu ve oy hakkının intifa hakkı sahiplerince kullanıldığı hallerde, intifa hakkı sahibi ayrılma hakkını kullanamaz. Bu durumda pay sahibi veya temsilcisi, ayrılma hakkını kullanmak için genel kurul toplantılarına katılıp ilgili işleme karşı olumsuz oy kullanarak muhalefet şerhini toplantı tutanağına işletmek zorundadır.

Önemli nitelikteki işlemlerin görüşüleceği genel kurul toplantısının gündeminde, bu kararlara muhalefet oyu kullanacak pay sahiplerinin ortaklıktan ayrılma hakkının bulunduğu, bu hakkın kullanılması durumunda payların ortaklık tarafından satın alınacağı birim pay bedelli ve ayrılma hakkı kullanılmasına ilişkin işleyiş süreci yer alır.

Ayrılma hakkının kullanılması genel kurul tarihinden itibaren en çok 6 (altı) iş günü içinde başlar. Ayrılma hakkının kullanım süresi 10 (on) iş gününden az 20 (yirmi) iş gününden fazla olamaz.

Ayrılma hakkı aracı kurum vasıtasıyla kullanılır. Payları borsada işlem görmeyen ortaklıkların aracı kurum kullanma zorunluluğuna talep üzerine Kurul muafiyet verebilir.

Ayrılma hakkını kullanacak pay sahipleri ayrılma hakkına konu payları, ortaklık adına alım işlemlerini gerçekleştiren aracı kuruma, sürece ilişkin kamuya açıklanan ilan çerçevesinde ve genel hükümler doğrultusunda teslim eder ve böylece satış gerçekleşir. Ayrılma hakkını kullanmak için aracı kuruma başvuran pay sahiplerine pay bedelleri en geç satışı takip eden işgünü ödenir.

Genel kurullarda oylanan önemli nitelikteki işlemlere olumsuz oy kullanan ve muhalefet şerhini tutanağa işleyen pay sahipleri, ilgili genel kurul toplantısının gündeminde yer alan diğer hususlar bakımından ortaklık haklarını kullanmaya devam ederler.

Ayrılma hakkını kullanmak isteyen pay sahipleri, bu haklarını grup ayırımına bakılmaksızın sahip oldukları tüm paylar için kullanmak zorundadır.

Ayrılma Hakkı Kullanım Fiyatı

Payları borsada işlem gören ortaklıkların payları için ayrılma hakkı kullanım fiyatı, işlemin ilk defa kamuya açıklandığı tarihten önceki, açıklanan tarih hariç olmak üzere, otuz gün içinde borsada oluşan düzeltilmiş ağırlıklı ortalama fiyatların aritmetik ortalamasıdır.

Payları borsada işlem görmeyen ortaklıkların payları için ayrılma hakkı kullanım fiyatı ile bu fiyatın adil ve makul olduğunun tespiti amacıyla Kurulun ilgili düzenlemelerine göre hazırlanacak değerlendirme raporu, önemli nitelikteki işlemin görüşüleceği genel kurul toplantısı gündemi ile beraber açıklanır.

Önemli nitelikteki bir işleme ilişkin birden fazla sayıda özel durum açıklamasının yapıldığı durumlarda, yapılması planlanan işleme ilişkin niyet ne zaman kamuya açıklandı ise o tarih esas alınır.

Aynı genel kurul toplantısında karara bağlanacak her bir önemli nitelikteki işlem ayrı bir gündem maddesi olarak görüşülür ve her bir işlem için ayrılma hakkı fiyatı belirlenir ve gündemde belirtilir; ancak birden fazla önemli nitelikteki işlem için olumsuz oy kullanan ve muhalefet şerhlerini toplantı tutanağına işleyen pay sahiplerine ödenecek ayrılma hakkı kullanım fiyatı en yüksek olandır.

Ayrılma hakkının bedelinin tam ve nakden ödenmesi zorunludur.

Önemli Nitelikteki İşlemler Nedeniyle Yapılacak Zorunlu Pay Alım Teklifi

Yukarıda sayılan önemli nitelikteki işlemlerden (ç), (d) ve (f) bentleri “ç) İmtiyaz öngörmesi veya mevcut imtiyazların kapsam veya konusunu değiştirmesi”, “d) Borsa kotundan çıkma kararı alması”, “f) Yapmayı planladıkları bedelli sermaye artırımlarında ortaya çıkan nakit

sermaye koyma borcunun, ortaklığa nakit dışındaki varlık devrinden kaynaklanan borçlara mahsup edilmek suretiyle yerine getirilmesi”, çerçevesinde, bu işlemlerden yararlanacak gerçek veya tüzel kişiler tarafından pay alım teklifinde bulunulması zorunludur. Ayrılma hakkı kullanım fiyatı hesaplanmasında kullanılan yöntem burada da geçerlidir.

Pay alım teklifi bedelinin tam ve nakden ödenmesi zorunludur.

Ayrılma Hakkının Doğmadığı Haller

Aşağıda belirtilen önemli nitelikteki işlemler için Tebliğ hükümleri çerçevesinde ayrılma hakkının doğmadığı kabul edilir:

- a) Ortaklıkların tabi olduğu diğer ilgili mevzuat uyarınca yapılması zorunlu olan işlemler,
- b) Yönetim kontrolüne bir kamu kurumunun sahip olduğu ortaklıklarca yapılan işlemler,
- c) Ortaklıkların mevcut paylarına tanınmış imtiyazlarının tüm ortaklar için bedelsiz olarak tamamen kaldırılması, konu veya kapsam bakımından daraltılması işlemleri,
- ç) Yatırım ortaklıklarının yatırım ortaklığı niteliklerinin değiştirilmesi, kaybedilmesi ve bu kapsamda yapılan imtiyaz değişiklikleri işlemleri,
- d) Önemli nitelikteki işlem sonucunda pay alım teklifi zorunluluğu getirilen veya gönüllü olarak pay alım teklifi yapılması Kurulca uygun görülen işlemler,
- e) Bölünen ortaklığın ortaklık yapısının korunduğu yeni ortaklık kurulması suretiyle bölünme işlemleri, kolaylaştırılmış usulde birleşme ve bölünme işlemleri,
- f) İşlemin adli makamlarca İcra ve İflas Kanunu çerçevesinde verilen bir karar uyarınca veya kamu alacağının tahsili amacıyla yapılması, işleme konu varlığın finansal kiralama yoluyla hemen geri alınması durumları ile kira sertifikası, varlığa veya ipotège dayalı menkul kıymet veya teminatlı menkul kıymet ihracı amacıyla yapılan mal varlığı devir işlemleri,
- g) Gayrimenkul yatırım ortaklıklarının portföylerinde yer alan varlıkları kiraya vermesi,

- ğ) Gayrimenkul yatırım ortaklıklarının portföylerinde yer alan varlıklar üzerinde III-48.1 sayılı Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği hükümleri çerçevesinde aynı hak tesis edilmesi,
- h) Ortaklıkların kendi tüzel kişilikleri adına ve finansal tablolarında tam konsolidasyona dahil ettikleri ortaklıklar lehine mal varlığı üzerinde aynı hak tesis etmesi,
- ı) Kurulca uygun görülmesi koşuluyla, Kurul düzenlemelerine göre hazırlanmış finansal tablolarına göre sermayesinin en az yarısı karşılıksız kalan ortaklıkların mal varlığı içinde yer alan ancak ekonomik bir değeri bulunmayan mal varlıklarının devrinin söz konusu sermaye kaybını sona erdireceği bağımsız denetim raporunda belirtilen işlemler,
- i) Birleşme amaçlı ortaklığın taraf olduğu birleşme ve sona erme işlemleri.

Ayrılma hakkının doğmadığı hallerde; genel kurul yapma zorunluluğu bulunduğu haller hariç olmak üzere, yönetim kurulu kararı alınması yeterlidir. İlgili düzenlemeler uyarınca genel kurul yapma zorunluluğu olan hallerde, toplantı gündemine ayrılma hakkı doğmadığına ilişkin yönetim kurulu beyanı eklenir.

Her durumda, bu madde kapsamında değerlendirilen işlemlere ilişkin olarak gerekçeli yönetim kurulu kararı, ilgili bilgi ve belgelerle birlikte kamuya açıklanır.

Sonuç

Tebliğ ile önemli nitelikteki işlemler tanımlanmış ve bu işlemlere olumsuz oy veren ve muhalefetini tutanağa geçiren pay sahiplerinin hakları tanımlanmış ve esasları belirlenmiştir. Önemli nitelikteki işlemlerin gerçekleştirilmesinin şirkete olan sonuçları çok önemli olduğundan halka açık şirketlerin yönetim kurulu üyeleri önemli nitelikte işlemleri gerçekleştirmeden önce önemlilik kriterini ve işlemin gerekliliğini çok dikkatli değerlendirmelidirler.

Pay Alım Teklifi*

Av. Leyla Orak Çelikboya

Giriş

Halka açık ortaklıklarda pay sahipleri diğer pay sahiplerine gönüllü olarak paylarını satın alma teklifinde bulunabilir. Ancak bazı hallerde ortaklığın kontrolünü ele geçiren veya hâkim konumdaki pay sahibi, diğer pay sahiplerinin paylarını satın almak üzere teklif yapmak zorundadır.

Gönüllü ve zorunlu pay alım teklifi 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu¹ (“SPKn”) ile SPKn uyarınca çıkartılan II-26.1 sayılı Pay Alım Teklifi Tebliği² (“Tebliğ”) ile düzenlenir. Bu ayki hukuk postası yazısı, SPKn ve Tebliğ hükümlerine göre pay alım teklifini inceler.

SPKn Düzenlemeleri Uyarınca Pay Alım Teklifi

Genel Olarak

SPKn m. 25, gönüllü pay alım teklifi ile önemli nitelikteki işlemler nedeniyle zorunlu pay alım teklifi ile ilgili usul ve esasları belirlemek için Sermaye Piyasası Kurulu’nu (“Kurul”) yetkilendirir. Buna ek olarak, mülga 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nun aksine, SPKn m. 26 pay alım teklifinin zorunlu olduğu hale ilişkin genel bir düzenleme getirir. Halka açık ortaklıklarda yönetim kontrolünü sağlayan pay veya oy haklarını elde eden ortaklar, diğer ortaklara paylarını satın almak üzere teklif yapmak zorundadır. Dolayısıyla zorunlu pay alımı, kural olarak yönetimin kontrolünün ele geçirilmesine bağlıdır.

---

* Şubat 2014 tarihli Makale

¹ 30 Aralık 2012 tarih ve 28513 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

² 23 Ocak 2014 tarih ve 28891 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak, yürürlük tarihinden sonra ortaya çıkan zorunlu pay alım teklifi yükümlülükleri ile gönüllü pay alım tekliflerinde uygulamak üzere yürürlüğe girdi.

Yönetim Kontrolünün Elde Edilmesi

SPKn m. 26 hangi hallerde yönetim kontrolünün elde edileceğini düzenler. Bu maddeye göre, (tek başına veya birlikte, doğrudan veya dolaylı) oy haklarının yüzde ellisinden fazlasına ya da yönetim kurulu üye sayısının çoğunluğunu seçme veya bu sayıda üyeliğe aday gösterme imtiyazı içeren paylara sahip olma halinde yönetim kontrolünün elde edildiği kabul edilir. Kanun ayrıca pay alımı olmaksızın ortakların kendi aralarında yapacakları anlaşmalarla yönetim kontrolünü ele geçirmelerini de bu kapsamda değerlendirir. Ancak, yönetim kuruluna aday gösterme imtiyazlı payların bulunması nedeniyle, oy haklarının çoğunluğunu elde etmek yönetim kontrolünü ele geçirmek için yeterli olmayabilir. Bu durumda pay iktisabı SPKn m. 26 kapsamında değerlendirilmez.

Zorunlu Pay Alım Teklifine Yol Açan Diğer Haller

Kurul ayrıca, faaliyet konusu ile ilgili kendisine verilen bir imtiyazı kaldırılan, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca faaliyet izni kaldırılan, ortaklık hakları, yönetimi ve denetimi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilen ortaklıklarda, bu işlemlere sebep olan hâkim ortağa pay alım teklifi zorunluluğu getirebilir (SPKn m. 25/4). Keza, Kurul, yatırım ortaklıklarının nitelik değiştirmesi halinde de pay alım teklifi zorunluluğu öngörmeye yetkilidir (SPKn m. 25/5). SPKn m. 33/4, Kurul'a, halka açık ortaklık statüsünden çıkacak ortaklıkların hâkim ortaklarına da bu zorunluluğu getirme yetkisi verir.

Yaptırım

SPKn, pay alım teklifi zorunluluğuna aykırı davranışın yaptırımını da düzenler. SPKn m. 103/3 uyarınca Kurul'un ek süre vermesi halinde bu sürenin sonunda zorunlu pay alım teklifini yerine getirmeyen ortaklara Kurul, pay alım teklifine konu payların toplam bedeline kadar idari para cezası verebilir. Ancak mülga 2499 sayılı kanun döneminde de olan idari para cezası uygulamada çoğu zaman caydırıcı olmuyordu. SPKn, yeni ek bir yaptırımı daha düzenler. Buna göre, Kurul'un belirlediği sürede teklifte bulunmayan ortakların payları sürenin sonunda kendiliğinden donar ve nisap hesabında dikkate alınmaz. Bu yaptırım SPKn'un pay alım teklifleri ile ilgili getirdiği en önemli yeniliklerdendir.

Tebliğ Hükümleri Uyarınca Pay Alım Teklifi

Kapsam

Kurul, SPKn m. 25'te kendisine verilen yetkiye dayanarak gönüllü ve sorunlu pay alım teklifinin esaslarını Tebliğ ile düzenler. Ancak Tebliğ genel olarak yönetim kontrolünün değişmesi halinde pay alım tekliflerine ilişkindir. SPKn m. 25/1 uyarınca önemli nitelikli işlemler, m. 26/5 uyarınca yatırım ortaklığının niteliğinin değişmesi ve m. 33/4 uyarınca halka açık ortaklık statüsünden çıkma hallerinde doğan pay alım teklifi zorunluluğunda uygulanmaz (Tebliğ m. 2).

Genel Esaslar

Tebliğ, SPKn'a uygun olarak, halka açık ortaklık paylarının bir kısmını veya tamamını devralıp yönetim kontrolünü elde eden ortağa pay alım teklifinde bulunma zorunluluğu getirir.

Pay alım teklifi sonucu ödemeler Türk Lirası cinsinden ve nakden yapılmalıdır. Ancak pay sahibinin yazılı onayı varsa bedel, borsada işlem gören nitelikte olması kaydıyla, menkul kıymet olarak da ödenebilir. Teklifte bulunan pay sahibi, teklifin karşılığını ödeyebilmek için gerekli tedbirleri alır. Kurul ayrıca pay sahibinden bir banka veya tüzel kişinin bu bedeli garanti etmesini talep edebilir.

Gerek gönüllü gerek zorunlu pay alım teklifinde, teklifte bulunan pay sahibi, Tebliğ'in ekinde yer alan ve yatırım kuruluşu yetkilileri ile birlikte imzalayacağı bilgi formu ve belirtilen diğer belgeler ile Kurul'a başvuruda bulunur. Bu bilgi formunda ortaklığa ilişkin bilgiler, teklifte bulunan pay sahibine ilişkin bilgiler, zorunlu teklife yol açan olaylar veya gönüllü teklifin altında yatan gerekçeler, teklifin koşulları ve benzeri bilgiler yer alır. Kurul, bilgilerin tutarlı, anlaşılabilir ve eksiksiz olması halinde bilgi formunu onaylar. Kurul'un onayı üzerine bilgi formu üç iş günü içerisinde kamuya açıklanır. Ancak bilgilerin yanlış, yanıltıcı veya eksik olmasının sonradan anlaşılması halinde Kurul pay alım teklifini durdurma ve yasaklamaya yetkilidir.

Teklifte bulunan pay sahibi bir yatırım kuruluşu ile aracılık sözleşmesi imzalamalıdır. Aracılık sözleşmesi teklife konu paylara ilişkin bilgiler ve bu paylar karşılığı ödenecek bedel de dâhil olmak üzere Tebliğ'de belirlenen asgari unsurları içerir.

Pay alım teklifi sürecinde, pay alım teklifi kararı, pay alım teklifi zorunluluğunun ortaya çıkması, muafiyet talebi, teklif fiyatı, değerlendirme raporları, her işlem günü teklife karşılık veren pay sahibi sayısı, işlem sonrası ortaklığın detaylı ortaklık yapısı ve yönetim durumu gibi önemli tüm aşamaların kamuya açıklanması zorunludur.

Zorunlu Pay Alım Teklifi

- Pay Alım Teklifi Zorunluluğunun Doğduğu Haller ve Muafiyet

SPKn'a paralel olarak Tebliğ, gerek pay iktisabı gerekse ortakların aralarında yapacakları anlaşmalarla yönetim kontrolünü elde edenlerin pay alım teklifi yapmak zorunda olduğunu düzenler. Zorunlu pay alım teklifi herhangi bir koşula bağlanamaz.

Tebliğ, SPKn m. 26'da bulunan, hangi hallerde yönetim kontrolünün elde edilmiş sayılacağına ilişkin düzenlemeyi tekrarlar ve ek açıklamalar getirir. Genel kurulda fiili durum nedeniyle yönetim kurulu üye sayısının yarısının seçilmesi yönetim kontrolünün ele geçirildiği anlamına gelmez. Yönetim kontrolünün "birlikte" elde edilmesinin tespitinde gerçek kişi pay sahiplerinin kontrol ettiği diğer ortaklıklarla, tüzel kişi pay sahiplerinin ise kendilerini kontrol eden kişiler ile bu kişilerin kontrol ettiği diğer ortaklıklarla birlikte hareket ettiği kabul edilir. Tebliğ ayrıca hangi hallerde pay alım teklifi zorunluluğunun doğmayacağını da belirtir:

- Yönetim kontrolünün gönüllü pay alım teklifi sonucunda elde edilmesi,
- Yönetim kontrolünün özel anlaşmalar ile elde edilmesi halinde ortaklık genel kurulunun bu sözleşmeyi onaylaması ve onaylamayan ortaklara ayrılma hakkı verilmesi,
- Yönetim kontrolünü elinde bulunan ortağın paylarının şirket sermayesinin %50'sinin altına düşmesinden sonra, yönetim kontrolünü kaybetmeksizin yeniden %50'sinden fazlasına çıkması,
- Ortaklığın kontrolünü elinde bulunduran grup içerisinde pay devri yapılması.

Kurul, zorunlu sermaye yapısı değişiklikleri, ana ortaklıktaki kontrol değişikliğinin halka açık ortaklıkta kontrol elde edilmesi amacı taşımaması gibi hallerde pay alım teklifi zorunluluğuna muafiyet getirebilir.

- Süreler ve Yaptırım

Yönetim kontrolünü elde eden ortak, pay iktisabını izleyen altı iş günü içinde Tebliğ'in eklerinde belirtilen bilgi formu ve diğer belgeler zorunlu pay alım teklifi için Kurul'a başvurur. Çağrı yükümlülüğünün doğmasından itibaren iki ay içinde fiili pay alım teklifi başlamalıdır. Kurul'un bilgi formunu onaylamasından itibaren altı gün içinde fiili pay alım teklifi başlar ve en az on en çok yirmi iş günü sürer.

Muafiyet talep edilebilecek hallerde, teklifi yapmakla yükümlü ortak muafiyet başvurusunu, teklif zorunluluğunun doğmasını izleyen altı iş günü içinde yapmalıdır. Muafiyet başvurusu varsa, Kurul'un başvuruyu uygun görmemesi halinde fiili pay alım teklifinin başlaması gereken süre uygun görmeme kararından itibaren bir aydır.

Bu sürelere uyulmamasının yaptırımı, pay haklarının donması ve toplantı nisaplarında dikkate alınmamasıdır. Ayrıca, Kurul'un ek süre vermesi halinde bu süre sonunda pay alım teklifi zorunluluğu yerine getirilmezse SPKn m. 103/3 uyarınca Kurul pay sahibine pay alım teklifine konu payların toplam bedeline kadar idari para cezası verebilir. Aynı zamanda Tebliğ m. 17 uyarınca faiz işler.

- Teklif Fiyatı

Zorunlu pay alım teklifi fiyatı, borsada işlem gören ortaklıklarda, teklife yol açan pay satışına ilişkin kamu duyurusundan önceki altı aylık dönemin günlük ağırlıklı ortalama borsa fiyatının aritmetik ortalaması ile tekliften önceki altı ay içinde ortaklığın aynı grup paylarına ödenen en yüksek fiyattan düşük olamaz. Yönetim kontrolünün dolaylı olarak elde edilmesi halinde fiyatın Kurul'un düzenlemelerine göre hazırlanan değerlendirme raporunda belirtilen fiyattan da düşük olmaması aranır. Farklı pay gruplarının fiyatının belirlenmesinde imtiyazlar da dikkate alınır. Pay satışının duyurulması ile fiili pay alımının sona erme tarihi arasında ortaklık paylarının daha yüksek fiyattan satın alınması halinde, teklife konu payların fiyatı bu satış fiyatından düşük olmayacak şekilde yeniden belirlenir.

Gönüllü Pay Alım Teklifi

- Teklif Süreci

Halka açık ortaklarda pay sahipleri, diğer payların tamamı veya bir kısmı için gönüllü olarak pay alım teklifinde bulunabilir. Teklifte bulunan ortak, fiili alımın başlangıcına dek payları satın almaktan vazgeçebilir. Ortak, gönüllü pay alım teklifi yapmak istiyorsa Tebliğ'in ekinde belirtilen bilgi formu ve diğer belgeler ile Kurul'a başvurur.

Zorunlu pay alım teklifinden farklı olarak, hedef ortaklığın yönetim kurulu, en geç fiili alım teklifinin başlamasından bir iş günü önce, pay alım teklifine ilişkin görüşü ve gerekçelerini içeren bir rapor düzenler ve bu rapor kamuya açıklanır.

Gönüllü pay alım teklifine ilişkin süreler, zorunlu pay alım teklifi ile paraleldir. Fiili pay alım teklifi, Kurul'un pay sahibinin yapacağı başvuruyu onaylamasından itibaren altı iş günü içinde başlar ve en az on en çok yirmi iş günü sürer. Teklifte belirtilen adedi aşan sayıda pay için talep gelmesi halinde, talepte bulunan pay sahipleri arasında oransal dağıtım yapılır.

- Teklif Fiyatı

Tebliğ, gönüllü pay alım teklifinde fiyatın nasıl belirleneceğini düzenlemez. Ancak belirli hallerde artışa ilişkin hükümler getirir.

Öncelikle, gönüllü pay alım teklifinde bulunan pay sahibinin, fiili pay alım teklifi süresinin sona ermesinden bir iş günü öncesine dek fiyatı artırma imkânı vardır. Fiyatın yeniden belirlenmesi halinde pay alım teklifi süresi iki hafta uzar. Bu durumda, önceden pay bedeli ödenen ortaklara aradaki fark pay alım süresinin sona ermesinden sonraki iki iş günü içinde ödenir.

Teklifte bulunan veya birlikte hareket ettiği kişilerin, gönüllü pay alım teklifinin kamuya duyurulması ile fiili pay alım teklifi süresinin sona ermesinden itibaren üç ay boyunca ortaklık paylarını daha yüksek bir fiyattan satmaları halinde, pay alım teklifi fiyatı en yüksek fiyattan aşağı olmayacak şekilde belirlenir.

Gönüllü pay alım teklifi süresinde üçüncü bir kişi pay alım teklifi yapabilir. Böyle bir rekabetçi teklifin gelmesi halinde ilk teklifin süresi, rekabetçi teklifin süresinin sona erdiği tarihe dek uzayabilir. İlk tek-

lifi kabul eden pay sahipleri, kabulden sonra rekabetçi teklif yapılması halinde ve pay devri henüz gerçekleşmediyse kabullerini geri alabilir.

Sonuç

SPKn, mülga 2499 sayılı kanunun aksine pay alım teklifine ilişkin genel düzenlemeleri içerir. Özellikle yönetim kontrolünün ele geçirilmesi ve hangi hallerde zorunlu pay alım teklifinin doğacağını düzenler. Ayrıca, zorunlu pay alım teklifinin gerçekleştirilmemesi halinde, söz konusu payların donacağını düzenler. Bu yaptırım ile önemli bir yenilik getirir.

Bu hükümlerdeki esaslara ve Kurul'a verilen yetkiye dayanılarak Tebliğ yürürlüğe girmiştir. Tebliğ, pay alım tekliflerine ilişkin genel esasları, zorunlu pay alım teklifinin hangi hallerde doğacağı ve özelliklerini, gönüllü pay alım teklifinin esaslarını ayrıntılı olarak düzenler. Bu düzenlemeler halka açık ortaklıklardaki küçük yatırımcının korunmasını amaçlar ve paylarını normalde o payların tedavülünde ödenecek bedelden daha düşük olmaksızın satabilmesini mümkün kılar.

Kurumsal Yönetim İlkeleri Tebliği I*

Av. Revan Sunol

Giriş

Kurumsal yönetim ilkeleri şirketin değişik unsurları arasında yetki ve sorumlulukların dağılımı ile şirketi ilgilendiren konularda karar alınmasına dair kural ve mekanizmaların dengeli bir şekilde yönetildiği ve kontrol edildiği sisteme verilen isimdir. Bilindiği üzere 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (“TTK”) ortaklıklar hukukunu düzenlerken kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanmasını benimser. 30.12.2012 tarihli ve 28513 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu da 17. maddesi ile TTK’ya paralel olarak kurumsal yönetim ilkelerinin düzenlenmesini öngörür.

Sermaye Piyasası Kurulu (“Kurul”), bahsi geçen düzenlemelere uyum sağlamak amacıyla, Seri:IV, No:56 sayılı “Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ” ile Seri:IV, No:41 sayılı “Sermaye Piyasası Kanununa Tabi Olan Anonim Ortaklıkların Uyacakları Esaslar Tebliği” yürürlükten kaldıran Seri:II, No:17.1 Kurumsal Yönetim Tebliği’ni (“Tebliğ”) yayınlamıştır. Tebliğ ile detaylı bir şekilde düzenlen kurumsal yönetim ilkeleri daha sonraki aylarda ele alınacak olup, bu makalenin konusunu Tebliğ’in diğer düzenlemeleri oluşturur.

Uygulama Alanı

Tebliğ, payları borsada işlem gören halka açık ortaklıklar ve Ulusal Pazar (borsa kotasyon şartlarını karşılayan ve kotta bulunan şirketlerin paylarının işlem gördüğü pazar), İkinci Ulusal Pazar (Ulusal Pazar şartlarını sağlayamayan şirketler, küçük ve orta ölçekli şirketler ve Ulusal Pazar’dan geçici veya sürekli olarak çıkartılan şirketlerin payla-

---

* Şubat 2014 tarihli Makale

rının işlem gördüğü pazar) ve Kurumsal Ürünler Pazarında (Menkul kıymet yatırım ortaklıkları, gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıkları payları ile borsa yatırım fonları katılma belgeleri, aracı kuruluş varantları ve sertifikaların işlem gördüğü pazar) işlem gören halka açık ortaklıkları kapsar. Tebliğ uyarınca kurumsal yönetim ilkelerinden bazılarının uygulanmasında istisnalar bulunur.

Önemli Düzenlemeler ve Yaptırım

Tebliğ ile bazı yeni düzenlemeler getirilmiş, eski düzenlemeler de revize edilmiştir. Bu kapsamda, önceden “Pay Sahipleri ile İlişkiler Birimi” olarak isimlendirilen birim, Tebliğ ile “Yatırımcı İlişkileri Bölümü” olarak isimlendirilir ve bölümün idari görevleri olan bir yöneticiye bağlı olması ve faaliyetleri ile ilgili yılda en az bir defa yönetim kuruluna rapor hazırlayarak sunması düzenlenir.

İlişkili taraf işlemleri düzenlenerek sadece kapsamdaki ortaklıkların değil bunların bağlı ortaklıklarının da kurala tabi olması öngörülmüştür. Daha önceden bir Kurul kararı ile düzenlenen teminat, kefalet, ipotek ve rehinler konusu ise ayrıntılı olarak yer alır.

İlişkili Taraf İşlemleri

Ortaklıklar ve bağlı ortaklıkları, ilişkili taraflar (ilişkili taraf Tebliğ uyarınca Türkiye Muhasebe Standartlarındaki tanıma göre belirlenir. Bu kapsamda ilişkili taraf olarak tanımlanan gerçek ve tüzel kişilere örnek olarak; ilgili ortaklık üzerinde kontrol veya önemli etkiye sahip veya yönetici personele dâhil kişiler ile bunların yakın ailesinin bir üyesi ile aynı grup kapsamındaki şirketler, iştirakler, ortaklığın iş ortaklığı olan bir üçüncü kişiyle ortaklığı olan şirketler, vs. verilebilir) ile gerçekleştirecekleri varlık, hizmet alım satımı ve yükümlülük transferi işlemlerinde; işlem tutarının varlık toplamına veya hasılat tutarına veya şirket değerine oranının yüzde beşten fazla olacağına öngörülmesi durumunda önce bu işlemin esaslarını belirleyen bir yönetim kurulu kararı almak zorundadır. Bunun yanında, işlemden önce Kurul tarafından belirlenecek bir kuruluşa değerlendirme yaptırılır. Bu oranın yüzde ondan fazla olması durumunda ise değerlemenin yanı sıra bağımsız yönetim kurulu üyelerinin de çoğunluğunun onayı aranır. Bağımsız üyelerin çoğunluğunun onayı olmaması durumunda işlem Kamuyu Ay-

dınlatma Platformu'nda ("KAP") açıklanır ve genel kurul onayına sunulur. İşlemin yapılmasına karar verilirse tarafların ilişkileri ve işleme ilgili bilgiler de verilerek KAP'ta duyuru yapılır. İşlem değerlendirme raporuna uygun olarak gerçekleştirilmezse bunun gerekçelerine de duyuruda yer verilir.

Payları borsada işlem görmeyen şirketler ilişkili taraf işlemleri konusundaki düzenlemelere tabi olmamakla beraber, payları Ulusal Pazar, İkinci Ulusal Pazar ve Kurumsal Ürünler Pazarından başka Pazar ve platformlarda işlem gören ortaklıklar söz konusu düzenlemelere tabidir.

Teminat, Rehin, İpotek ve Kefaletler

Ortaklıklar ile bunların bağlı ortaklıkları; kendi tüzel kişilikleri lehine, konsolide finansal tabloları kapsamına dahil ettikleri ortaklıklar lehine ve olağan ticari faaliyetlerin yürütüldüğü üçüncü kişiler lehine verdikleri dışında üçüncü kişiler lehine teminat, rehin, ipotek ve kefaletler veremez. Olağan ticari faaliyetler kapsamında üçüncü kişiler lehine verilen teminatlar için bağımsız yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun onayı aranır. Bağımsız üyelerin çoğunluğunun onayının bulunmadığı hallerde bu durum KAP'ta açıklanır ve açıklama kapsamında muhalefet şerhine yer verilir.

Sermayelerine doğrudan katılınan iştirakler ve iş ortaklarına ise sermayeye katılma oranında teminat, rehin, kefalet, ipotek verilmesi mümkündür.

Belirtilmelidir ki Tebliğ'de prensip olarak yönetim kurulu üyelerinin kendilerinin ilişkili olabileceği konularda oy kullanamaması benimsenmiştir.

Kurumsal Yönetim İlkeleri

Tebliğ kapsamında kurumsal yönetim ilkeleri; pay sahipleri, kamuyu aydınlatma ve şeffaflık, menfaat sahipleri, yönetim kurulu başkanlıkları altında düzenlenir. İlkeler ile temelde;

- Pay sahiplerinin haklarının korunmasının yanı sıra; şirketlerin pay sahibi olmayan çalışan, yatırımcı, müşteri ve alacaklı gibi menfaat sahiplerine karşı de hukuki, sözleşmesel, piyasaları ko-

ruyucu ve sosyal yükümlülükleri olduğunu unutmadan hareket etmelerinin sağlanması;

- Her türlü menfaat sahipleri açısından belli bir oranda hesap verilebilirlik sağlanması için yönetim kurulu ve idarenin (müdürlerin) sorumlulukları ve görevlerinin kamuya açık hale getirilmesi ve düzenli olarak kamuya açıklanmasının sağlanması;
- Şirketlerin etik karar alma mekanizmalarını destekleyen kurallar benimsemesi;
- Yönetim kurulunun idareyi denetleyebilmek için gerekli beceriler ve anlayışın yanı sıra şirkete karşı dengeli derecede bağlılığa ve bağımsızlığa sahip olmasının sağlanması amaçlanmıştır.

Kurumsal yönetim ilkeleri daha detaylı bir şekilde daha sonraki aylarda ele alınacaktır.

Yaptırım

Kurumsal yönetim ilkelerinden bazıları esaslar olarak belirlenirken bazıları uyulması zorunlu kurallar olarak düzenlenir. Zorunlu kurumsal yönetim ilkelerinin hangileri olduğu Tebliğ'de açıkça belirtilir. Bunlara uyulmaması halinde Kurul'un bu zorunluluğun yerine getirilmesini sağlamaya ve bu yöndeki işlemleri re'sen yapmaya yetkisi vardır.

Bu doğrultuda Kurulun, uyulması gereken ilkelere aykırı işlemlerin varlığı halinde bunların tespitini talep etmeye ve iptali için şirkete herhangi bir teminat sağlanmaksızın ihtiyati tedbir istemeye, dava açmaya ve kararın uyum zorunluluğunun yerine getirilmesi sonucunu doğuracak şekilde verilmesini talep etmeye yetkisi vardır. Bu gibi talepler Kurulca uyumun sağlanması için bir öneri ile beraber yapılır.

Sonuç

Tebliğ ile şirketlerin şeffaf ve menfaat sahiplerini koruyucu mekanizmalar benimsemesi detaylı şekilde düzenlenerek yaptırıma bağlanmıştır.

Kurumsal Yönetim İlkeleri Tebliği II*

Av. Revan Sunol

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (“TTK”) ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun kurumsal yönetim ilkeleri konusundaki düzenlemelerine paralel olarak, Seri:IV, No:56 sayılı “Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ” ile Seri:IV, No:41 sayılı “Sermaye Piyasası Kanununa Tabi Olan Anonim Ortaklıkların Uyacaları Esaslar Tebliği”ni yürürlükten kaldıran Seri:II, No:17.1 Kurumsal Yönetim Tebliği (“Tebliğ”) 03.01.2014 tarihli ve 28871 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmıştır. Tebliğ ile yapılan düzenlemelerin bir kısmı “Kurumsal Yönetim İlkeleri Tebliği I” başlıklı yazıya konu olmuş olup bu makale ile Tebliğ’de detaylı olarak düzenlenen ilkeler ele alınacaktır.

Giriş

Tebliğ ortaklıkların teminat vermesi ve ilişkili taraf işlemleri gibi bazı konuları detaylı olarak ele aldıktan sonra Ek 1 kapsamında kurumsal yönetim ilkelerine yer verir. Ek 1’de yer alan tüm ilkelere uyulması zorunlu olmayıp bazı ilkeler bir kılavuz rolünü oynar. Uyulması zorunlu olan ilkeler Tebliğ’de tek tek sayılır ve bunların özellikle pay sahipliği haklarının korunması ve şirket karar mekanizmalarının, özellikle de yönetim kurulunun, şeffaf, tarafsız ve hesap verebilir bir şekilde işlemesine yönelik olduğu görülür. Uyulmakla yükümlü olunan ilkelere aykırılık halinde Sermaye Piyasası Kurulunun (“Kurul”) uyum sağlanması için aksiyon alınmasını sağlamanın yanı sıra ilgili işlemin iptalini istemek gibi yetkileri vardır.

Pay Sahiplerinin Korunması

Pay sahiplerinin haklarının korunması özellikle açık ve etkili bilgi verilmesi ve genel kurullara katılımın desteklenmesi ve kolaylaştırılması ile sağlanabilir.

---

* *Mayıs 2014 tarihli Makale*

Ortaklık organları ve yatırımcı ilişkileri bölümü pay sahipliği haklarının korunması ve kullanımın kolaylaştırılması için etkin davranmalı ve pay sahipliği haklarını etkileyebilecek bilgiler kurumsal internet sitesinde güncel olarak bulunmalıdır.

Pay sahipliği haklarının kullanımı bakımından önem taşıyan genel kurulun (“GK”) toplanma ve karar alma usullerine Tebliğ Ek 1 madde 1.3 kapsamında detaylı şekilde yer verilmiştir. GK toplantıları konusundaki ilkelerden bir kısmına uyulması zorunludur. Tebliğ’in yaptırma ilişkin 7. maddesine göre uyum yükümlülüğüne aykırı işlemin iptali Kurul tarafından istenebilir. Genel kurul ile ilgili ilkeler özetlenecek olursa; öncelikle toplantı ilanının detaylı ve anlaşılabilir olması ve hakların kullanımını etkileyebilecek veya yönetim veya faaliyetlerde değişiklik yaratan hususların özellikle belirtilmesi gerekir. Burada dikkat edilmesi gerekenler Tebliğ’de açıkça belirtilir. Toplantı, gerek katılımın kolaylaştırılması gerekse gündemde yer alan konuların aktarılması anlamında tarafsız ve pay sahiplerinin katılımını etkin şekilde destekleyici bir şekilde gerçekleştirilmelidir. Bunun yanında işlem hacmi bakımından şirketin mali durumunu etkileyebilecek işlemler 1.3.9. ile belirlenerek bunların icra edilebilmesi için bağımsız yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun oyu zorunlu olarak aranır. Bu kararın yönetim kurulu (“YK”) üyelerinin oybirliği ile alınmaması durumunda hem GK tarafından onaylanması hem de Kamuyu Aydınlatma Platformu’nda (“KAP”) açıklanması gerekir.

Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık

Şirketin kurumsal internet sitesinde mevzuat uyarınca açıklanması zorunlu bilgilerin yanı sıra imtiyazlı paylar hakkında detaylı bilgi, güncel ortaklık ve yönetim yapısı, esas sözleşmenin son hali, kar dağıtım politikası, faaliyet raporları ve finansal raporlar gibi menfaat sahipleri bakımından önem taşıyan bilgilere yer verilir.

Faaliyet raporunda karşılıklı iştirakler, şirket aleyhine açılan önemli davalar, YK üyelerinin şirket dışı faaliyetleri gibi şirketin bağımsız karar alma mekanizması açısından önem taşıyan konulara da yer verilmesi tercih edilir.

Menfaat Sahiplerinin Korunması

Menfaat sahipleri; Tebliğ kapsamında şirketin faaliyetlerinde ilğisi olan çalışanlar, alacaklılar, müşteriler, tedarikçiler, sendikalar, çeşitli sivil toplum kuruluşları gibi kişi, kurum veya çıkar grupları olarak tanımlanır.

Bu kapsamda hakların ihlali durumunda etkili ve hızlı tazmin ve şirketin hak ihlali oluşturabilecek işlemlerinin ilgili YK komitelerine bildirimini iletilmesini kolaylaştırmak amaçlı önlemler alması prensibi benimsenir.

Bunun yanında menfaat sahiplerinin, şirket yönetimine katılımını destekleyen ve şirket faaliyetlerini aksatmayacak modeller geliştirilir.

Yönetim Kurulu

YK faaliyetlerinin şeffaf, hesap verebilir, adil ve sorumlu bir şekilde yürütülmesi amaçlanmış ve bu kapsamda uyulması zorunlu bazı yükümlülükler getirilmiştir. YK en az beş üyeden oluşur. Bunların çoğunluğu icrada görev almayan üyeler olmalıdır. En az toplam üye sayısının üçte biri ve her durumda iki üye bağımsız YK üyesi olmalıdır.

Bağımsız üye kıstasları madde 4.3.7 kapsamında detaylı olarak belirtilmiş olup ilgili kişinin şirket ile maddi veya kişisel bağlarının olmaması ve görevini yerine getirebilecek mesleki özelliklere sahip olması gözetilir.

Yönetim kurulu başkanı ve icra başkanı/genel müdürün yetkileri ayrıştırılarak bu ayrımın esas sözleşmede belirtilmesi esastır ve bu görevlerin aynı kişi tarafından yürütülmesine karar verilmesi durumunda, bu durum gerekçesi ile birlikte KAP'ta açıklanır.

Bağımsız üyenin seçimi, bağımsızlığını kaybetmesi gibi durumlar uyulması zorunlu prosedürler şeklinde düzenlenir. Bunların yanında YK kadın üye oranı için % 25'ten az olmayan bir hedef oran belirlenmesi ve buna ulaşmak için politika oluşturulması zorunlu tutulur.

Yönetim Kurulu Bünyesinde Oluşturulan Komiteler

YK'nın etkili çalışmasını sağlamak adına bünyesinde, "Denetimden Sorumlu Komite", "Riskin Erken Saptanması Komitesi", "Kurum-

sal Yönetim Komitesi”, “Aday Gösterme Komitesi” ve “Ücret Komitesi” oluşturulması zorunludur. Bunların çalışma esasları ve hangi üyelere oluşacağı KAP’ta açıklanır. Komiteler en az iki üyeden oluşur ve sadece iki üyesi varsa her iki üyenin ve daha fazla ise çoğunluğunun, icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyelerinden olması gerekir.

Diğer yandan YK üyelerinin ve yöneticilerin ücretlendirilme esasları yazılı hale getirilir ve genel kurul onayına sunulur. Ücretlendirme politikasına şirketin kurumsal internet sitesinde yer verilmelidir. Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin ücretlendirmesinde kâr payı, pay opsiyonları veya şirketin performansına dayalı ödeme planları kullanılmaz; bağımsızlıklarını koruyacak düzey ve şekilde bir ücretlendirme benimsenir.

Sonuç

Tebliğ, genel olarak uyulması zorunlu kurallar yerine kılavuzluk eden ilkelerden oluşur. Ancak şeffaflık ve tarafsızlığın sağlanması bakımından önem taşıyan konular zorunlu kurallara bağlanmış ve genel olarak riskli olabilecek işlemlerin yasaklanmasından ziyade kamuya açıklanması prensibi benimsenmiştir.

Ancak özellikle organ kararları bakımından zorunlu olan kurallara uyulmaması işlemin iptaline yol açabileceğinden bu hususlara dikkat edilmesinde fayda vardır.

Yenilenen Özel Durumlar Tebliği ve Rehberi*

Av. Ali Sami Er

Sermaye piyasasına yatırım yapanların, “özel durum” diye nitelenen ihraççı hakkındaki gelişmelere, derhal erişimi çok önemlidir. İçsel ve sürekli bilgiyi şeffaf hale getiren bu sistemin de, günün ihtiyaçlarına göre değişikliğe uğraması kaçınılmazdır. Yeni Sermaye Piyasası Kanunu’nun yürürlüğe girmesiyle değiştirilen ikincil mevzuat kapsamında Özel Durumlar Tebliği (“ÖDT” veya “Tebliğ”) de, 23 Ocak 2014’te yenilenmiş; fakat Tebliğ’le getirilen hükümlerin yorumlanmasına ışık tutacak Rehber, 27 Haziran 2014’te duyurulmuştur.

Bu makale, eski uygulamayı alışkanlık haline getirenler için, özellikle ihraççıların yatırımcı ilişkileri birimi için, Rehber’deki yorumları da dikkate alarak bir kılavuz niteliğinde olmayı hedeflemektedir. Makalede, Tebliğ’in getirdiği yenilikler kapsamında içsel ve sürekli bilginin açıklanması, içsel bilgiye erişimi olan idari sorumluların yükümlülükleri, içsel bilgiye erişimi olanlar listesinin kapsamı, geleceğe yönelik değerlendirmeler, özel durum açıklamalarının (“ÖDA”) şekli, zamanı ve dili, ÖDAnın güncellenmesi ile ÖDA yükümlülüğüne aykırılığın olası yaptırımları ele alınmıştır.

İçsel Bilgi

İçsel bilgilerin açıklanması yükümlülüğünün amacı, tüm piyasa katılımcılarının eşzamanlı olarak eşit seviyede bilgi sahibi olmalarını sağlamak ve böylece eksik ve yanlış bilgi edinimi sonucunda etkin olmayan bir fiyat ve piyasa oluşumunu önlemektir. Tebliğ’de içsel bilginin genel özellikleri konusunda bir değişikliğe gidilmemiştir. Tıpkı eski tebliğ dönemindeki rehberdeki gibi, yeni Rehber de hangi bilginin içsel bilgi olarak niteleneceğine dair önemli örnekler içermektedir.

---

* Ağustos 2014 tarihli Makale

İçsel Bilgilerin Açıklanması

Getirilen önemli bir yenilik, ihraççı dışında pay sahibi tarafından içsel bilginin öğrenilmesi halinde, ÖDA yapma yükümlülüğü bakımından eski tebliğdeki “önemli miktarda pay sahibi” olma kriterinin somutlaştırılmasıdır. Yeni Tebliğ’e göre, oy hakları veya sermayenin ya da yönetim kurulu üyesi seçme veya aday gösterme imtiyazı veren payların en az %10’una sahip kişiler tarafından öğrenilmesi durumunda ÖDA yapılması gerekmektedir. Ne var ki, bu kişilerin bu bilgileri gizli tutma yükümlülüğü bulunması halinde, ÖDA yapılması gerekmecektir. Bu bakımdan, ihraççıların bu yönde esas sözleşme değişikliği yapması düşünülebilir.

Ayrıca, eski rehberde açıklanması gerektiği belirtilen bir durum olan ihraççının ana ortaklığı ve bağlı ortaklıklarının faaliyet, finansal yapı ve yönetim/sermaye ilişkilerine ilişkin önemli değişikliğin ortaya çıkması, ÖDT’ye alınmıştır.

İçsel Bilgilerin Kamuya Açıklanmasının Ertelenmesi

Eski tebliğ göre sadece ihraççılara ait olan ÖDA erteleme hakkı, Tebliğ ile önemli miktarda pay sahiplerine de sağlanmıştır.

İçsel Bilgilere Erişimi Olan Kişiler Listesi

Tıpkı eski tebliğ döneminde olduğu gibi, listede bulunan kişilerin içsel bilginin korunması konusunda uyarılması gerekmekte ve bu yükümlülüğe aykırılık halinde, tabi olacakları yaptırımlar hakkında kendilerine yazılı bilgi verilmelidir.

Rehber, listede yer alması gereken bilgileri ayrıntılarıyla düzenlemektedir. Kişilere ait özel bir durum varsa, buna ilişkin açıklamaları, göreve başlama tarihi, görevin bitiş tarihi ve bu bilgilerin güncellenme tarihini içermelidir. Yeni halka arz olması durumunda içsel bilgilere erişimi olan kişiler listesine ilişkin bilgilerin ihraççının sermaye piyasası araçları borsada işlem görmeye başlamadan önce MKK sistemine girilmesi gerekmektedir. Listeye dahil edilme nedenlerine örnek olarak; TTK kapsamında bir tüzel kişinin yönetim kurulu üyesi olarak seçilmesi durumunda tüzel kişi adına gerçek kişinin tescil ve ilan edilmesi, göreve başlama, görev değişikliği, yetki genişlemesi, danışmanlık/denetim, ana ortaklıktaki görevi vb. sebepler verilebilir.

İçsel bilgiye erişebilenlerin listesindeki bilgilerde değişiklik olması durumunda, eski tebliğden farklı olarak, gerekli güncellemelerin ihraççılar tarafından iki iş günü içerisinde yapılması şartı koyulmuştur.

Eski tebliğ uyarınca listenin, bu listeyi hazırlamaya yetkili kişilerce en az sekiz yıl süre ile saklanması gerekmekteydi; ÖDT ise bu listelerin MKK tarafından saklanacağını, talep üzerine Kurula ve ilgili borsaya gönderileceğini düzenlemiştir.

Haber veya Söylentilerin Doğrulanması

Basın-yayın organları veya diğer kitlesel iletişim kanallarında çıkan içsel bilgi niteliğindeki haber ve söylentiler hakkında ihraççılara açıklama yapma yükümlülüğü getirilmiştir. Ancak yönetim kurulunun bu yükümlülük bakımından içsel bilgi nitelendirmesi ve haberin yayımlandığı basın-yayın organının tiraj veya bilinirliği önem taşımaktadır.

Geleceğe Yönelik Değerlendirmelerin Kamuya Açıklanması

Tebliğ'de, özellikle yatırımcı ilişkileri biriminin dikkat etmesi gereken çok önemli değişiklikler yapılmıştır.

Geleceğe yönelik değerlendirmelerin kamuya açıklanmak istenmesi yönetim kurulu kararına veya yönetim kurulu tarafından verilen yetki dahilinde yetki verilen kişinin yazılı onayına bağlıdır.

Bu açıklamalar, yılda en fazla dört defa yapılabilir. Açıklamanın şekli ÖDA olabileceği gibi, faaliyet raporları veya KAP'ta açıklanması şartıyla yatırımcıların bilgilendirilmesine ilişkin sunumlar aracılığıyla da yapılabilir. Ancak, bu bilgilerde bir değişiklik olduğunda derhal açıklama yapılmalıdır.

Son olarak, geleceğe yönelik değerlendirmelerin açıklanmasına ilişkin esaslara, bilgilendirme politikasında yer verileceği ÖDT'de düzenlenmiştir.

İdari Sorumluluğu Bulunan Kişiler ve İşlemlerinin Açıklanması

Rehber uyarınca, idari sorumluluğu bulunan kişiler, içsel bilgilere erişimi olan kişiler listesinde yer alan tüm kişileri kapsar. Ayrıca, örnek olarak imza sirkülerinde yer alan yetkililer, idari sorumluluğu bulunan kişinin doğrudan veya dolaylı olarak kontrol ettiği tüzel kişiler ve ih-

raççının ana ortaklığının yönetim kurulu üyeleri ve üst düzey yöneticileri de sayılmıştır.

Bunun yanında, Tebliğ ile idari sorumluluğu bulunan kişiler ile yakından ilişkili kişiler bakımından ekleme yapılmıştır. Bu bağlamda ihraççının son yıllık finansal tablosundaki aktif toplamının %10 veya daha fazlasını oluşturan bağlı ortaklıklarının yönetim kurulu üyeleri ve idari karar verme yetkisini haiz görevlilerin de idari sorumluluğu bulunan kişiler ile yakından ilişkili olmaları/oldukları düzenlemesi bir yenilik olarak getirilmiştir.

Tebliğ, paylar ve bu payların konu edildiği diğer sermaye piyasası araçlarına ilişkin işlemlerin bir takvim yılı içerisinde 50.000 TL'yi, halka arz edilen pay dışındaki sermaye piyasası araçlarında ise işlemlerin 100.000 TL'yi aşması halinde ÖDA yükümlülüğü getirmiştir. Pay dışındaki sermaye piyasası araçları için eski tebliğde yer almayan bu yeniliğin doğurduğu açıklama yükümlülüğüne dikkat edilmesi gerekmektedir.

ÖDT'ye göre, borsada yapılacak işlemler bakımından ÖDA'nın hem her bir işlemde asgari olarak bir iş günü önce satış miktarı belirlenmesinin, hem de satış sonrasında gerekli içerikle yapılması gerekmektedir. Rehber önemli bir aydınlatma da getirerek, satış yapılacağına yönelik bildirim yapılmasına rağmen, satış işleminin gerçekleşmesi halinde, bu durumun gerekçeleriyle birlikte kamuya açıklanması gerektiğini açıklığa kavuşturmuştur.

Sürekli Bilgiler

Yeni Tebliğ ile sürekli bilgilerin kapsamı yeniden düzenlenmiş, açıklama yükümlülüğünün yerine getirilme oranlarındaki %75 olan üst sınır %95'e çıkarılmıştır. Halka açık olmayan ortaklıklar için açıklama gerektiren oranlar %25, %50 ve %67 ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca ÖDA kapsamı değişikliğe uğramıştır.

Rehber uyarınca, sermaye piyasası araçlarına ilişkin bildirim yükümlülüğü hakkında paya dayalı sermaye piyasası araçlarını ihraç edenler, dayanak varlığın başka bir ihraççıya ait olması durumunda, dayanak varlığa ilişkin ÖDAlardan sorumlu değildir.

Getirilen başka bir yenilik de, payları borsada işlem gören ihraççıların sermayesinde doğrudan %5 veya daha fazla paya veya oy hakkı-

na sahip gerçek ve tüzel kişileri gösteren tablonun, değişiklik olması durumunda MKK tarafından derhal güncelleneceğidir. Ancak, MKK tarafından yapılacak bu güncelleme, ihraççının bu değişiklik hakkında ÖDA yapma yükümlülüğünü ortadan kaldırmamaktadır.

İçsel ve Sürekli Bilgilerin Bildirim Şekli

İçsel bilgilere ilişkin açıklamalar, KAP'ta yer alan ilgili form kullanılarak yapılmaktadır. Tebliğ uyarınca henüz kesinleşmemiş unsurlar da ÖDA'ya konu olabilmektedir. Rehber'e göre böyle bir unsurun söz konusu olması halinde, ilgili formda yer alan alanların "Henüz kesinleşmemiştir" şeklinde doldurulması ve kesinleştiğinde aynı form kullanılarak KAP'a tekrar gönderilmesi gerekmektedir.

İçsel bilgi, derhal; sermaye yapısı ve kontrole ilişkin sürekli bilgilerdeki değişiklikler ise Tebliğin ekindeki form kullanılarak en geç işlemin gerçekleşmesini izleyen üçüncü iş günü saat 08.00'e kadar açıklanır.

Ayrıca, KAP'ta yayımlanan ihraççıya ilişkin genel bilgilerde herhangi bir değişiklik söz konusu olduğunda, ihraççılar tarafından gerekli güncellenmenin en geç iki iş günü içinde yapılması gerekmektedir.

Kamuya açıklanan her türlü içsel bilgi, en geç kamuya açıklama yapıldıktan sonraki iş günü içinde ihraççının internet sitesinde ilan edilmeli ve söz konusu açıklamalar beş yıl süreyle internet sitelerinde bulundurulmalıdır.

Açıklamada, açıklamanın içeriğini gösteren ve özetleyen bir ilk cümle ve bir başlık yer almalı, açıklamada birden fazla konu varsa, birden fazla başlık içermelidir.

Özel Durum Açıklamalarının Dili

Rehber'de, 01.01.2015 tarihinden başlamak üzere, SPK'nın kurumsal yönetime ilişkin düzenlemeleri çerçevesinde birinci grupta yer alan ortaklıklar tarafından yapılan ÖDAların, Türkçe'nin yanı sıra eş zamanlı ve İngilizce olarak, içeriğin doğruluğuna ilişkin sorumluluk ilgili ortaklıkta olmak üzere, duyurulması zorunlu tutulmuştur. İngilizce olarak yapılan açıklamada, Türkçe açıklamanın esas kabul edileceğine yönelik çekince bildirimiminin yer alabileceği de Rehber'de düzenlenmiştir.

Açıklamanın Güncellenmesi

Yeni Tebliğ ile özellikle daha önce yapılan ÖDA'lar konusunda çok önemli bir yenilik getirilmiştir. ÖDAya konu durumda herhangi bir ilerleme olmadığı takdirde, bu durumun gerekçesiyle birlikte son ÖDA tarihinden itibaren altmışar günlük sürelerle duyurulması gerekmektedir.

Bu maddenin pek çok ihraççı için sorun yaratacağı şüphesizdir. Örneğin, bir devralma projesinde çoğu kez 60 günlük sürede bir gelişme olmayabilmektedir. Her ne kadar Rehber'de bu yükümlülüğe ilişkin esnek bir yorum beklentisi içinde idiysek de, Rehber de, Tebliğin lafzıyla aynı doğrultuda bir açıklama içermektedir.

Burada, Tebliğ'in tanıdığı erteleme hakkından yararlanmaya ilişkin koşullar mevcutsa, güncelleme ÖDAsının 60 günlük sürelerde tekrarlanmayabileceğinin tartışılabileceğini düşünüyoruz.

Diğer Değişiklikler

Tebliğ ile kamunun aydınlatılmasına yönelik olan bilgilendirme politikasının asgari esasları belirlenmiştir. Özellikle yatırımcı ilişkileri biriminin bu asgari içeriğe uyum konusunda dikkat göstermesi gerekmektedir.

Bunun yanında Tebliğ ile pay dışındaki borçlanma araçlarından başka sermaye piyasası araçlarının halka arz edilmesi durumunda ÖDA yapma zorunluluğu getirilmiş; nitelikli yatırımcılara satılmak üzere sermaye piyasası aracı ihraç eden payları borsada işlem görme-yen ihraççılar tarafından yapılacak açıklamalara ilişkin esaslar özel olarak düzenlenmiştir.

Olası Yaptırımlar

Sermaye Piyasası Kanunu, yapılan düzenlemelere, belirlenen standart ve formlara aykırı hareket eden kişilere Kurul tarafından yirmi bin Türk Lirasından iki yüz elli bin Türk Lirasına kadar idari para cezası verileceğini düzenlemiştir. Yükümlülüğe aykırılık dolayısıyla menfaat temin edilmiş ise, verilecek idari para cezasının miktarı bu menfaatin iki katından az olamayacaktır.

Sonuç

ÖDT ile yenilenen ÖDA yükümlülüğü, bilgiye hızlı erişimi sağlayacak ve yatırımcılar arasında eşit işlem ilkesine aykırılık teşkil etmeyecek şekilde yerine getirilmelidir. Tebliğin getirdiği değişiklikler ve Rehber'deki yorumlar, uygulamayı yeniden şekillendirmekte ve bu dönemde, Yatırımcı İlişkileri Birimine bu değişime ayak uydurmada çok büyük görev düşmektedir.

Merkezi Kayıt Kuruluşunun Kuruluş, Faaliyet, Çalışma ve Denetim Esasları Hakkında Yönetmelik*

Av. Naciye Yılmaz

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun ("Sermaye Piyasası Kanunu") 81. maddesinde Merkezi Kayıt Kuruluşu'nun ("MKK") kuruluş, faaliyet, üyelik, çalışma ve denetim esasları, gelirleri ve kâr payı dağıtım esaslarının Sermaye Piyasası Kurulunca ("Kurul") çıkarılacak bir yönetmelikle düzenleneceği belirtilir. Bu kapsamda hazırlanan Merkezi Kayıt Kuruluşunun Kuruluş, Faaliyet, Çalışma ve Denetim Esasları Hakkında Yönetmelik ("Yönetmelik") 07.08.2014 tarihli ve 29081 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

MKK'nın Görev ve Yetkileri

Yönetmeliğin 5. maddesinde belirtildiği üzere MKK, özel hukuk tüzel kişiliğini haiz bir anonim şirkettir ve sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesine ilişkin işlemleri gerçekleştirmek, kayıt altına alınan bu araçları ve bunlara bağlı hakları, elektronik ortamda izlemek, bu araçların merkezi saklamasını yapmak ve Kurul tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere kurulmuştur.

9. madde uyarınca, MKK'nın başlıca görevleri; sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesi ve bunlara ilişkin hakların kullanımına dair hizmet vermek, kayıtların gizliliğini korumak ve sistemin güvenli bir şekilde çalışmasını sağlamaktır. Bunun için kayıtların üyeler itibariyle tutarlılığını izler, tutarsızlık veya sisteme ilişkin aykırılık tespit ederse üyelere gerekli düzeltmeleri yaptırır ve durumu derhal Kurula bildirir. Verilerin tek bir noktada toplanması ve güvenli bir şekilde kullanılabilmesi MKK'nın sorumluluğundadır. Bu nedenle bir elektronik veri bankası oluşturur ve güvenli bir şekilde yatırımcıların iletişimini sağlar.

---

* *Ağustos 2014 tarihli Makale*

Üyeler arasında sistemin işleyişiyle ilgili çıkabilecek uyuşmazlıkların çözümünde tahkim sistemini kullanabilmelerine yardımcı olur.

Faaliyet İlkeleri ve Şartları

Yukarıda belirtilen görevleri yapabilmesi için madde 10 uyarınca; MKK'nın, Kurul tarafından yapılan düzenlemeye uygun olarak yeterli organizasyon ve teknik donanımına sahip olması gerekmektedir. Ayrıca bünyesinde bulunan önemli varlıkların korunmasına ilişkin tedbirleri almalıdır. Gerekli bilgi işlem sistemlerini ve teknolojik altyapıyı kuran MKK, bunların güvenilirliğini, bütünlüğünü, tutarlılığını sağlamak amacıyla ilgili düzenlemeleri yapar. Kurul da bu konuda gerekli gördüğü durumlarda düzenleme yapmaya ve uygulamaya yetkilidir.

MKK söz konusu faaliyetleri bir takım ilke ve esaslar çerçevesinde gerçekleştirir. Yönetmeliğin 11. maddesinde belirtilen bu ilke ve esaslara göre; MKK, gerekli altyapı ve donanım tesisini kurar ve üyelerin düzenlemelere uyumu konusunda gereken önlemleri alır. Piyasa bozucu eylemleri önlemek üzere borsalar tarafından yürütülen çalışmalara destek verir ve faaliyetlerin uygulanmasında adil davranır. Üyeler, piyasa katılımcıları ve Kurul arasında düzenli bilgi akışı sağlar ve söz konusu elektronik ortamın istikrarlı bir şekilde yürütülebilmesi için yeterli özkaynağa sahip olmalıdır. Üyelere uygulanacak disiplin tedbirlerinde ve ücretlendirmede adil davranmalıdır. Ayrıca şeffaflığın sağlanabilmesi için finansal tablolarını, ücretleri ve organizasyon yapısını düzenli olarak internet sitesi aracılığıyla kamuya açıklamalıdır.

MKK'nın Organları

MKK'nın genel kurulu ve yönetim kurulu bulunur. Şu kadar ki, Yönetmeliğin 6. maddesine göre Borsa İstanbul Anonim Şirketi, diğer borsalar, İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketi, Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği kurucu ortak olabilirler.

Yönetmeliğin 12. maddesi uyarınca, genel kurul, pay sahiplerinden oluşur. Olağan ve olağanüstü olarak toplanabilir. Kurul temsilcisi genel kurula katılabilir ancak oy hakkı yoktur.

Yönetmeliğin 13. maddesi uyarınca, yönetim kurulu en az 7, en fazla 11 üyeden oluşur. Genel müdür yönetim kurulunun doğal üyesidir. Yönetim Kurulunun bir üyesi, Kurul tarafından Kurul temsilcisi

olarak atanır. Bir üye de, MKK'nın elektronik kayıt kuruluşu olarak faaliyetini teminen Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından İç Ticaret Genel Müdürlüğü personeli arasından atanır. Yönetim Kurulu Başkanı, Kurulu temsil eden üyedir.

MKK'ya Üyelik

Yönetmeliğin 20. maddesi uyarınca ihracat yapanlar, yatırım kuruluşları, merkezi takas kuruluşları ile MKK tarafından önerilen ve Kurulca kabul edilen diğer kuruluşlar MKK'ya üye olabilirler. MKK; üyeliğe kabulü, bir borsanın veya teşkilatlanmış diğer piyasaların üyeliği şartına bağlayabilir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına, talebi üzerine özel üyelik statüsü verilir ve Yönetmeliğin üyelerin yükümlülüklerine, disiplin cezalarına, üyeliğin geçici durdurulması veya iptaline, gözetim ve denetime ilişkin hükümleri Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası hakkında uygulanmaz.

Üyeliğe kabul için aranan şartlar Yönetmeliğin 21. maddesinde sayılmıştır. MKK tarafından nitelikleri belirlenmiş teknik donanım ve güvenlik sistemine sahip olmak, MKK yönetim kurulunun gerekli gördüğü hallerde sorumluluk sigortası yaptırmak, yeterli sayı ve nitelikte personel istihdam etmiş olmak ve üyeliğe giriş aidatını yatırmak üyelik başvurusu için gereklidir. Bunlardan başka; yatırım kuruluşlarının, yatırım faaliyetleri çerçevesinde saklama hizmeti vermek üzere yetkilendirilmiş olması ve ihracat yapanların sermaye piyasası aracı ihraç etmiş veya ihraç etmek üzere Kurula başvurmuş olmaları zorunludur. MKK, gerekli şartların taşındığını tespit ederse bu kuruluşları üyeliğe kabul eder. Üyelikten ayrılmak isteyen kuruluş ise, Yönetmeliğin 23. maddesi uyarınca durumu yazılı olarak MKK'ya bildirir. Yönetim kurulunun kararıyla üyelik sona erer. Ayrılan üye nezdinde tutulan kayıtlar, MKK yönetim kurulunca belirlenecek usuller çerçevesinde diğer üyelere devredilir. Yönetmelikteki hükümlere aykırılık halinde 24. madde uyarınca üyeliğin geçici durdurulması veya iptali mümkündür.

Üyelerin Sorumluluğu ve Uygulanacak Tedbirler

Yönetmelik, üyeler açısından da sorumluluk ve tedbirler getirmektedir. Üyeler, 25. madde uyarınca MKK nezdinde yapılan tüm işlemlerden sorumludur. Üyeler ile müşteriler arasında yapılacak sözleşme

hükümleriyle üyelerin sorumlulukları kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz. Tüm üyeler iyi niyet ve dürüstlük kavramlarına uygun davranır. Doğabilecek mali ve hukuki sorumluluğu teminat altına almak için MKK tarafından öngörülen genel ve özel sigortaları yaptırır ve diğer tedbirleri alırlar. Ayrıca ortaklık, yönetim yapısı ve mali durum ile ilgili her tür değişikliği, gerçekleştiği tarihte derhal MKK'ya bildirmekle de yükümlüdürler. Yönetmeliğin 29. maddesine göre, kayıtların yanlış tutulması durumunda MKK ve üyeleri sorumludur. Bu durumda, MKK ve üyeler, hak sahiplerinin uğrayacağı zararlardan kusurları oranında sorumlu olur. Aralarında yapılacak sözleşmelerle bu sorumluluğu hafifletmek veya kaldırmak mümkün değildir. Yönetim kurulu, 29. maddede belirtilen zararların tazmini için üyelerin sorumluluk sigortası yaptırmasına karar verebilir.

Sonuç

Yönetmelik, MKK'nın kuruluş, faaliyet, üyelik, çalışma ve denetim esasları, gelirleri ve kâr payı dağıtım esaslarına ilişkin hususları düzenler. İlgili Yönetmelikte, MKK'nın Sermaye Piyasası Kanunu'nda belirlenen görev ve yetkileri çerçevesinde mevcut faaliyetleri ve düzenlenmesi gerekli hususlar dikkate alınmıştır.

Sermaye Piyasası Mevzuatı Kapsamında İlişkili Taraf İşlemleri*

Av. Nilay Çelebi

Sermaye Piyasası Kanunu, No. 6362, Kurumsal Yönetim Tebliği, II-17.1 (“Tebliğ”) ve Sermaye Piyasası Kurulu’nun (“Kurul”) ilgili düzenlemeleri halka açık şirketlerin ilişkili taraf işlemlerini düzenler. İlişkili taraf işlemlerinin gerçekleştirilmesi sermaye piyasası mevzuatı kapsamında bazı kurallara tabidir. Ayrıca, ilişkili taraf işlemlerinde Kamuyu Aydınlatma Platformu’nda (“KAP”) kamuya açıklama yapılması gerekir.

Tebliğ’de, ilişkili taraf işlemleri Türkiye Muhasebe Standartlarında tanımlanan ilişkili taraf işlemleri olarak belirlenmiştir ve yakın aile üyeleri, doğrudan dolaylı kontrol edilen işletme, ortak kontrol sahibi olunan işletme, iştirak, kilit yönetici, oy hakkı sahibi olunan işletme ilişkili taraf sayılır.

Sermaye Piyasası Kanunu, No. 6362

Sermaye Piyasası Kanunu, No. 6362, madde 17/3 ilişkili taraf işleminin gerçekleştirilmesi kapsamında genel kuralı belirler. İlgili maddede uyarınca, halka açık ortaklıkların, ilişkili tarafları ile gerçekleştirecekleri Kurulca belirlenecek nitelikteki işlemlere başlamadan önce, yapılacak işlemin esaslarını belirleyen bir yönetim kurulu kararı almaları zorunludur. Söz konusu yönetim kurulu kararlarının uygulanabilmesi için bağımsız yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun onayı gerekir. Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun ilgili işlemi onaylamaması durumunda, bu durum işleme ilişkin yeterli bilgiyi içerecek şekilde kamuyu aydınlatma düzenlemeleri çerçevesinde kamuya duyurulur ve işlem genel kurul onayına sunulur. Söz konusu genel ku-

---

* Eylül 2014 tarihli Makale

rul toplantılarında, işlemin tarafları ve bunlarla ilişkili kişiler oy kullanamaz. Sözü geçen genel kurul toplantısı için, toplantı nisabı aranmaz, kararlar oy hakkı bulunanların basit çoğunluğu ile alınır. Burada belirtilen esaslara uygun olarak alınmayan yönetim kurulu ve genel kurul kararları geçerli sayılmaz.

Kurumsal Yönetim Tebliği, II-17.1

İlişkili taraflarla gerçekleştirilecek işlemler

Tebliğ'in 9. maddesi uyarınca, ortaklıkların ve bağlı ortaklıklarının, ilişkili tarafları ile gerçekleştirecekleri aşağıda 1. Kısım ve 2. Kısım olarak yer alan işlemlere başlamadan önce, yapılacak işlemin esaslarını belirleyen bir yönetim kurulu kararı almaları zorunludur.

1. Kısım:

Ortaklıklar ve bağlı ortaklıkları ile ilişkili tarafları arasındaki,

- a) Varlık ve hizmet alımı benzeri işlemler ile yükümlülük transferi işlemlerinde; işlem tutarının, kamuya açıklanan son finansal tablolara göre varlık toplamına veya kamuya açıklanan son yıllık finansal tablolara göre oluşan hasılat tutarına ya da yönetim kurulu karar tarihinden önceki altı aylık günlük düzeltilmiş ağırlıklı ortalama fiyatların aritmetik ortalaması baz alınarak hesaplanacak şirket değerine olan oranının,
- b) Varlık ve hizmet satışı benzeri işlemlerde; işlem tutarının (varlığın net defter değerinin yüksek olması durumunda net defter değerinin), kamuya açıklanan son finansal tablolara göre varlık toplamına veya kamuya açıklanan son yıllık finansal tablolara göre oluşan hasılat tutarına (varlığın devri, kiraya verilmesi veya üzerinde aynı hak tesis edilmesi durumunda, son yıllık finansal tablolara göre söz konusu varlıktan elde edilen karın ortaklığın sürdürülen faaliyetler vergi öncesi karına) ya da yönetim kurulu karar tarihinden önceki altı aylık günlük düzeltilmiş ağırlıklı ortalama fiyatların aritmetik ortalaması baz alınarak hesaplanacak şirket değerine olan oranının,

%5'ten fazla olarak gerçekleşeceğinin öngörülmesi durumunda; işlem öncesinde işleme ilişkin Kurulca belirlenen bir kuruluşa değerlendirme yaptırılması zorunludur. İşleme konu varlığın pay olması ve söz ko-

nusu payların devrinin borsada gerçekleştirilmesi durumunda; ayrıca değerlendirme raporu aranmaz. Kiralama işlemlerinde ve/veya nakit akışlarının kesin olarak ayrıştırılabildiği diğer işlemlerde işlem tutarı olarak, toplam kira gelir/giderlerinin ve/veya diğer gelir/giderlerin indirgenmiş nakit akışı yöntemine göre hesaplanan net bugünkü değeri dikkate alınır. Bu fıkrada belirtilen esaslar çerçevesinde hesaplanan oranların negatif çıkması veya anlamlı olmayacak şekilde yüksek çıkması gibi sebeplerle uygulanabilirliğinin bulunmaması durumunda, söz konusu oran değerlendirme sırasında dikkate alınmaz ve bu durum yeterli açıklamayı içerecek şekilde KAP'ta açıklanır.

2. Kısım:

- a) Yukarıda 1. Kısım'da yer alan belirtilen oranlarda %10'dan fazla bir orana ulaşılacağı öngörülmesi durumunda, değerlendirme yaptırılması yükümlülüğüne ek olarak işleme ilişkin yönetim kurulu kararlarında bağımsız üyelerin çoğunluğunun onayı aranır. Konunun görüşüleceği yönetim kurulu toplantılarında, ilişkili taraf niteliğinde olan yönetim kurulu üyeleri oy kullanamaz. Bağımsız üyelerin çoğunluğunun söz konusu işlemi onaylamaması halinde, bu durum işleme ilişkin yeterli bilgiyi içerecek şekilde KAP'ta açıklanır ve işlem genel kurul onayına sunulur. Söz konusu genel kurul toplantılarında, işlemin tarafları ve bunlarla ilişkili kişilerin oy kullanamayacakları bir oylamada karar alınır. Bu maddede belirtilen durumlar için yapılacak genel kurul toplantılarında toplantı nisabı aranmaz. Oy hakkı bulunanların basit çoğunluğu ile karar alınır. Burada belirtilen esaslara uygun olarak alınmayan yönetim kurulu kararları ile genel kurul kararları geçerli sayılmaz.
- b) İşleme konu gayrimenkul ile gayrimenkulün bütünleyici parçaları, gayrimenkul projeleri ve gayrimenkule bağlı haklar, Kurulun gayrimenkul değerlemesine ilişkin düzenlemeleri çerçevesinde değerlemeye tabi tutulur.
- c) İlişkili taraf işlemlerinin gerçekleştirilmesine karar verilmişse; işlemin taraflarının birbirleriyle olan doğrudan veya dolaylı ilişkileri, işlemlerin niteliği, değerlemede kullanılan varsayımlar ve değerlendirme sonuçlarını içeren değerlendirme raporunun özeti, işlemler değerlendirme raporunda ulaşılan sonuçlara uygun bir

şekilde gerçekleştirilmemişse bu durumun gerekçesi Kurulun kamuyu aydınlatma düzenlemeleri çerçevesinde KAP'ta duyurulur.

Yatırım ortaklıklarının ilişkili taraflarından aldıkları portföy yönetimi, yatırım danışmanlığı ve sermaye piyasası araçlarının alım satımına aracılık hizmetleri için bu madde 9 hükümleri uygulanmaz. Bankaların ve finansal kuruluşların olağan faaliyetlerinden kaynaklanan ilişkili taraf işlemleri bakımından bu madde hükümleri uygulanmaz.

Kurul, gerekli gördüğü takdirde, bu Tebliğde belirtilen oranlara bağlı kalmaksızın ortaklıklar ve bağlı ortaklıkların, ilişkili tarafları veya ilişkili olmayan tarafları arasındaki işlemlerinde değerlendirme yapılmasını ve bu Tebliğde belirtilen esaslar çerçevesinde değerlendirme sonuçlarının kamuya açıklanmasını zorunlu tutabilir.

Yaygın ve süreklilik arz eden işlemler

Tebliğ madde 10 uyarınca, ortaklıklar ve bağlı ortaklıkları ile ilişkili tarafları arasındaki yaygın ve süreklilik arz eden işlemlerin kapsamı ve bu işlemlere ilişkin şartlar yönetim kurulu tarafından karara bağlanır. Söz konusu işlemlerin kapsamında ve şartlarında önemli bir değişiklik olması durumunda, konu hakkında yeniden yönetim kurulu kararı alınır.

Ortaklıklar ve bağlı ortaklıkları ile ilişkili tarafları arasındaki yaygın ve süreklilik arz eden işlemlerin bir hesap dönemi içerisindeki tutarının,

Alış işlemlerinde kamuya açıklanan son yıllık finansal tablolara göre oluşan satışların maliyetine olan oranının,

- a) Satış işlemlerinde kamuya açıklanan son yıllık finansal tablolara göre oluşan hasılat tutarına olan oranının,

%10'dan fazla bir orana ulaşacağıının öngörülmesi durumunda, yönetim kurulu kararına ilaveten, ortaklık yönetim kurulu tarafından işlemlerin şartlarına ve piyasa koşulları ile karşılaştırılmasına ilişkin olarak bir rapor hazırlanır ve bu raporun tamamı veya sonucu KAP'ta açıklanır. Bağımsız yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğunun söz konusu işlemleri onaylamaması halinde, muhalefet gerekçesinin KAP'ta açıklanması zorunludur.

Yukarıda belirlenen raporda asgari olarak aşağıdaki hususlara yer verilmesi zorunludur:

- a) İşleme taraf şirketler hakkında ticaret unvanı, şirket ile ilgili olan faaliyetleri, halka açık olup olmadığı, yıllık bazda aktif toplamı, faaliyet karı, net satışlar gibi özet finansal veriler ve benzerlerini de içerecek bilgi.
- b) İşleme taraf şirketlerle olan ilişkilerin niteliği, ortaklığın faaliyetlerine olan etkisi hakkında genel bilgi.
- c) İşlemin dayandığı sözleşmenin tarihi, konusu, ticari sır niteliğinde olmamak kaydıyla sözleşmedeki önemli unsurlar, daha önce izahname gibi dokümanlarda yer verilmiş ise buna ilişkin bilgi.
- d) İşlemin piyasa koşullarına uygunluğu değerlendirilirken esas alınan kriterler.
- e) İşlemin piyasa koşullarına uygun olup olmadığı hakkında değerlendirme.

Temettü dağıtımı, sermaye artırımını nedeniyle yeni pay alma hakkı kullanımı ve yöneticilerin mali haklarına ilişkin ödemeler ile menkul kıymet yatırım ortaklıklarının, gayrimenkul yatırım ortaklıklarının ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının ilişkili taraflarından aldıkları portföy yönetimi, yatırım danışmanlığı ve sermaye piyasası araçlarının alım satımına aracılık hizmetleri ile bankaların ve finansal kuruluşların olağan faaliyetlerinden kaynaklanan ilişkili taraf işlemleri için bu maddede hükümleri uygulanmaz.

Sonuç

İlişkili taraf işlemleri kapsamında genel olarak bakıldığında, halka açık şirketler, ilişkili taraf işlemlerini gerçekleştirmeden önce işlemin değeri çerçevesinde hesaplanacak bazı eşik değerlere bağlı olarak sermaye piyasası mevzuatı kapsamında yönetim kurulu kararı alınması, rapor hazırlanması, bağımsız üyelerin onayı vb. çeşitli yükümlülüklerle tabidirler. Ayrıca, ilişkili taraf işlemlerinde KAP'ta açıklama yapmak önemli bir yükümlülüktür.

Halka Açık Ortaklıklarda Çıkarma ve Satma Hakları*

Av. Leyla Orak Çelikboya

Giriş

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu¹ (“SPKn”) ilk defa halka açık şirketlerde çıkarma, satma ve ayrılma hakkını düzenler². Pay sahipliği, pay sahibinin iradi olarak payını üçüncü bir kişiye devrederek sona erebilecek iken, belirli durumlarda ortaklık ilişkisinin başka yönlemlere başvurulması sona erdirilmesi gerekebilir. Özellikle payların önemli çoğunluğunu elinde bulunduran pay sahibi bakımından diğer pay sahiplerinin, kontrol yetkisi bulunmayan ve etki edemediği kararların sonuçlarına katılmak istemeyen pay sahibi bakımından ise kendisinin, müstakbel bir alıcı bulunmasa bile, şirket ile ortaklık ilişkisini sonlandırması gerekli olabilir. Bu nedenle, SPKn’da tanınan bu haklar önem arz eder.

Payları halka arz edilmiş olan veya halka arz edilmiş sayılan anonim ortaklıklarda ortaklıktan çıkarma ve satma hakları, SPKn m. 27’de düzenlenir. Ancak gerek hangi hallerde bu hakkın doğduğu, gerekse bu maddenin uygulaması Sermaye Piyasası Kurulu’nun (“SPK”) düzenlemelerine bırakılmıştır. Bu kapsamda çıkartılan II-27.1 sayılı Ortaklıktan Çıkarma ve Satma Hakları Tebliği³ (“Mülga Tebliğ”) 1 Temmuz 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ancak bu tebliğ, 12 Kasım 2014 ta-

* *Ekim 2014 tarihli Makale*

¹ 30 Aralık 2012 tarih ve 28513 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

² Gerek 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu gerekse SPKn uyarınca çıkma, çıkarma ve ayrılma hakları ile ilgili genel bilgi için bkz. **Leyla Orak Çelikboya**, Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, Çıkma ve Ayrılma, <http://www.erdem-erdem.av.tr/articles/anonim-sirketlerde-ortaklik-tan-cikarilma-cikma-ve-ayrilma/> (erişim tarihi 15.10.2014); SPKn uyarınca ayrılma hakkı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Nilay Çelebi**, Önemli Nitelikteki İşlemler ve Ayrılma Hakkı Tebliği (II-23.1), <http://www.erdem-erdem.av.tr/articles/onemli-nitelikteki-islemlere-iliskin-ortak-esaslar-ve-ayrilma-hakki-tebliği-ii-23-1/> (erişim tarihi 15.10.2014).

³ 2 Ocak 2014 tarih ve 28870 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı; Tebliğ ile 12 Kasım 2014 tarihinde yürürlükten kalktı.

rih ve 29173 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ve yayımı tarihinde yürürlüğe giren II-27.2 sayılı Ortaklıktan Çıkarma ve Satma Hakları Tebliği (“Tebliğ”) ile yürürlükten kaldırılır. Bu ayki Hukuk Postası yazısı karşılaştırmalı olarak Mülga Tebliğ ve Tebliğ hükümleri uyarınca çıkarma ve satma haklarını inceler.

Kanun Düzenlemesi

SPKn m. 27 uyarınca, bir pay sahibinin, SPK’nın belirleyeceği bir oranda paya sahip olması halinde, azınlıkta kalan pay sahiplerini çıkarma hakkı doğar. Maddenin ifadesinden, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda⁴ (“TTK”) tanımlanan azınlığın değil, SPK’nın belirlediği oranda veya daha fazla payı haiz pay sahipleri bakımından azınlıkta kalan pay sahiplerini çıkarma hakkı düzenleneceği anlaşılmaktadır.

Çıkarma hakkı bulunan pay sahipleri, SPK’nın belirlediği sürede, halka açık ortaklıktan, azınlıkta kalan pay sahiplerinin paylarının iptal edilmesini ve bu payları temsil eden yeni payların çıkarılarak kendilerine satılmasını talep edebilir⁵.

Payın bedeli hakkında SPKn m. 27, m. 24’e atıf yapar. Bu hükümde düzenlenen fiyat aşağıda Tebliğ hükümleri kapsamında ele alınır.

SPKn m. 27 ayrıca çıkarma hakkının doğduğu hallerde, azınlıkta kalan pay sahibinin de çıkma hakkının olacağını düzenler. Buna göre azınlıkta kalan pay sahipleri, SPK’nın belirlediği süre içerisinde, çıkarma hakkı doğan pay sahiplerinden paylarını adil bir bedel karşılığında almasını talep edebilir.

Belirli oranda payı elinde bulunduran pay sahibinin çıkarma hakkı ile azınlıkta kalan pay sahibinin satma hakkı birlikte düzenlenmiştir.

Madde, TTK’nın şirketler topluluğu hükümleri arasında yer alan ve hâkim ortağın satın alma hakkını düzenleyen m. 208’in halka açık ortaklıklara uygulanmayacağını düzenler. Söz konusu madde, hâkim

⁴ 14 Şubat 2011 tarih ve 27846 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı ve 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girdi.

⁵ Bu düzenleme, TTK m. 208’den farklıdır. TTK m. 208, hâkim ortağın azlığın paylarını satın alacağını düzenler ve bir pay devrini öngörür. Buna karşın SPKn m. 27 uyarınca azınlıkta kalan pay sahiplerinin payları iptal edilir; bu payları temsil eden yeni paylar çıkartılır ve hâkim ortağa satılır.

şirketin bağlı şirkette sıkıntı yaratan azlığı çıkarma hakkına ilişkindir. SPKn'ın gerekçesinde, bu düzenlemelerin benzer olduğu, SPKn'da özel düzenleme yapıldığı için bu hükme istisna getirildiği belirtilmiştir.

SPKn m. 27, bu maddenin uygulamasını SPK düzenlemelerine bırakmıştır. Aşağıda, Tebliğ'in düzenlemeleri incelenir.

Tebliğ Düzenlemesi

Tebliğ, çıkarma ve satma hakkının hangi hallerde doğacağını, bu hakkın nasıl kullanılacağını, hakkın kullanım bedelini ve çeşitli diğer konuları düzenler.

Çıkarma ve Satma Hakkının Doğumu

Bir ortağın, dolaylı olarak veya doğrudan oy haklarının en az %98'ini elde etmesi veya bu konumda iken ek pay alması halinde, diğer ortakları çıkarma hakkı doğar. Çıkarma hakkının doğması halinde, diğer ortaklar bakımından da satma hakkı doğar. Bu oy oranı Mülga Tebliğ'de %95 olarak belirlenmişti; Tebliğ m. 4 daha yüksek bir eşiği benimser. Şu kadar ki, geçici m. 3 uyarınca, ortaklıktan çıkarma ve satma haklarının kullanılabilmesi aranan %98'lik oy hakkı oranı, 31 Aralık 2014 tarihine kadar doğmuş olan ve doğacak hakların kullanımında %95, 31 Aralık 2017 tarihine kadar doğacak hakların kullanımında ise %97 olarak dikkate alınacaktır. Bu oranın hesabında hâkim pay sahibinin ve doğrudan ve dolaylı olarak sahip olduğu paylar dikkate alınır. Oyda imtiyaz ve paylar üzerinde intifa ve alım hakkı olan kişilerin sahip olduğu oy hakkı dikkate alınmaz. Tebliğ, bu açıdan da Mülga Tebliğ'den ayrılır. Zira Mülga Tebliğ uyarınca genel kurullarda alınacak tüm kararlar için kullanılabilen oyda imtiyazlar da hesaba katılıyordu.

Çıkarma ve Satma Hakkının Kullanımı

Mülga Tebliğ'in aksine Tebliğ, hâkim ortağın çıkarma hakkı ile azınlıkta kalan ortağın satma hakkını birlikte düzenler.

Şirketin oy haklarının en az %98'ini elde eden veya bu konumda iken yeni pay alan hâkim ortak kamuya açıklama yapmak zorundadır. Azınlıkta kalan pay sahipleri söz konusu açıklamayı takiben üç ay içerisinde satma hakkını kullanabilir. Üç aylık süre hak düşürücü nitelik-

tedir. Üç aylık süre içerisinde hâkim ortak hâkim konumunu kaybetse bile, satma hakkı üç aylık sürenin sonuna kadar kullanırılır. Hâkim ortak bu sürede, satma hakkının kullanılması sonucu olanlar hariç olmak üzere ek pay alımında bulunamaz.

Satma hakkı, hakkı kullanan ortağın imtiyazlı veya imtiyazsız tüm payları için kullanılmalıdır. Ortak, satma hakkını kullanma talebini yazılı olarak şirkete bildirir. Şirket yönetim kurulu, ortağın pay sahipliği sıfatını araştırır ve bir aylık bir süre içerisinde pay değerinin tespiti için değerlendirme raporu hazırlar. Şirketin, en geç bu bir aylık süre içinde ve her durumda değerlendirme raporunun kamuya açıklanmasını takip eden üç iş günü içinde satma hakkı talebini hâkim ortağa bildirmesi gerekir. Mülga Tebliğ'in aksine payları borsada işlem gören ve görmeyen şirketler bakımından farklı süreler düzenlenmez.

Hâkim ortak, satma hakkı kullanım talebinin kendisine ulaşmasını izleyen en geç üç iş günü içinde pay bedelini ortaklık hesabına yatırır ve takip eden ikinci iş günü şirket bedeli ödeyerek pay devir işlemini sonuçlandırılır.

Mülga Tebliğ, hâkim ortağın çıkarma hakkını da bu üç aylık hak düşümü içerisinde kullanacağını düzenliyordu. Ancak Tebliğ bu düzeni tamamen terk eder. Tebliğ hükümleri uyarınca çıkarma hakkını kullanmak isteyen hâkim ortak, satma hakkının kullanılacağı üç aylık hak düşürücü süre sona erdikten sonra, en geç üç iş günü içerisinde bu hakkını kullanmalıdır.

Çıkarma hakkını kullanmak isteyen ortak şirkete başvurarak, kendi bilgilerinin yanı sıra, satım bedelini bildirmeli, başvuruda banka teminat mektubunu yer vermeli veya çıkarma hakkı için kullanılacak fonu özel bir hesapta bloke etmelidir. Satım bedelinin nasıl belirleneceği aşağıda ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

Şirket yönetim kurulunun, çıkarılan ortakların iptal edilen payları yerine çıkarılacak payların ihracı amacıyla karar alarak ihraç belgesinin onaylanması için SPK'ya başvurması gerekir. Şirket aynı zamanda borsa kotundan çıkmak için başvuru yapmalıdır. Merkezi Kayıt Kuruluşu ("MKK") nezdinde (aşağıda açıklanan) izlenecek sürecin tamamlanmasını takiben şirket borsa kotundan ve SPK'n kapsamından çıkarılır. Bu işlem ayrılma hakkının doğmasına yol açmaz.

SPK'nın onayını takiben üç iş günü içinde hâkim ortağın, çıkarma bedelini şirket hesabına yatırması gerekir. Şirketin tahsisli olarak yapacağı sermaye artışı, hâkim ortağın bloke ettiği tutara mahsuben gerçekleştirilir. Şirket, hâkim ortağın bedeli yatırmasını takip eden iş günü, bedelin çıkarılan ortakların hesabına aktarılması, bu ortakların paylarının iptali ve yeni ihraç edilen payların hakim ortak hesabına aktarılması için MKK'ya başvurur. MKK ilgili tutarları çıkarılan ortakların ilgili yatırım kuruluşları hesabına transfer eder. Bu tarih itibariyle MKK sisteminde, şirket nezdinde izlenen paylar ile kaydileştirilmeyen paylara ilişkin bakiye tutulur, İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. nezdinde açılacak hesapta üç yıl süre ile bloke edilir.

Payları borsada işlem görmeyen şirketler, hâkim ortağın çıkarma hakkını kullanacağı, payların iptal edileceği ve çıkarılan pay sahiplerinin satım bedeli karşılığında paylarının imhası için şirkete başvurmaları gerektiğini kamuya açıklar.

Hakkın Kullanım Fiyatı

Payın bedeli hakkında SPKn m. 27, m. 24'e atıf yapar. Önemli nitelikteki işlemleri takiben doğan ayrılma hakkını düzenleyen SPKn m. 24 uyarınca halka açık ortaklıklarda pay bedeli, önemli nitelikteki işlemin kamuya açıklandığı tarihten önceki otuz gün içinde borsada oluşan ağırlıklı ortalama fiyat ortalamasıdır. Payları borsada işlem görmeyen ortaklıklarda satım fiyatı hesaplamasının usul ve esaslarını SPK belirler.

Tebliğ, çıkarma ve satma hakkı fiyatının belirlemesini m. 6'da ayrıntılı olarak düzenler. Mülga Tebliğ m. 7'de yer alan, adil bedelin, SPKn m. 24'te düzenlenen satım bedeline eşit olduğuna ilişkin hükme Tebliğ kapsamında yer verilmemiştir. Çıkarma hakkı ve satma hakkının kullanılması halinde uygulanacak satım bedeli ayrı ayrı düzenlenir.

Çıkarma hakkında satım bedeli, payları borsada işlem gören ortaklıkların borsada işlem gören pay grupları veya borsada işlem görmeyen tek bir pay grubu varsa bu paylar için, hâkim ortaklık durumunun kazanıldığı veya yeniden pay alımı yapıldığının kamuya duyurulduğu tarihten önceki otuz gün içinde borsada oluşan ağırlıklı ortalama fiyatın aritmetik ortalamasıdır. Borsada işlem görmeyen birden fazla pay grubu bulunması halinde her bir gruba ilişkin yukarıda anlatılan yöntemle göre tespit edilen fiyatların aritmetik ortalaması dikkate alınır.

Borsada işlem görmeyen ortaklıklar bakımından, her bir pay grubuna ilişkin fiyatın tespiti amacıyla değerlendirme raporunda bir bedel belirlenir.

Satma hakkının kullanımında Tebliğ “adil bedel”e atıfta bulunur. Payları borsada işlem gören ortaklıklar için, çıkarma hakkı kapsamında hesaplanacak fiyat, her bir gruba ilişkin fiyat tespiti amacıyla hazırlanacak değerlendirme raporunda belirlenen bedel, hâkim duruma ilişkin kamuya açıklama yapılan tarihten önceki bir yıl içinde SPK'nın m. 26 uyarınca zorunlu pay alım teklifi yapıldıysa bu teklif için uygulanan fiyat ile, söz konusu açıklamadan önceki son altı ay, bir yıl ve beş yıl içerisinde borsada oluşan ağırlıklı ortalama fiyatlarının ortalaması karşılaştırılır. Bulunan en yüksek bedel dikkate alınır. Payları borsada işlem görmeyen ortaklıklar için, değerlendirme raporu ile zorunlu pay alım teklifi fiyatı karşılaştırılarak bulunan en yüksek bedel esas alınır. Bilgi suistimali ve piyasa dolandırıcılığı ile ilgili olarak SPK'nın işlem yapması halinde bu süreler hesaplama dönemlerine dâhil edilmez.

Görüldüğü üzere satma ve çıkarma hakkının kullanımında uygulanan fiyat farklılık gösterir. Satma hakkını kullanan pay sahibine, çıkarma hakkının kullanılması halinde ödenecek olandan daha yüksek bir bedel ile paylarını satın çıkma imkânı tanınır.

Kamuyu Aydınlatma

Hâkim ortak, hâkim ortak konumunu kazandığını veya bu konumda ek pay alım yaptığını ya da bu konumu kaybettiğini, çıkarma hakkını kullanması halinde bu hakkı kullanmaya karar verdiğini ve bu hakkın kullanım bedelini kamuya açıklamalıdır.

Şirket, çıkarma hakkı talebini, çıkarma sürecine ve çıkarma sürecinin sonuçlarına ilişkin bilgiyi, satma hakkının doğduğunu, bu talep ile ortaklığa başvurulması halinde başvuru geldiği sürece günlük olarak bu hakkı kullanmayı talep eden ortak sayısını, pay oranlarını, toplam satma hakkı bedelini, bedelin tespitine ilişkin hazırlanan değerlendirme raporu sonuçları dâhil olmak üzere satma hakkı bedelini, eğer değerlendirme raporuna göre bedel belli değilse, diğer kriterlere göre belirlenen fiyatlar ve satma hakkı talebinde bulunulduğuna ilişkin bilgiyi kamuya açıklar.

Sonuç

Tebliğ, SPKn ile ilk defa düzenlenen halka açık şirketlerde çıkarma ve satma haklarının uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirler. Bu hak, bir halka açık şirketin oy haklarının en az %98'ini elinde bulunduran hâkim ortağa, diğer azınlık paylarının iptal edilmesini ve yeni payların çıkartılarak kendisine verilmesini talep etme hakkını verir. Öte yandan, azınlık pay sahiplerinin de hâkim pay sahibinin kendi paylarını satın almasını talep etme hakları vardır.

Ancak, Mülga Tebliğ'in aksine, hâkim duruma ulaşılması veya bu durumdayken hâkim pay sahibinin yeni pay alması halinde öncelikle azınlık pay sahibinin satma hakkı doğar. Satma hakkının kullanılabilceği hak düşürücü üç aylık sürenin bitiminden sonra ancak hâkim pay sahibi çıkarma hakkını kullanabilir. Bu haklar, öncelikle azınlık pay sahibine bu şirkette alınan kararlarla artık bağlı olmamak adına bir çıkış yolu sunar; ikincil olarak, hâkim pay sahibine şirket üzerinde tam hâkimiyet kurma imkânını sağlar.

Satma ve çıkarma haklarının kullanımını sonucunda paylar için ödenecek bedel, farklı düzenlemelere tabidir ve Tebliğ'de ayrıntılı olarak düzenlenir. Çıkarma hakkının aksine, satma hakkında bedel, farklı yöntemlere göre belirlenecek fiyatların kıyaslanarak en yüksek olanın bulunması ile belirlenir.

Varlığa veya İpoteğe Dayalı Menkul Kıymetler*

Av. Nilay Çelebi

Genel Olarak

Türk Medeni Kanunu (“MK”) m. 970-972 kapsamında, taşınmaz rehni karşılığı kredi veren finansal kuruluşlarının küçük yatırımları toplamak suretiyle projelere finansman sağlamalarını kolaylaştırmak için teminatlı kredi alacaklarını karşılık göstermek suretiyle tahvil çıkarabilmeleri mümkündür¹. Bu sayede, kredi alacaklısı finansal kuruluş rehni ile teminat altına alınmış kredi alacaklarını karşılık gösterek tahvil çıkarabilir. Finansal kuruluş, yatırımcılara çıkaracağı tahvilin teminatı olarak bu rehlinli alacakları gösterir ve bu şekilde pazarlamaya çıkar.

MK m. 970 uyarınca, taşınmaz rehni karşılığında ödünç verme işiyle uğraşmak üzere yetkili kurumdan izin alan kuruluşlar, özel bir rehni sözleşmesi ve teslim yükümlülüğü olmasa bile, taşınmaz rehniyle güvence altına alınmış alacakları ile cari işlerinden doğan alacaklarını karşılık göstererek rehlinli tahvil çıkarabilirler.

MK m. 971’e göre alacaklılar, rehlinli tahvillerin öngörülen zamandan önce, diğer bir deyişle, itfa planından önce ödenmesini isteyemezler. Buradaki esas neden, kredi kuruluşunun vermiş olduğu kredinin belirli bir ödeme planına bağlanması nedeniyle rehlinli tahvilin de o itfa planına bağlı kalmasıdır.

Tahviller hamiline veya nama yazılı olarak çıkarılır ve hamiline yazılı kuponları bulunur.

MK m. 972 uyarınca, tahvil çıkaracaklar ile tahvil çıkarmaya ilişkin koşullar ve tahvili çıkarma izni vermeye yetkili kurumlar özel ka-

* *Kasım 2014 tarihli Makale*

¹ OĞUZMAN, Kemal; SELİÇİ, Özer; OKTAY ÖZDEMİR, Saibe, Eşya Hukuku, İstanbul 2013, s.1039.

nunla belirlenir. Bu kapsamda, Sermaye Piyasası Kurulu önemli tebliğler çıkarmıştır.

Sermaye Piyasası Kurulu, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu (“SPKn”) kapsamında, III-58.1, Varlığa veya İpoteğe Dayalı Menkul Kıymetler Tebliği’ni (“Tebliğ”) çıkararak varlığa veya ipoteğe dayalı menkul kıymetlerin esas ve koşulları kapsamında düzenleme getirmiştir.

Tebliğ kapsamında ipoteğe dayalı menkul kıymetler ile varlığa dayalı menkul kıymetler aşağıda kısaca ele anlatılacaktır.

Varlığa ve İpoteğe Dayalı Menkul Kıymetler (“VİDMK”)

Tebliğ’de, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, konut finansmanı fonunun veya ipotek finansmanı kuruluşunun devralacağı varlıklar karşılık gösterilerek ihraç edilen ipoteğe dayalı menkul kıymet olarak tanımlanmıştır.

Varlığa dayalı menkul kıymetler de, varlık finansmanı fonunun veya ipotek finansmanı kuruluşunun devralacağı varlıklar karşılık gösterilerek ihraç edilen menkul kıymetlerdir.

İhracın fon tarafından yapılacak olması halinde, varlığa dayalı menkul kıymet ihracı için varlık finansmanı fonu, ipoteğe dayalı menkul kıymet ihracı için konut finansmanı fonu kurulmalıdır. Finansal kiralama şirketleri ve finansman şirketleri tarafından kurulan fonlar yalnızca kurucularının aktiflerindeki varlıkları devralmak suretiyle VİDMK ihraç edebilir. Banka, ipotek finansmanı ve geniş yetkili aracı kurum tarafından kurulan fonlar kurucularının yanı sıra diğer kaynak kuruluşların aktiflerindeki varlıkları devralmak suretiyle VİDMK ihraç edebilirler.

Fon Türkiye’de süreli veya süresiz olarak kurulur. Fon, VİDMK ihracı amacı dışında kurulamaz ve kullanılamaz.

Fon malvarlığı, ihraç edilen VİDMK itfa edilinceye kadar, başka bir amaçla tasarruf edilemez. Bu kural, kurucunun yönetiminin veya denetiminin kamu kurumlarına devredilmesi halinde de geçerlidir. Fon malvarlığı, kamu alacaklarının tahsili amacı da dâhil olmak üzere haczedilemez, üzerine ihtiyati tedbir konulamaz ve iflas masasına dâhil edilemez.

Fon malvarlığı, fon hesabına olması ve fon içtüzüğünde hüküm bulunması şartıyla kredi almak, türev işlemleri veya fon adına taraf olunan benzer nitelikteki işlemlerde bulunmak haricinde teminat gösterilemez ve rehnedilemez.

Varlık finansmanı fonunun portföyüne aşağıdakiler dahil edilebilir;

- Bankaların ve finansman şirketlerinin, tüketici kredileri ile ticari kredilerinden kaynaklanan alacakları,
- 6361 sayılı Kanun çerçevesinde yapılan finansal kiralama sözleşmelerinden doğan alacaklar,
- T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığının gayrimenkul satışından kaynaklanan taksitli ve sözleşmeye bağlanmış alacakları,
- Finansal kuruluşlar hariç mal ve hizmet üretimi faaliyetinde bulunan anonim ortaklıkların müşterilerine yaptıkları faturalı satışlardan kaynaklanan senede veya teminata bağlanmış ticari alacakları,
- Fon portföyünde yer alan varlıklardan elde edilen nakdin değerlendirilmesi amacıyla yönelik olarak yapılan üç aydan kısa vadeli mevduat, katılım hesabı, ters repo işlemleri, para piyasası fonları, kısa vadeli borçlanma araçları fonları ve Takasbank Para Piyasası işlemleri,
- Varlıkların fonun toplam yükümlülüklerini aşan kısmı, hizmet sözleşmesi ile belirlenecek oran veya miktarda bu amaçla oluşturulacak yedek hesaplara aktarılabilir. Bu kapsamda yer alan yedek hesaplardaki varlıklar,
- Sermaye Piyasası Kurulunca uygun görülecek sermaye piyasası araçları dışındaki varlıklar.

Konut finansmanı fonunun portföyüne ise aşağıdakiler dahil edilebilir;

- Bankaların ve finansman şirketlerinin, ilgili sicilde ipotek tesis edilmek suretiyle teminat altına alınmış, SPKn'nin 57nci maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan konut finansmanından kaynaklanan alacakları,

- SPKn'nin 57 nci maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan konut finansmanından kaynaklanmak kaydıyla, 6361 sayılı Kanun çerçevesinde yapılan finansal kiralama sözleşmelerinden doğan alacaklar,
- Bankaların, finansal kiralama şirketleri ve finansman şirketlerinin ilgili sicilde ipotek tesis edilmek suretiyle teminat altına alınmış ticari kredi ve alacakları,
- T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığının konut satışından kaynaklanan taksitli ve sözleşmeye bağlanmış alacakları,
- Varlık finansmanı fonunun portföyünde olan ve yukarıda (5), (6) ve (7)'de yer alan kapsamdaki varlıklar,
- Türev araçlardan kaynaklanan haklar ve yükümlülükler.

Fon kuruluş izin başvurusu ile VIDMK ihracına ilişkin izahname veya ihraç belgesi onay başvurusunun birlikte değerlendirilmesi esastır. Ancak kurucu tarafından talep edilmesi halinde söz konusu başvurular ayrı ayrı değerlendirilir. Bu başvurulara Sermaye Piyasası Kurulu'nun belirlediği başvuru belgeleri eklenir.

VIDMK ihracını takiben yatırımcılardan toplanan paralarla fon portföyü oluşturulur.

Sonuç

MK m. 970-972, belirli nitelikteki finansal kuruluşlara rehinli tahvil çıkarma olanağı sağlamıştır. Bu kapsamda, Tebliğ ile VIDMK ihraç edilebilmesinin esas ve şartları düzenlenmiş ve böylelikle önemli bir finansman kaynağı yaratılmıştır.

Sermaye Piyasalarında Yeni Düzenleme: Gayrimenkul Yatırım Fonları*

Av. Özgür Kocabaşoğlu

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu¹ (“SPKn”) ile ülkemizde gayrimenkul yatırım fonları ilk kez hukuki altyapıya kavuşmuştur. SPKn’nun yatırım fonlarına ilişkin düzenlemeleri esas alınarak hazırlanan Gayrimenkul Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği III-52.3 (“Tebliğ”) 03.02.2014 tarihli ve 28871 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış ve 01.07.2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Genel Olarak

SPKn md. 52 uyarınca, yatırım fonları, tasarruf sahiplerinden katılma payı adı altında toplanan para ya da diğer varlıklarla, tasarruf sahipleri hesabına ve inançlı mülkiyet esaslarına göre portföy veya portföyleri işletmek amacıyla kurulan portföy yönetim şirketleri tarafından fon iç tüzüğü ile kurulan ve tüzel kişiliği bulunmayan mal varlıklarıdır. Gayrimenkul yatırım fonlarını daha yakından ilgilendirecek şekilde; yatırım fonları, tapuya tescil ve tescile bağlı değişiklik, terkin ve düzeltme işlemleri ile sınırlı olmak üzere tüzel kişiliği haiz addolunur. Yatırım fonu portföyünde bulunan taşınmazlar, taşınmaza dayalı hak ve senetler fon adına tescil edilir. Yatırım fonlarının kuruluş izni alabilmeleri için iç tüzüklerinin Sermaye Piyasası Kurulu (“Kurul”) tarafından onaylanmış olması gerekmektedir. Yatırım fonları, bir iç tüzük ile kurulmakta olup, süreli veya süresiz şekilde de kurulabilirler. Avrupa Birliği’nin (“AB”) 2014/91/EU sayılı Direktifi’nde² yer alan UCITS düzenlemelerine uygun bir biçimde, yatırım fonlarının uzman kurum-

---

* *Kasım 2014 tarihli Makale*

¹ 30 Aralık 2012 tarih ve 28513 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

² Bu Direktif UCITS düzenlemeleri içeren bir önceki düzenleme olan 2009/65/EC sayılı Direktif’i.

lar tarafından ve rekabetçi bir piyasa yapısı içerisinde yönlendirilmesi SPKn ile getirilen yeni düzenlemenin amacıdır³.

SPKn md. 54 uyarınca Kurul'a, mülga 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda hâlihazırda verilen yetkilerine ek olarak, fonların dönüşmesine, katılma paylarının ihracına, fon yönetim ve saklama ücretlerine, fonların izahname ve diğer kamuyu aydınlatma yükümlülüklerine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi konusunda yetkiler verilmiştir.

Tebliğ ile Getirilen Düzenlemeler

Gayrimenkul yatırım fonları, Tebliğ'in 4. maddesinde "*nitelikli yatırımcılardan toplanan katılma payları karşılığında toplanan paralarla, pay sahipleri hesabına inançlı mülkiyet esaslarına göre üçüncü fıkrada belirtilen varlık ve işlemlerden oluşan portföyü işletmek amacıyla Kuruldan faaliyet izni alan portföy yönetim şirketleri ve gayrimenkul portföy yönetim şirketleri tarafından bir içtüzük ile süreli veya süresiz olarak kurulan ve tüzelkişiliği bulunmayan malvarlıklarıdır*" şeklinde tanımlanmıştır. Başka bir deyişle, gayrimenkul yatırım fonları, gayrimenkul satın alarak oluşturdukları portföylere ilişkin "katılma paylarını" tasarruf sahiplerine satarak, tasarruf sahibine kira ve değer artışı gibi gayrimenkul kazancı elde etme imkânı sağlayan yapılardır.⁴ Gayrimenkul yatırım fonlarının sermaye piyasalarının gelişimine katkıda bulunması hem bu fonların gayrimenkul piyasalarında rekabeti derinleştirmesi, hem katılım belgelerinin ikinci piyasalarda satılması yoluyla sermaye piyasalarını geliştirmesi yoluyla olacaktır. Tanımda belirtilen bir diğer önemli husus, gayrimenkul yatırım ortaklıklarının sadece portföy yönetim şirketleri ve gayrimenkul portföy yönetim şirketleri tarafından kurulabilecek olmalarıdır.

Gayrimenkul yatırım fonları, bilgilendirme dokümanlarında belirtilmek şartıyla, belli bir gayrimenkule yatırım yapmak amacıyla veya herhangi bir sınırlama olmaksızın da kurulabilirler. Tanımda belirtildiği üzere, bir gayrimenkul yatırım fonunun portföyünde bulunacak varlık ve işlemler Tebliğ'de sınırlı sayıda belirtilmişlerdir. Bunlar;

- Gayrimenkuller ve gayrimenkullere dayalı haklar,

³ **Akbulak, Yavuz.** Türk Hukukundaki İlk Düzenleme: Gayrimenkul Yatırım Fonları, Banka ve Finans Hukuku Dergisi, Cilt:3 Sayı:11 Yıl:2014, s. 173.

⁴ SPK Yatırımcı Bilgilendirme Kitapçıkları – 3, Yatırım Fonları.

- Özelleştirme kapsamına alınanlar dâhil Türkiye’de kurulan anonim ortaklıklara ait paylar, özel sektör ve kamu borçlanma araçları (bono ve tahviller),
- 07.08.1989 tarihli ve 89/14392 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar hükümleri çerçevesinde alım satımı yapılabilen, yabancı ve özel sektör ve kamu borçlanma araçları ve anonim ortaklık payları,
- Vadeli mevduat ve katılma hesabı,
- Repo ve ters repo işlemleri,
- Kira sertifikaları ve gayrimenkul sertifikaları,
- Varantlar ve sertifikalar,
- İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. (“Takasbank”) para piyasası işlemleri,
- Türev araç işlemlerinin nakit teminatları ve primleri,
- Kurulca uygun görülen özel tasarlanmış yabancı yatırım araçları ve ikraz iştirak senetleri,
- Kurulca uygun görülen diğer yatırım araçlarıdır.

SPKn md. 53 ile uyumlu olacak şekilde Tebliğ md. 5 de fonun malvarlığının kurucunun, portföy saklayıcısının ve portföy yöneticisinin malvarlığından ayrı olduğunu düzenlemektedir. Böylece genel olarak yatırım fonları açısından kabul edilmiş olan bu kural, gayrimenkul yatırım fonları bakımından da tekrar edilmiştir. Fon malvarlığı; fon hesabına olması, içtüzük ve ihraç belgesinde hüküm bulunması şartıyla kredi almak ve koruma amaçlı türev araç işlemleri dışında hiçbir şart altında teminat gösterilemez ve rehnedilemez. Ayrıca fon malvarlığının üzerinde kurucunun ve portföy saklayıcısının yönetiminin veya denetiminin kamu kurumlarına bırakılması hali de dahil olmak üzere başka bir amaçla tasarrufta bulunulamaz, kamu alacaklarının tahsili de dahil olmak üzere haczedilemez, üzerine ihtiyati tedbir konulamaz ve iflas masasına dahil edilemez. Kurucunun ve/veya portföy yöneticisinin üçüncü kişilere olan borçları ve yükümlülükleri ile fonun aynı üçüncü kişilerden olan alacakları birbirine karşı mahsup edilemez.

Fon bilgilendirme dokümanları fon içtüzüğü, ihraç belgesi ve varsa yatırımcı bilgi formundan oluşur. Fon içtüzüğü katılma payı sahipleri ile kurucu, portföy saklayıcısı ve portföy yöneticisi arasında fon portföyünün inancaçlı mülkiyet esaslarına göre işletilmesini, saklanması ve vekalet akdi hükümlerine göre yönetimini konu alan genel işlem koşullarını içeren bir sözleşmedir. Fon ihraç belgesi fonun niteliği ve satış şartları hakkındaki bilgileri içeren belgedir. Yatırımcı bilgi formu fonun yapısını, yatırım stratejisini ve risklerini gösteren özet niteliğinde bir formdur. Kurucu, bu formun içtüzük ve ihraç belgesiyle tutarlılığından, içeriğinin doğruluğundan, güncelliğinin sağlanmasından ve bu formda yer alan yanlış, yanıltıcı ve eksik bilgilerden kaynaklanan zararlardan sorumludur. Fon bilgilendirme dokümanlarının her birinin standartları Kurul tarafından belirlenir⁵.

Tebliğ'de fon büyüklüğüne ilişkin bazı sınırlamalar da öngörülmüştür. Buna göre, fon toplam değerinin en az %80'inin gayrimenkul yatırımlarından oluşması zorunludur. Bu oranın hesaplanmasında gayrimenkul ortaklıklarınca ihraç edilen sermaye piyasası araçları, tabi oldukları mevzuat hükümlerine göre hazırlanan finansal tablolarında yer alan aktif toplamının devamlı olarak en az %75'i gayrimenkul yatırımlarından oluşan anonim ortaklıkların payları, gayrimenkul sertifikaları ve diğer gayrimenkul yatırım fonlarının katılma payları dikkate alınır. Fon büyüklüğüne ilişkin bir sınırlama bulunsa da, yapılacak gayrimenkul yatırımlarının çeşitliliği açısından herhangi bir sınır öngörülmemiştir. Gayrimenkul yatırımları Tebliğ md. 18/1 uyarınca arsa, arazi, konut, ofis, alışveriş merkezi, otel, lojistik merkezi, depo, park, hastane vb. her türlü gayrimenkul olabilmektedir. Ancak fon portföyüne alınacak her türlü bina ve benzeri yapılara ilişkin olarak yapı kullanma izninin alınmış ve kat mülkiyetinin tesis edilmiş olması zorunludur. Yukarıda anlatılmış olan fon bilgilendirme dokümanlarında yer alması şartıyla üzerinde ipotek bulunan veya gayrimenkulün değerini etkileyecek nitelikte herhangi bir takyidat şerhi olan bina, arsa, arazi ve buna benzer nitelikteki gayrimenkuller ve gayrimenkule dayalı haklar fon portföyüne alınabilir⁶.

⁵ Akbulak, Yavuz, s. 175.

⁶ Akbulak, Yavuz, s. 181.

Öte yandan, asgari portföy büyüklüğü de Tebliğ tarafından düzenlenen hususlardan biridir. Tebliğ md. 17/1 uyarınca katılma paylarının nitelikli yatırımcıya satışına başlandığı tarihi müteakip en geç 1 yıl içinde fon portföy değerinin en az 10 milyon TL büyüklüğe ulaşması ve katılma payı sahiplerinden toplanan paraların yukarıda belirtilen portföy sınırlamaları dahilinde yatırıma yönlendirilmesi zorunludur. Belirtilen süre sonunda fon portföy değerinin asgari miktarın altında kalması halinde fonun yatırım faaliyetlerine son verilerek en geç 6 ay içinde fon içtüzüğü kurucu tarafından ticaret sicilinden terkin ettirilecektir.

Buna ek olarak, Tebliğ’de Beşinci Bölüm başlığı altında düzenlenen “Gayrimenkullerin Değerlemesine İlişkin Esaslar” bölümündeki düzenlemeler uyarınca, gayrimenkul yatırımlarının değerlemesinin asgari olarak her takvim yılı sonu itibariyle Kurul tarafından uygun görülen değerlendirme kuruluşlarından birine yaptırılması zorunlu tutulmuştur.

Sonuç

30.12.2012 tarih ve 28513 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunan 6362 sayılı SPKn ülkemizde ilk kez hukuki altyapıya kavuşan gayrimenkul yatırım fonları, Tebliğ’in yayımlanması ile bu fonların kurulmasına, faaliyetlerine, nitelikli yatırımcılara satışına ve faaliyetlerine ilişkin esaslar da ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Hâlihazırda kurulmuş bir gayrimenkul yatırım fonu olmasa dahi, Türkiye’nin ilk gayrimenkul yatırım fonunu kurma yönünde adım atan girişimciler bulunmaktadır. Yurtdışında yaygın olan bu tür fonlar, gayrimenkullerin menkul kıymetleştirilmesine olanak sağlayan, onlara likidite kazandıran ve bu yolla yatırımcıları ve gayrimenkul sahiplerinin buluşmasını sağlayan yatırımlardır⁷.

---

⁷ Akbulak, Yavuz, s. 188.

Yatırım Fonlarının Yeni Hukuku - I*

Av. Ali Sami Er

Emeklilik fonları hariç 34 milyar TL'ye ulaşan yatırım fonu piyasasında¹, bu yıl yeni tebliğ ve Sermaye Piyasası Kurulu ("SPK") düzenlemelerinin etkisiyle yapısal değişiklikler gözlemleyeceğiz. II-52.1 sayılı Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği ("Tebliğ") 1 Temmuz 2014'te yürürlüğe girdi; fakat henüz kurucusu portföy yönetim şirketi ("PYS") olan herhangi bir yatırım fonu kurulmadı ve pek çok fonun yeniden yapılanması gerekiyor. Yeni kuruluş ve uyum başvurularına ışık tutmak için, bu makalede Tebliğ ve SPK ilke kararları ile getirilen yeniliklere değinilecektir.

Mevcut Fonların Uyum Başvuruları

Tebliğ ile yatırım fonları sistemi tümüyle değiştirilmiştir. Yeni dönemde, kurucu olabilecek tek kuruluş PYS'lerdir. Yönetim hizmeti de yine sadece PYS'ler tarafından sağlanabilecektir. Saklamacı olarak Takasbank'ın yanı sıra, saklama yetkisini haiz ve ödenmiş sermayesi 20 milyon TL olan yatırım kuruluşları da belirlenebilecektir.

Eski dönemden farklı olarak, açık uçlu fon yapısına geçişle birlikte, üst yapıda iç tüzük² çerçevesinde şemsiye fon şeklinde kurulan yatırım fonları, ihtiyaca göre her bir ihraçta izahname³ ve yatırımcı bilgi formu⁴ düzenlenerek yapılacaktır. Böylelikle, Avrupa Birliği düzenlemelerine paralel bir yatırımcı bilgilendirme düzeyine erişilecek ve kurulan her bir fonun tüm varlık ve yükümlülükleri birbirinden ayrı olarak faaliyet gösterecektir.

---

* *Kasım 2014 tarihli Makale*

¹ Türkiye Sermaye Piyasası Kasım 2014 Gündem Dergisi.

² Tebliğ Ek- 1'de asgari unsurları yer almaktadır.

³ Tebliğ Ek- 2'de asgari unsurları yer almaktadır.

⁴ Tebliğ m. 12'de asgari unsurları yer almaktadır.

Mevcut fonların Tebliğ'e uyumu amacıyla SPK'ya yapılacak başvurudan önce, PYŞ'nin yönetim kurulu tarafından içtüzük veya izahnamede değişiklik yapılacak konuyu ve değişiklik gerekçesini içeren bir karar alınır. Bu değişiklikleri içeren tadil metni ve karar ile SPK'ya başvurulur ve aşağıda detaylıca anlatılan prosedür işlemeye başlar. SPK'nın iznini müteakip tadil metni, ticaret siciline tescil ve ticaret gazetesinde ilan edilir.

İçtüzük, izahname ve yatırımcı bilgi formunun yanı sıra, kurucunun KAP'ta yer alan sürekli bilgilendirme formunu düzenlemesi de gereklidir.

Hemen hatırlatalım, düzenlemelere uyum amacıyla, öncelikle Portföy Yönetim Şirketleri ve Bu Şirketlerin Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Tebliği ("PYŞ Tebliği") uyarınca, kurucu PYŞ'nin, gerek kendi gerekse diğer ilgili kuruluşlar nezdinde altyapı ve organizasyonunu oluşturması gereklidir. Dolayısıyla, mevcut fonların uyuma yönelik başvurularında hem Tebliğ'in bütün hükümlerine uyum sağlanmalı; hem de PYŞ Tebliği şartları sağlanmalıdır.

Fon kurucusunun, fonlarını başka PYŞ'lere devretmesi de mümkündür. Kurucunun fonlarını farklı PYŞ'lere devretmesi halinde başvuru ayrı ayrı yapılabilir; ancak aynı PYŞ'ye devredilecek tüm fonlara ilişkin başvuru aynı anda yapılması gerekir. Bu durumda, fonu devralacak PYŞ devreden kurucu ile eş zamanlı olarak başvuruda bulunmalıdır.

Yeni Kuruluşlar İçin Başvuru Süreci

İçtüzük ve başvuru formu düzenlenerek SPK'ya yapılan başvurunun en geç 2 ay içinde değerlendirilmesi sonucunda, şemsiye fon, onayı takiben yapılan iç tüzük tescili ile kurulur.

⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. Kurul'un 20.02.2003 tarih ve 03-11/118-55 sayılı, 31.12.2003 tarih ve 03-84/1021-409 ve 04.11.2010 tarih ve 10-69/1454-554 sayılı kararları.

⁶ Çeşitli örnekler için bkz. Kurul'un 03.03.1999 tarih ve 99-12/94-36 sayılı, 12.02.2002 tarih ve 02-08/58-27 sayılı, 24.11.2005 tarih ve 05-79/1088-314 sayılı, 14.08.2008 tarih ve 08-50/741-297 sayılı ve 15.04.2009 tarih ve 09-15/343-85 sayılı kararları.

⁷ 2010/4 sayılı Tebliğ'de yer alan eşikler 29.12.2012 tarih ve 28512 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2012/3 sayılı Tebliğ ile değiştirildi. İlgili Tebliğ'e ulaşmak için bkz. <http://www.rekabet.gov.tr/Resources/UserFiles/Netmin/Tebbligler/teblig97.pdf> (erişim tarihi: 18 Ocak 2013).

Tescilin ardından en geç 3 ay içinde, kurucunun –aşağıda tanımlanan– fon türlerine göre hazırlayacağı izahname ve yatırımcı bilgi formunu SPK'nın onayına sunması gerekir. SPK'ca uygun görülecek makul gerekçelerin varlığı halinde, bu 3 aylık süre bir defaya mahsus olmak üzere 3 ay daha uzatılabilir. Ayrıca, bu süre içinde, fonun ihtiyaç duyacağı düzeyde mekan, teknik donanım ve muhasebe sisteminin oluşturulmuş ve yeterli sayıda personelin atanmış olması gerekmektedir. SPK, en geç 20 iş günü içinde değerlendirmesini yapar. Onayı takiben 10 iş günü içinde KAP ve kurucunun resmi internet sitesinde izahname ve yatırımcı bilgi formu ilan edilir; formda belirtilen süre içinde ihraç yapılır. İhraç sonucu toplanan para ve diğer varlıklar, takip eden iş günü içinde fon türüne uygun olarak varlıklara yatırılır.

Özetle, bir fonun kuruluş ve ihraç süreci 3 ila 6 ay sürebilecektir. Burada belirtilen sürelerin kurucuya yapılan tebliğ tarihlerinden başladığını ve SPK'nın değerlendirme sürelerinin uygulamada değişebildiğini belirtmekte fayda bulunuyor.

Fon Türleri

Tebliğde, kurulabilecek fon türleri ayrıntılı olarak sayılmışsa da, hemen belirtelim ki aşağıda açıklanan türlerden başka bir fon kurmak SPK iznine tabi olarak mümkündür. Örneğin, Tebliğin yayınlanmasından sonra SPK, fon portföyünün tamamı ortaklık payları, borçlanma araçları, altın ve diğer kıymetli madenler ile bu madenlere dayalı olarak ihraç edilen sermaye piyasası araçlarının en az ikisinden oluşan ve her birinin değeri fon toplam değerinin %20'sinden az olmayan fonları kapsayan “Karma Şemsiye Fon” kuruluşuna yayınladığı Tebliğ Kılavuzu'nda izin vermiştir.

Tebliğ ile getirilen yeniliklerden biri de, faizsiz kazanç esasına uygun olarak kurulan şemsiye katılım fonudur.

- a) Fon portföyünün en az %80'i devamlı olarak;
  - i) Yerli ve/veya yabancı kamu ve/veya özel sektör borçlanma araçlarına yatırılan fonları kapsayan “BORÇLANMA ARAÇLARI ŞEMSIYE FONU
  - ii) Yerli ve/veya yabancı ihraççıların paylarına yatırılan fonları kapsayan “HİSSE SENEDİ ŞEMSIYE FONU”,

- iii) Borsada işlem gören altın ve diğer kıymetli madenler ile kıymetli madenlere dayalı sermaye piyasası araçlarına yatırılan fonları kapsayan “KIYMETLİ MADENLER ŞEMSİYE FONU”,
- iv) Diğer fonların ve borsa yatırım fonlarının katılma paylarından oluşan fonları kapsayan “FON SEPETİ ŞEMSİYE FONU”,
- b) Portföyünün tamamı devamlı olarak, vadesine en fazla 184 gün kalmış likiditesi yüksek sermaye piyasası araçlarından oluşan ve portföyünün ağırlıklı ortalama vadesi en fazla 45 gün olan fonları kapsayan “PARA PİYASASI ŞEMSİYE FONU”,
- c) Portföyünün tamamı devamlı olarak, kira sertifikaları, katılma hesapları, ortaklık payları, altın ve diğer kıymetli madenler ile SPK tarafından uygun görülen diğer faize dayalı olmayan para ve sermaye piyasası araçlarından oluşan fonları kapsayan şemsiye fonlar “KATILIM ŞEMSİYE FONU”,
- ç) Portföy sınırlamaları itibariyle yukarıdaki türlerden herhangi birine girmeyen fonları kapsayan “DEĞİŞKEN ŞEMSİYE FON
- d) Katılma payları sadece nitelikli yatırımcılara satılmak üzere kurulmuş olan fonları kapsayan “SERBEST ŞEMSİYE FON”,
- e) Yatırımcının başlangıç yatırımının belirli bir bölümünün, tamamının ya da başlangıç yatırımının üzerinde belirli bir getirinin bilgilendirme dokümanlarında belirlenen esaslar çerçevesinde belirli vade ya da vadelerde yatırımcıya geri ödenmesi,
  - i) uygun bir yatırım stratejisine ve garantör tarafından verilen garantiye dayanılarak taahhüt edilen fonları kapsayan “GARANTİLİ ŞEMSİYE FON”,
  - ii) uygun bir yatırım stratejisine dayanılarak en iyi gayret esası çerçevesinde amaçlanan fonları kapsayan “KORUMA ŞEMSİYE AMAÇLI FON”

Ayrıca, yabancı para ve sermaye piyasası araçlarına toplam değerinin en az %80'i oranında yatırım yapan fonların unvanlarında “Yabancı” ibaresine yer verilmesi zorunludur. SPK'nın finansal raporlama standartlarına ilişkin düzenlemeleri kapsamındaki iştiraklerin para ve sermaye piyasası araçlarından oluşan fonların da unvanlarında “İştirak” ibaresine yer verilmesi zorunludur.

Fon Malvarlığına Dahil Edilebilen Varlıklara İlişkin Sınırlamalar

Tebliğ uyarınca, fon malvarlığına dahil edilebilen varlıklarda şu sınırlamalara dikkat edilmelidir.

VARLIK TÜRÜ	FON TOPLAM DEĞERİNİN EN ÇOK % KAÇINI OLUŞTURABİLİR?
Pay Senetleri veya bunlara dayalı türev araçlar (aynı ihraççı)	10
Pay Senetleri (%5'inden fazlasına yatırım yapılan farklı ihraççılar)	Toplam 40
Para ve Sermaye Piyasası Araçları (Aynı şirketler grubuna ait)	20
Para ve Sermaye Piyasası Araçları	5, Toplam 25
İpotek ve varlık teminatlı menkul kıymetler	25
Borçlanma araçları (aynı ihraççı)	10
Kamu Borçlanma Araçları	100
Kamu Borçlanma Araçları (tek bir varlık)	35
Varlık Kiralama Şirketlerinin Sermaye Piyasası Araçları (aynı ihraççı)	25
Kamu Finansmanı ve Borç Yönetimin Düzenlenmesi Hakkında Kanunla Kurulan Varlık Kiralama Şirketlerinin Sermaye Piyasası Araçları	100
Aracı Kuruluş, Ortaklık Varantları Ve Sertifikaları	10, aynı ihraççı 5
12 Aydan Kısa Vadeli Mevduat, Katılma Hesapları, Mevduat Sertifikaları	10, aynı bankada 3
Kurucunun Kurulun finansal raporlama standartlarına ilişkin düzenlemeleri kapsamında yer alan grup şirketlerinin, borsa dışında halka arzına aracılık ettiği ortaklık paylarına, borsada işlem görmesi şartıyla	ihraç miktarının azami %10'u ve fon toplam değerinin azami %5'i
a) Yöneticinin doğrudan ve dolaylı hakim hissedarı ve b) Yöneticinin hakim hissedarı ile yönetici yetkililerinin hakim hissedarı olduğu, İhraççıların ihraç ettiği para ve sermaye piyasası araçları	20
Fon ile borsa yatırım fonu katılma payları ve menkul kıymet yatırım ortaklıklarının payları	20
Repo İşlemleri	10
Ters Repo İşlemleri	100 (borsa dışında 10)
Takasbank Para Piyasası İşlemleri	20

Ayrıca, fonların borsa dışında varlık edinimleri de mümkündür. Bu durumda, söz konusu varlığın yatırım yapılabilir seviyeye denk gelen derecelendirme notuna sahip olması, adil bir fiyattan alım satımın gerçekleşmesi, gerçeğe uygun değer üzerinden nakde dönüştürülebilir olması gerekir.

Türev araçlar nedeniyle maruz kalınan açık pozisyon tutarı fon toplam değerini aşamaz. Fonun açık pozisyonunun hesaplanmasında, varantlar ve sertifikalar ile aynı varlığa dayalı türev araç işlemlerinde alınan ters pozisyonlar netleştirilir.

Fon açığa satış ve kredili menkul kıymet işlemi yapamaz.

Sonuç

Yatırım fonlarının yeni hukukuyla beraber, operasyon ve uyum birimleri, yüksek dikkat gerektiren çok kapsamlı iç tüzük ve yapısal değişiklik çalışmaları yapmak zorundadır. Makalede açıklanan değişikliklerin kurucular tarafından bir an önce uygulamaya konması Tebliğ'in getirdiği yeni sistemin oturması ve gelişmesi açısından son derece önemlidir. Hâlihazırda sadece 18 PYŞ'nin Tebliğ'e uyum başvurusu yaptığı düşünüldüğünde⁵, yatırım fonlarının yeniden yapılandırılması için hiç şüphesiz, bu uyum sürecinin son günü olan 1 Temmuz 2015'e kadar SPK Kurumsal Yatırımcılar Dairesi'ni yoğun bir gündem beklemektedir. Tebliğ'in yeni sistemini tanıtmak amacıyla bir sonraki makalemizde, yatırım fonlarının günlük işleyişte uyması gereken operasyonel yükümlülükleri incelenecektir.

---

⁵ Türkiye Kurumsal Yatırımcı Yöneticileri Derneği Dergisi, Ekim-Aralık 2014.

TAHKİM

ICC Tahkiminde Davaların Birleştirilmesi*

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Milletlerarası Ticaret Odası (“ICC”) tahkiminde davaların birleştirilmesi, iki veya daha fazla derdest tahkim davasının tek bir dava altında birleştirilmesine verilen addır. Uluslararası nitelikli işlemlerin teknik, ticari ve finansal uzmanlık gerektirmesi sonucu, çok taraflı uyuşmazlıkların sayısında önemli bir artış eğilimi görülür. Davaların birleştirilmesi, usuli açıdan daha etkin bir yargılamanın yapılması konusundaki olumlu etkisinin yanı sıra, usul ekonomisi ve tahkimin uygun maliyetli olması konularına da katkılar sağlayacaktır. Ayrıca, birbiriyle tutarsız kararların verilmesi de bu yolla engellenmiş olur. Öte yandan, delil toplama aşaması kolaylaştırılmakta ve tarafların hukuki ve fiili konumlarının daha kapsamlı olarak sunulabilmesi ile birlikte, tahkim davaları daha etkin bir şekilde sonuçlandırılabilir.

Genel

Tahkim davalarının birleştirilmesi, ICC Tahkim Kuralları’nın (“Kurallar”) 10. maddesinde düzenlenir. Bu madde uyarınca, Milletlerarası Ticaret Odası Tahkim Divanı (“Divan”), bir tarafın isteği üzerine, devam eden iki veya daha fazla tahkim davasını birleştirebilir. Divan, makalemize daha detaylı olarak incelenecek olan aşağıdaki durumlarda tahkim davalarının birleştirilmesine karar verebilir:

- Tarafların birleştirmeyi kabul etmesi; veya
- Tahkim davalarındaki taleplerin hepsinin aynı tahkim sözleşmesi uyarınca yapılması; veya
- Tahkim davalarında yapılan taleplerin birden fazla tahkim sözleşmesine dayanması durumunda, aynı taraflar arasındaki tahkim davalarında, tahkim davalarına konu olan uyuşmazlıkların

---

* Ekim 2014 tarihli Makale

aynı hukuki ilişkiden doğması ve Divan'ın tahkim sözleşmelerini birleştirmeye uyumlu bulması.

Birleştirme Şartları

Tahkim davalarının birleştirilebileceği durumlardan ilki, tarafların anlaşmasıdır. Birleştirilecek tüm tahkim davalarının tarafları arasında tahkim davalarının birleştirilmesi konusunda açık bir anlaşma varsa, Divan'ın davaların birleştirilmesine hükmetmesi mümkündür.

Davaların birleştirilmesinin mümkün olduğu ikinci durum, tüm taleplerin aynı tahkim sözleşmesi uyarınca yapılması durumudur. Bu durumlarda tahkim davaları, taraflar aynı olmasa dahi birleştirilebilir¹. 2012 Kuralları ile benimsenen daha geniş kapsamın, tarafların her birinin derdest olan tahkim davalarına taraf olmasalar bile, aynı tahkim sözleşmesine taraf olmaları durumunda, davaların birleştirilmesinin baştan itibaren devre dışı bırakılması için geçerli bir sebep bulunmaması nedeniyle, daha elverişli ve uygun bir tercih olduğu belirtilir². Öte yandan, söz konusu tahkim davaları altında ileri sürülen taleplerin birbiriyle tamamen bağlantısız olmaları söz konusu olabilir. Bu gibi durumlarda Divan, somut olayın özelliklerine göre bir inceleme yaparak, aynı tahkim anlaşması altında başlatılan tahkim davalarının birleştirilmesi konusundaki kararını verir. Talepler arasında herhangi bir bağlantı bulunmaması durumunda Divan'ın birleştirme talebini reddetmesi mümkün olur³.

Üçüncü ve son durum ise, tahkim davalarında yapılan taleplerin birden fazla tahkim sözleşmesine dayanması durumunda, aynı taraflar arasındaki tahkim davalarında, tahkim davalarına konu olan uyuşmazlıkların aynı hukuki ilişkiden doğması ve Divan'ın tahkim sözleşmelerini birleştirmeye uyumlu bulmasıdır. Tahkim yeri, tahkim dili, hakemlerin seçilmesinde izlenecek olan yol veya hakem sayısı gibi unsurla-

¹ Bu düzenlemenin, tarafların aynı olmasını emreden 1998 Kuralları'na değişiklik olarak getirildiğinin altı çizilmelidir. Bu konu, makalemizin "2012 Kuralları ile Yapılan Değişiklikler" başlığı altında daha detaylı olarak incelenecektir.

² **Jason Fry, Simon Greenberg, Francesca Mazza**, *The Secretariat's Guide to ICC Arbitration*, ICC Publication 729 (Paris 2012), s. 113 ("Secretariat's Guide").

³ *Secretariat's Guide*, s. 113.

rın farklı olması durumunda, tahkim sözleşmelerinin birleştirmeye uyumlu olmadığı sonucuna varılabilir.

Divan'ın Davaların Birleştirilmesi Konusundaki Takdir Yetkisi

Kurallar'ın 10. maddesi uyarınca, madde metninde “birleştirebilir” ifadesinin yer alması göz önüne alındığında, Divan'ın davaların birleştirilmesi konusunda takdir yetkisi olduğu sonucuna varılır. Divan, somut olayın özelliklerini dikkate alarak, davaların birleştirilmesine karar verebilir veya 10. maddede sayılan şartlar gerçekleşmiş olsa bile, birleştirme talebini reddedebilir.

Kurallar'ın 10/2. maddesi uyarınca, takdir yetkisinin kullanılması çerçevesinde Divan; bir veya daha fazla hakemin birden fazla tahkim davası için atanmış veya onaylanmış olmasını, eğer atama veya onaylanma işlemi yapıldıysa aynı kişi için yapıp yapılmadığı da dâhil olmak üzere, ilgili bulduğu her türlü durumu dikkate alabilir. Hakemlerin birden fazla tahkim davası için onaylanmış olması durumunda, hakemlerin farklı kişiler olmaları söz konusu olduğunda Divan, tek bir hakem heyeti oluşturamayacaktır. Tahkim davalarının birleştirme sonrası tek bir hakem heyeti tarafından karara bağlanması gereken tek bir dava olacağı dikkate alındığında, tek bir hakem heyetinin oluşturulması gerekli olur. Dolayısıyla, farklılık teşkil eden hakem ya da hakemlerin istifa etmesi veya tarafların talebi üzerine Divan tarafından görevden alınması durumları hariç olmak üzere, tek bir hakem heyetinin oluşturulması mümkün olmaz⁴.

Divan'ın söz konusu maddede sayılan örneklerle sınırlı olmadığı ve davaların bulunduğu usuli aşama ve görev belgesinin düzenlenip düzenlenmediği gibi, uygun gördüğü her türlü durumu dikkate alabileceği belirtilir⁵.

Davaların birleştirilmesi talebinde bulunan tarafın ICC Sekreteryası'na yazılı bir talepte bulunması gerekir. Talepte bulunan tarafın;

⁴ Secretariat's Guide, s. 113.

⁵ **Marily Paralika, Alexander G. Fessas**, Joinder, Multiple Parties, Multiple Contracts and Consolidation under the ICC Rules, Lefkoşa'da 29 Nisan 2014 tarihinde düzenlenen “New Trends in ICC Arbitration and Mediation” başlıklı konferansta yapılan sunum. Kaynak: <http://www.ccci.org.cy/wp-content/uploads/2014/05/Multi-Joinder-Consolidation.pdf> (“Paralika-Fessas”).

uyuşmazlıklar arasındaki ilişki ve Kurallar çerçevesinde birleştirilmeye karar verilmesini destekleyen sebepler gibi Divan'ın davaların birleştirilmesine karar verebilmesi için gerekli bilgileri ve açıklamaları da sunması tercih edilir.

2012 Kuralları ile Yapılan Değişiklikler

Tahkim davalarının birleştirilmesi, 1998 Kuralları'nın 4/6. maddesinde düzenlenmekteydi. Söz konusu madde, tarafların davaların birleştirilmesine muvafakat etmesi durumu dışında, yalnızca tarafların aynı olması durumunda davaların birleştirilmesinin mümkün olacağını düzenlenmekteydi. 2012 Kuralları ise, davaların birleştirilmesi konusunda 1998 Kuralları'ndan daha geniş bir yaklaşım benimser. 10. maddenin (b) bendi, tarafların aynı olmadığı davalar da dâhil olmak üzere, tahkim davalarındaki taleplerin aynı tahkim anlaşması altında yapıldığı durumlarda da, davaların birleştirilmesinin mümkün olduğunu düzenler.

Öte yandan 1998 Kuralları, birden çok sözleşmenin mevcut olması durumunda davaların birleştirilmesi için dikkate alınacak şartlar bakımından herhangi bir düzenleme içermezken, 2012 Kuralları'nda bu durum açık olarak düzenlenmektedir. 1998 Kuralları'nın bu konuyu düzenlememesine rağmen, Divan tarafından geliştirilen uygulamanın Kurallar'da yer alan yeni düzenleme ile paralellik gösterdiği görülür⁶.

Davaların Birleştirilmesinde Usuli Konular

Kurallar'ın 10/3. maddesi uyarınca, tahkim davalarının birleştirilmesi durumunda davalar, tarafların aksini kararlaştırmış olması durumu hariç olmak üzere, ilk başlamış olan tahkim davası altında birleştirilir. Böylece birleştirilmiş dava, birleştirilen davaların numaralarına da atıf yaparak, ilk başlamış olan tahkim davasının dosya numarasını taşır⁷.

⁶ **Simon Greenberg**, A Closer Look at *Consent*: Consolidation, Multi-Contract, Joinder, Cross-Claim, and Applicable Rules Versions, ICC Dispute Resolution Services. Kaynak: <https://www.international-arbitration-attorney.com/wp-content/uploads/1icc-dispute-resolution-services-a-closer-look-at-consent-consolidation-multi-contract-joinder.pdf>.

⁷ Secretariat's Guide, s. 113. *Secretariat's Guide* kaynağında verilen örnek şu şekildedir: 12345/XY ve 12356/XY davalarının birleştirilmesi halinde, birleştirilmiş dava 12345/XY(c 12356/XY) referans numarasına sahip olacaktır.

Davaların birleştirilmesinin ardından Sekretarya, tarafları yeni dava numarası konusunda bilgilendirerek, taraflara eğer var ise itirazlarını sunmaları için kısa bir süre verir.

Olası Tenfiz Sorunları

Tahkim davalarının birleştirildiği hallerde, tenfiz sorunlarının ortaya çıkabileceği belirtilmelidir. New York Sözleşmesi uyarınca tenfiz esasları; tarafların aralarındaki uyuşmazlığı tahkim yoluyla çözmek konusundaki iradeleri, hakemlerin yetkilerinin kapsamı dâhilinde kararlar vermeleri ve tahkim sürecinin tarafsız olarak yürütülmesidir. Doktrinde, bir başka davanın ilk tahkim davası ile birleştirilmesi durumunda, bunun tarafların *kendi aralarındaki* uyuşmazlıkları tahkime taşıma konusundaki temel iradelerine aykırılık teşkil edebileceği ifade edilir⁸. Dolayısıyla, taraflar arasında tahkim anlaşmasının mevcut olmaması iddiası, New York Sözleşmesi uyarınca tenfiz engeli olarak ortaya çıkabilir.

Bu sorunun ortaya çıkmasının engellenmesi amacıyla, tahkim heyetleri ve kurumların tarafları davaların birleşmesi konusundaki iradelerini görev belgesi veya usuli talimatları içeren herhangi bir belgeye kayıt etmeleri konusunda teşvik etmesi tercih edilebilir⁹.

Sonuç

ICC tahkiminde davaların %30'unun çok taraflı tahkimlerden oluştuğu göz önüne alındığında, davaların birleştirilmesinin oldukça büyük bir öneme sahip olduğu görülür¹⁰. Uluslararası nitelikli işlemlerin oldukça karmaşık nitelikli olmasının bu yüksek orandaki en büyük faktör olduğu kuşkusuzdur. Kurallar, Divan'ın davaların birleştirilmesi uygulaması konusunda, Divan'ın önceki uygulamaları ve tahkim uygulamasında ortaya çıkan ihtiyaçları dikkate alarak, sağlam temeller oluşturur. Tahkim davalarının birleştirilmesinin tenfiz davaları bakımından engel oluşturmaması ve ulusal mahkemelerin bu konudaki uygulamalarının tahkim dostu bir yönde ilerlemesini umuyoruz.

⁸ **Julian D M Lew, Loukas A Mistelis, Stefan M Kröll**, Comparative International Commercial Arbitration, Kluwer Law International, 2003, s. 408 ("Lew-Mistelis-Kröll").

⁹ **Lew-Mistelis-Kröll**, s. 409.

¹⁰ **Paralika-Fessas**.

ICC Tahkiminde Tahkim Yeri Seçimi Konusundaki Güncel Uygulamalar*

Av. Ezgi Babur

Tahkim yeri seçimi, tahkim prosedürü üzerindeki etkilerinden dolayı büyük öneme sahiptir. Milletlerarası Ticaret Odası (“ICC”) tahkim uygulamasında; Paris, Londra, Cenevre ve Zürih şehirlerinin oldukça yoğun olarak tahkim yeri olarak tercih edildiği görülmektedir. Tahkim yerinin, gelişmiş bir tahkim mevzuatına sahip olması tercih sebebidir. Ayrıca, mahkemelerin tahkim konusunda deneyimli olması ve tahkim anlaşmalarının ve hakem kararlarının ayakta tutulması ve desteklenmesi konusunda bir uygulamanın mevcut olması da yine tahkim yerinin seçiminde göz önüne alınan hususlar arasındadır. Tahkim yerinin bulunduğu yer, ulaşım kolaylığı ve elverişlilik unsurları da yine taraflar ve uygulayıcılar tarafından tahkim yerinin seçimi konusunda dikkate alınmaktadır.

Genel Olarak

Tahkim yeri, ICC Tahkim Kuralları’nın (“Kurallar”) 18. maddesinde düzenlenmektedir. Bu maddenin ilk fıkrası uyarınca, tahkim yerinin taraflarca belirlenmiş olmaması durumunda Divan, tahkim yeri belirleyecektir.

Uygulamada tarafların tahkim yerini karara bağladıkları ve bunu ICC Divanı’nın tasarrufuna bırakmadıkları görülmektedir. ICC istatistiklerine göre¹, tahkim davalarının %76’sından daha fazlasında, tahkim yerinin taraflarca belirlenmiş olduğu görülmektedir. Davaların %12’sinde taraflar daha sonradan tahkim yeri hakkında anlaşmaya var-

---

* *Eylül 2014 tarihli Makale*

¹ **Jason Fry, Simon Greenberg, Francesca Mazza**, The Secretariat’s Guide to ICC Arbitration, ICC Publication 729 (Paris 2012), s. 201 (“Secretariat’s Guide”).

mış olup, geri kalan %12'lik bölümde ise tahkim yeri Divan tarafından belirlenmiştir.

Tahkim yeri, tahkim usulü bakımından önemli sonuçlar doğurmaktadır. Bu önem dikkate alındığında, tahkim yerinin belirlenmesi konusunda bu konuda uzman olan hukukçuların görüşleri ışığında hareket etmek uygun olacaktır. Tahkim yeri öncelikle, tahkimde uygulanacak usul hukukunu, bir başka deyişle *lex arbitri*'yi belirler. Bu bağlamda; tahkime elverişlilik, tahkim anlaşmalarının uygulanması ve mahkemelerin tahkime müdahaleleri konularının tümü, *lex arbitri* uyarınca etkilenecek konular arasındadır. Ayrıca tahkim yeri, hakem kararının “milliyetini” de belirleyecektir². Hakem kararının nerede verildiği, New York Sözleşmesi'nin taraflarının karşılıklılık çekincesi koyabileceklerini öngörmesi bakımından kararın tenfiz edilmesi sürecinde belirleyici olacaktır³.

ICC Tahkiminde Tahkim Yeri Seçimi

2007-2011 yılları bakımından toplanan veriler uyarınca⁴, ICC tahkimleri %67'lik bir oranla genellikle Kuzey ve Batı Avrupa'da gerçekleşmiştir. Özellikle Fransa, 546 tahkim davası ile en çok tercih edilen tahkim yeri olmuştur. Fransa'yı 482 tahkim davası ile İsviçre ve 324 tahkim davası ile Birleşik Krallık takip etmektedir.

Fransa'nın tahkim yeri olarak bu kadar tercih edilmesindeki sebeplerden biri, ICC'nin merkezinin Paris'te yer almasıdır. Ayrıca, mahkemelerin tahkime karşı olumlu yaklaşımı ve tahkim meselelerine bakan özel bir mahkemenin bulunuyor olması da Fransa'nın tahkim uygulayıcıları bakımından tercih edilmesine katkı sağlamaktadır⁵.

Birleşik Krallık'la ilgili olarak, Londra'nın özellikle deniz hukukuna ilişkin tahkimlerde yoğun olarak tercih edildiği görülmektedir.

² Secretariat's Guide, s. 199.

³ Türkiye'nin New York Sözleşmesi'ne iki adet çekince koyduğu belirtilmelidir. Öncelikle Sözleşme, yalnızca ticari uyuşmazlıklar bakımından uygulanacaktır. İkinci olarak Sözleşme, yalnızca Sözleşme tarafı bir ülkede verilen hakem kararları bakımından uygulanacaktır.

⁴ Secretariat's Guide, s. 199.

⁵ **Ziya Akıncı**, Why Center for Arbitration in İstanbul?, Journal of Yaşar University, s. 80. Kaynak: <http://journal.yasar.edu.tr/wp-content/uploads/2014/01/3-Ziya-AKINCI.pdf> (“Akıncı”).

Uygulamada, konişmentolarda geleneksel olarak Londra'nın tahkim yeri olarak belirlenmesi dikkat çekicidir.

Tercih edilen diğer bir tahkim yeri ise, özellikle Cenevre ve Zürih olmak üzere İsviçre'dir. Bu tercihin arkasındaki sebepler; İsviçre'nin birçok alanda tarafsız bir devlet olarak öne çıkması, birçok dilin konuşuluyor olması ve İsviçre mahkemelerinin tahkime karşı olumlu tutumudur. Özellikle Türk taraflar bakımından, İsviçre ve Türk Borçlar Kanunu'nun büyük ölçüde aynı olması da oldukça önemli bir faktördür⁶.

Avrupa'da yer alan tahkim yerleri dışında; Singapur, New York ve Sao Paulo da tahkim yeri olarak tercih edilen şehirler arasında yer almaktadır.

Tercih edilen tahkim yerleri konusunda yukarıda bahsedilen veriler haricinde de, tahkim yeri olarak tercih edilen şehir ve ülkeler konusunda geniş bir çeşitliliğin olması dikkat çekicidir. 2007-2011 yılları arasında açılan tahkim davalarına ilişkin ICC istatistikleri uyarınca, sayıları 86 ila 113 arasında değişen farklı şehir tahkim yeri olarak tercih edilmiştir. Bu şehirlerin yer aldığı ülkelerin sayısı ise 42 ila 63 arasında değişmektedir.

Türkiye açısından bakıldığında, İstanbul'da kurumsal bir tahkim merkezi kurulması konusundaki çalışmalar devam etmektedir⁷. Bu konuda, İstanbul Tahkim Merkezi Kanun Tasarısı, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin gündeminde bulunmaktadır. İstanbul'un jeopolitik konumu göz önüne alındığında, bir tahkim merkezinin kurulması İstanbul'un uluslararası alanda tanınan bir tahkim merkezi haline gelmesine katkı sağlayacaktır.

Duruşma ve Toplantıların Yeri

Duruşmaların yeri hususu, Kurallar'ın 18. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenmektedir. Buna göre hakem heyeti, taraflarca aksinin kararlaştırılmış olmaması kaydıyla, taraflar ile görüşükten sonra, duruş-

⁶ Akıncı, s. 81.

⁷ İstanbul Tahkim Merkezi konusundaki detaylı bilgi için Bakınız: **Leyla Orak Çelikboya**, İstanbul Tahkim Merkezi, Erdem&Erdem Hukuk Bürosu Hukuk Postası, Temmuz 2014. Kaynak: <http://www.erdem-erdem.av.tr/articles/istanbul-tahkim-merkezi/>.

ma ve toplantıların uygun gördüğü herhangi bir yerde yapılmasına karar verebilir. 18. maddede belirtildiği üzere, uygulamada nadir görülmekle beraber, tarafların belli bir duruşma yeri belirlemeleri mümkündür. Ancak, taraflar arasındaki anlaşmada belli bir yer belirlenmişse, madde 18/2 uyarınca hakem heyeti bununla bağlı olacaktır.

Duruşmaların tahkim yeri dışındaki herhangi bir yerde yapılabileceğine de dikkat edilmelidir. Hakem heyeti; tarafların hukuki danışmanlarının, hakemlerin, tarafların ve tanıkların buldukları yerleri dikkate alarak, duruşma ve toplantılar için daha elverişli bir yer tespit edebilir⁸. Örnek olarak, tüm taraf temsilcilerinin aynı şehirde bulunması durumunda, duruşmaların bu şehide yapılması tercih edilebilir. Öte yandan, tanıkların dinleneceği bir duruşma yapılmasının gerekli olması ve tanıkların aynı şehirde bulunması durumunda, söz konusu duruşmanın bu şehirde yapılması mümkün olacaktır.

Sonuç

Tahkim yerinin belirlenmesi konusunda, taraflar ve uygulayıcılar tarafından birçok faktör göz önüne alınmaktadır. Söz konusu tercihin sonuçları ve sahip olduğu önem göz önünde bulundurulduğunda, bu tercihin oldukça dikkatli bir şekilde yapılması gerekmektedir. ICC tahkimi bakımından, tahkim anlaşmalarının tarafları bakımından yoğun şekilde tahkim yeri olarak belirlenen belli şehirler bulunmaktadır. İstanbul Tahkim Merkezi'nin açılması ile İstanbul'un da uluslararası alanda tanınan bir tahkim yeri olacağını ve milletlerarası tahkim alanında oldukça sık tercih edileceğini umuyoruz.

---

⁸ Secretariat's Guide, s. 206.

ICC Tahkiminde Masraf Avansı*

Av. Ezgi Babur

Avans ödemesi, Milletlerarası Ticaret Odası (“ICC”) tahkimlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Avans ödemesi, ICC’nin tahkim sırasında bir sonraki ödemenin yapılmasına kadar gerçekleşecek yargılama aşamaları bakımından yeterli maddi kaynakları elinde bulundurmasını sağlar¹. Avans ödemeleri ile ICC idari masrafları, hakem ücretleri ve giderleri teminat altına alınarak, tahkim sürecinde maddi kaynak eksikliğinden dolayı oluşabilecek aksamalar ve gecikmeler engellenmiş olur.

Genel Olarak

Avans ödemelerine ilişkin düzenlemeler, ICC Tahkim Kuralları’nın (“Kurallar”) 36. maddesinde ve ayrıca, Kurallar’ın ekinde yer alan Ek III’ün 1. maddesinde yer alır.

Avans ödemelerinin miktarı, ICC idari masrafları ve hakem ücretlerini belirlemekte kullanılan masraf tabloları uyarınca belirlenir². Söz konusu tablolar uyuşmazlık konusu meblağ dikkate alınarak düzenlenmiştir; ancak, uyuşmazlık konusu meblağ arttıkça masrafların yüzdesi de düşmektedir. Böylece, oldukça yüksek meblağların uyuşmazlık konusu olması durumunda, tarafların makul olmayan masraflara katlanması engellenmektedir.

Avans Ödemelerinin Taraflar arasında Paylaştırılması

Kurallar’ın 36/2. maddesi uyarınca, tarafların taleplerinin toplamı üzerinden tek bir masraf avansı belirlenir. Yine aynı madde uyarınca, masraf avansı davacı ve davalı tarafından eşit şekilde ödenir.

* *Haziran 2014 tarihli Makale*

¹ Jason Fry, Simon Greenberg, Francesca Mazza, *The Secretariat’s Guide to ICC Arbitration*, ICC Publication 729 (Paris, 2012), s. 362 (“Secretariat’s Guide”).

² Bu tablolar, Kurallar’ın ekinde yer alan Ek III’ün 4. maddesinde yer almaktadır.

Öte yandan, m. 36/2'de yer alan iki istisna bulunmaktadır. Kurallar'ın 7. maddesi uyarınca davaya katılma veya 8. maddesi uyarınca çok taraflı davaların olması durumunda masraf avansı, Kurallar'ın 36/4. maddesi uyarınca paylaşılacaktır.

Kurallar'ın 36/4. maddesi, avans ödemelerinin çok taraflı tahkimlerde adil olarak paylaşılması amacını taşır. Söz konusu hükmün, Kurallar'a 2012 değişiklikleri ile getirilen yeni bir hüküm olduğunun belirtilmesi gerekir. Söz konusu hüküm; gerek madde 7 uyarınca davaya katılma durumunda, gerekse Tahkim Talebi'nde ikiden fazla tarafın davacı veya davalı tarafında yer alması durumunda, kısacası iki taraftan daha fazla tarafın mevcut olduğu davalarda uygulanır³.

Kurallar m. 36/3 uyarınca Ayrı Masraf Avansları Belirlenmesi

Kurallar m. 36/3 uyarınca, davalı tarafından da karşı talepler ileri sürülmesi durumunda Divan, talepler ve karşı talepler bakımından ayrı masraf avansları belirleyebilir. Bu durumda taraflardan her biri, belirlenen tek masraf avansı üzerinden kendi payını ödemek yerine, kendi talebine ilişkin avans ödemesini yapacaktır.

Söz konusu düzenleme, özellikle taraflardan birinin diğer tarafın da talepleri dikkate alınarak hesaplanan avans tutarını ödemekten imtina etmesi durumunda avantajlı olacaktır. Özellikle davalının da karşı taleplerini ileri sürmesi durumunda, uyuşmazlık konusu olan miktar yalnızca davacının talepleri üzerinden değil, davalının karşı talepleri de dikkate alınarak hesaplanmaktadır.

Bilindiği üzere, taraflardan birinin payına düşen avans ödemesini yapmaması durumunda Sekretarya, diğer tarafı ödemeyi yapmayan tarafın yerine geçerek ödeme yapması için davet etmektedir. Bu durum, uyuşmazlık konusu olan toplam bedel üzerinden tek bir avans miktarı belirlenmesi durumunda olumsuzluklara yol açabilmekte, karşı talepler ileri süren davalının avans ödemesi yapmaktan kaçınması gibi durumlar söz konusu olabilmektedir.

³ Secretariat's Guide, s. 377.

Avans Ödemesinin Yapılmaması Durumunda Söz Konusu Olabilecek Yaptırımlar

Bu noktada, avans ödemesinin yapılmaması durumunda söz konusu olabilecek yaptırımlara kısaca değinmek gerekir. Kurallar m. 36/6 uyarınca, avans ödemesi talebinin yerine getirilmemesi durumunda Genel Sekreter, hakem mahkemesine de danıştıktan sonra, hakem mahkemesine işlerini askıya alması talimatını verebilir ve 15 günden az olmayan bir süre vererek, bu süre sonunda avans ödemesi yapılmaktan imtina edilen taleplerin geri çekilmiş sayılacağına hükmedebilir. Böylece, ayrı masraf avansı bedellerinin belirlenmesi durumunda tahkim, yalnızca avans ödemesi yapılan talepler üzerinden devam edecektir.

Ancak, yalnızca tek masraf avansı bedelinin belirlendiği durumlarda, m. 36/6 uyarınca taleplerinin geri çekilmiş sayılması ihtimali ile karşı karşıya olan davacı, tüm masraf avansını ödemek zorunda kalabilmektedir.

Ayrı masraf avanslarının belirlenmesi durumunda taraflar, yalnızca talepleri veya karşı talepleri üzerinden hesaplanan avans ödemesini yapmak durumundadırlar. Taraflardan birinin kendi talebine ilişkin olarak belirlenen avans miktarını ödememesi durumunda, söz konusu tarafın talepleri ya da karşı talepleri Kurallar m. 36/6'da yer alan yaptırıma tabi tutulacaktır.

Bu durum da, tarafların avans ödemelerini yapmalarını teşvik edecektir.

Divan'ın Ayrı Masraf Avansları Belirlemedeki Takdir Yetkisi

Divan'ın, ayrı masraf avansı belirlemede takdir yetkisine sahip olduğu belirtilmelidir. Ayrıca, Divan'ın taraflardan birinin talepte bulunmadığı sürece kendiliğinden ayrı masraf avansı belirlemediği de vurgulanmaktadır⁴.

Divan'ın böyle bir uygulamaya gitmesindeki sebep iki yönlüdür: Divan, ilk olarak, taraflara ek maddi yükümlülük getirmekten imtina etmektedir. Tarafların talepleri ayrı ayrı değerlendirildiğinde bu miktarlar, Kurallar'ın ekinde yer alan Ek III'ün 4. maddesinde yer alan tab-

⁴ Secretariat's Guide, s. 376.

lolar uyarınca daha yüksek oranlara tabi olmaktadır⁵. İkinci olarak, tarafların yalnızca taktiksel sebeplerle ayrı masraf avansı belirlenmesini talep etmeleri durumunda, Divan'ın bu yönde bir karar vermektense imtina ettiği görülmektedir⁶.

Ayrı masraf avansları belirlenmesi durumunda meblağların daha yüksek oranlara tabi olması nedeniyle taraflar daha yüksek avans ödemeleri yapmak durumunda kalmaktadırlar. Ancak bu durum, hakem mahkemesi ve ICC'ye tahkimin sonunda daha yüksek bir bedel ödeneceği anlamına gelmemektedir. Divan, hakem mahkemesinin alacağı ücretleri ve ICC idari masraflarını, taleplerin toplam miktarı üzerinden hesaplayacaktır⁷.

Sonuç

ICC tahkiminde ayrı masraf avanslarının belirlenmesi, taraflardan birinin talep veya karşı talep ileri sürmüş olmasına rağmen avans ödemesi yapmaktan kaçınması durumunda diğer taraf lehine olmaktadır. Böylece Kurallar m. 36/6 uyarınca uygulanacak yaptırım, yalnızca avans ödemesi yapılmayan talep veya karşı talepler bakımından uygulanacaktır. Bu durum; tarafları, talepleri veya karşı talepleri üzerinden hesaplanan avans ödemelerini yapmaya teşvik edecektir.

Öte yandan, Divan'ın taraflardan herhangi bir talep gelmedikçe ayrı masraf avansı belirlemek yoluna gitmediğine dikkat edilmelidir. Ayrıca, Divan'ın Kurallar m. 36/3 uyarınca ayrı masraf avansı belirlemek konusuna dikkatli yaklaştığı da vurgulanmalıdır.

---

⁵ Tablolar daha yüksek meblağlar için daha düşük oranlar belirlemekte olduğundan, talepler ve karşı taleplerin birbirlerine eklenip bir değerlendirme yapılması durumunda, bu meblağ daha düşük bir orana tabi olacaktır.

⁶ Secretariat's Guide, s. 376.

⁷ Secretariat's Guide, s. 375-376.

Tahkime Elverişlilik İtirazı*

Av. Selen Öztürk

Giriş

Tahkim, taraflar arasındaki doğmuş ve doğabilecek uyuşmazlıkların ulusal mahkemeler yerine tahkim mahkemelerinde hakem adı verilen kişilerce çözümlenmesine dayanır ve uluslararası kabul edilmiş ve sıklıkla tercih edilen alternatif çözüm yollarındandır. Ancak, her uyuşmazlık tahkimle çözümlenemez. Bu bağlamda bir uyuşmazlığın tahkim yolu ile sonuca ulaştırılıp ulaştırılmayacağı doktrinde tahkime elverişlilik olarak ifade edilir. Uyuşmazlığın belirli olduğu ve uyuşmazlık konusunun tahkime elverişli olduğu durumlarda tahkimden söz edilir.

Tahkime elverişlilik Hukuk Muhakemeleri Kanunu (“HMK”) kapsamında 408. maddede düzenlenir. İlgili madde uyarınca taşınmaz mallar üzerindeki aynı haklardan veya iki tarafın iradelerine tabi olmayan işlerden kaynaklanan uyuşmazlıklar tahkime elverişli değildir. Bununla birlikte 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu (“MTK”)’nda da tahkime elverişliliğe ilişkin düzenleme yer alır. MTK m. 1/4 uyarınca MTK, Türkiye’de bulunan taşınmaz mallar üzerindeki aynı haklara ilişkin uyuşmazlıklar ile iki tarafın iradelerine tabi olmayan uyuşmazlıklarda uygulanmaz. Kanunların lafzından da anlaşıldığı üzere taşınmazların aynına ilişkin uyuşmazlıklar ve tarafların iradesine tabi olmayan konular tahkime elverişli olmayacaktır.

Bu makale kapsamında kısaca tahkime elverişlilik kavramı, tahkime elverişlilik itirazının kimler tarafından yapılabileceği, hangi makamın bu itirazı incelemeye yetkili olduğu, mahkemelerce tahkime elverişlilik itirazı halinde yapılacak incelemenin kapsamı ve tahkime elverişlilik itirazının ne zaman ileri sürülebileceği incelenecektir.

---

* *Haziran 2014 tarihli Makale*

Tahkime Elverişlilik

Tahkime elverişlilik, devletler tarafından nelerin tahkim yolu ile çözüleceğini belirlemek amacıyla getirilmiş bir kavram olarak karşımıza çıkar. Bu bağlamda tahkime elverişlilik farklı milli hukuklarda farklı hususları kapsayabilir. Dolayısıyla bu konuda Türk mevzuatı dikkate alınarak değerlendirmeler yapılacaktır.

HMK m. 408 ve MTK m. 1/4 tahkime elverişli olmayan konuların ilki olarak taşınmaz malların aynına ilişkin hususları gösterir. İlgili düzenleme uyarınca, bir uyuşmazlığın tahkime elverişli olmaması için uyuşmazlığa ilişkin taşınmaz malların Türkiye’de olması ve uyuşmazlığın taşınmaz üzerinde bulunan aynı haklara yönelik olması gerekir. Taşınmazın Türkiye’de olması şartının temel amacı uyuşmazlığın Türk kamu düzeni açısından önem taşımasıdır. Yabancı ülkede bulunan taşınmazların Türk kamu düzeniyle ilgisi bulunmadığından taşınmazın Türkiye’de olması önem arz eder. Kural olarak taşınmazların aynına ilişkin uyuşmazlıklar tahkime elverişli değil iken, Yargıtay taşınmaz kiralarna ilişkin bazı konularda da tahkim yoluna başvurmanın mümkün olmadığına karar vermiştir¹.

HMK m. 408 ve MTK m. 1/4 iki tarafın iradelerine tabi olmayan uyuşmazlıkların tahkime elverişli olmadığını belirtir. Bu bağlamda tarafların tahkime başvurabilmeleri için uyuşmazlık konularında serbestçe tasarruf edebilmeleri gerekir.

MTK m. 15 uyarınca tahkime elverişli olmayan uyuşmazlıklara ilişkin verilen hakem kararlarına karşı asliye hukuk mahkemesinde iptal davası açma olanağı bulunmaktadır.

İtirazın Kim Tarafından Yapılacağı

Tahkime elverişlilik itirazında bulunacak olan taraf devlet mahkemesi önünde açılmış bir dava veya tahkim yargılaması bulunmasına göre farklılık gösterir. Şayet devlet mahkemelerinde görülen derdest

¹ Örneğin, Yargıtay, Kira bedelinin tespiti davalarında tahkim yoluna başvurulamayacağını belirtmiştir. Bkz.: Y. 4. HD. 11.11.1965 t., 7792/5764; Y. 4. HD 13.9.1965 t., 6722/4090 (İBD 4. HD/2, s.29 ve s. 110-111)); Y. 3. H.D, 2.12.2004 t., 2004/13018 E., 2004/13409 K..

Aynı şekilde, bir başka kararında, Yargıtay 6570 sayılı kira kanununa tabi gayrimenkullerin tahliyesi davaları için de tahkim sözleşmesi yapılmayacağına karar verilmiştir. Bkz.: Y. 6. HD. 3.11.1964 t., 375/5196; Y. 6. HD. 10.7.1970 t., 3032/3170 (İBD 1971/1-2, , s. 144-145).

bir dava bulunuyorsa, uyuşmazlığın tahkimde görülmesine ilişkin olarak itirazda bulunan davalı tarafın ayrıca tahkime elverişlilik itirazında bulunması mümkün değildir. Bununla birlikte tahkim yargılamasında tahkime başvuran taraf da tahkime elverişlilik itirazını ileri süremeyecektir.

Tahkime Elverişliliğin Re'sen İncelenebilmesi

Tahkim yargılaması tarafların iradeleri ile sıkı bir ilişki içinde olduğundan, hakemlerin tahkime elverişlilik itirazı taraflarca ileri sürülmeden bu hususu inceleyip inceleyemeyeceği tartışmalı bir konudur. Doktrindeki azınlık görüş kamu düzenini ihlal eden azınlık durumlarda hakemlerin bunu dikkate alması gerektiğini belirtirken, çoğunluk tahkime elverişliliğin hakemlerce re'sen incelenemeyeceğini belirtir. Zira hakemler taraf iradelerinden güç alırlar ve hakemlerce verilecek bir karara, verildiği ülkede tahkime elverişli kabul edilmese bile, haksız çıkan taraf bir icra organının araya girmesine gerek kalmaksızın rızasıyla uyabilmektedir².

Mahkemelerin bir uyuşmazlığın tahkime elverişliliğini re'sen inceleyip incelemeyeceği hususu ise yargılama aşamasına göre farklılık göstermektedir. Bu bağlamda MTK kapsamında verilen tahkim kararlarının iptali ile hakem kararlarının tanınması ve tenfizi aşamasında mahkeme tarafların talepleri olmaksızın uyuşmazlığın tahkime elverişli olup olmadığını inceleyebilecektir.

Tahkime Elverişlilik İtirazını Değerlendirecek Mercii

Tahkim anlaşmasının tahkime elverişli olup olmadığı hususunun kimin tarafından değerlendirileceği davanın hem tahkimde hem de devlet mahkemelerinde görülmesi halinde önemli bir konu olarak yer alır. Tahkime elverişlilik itirazının kim tarafından karara bağlanacağı yetki itirazı kapsamında ve yetki itirazına ilişkin kurallarla belirlenir.

Tahkim davasının görüldüğü ve mahkeme sürecinin yürütüldüğü yerlerin Türkiye olması durumunda mahkemenin önüne gelen bu itiraz karşısında nasıl davranacağına ilişkin doktrinde iki farklı görüş savunulur.

² **Burak HUYSAL**, Milletlerarası Ticari Tahkimde Tahkime Elverişlilik, İstanbul 2010, s. 335.

Birinci görüş konuya ilişkin itirazın mahkeme tarafından değerlendirilmesi gerektiğini belirtir. Bu görüş açıklamalarını MTK m. 5'e dayandırır. İlgili madde uyarınca tahkim anlaşmasının konusunu oluşturan bir uyuşmazlıkta mahkemede dava açılmışsa karşı tarafın tahkim itirazında bulunabileceği ve tahkim itirazının kabulü halinde davanın usulden reddedileceği düzenlenir. Dolayısıyla mahkemenin tahkim itirazını değerlendirme yetkisi vardır. Buna bağlı olarak bu görüş mahkemenin yalnızca tahkim anlaşmasının varlığını tespit etmeyip ayrıca sözleşmenin geçerliliğini de inceleyeceğini belirtir.

Diğer bir görüş ise MTK m. 7(H)'ye dayanarak tahkime elverişlilik itirazının hakemlerce sonuçlandırılması gerektiğini savunmaktadır. İlgili madde uyarınca hakem veya hakem kurulu, tahkim anlaşmasının mevcut veya geçerli olup olmadığına ilişkin itirazlar da dâhil olmak üzere, kendi yetkisi hakkında karar verebilir. Dolayısıyla hakemler tahkim anlaşmasının mevcudiyeti ve geçerliliği hakkında karar vermekle yetkilendirilmiştir. Bu görüş uyarınca tahkime elverişlilik itirazı önüne gelen hâkimin iki şekilde karar vermesi mümkündür. Bunlardan ilki hâkimin *kompetenz-kompetenz* ilkesini göz önünde bulundurarak tahkim anlaşmasının tahkime elverişli olup olmadığı hususunda kararın hakemlerce verileceğine ilişkin bir karar vermesidir. İkinci olasılık ise New York Sözleşmesi m. 2/3 gereğince tahkim anlaşmasının tatbikinin imkânsız olup olmadığına ilişkin değerlendirme yapıp kararını açıklamaktır³. Yargıtay 2007 tarihli bir kararına göre de itirazı değerlendirme yetkisinin hakemlere bırakıldığına karar vermiştir⁴.

Tahkim ve mahkeme süreçlerinden yalnız birisinin Türkiye'de olması durumunda ise, hakemler itirazı MTK'ya göre değerlendireceklerdir. Şayet tahkim MTK kapsamı dışındaysa o durumda konu New York Sözleşmesinin II. ve Cenevre sözleşmesinin VI. maddeleri kapsamında değerlendirilecektir.

İtirazın Yapılacağı Zaman

MTK'nın 7/H maddesince hakem veya hakem kurulunun yetkisizliğine ilişkin itirazın en geç ilk cevap dilekçesinde yapılacağı düzenlenir.

³ **Mustafa ERKAN**, Milletlerarası Tahkimde Yetki Sorunları, Ankara 2013, s. 74.

⁴ Yargıtay 15. HD, 2007/2145 E., 2007/4389 K., 27.0.2007.

Sonuç

Hangi konuların tahkime elverişli olduğu yukarıda detaylı olarak açıklandığı üzere, devletlerin yetkisinde olmakla birlikte, tahkime elverişli olmayan konularda tahkim yargılaması yapılması mümkün değildir. Bu bağlamda tahkime elverişlilik itirazını değerlendirecek merci sorunu karşımıza çıkmaktadır. Bu sorunun çözümünde, tahkim itirazına ilişkin değerlendirmelerle birlikte yetki itirazına ilişkin değerlendirmeler de dikkate alınmalıdır. Mahkemelerin önlerine gelen tahkime elverişlilik itirazı halinde ne kapsamda değerlendirme yapacağı ve itirazın mahkemece ya da hakemlerce sonuçlandırılması gerektiği hususlarında doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır.

Tahkim İtirazı ve Mahkemelerin Tahkim İtirazının Geçerliliğini İnceleme Ölçüsü*

Av. Selen Öztürk

Giriş

Bilindiği üzere tahkim, taraflar arasındaki doğmuş ve doğabilecek uyuşmazlıkların ulusal mahkemeler yerine tahkim mahkemelerinde hakem adı verilen kişilerce çözülmesine dayanır ve uluslararası kabul edilmiş ve sıklıkla tercih edilen alternatif çözüm yollarındandır. Tarafların iradi olarak tahkime başvurmayı kararlaştırdıkları konularda, bu konunun tahkim yoluyla çözülmesinin kanunlarca yasaklanmamış olması koşuluyla, uyuşmazlık tahkim marifetiyle çözülebilir. Bunun için taraflar arasında geçerli bir tahkim anlaşmasının yapılması gerekir. Taraflar arasında geçerli bir tahkim sözleşmesi veya tahkim şartı bulunmasının sonuçlarından biri, taraflardan birinin mahkemeye başvurusu halinde, davalı tarafın, tahkim anlaşmasına dayanarak tahkim itirazında bulunabilmesidir¹.

Bu kapsamda bu yazıda tahkim itirazına ilişkin düzenlemeler ele alınacak ve mahkemenin tahkim itirazını değerlendirirken tahkim anlaşmasının geçerliliğini ne ölçüde inceleyebileceği üzerine durulacaktır.

Tahkim İtirazı

UNCITRAL Model Kanunu (“Model Kanun”) m. 8/1, tahkim anlaşmasının konusunu oluşturan bir konu hakkında mahkemeler nezdinde dava açılması halinde taraflardan birinin talebine bağlı olarak, uyuşmazlığın esasına ilişkin ilk beyanın verilmesinden önce, mahkeme tarafından tahkim sözleşmesinin batıl ve hükümsüz, geçersiz veya uygu-

---

* *Şubat 2014 tarihli Makale*

¹ Ziya AKINCI, Milletlerarası Tahkim, İstanbul 2013, s.122.

lanması imkânsız olması kaydıyla, tarafların mahkemece tahkime yönlendirileceğini belirtir.

Milli kanunların çoğunda Model Kanun'un düzenlemesine benzer tahkim itirazına ilişkin maddeler bulunur ve ilgili maddeler tahkim anlaşmasının varlığının, geçerli olduğunun ve etkin bir şekilde uygulanabileceğinin davalı tarafından ileri sürülmesini şart koşar. Tarafların tahkime başvurmaktan feragat etme hakları bulunduğu mahkemeler tahkim şartını kendiliğinden gözetme yükümlülüğünü taşımazlar. Davalının tahkim anlaşmasını ileri sürmemesi davalının tahkimde ısrar etmeyeceğini ve zımnen davacının uyuşmazlığı mahkemelere taşıma iradesini kabul ettiğini gösterir². Genellikle kabul edilen davanın esasına girmeden tahkime ilişkin itirazın yapılmasıdır.

Model Kanun'un düzenlemesinden esinlenen 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu ("MTK")'nin 5. maddesi de tahkim anlaşmasına karşı, bir mahkemede dava açılması halinde, davalının ileri sürebileceği tahkim itirazını düzenler. İlgili madde uyarınca tahkim anlaşmasının konusunu oluşturan bir uyuşmazlıkta dava mahkemede açılmışsa; karşı taraf, tahkim itirazında bulunabilir. Tahkim itirazının ileri sürülmesi ve tahkim anlaşmasının geçerliliğine ilişkin uyuşmazlıkların çözülmesi, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun ilk itirazlara ilişkin hükümlerine tabidir. Bu madde uyarınca tahkim itirazı bir ilk itiraz olarak düzenlenir³ ve bu itirazı davalı ileri sürebilir. Davalının tahkim itirazını yapma yetkisi belirli bir süre limiti ile sınırlandırılır. Süresi içinde tahkim itirazı ileri sürülmezse, mahkeme uyuşmazlığı çözebilir ve bundan sonra taraflar uyuşmazlığın mahkemede çözümüne karşı koyamaz⁴. Tahkim itirazının kabulü halinde MTK m.5'de belirtildiği üzere dava usulden reddedilir ve davanın esasına girilmez.

² **Julian D M LEW, Loukas A MISTELIS, Stefan M KRÖLL**, Comparative International Commercial Arbitration, Kluwer Law International 2003, s. 340.

³ HMK'nın yürürlüğe girmesinden önceki dönemde tahkim itirazı ilk itiraz olarak kabul edilmekteydi. HMK ile beraber tahkim itirazı ilk itiraz olarak kabul edilmiştir ancak Yargıtay 11. H.D. 16.01.2012 tarih, 2011/15015 E., 2012/178 K. sayılı kararında ilk itiraz olarak ileri sürülmeyen tahkim itirazının davacının açık/zımni muvafakati ile ileri sürülebileceğini ifade etmiştir. Nuray Ekşi ise süresi içinde yapılmayan tahkim itirazının sonradan ileri sürülmesinin ancak davacının açık muvafakati ile mümkün olduğunu belirtir bkz. **Nuray EKŞİ**, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Tahkim, İstanbul 2013, s. 121- 122.

Mahkemenin Tahkim Anlaşmasının Geçerliliğini İnceleme Ölçüsü

Tahkim itirazı çoğunlukla bütün milli kanun düzenlemelerinde kendine yer bulmakla birlikte tahkim şartının geçerliliğinin mahkemelerde ne derece bir incelemeye tabi tutulacağı, bir başka deyişle “denetimin ölçüsü” farklı ülkelerde farklı düzenlemelere tabidir.

Bu konuda genellikle iki görüş öne sürülmektedir. Bunlardan ilki mahkemelerin tahkim anlaşmasına ilişkin tam bir denetim yapması ve tahkim anlaşmasının geçerli olup olmadığını çözümlemesine ilişkin öne sürülen görüştür. Örneğin Amerikan mahkemeleri New York Konvansiyonundaki kriterleri göz önünde bulundurarak geçerli bir tahkim anlaşmasının olup olmadığına ilişkin tam bir incelemeye gitmektedir. Ayrıca Model Kanun m. 8 de tahkim anlaşmasının varlığının, geçerli olduğunun ve etkin bir şekilde uygulanabileceğinin tahkim itirazı sonucunda mahkemece değerlendirilmesini şart koşar. Bu madde kimi ülkelerde dar yorumlanmakla birlikte, Model Kanun’un yazım sürecinde batıl ve hükümsüz kelimeleri önüne “açıkça” ifadesinin konulması kabul edilmemiş ve tam bir incelemenin daha uygun olacağı ifade edilmiştir. Buna uygun olarak Yargıtay 9. Hukuk Dairesi bir kararında “*Mahkemece davacı tarafın tahkim şartını içeren sözleşmenin geçerli olup olmadığı itirazı üzerinde durulmamış, bu konuda davacının delilleri toplanmamıştır. Belirtmek gerekir ki, geçersiz tahkim sözleşmesine dayanılarak görevsizlik kararı verilemez. Bu nedenle, davacı tarafın bu iddiası üzerinde durulmalı, bu konuda kanıtlar toplanmalı ve sonucunda göre karar verilmelidir*” demiştir⁵.

Bu konudaki ikinci görüş ise mahkemelerin ilk bakışta, görünüşte (*prima facie*), derinlemesine bir tahkikat yapmadan tahkim anlaşmasının geçerli olup olmadığını değerlendirmesi gerektiğini savunan görüştür. Burada öne çıkan görüş milletlerarası tahkimin, uyumsuzlukların çözümünde ülke mahkemelerine nazaran sahip olduğu öncelik ve üstünlük anlayışına dayanır⁶. Bu görüşün savunucuları tahkim sürecinin uza-

⁴ Hakan Pekcanitez, Oğuz ATALAY, Muhammet ÖZEKES, Medeni Usul Hukuku, Ankara 2013, s. 542.

⁵ <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>.

⁶ Bilgehan YEŞİLOVA, Milletlerarası Tahkimin Hukuki Niteliği Üzerine Düşünceler ve Güncel Gelişmeler, TBB Dergisi, Sayı 76, 2008, s. 124.

masına karşı çıkmakta ve mahkemede bu sürecin çok uzatılacağını ve tahkimin işlevini yitireceğini savunmaktadır. Fransız hukukunda da bu görüşe yer verildiği görülür. Fransız Usul Kanunu madde 1458 de bu görüşü yansıtır ve düzenlemeler arasındaki en katı hükümlerden birini içerir. İlgili madde uyarınca tahkim sözleşmesine dayalı olarak bir tahkim mahkemesi önünde uyuşmazlık bulunuyorsa ve bu uyuşmazlık devlet mahkemeleri önüne taşınırsa, mahkeme kendini yetkisiz addetmelidir. Eğer uyuşmazlık henüz tahkim mahkemesi önüne gelmemişse, tahkim anlaşması açıkça hükümsüz ve geçersiz değil ise, devlet mahkemesi yine de kendini yetkisiz addetmelidir. Dolayısıyla Fransız hukukunda mahkemeler tahkim itirazı halinde tahkim anlaşmasını yalnızca üstünlükünü inceleyebilmekte ve anlaşmanın var olduğuna karar verirlerse itirazı kabul edebilmektedirler. Tahkim anlaşmasının geçerliliğini inceleme yetkisi asıl olarak tahkim mahkemelerine bırakılmıştır.

Sonuç

Tahkim tarafların iradi olarak aralarındaki uyuşmazlıkları devlet mahkemeleri yerine hakem adı verilen kişilerce tahkim mahkemelerinde çözülmesi esasına dayanır. Bu bağlamda taraflardan birinin tahkim anlaşmasına tabi bir konuda devlet mahkemelerinde dava açması halinde davalı tahkim itirazında bulunabilir. Tahkim itirazı milli kanunlarda ve tahkime ilişkin milletlerarası düzenlemelerde düzenleme alanı bulur ve tarafların uyuşmazlığı tahkim uyarınca çözmeyi kararlaştırmasına rağmen bir tarafın devlet mahkemesine başvurması halinde diğer tarafa itiraz hakkı verilmesi önemlidir. Zira çoğunlukla tahkim yargılamasını sabote etmek isteyen taraf devlet mahkemesine başvurarak yargılamanın sürüncemede kalmasına çalışır. Bu bağlamda tahkim itirazı ve itiraza karşın mahkemelerin yaptığı denetimin ölçüsü tahkim yargılamasının etkin olmasında önem kazanacaktır. Tahkim itirazında tahkim anlaşmasının geçerliliğini denetleme ölçüsüne ilişkin iki görüş ileri sürülmüştür. Bunlardan ilki tahkim anlaşmasının mahkeme tarafından tam denetimi iken diğeri tahkim anlaşmasının mahkeme tarafından ilk görünüş çerçevesinde geçerliliğinin değerlendirilmesi esasına dayanır. Yargıtay'ın genellikle tahkim anlaşmasının geçerliliğinin değerlendirilmesinde "tam denetimi" öne çıkardığı belirtilmelidir. Tam denetimin tahkim prosedürünün uzattığını ve milletlerarası tahkimin önemi karşısında bir engel olduğunun ileri sürülebilir.

ICC Tahkiminde Tarafların Sulh Olması ve Rızai Kararlar*

Av. Ezgi Babur

Milletlerarası Ticaret Odası (“ICC”) verilerine göre, ICC tahkim davalarının yaklaşık olarak yüzde kırk yedisi, nihai bir karar verilmeden geri çekilmektedir¹. Tarafların sulh olması durumunda taraflar, ek masrafların ortaya çıkmasını önlemek amacıyla, ICC Sekreteryası ve hakem mahkemesini derhal sulh olduğu konusunda bilgilendirmelidir. Sulh olmaları durumunda taraflar, tahkimin geri çekilmesini talep edebilirler. Bu durumda bir diğer seçenek de, hakemlerden “rızaî karar”² talep edilmesidir. Rızai kararlar bu makalemizde ele alınacaktır.

Genel Olarak

Rızai kararlar ICC Tahkim Kuralları’nın 32. maddesinde³ düzenlenir (“Kurallar”). Söz konusu madde uyarınca, dosyanın Kurallar’ın 16. maddesi uyarınca hakem mahkemesine iletilmesinden sonra tarafların sulh olması durumunda sulh olduğu, tarafların talep etmesi ve hakem mahkemesinin de bu talebi kabul etmesi durumunda, rızai bir karar haline getirilebilir.

Bilindiği üzere taraflar sulh olduktan sonra, tahkimin geri çekilmesini talep edebilir. Bu durumda da taraflar hakem mahkemesine bildirimde bulunmalı ve hakem mahkemesi de resmi olarak tahkimin sona erdiğine hükmetmelidir. Bu yönde bir bildirim alan ICC Tahkim Diva-

---

* *Mart 2014 tarihli Makale*

1 **Jason Fry, Simon Greenberg, Francesca Mazza**, *The Secretariat’s Guide to ICC Arbitration*, ICC Publication 729 (Paris, 2012), s. 323 (“Secretariat’s Guide”).

2 “Rızai karar” ifadesi, İngilizce’deki “awards by consent” ifadesinin Türkçe tercümesi olarak kullanılmıştır. Söz konusu ifade, İstanbul Ticaret Odası’nın Uluslararası Ticari Uyuşmazlıklarda Kurumsal Tahkimin Güncel Sorunları yayınında da bu şekilde tercüme edilmiştir. Kaynak: Uluslararası Ticari Uyuşmazlıklarda Kurumsal Tahkimin Güncel Sorunları, İstanbul Ticaret Odası Yayın No: 2004-16, İstanbul 2004.

3 Kurallar’a 2012 yılında yapılan değişiklikler kapsamında, söz konusu maddeye herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

nı, tahkim giderleri konusundaki kararını vererek davayı sonlandıracaktır⁴.

Ancak taraflar, tenfiz konusunda daha elverişli sonuçlar doğurması imkânından dolayı, sulh durumunun rızai karar haline getirilmesini talep edebilirler. Ayrıca rızai kararlara uyulmaması da, hakem mahkemesi ve ICC Tahkim Divanı tarafından yaptırıma tabi olarak değerlendirilebilir⁵.

Rızai Kararlara İlişkin Usuli Konular

Sulhun zamanlamasına ilişkin olarak, dosyanın hakem mahkemesine tevdi edilmesinden sonra gerçekleşmesi gerekmektedir. Bunun sebebi, ancak gerçek anlamda uyuşmazlıklar hakkında hakem kararı verilebilmesidir.

Rızai kararlar da hakem kararı niteliğinde olduklarından, diğer ICC kararları için aranan şartlara sahip olmaları gerekir. Özellikle; uyuşmazlığın nasıl çıktığı konusunda temel bilgiler, tahkim anlaşması, hakem mahkemesinin oluşumu, genel usuli bilgiler ve sulhun altyapısı da, konu ile ilgili ve bağlantılı olduğu ölçüde kararda yer almalıdır⁶. Eğer tahkim yeri hukukunun öngördüğü belli kurallar var ise, bu kuralara da uyulması gerekecektir.

Rızai kararlar; belli bir ödemenin yapılması, para birimi ve faiz oranı gibi, tarafların karşılıklı yükümlülüklerini hüküm altına alır. Bindiği üzere, Kurallar'ın 32/2. maddesi uyarınca tüm hakem kararlarının gerekçeli olması zorunludur. Ancak bu kural, rızai kararlara farklı bir şekilde uygulanacaktır. Hakem mahkemesinin kararında yer vermesi gereken gerekçeler, tarafların sulh olduğu ve rızai kararda yer alan hususlar hakkında anlaşmaya vardıklarıdır. Hakem mahkemesinin bunlardan başka herhangi bir gerekçe göstermesi zorunlu değildir⁷.

⁴ H. Lloyd, M. Darmon, J. P. Ancel, L. Dervaird, C. Liebscher, H. Verbist, *Drafting Awards in ICC Arbitrations*, ICC International Court of Arbitration Bulletin Vol.16/No.2 – Fall 2005, s. 38 (“Drafting Awards in ICC Arbitrations”).

⁵ Secretariat's Guide, s. 324.

⁶ *Drafting Awards in ICC Arbitrations*, s. 38.

⁷ Secretariat's Guide, s. 327.

Rızai kararlar hakkında bir başka husus da, tahkim masraflarının taraflar arasında paylaşılmasıdır. Hakem kararı, Kurallar'ın 37/4. maddesi uyarınca, tarafların masrafların paylaşımı konusundaki kararlarını da hüküm altına alır. Hakem mahkemesi, tarafları masrafların paylaşımı konusunda anlaşmaya davet edecektir. Bu masraflar, ICC Tahkim Divanı tarafından hükmedilen masrafları da kapsar.

Hakem Mahkemesinin Rolü

Hakem mahkemesi, ulaşılan sulh anlaşmasının usulüne uygun olarak hakem kararı haline getirilmesi konusunda taraflara destek olmalıdır. Ancak, taraflara sulh anlaşması konusunda danışmanlık yapmak hakemlerin görevi olmadığından, bu desteğin oldukça dikkatli ve hassas bir şekilde verilmesi gerekir. Bazı durumlarda sulh anlaşmaları, tahkimde ele alınan hususların ötesine geçebilir. Böyle bir sulh anlaşması da tarafların anlaşma sağlaması kaydıyla rızai karar kapsamında yer alabilir. Ancak, tahkim kapsamında yer almayan ek hususların da taraflarca uyuşmazlık kapsamına değerlendirilmiş olduğunun kararda açıkça belirtmesi gerekir⁸.

Hakem mahkemesi, sulh anlaşmasının eksik olması, anlamının açık olmaması veya ileride uyuşmazlık konusu olabilecek hususları içermesi durumunda tarafları uyarmalıdır⁹. Öte yandan, rızai kararların hakem mahkemesi tarafından verilen herhangi bir karara yer vermeme si gerektiğinin de altı çizilmelidir. Hakem mahkemesi, kararı tamamlamak amacıyla tarafların üzerinde karara varmadığı hususlar hakkında karar veremez¹⁰.

Hakem Mahkemesinin Rızai Karar Düzenlemeyi Reddetmesi

Kurallar'ın 32. maddesi hakem mahkemesine, rızai karar düzenlemek konusunda zorunluluk yüklememektedir. Hakem mahkemesinin rızai karar düzenlemeyi reddetmesi mümkündür; ancak bu durumun pratikte nadiren görüldüğünün de ifade edilmesi gerekir. Hakem mahkemesinin, tarafların her birinin kararın verilmesini talep ettiği konu-

---

⁸ Drafting Awards in ICC Arbitrations, s. 39.

⁹ Secretariat's Guide, s. 326.

¹⁰ Secretariat's Guide, s. 326.

sunda şüphesinin bulunmaması gerekir. Bu noktada tarafların susması veya zımnî kabul yeterli olmayacaktır¹¹.

Sulh anlaşmasının emredici kurallara veya kamu düzenine aykırı olması, veya tenfizinin mümkün olmaması ihtimalinin yanı sıra, tarafların her birinin kararı talep edip etmediklerinin denetlenmesi gibi hususlar hakem mahkemesi tarafından rızai karar düzenlenmesi konusunda dikkate alınabilecektir¹².

Sonuç

Tahkim dosyasının hakem mahkemesine iletilmesinden sonra tarafların rızai karar verilmesini talep etmeleri mümkündür. Rızai kararların ICC kararları bakımından zorunlu olan şekil şartlarına uyması gerekir. Rızai kararların da teknik anlamda hakem kararı olmalarından dolayı, tenfiz bakımından elverişli olabilmektedirler. Rızai kararlar tahkim uygulamasında hiç tartışmasız önemli bir yere sahiptir.

---

¹¹ Drafting Awards in ICC Arbitrations, s. 38.

¹² Secretariat's Guide, s. 326.

Türk Hukukunda Tahkimde Temsil için Özel Yetki*

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Giriş

Tahkimde temsil için yetki konusu, yetkinin bulunmadığı iddia edildiğinde gerek hakemlerin gerekse yerel mahkemelerin ele alması gereken öncelikli konulardandır. Zira yetkisizlik, tahkim anlaşmasının geçersiz olması, ilgili hakem kararlarının iptal edilebilirliği veya tenfiz edilememesine neden olabilir. Tahkim sözleşmesinin geçersizliği, tarafların, aralarında doğacak hukuki bir uyuşmazlığı tahkime götürme arzularına rağmen, uyuşmazlığın mahkemelerde çözümlenmesi sonucunu doğurur.

Türk hukukunda bir tarafın temsilci aracılığıyla tahkim anlaşması yapması veya tahkime başvurması için bir takım şartların yerine getirilmesi gerekir. İlgili tarafın iradi temsilcilerinin tahkim edebilmeleri için açıkça ve özel olarak yetkilendirilmeleri aranır.

Hukuk postasının bu ayki yazısı Türk hukukunda tahkimde temsil için aranan özel yetkiyi inceler.

Türk Hukukunda Tahkimde Temsil için Özel Yetki

Yetki ve vekâletnamenin kurulması, kapsamı ve sonuçları Türk hukukunda esas olarak iki temel kanunda, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu¹ (“TBK”) ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda² (“HMK”) düzenlenir.

HMK m. 71 ve devamı hükümleri, davaya vekâleti düzenler. HMK m. 72, davaya vekâlet hakkında mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu’nun

---

* *Aralık 2014 tarihli Makale*

¹ RG, 4 Şubat 2011, S. 27836. TBK 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girdi.

² RG, 4 Şubat 2011, S. 27836. HMK 1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe girdi.

(“Mülga BK”) temsile ilişkin hükümlerinin uygulanacağını belirtir³. HMK’nın devam eden hükümleri ise gerek davaya vekâletin kanuni kapsamını gerekse özel yetki verilmesini gerektiren halleri ele alır. HMK m. 74 uyarınca, vekilin bir takım işlemleri gerçekleştirmesi için açıkça özel olarak yetkilendirilmesi gerekir. “*Tahkim ve hakem sözleşmesi yap[mak]*” bu işlemlerdendir. Bu nedenle, genel nitelikli bir vekâletname, vekili tahkim konusunda açıkça yetkilendirmediği sürece, tahkim veya hakem sözleşmesi yapmak konusunda yetersiz kalır.

TBK m. 502 ve devamında vekâlet sözleşmesinin kurulması, hükümleri, kapsamı ve tarafların borçları düzenlenir. TBK m. 504/3 de özel olarak yetkilendirilmediği sürece vekilin bir takım işlemleri yapamayacağını belirtir. “*Hakeme başvur[mak]*” vekile özel yetki verilmesi gereken işlemler arasında sayılır.

Yukarıda anılan kanun hükümleri, iradi temsilcinin genel temsil yetkisine ve tahkim anlaşması yapma yetkisine sınırlamalar getirir. Dolayısıyla, genel bir yetki verilmesi veya genel vekâletnamenin imzalanması halinde, açıkça yetki verilmediği sürece vekil, asil adına tahkim anlaşmasının imzasını da içeren bir takım işlemleri yapamaz.

Tüzel Kişiler

Gerçek kişiler işlemleri bizzat gerçekleştirirken, hak ehliyeti olan tüzel kişiler, ehliyetleri kapsamında kalan işlemleri yetkili organları aracılığıyla yerine getirir. Tüzel kişinin yetkili organlarınca yapılmış işlemler bizzat tüzel kişi tarafında yapılmış kabul edilir, temsilciler aracılığıyla yapılan işlem sayılmaz. Bu nedenle, tüzel kişi adına işlem yapmaya yetkili organları oluşturan kişiler, temsilci sıfatıyla değil asil sıfatıyla işlem yaparlar.

Bir tüzel kişinin organlarının tahkim anlaşmasını imzalamak için özel olarak yetkilendirilmesi aranmaz. Zira organ, tahkim anlaşmasını bizzat asil sıfatıyla imzalar, temsilci sıfatıyla değil. HMK ve TBK’da aranan ve yukarıda incelenen özel yetki şartı, tüzel kişi organları bakımından sonuç doğurmaz. Bu nedenle bir anonim şirkette yönetim kurulu veya bir limited şirkette müdür tarafından imzalanan tahkim sözleşmesinde bu özel yetki aranmaz.

³ HMK m. 72’nin atf yaptığı Mülga BK, TBK tarafından ilga edilmiştir.

Bununla beraber tüzel kişinin üçüncü bir kişiyi iradi temsilcisi olarak ataması durumunda, söz konusu temsilcinin tahkim anlaşması veya tahkim şartı içeren bir sözleşmeyi bu tüzel kişi adına imzalayabilmesi için, özel olarak tahkim anlaşması yapma hususunda yetki verilmesi gerekir.

Tacir Yardımcıları

Tacir yardımcılarının tacir adına tahkim anlaşması yapma yetkisinin bulunup bulunmadığı da özel yetki gerekliliği bakımından dikkate alınmalıdır. Türk hukukunda tacir yardımcıları, bağımsız ve bağımlı tacir yardımcıları ile temsil yetkisini haiz olan ve olmayan tacir yardımcıları olarak sınıflandırılabilir. Bu sınıflandırma, söz konusu tacir yardımcısının asil tacir adına tahkim anlaşması yapma yetkisinin olup olmadığına da ışık tutacaktır.

Bağımlı ve temsil yetkisini haiz bir tacir yardımcısı olan ticari temsilci, işletme sahibinin, ticari işletmeyi yönetmek ve işletmeye ilişkin işlemlerde ticari temsil yetkisi ile kendisini temsil etmek üzere yetki verdiği kişidir (TBK m. 547). Ticari temsilci, işletme sahibinin *alter ego*'su olarak da nitelendirilir. Temsilcinin yapabileceği işlemlerdense, yapamayacağı işlemlerin belirtilmesi uygun olur. Nitekim temsil yetkisi sadece bir şubenin işleriyle veya birlikte temsil kuralı ile sınırlandırılabilir. Bu nedenle, ticari temsilcinin yetkisinin tahkim sözleşmesi yapmayı da kapsadığı kabul edilir.

Ticari vekil, işletme sahibinin, ticari temsilcilik yetkisi vermeksizin, işletmesini veya bazı işlerini yürütmek için yetkilendirdiği kişidir (TBK m. 551). Verilen yetki, işletmenin olağan işlemlerini kapsar. Ticari temsilcinin aksine yetkileri sınırlanabilir. Ayrıca açıkça yetki verilmedikçe dava açmak ve açılan davayı takip etmek de dâhil olmak üzere bir takım işlemleri yapamaz. Tahkim sözleşmesinin olağan işlemlerden sayılamayacağı, bu nedenle de açıkça özel yetki verilmedikçe ticari vekilin tahkim sözleşmesi yapamayacağı kabul edilir.

Komisyoncu ve simsarlar vekâlet hükümlerine tabidir (TBK m. 520/2 ve m. 532/2). Dolayısıyla tahkim sözleşmesi yapabilmeleri için özel olarak yetkilendirilmeleri gerekir.

Bağımsız tacir yardımcısı olan acenteler, bir sözleşmeye dayanarak, belirli bir yer veya bölgede sürekli olarak ticari işletmeyi ilgilen-

diren sözleşmelere aracılık etmeyi veya bu sözleşmeyi tacir adına yapmayı üstlenir (6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu⁴ (“TTK”) m. 102). Acentenin tacir adına sözleşme yapabilmesi için özel olarak yetkilendirmesi gerekir (TTK m. 107). Dolayısıyla, tahkim sözleşmesi yapabilmesi için de özel olarak yetkilendirilmesi zorunludur.

Özel Yetki Bulunmamasının Sonuçları

Yargıtay kararlarında, temsilcinin tahkim anlaşması akdedebilmesi için özel yetki bulunması aranır ve özel yetki olmaksızın yapılan tahkim sözleşmeleri geçersiz kabul edilir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 22.22.2012 tarihli ve 11-742/82 sayılı kararı⁵, yerel mahkemenin tahkim anlaşması bulunması sebebiyle görevsizlik kararı verdiği bir olayda “*Ayrıca, hangi hallerde vekile özel yetki verileceği, BK.nun 388/2. maddesiyle HUMK.63. maddelerinde belirtilmiştir. Buna göre vekilin tahkim sözleşmesi yapabilmesi için özel yetki verilmesi gerekir. Aksi halde müvekkili yapılan tahkim sözleşmesi hukuken geçersizdir.*” diyerek, özel mahkemenin bozma kararının isabetli olduğuna hükmetmiştir.

Öğretide, özel yetkinin bulunup bulunmadığının kamu düzenine ilişkin bir konu olduğunu ve hakemler ile mahkeme tarafından re’sen dikkate alınması ve yetkisiz temsilcinin (örneğin yetkisiz acentenin) tahkim anlaşması veya tahkim şartı içeren sözleşme yapması halinde tahkim anlaşmasının veya tahkim şartının geçersiz sayılması gerektiği savunulur.

Bu doğrultuda özel yetki olmaksızın temsilcinin imzaladığı tahkim anlaşmasına dayanarak verilecek bir hakem kararı iptal edilebilir veya bu kararın tenfizi engellenebilir. Zira tahkim anlaşmasının geçersizliği veya ehliyetsizlik New York Konvansiyonu olarak da bilinen Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve İcrası Hakkında Sözleşme'nin V/1/a maddesi uyarınca tenfiz engellerindedir. Türk hukukunda yetkisiz temsil ehliyetsizlikten farklı bir kavramdır ve kural olarak temsil olunan yetkisiz temsilcinin yaptığı işlem ile bağlı olmadığını iddia edebilir. Ancak tahkim uygulamasında ve New York Konvansiyonu m.

⁴ RG, 14 Şubat 2011, S. 27846. TTK 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girdi.

⁵ www.kazanci.com (erişim tarihi 5 Ocak 2015).

V/1/a'da “*incapacity*” olarak belirtilen şartta yetkisizlik ehliyetsizlik olarak kabul edilir. Öte yandan, New York Konvansiyonu m. V/2/b uyarınca hakem kararının tanınması ve tenfizinin kamu düzenine aykırılı kabul edilmesi de tenfiz engellerindedir.

Bununla beraber, tahkim süreci boyunca tahkim anlaşmasının geçersizliğini ileri sürmeyip, itirazı tenfiz aşamasında yapan tarafın bu itirazı hakkın kötüye kullanılması sayılabilir. Nitekim Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 09.04.2004 tarih ve 6774/3751 sayılı kararında⁶, vekilin özel yetki olmaksızın tahkim anlaşması yaptığına ilişkin itirazın ilk defa tenfiz aşamasında yapılmasını dürüstlük kuralına aykırı kabul ederek tenfizin reddi yönündeki yerel mahkeme kararını bozmuştur.

Ayrıca, özellikle uluslararası tahkim uygulamasında görünürdeki yetki (*apparent authority*) görüşü önem taşır. Bu görüşe göre, asil, karşı tarafa yetkisiz temsilcinin kendisini temsil etmeye yetkili olduğu izlenimini verirse, yetkisi olmamasına rağmen temsilcinin imzaladığı tahkim anlaşması ile bağlı kabul edilebilir. Keza, New York Konvansiyonu'nda tenfiz engelleri arasında yer alan “kamu düzeni” ifadesinin dar ve istisnai yorumlanması ve uluslararası, uluslararası, hukukun temel ilkesi niteliğinde kuralların kamu düzeni olarak kabul edilmesi gerektiği savunulur. Uluslararası tahkim uygulamasında da tahkime giden taraflardan birinin, karşı tarafın tabi olduğu hukuka uygun olarak özel yetkisinin bulunmaması sebebiyle dezavantajlı konumda kalması ve yetkiye ilişkin sınırlamaların uluslararası tahkimde kabul edilmemesi gerektiği kabul edilir.

Özel yetki olmaksızın imzalanan tahkim sözleşmesine bağlanan sonuçlar incelenirken, tahkim anlaşmasının temel sözleşmeden bağımsızlığı da dikkate alınmalıdır. Zira tahkim anlaşması bağımsız bir sözleşme olarak ya da başka bir sözleşmenin içinde tahkim şartı olarak yer alabilir; ancak her iki durumda da temel sözleşme ve tahkim anlaşması/tahkim şartı ayrı, bölünebilir ve bağımsız sözleşmeler olarak kabul edilir. Dolayısıyla temel sözleşmenin geçersiz olması tahkim anlaşmasının geçersizliği sonucunu doğurmaz. Aynı şekilde tahkim anlaşmasının geçersiz olması halinde dahi temel sözleşme hüküm ifade etmeye devam edebilir.

⁶ **Nuray Ekşi**, Milletlerarası Deniz Ticaret alanında “Incorporation” Yoluyla Yapılan Tahkim Anlaşmaları, İstanbul 2010, s. 69, 70.

Özel yetkinin bulunmaması, temsilci aracılığıyla imzalanan tahkim anlaşmasının geçersiz olması sonucunu doğurur. Bununla beraber, temel sözleşmenin imzası için özel yetkinin aranmadığı durumlarda temel sözleşme, tahkim şartı hariç olmak üzere, hüküm ifade etmeye devam eder.

Sonuç

HMK ve TBK iradi temsilcinin asil adına tahkim anlaşmasını imzalayabilmesi için özel yetki verilmesini şart koşar. Tacir yardımcılardan ticari temsilci, tacirin *alter ego*'su olarak kabul edildiğinden özel yetki verilmiş olması aranmaz. Tüzel kişinin yetkili organlarına da ayrıca özel yetki verilmesine gerek yoktur, zira organlar temsilci sıfatıyla hareket etmezler ve bizzat tüzel kişi adına işlem yapar. Bununla beraber, tüzel kişinin de iradi temsilci tayin etmesi halinde özel yetki kuralı bu temsilci bakımından da aranır.

Tahkim anlaşması, özel yetkisi bulunmayan bir temsilci tarafından imzalanması halinde, Yargıtay kararlarında kabul edildiği üzere geçersiz sayılır. Böyle bir sözleşmeye dayanarak verilecek hakem kararları iptal edilebilir veya bu kararların tenfizi reddedilebilir. Bununla beraber, tenfiz aşamasına dek bu itirazı ileri sürmeyen tarafın tenfiz engeli olarak sözleşmenin geçersizliğini savunması hakkın kötüye kullanılması sayılır.

Tahkim anlaşması temel sözleşmenin içinde bir tahkim şartı olarak akdedilse de aynı kural geçerli olur. Bununla beraber, tahkim şartının geçersizliği, temel sözleşmenin geçerliliğine etki etmez, zira tahkim şartı bağımsız ve ayrı bir sözleşme olarak değerlendirilir.

İstanbul Tahkim Merkezi*

Av. Leyla Orak Çelikboya

Tahkim Merkezleri

Küreselleşme, sınır ötesi işlemler ve uluslararası uyuşmazlıklar, uyuşmazlıkların çözümü için güvenilir bir yönteme ihtiyacı doğurur ve gittikçe milletlerarası tahkimin önemini artırır. Tahkim masraflarının çok yüksek olmasına rağmen, kurumlar, mahkeme önünde yürütülecek dava sürecine, kendi ihtiyaçlarına daha uygun olduğunu düşündükleri tahkimi tercih etmektedir¹.

Her ne kadar kurumsal olmayan (*ad hoc*) tahkim geçerli ve başvuru- rulan bir tercih olmayı sürdürse de, sözleşmelerin uyuşmazlıkların çö- zümüne ilişkin hükümleri genelde uyuşmazlıkların kurumsal tahkime göre çözümleneceğini düzenler. En çok tercih edilen kurumlar, başta Milletlerarası Ticaret Odası (“ICC”) tahkimi olmak üzere Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (*World Intellectual Property Organization* “WIPO”) ve Amerikan Tahkim Örgütü (*American Arbitration Association* “AAA”) gibi kurumsal tahkimlerdir. Ayrıca, Londra Milletlerarası Tah- kim Divanı (*London Court of International Arbitration* “LCIA”) ve Singapur Milletlerarası Tahkim Merkezi (*Singapore International Arbitration Center*) gibi tahkim kurumlarının sıklıkla tercih edilmeye başlanması da yeni tahkim merkezlerinin oluşmasına sebep olmuştur².

Özellikle tahkim masrafları, mesafe ve konum, bir alandaki uz- manlık veya ulusal mevzuatta yetkinlik gibi etkiler farklı farklı tahkim

---

* *Temmuz 2014 tarihli Makale*

¹ PriceWaterhouseCoopers ve Queen Mary Üniversitesi Milletlerarası Tahkim Okulu’nun 2013 yılı için gerçekleştirdiği tahkim anketinin sonuçları için bkz. <http://www.pwc.com/gx/en/arbitration-dispute-resolution/assets/pwc-international-arbitration-study.pdf> (erişim tarihi: 30 Tem- muz 2014).

² Tercih edilen kurumsal tahkimlerin dağılımı için bkz. WIPO teknoloji işlemlerinde uyuşmazlık- ların çözümü ile ilgili 2012 yılı milletlerarası anketin sonuçları için bkz. <http://www.wi- po.int/export/sites/www/amc/en/docs/surveyresults.pdf> (erişim tarihi: 30 Temmuz 2014).

kurumlarının seçiminde belirleyicidir. Örneğin, Türk hukukunun İsviçre hukukuna benzerliği, Türk taraflarca tahkim yerinin İsviçre, hatta uygulanacak tahkim kurallarının “İsviçre Tahkim Kuralları” olarak belirlenmesinde etkindir³. Kurumsal tahkim seçiminde seçeneklerin artması, yalnızca Avrupa ve Amerika ile sınırlı olmaksızın, Singapur ve Hong Kong’da olduğu gibi Asya’da da, tahkim merkezlerinin oluşmasına yol açar. Devletler, jeopolitik önemlerini ve tahkime elverişli alt yapılarını vurgulayarak kendi tahkim kurumlarının tanıtımını her geçen gün artırmaktadır.

Milletlerarası Finans ve Tahkim Merkezi olarak İstanbul

İstanbul yalnızca Türkiye’nin finans merkezi değildir; jeopolitik konumu ve gelişen ekonomisi sayesinde bulunduğu bölgedeki sınır ötesi işlemler bakımından öne çıkan, tanınmış ve kabul edilen bir merkez konumundadır. Yüksek Planlama Kurulu’nun 29 Eylül 2009 tarih ve 2009/31 sayılı kararı⁴ ile, beklendiği üzere, İstanbul milletlerarası finansın merkezi olarak belirlenmiştir ve İstanbul Uluslararası Finans Merkezi’nin (“İFM”) kurulması öngörülmüştür⁵. İFM’nin temel yapıtaşlarından biri ve Ekim 2009 tarihli İFM Stratejisi ve Eylem Planı’nda belirlenen ikinci önceliği, bağımsız, özerk ve maliyet, hız ve kararların kesinleşme süreci gibi konularda milletlerarası alanda rekabet edebilecek düzeyde bir kurumsal tahkim merkezinin kurulmasıdır⁶.

İstanbul Tahkim Merkezi Kanun Tasarısı

Kurumsal tahkim merkezi kurulması hedefi uyarınca, Bakanlar Kurulu Meclise 25 Mart 2013 tarihinde İstanbul Tahkim Merkezi Kanun Tasarısı’nı (“Tasarı”)⁷ sunmuştur. Tasarı, Adalet Komisyonu’ndan

³ Bkz. Prof. Dr. Ziya Akıncı, “Neden İstanbul Tahkim Merkezi?”, <http://journal.yasar.edu.tr/wp-content/uploads/2014/01/3-Ziya-AKINCI.pdf> (erişim tarihi: 30 Temmuz 2014).

⁴ 2 Ekim 2009 tarih ve 27364 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

⁵ Kasım 2009 tarihli “İstanbul Uluslararası Tahkim Merkezi Mi Oluyor?” yazısı için bkz. <http://www.erdem-erdem.com/articles/istanbul-uluslararası-tahkim-merkezi-mi-oluyor/> (erişim tarihi: 30 Temmuz 2014).

⁶ Bkz. <http://www.ifm.gov.tr/Shared%20Documents/IFM%20Stratejisi%20ve%20Eylem%20Plani.pdf> (erişim tarihi 30 Temmuz 2014).

⁷ Bkz. <http://www2.tbmm.gov.tr/d24/1/1-0758.pdf> (erişim tarihi: 30 Temmuz 2014).

çıkarak 15 Temmuz 2014 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi (“TBMM”) gündemine gelmiştir. Tasarı’nın kanunlaşma süreci ile ilgili kesin bir tahmin yapmak mümkün olmamakla ve siyasi gündemin gerisinde kalma riski bulunmakla beraber, İstanbul Tahkim Merkezinin 2015 yılında kurulması beklenmektedir.

Tasarı’nın hazırlık sürecinde çalışma grubu ICC, AAA ve LCIA de dâhil olmak üzere çok sayıda tahkim kurumunu incelemiş ve Alman Tahkim Derneği ile Çek Cumhuriyeti Ticaret ve Tarım Odası Tahkim Mahkemesi’ni model olarak belirlenmiştir. Tasarı, İstanbul Tahkim Merkezi’nin kuruluşunu, görevlerini, organlarını, yapısını düzenler ve ulusal ve milletlerarası uyuşmazlıklar için iki ayrı tahkim mahkemesinin kurulacağını öngörür.

Tahkim Kuralları

Tasarı, tahkim kurallarına veya İstanbul Tahkim Merkezi nezdinde uyuşmazlıkların nasıl çözüleceğine ilişkin hüküm içermez; yalnızca tahkim merkezinin yapısını düzenler. Tasarı uyarınca İstanbul Tahkim Merkezi’nin tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin kuralları belirleme ve tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerini tanıtmaya, teşvik etme ve destekleme görevleri vardır.

İstanbul Tahkim Merkezi’nin belirleyeceği tahkim kuralları Türkiye’de belirlenecek ilk kurumsal tahkim kuralları olmayacaktır. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (“TOBB”), İstanbul Ticaret Odası’nın (“İTO”) ve İzmir Ticaret Odası’nın da kurumsal tahkim kuralları bulunmaktadır. Ancak, her iki kurum da milletlerarası birer tahkim merkezi haline gelmemiştir. İTO tahkim kuralları, uyuşmazlığın taraflarından en azından birinin kendi üyesi olmasını arar, bu da kapsamının bölgesel olması sonucunu doğurmuştur. Ek olarak, bu kurallar uyarınca ancak ticari uyuşmazlıklar tahkime götürülebilir. Bu kurumlarda hakem olarak görev yapabilecek kişilerin sayısı da son derece sınırlıdır. Bu nedenlerle İstanbul Tahkim Merkezi’nin kurularak tahkim kurallarının oluşturulması önem arz eder.

Teşkilat

Tasarı uyarınca İstanbul Tahkim Merkezi, özel hukuk hükümlerine tabi bir tüzel kişi olarak kurulur. Merkez, genel kurul, yönetim kurulu,

denetçi, danışma kurulu, milli ve milletlerarası tahkim divanları ile genel sekreterlikten oluşur.

Merkezin organlarının oluşumunun üzerinde durulması gerekir. Tasarı uyarınca İstanbul Tahkim Merkezi'nin genel kurulunun görevleri arasında yönetim kurulunu seçmek ve tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kuralları ve bütçeyi onaylamak vardır.

Genel kurul toplamda 23 üyeden oluşur. Bu üyelerden altısı, hâlihazırda kurumsal tahkimi bulunan TOBB tarafından, üçü Yükseköğretim Kurulu'nca seçilir ve Adalet Bakanlığı, Sermaye Piyasası Kurulu, (eski adı ile) İstanbul Menkul Kıymetler Borsası ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun birer üye seçme hakkı vardır. Bu üye dağılımı, İstanbul Tahkim Merkezi'nin bağımsız ve özerk yapısına ilişkin şüphe doğurabilir niteliktedir zira birçok üye dolaylı olarak kamu tarafından belirlenir. Üstelik Tasarı'ya göre yalnızca beş üyenin hukukçu olması yeterlidir. Özellikle de genel kurulun, kuralları onaylama gibi yetkileri bulunduğu düşünüldüğünde, daha çok hukukçudan oluşması gerektiği görüşünderiz.

Tahkim Merkezi Olmak için Gerekenler

Tasarı, İstanbul'un milletlerarası olarak kabul gören bir tahkim merkezi olabilmesi için ancak bir başlangıç noktası oluşturur. Tahkim kuralları da atılacak ilk adımlardan biridir. Nitekim uygulamada sıkça başvuru kurumsal tahkim kuralları da birbirinden önemli ölçüde farklılık göstermez. İstanbul Tahkim Merkezi'nin benimseyeceği kuralların milletlerarası tahkime uygun olması ve kabul gören ve sürekli uygulanan kuralların göz ardı edilmemesi gerektiği aşikardır. Bununla beraber bir kurumsal tahkimin seçiminde, uygulanan kurumsal tahkim kurallarından ziyade tahkim yargılamasına bizzat etki eden, hakemlerin seçimi ve kararların tenfizi gibi konular belirleyicidir.

Bu nedenle, kurumun bağımsızlığı, bağımsız ve tarafsız hakemlerin atanması, uygulanacak hukukun tahkime elverişli olması ve yargının tahkime yaklaşımı önem kazanır.

4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu, büyük ölçüde tahkime dair UNCITRAL Model Kanunu'nu benimser. 1 Ekim 2011'de yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu da model kanun

ile uyumludur. Türkiye, diğer tahkime ilişkin anlaşmaların yanı sıra 1957 tarihli Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizine İlişkin Birleşmiş Milletler New York Konvansiyonu'na taraftır. Mevzuattaki bu uyuma ek olarak güncel içtihat da tahkime elverişli bir altyapı hazırlar. Bununla beraber tenfiz engellerinden hakem kararının belirli bir sürede verilme zorunluluğu ve kamu düzeni ile farklı mahkeme ve Yargıtay dairelerinin içtihadındaki uyumsuzluk gibi sebepler Türkiye'nin tahkime elverişli bir ülke olarak kabul edilmesine gölge düşürmektedir. Bu nedenle içtihadın uyumlu hale getirilmesi İstanbul Tahkim Merkezi'nin milletlerarası bir tahkim merkezi olarak kabul edilmesi için son derece önem taşır.

Tasarı'nın gerekçesinde de vurgulandığı üzere, İstanbul Tahkim Merkezi'nin bağımsız ve özerkliği de milletlerarası bir tahkim merkezi olarak kabul görmesi için gereklidir. Yukarıda da kısaca incelendiği üzere, genel kurulun hâlihazırda öngörülen oluşumu, yabancıların uyuşmazlıklarının çözümü için İstanbul Tahkim Merkezi'ni seçme aşamasında kurumun bağımsız olmadığı şüphesine düşmeleri sonucunu doğurabilir. Bu nedenle bu yapının gözden geçirilmesi düşünülebilir. Ek olarak, tahkim konusunda tecrübe ve uzmanlık, tanıtım, tutarlılık ve devamlılık da vazgeçilmez ve zaruridir.

Sonuç

Milletlerarası tahkim gittikçe sınır ötesi işlemlerde uyuşmazlıkların çözümü için tercih edilen bir yöntem haline gelmektedir. ICC, AAA, LCIA ve diğer kurumsal tahkimler tercih edilmektedir. Masraflar, güvenilirlik, bağımsızlık, hakemlerin seçimi, uzmanlık, konum, tahkime elverişlilik ve birçok farklı etken sebebiyle sözleşme tarafları uyuşmazlıklarının bu kurumsal tahkimlere göre çözülmesine karar vermektedir.

İstanbul'u bölgesel ve küresel finansın merkezi haline getirme amacını içeren İFM'nin vizyonu kapsamında, İstanbul'da milletlerarası tahkimin merkezi olacak bir kurumun oluşturulması planlanmıştır. Bu amaca uygun olarak, TBMM'nin gündemine alınan Tasarı, İstanbul Tahkim Merkezi'nin kuruluşu ve yapısını düzenler. Tasarı'nın kanunlaşması halinde kurulacak olan İstanbul Tahkim Merkezi'nin görevleri arasında tahkim kurallarını oluşturmak ve tahkimi teşvik etmek bulunmaktadır.

İstanbul'un milletlerarası tahkimin merkezi haline gelebilmesi için, tahkime elverişlilik, uzmanlık, özerklik ve bağımsızlık gibi çok sayıda etken aranacaktır. İstanbul Tahkim Merkezi'nin organlarının yapısı ve kimlerden oluştuğu, kurumun bağımsız olup olmadığının değerlendirilmesinde önem taşır. Bu nedenle Tasarı'nın ilgili hükümlerinin dikkatlice gözden geçirilmesi gerekir.

Kısaca, Tasarı'nın kanunlaşması ve İstanbul Tahkim Merkezi'nin kurulması başlı başına önemli dönüm noktaları olacaksa da, bu gelişmeler İstanbul'un, Cenevre, Zürih, Londra, Paris, New York, Singapur ve diğer merkezler gibi bir milletlerarası tahkim merkezi olarak kabul edilme sürecinin ilk adımlarıdır.

REKABET HUKUKU

Rekabetin Korunması Hakkında Kanun Tasarısı Yayımlandı*

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

13 Aralık 1994 tarih ve 22140 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’da (“Rekabet Kanunu”) değişiklik yapılmasını öngören Kanun Tasarısı (“Tasarı”) 23 Ocak 2014 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı’na sunuldu¹.

Rekabet Kanunu’nda değişiklik yapılmasını öngören ilk Tasarı (“İlk Tasarı”) 31 Temmuz 2008 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı’na sunulmuştu². Bu Tasarı’da 2008 yılından bu yana gerçekleşen gelişmeler dikkate alındı ve böylece İlk Tasarı’nın kapsamı genişletildi.

Bu makalede Tasarının tüm hükümleri değil sadece rekabet ihlalleri ve bu ihlallere uygulanacak yaptırımlar ele alınır.

Tasarı’nın Hazırlanma Nedenleri

Tasarı’nın hazırlanması başlıca iki nedene dayanır:

Avrupa Birliği’ne Uyum Süreci. Türkiye Avrupa Birliği (“AB”) üyeliğine aday bir ülkedir. Türkiye’nin bir gün AB üyesi sıfatını kazanabilmesi için, mevzuatını AB mevzuatıyla uyumlaştırması gerekir. Bu sebeple, son yıllarda mehz AB rekabet hukukunda yapılan değişiklik-

---

* ***Ocak 2014 tarihli Makale***

1 Tasarı’ya ulaşmak için bkz. <http://web.tbmm.gov.tr/gelenkagitlar/metinler/278800.pdf> (erişim: 05.02.2014).

2 İlk Tasarı’ya ulaşmak için bkz. <http://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0636.pdf> (erişim: 06.02.2014). Ayrıca, ilk Tasarı ile ilgili bkz. **ERDEM, Ercüment**: “*Rekabetin Korunması Hakkında Kanun Tasarısı ile Rekabet Hukukunda Yeni Bir Dönem Hedefi*”, Mayıs 2009, <http://www.erdem-erdem.av.tr/articles/rekabetin-korunmasi-hakkinda-kanun-tasarisi-ile-rekabet-hukukunda-yeni-bir-donem-hedefi/> (erişim: 06.02.2014).

lerin hukukumuzda aktarılması ve bu kapsamda Rekabet Kanunu'nun güncellenmesi gerekir.

İkincil Mevzuat ile Uyum. Rekabet Kanunu, 5 Kasım 1997 tarihinden bu yana uygulanır. Bu süre zarfında, ikincil mevzuatta pek çok yeni tebliğ çıkarıldı. 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ³ (“2010/4 sayılı Tebliğ”) gibi önemli tebliğlerde birçok değişiklik yapıldı. Bu değişikliklerin ise Rekabet Kanunu'na uygun olması esastır. Bu sebeple, Rekabet Kanunu'nun güncel gereksinimlere göre gözden geçirilmesi gerekir.

Tasarı'nın Getirdiği Yenilikler

Tasarı'da önemli değişiklikler ve yenilikler öngörülür:

“De minimis” Kuralı. Rekabet Kanunu'nun 4. maddesi kapsamında, AB mevzuatındaki “*de minimis*” uygulamasına paralel bir düzenleme getirilir. Bu çerçevede, Rekabet Kurulu (“Kurul”) tarafından önceden belirlenecek pazar payı ve ciro gibi eşiklerin aşılmaması durumunda, anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararları soruşturma konusu yapılamaz. Kurul bu konuda tebliğ çıkarabilir.

Bu değişiklik sayesinde, Kurul, rekabete daha fazla zarar veren ihlallere yoğunlaşabilecektir. Bu sebeple, değişikliğin uygun olduğu düşünülür.

Muafiyetin Genişletilmesi. Rekabet Kanunu'nun bireysel muafiyeti düzenleyen 5. maddesinin kapsamı genişletilir. Kanun'un çeşitli maddelerinde yer alan muafiyet hükümleri bir araya getirilir. Muafiyet şartına bağlanabilir ve/veya muafiyet kararı ile birtakım yükümlülükler öngörülebilir. Ayrıca, grup muafiyeti kapsamındaki anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararlarının bireysel muafiyet koşullarıyla “*bağdaşmaz etkilere*” sahip olduğu saptanırsa, Kurul bunları grup muafiyeti kapsamı dışına çıkarabilir.

Yapılan değişikliklerin daha çok rekabetçi piyasayı korumaya yönelik olduğu açıktır. Bununla beraber, “*bağdaşmaz etki*”nin ne anlama geldiğinin ikincil mevzuatta açıklanması ve ikincil mevzuatın bu deği-

³ 2010/4 sayılı Tebliğ'e ulaşmak için bkz. http://www.rekabet.gov.tr/File/?path=ROOT%2fDocuments%2fTebli%C4%9F%2f2012_3.pdf (erişim: 05.02.2014).

şiklik ışığında gözden geçirilmesi gerekir. Nitekim 29 Ocak 2014 tarihinde Rekabet Kurumu'nun ("Kurum") resmi internet sitesinde yayımlanan Muafiyetin Genel Esaslarına İlişkin Kılavuz'da⁴ da "bağdaşmaz etki" prensibine yer verilmez.

Yoğunlaşma işlemleri, Bildirimi ve İncelenmesi. Rekabet Kanunu'nun 7. maddesinde düzenlenen birleşme ve devralmalar, yoğunlaşma işlemleri olarak tanımlanır ve yeniden düzenlenir. Bağımsız bir iktisadi varlığın tüm işlevlerini kalıcı olarak yerine getirecek bir ortak girişimin oluşturulması da yoğunlaşma sağlar. Yoğunlaşmaların rekabeti bozucu etkilerinin saptanmasında "hâkim durum" testi yerine AB mevzuatına uygun olarak "etkin rekabetin önemli ölçüde azalması" testi kabul edilir.

Yoğunlaşmanın yol açabileceği rekabet sorunlarının giderilmesi amacıyla Kurul teşebbüslere şartlı izin verebilir.

Yapılan değişiklikler, bizim de eleştirdiğimiz birçok konuya hukuki zemin yaratması açısından olumludur ve 2010/4 sayılı Tebliğ gibi ikincil mevzuat ile Rekabet Kanunu arasındaki uyumu da sağlar. Bununla beraber, ilgili madde çok ayrıntılı bir düzenleme öngörür. Örneğin, maddede hangi hallerin kontrolde kalıcı şekilde değişikliğe yol açacağı belirtilir. Oysa bunlar, 2010/4 sayılı Tebliğ'de olduğu gibi, ikincil mevzuat ile düzenlenebilir. Bu sebeple, maddenin sadeleştirilerek sadece esaslı noktaları içermesinin daha uygun olacağı kanısındayız.

Menfi Tespit. Menfi tespit kurumu Tasarı'dan çıkartılır ancak neden çıkartıldığı gerekçede açıklanmaz. Bu değişikliğin nedeni Kurum'un iş yükünü azaltmak olabilir. Zira teşebbüsler, grup muafiyeti ve bireysel muafiyete ilişkin ikincil mevzuat ışığında, rekabeti ihlal edip etmediklerini değerlendirebilir veya gerekirse Kurul'a başvurabilir. Menfi tespit kurumunun kaldırılma sebebinin madde gerekçesinde açıklanması uygun olurdu.

AB rekabet hukukunda da 1/2003 sayılı Tüzük ile menfi tespit uygulaması kaldırılmıştır. Bu sebeple, bu düzenleme ile AB rekabet hukuku ile de uyum sağlanır.

---

⁴ Muafiyetin Genel Esaslarına İlişkin Kılavuz'a ulaşmak için bkz. <http://www.rekabet.gov.tr/File/?path=ROOT%2fDocuments%2fG%C3%BCnce1%2fk%C4%B1lavuzlar%2fMUAFIYET%C4%B0N+GENEL+ESASLARI+KILAVUZU.pdf> (erişim: 05.02.1014).

Rekabet Savunuculuğu. Rekabetçi piyasanın düzgün ve etkili bir şekilde işleyebilmesi için, Kurul, Rekabet Kanunu'nda tanımlanan rekabet ihlalleriyle benzer etkiye sahip sonuçlar doğurabilecek idari işlem ve düzenlemeler hakkında kurum ve kuruluşlara veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına görüş verebilir veya bu tür işlemlerin iptali için Kurul kararı ile yargı yoluna başvurabilir.

Kurul zaten uzun zamandır kurum ve kuruluşlara görüş bildiriyordu. Bu madde ile Kurul'un davranışı yasal temele dayandırıldı.

İhlal Halinde Rekabetin Yeniden Tesisi. Bir rekabet ihlalinin saptanması durumunda, Kurul'un “teşebbüs veya teşebbüs birliklerine rekabetin tesisi için yerine getirilmesi ya da kaçınılması gereken davranışları ve teşebbüslerin belirli faaliyetlerini yahut ortaklık paylarını devretmeleri gibi yapısal tedbirleri” nihai kararında öngörebileceği düzenlenir.

Yürürlükte olan Rekabet Kanunu incelendiğinde, Kurul'un rekabetin eski haline getirilmesini talep edebileceği görülür. Dolayısıyla getirilen en büyük fark “yapısal tedbirlerin” de Kurul tarafından öngörülmesidir. Bu düzenleme tedbirlerin niteliğine açıklık getirmesi ve Kurul'un yetkisini belirtmesi açısından yerindedir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, Rekabet Kanunu'na aykırı işlemler geçersizdir. Tasarı'da da bu düzenleme aynen korunur (Tasarı m. 30). Rekabet hukukundaki “geçersizliğin” ise “mutlak butlan” olarak anlaşılması gerekir. Bu sebeple, işlem zaten baştan itibaren hiç yapılmamış sayılacağından, rekabet düzeninin ihlal öncesine uygun olarak yeniden kurulması gerekir. Kurul'a verilen bu yetkilerle rekabetin nasıl yeniden kurulacağı da belirlenir.

Uzlaşma. Tasarı'da rekabeti ihlal eden teşebbüslere Kurul ile işbirliği yapma imkânı tanınır. Aslında, bu husus ikincil mevzuat ile zaten düzenlenir. Zira Kartellerin Ortaya Çıkarılması Amacıyla Aktif İşbirliği Yapılmasına Dair Yönetmelik (“Pişmanlık Yönetmeliği”) 15 Şubat 2009 tarih ve 27142 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı⁵. Dolayısıyla bu hükmün Rekabet Kanunu'na dâhil edilmesi Yönetmelik için yasal temel oluşturur.

⁵ Pişmanlık Yönetmeliği'ne ulaşmak için bkz. <http://www.rekabet.gov.tr/File/?path=ROOT%2fDocuments%2fY%25c3%25b6netmelik%2fyonetmelik8.pdf> (erişim: 06.02.2014).

Bununla birlikte, Pişmanlık Yönetmeliği'nde “uzlaşma” kelimesi kullanılmaz. Aksine, “aktif işbirliği” veya “pişmanlık” kelimeleri kullanılır. Rekabet mevzuatında bir bütünlük yaratmak için, ilgili bölümün “aktif işbirliği” veya “pişmanlık” başlıklarının altında düzenlenmesi daha uygun olurdu.

Yaptırımlar. Tasarı'da, tıpkı yürürlükteki Rekabet Kanunu'nda olduğu gibi, cezai ve hukuki yaptırımlar öngörülür. Bu bölümde teşebbüs ve/veya teşebbüs birliklerine Kurul tarafından uygulanacak yaptırımlar incelenir.

- **Cezai Yaptırımlar.** Tasarı'da, cezai yaptırımlara ilişkin olarak esaslı bir değişiklik öngörülmez. Başka bir anlatımla, Rekabet Kanunu'nun ihlal edilmesi halinde, “ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idarî para cezası verilir”. Ancak bu hükmün hem AB rekabet hukukuna, hem de genel hukuk kurallarına uygun olmadığı kanısındayız. Nitekim “yılılık gayri safi gelirin” toplam yıllık gayri safi gelir mi yoksa sadece ihlalin gerçekleştiği iş kolundaki yıllık gayri safi gelir anlamına mı geldiği belirsizdir. Oysa AB rekabet hukukunda açıkça iş kolundaki yıllık gayri safi gelirin dikkate alınması gerektiği belirtilir. Bu düzenleme 20 Ocak 2014 tarihinde Kurum'un resmi internet sitesinde yayımlanarak kamunun görüşüne açılan “Rekabetin Korunması Hakkında Kanununun İhlali Halinde Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik Taslağı”⁶ ile de uyumlu değildir. Bu sebeple, bu hükmün değiştirilerek sadece ihlalin gerçekleştiği iş kolundaki yıllık gayri safi gelirin dikkate alınacağı belirtilmelidir.

Ayrıca, idari para cezasının hesaplanmasında “nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonun-

⁶ Rekabetin Korunması Hakkında Kanununun İhlali Halinde Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik Taslağı'na ulaşmak için bkz. <http://www.rekabet.gov.tr/default.aspx?nsw=SdE-ReVrahMk8KfxDspf7tQ==H7deC+LxBI8=> (erişim: 06.02.2014).

da” oluşacak yıllık gayri safi gelirin dikkate alınacağı belirtilir. Ancak AB düzenlemesi incelendiğinde, dikkate alınacak gelirin rekabet ihlalinin gerçekleştiği son yıla ilişkin olması gerektiği görülür. Bu düzenlemenin daha adil olduğu kuşkusuzdur. Zira teşebbüs veya teşebbüs birliğine verilecek idari para cezası ancak bu şekilde gerçekleştirilen rekabet ihlaliyle orantılı olabilir.

- **Hukuki Yaptırımlar.** Tasarı’da her türlü rekabete aykırılığın (rekabet ihlali, hâkim durumun kötüye kullanılması ve birleşme ile devralmalar yoluyla rekabetin ihlal edilmesi) sonucunun geçersizlik olduğu belirtilir. Rekabet Kanunu’nda ise geçersizlik sadece rekabet ihlali için düzenlenir. Geçersizlik yaptırımının tüm rekabete aykırılıklar için düzenlenmesi doğrudur. Zira, yukarıda açıklandığı üzere, geçersizlik “mutlak butlan” şeklinde anlaşılmalıdır. Başka bir anlatımla, yapılan anlaşma, davranış veya birleşme veya devralma işlemi baştan itibaren yapılmamış sayılmalıdır. Her türlü rekabete aykırılıkta, rekabetçi piyasanın korunması için, rekabetin eski haline tesisi gerekir.

Tasarı’nın gerekçesinde, rekabetin eski haline tesisi için Borçlar Kanunu’nun genel hükümlerinin uygulanacağı belirtilir.

Sonuç

Tasarı’ya AB rekabet hukukundaki düzenlemelerin ve ayrıca ikincil mevzuat ile getirilen yeniliklerin eklendiği görülür. Bununla beraber, başlıca aşağıdaki konulara dikkat çekilebilir:

- Tasarı’da yer alan madde gerekçeleri menfi tespit kurumunun kaldırılması gibi bazı durumlarda çok yetersizdir. Oysa gerekçe maddenin yorumlanması için çok önemlidir.
- AB rekabet hukuku ile Türk rekabet hukuku arasında hala farklılıklar mevcuttur. Örneğin, idarî para cezasının hesaplanmasında dikkate alınacak ciro iki hukuk sisteminde de farklıdır. Bu farklılıkların giderilmesi gerekir.
- Kurul’a “yapısal tedbir” öngörme yetkisi tanınır ve böylece ihlal halinde rekabetin nasıl yeniden tesis edileceği belirlenir.
- Rekabet Kanunu ile ikincil mevzuat arasında terim birliği sağlanmalıdır.

Ceza Yönetmeliği Taslağı Yayınlandı*

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunu'nun ("Rekabet Kanunu") "İdari Para Cezası" başlıklı 16. maddesinde Rekabet Kanunu'nun 4, 6 ve 7nci maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunan teşebbüs, teşebbüs birlikleri ve bunların yönetici ve / veya çalışanlarına idari para cezası verileceği düzenlenir.

Aynı maddede, verilecek idari para cezalarının saptanmasında kullanılacak kıstasların Rekabet Kurulu ("Kurul") tarafından çıkartılacak yönetmeliklerle düzenleneceği de belirtilir.

Bu kapsamda, Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik ("Ceza Yönetmeliği") 15.02.2009 tarih ve 27142 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi¹.

Ancak Ceza Yönetmeliği'nin uygulandığı beş yıllık süre zarfında Ceza Yönetmeliği'nin bazı konularda eksik kaldığı anlaşıldı². Bu sebeple, Ceza Yönetmeliği'nin yerine geçerek uygulamada karşılaşılan eksiklerin giderilmesi amacıyla Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun İhlali Halinde Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik Taslağı ("Ceza Yönetmeliği Taslağı") hazırlandı ve 17 Ocak 2014 tarihinde Rekabet Kurumu'nun resmi internet sayfasında yayımlanarak kamuoyunun görüşüne açıldı³.

* *Mart 2014 tarihli Makale*

¹ Ceza Yönetmeliği'ne ulaşmak için bkz. <http://www.rekabet.gov.tr/File/?path=ROOT%2fDocuments%2fY%25c3%25b6netmelik%2fyonetmelik9.pdf> (erişim: 27.03.2014).

² Ceza Yönetmeliği'ndeki eksiklikler için bkz. **ERDEM, Ercüment**: "Ceza Yönetmeliği, Avrupa Birliği Mevzuatına Gerçek Bir Uyum Mu Yoksa Bir İllüzyon Mu?", Hukuk Postası Mayıs 2012, <http://www.erdem-erdem.av.tr/articles/ceza-yonetmeliği-avrupa-birliği-mevzuatına-gerçek-bir-uyum-mu-yoksa-bir-illuzyon-mu/> (erişim: 27.03.2014).

³ Ceza Yönetmeliği Taslağı'na ulaşmak için bkz. <http://www.rekabet.gov.tr/File/?path=ROOT%2fDocuments%2fG%C3%BCncel%2fk%C4%B1lavuzlar%2fcezaaa.pdf> (erişim: 27.03.2014).

Neden Yeni bir Ceza Yönetmeliği?

Ceza Yönetmeliği'nde, Yönetmeliğin hazırlanma nedenleri “Genel Gerekçe”de açıklanır. Ancak Ceza Yönetmeliği Taslağı'nda herhangi bir genel gerekçe veya madde gerekçesi yoktur. Bununla beraber, Ceza Yönetmeliği Taslağı'nın hem uygulamadaki eksiklikleri gidermek, hem de mehz Avrupa Birliği rekabet hukukuna ayak uydurmak için hazırlandığı söylenebilir.

Yukarıda açıklananlar ışığında, Ceza Yönetmeliği Taslağı'na gerekçe eklenerek neden yeni bir düzenleme getirildiğinin açıklanması uygun olurdu.

Ceza Yönetmeliği Taslağı'nda Yenilikler Nedir?

Temel Para Cezasına İlişkin Yenilikler

- Rekabet Kanunu'nda, idari para cezası belirlenirken, teşebbüs veya teşebbüs birliğinin toplam yıllık cirosunun mu yoksa so-ruşturmaya konu faaliyete ilişkin yıllık cirosunun mu dikkate alınacağı açıklanmaz. Oysa Ceza Yönetmeliği Taslağı'nda idari para cezasının so-ruşturmaya ilişkin yıllık gayri safi gelirinin dikkate alınacağı belirtilir.

Yapılan bu değişiklik yerinde olmakla beraber, Rekabet Kanunu'na uygun değildir. Hâlbuki yönetmeliklerin kanunlara uygun olması gerekir. 23 Ocak 2014 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na sunulan Rekabet Kanunu'nda değişiklik yapılmasını öngören Kanun Tasarısı'nda⁴ (“Rekabet Kanunu Tasarısı”) da Ceza Yönetmeliği Taslağı'na uygun bir düzenleme getirilmemiş ve Rekabet Kanunu'ndaki düzenleme aynen korunmuştur. Bu nedenle, Rekabet Kanunu'nda acilen değişiklik yapılarak Ceza Yönetmeliği Taslağı'nda benimsenen ve doğru olduğu düşünülen ifadenin Rekabet Kanunu'na da aktarılması gerekir.

- İdari para cezasının hesaplanmasında dikkate alınacak cironun “...*nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan...*” ciro ol-

⁴ Kanun Tasarısı'na ulaşmak için <http://web.tbmm.gov.tr/gelenkagitlar/metinler/278800.pdf> (erişim: 27.03.2014).

duğu hem Rekabet Kanunu'nda, hem Ceza Yönetmeliği'nde, hem de Ceza Yönetmeliği Taslağı'nda belirtilir. Ancak, mehz Avrupa Birliği rekabet hukukunda, dikkate alınacak cironun teşebbüsün ihlale katıldığı son yılki cirosu olduğu açıkça belirtilir. Dolayısıyla, Ceza Yönetmeliği gibi, Ceza Yönetmeliği Taslağı da bu açıdan mehz Avrupa Birliği hukukuna uygun değildir.

Ceza Yönetmeliği'nin öngördüğu ve Ceza Yönetmeliği Taslağı'nda da aynen korunan bu düzenleme adil değildir. Nitekim teşebbüslerin rekabet ihlalini gerçekleştirdikleri yıldan sonra elde ettikleri ve ihlalle bağlantısı olmayan ciroları artabilir veya düşebilir. Bu durum da, teşebbüslerin, elde ettikleri kazanç ile orantılı idari para cezası almamalarına neden olabilir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, bu sistemin değiştirilerek, idari para cezasının hesabında, teşebbüslerin ihlale katıldıkları son yılki cirolarının dikkate alınması gerektiği düzenlenmelidir.

- Ceza Yönetmeliği'nde, rekabet ihlalinin bir ila beş yıl arası sürmesi halinde, idarî para cezasının yarı oranında, beş yıl veya daha fazla süren rekabet ihlalleri için ise, idarî para cezasının bir kat arttırılacağını öngörür. Oysa mehz Avrupa Birliği rekabet hukukunda, rekabete aykırılığın sürdüğu yıl sayısı kadar ceza verilmesi düzenlenir ve böylece aykırılığın süresiyle cezanın ağırlığı arasında doğrudan bir ilişki kurulur. Ceza Yönetmeliği'nin öngördüğu bu sistemin Avrupa Birliği mevzuatı ile örtüşmediği açıktır. Bu sistem nispi eşitlik ilkesine de uygun değildir. Zira cezaların arttırılması için belirlenen süre aralıkları çok geniştir. Başka bir ifadeyle, çok daha uzun süre rekabeti ihlal etmiş ve böylece daha uzun bir süre haksız kazanç elde etmiş bir teşebbüs ile kendisinden çok daha kısa süre rekabeti ihlal etmiş bir teşebbüsün cezaları aynı oranda arttırılır.

Ceza Yönetmeliği Taslağı'nda bu düzenleme terk edilerek Mehz Avrupa Birliği düzenlemesiyle uyumlu olarak idari para cezasının ihlalin gerçekleştii yıl sayısı ile çarpılarak belirleneceği öngörülür. Bu düzenlemenin yerinde olduğu kanısındayım.

- Ceza Yönetmeliği Taslağı incelendiğinde, ciro hesabı için 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliği'nin ("2010/4 sayılı

Tebliğ”) ciro hesaplanmasına ilişkin hükümlere atıfta bulunduğu görülür. Ancak Ceza Yönetmeliği ciro kavramı yerine “net satış” ve “gayri safi gelir” gibi birçok kavrama yer verir.

2010/4 sayılı Tebliğ ve bu Tebliğ’e dayanılarak hazırlanan Birleşme ve Devralmalarda İlgili Teşebbüs, Ciro ve Yan Sınırlamalar Hakkında Kılavuz incelendiğinde, sadece “ciro” teriminin kullanıldığı görülür. Bu kapsamda, mevzuatlar arasında yeknesaklığın sağlanması için Ceza Yönetmeliği Taslağı’nda yer alan ifadelerin de uyumlaştırılması ve sadece “ciro” teriminin kullanılması yerinde olurdu.

Bu kapsamda, Rekabet Kanunu’nun 16ncı maddesinin de buna uygun olarak değiştirilmesi ve Rekabet Kanunu Tasarısı’nda da aynı ifadenin benimsenmesi gerekir.

Ağırlaştırıcı Unsurlara İlişkin Yenilikler

Genel Olarak

Ceza Yönetmeliği’nde ağırlaştırıcı hallere en önemli durumlar örnek gösterilir ancak başkaca ağırlaştırıcı haller olabileceği öngörülür. Başka bir anlatımla, Ceza Yönetmeliği’nde ağırlaştırıcı sebepler için sınırlayıcı bir sayım yoktur.

Ancak bu sistem Ceza Yönetmeliği Taslağı’nda değiştirilir ve sınırlayıcı bir sayıma gidilir. Bu kapsamda üç adet ağırlaştırıcı neden sayılır. Bu nedenler (1) ihlalde lider olmak veya ihlale zorlamak, (2) Kurul tarafından verilen taahhütlere uymamak ve (3) ihlali tekrarlamaktır.

Yeni düzenlemenin doğru olduğunu düşünüyorum. Zira Türk ceza hukukunda cezayı hafifletici ve ağırlaştırıcı nedenler kanunda açıkça sayılır. Nitekim kanunda açıkça yazılmış olmadıkça cezalar ne arttırılabilir, ne eksiltilebilir, ne de değiştirilebilir (TCK m. 61/10). Aksi bir düzenleme “suçta ve cezada belirlilik” ilkesine aykırılık oluşturur. Ağırlaştırıcı nedenlerin açıkça belirlenmemiş olması, cezada keyifliğe neden olabilir.

“Tekerrür” Hükümü

Ceza Yönetmeliği Taslağı’nda, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren aynı teşebbüs tarafından sekiz yıl içinde yeniden bir rekabet ihlali

yapılması halinde, cezanın her bir ihlal için bir katına kadar artırılabilceği düzenlenir. Başka bir anlatımla, Ceza Yönetmeliği Taslağı'nda öngörülen hüküm genel tekerrür hükmüdür. Bu hüküm tekerrür eden rekabet ihlallerinin niteliğini dikkate almaz. Ancak genel tekerrür hükmü yerine özel tekerrür öngörülmesi daha yerinde olurdu. Böylece aynı rekabet ihlalinde bulunanlara tekerrür hükmü uygulanırdı. Aksi halde, Rekabet Kanunu'nun herhangi bir maddesini ihlal eden teşebbüs farklı bir ihlalde ağırlaştırılmış cezayla karşılaşacaktır.

Hafifletici Unsurlara İlişkin Yenilikler

Ceza Yönetmeliği Taslağı'nda, ağırlaştırıcı sebeplerin aksine, hafifletici sebepler tahdidi olarak sayılmaz. Bu düzenleme hem amaca uygun, hem de mehz Avrupa Birliği mevzuatı ile paraleldir.

İdari Para Cezasının Alt - Üst Sınırına İlişkin Yenilikler

Ceza Yönetmeliği'nde, Rekabet Kanunu'na tamamen aykırı bir şekilde, teşebbüs veya teşebbüs birliklerine verilecek idari para cezasının %2 ila %4 arasında, gerçek kişilere verilecek idari para cezasının ise %3 ila %5 arasında olacağı yer alır.

Ceza Yönetmeliği Taslağı'nda bu aykırılık tamamen giderilir ve Rekabet Kanunu'na uygun olarak teşebbüs ve / veya teşebbüs birliklerine verilecek idari para cezasının teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin iş kolundaki cirolarının %10'u, gerçek kişilere verilecek idari para cezasının ise teşebbüs veya teşebbüs birliğine verilen cezanın %5'ini aşmayacağı düzenlenir. Bu düzenlemenin isabetli ve doğru olduğu görüldüğüdür.

Rekabet İhlallerinde Caydırıcılık

Ceza Yönetmeliği Taslağı yeni bir hüküm öngörerek cezaların caydırıcı olmasını hedefler ve bu sebeple, "*cirosunun kayda değer bir kısmını ihlalle ilişkili mal veya hizmetlerin satışları dışındaki satışlardan elde eden teşebbüsler*"in para cezalarının artırılabilceğini düzenler. Ancak bu hüküm, para cezalarını ilgili ürün pazarı cirosuna bağlayan Ceza Yönetmeliği Taslağı'nın yeni sistemiyle uyumsuzdur. Ayrıca hükümde Kurul'un ne ölçüde artırım yapacağı da belirtilmez. Bu eksiklik keyfi uygulamalara da yol açabilir.

Ceza Yönetmeliği Taslağı Kimlere Uygulanır?

Birleşme veya Devralma İşleminin Tarafları

Ceza Yönetmeliği Taslağı açıkça birleşme veya devralmaların da Taslak kapsamında olduklarını ifade eder. Bu düzenleme 2010/4 sayılı Tebliğ ile tam bir yeknesaklık yaratır. Zira 2010/4 sayılı Tebliğin 10ncu maddesi, (1) talep edilen bilgilerin tam ve doğru olarak verilmesi ve (2) izne tabi birleşme ve devralma işleminin Kurul'un izni olmaksızın gerçekleştirilmesi halinde Rekabet Kanunu'nun 16ncı maddesi uyarınca idari para cezası uygulanacağını öngörür.

Rekabet İhlaline İştirak Edenler

Ceza Yönetmeliği Taslağı'nda, Kabahatler Kanunu'nun 14ncü maddesine atıfta bulunularak, rekabet ihlaline iştirak eden teşebbüsler için de Kabahatler Kanunu uyarınca idari para cezası verileceği düzenlenir.

Rekabet Kanunu'nda ise, Kabahatler Kanunu'nun 17/2nci maddesine atıfta bulunulur ve idari para cezasının belirlenmesinde Kurulu'un ihlalin tekrarı veya süresi gibi unsurları dikkate alacağı belirtilir.

Görüldüğü üzere, Ceza Yönetmeliği Taslağı'nda bulunulan atfın Rekabet Kanunu'nda herhangi bir dayanağı yoktur. Bu nedenle Rekabet Kanunu'nda değişiklik yapılması ve Kabahatler Kanunu m. 14'e atıfta bulunulması gerekir.

Teşebbüs ve / veya Teşebbüs Birliği Yöneticileri ve Çalışanları

Ceza Yönetmeliği'nde, "*kartelde belirleyici etkisi saptanan teşebbüs yöneticileri ve çalışanları*"na idari para cezası verilebileceği düzenlenir. Bununla birlikte, Ceza Yönetmeliği'nde "belirleyici etki"nin ne olduğu tanımlanmaz.

Bu eksiklik Ceza Yönetmeliği Taslağı'nda giderilir. Zira Ceza Yönetmeliği Taslağı, "*koordinasyon, organizasyon, teşvik ve ikna gibi eylemlerle ihlalin oluşmasında veya uygulanmasında aktif rol oynayan*" teşebbüs yöneticileri ve çalışanlarına idari para cezası verileceğini düzenler. Bu düzenlemenin yerinde olduğu ifade edilmelidir.

Yukarıdakilere ek olarak belirtmek gerekir ki, yönetici ve çalışanlar için herhangi bir hafifletici veya ağırlaştırıcı sebep öngörülmez.

Oysa Kurul'un takdir yetkisini doğru kullanabilmesi için ağırlaştırıcı ve hafifletici nedenlerin öngörülmesi uygun olurdu.

Ceza Yönetmeliği Taslağı Ne Zaman Yürürlüğe Girer?

Ceza Yönetmeliği Taslağı bir cezai düzenleme öngörür. Bu sebeple, ceza hukukunun genel ilkelerine tabidir. Ceza hukukunun temel ilkelerinden biri de *lex mitior* veya *lehe kanunun geçmişe uygulanması* ilkesidir. Bu halde, Ceza Yönetmeliği zamanında açılmış ancak henüz sonuçlanmamış soruşturmalar için hangi cezai düzenleme daha lehe ise, o düzenleme uygulanacaktır.

Sonuç

Rekabet Kurumu'nun uygulamadaki eksiklikleri gözeterek rekabet hukuku mevzuatını güncellemesi takdir ile karşılanmalıdır. Ceza Yönetmeliği'nin uygulanma süresi boyunca edinilen tecrübelerden yararlanılarak gözden geçirilmesi ve bu yönde Ceza Yönetmeliği Taslağı'nın görüşe sunulması da bu çalışmaların sonucudur.

Belirtmek gerekir ki, Ceza Yönetmeliği Taslağı, Ceza Yönetmeliği'ndeki birçok aksaklığı giderir. Bununla birlikte, başlıca aşağıdaki hususların da gözden geçirilmesi önerilir:

- Ceza Yönetmeliği Taslağı'na genel gerekçe ve madde gerekçeleri eklenmesi;
- Ceza Yönetmeliği Taslağı ve Rekabet Kanunu Taslağı arasında dil ve içerik birliğinin oluşturulması;
- İdari para cezasının hesabında, teşebbüslerin ihlale katıldıkları son yılki cirolarının dikkate alınacağı belirlenmesi;
- Ağırlaştırıcı neden olarak genel tekerrür hükmü yerine özel tekerrür hükmü öngörülmesi;
- Caydırıcılık hükmünün kaldırılması;
- İştirak hükmünün çıkartılması veya Rekabet Kanunu'nda bu hükme dayanak yaratılması;
- Yönetici ve çalışanlar için ağırlaştırıcı ve hafifletici nedenlerin öngörülmesi.

Rekabet İhlali Nedeniyle Açılan Tazminat Davalarına İlişkin Yönerge Teklifi*

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Giriş

Avrupa Birliği'nin ("AB") ve üye devletlerin rekabet hukuku kurallarının ihlal edilmesi nedeniyle açılan tazminat davalarına ilişkin kurallar içeren Yönerge teklifi ("Yönerge Teklifi")¹ 17 Nisan 2014 tarihinde Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edildi. Yönerge Teklifi'nin kısa süre içerisinde AB Bakanlar Konseyi tarafından onaylanması bekleniyor. Yönerge Teklifinin onaylanması halinde, üye devletlerin Yönerge hükümlerini iç hukuklarına uygulamaları için iki yıllık bir geçiş süresi öngörülüyor.

Yönerge Teklifinin Hedefi

Yönerge Teklifi, AB rekabet hukuku kurallarının ihlali nedeniyle zarar gören kimselerin tam tazminat talep etmelerine olanak sağlar. Rekabet hukukunun ihlali, Avrupa Topluluğu Anlaşması m. 101 ile 102'nin veya yerel rekabet hukuku kurallarının ihlal edilmesi olarak belirtilebilir.

Ayrıca bu Yönerge Teklifi ile üye devletlerde; delil elde edilmesi, rekabete aykırılık halinde doğan zararların hesaplanması, tazminat davalarının açılmasına ilişkin engellerin ortadan kaldırılması; etkili toplu tazmin mekanizmasının eksikliğinin giderilmesi amaçlanır ve yansıtma/passing-on savunması hakkında açık kurallar getirilir.

---

* *Nisan 2014 tarihli Makale*

¹ Bkz. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0404:FIN:EN:PDF> (erişim: 29.04.2014).

Tam Tazminat Hakkı

Üye devletlerin rekabete aykırılık nedeniyle açılan tazminat davalarında uyguladıkları yerel hukuk kurallarının çeşitliliği ve farklılığı tazminat davası tarafları açısından bir takım yasal belirsizliklere neden olabilir. Yönerge Teklifi, bu farklılıkları gidermek amacıyla, rekabet ihlalden zarar görenlerin zararlarını tam tazmin etmelerine ilişkin bir etkili mekanizma getirir.

Yönerge Teklifinin 2 inci maddesi uyarınca, AB veya yerel rekabet hukuku kurallarının ihlali sonucunda zarar gören kimse, bu zararının tamamını tazmin etme hakkına sahiptir.

Tam tazminat, oluşan gerçek zarar, kar kaybı ve zararın oluştuğu tarihten tazminatın ödendiği tarihe kadar işleyen faizi içerir.

Delillerin İbrası

Rekabet ihlali nedeniyle açılan tazminat davalarında, davacılar ihlal ile zarar arasındaki nedensellik bağıını ispat ederken bir takım güçlüklerle karşılaşır. Söz konusu güçlüklerin giderilmesi amacıyla Yönerge Teklifinde bazı kolaylıklar öngörülür. Yönerge Teklifinin 5 inci maddesi uyarınca, eğer davacı davalının rekabet hukuku kurallarını ihlal etmesi nedeniyle zarara uğradığını gerçekçi deliller sunarak ve makul bir zemine dayandırarak gösterirse, yerel mahkemeler, davalı veya üçüncü kişilerin ellerindeki delilleri vermesine yönelik karar verebilir.

Bununla birlikte Yönerge Teklifi uyarınca, davalının talebi üzerine hâkim, davacının veya üçüncü kişinin de ellerindeki delilleri sunmasına ilişkin karar verebilir.

İbraz edilecek deliller, tarafların ve üçüncü kişilerin yasal menfaati uyarınca ve orantılılık ilkesi kapsamında her davanın özelliğine göre yerel mahkemeler tarafından belirlenir.

Delil ibrazına ilişkin sınırlamalar

Yönerge Teklifinin 6. maddesi uyarınca, (i) teşebbüslerin gizli kartelden haberdar olup, gizli kartelde rol aldıklarını rekabet otoritesine bildirdikleri kurumsal pişmanlık beyanları ve (ii) teşebbüslerin rekabet ihlaline iştirak ettiklerini rekabet otoritesine bildirdikleri başvuru olarak belirtilen iki çeşit belge için koruma sağlanır. Zira söz konusu bel-

gelerin ibrazı, pişmanlık programının ve başvuru usullerinin etkinliğini risk altına sokar. Yönerge Teklifi uyarınca, tazminat davalarında, yerel mahkemelerin bu belgelerin ibrazına ilişkin hiçbir şekilde karar veremeyeceği belirtilir.

Yaptırımlar

Mahkemenin delil ibrazına ilişkin verdiği karara uyulmaması ve uyulmasının reddedilmesi, ilgili delillerin yok edilmesi, gizli bilgilerin korunması hakkında verilen mahkeme kararına uyulmaması veya uyulmasının reddedilmesi veya delil ibrazına ilişkin hakların kötüye kullanılması hallerinde yerel mahkemeler; taraflar, üçüncü kişiler ve onların yasal temsilcilerine yaptırım uygulayabilir. Böylece deliller açısından yargılamanın güvenliği sağlanır.

Zamanaşımı Süresi

Yönerge Teklifi ile üye devletler arasında farklılık gösteren tazminat davalarına ilişkin zamanaşımı sürelerinde uyumluluk sağlanmaya çalışılır. Yönerge teklifinin 10. maddesi uyarınca, rekabet ihlalinin zarar gören kişiler rekabet ihlalinin bilmiyor veya bilebilecek durumda değilse zamanaşımı süresi işlemeye başlamaz; zamanaşımı süresi ihlalin öğrenilmesinden itibaren işlemeye başlar. Böylece, rekabet ihlalinin zarar gören kişilerin ihlali bilmeleri veya bilebilecek durumda olmalarından itibaren yeterli bir süre içinde (en az 5 yıl) tazminat davası açmaları mümkündür. Rekabet otoritesinin, rekabetin ihlali nedeniyle soruşturma yürütmesi veya yargılama aşamasında olması halinde zamanaşımı süresi askıya alınır. Bu askı süresi, ihlal kararının kesinleşmesinden veya yargılamanın sonlanmasından en erken 1 yıl sonra sona erer.

Eğer ihlale uğrayan kişiler, rekabet ihlali davranışını, söz konusu davranışın AB veya yerel rekabet hukukunu ihlal edecek nitelikte olduğunu, ihlalin belirli kartel üyeleri tarafından zarara neden olduğunu bilmiyor veya bilebilecek durumda değilse zamanaşımı süresi işlemeye başlamaz.

Müşterek ve Müteselsil Sorumluluk

Yönerge Teklifi sorumluluk rejimi hakkında da değişiklikler getirir. Yönerge teklifinin 11. maddesi uyarınca, birden fazla teşebbüsün

rekabeti birlikte ihlal etmesi halinde, bu teşebbüsler ihlalin doğurduğu zarardan dolayı müşterek ve müteselsil sorumludur.

Yönerge Teklifinde, pişmanlık programından yararlanıp rekabet otoritesi tarafından para cezasından muaf tutulan teşebbüsün sadece rekabet ihlali nedeniyle zarara uğrayan tarafların (doğrudan veya dolaylı müşterileri veya tedarikçileri haricinde), aynı ihlalde bulunan diğer teşebbüsler tarafından tam tazmin edilememesi halinde sorumlu tutulacakları belirtilir.

Zararın Hesaplanması

Yönerge Teklifi, rekabet hukukunun ihlal edilmesi nedeniyle zarara uğrayan kişilerin zararlarının hesaplanmasına ilişkin yardımcı düzenlemeler getirir. Yerel mahkemeler söz konusu zararın miktarını belirlemeye yetkilidir.

Bununla birlikte, rekabet ihlalinde bulunan teşebbüslere, rekabet ihlali nedeniyle doğan zararların kartellerden kaynaklanması varsayımını çürütme olanağı da sağlanır. Böylece, bundan sonra ihlali gerçekleştiren teşebbüsler bu varsayımı çürütüp, kartelin zarara neden olmadığını kanıtlayabilir.

Fiyat Artışının Yansıtılması ve Yansıtma/Passing-on Savunması

Rekabet ihlali sebebiyle hukuka aykırı olarak fiyat artışına maruz kalan doğrudan müşteriler (ilk alıcılar), bu fiyat artışına katlanmak yerine bu artışı kendi ürünlerinin alıcılarına yansıtabilirler. Böylece, doğrudan müşteriler zincirdeki bir sonraki halka olan doğrudan olmayan müşterilere (tüketici, perakendeci gibi) tamamen ve kısmen fiyat artışını yansıtırlar.

Böyle bir yansıtmanın söz konusu olması halinde, davalı (ihlalci teşebbüs), fiyat artışını kendi müşterilerine yansıtmaları nedeniyle davacının (doğrudan alıcı) gerçekte bir zarara uğramadığını iddia edebilir. Yönerge'nin 12. maddesi uyarınca, tazminat davasında, ihlalden doğan fiyat artışının tamamının veya belirli bir kısmının davacı tarafından yansıtılması iddiasıyla davalıya passing-on/yansıtma savunması olanağı sağlanır. Fiyat artışının yansıtıldığına ilişkin ispat külfeti her zaman ihlalci teşebbüstedir.

Bununla birlikte, yansıtmanın hesaplanmasında yerel mahkemeler yetkilidir.

Sonuç

Yönerge teklifi, kartelleşmeden zarar gören gerçek ve tüzel kişilerin dava yoluyla tazminat almasını kolaylaştırmaya yönelik olarak bir takım şartlar ve standartlar getirir. Ayrıca, üye devletlerin çeşitlilik gösteren uygulamalarına uyumluluk kazandırılması amaçlanır, yansıtma/passing-on savunması açık bir kurala bağlanır, delil elde edilmesi ve ibrazı, sorumluluk rejimine ilişkin olarak müşterek ve müteselsil sorumluluk hakkında düzenlemeler öngörülür. Bu Yönetmelik Taslağının yürürlüğe girmesinden sonra Türk rekabet hukuku üzerinde de etkili olacağı kuşkusuzdur.

Rekabet İhlali Nedeniyle Açılan Tazminat Davalarına İlişkin Yönergenin Türk Hukukuna Etkileri*

Prof. Dr. H. Ercüment Erdem

Giriş

Avrupa Birliği'nin ("AB") ve üye devletlerin rekabet hukuku kurallarının ihlal edilmesi nedeniyle açılan tazminat davalarına ilişkin kurallar içeren Yönergesi ("Yönerge")¹ 10 Kasım 2014 tarihinde Avrupa Birliği Bakanlar Kurulu ("Kurul") tarafından kabul edildi. Yönergenin 23. maddesi uyarınca, Yönerge Avrupa Birliği Resmi Gazetesinde yayınlanmasını izleyen yirminci günde yürürlüğe girer. Üye Devletler Yönerge hükümlerini kendi hukuk sistemlerine iki yıl içinde uygularlar.

Taslak Yönerge Nisan 2014 tarihli makalemde incelendi. Bu makalede Yönergenin Türk hukukuna olası etkileri ele alınır.

Rekabet Hukuku İhlallerinin Saptanmasında Yerel Mahkemelerin Rolü

Yönerge, rekabet ihlallerinin öncelikle her hangi bir yerel rekabet otoritesi veya Komisyon tarafından saptanmasına ilişkin bir kural içermez. Bunu aksine, Yönergenin giriş bölümünde (§ 13) açıkça "*tazminat hakkı bir rekabet otoritesi tarafından daha önce verilen ihlal bulgusuna bakılmaksızın tanınmıştır*" düzenlemesine yer verilir. Dolayısıyla, Yönergede öngörülen usul, rekabet hukukunun ihlal edilmesi sonucu zarar gören kişilere yerel mahkeme önünde zararlarının tazmini talep etme hakkı sağlar. Davacının ispatla yükümlü olduğu ihlali yerel mahkeme değerlendirebilir.

---

* Kasım 2014 tarihli Makale

¹ Lütfen bkz: http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/damages_directive_final_en.pdf.

Bu konu Türk hukukunda uzun tartışmalara neden oldu. Doktrin-deki bazı görüşler, Rekabet Kurumunun rekabet ihlallerinin saptanmasında uzmanlaşmış bir kurum olduğunu ve yerel mahkemelerin rekabet ihlallerini değerlendirecek yeterli deneyim, bilgi ve kadrodan yoksun olduklarını savundu. Bu görüşü savunanlara göre rekabet ihlali nedeniyle tazminat talepleri öncelikli olarak Rekabet Kurumunun rekabeti ihlal bulgusuna dayanmalıdır. Doktrindeki diğer görüşler ise yerel mahkemelerin rekabet ihlali değerlendirmesindeki rolünü ve gücünü savunurlar. Bu görüşte olanlar ayrıca mahkemelerin rekabet ihlali değerlendirmesini doğrudan veya Rekabet Kurulu kararının iptalini değerlendiren temyiz mercii olarak yapacak yetkili tek kurum olduğunu belirtirler. Bu nedenle uzun zaman alacak Rekabet Kurumu kararlarının beklenmesine gerek yoktur.

Yerel mahkemelerin yaklaşımları bu noktada farklılaşmaktadır. Bazı mahkemeler Rekabet Kurulunun rekabet ihlaline ilişkin kararına gerek duymaksızın tazminat taleplerini kabul ettiler. Bu mahkemeler kendi atadıkları bilirkişilerden yararlanarak rekabet ihlallerini değerlendirdiler ve kararlarını verdiler. Bazı mahkemeler ise Rekabet Kurumunun rekabet ihlaline ilişkin bir kararının yokluğunda, Rekabet Kurulu kararını bekletici mesele yaptılar ve davacının rekabet ihlalinin saptanması için Rekabet Kurumuna başvurmasına karar verdiler. Bu farklı görüşlere rağmen, mahkemelerin yaklaşımı, tazminat talebinin bir Rekabet Kurumu kararına dayanmadığı durumlarda, Rekabet Kurumunun değerlendirmesini bekletici mesele yapma yönünde yerleşmiş görünmektedir.

Mahkemelerin uygulaması Yönerge ile getirilen düzenlemeden farklı olmasına rağmen, kanımca bu uygulama, Rekabet Kurumunun deneyim ve bilgisi göz önüne alındığında, daha doğrudur. Birçok durumda, rekabet ihlalinin saptanması çok güçtür, yerel mahkemelerin sahip olamayacağı belirli bilgi ve deneyim gerektirir. Özellikle, kartellerin söz konusu olduğu durumlarda kartelin gizli yapısı ihlalin saptanmasını zorlaştırır. Rekabet Kurumu yerinde inceleme ve soruşturma gibi hukuk mahkemelerinin sahip olmadığı bazı yetkileri kullanır. Hukuk mahkemeleri kendiliğinden soruşturma yapamaz, tarafların iddia, savunma ve delilleriyle bağlıdır. Hâkim durumun kötüye kullanıldığı hallerde de, değerlendirme karmaşık ekonomik analizler ve modelleme gerektirebilir, söz konusu birikime yerel mahkemeler sahip değildir.

Zamanaşımı Süreleri

Davanın açılması için gerekli sürenin sağlanması amacıyla zama-
naşımı süreleri Yönergede açık bir şekilde düzenlenir. Yönergenin 10.
maddesi uyarınca, Üye Devletler zamaşımı sürelerine ilişkin kural-
lar öngörecektir. Bu kurallar zamaşımı sürelerin başlangıcını, süre-
sini, kesildiği veya durduğu halleri düzenler. Rekabet ihlalden zarar
gören kişiler rekabet ihlalini bilmiyorsa veya bilebilecek durumda de-
ğilse zamaşımı süresi işlemeye başlamaz; zamaşımı süresi ihlalin
öğrenilmesinden itibaren işlemeye başlar. Bu süre en az beş yıl olma-
lıdır. Rekabet otoritesinin rekabet ihlali nedeniyle soruşturmaya başla-
ması veya tazminatla ilgili rekabet ihlali nedeniyle işlem yürüttüğü du-
rumlarda zamaşımı süreleri durur. İhlal kararının kesinleşmesinden
veya yargılamanın sonlanmasından en erken 1 yıl sonra zamaşımı
süreleri tekrar işlemeye başlar. Bu madde rekabet ihlali nedeniyle za-
rar gören kişilere tazminat davası açmadan önce rekabet otoritesinin
yargı sürecini tamamlanmasını bekleme olanağı sağlar.

Yönergede düzenlenen usul Türk hukukundan büyük ölçüde fark-
lıdır. 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (“Rekabet
Kanunu”) zamaşımı sürelerine ilişkin düzenleme içermez. Dolayı-
sıyla Türk Borçlar Kanununun (“TBK”) hükümleri uygulanır.
TBK’nın 72. maddesi uyarınca, zarar görenin zararı ve tazminat yü-
kümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak iki yılın ve her hâlde fiilin iş-
lendiği tarihten başlayarak on yılın geçmesiyle tazminat istemi zama-
naşımına uğrar. Ancak, tazminat ceza kanunlarının daha uzun bir za-
manaşımı öngördüğü cezayı gerektiren bir fiilden doğmuşsa, bu zama-
naşımı uygulanır.

İki yıllık zamaşımını öngören düzenleme 1 Temmuz 2012 tari-
hinde yürürlüğe girdi, bu tarihten önce zamaşımı süresi bir yıldır. Za-
manaşımı süresinin kısalığı uygulamada birçok sorun yarattı. Birçok
durumda, zarar gören taraf zarardan ve zarar verenin kimliğinden Re-
kabet Kurumuna şikâyetle bulunduğu veya Rekabet Kurulu ihlalin tes-
piti için soruşturma başlattığı zaman haberdar oluyor. Zira, soruşturma
kararı Rekabet Kurulunun internet sitesinde yayımlandığı için, soruş-
turma kamuya duyurulmuş oluyor. Tazminat talebi zarar görenin zara-
rı ve faili öğrenme tarihinden itibaren iki yıl içerisinde ileri sürülmeli-
dir (bu süre önceden bir yıldır). Birçok durumda soruşturmanın sonuç-

lanmasını bekleyen davacılar, zamanaşımı sürelerini geçirdiler ve tazminat talepleri reddedildi. Ayrıca, Rekabet Kuruluna yapılan şikâyet veya Rekabet Kurumunun kararının iptalinin talep edilmesinin zamanaşımı sürelerini durdurmadığı da hatırlanmalıdır.

Yönergenin ışığında, Rekabet Kanununun değişiklik tasarısında (“Tasarı”) daha ayrıntılı bir zamanaşımı maddesi düzenlenebilir.

Fiyat Artışının Yansıtılması ve Yansıtma/Passing-on Savunması

Zarar gören herkes, doğrudan veya dolaylı alıcılar, tazminat talep edebilir. Yönergenin 12. maddesi uyarınca Üye Devletler aşırı tazminatı önlemek için usul kuralları düzenlemekle yükümlüdür. Söz konusu usul kuralları gerçek zararın tazmininin yüksek fiyatlandırılmış zararları aşmasını engellemeye yönelik olmalıdır. Doğrudan alıcılar rekabet ihlali nedeniyle karşı karşıya kaldıkları fiyat artışını dolaylı alıcılara yansıtabilirler. Fiyat artışının dağıtım zincirinde yansıtıldığı durumlarda hal böyledir. İhlali gerçekleştiren tarafın doğrudan alıcıları genellikle, fiyatlarını artırarak kendi maruz kaldıkları yüksek fiyatı karşılamak isterler. Madde 13 uyarınca, davalı davacının ihlal sonucu fiyat artışını yansıttığını iddia ederek tazminat talebine karşı savunma yapabilir. İspat yükü davalıya aittir (ihlal eden teşebbüs). Yerel mahkemeler yansıtılan fiyat artışının payını saptamakla görevlidir. Yönergenin amacı sadece zarar görenlerin tazmin edilmesidir.

Rekabet Kanunu bu yönde ayrıntılı bir düzenleme içermez. Her ne kadar Yönergenin 12 ve 13. maddeleri zararın ispatı veya tazminatın hesaplanması kapsamında görülse de, hakime tazminata ilişkin karar verirken yardımcı olacağı kesindir. Bu nedenle Tasarıya yeni bir madde eklenmesi faydalı olabilir.

Anlaşmaya Dayalı Uyuşmazlık Çözümü

Mahkeme dışında tazminatın belirlenmesi çoğu zaman daha kolay ve ucuz olabilir. Bu durum Yönergede anlaşmaya dayalı uyuşmazlık çözümünün düzenlenmesinin nedenidir. Yönergenin 18. maddesi zamanaşımı süresinin durması imkânı tanıyarak, tarafların mahkeme önünde tazminat talep etme haklarını kaybetmeden anlaşmaya dayalı olarak uyuşmazlıklarını çözmelerine olanak tanır. Yerel mahkemeler yargılamayı iki yıl süre ile durdurabilir. Anlaşmaya dayalı uyuşmazlık

çözümünün bir sonucu olarak zarar gören tarafın talebi ihlale iştirak eden tarafın payı oranında azaltılır. Zarar görenin geriye kalan talepleri anlaşmayan, ihlale sebep olan diğer taraflara karşı ileri sürülür.

Rekabet Kanunu taraflara anlaşmaya dayalı uyuşmazlık çözümünü yasaklamamakla birlikte onları bu yönde özendirmez. Anlaşmaya dayalı uyuşmazlık çözümünü özendirme, Türk yasa koyucu için iyi bir örnek oluşturabilir.

Sonuç

Yönergenin ayrıntılı düzenlemeleri Rekabet Kurumunu ve uygulamalarını etkileyecektir. Her ne kadar Rekabet Kanunu rekabet ihlallerinin özel hukuk sonuçlarını içerse de, bugüne kadar Rekabet Kurumu söz konusu düzenlemeler sonucu oluşan sorunlarla ilgilenmiyordu. Yönerge Rekabet Kurumuna bu konudaki durumunu yeniden gözden geçirme olanağı sunar. Tasarıya daha ayrıntılı düzenlemeler eklemenin ve bu düzenlemeleri çıkarılacak Tebliğ ve Kılavuzlar ile tamamlamanın zamanı gelmiştir.

Hâkim Durumun Dikey Anlaşmalar Yoluyla Kötüye Kullanılması*

Stj. Av. Mehveş Erdem

Giriş

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun'un ("RKHK") 6. maddesi bir teşebbüsün hâkim durumunu kötüye kullanılmasını yasaklar. Hâkim durumun kötüye kullanılması yatay düzeyde meydana gelebileceği gibi dikey düzeyde de kendini gösterir.

Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuzda ("Kılavuz")¹, dikey anlaşmalar "*üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar*" şeklinde ifade edilir.

Hâkim durumda bulunan teşebbüsler kurdukları dikey ilişkilerde çeşitli kısıtlamalar yoluyla piyasayı kapatarak, rekabet hukukunun konusunu oluşturur.

Pazarın kapatılması² "*bir ya da bir grup teşebbüsün olası rakiplerinin alt ya da üst pazarlara giriş olanaklarını kısıtlamak amacıyla yaptıkları stratejik davranış*" olarak tanımlanır.

Teşebbüslerin karşı karşıya kalacakları kayıplar, dikey kısıtlamalar sonucu elde edilecek kardan daha az miktarda ise teşebbüslerin dikey kısıtlamaları kabul ettiği görülür. Bu durumun istisnasını hâkim durumda bulunan teşebbüslerin bu kısıtlamaları dayatması oluşturur.

---

* *Kasım 2014 tarihli Makale*

¹ Kılavuz'a ulaşmak için bkz. <http://www.rekabet.gov.tr/File/?path=ROOT/Documents/Kilavuz/kilavuz11.pdf>.

² **EKDİ, Barış**, Hâkim Durumda Bulunan Teşebbüslerin Dikey Anlaşmalar Yoluyla Piyasayı Kapatması, Ankara 2009, s. 2009. Kitaba ulaşmak için bkz. <http://www.rekabet.gov.tr/File/?path=ROOT/Documents/Akademik+%C3%87al%C4%B1%C5%9Fmalar/tez115.pdf>.

Hâkim durumda bulunan teşebbüsün rakipleri piyasa dışına itiliyorsa, dikey anlaşmalar yoluyla kötüye kullanmanın varlığından söz edilir.

Dikey anlaşmalar yoluyla kötüye kullanma üç ana başlığa ayrılır. Bunlar; münhasır satın alma anlaşmaları, bağlama anlaşmaları ve ayırmacılıktır.

Münhasır Satın Alma Anlaşmaları

Hâkim durumda bulunan teşebbüslerin dayattıkları münhasır anlaşmalar ile rakiplerini piyasa dışına itmesi ve bunun sonucu olarak rekabeti azaltması mümkündür. Bu durum tüketicilerin tercihlerinin de sınırlanmasına yol açar.

Bu tip anlaşmalarda alıcı, anlaşmaya konu olan mal veya hizmeti münhasıran tek bir sağlayıcıdan temin etme yükümlülüğü altındadır. Bu anlaşmaların dışlayıcı etki doğurabilmesi için rakip malların alımını veya satımını engelleyecek hükümlere yer verilmesi veya münhasır satın alma yükümlülüğünün rakip malları kapsayacak şekilde düzenlenmesi gerekir³.

Münhasır uygulamalar, üreticinin dağıtım hizmetinin tekelleşmesine yol açmak, etkin rekabeti ortadan kaldırmak, pazara giriş engelleri yaratmak, rakiplerin büyümesini engellenmek gibi rekabet karşıtı etkiler barındırır.

Türkiye’de münhasır uygulamalar pek çok Rekabet Kurulu (“Kurul”) kararına konu olmuştur. Örneğin Karbogaz kararı⁴ likit karbondioksit pazarında hakim durumda bulunan teşebbüsün, hakim durumunu kötüye kullanarak müşteriyle uzun süreli münhasır sözleşmeler akdettiği yönündedir. Bu kararda teşebbüsün “pazara giriş engeli yaratarak gerçek ya da potansiyel rakiplerin pazardaki faaliyetlerini zorlaştırdığı” iddia edilir. Kurul kararı idari para cezası ve sözleşmelerin tadili yönündedir.

³ Örnek karar için bkz. Case 85/76 Hoffman-La Roche v Commission (1979) ECR 461, (1979) 3 CMLR 211, p.109

⁴ 23.8.2002 tarih ve 02-49/634-257 sayılı karar.

Bu doğrultuda bir başka örnek ise Turkcell kararıdır, bu kararın konusunu GSM hizmetleri ve mobil pazarlama hizmetleri pazarında hâkim durumda olduğu tespit edilen Turkcell'in mobil pazarlama hizmetleri alanında müşterilerini sadece kendisinden hizmet almaya zorlayan davranışları oluşturur. Kurulun, Turkcell'in rakipleri üzerinde yarattığı münhasırlığın pazarda dışlayıcı bir etki doğurduğuna bu nedenle hâkim durumun münhasırlık yaratılması sonucu kötüye kullanıldığına ve idari para cezasına karar verdiği görülür⁵.

Bağlama Anlaşmaları

Bağlama anlaşmaları, RKHK'nun 4. maddesinin f bendinde hükme bağlanır. Hâkim durumda bulunan teşebbüs, hâkim durumda bulunduğu ürünün satışını bu ürünle nitelik ve ticari olarak ilgili olmayan bir başka ürünün de satın alınması şartına bağlaması, bağlanan ürün pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin alıcılar ile iş yapmasını engelleyeceğinden, fiili münhasırlık yaratır. Bu durum hâkim durumun kötüye kullanılması olarak kabul edilir.

Kılavuz'da da *bağlama* hâkim durum bulunması halinde bir kötüye kullanma olarak nitelendirilir. Hâkim durumda bulunan teşebbüs hem dağıtıcıları hem de alıcıları arasındaki ilişkide bağlama anlaşmaları yapabilir. Genel olarak bir ürünün satışının bir başka ürünün satışına bağlanması şeklinde karşımıza çıkar. Bu tür anlaşmaların kötüye kullanma olarak kabul edilmesi için makul nedenlerin bulunmaması gerekir. İki ürünün birlikte üretilmesi sonucu ortaya çıkan maliyet avantajları, birlikte dağıtılmasından doğan taşıma avantajları, kalite ve güvenlik makul sebepler oluşturabilir⁶.

Ürün bağlama sonucunda teşebbüsler saldırgan rakiplerini piyasa dışına iterek veya yeni teşebbüslere piyasaya giriş engelleri yaratarak bir teşebbüsün hâkim duruma gelmesini veya bu konumunu korumasını kolaylaştırır.

⁵ 23.12.2009 tarih ve 09-60/1490-379 sayılı karar.

⁶ Örnek karar için bkz: Case C-333/94P Tetra Pak International SA v. Commission (1996) ECR I-5951,(1997) 4 CMLR 662, p.34-38.

Kurul kararlarının büyük bir çoğunluğunda ele alınan anlaşmalar- da bankaların kredi kullandığı müşterilerine sigorta işlemlerini belirli bir sigorta acentesinden yaptırması şartı koyduğu görülür⁷.

Ayrımcılık

RKHK madde 6 (b)'de düzenlenen ayrımcılık “*eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan veya dolaylı olarak ayrımcılık yapılması*” olarak tanımlanır.

Ayrımcılık, hâkim durumda bulunan teşebbüsün alıcılarına eş edimler için eşit olmayan koşullar uygulamasıdır. Ayrımcı davranışlar; ayrımcı fiyat, iş yapmayı reddetme ve diğer ayrımcı uygulamalar olarak üçe ayrılır. Teşebbüsler tüketiciler arasındaki farklılıkları kullanarak kendi kar oranlarını artırmak amacıyla ayrımcılığa başvurabilir. Hakim durumdaki teşebbüs doğrudan veya dolaylı olarak ayrımcılık yapabilir.

Doğrudan yapılan ayrımcılığın en yaygın uygulaması alıcılara farklı fiyatlar uygulanmasıdır. Farklı fiyat uygulanması aynı zamanda ayrımcı fiyata da örnek oluşturur.

Hâkim durumdaki teşebbüsün yaptığı dikey anlaşmalar ile fiyat ayrımcılığı uygulaması rekabet hukuku açısından olumsuz sonuçlar doğurur. Fiyat ayrımcılığı, rakipleri piyasa dışına itici sonuçlar doğurabileceği gibi alıcıları rekabette dezavantajlı bir pozisyona sokar.

Dolaylı ayrımcılıkta ise aynı davranışlar farklı etkiler doğurur. Her iki alıcıya eşit fiyat uygulanması fakat bir alıcıya indirim yapılması dolaylı ayrımcılığa örnek oluşturur. Kurulun, Digitürk kararında, Digitürk'ün Show TV lehine ayrımcılık yaparak TV yayınları pazarında hâkim durumunu kötüye kullandığına ve bu nedenle para cezasına karar verdiği görülür⁸.

Kılavuzda ise ayrımcılığın bir kötüye kullanma hali olarak değerlendirilebileceği belirtilmekle beraber özel bir düzenleme içermez.

⁷ 24.04.2008 tarih, 08-30/376-126 sayılı; 20.05.2009 tarih, 09-23/492-118 sayılı; 05.08.2009 tarih, 09-34/786-191 sayılı ve 05.08.2009 tarih, 09-34/787-192 sayılı Kurul kararları.

⁸ 28.08.2002 tarih ve 02-50/636-258 sayılı karar.

Sonuç

Hâkim durumda bulunan teşebbüsler uyguladıkları çeşitli dikey kısıtlamalar yoluyla piyasayı kapatarak rekabeti sınırlandırır. Uygulamada sıkça rastlanan bu durum münhasırlık içeren anlaşmalar, bağlama, ayrımcılık gibi dikey kısıtlamalar sonucu meydana gelir. Ayrımcı davranışlar ise ayrımcı fiyat, iş yapmayı reddetme ve diğer ayrımcı uygulamalar olarak karşımıza çıkar. Dikey kısıtlamalar, rakipleri piyasa dışına itici sonuçlar doğurur, alıcıları rekabette dezavantajlı bir pozisyona sokar ve tüketici tercihlerini sınırlar. Birçok Kurul kararına konu olan dikey kısıtlamalar yoluyla hâkim durumun kötüye kullanılması sonucu teşebbüsler idari para cezalarıyla karşı karşıya kalırlar.

BORÇLAR HUKUKU

Adi Ortaklıklar*

Av. Berna Aşık Zibel

Türk hukukunda adi ortaklıklar 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun ("TBK") 620 ve devamı maddelerinde düzenlenir.

Adi ortaklık sözleşmesi, iki veya daha fazla kişinin emeklerini veya mallarını ortak bir amaca (nihai olarak kazanç elde etme amacına) ulaşmak üzere birleştirmeyi üstlendiği sözleşme olarak tanımlanır. Bir ortaklık, kanunla düzenlenmiş (diğer bir deyişle 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile düzenlenmiş olan) ortaklıkların ayırt edici özelliklerini taşııyorsa adi ortaklık olarak kabul edilir. Sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa katılım payları, ortaklığın amacının gerektirdiği önem ve nitelikte ve birbirine eşit olmak zorundadır.

Adi Ortaklığın Temel Özellikleri

Adi ortaklık, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ("TTK") kapsamında yer alan ortaklıkların aksine tüzel kişiliği haiz değildir. Tüzel kişiliği olmadığından, adi ortaklık, üçüncü kişilerle ilişkilerinde bağımsız bir varlığa sahip değildir. Dolayısıyla adi ortaklık kendi adına hak ve borç iltizam edemez, davacı veya davalı olamaz. Ortaklık aleyhine açılmak istenen davalar tüm ortaklar aleyhine, ortaklık lehine açılacak davalar da tüm ortakların katılımı ile açılmalıdır. Diğer taraftan, ticari faaliyet gerçekleştirebilmek ve fatura kesebilmek için adi ortaklık ortaklarının vergi dairesine başvuruda bulunup vergi numarası almaları gerekir.

Ortaklardan birinin katılım payının devri (örneğin taşınmaz, marka, alacak) şekil şartına tabi olmadığı sürece, adi ortaklığın kendisi şekil şartına tabi değildir. Ortaklar, herhangi bir noter tasdiki veya tescil yükümlülüğüne tabi olmaksızın yazılı veya sözlü olarak anlaşabilirler.

---

* *Nisan 2014 tarihli Makale*

Ancak, uygulamada ispat kolaylığını sağlamak bakımından, adi ortaklık sözleşmeleri yazılı olarak veya hatta noter önünde imza edilir.

Her ortak, para, alacak veya başka bir mal ya da emek olarak, ortaklığa bir katılım payı koymakla yükümlüdür. Sözleşmede aksi kararlaştırılmadığı sürece, katılım payları, birbirine eşit ve ayrıca ortaklığın amacının gerektirdiği önem ve nitelikte olmalıdır.

Ayrıca, ortaklar aksini kararlaştırılmadıkları sürece, her ortağın kazanç ve zarardaki payı, katılım payının değerine ve niteliğine bakılmaksızın eşittir. Sözleşmede ortakların kazanç veya zarara katılım paylarından biri belirlenmişse bu belirleme, diğerindeki payı da ifade eder. Bir ortağın zarara katılmaksızın yalnız kazanca katılacağına ilişkin anlaşma, ancak katılma payı olarak yalnızca emeğini koymuş olan ortak için geçerlidir.

Adi Ortaklığın Yönetimi ve Temsili

TBK'nın 624'üncü maddesi uyarınca, adi ortaklığın kararları, ortaklar çoğunluk ile alınması yönünde bir anlaşma yapmadığı sürece, tüm ortakların oy birliği ile alınır. Ortaklar çoğunluk ile karar alınması yönünde bir anlaşma yapmışlar ise, çoğunluk, katılım paylarının ortaklıktaki oranına değil ortak sayısına göre belirlenir.

Genel kural olarak, TBK, aksine bir anlaşma olmadığı sürece tüm ortakların yönetim ve temsil hakları olduğunu düzenler. Ortaklar yönetim ve temsil yetkilerini bir veya daha fazla sayıda ortağa veya üçüncü bir kişiye devredebilirler. TBK'nun 625. maddesi uyarınca yönetime yetkili ortaklardan her biri, diğerleri katılmaksızın işlem yapabilir. Ancak yönetime yetkili her ortak, tamamlanmasından önce işleme itiraz ederek, işlemin yapılmasını engelleyebilir. TBK'da adi ortaklığa genel yetkili bir temsilci atanması ve ortaklığın olağan dışı işlerinin yürütülmesi için, bütün ortakların oybirliği aranmıştır. Ancak, gecikmesinde sakınca olan hâllerde, bu konuda yönetici ortaklardan her birinin yetkili olduğu belirtilmiştir.

TBK'nun 637. maddesi uyarınca, kendi adına ve ortaklık hesabına bir üçüncü kişi ile işlemde bulunan ortak, bu kişiye karşı bizzat kendisi alacaklı ve borçlu olur. Ortaklardan biri tarafından, adi ortaklık adına bir üçüncü kişi ile işlem yapılması halinde, diğer ortaklar ancak temsil hükümleri çerçevesinde, alacaklı veya borçlu olurlar. Bu doğrul-

tuda, kendisine yönetim görevi verilen ortağın, adi ortaklığı üçüncü kişilere karşı temsil yetkisi vardır. Ancak, yönetici ortağın yapacağı önemli tasarruf işlemleri bakımından, temsil yetkisinin bütün ortakların oybirliğiyle verilmiş olması ve yetki belgesinde bu hususun açıkça belirtilmiş olması şarttır. Adi ortaklıkta malvarlıkları bakımından elbirliği ile mülkiyet, borçlar bakımından ise müteselsil sorumluluk söz konusudur. Ancak, ortaklar yazılı bir sözleşme ile bu konuda özel düzenlemeler yapabilir.

Ortaklık sözleşmesiyle ortaklardan birine verilen yönetim yetkisi, haklı bir sebep olmaksızın, diğer ortaklarca kaldırılamaz ve sınırlanamaz. Ancak haklı bir sebep varsa, sözleşmede aksine hüküm olsa dahi diğer ortaklardan her biri yönetim yetkisini kaldırabilir. Haklı sebepler sınırlı sayıda olmayıp, TBK'nun 629. maddesinde, yönetici ortağın görevini aşırı ölçüde ihmal etmesi veya iyi yönetim için gerekli olan yeteneği kaybetmesi halleri örnek verilmiştir.

Ortakların Hakları ve Borçları

Adi ortaklıkta, ortakların en önemli yükümlülükleri, rekabet yasağı ve özen borcudur. TBK 626'ncı maddenin başlığı rekabet yasağı olmakla birlikte oldukça geniş düzenlenmiş bu hükme ortaklık aleyhine işlem yapma yasağı da denilebilir. Buna göre, ortaklar, kendilerinin veya üçüncü kişilerin menfaatine olarak, ortaklığın amacını engelleyici veya zarar verici işleri yapamazlar.

TBK'nun 628'inci maddesindeki özen borcu uyarınca, her ortak, ortaklık işlerinde kendi işi ile aynı ölçüde çaba ve özen göstermekle yükümlüdür. Ortaklar, diğerlerine karşı, kendi kusuruyla verdiği zararları, gidermekle yükümlüdür. Ortak bu zararları, başka işlerden ortaklığa sağladığı menfaatlerden mahsup edemez. Ortaklık işlerini ücret karşılığı yürüten ortak, TBK'nun 628/2 maddesi uyarınca, TBK'nın vekâlet hükümleri çerçevesinde, vekil sıfatı ile sorumlu olur.

TBK'nın 627. maddesi uyarınca, ortakların, ortaklık işleri için yaptığı giderlerden veya üstlendiği borçlardan dolayı diğer ortaklar, ilgili ortağa karşı sorumlu olurlar. Yine bu ortağın, yönetim işleri yüzünden uğradığı doğrudan zararlar ile ortaklığın yönetiminden kaynaklanan tehlikeler sonucunda doğan zararlar, diğer ortaklar tarafından giderilmelidir. Ayrıca yine, ortaklığa borç veren ortağın, verdiği günden

itibaren faiz isteme hakkı olduğu gibi, ortaklık işleri için yükümlü olmadığı halde emek harcayan ortağın hakkaniyete uygun bir karşılık talep etme hakkı saklıdır.

Ortaklıktaki Değişiklikler

Adi ortaklığa, yeni bir ortak alınması, bütün ortakların rızasına bağlıdır. Aynı şekilde ortaklık payının üçüncü kişiye devri halinde de diğer ortakların onayı gerekir ve bu onay olmaksızın, üçüncü kişi ortak sıfatını kazanamaz ve yönetime katılma hakkı elde edemez.

Bir ortağın ortaklıktan çıkması veya çıkartılması bakımından sözleşmede düzenlenebilecek sebepler kanunda sayılmıştır. Bunlar ortağın fesih bildiriminde bulunması, kısıtlanması, iflası, tasfiyedeki payının cebri icra yoluyla paraya çevrilmesi veya ölmesidir. Bir ortağın ortaklıktan çıkması veya çıkarılması durumunda payı, diğer ortaklara payları oranında kendiliğinden geçer. Diğer ortaklar, ortaklıktan çıkan veya çıkarılan ortağa, kullanımını ortaklığa bıraktığı eşyayı geri vermekle, kendisini ortaklığın muaccel borçlarından doğan müteselsil sorumluluktan kurtarmakla ve ortak sıfatının sona erdiği tarihte ortaklık tasfiye edilmiş olsaydı ödenmesi gereken tasfiye payını ödemekle yükümlüdürler. Ortaklık sıfatının sona erdiği tarihte, ortaklığın malvarlığı, borçlarını karşılamaya yetmezse, çıkan veya çıkarılan ortak, zarara payı oranında ödemek yükümlülüğündedir. Ayrıca çıkan veya çıkarılan ortak, ortak olduğu dönemde henüz sonuçlanmamış işlerden doğan kâra veya zarara katılır.

Adi Ortaklığın Feshi ve Tasfiyesi

TBK'nun 639. maddesi uyarınca adi ortaklık aşağıdaki sebeplerle sona erer:

- Ortaklık sözleşmesinde öngörülen amacın gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkânsız duruma gelmesiyle.
- Sözleşmede ortaklığın mirasçılarla sürdürülmesi konusunda bir hüküm yoksa, ortaklardan birinin ölmesiyle.
- Sözleşmede ortaklığın devam edeceğine ilişkin bir hüküm yoksa, bir ortağın kısıtlanması, iflası veya tasfiyedeki payının cebri icra yoluyla paraya çevrilmesiyle.

- Bütün ortakların oybirliğiyle karar vermesiyle.
- Ortaklık için kararlaştırılmış olan sürenin bitmesiyle.
- Ortaklık sözleşmesinde feshi bildirme hakkı saklı tutulmuş veya ortaklık belirsiz bir süre için ya da ortaklardan birinin ömrü boyunca kurulmuşsa, bir ortağın fesih bildiriminde bulunmasıyla.
- Haklı sebeplerin bulunması hâlinde, her zaman başkaca koşul aranmaksızın, fesih istemi üzerine mahkeme kararıyla.

Ortaklık, (i) belirsiz süre için veya (ii) ortaklardan birinin ömrü boyunca sürmek üzere kurulmuşsa, ortaklardan her biri, altı ay önceden fesih bildiriminde bulunabilir. Fesih bildirimi, dürüstlük kurallarına aykırı olarak ve özellikle uygun olmayan bir zamanda yapılamaz. Fesih bildirimi, ancak hesap yılı sonunda hüküm ifade eder. Sözleşmede öngörülmuş olan sürenin bitiminden sonra ortaklık, ortakların örtülü iradesiyle sürdürülürse, belirsiz süreli ortaklığa dönüşür.

Ortaklık, fesih bildiriminden başka bir yolla sona ererse, bir ortağın ortaklık işlerini yönetme konusundaki yetkisi, sona ermeyi öğrendiği veya durumun gerektirdiği özeni gösterseydi öğrenebileceği zamana kadar, kendisi hakkında devam eder.

TBK 642. madde uyarınca, ortaklığın tasfiyesi ancak ortaklığa koyulan katılım paylarına biçilen değer üzerinden yapılacaktır. Ayrıca, kazanç ancak (i) ortaklığın borçları ödendikten, (ii) ortaklardan her birinin ortaklığa verdiği avanslar ile ortaklık için yaptığı giderler verildikten ve (iii) koymuş olduğu katılım payı iade edildikten sonra paylaşılır. Kazancın bunlara yetmemesi halinde, zarar da ortaklar arasında paylaşılacaktır. Ortaklığın sona ermesi, üçüncü kişilere karşı olan yükümlülükleri değiştirmez. Diğer bir deyişle, fesih ve tasfiye ortaklığın borçlarını geçersiz hale getirmez veya ortadan kaldırmaz ve ortaklar ortaklığın sona ermesinden sonra dahi ortaklık tarafından üçüncü kişilere karşı üstlenilen yükümlülüklerden müşterek ve müteselsil olarak sorumludur.

Sonuç

Adi ortaklık ticari hayatta daha çok ortak girişim projeleri için kullanılmaktadır. Zira taraflara bir projenin belirli ve ayırt edilebilir bölümlerini (inşaat, finansman, yönetim ve benzeri) üstlenerek belirli bir

amaca yönelme imkânı verirken, birlikte bir ticaret şirketi oluşturma zorunluluğu da getirmemektedir. Bu açıdan oldukça tercih edilebilir. Ancak adi ortaklığın sorumluluk esasları (ortakların kişisel sorumluluğu), her durumda tercih edilmesinin önüne geçmektedir.

Culpa in Contrahendo Sorumluluğu*

Av. Naciye Yılmaz

Sözleşme ilişkinin kurulması birden fazla aşamadan oluşan görüşmeler neticesinde gerçekleşir. Tarafların yaptığı bu görüşmeler sırasında, bir tarafın diğerine kusurlu şekilde zarar vermesi, *culpa in contrahendo* sorumluluğunu gündeme getirir. Bu Hukuk Postası makalesinde, Borçlar Hukuku sistemimizin bilinen sorumluluk kurumlarına dâhil olup olmadığı tartışmalı olan bu sorumluluk kaynağının tanımı, hukuki niteliği ve şartları ile içtihatlarda öne çıkan *culpa in contrahendo* sorumluluğunu doğuran haller ele alınır.

Tanımı

Culpa in contrahendo sorumluluğu 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda ("BK") açık bir hükümle düzenlenmemiştir. Bu sorumluluk, İsviçre ve Alman hukukları kaynaklı olup, Türk doktrinine ve mahkeme kararlarına yansımıştır. *Culpa in contrahendo* sorumluluğu, sözleşme görüşmeleri sırasında tarafların özenli ve dürüst davranma ilkelerine kusurlu olarak uymamaları veya diğer taraf nezdinde uyandırılan güvene aykırılık nedeniyle verdikleri zarardan hakkaniyet ilkesi gereğince sorumlu olmasını ifade etmektedir.

Doktrinde bu sorumluluğun 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun ("MK") 2. maddesine dayandığı üzerine fikir birliği mevcuttur. Zira söz konusu maddede, herkesin haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorunda olduğu ve bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasının hukuk düzenince korunmayacağı belirtilmiştir.

---

* Nisan 2014 tarihli Makale

Hukuki Niteliği

Culpa in contrahendo sorumluluğunun hukuki niteliği doktrinde tartışmalıdır.

Culpa in contrahendo sorumluluğunun sözleşmeye aykırılık kurumuna dayandığını savunan görüşe göre sözleşme ilişkisinin kendisi sözleşme öncesi safhayı da kapsar. Bu nedenle, sözleşme öncesi safhada gerçekleşen ve ilgili tarafın sorumluluğunu doğuran her durum sözleşmeye aykırılık teşkil eder¹.

Buna karşılık, *culpa in contrahendo* sorumluluğunun haksız fiil sorumluluğuna dayandığı şeklinde diğer bir görüş de mevcuttur². Bu görüş uyarınca, sözleşme öncesi aşamada akdi ilişki henüz kurulmuş değildir. Dolayısıyla, bu safhada bir tarafın kusuruyla diğerine zarar vermesi ancak haksız fiil hükümlerine tabi olabilir. Bu durumda haksız fiile ilişkin esaslar bu sorumluluğa da uygulanacaktır.

Yukarıdakilerden farklı olarak, bir diğer görüş, *culpa in contrahendo* sorumluluğunun *sui-generis* bir sorumluluk türü olduğunu savunur³. İsviçre Federal Mahkemesi kararlarında bu görüş desteklenir. İlgili görüş uyarınca, sorumluluğun temelinde sözleşme ilişkisi kurmak amacıyla görüşmelere başlayan tarafların karşılıklı olarak yarattıkları güven ilişkisine, dürüstlük kuralına ve özen yükümlülüğüne aykırı davranışları gösterilir.

Culpa in Contrahendo Sorumluluğunun Şartları

Culpa in contrahendo sorumluluğunun ortaya çıkması için öncelikle taraflar arasında sözleşme öncesi bir hukuki ilişkinin kurulmuş olması gerekir. Zira sözleşme yapma amacıyla görüşmeye başlayan taraflar, karşılıklı olarak uyandırdıkları güvene uygun, özenli ve dürüst

¹ **Eren**, sözleşme görüşmelerinden doğan zarardan sorumluluğun niteliği itibarı ile sözleşme sorumluluğu veya sözleşme sorumluluğu benzeri bir sorumluluk olduğu görüşündedir. **Eren, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 14.Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012.**

² Bkz. **Kılıçoğlu, Ahmet M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2006, s. 60; **Uygur, Turgut, Açıklamalı – İçtihatlı Borçlar Kanunu, Sorumluluk ve Tazminat Hukuku**, Seçkin, Ankara, 2003, s. 234.

³ **Gezder**, *culpa in contrahendo* sorumluluğuna ilişkin bir yasa boşluğu bulunduğunu belirtmektedir. Yazara göre, bu sorumluluğa haksız fiil hükümlerinin uygulanması sözleşme görüşme ilişkisini kapsamamakta, sözleşmeye aykırılık hükümlerinin uygulanması ise tarafların henüz bağlanma iradesi mevcut olmadığı için başarısız olmaktadır. Ortada *sui-generis* bir sorumluluk bulunmaktadır. **Gezder, Ümit: Culpa in Contrahendo Sorumluluğu**, 1.Baskı, Beta, İstanbul, 2009.

davranma yükümlülüğü altına girer. Bu yükümlülükler aykırı davranma sonucu bir zararın ortaya çıkması (bu noktada illiyet bağı da mevcut olacaktır) sorumluluğun doğması için aranan diğer bir şarttır. Son olarak ise zarara sebep olan davranışın kusurlu bir biçimde gerçekleşmiş olması gerekir.

***Culpa in Contrahendo* Sorumluluğu Doğuran Haller**

Sözleşmenin kurulmasından önceki safhada bir tarafın kusurlu davranışıyla diğerine zarar vermesi hallerinden bazıları pozitif hukuk düzenlemelerinde yer almış, bazıları ise doktrin ve yargı kararları ile belirlenmiştir.

Daha önce de belirtildiği üzere, Türk hukukunda *culpa in contrahendo* sorumluluğu, kanunda açıkça düzenlenmiş bir sorumluluk türü olmamakla birlikte, *culpa in contrahendo* sorumluluğunun kanunda yer alan bazı sorumluluk hükümlerinin temelini oluşturduğu kabul edilir. Örneğin, BK m. 35 uyarınca yanılarak sözleşmeyi iptal eden taraf, yanılmasında kusurlu ise, sözleşmenin hükümsüzlüğünden doğan zararı gidermekle yükümlüdür. Bu sorumluluk, sözleşme görüşmeleri sırasında özen yükümlülüğüne kusurlu şekilde aykırı davranmaktan kaynaklanır.

Yine, BK m. 44/2 uyarınca, temsil edilen veya halefleri, temsilcinin belgeyi geri vermesi için gerekeni yapmazlarsa, bundan dolayı iyi-niyetli üçüncü kişilerin zararlarını gidermekle yükümlüdürler.

Benzer şekilde, BK m. 47 uyarınca, yetkisiz temsil nedeniyle sözleşmenin geçersiz olması ve karşı tarafın zarara uğraması sorumluluğu doğurur.

Culpa in contrahendo sorumluluğu halleri doktrin ve içtihatlar ile de şekillenir.

Örneğin, doktrinde sözleşmenin kurulmasından önceki safhada kusurlu olarak yanıltıcı bilgi verenin sorumluluğunun *culpa in contrahendo* sorumluluğu olduğu savunulur. Bunun yanında, açıklanması gereken bilgilerin saklanması, sözleşmenin konusunun imkânsız olduğunun bilinmesine rağmen görüşmelere devam edilmesi de sözleşme öncesi özen ve dürüstlük yükümlülüğüne aykırılık teşkil eder⁴.

⁴ Oğuzman, Kemal / Öz, Turgut: *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2011, s. 428.

Yargıtay da çeşitli kararlarında *culpa in contrahendo* sorumluluğu sonucu tazminata hükmeder. Dolayısıyla *culpa in contrahendo* tazminat yükümlülüğü getiren bir sorumluluktur.

Örneğin, Yargıtay'a göre, sözleşme yapma iradesi bulunmadığı veya bu yönde var olan iradesi güçlü olmadığı halde karşı tarafta aksine bir kanı uyandırma sorumluluğa sebeptir⁵. Şu kadar ki, bir akdin müzakeresi taraflar arasında bir hukuksal ilişki kurar ve sözleşmenin müzakeresine girişen taraflar, bu ilişkide dürüstlük kuralına uygun davranmakla yükümlüdürler (MK. m. 2).

Benzer şekilde, Yargıtay, bir diğer kararında⁶ sözleşme öncesi safhada tarafların birbirlerinin kişilik haklarına ve malvarlığı haklarına zarar gelmemesi için gerekli önlemleri alma ve gerekli özeni gösterme yükümlülüğü altında olduklarını belirtmiştir. Ayrıca, taraflar bu yükümlülüklerle kusurlu olarak aykırı davranıp, görüşmelerin başlamasıyla aralarında kurulmuş bulunan güven ilişkisini ihlal ettikleri takdirde bundan doğan zarardan sorumludurlar.

Sonuç

Sonuç olarak, sözleşme ilişkisi kurmak amacıyla bir araya gelen taraflar arasında kendiliğinden hukuki bir ilişki meydana gelir. Bu hukuki ilişki taraflara, sözleşme görüşmeleri sırasında uyandırılan güvene uygun, özenli ve dürüst davranma yükümlülükleri yükler. Bu yükümlülüklerle aykırılık, kusurlu bir davranış sonucunda bir zarar meydana getirmiş ise *culpa in contrahendo* sorumluluğu söz konusu olur ve zararın tazmini gerekir. İlgili sorumluluk, kanunlarda açıkça düzenlenmemiş ancak doktrin ve mahkeme kararları aracılığı ile gelişmiştir.

⁵ Bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 15.09.1997 tarihli ve 1997/8864 sayılı kararı.

⁶ Bkz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 13.02.2013 tarihli ve 2013/239 sayılı kararı.

Karşılıklı Borç Yükleyen Sözleşmelerde Borçlu Temerrüdünün Sonuçları ve Müspet Zarar – Menfi Zarar Ayrımı*

Av. Süleyman Sevinç

Bilindiği üzere, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (“TBK”) 04.02.2011 tarih ve 27836 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış ve 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

TBK’nın 117 ila 126. maddeleri arasında genel olarak borçlu temerrüdünün şartları, hükümleri ve sonuçları düzenlenmiştir. Karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde borçlunun temerrüdünün sonuçları ise TBK’nın 123 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Buna göre, bu tip sözleşmelere ilişkin bir borçlu temerrüdü durumunda alacaklının bir takım seçimlik hakları mevcuttur.

Aşağıda alacaklının bu seçimlik haklarını kullanma şartları ile birlikte müspet ve menfi zarar kavramları açıklanmakta, bu zarar kalemlerine ilişkin olarak örnekler verilmek suretiyle bunların uygulamadaki yeri gösterilmektedir.

Karşılıklı Borç Yükleyen Sözleşmelerde Borçlu Temerrüdünün Sonuçları

Karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde borçlunun temerrüde düşmesi halinde doğan sonuçlar TBK’nın 125. ve 126. maddelerinde düzenlenmektedir.

Buna göre, borçlu temerrüde düşerse alacaklının seçimlik hakları söz konusu olmaktadır. Bu seçimlik haklar şunlardır:

- İlk olarak, alacaklı borcun aynen ifası ile birlikte gecikme tazminatı talep edebilir. Bu seçimlik hak, her iki tarafa borç yükleyen sözleşmelere özgü değildir, borçlu temerrüdünün genel bir sonucudur.

---

* *Nisan 2014 tarihli Makale*

- Alacaklının diğerk bir seçimlik hakkı, borcun ifasından vazgeçerek uğramış olduğu müspet zararın tazminini istemektir.
- Son olarak alacaklı sözleşmeden dönerek uğramış olduğu menfi zararın tazminini talep edebilir.

Borcun aynen ifası ve gecikme tazminatı talep etmek dışındaki diğerk iki seçimlik hakların kullanılması için, TBK m. 124'te sayılan istisnalar hariç, borçluya son bir ifa şansı tanımak amacıyla uygun bir süre verilmeli veya hâkimden bu yönde bir talepte bulunulmalıdır. Bunun yanında, gecikme tazminatına ya da müspet veya menfi zararların tazminine hükmedilebilmesi için borçlunun kusuru aranır. İfadan vazgeçerek müspet zararın tazmininin istenmesi veya sözleşmenin feshedilerek menfi zararın tazmininin talep edilmesi durumlarında ise bu durum verilen süre biter bitmez borçluya derhal bildirilmelidir.

TBK m.126'da ise sürekli edimli sözleşmelerde temerrüdün sonuçları düzenlenmiştir. Buna göre, ifasına başlanmış sürekli edimli sözleşmelerde borçlunun temerrüdü hâlinde alacaklı, ifa ve gecikme tazminatı isteyebileceği gibi, sözleşmeyi feshederek, sözleşmenin süresinden önce sona ermesi yüzünden uğradığı zararın giderilmesini de isteyebilmektedir.

Aynen İfa ve Gecikme Tazminatı

Yukarıda da belirtildiği üzere borcun aynen ifasını ve gecikme tazminatı talep hakkı borçlu temerrüdünün genel sonuçlarındandır. Bu nedenle, alacaklı, temerrüde düşen borçludan her zaman borcun aynen ifasını ve gecikmeden doğan zararın tazminini talep edebilir.

Talebe konu gecikme tazminatı ise TBK m.118'de düzenlenmiştir. Söz konusu maddede, temerrüde düşen borçlunun, temerrüde düşmekte kusuru olmadığını ispat etmedikçe, borcun geç ifasından dolayı alacaklının uğradığı zararı gidermekle yükümlü olduğu belirtilmektedir. Mütemerrit borçlunun kusurlu olduğunun karine olarak kabul edildiği söylenebilir.

İfadan Vazgeçerek Müspet Zararın Tazmini Talep Etme

TBK m.125'e göre alacaklı, borcun ifasından ve gecikme tazminatı isteme hakkından vazgeçtiğini hemen bildirerek borcun ifa edilmesinden doğan zararın giderilmesini isteyebilir.

Bu seçimlik hakkın kullanılması durumunda sözleşme ayakta kalmaktadır. Bu nedenle alacaklının kendi edimini yerine getirme borcunun devam ettiği kabul edilmektedir.

Borçlunun temerrüde düşmekte kusurlu olması şartı, maruz kalınan müspet zararın tazmininde de gereklidir. Yukarıda bahsedilen kusur karanesi burada da söz konusu olmaktadır.

Ayrıca alacaklı, bu seçimlik hakkı kullanacaksa borçluyu bu durumdan hemen haberdar etmelidir. Alacaklı verilen sürenin sonunda derhal bildirimde bulunmazsa seçimlik hakkını yitirir ve aynen ifa ile gecikme tazminatı talep etmek durumunda kalır.

İfadan Vazgeçerek Müspet Zararın Tazminini Talep Etme

Borcun verilen mehil içinde ifa edilmemesi halinde alacaklı borçluya süre sonunda derhal bildirim yapmak şartıyla sözleşmeden dönebilir ve menfi zararının tazminini isteyebilir.

Sözleşmeden dönme geriye etkili olduğu için taraflardan biri daha önce kendi borcunu ifa etmişse bunun iadesi gerekir. İadenin sebepsiz zenginleşme kurumuna mı yoksa sözleşmeye aykırılık kurumuna mı dayandığı tartışmalı olmakla birlikte, Yargıtay ilkinden yana görüş benimsemiştir.

Sözleşmeden dönme hakkının kullanılabilmesi için borçlunun temerrüde düşmekte kusurlu olması gerekmez. Buna karşın, yukarıda bahsedilen diğer tazminat türlerinde olduğu gibi, menfi zararların tazmininde de borçlunun kusuru aranmakta, ancak kusurun varlığı karine olarak kabul edilmektedir.

Müspet Zarar ile Menfi Zarar Ayrımı

Temerrüde düşen borçlunun borcu aynen ifasını kabul etmek istemeyen alacaklı, yukarıda bahsedilen şartlara uymak kaydıyla, ya ifadan vazgeçmek suretiyle müspet zararın tazminini talep edecek ya da sözleşmeyi feshederek uğradığı menfi zararların tazminini isteyecektir.

Müspet (olumlu) zarar, borçlunun sözleşmeden kaynaklanan borcunu hiç veya gereği gibi ifa etmemesi nedeniyle alacaklının uğradığı zarardır. Alacaklının mal varlığının borcun hiç veya gereği gibi ifa edilmemesi nedeniyle bulunduğu durum ile sözleşmede üzerinde anlaşılan şe-

kilde ve sürede ifa edilmiş olması durumunda alacağı durum arasındaki fark bu zararı oluşturur. Bu nedenle, müspet zararın tazmininde korunan hukuki yarar alacaklının borcun ifasına olan menfaattir.

Mahrum kalınan karın müspet zarar kalemlerinden biri olduğu Yargıtay kararlarında sabittir. Bununla kastedilen, genellikle alacaklının aynı mal veya hizmeti başka bir kaynaktan temin etmesi nedeniyle uğradığı kazanç kaybıdır. Ayrıca, borç hiç veya gereği gibi ifa edilmediği için alacaklının noterden ihtar çekme, mehil verme ve benzeri nedenlerle yaptığı masraflar ile alacaklının ifa edilmeyen sözleşmeyi ikame etmek üzere başka bir sözleşme kurmak amacıyla yaptığı masraflar da bu kalemlere dâhildir.

Menfi zarar ise alacaklının sözleşmenin geçerliliğine güvenerek yaptığı masraflara ilişkindir. Alacaklının mal varlığının söz konusu sözleşme ilişkisine hiç girmeselerdi alacağı değer ile geçersiz kılınan bu sözleşme ilişkisi sonrasında aldığı değer farkı menfi zararı oluşturur. Menfi zararın tazmininde korunan hukuki yarar alacaklının sözleşmenin geçerliliğine ilişkin güvenidir.

Menfi zarar kalemlerine sözleşme ilişkisinin tesisine ilişkin her türlü masraf (harçlar ve damga vergisi ödemeleri, yol giderleri, noter masrafları gibi), geçersiz kılınan sözleşmesel ilişki kapsamında yerine getirilen edimlerin iadesinden kaynaklanan masraflar, dava masrafları gibi masraflar dâhildir. Doktrinde ayrıca, söz konusu sözleşmenin geçerli olduğuna güvenildiği için daha uygun sözleşme fırsatlarının kaçırılmasından kaynaklanan kayıplar da müspet zarar olarak görülmektedir.

Sonuç

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na göre, her iki tarafa da borç yüklenen akitlerde borçlunun temerrüde düşmesi durumunda alacaklının seçimlik hakları söz konusu olmaktadır. Bu seçimlik haklar, temerrüdün genel bir sonucu olan borcun aynen ifasını ve gecikme tazminatı talep etmek, aynen ifadan vazgeçerek müspet zararın tazminini istemek ve sözleşmeden dönerek menfi zararın tazminini talep etmektir. Müspet zararın tazmini, borcun sözleşmeye uygun olarak ifasına dair alacaklının menfaatini korumayı hedef alırken, menfi zararın tazmini ise alacaklının sözleşmenin geçerliliğine olan güvenini korur.

Konut ve Çatılı İşyeri Kiralarında Sözleşmenin On Yıllık Kira Uzama Sürelerinin Sonunda Bildirim ile Sona Ermesi*

Av. Süleyman Sevinç

Bilindiği üzere, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (“TBK”) 04.02.2011 tarih ve 27836 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış ve 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

TBK’nın 347 ila 356. maddeleri arasında ise konut ve çatılı işyeri kiralarında sözleşmenin sona ermesine ilişkin hükümler düzenlenmiştir. Dava yoluna alternatif olarak öngörülen, TBK’nın getirdiği önemli değişikliklerden birisi olan sözleşmenin bildirim yoluyla sona erdirilebilmesi üzerinde durulması gereken bir yeniliktir. Zira TBK m.347/1’in son cümlesine göre on yıllık kira uzama sürelerinin sonunda kiraya verenler, hiçbir haklı sebep göstermek zorunda olmadan kira sözleşmesine son verebileceklerdir.

Bu hükmün uygulanması ise 6101 sayılı Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun (“6101 sayılı Kanun”)’un Geçici 2. maddesi uyarınca, 01.07.2012’de on yılını doldurmuş bulunan sözleşmeler bakımından 01.07.2014 tarihinde, 01.07.2012’de sona ermesine beş yıldan az kalmış sözleşmeler için ise 01.07.2017 tarihinde söz konusu olacaktır.

TBK m. 347 Uyarınca Fesih İmkânı ve Gerekçesi

TBK m. 347’de kiracının, belirli süreli sözleşmenin süresinin bitiminden en az on beş gün önce bildirimde bulunmaması halinde, sözleşmenin aynı koşullarla bir yıl için uzatılmış sayılacağı düzenlenir. Kiraya verenin ise sözleşme süresinin bitimine dayanarak sözleşmeyi sona erdiremeyeceği ifade edilir. Belirtmek gerekir ki bu düzenleme yürürlükten kalkan 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun’un (“6570 sayılı GKHK”) 11. maddesini karşılar niteliktedir¹.

* Ocak 2014 tarihli Makale

¹ Cevdet Yavuz: Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler), İstanbul 2011, s. 288.

Burada altı çizilmesi gereken yenilik, on yıllık uzama süresi sonunda kiraya verenin, bu süreyi izleyen her uzama yılının bitiminden en az üç ay önce bildirimde bulunmak koşuluyla, herhangi bir sebep göstermeksizin sözleşmeye son verebilecek olmasıdır. Hatırlanacağı üzere, kiraya verenin kira sözleşmesini feshedebilmesi, ancak 6570 sayılı GKHK'nın ve 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun ilgili maddelerinde sayılan ve feshi haklı kılacak nitelikte durumların gerçekleşmesini takiben mümkün olabilmekteydi. Belirsiz süreli kira sözleşmelerinde ise kiraya verenin kiranın başlangıcından on yıl geçtikten sonra genel hükümlere göre fesih bildiriyle sözleşmeyi sona erdirebileceği ifade edilmiştir.

Uygulamada birçok kira ilişkisini temelden etkileyebilecek, kiraya verenin oldukça lehine olan bu düzenlemenin gerekçesi, aradan uzun yıllar geçmesine rağmen kiraya verenin, kiralanan taşınmazının dolaysız zilyedi olamamasının toplumda yarattığı huzursuzluk olarak gösterilmiştir. Buna göre, kiraya veren artık herhangi bir muhik sebebe ihtiyaç duymadan ve tazminat borcu altına girmeden, maddedeki koşullar gerçekleştiği takdirde, tek taraflı bir bildirim ile sözleşmeye son verebilecek ve maliki olduğu taşınmazın dolaysız zilyetliğini elde ederek dilerse kendisi kullanacak, dilerse yeni bir kiracıyla sözleşme yapmayı tercih edecektir.

Yürürlüğün Ertelenmesi

6101 sayılı Kanun'un Geçici 2. maddesi, TBK m.347'de düzenlenen kiraya verenin sözleşmeyi fesih imkânını, belirli süreli olan konut ve çatılı işyeri kiraları sözleşmeleri bakımından bir defaya mahsus olmak üzere erteler. Gerekçe ise TBK m. 347/1'in derhal uygulanması sonucunda kiracıların zarara veya mağduriyete uğramalarının ve doğması muhtemel sorunların önlenmesi olarak belirtilir.

Bu hükme göre bahsi geçen düzenleme, 6101 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce TBK m.347/1'in son cümlesinde öngörülen kira sözleşmelerinden on yıllık uzama süresi dolmamış olmakla birlikte geriye kalan süre beş yıldan daha kısa olanlar hakkında, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl; on yıllık uzama süresi dolmuş olanlar hakkında da yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl sonra uygulanır.

Bu bakımdan, örnek vermek gerekirse 6101 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarih olan 01.07.2012' de on yıllık uzama süresini doldurmuş bir kira sözleşmesi 01.07.2014 tarihinden itibaren, yine aynı tarihte sözleşme uyarınca geriye kalan süresi beş yıldan az olan bir sözleşme ise 01.07.2017 tarihinden itibaren kiraya veren tarafından haklı sebep olmaksızın, tek taraflı bildirim yoluyla fesih olunabilecektir. Bu noktada, kiraya verenin bu bildirimini her uzama yılının bitiminden en az üç ay önce yapması gerektiğini tekrar hatırlatmakta fayda vardır.

Bildirim Niteliği ve İşlevi

TBK m. 348'de konut ve çatılı işyeri kiralalarında fesih bildiriminin yazılı şekilde yapılması gerektiği, aksi halde geçerli olmayacağı bildirilir. Bu şekil kuralı emredici niteliktedir, aksine sözleşme yapılamaz.

Konut ve çatılı işyeri kiralalarında sözleşmenin dava yoluyla feshi müessesinden farklı olarak bildirim yoluyla fesihte, kira sözleşmesinin sona ermesi için mahkeme kararı gerekmecektir. Bu bakımdan, TBK m. 347'de düzenlenen bu tek taraflı bildirim bozucu yenilik doğuran bir etkiye sahiptir ve karşı tarafa varmakla hüküm ifade eder.

Kiraya veren tarafından gönderilen fesih bildiriminin kiracıya ulaşması ile sözleşmesel ilişki ortadan kalkacak, kiracı haksız işgalci durumuna gelecektir. Fesih bildiriminin üzerine kiracının taşınmazı boşaltmaması durumunda iki ihtimal söz konusu olacaktır:

- İlk olarak, sözleşmesel ilişkinin sona ermiş olduğu ve tahliye davası açma nedenlerinin TBK m. 350 ila 354 arasında sayılı olduğu gerekçeleriyle herhangi bir tahliye davası açılmaması düşünülebilir. Bu durumda kiraya verenin yapması gereken, asliye hukuk mahkemesinden, füzuli işgale dayanan bir dava açarak taşınmazın fesih bildiriminden sonra kullanıldığı döneme ait bir ecrimisil talep etmektir. Mahkeme, ecrimisili kiralanan taşınmazın rayiç kira bedeli üzerinden oranlayarak belirlemelidir.
- Diğer ihtimalde ise, ortada bir kira ilişkisinden doğan uyuşmazlık bulunması nedeniyle, HMK madde 4/1 (a) bendi uyarınca dava konusunun değer ve tutarına bakılmaksızın sulh hukuk mahkemelerinde tahliye davası açılması değerlendirilebilir.

Sorunun çözümü ise şimdilik uygulamaya bırakılmış gözükmektedir.

Sonuç

TBK konut ve çatılı işyeri kiralarında sözleşmenin sona ermesinde önemli bir yenilik getirmiş ve kira sözleşmelerinin, yukarıda belirtilen uzama süreleri sonunda kiraya veren tarafından gerekçesiz olarak feshedilebileceğini öngörmüştür. Bunun nedeni ise kanunkoyucunun, kiraya verenin mülkiyet hakkı ve tasarrufları ile kiracıyı koruma gibi çatışan iki menfaat arasında bir denge aramasıdır. Bu nedenle, söz konusu hükmün uygulanması, kiracıların korunması ve tedbir alması için 01.07.2014 ve 01.07.2017 tarihlerine ertelenmiştir. Bu tarihlerden itibaren ise kiraya verenler, söz konusu hükme dayanarak kira sözleşmelerini feshedebilecektir.

Kefalet Sigortası Genel Şartları*

Doç. Dr. H. Murat Develioğlu

Hazine Müsteşarlığı tarafından yayımlanan Kefalet Sigortası Genel Şartları (“Genel Şartlar”) 01.02.2014 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiştir. Hukukumuz açısından yeni bir uygulama teşkil edecek olan bu kurumun, büyük inşaat projeleri veya ihalelerindeki teminat sıkıntılarını gidereceği, iş sahiplerinin yüklenicilerin edimlerine ilişkin kaygılarını ortadan kaldıracakđı ve bankalar tarafından verilen teminat mektuplarının yerini alacakđı öngörülmektedir. Aşağıda bu düzenlemenin ana hatları, konusu, türleri ve tarafların borçları ile ilgili genel bilgiler verilecektir.

Sigortanın Konusu

Kefalet sigortası ile sigorta şirketleri, borçluya kefil olurlar ve poliçede tanımlanan borç yükümlülüğünün yerine getirilmemesi rizikosuna karşı lehtara teminat sağlarlar. Teminatın içeriği ise genel şartlarda ve poliçe özel şartlarında belirtilen hüküm ve şartlar çerçevesinde belirlenir.

Teminat Altına Alınabilecek Bazı Riziko Türleri

Kefalet Sigortası Genel Şartları’nın A.2 bölümünde teminat altına alınabilecek rizikolara örnekler verilmiştir. Bu çerçevede, aşağıdaki rizikolar – sınırlı sayı ilkesi söz konusu olmaksızın – kefalet sigortası ile teminat altına alınabilir:

- Bir ihale, proje ya da mal ve hizmet ticareti kapsamında avans ödeme alan tarafın, lehdara karşı yükümlülüklerini yerine getirmemesi ve avansın geri ödenmemesi rizikosunu.

---

* *Mart 2014 tarihli Makale*

- İnşaat, mühendislik ya da makine üretimi gibi iş performansının iş teslimi sonrasında değerlendirildiği hallerde, iş teslimini takiben belli bir süre sonra işçilik kusuru sonucu zarar meydana gelmesi rizikosudur.
- Kefalet senedinde ismi belirtilen çalışanların, hile, dolandırıcılık, zimmete para geçirme gibi eylemleri nedeniyle, işverenin zarar görmesi rizikosudur.
- Vergi daireleri, gümrük idareleri ve mahkemelerin lehdar olarak yer aldığı, bir dava açılabilmesi, gümrükten malın çekilebilmesi veya gümrükleme işleminden doğan hata nedeniyle doğabilecek kamu alacağının karşılanması rizikosudur.
- Taşeronlara ve işçilere yapılacak ödemelerin yapılmaması rizikosudur.
- Proje sahibinin yükümlülüklerini sözleşmede belirlenen şartlara uygun şekilde yerine getirmemesi rizikosudur¹.
- Borçlunun sözleşmeden kaynaklanan yükümlülükleri gerektiği şekilde yerine getirmemesi rizikosudur.

Tarafların Borçları

Kefalet senedinin düzenlenmesinden önce tarafların borçları aşağıda belirtildiği gibidir:

- Sigorta ettiren, en son yıla ait hesap özetleri ile varsa bağımsız denetim raporunu, derhal, sigortacıya sunmakla ve sigortacının talebi üzerine, konuya ilişkin gerekli açıklamaları yapmakla yükümlüdür².
- Sigorta ettiren, nakdi veya gayri nakdi kredi ilişkilerini, teminat verilmesini etkileyebilecek önemli değişiklikleri sigorta şirketine bildirmelidir.

¹ Sigorta şirketi, bu durumda yeni bir yüklenici ile anlaşarak işin tamamlanmasını da sağlayabilir.

² Buna ek olarak, sigorta şirketinin, her aşamada, borçlunun faaliyetleriyle ilgili gelişmeler, stratejik değişiklikler ve borçlunun kredi değerliliği açısından önemli bulunduğu konularla ilgili detaylı bilgi talep edebileceği ve borçlunun kredi değerliliğine yönelik olarak yaptığı değerlendirme neticesinde, yeni bir kefaletin verilmesi için ya da kredi değerliliğinin önemli ölçüde bozulması durumunda, mevcut kefaletin devam ettirilmesi için, borçludan bir güvence isteme hakkı olduğu belirtilmelidir.

- Sigorta ettiren, sigorta şirketinin haberi olmaksızın üçüncü şahıslara aktifleri üzerinde ipotek, rehin vb. teminat veremez.

Burada hemen belirtmek gerekir ki, sigorta ettirenden farklı olarak, sigorta şirketi açısından kefalet senedinin düzenlenmesinden önce herhangi bir yükümlülük öngörülmemiştir.

Kefalet senedinin düzenlenmesinden sonra ise tarafların yükümlülüklerine ilişkin olarak aşağıdaki borçların mevcut olduğu söylenebilir:

- Sigorta ettiren, kefalet sigortasının düzenlenmesinden sonra iletişimde veya talimatların yerine getirilmesinde gecikme yaşanması yahut ihmal olması nedeniyle muhtemel bir zarar öngörüyorsa sigorta şirketini bilgilendirmelidir.
- Sigorta ettiren, lehdarın, düzenlenen kefalet senedine ilişkin hususlar için sigorta şirketini bilgilendirmesini kabul eder.
- Buna karşılık, sigorta şirketi ise dolaylı kefalet tesis etmesi halinde asıl kefilin seçiminde gerekli özeni göstermelidir.
- Sigorta şirketi ayrıca Genel Şartlar'ın B.2 bölümünde sayılan hallerin gerçekleşmesi durumunda kefalet kaydını tuttuğu özel hesaptan silmekle yükümlüdür.

Rizikonun gerçekleşmesinden sonra ise aşağıdaki borçlar söz konusu olur:

- Sigorta ettiren, riziko gerçekleşmesine rağmen sigortalı değilmişçesine, borcunu ifa etmek için gerekeni yapmalıdır.
- Borç ifa edilmez de kefalet devreye girerse, sigorta ettiren, kefaletin paraya çevrilme talebine karşı sebep, miktar veya bakiyesine ilişkin herhangi bir itirazda bulunamaz.
- Sigorta şirketi ise lehdarın tazminat talebi olması durumunda sigorta ettireni bilgilendirip önlem almasını isteyebilir. Ancak, bu bir zorunluluk değildir ve sigorta ettirenin yanıtı ya da onayı beklenmeksizin lehdara ödeme yapılabilir.
- Sigorta şirketi ödediği tüm tazminat, yasal ve idari masraflar ile ek maliyetleri daha sonra sigorta ettirene rücu eder.

Sonuç

Kefalet sigortası hukukumuz açısından önemli bir yeniliktir. Bu kurumun düzenlenmesindeki hedef, yukarıda bahsedildiği üzere büyük proje ve ihalelerdeki teminat sıkıntılarını gidermektir. Zira Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanan bu Genel Şartlar düzenlemesine göre artık sigorta şirketleri kefil olmak suretiyle teminat sağlayabileceklerdir. Kefalet rizikosunun gerçekleşmesi durumunda ise lehdarlara ödeme yapılacak, ancak daha sonra sigorta ettirenlere rücu edilecektir.

**İpotek Sözleşmelerinde Yer Alan Kefalet Taahhütlerinin
Genel İşlem Şartları Çerçevesinde Geçerliliği ile İlgili 13.02.2013
Tarihli 2012/14777 E. ve 2013/2711 K. Sayılı Yargıtay Kararı***

Doç. Dr. H. Murat Develioğlu

Giriş

Bankacılık işlemlerinin yaygınlaşması ve çeşitlenmesi sebebiyle bankaların iş ve işlemlerini daha hızlı gerçekleştirme gayeleri ve bu işlemleri belli tipler altında kategorize ederek standartlaştırmak istemeleri, içerisinde genel işlem şartı niteliğinde hükümler barındıran bankacılık sözleşmelerinin kullanımını daha sık hale getirmiştir. Bankalar kredi sözleşmesi yaparken sıklıkla sözleşmeye taraf olmayan bir kişinin maliki olduğu bir taşınmaz üzerinde banka lehine ipotek vermesini talep edebilmektedirler. Bu doğrultuda yaptıkları resmî ipotek sözleşmelerine aynı kişinin kefil olduğuna dair kayıtlar ekleyebilmektedirler.

Bu tip düzenlemeler, Yargıtay 19. Hukuk Dairesi, 13.02.2013 tarihli, 2012/14777 E. ve 2013/2711 K. sayılı kararında belirttiği gibi, 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (“TBK”) ile getirilen hükümler çerçevesinde, genel işlem şartları deneimine tabi tutulmaktadır.

Karara Konu Olayın Özeti

Söz konusu karara konu olayda, davacı banka ve dava dışı şirketin aralarında imzalamış oldukları kredi sözleşmesi için davalı adına kayıtlı taşınmaz üzerinde ipotek tesis edilmiştir. Buna ek olarak, ipotek akit tablosunda ipotek veren davalının ipotek limiti kadar müşterek borçlu ve kefil olduğu da belirtilmiştir. Davalı aleyhine genel haciz ile takip yoluna gidilmiş fakat davalının itirazı ile birlikte takip durmuştur.

---

* Aralık 2014 tarihli Makale

Davacı ise, icra inkâr tazminatı ve takibin devamı talepli bir itirazın iptali davası açmıştır.

Davayı inceleyen ilk derece mahkemesi, davalının ipotek vererek borca kefil olması gerçeğini göz önünde bulundurarak, takibin genel haciz yöntemiyle değil, ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla yapılması gerektiğinden bahisle, diğer davalılar için takibin devamına hükmederek, ipotek veren davalı için davanın kısmen reddine karar vermiştir. Davacı banka bu hükmü temyiz etmiştir. Bunun üzerine Yargıtay, ipotek akit tablosuna eklenen kefalet hükmünün akıbetine ilişkin bir karar vermiştir.

Genel İşlem Koşulları Çerçevesinde Yapılan Değerlendirme

TBK 21 uyarınca ipotek sözleşmesinde ipotek verenin müşterek borçlu ve kefil olarak da sorumlu olduğunu öngören klozların geçerliliği, sözleşmenin yapılması sırasında düzenleyenin (bankanın) karşı tarafa bu klozlar hakkında açıkça bilgi verip içeriklerini öğrenme imkânı tanıdığını ispatlamasına bağlıdır. Karşı tarafın menfaatine aykırı olarak eklenen hükümler, sözleşmenin niteliğine ve özelliğine yabancı ad-dolunarak yazılmamış sayılacaklardır¹.

Yargıtay, ipotek sözleşmesi çerçevesinde ipotek verenin ayrıca müteselsil kefil olma taahhüdünü bankaların ipotek verene tek taraflı olarak dayatmış olduğu bir hüküm olarak değerlendirerek, genel kredi sözleşmelerine eklenen söz konusu hükümlerin genel işlem şartları kapsamında denetime tabi tutulmasına imkân tanımıştır.

Yargıtay 19. Hukuk Dairesi, ipotek akit tablosunda ipotek veren davalının ayrıca müteselsil kefil olduğuna ilişkin konulan kaydın ipotek sözleşmesinin niteliğine ve özelliğine uygun düşmediğini belirterek bu kaydı genel işlem koşulları kapsamında değerlendirmiştir. Bu doğrultuda TBK m. 21/II uyarınca, akit tablosunda ipotek verenin ipotek limiti kadar müşterek borçlu ve kefil olduğu kaydını yazılmamış sayılma müeyyidesine bağlanması gerektiğini belirtmiştir.

¹ Yeni Borçlar Kanununun Getirdiği Başlıca Değişiklikler ve Yenilikler, Prof. Dr. Turgut. Öz, s. 8, İstanbul 2012.

Yürürlük Kanunu Çerçevesinde Değerlendirme

Yukarıdaki açıklamalara karşın, Yargıtay 19. Hukuk Dairesi, genel kredi sözleşmeleri çerçevesinde verilen ipoteklerde ayrıca müteselsil kefaletin öngörülmesine ilişkin genel işlem şartları denetimi için zamansal bir sınırlama getirmiştir.

Yargıtay, söz konusu kararda 6101 sayılı Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un ("Yürürlük Kanunu") 1. ve 7. maddelerine atıfta bulunmuştur. Yürürlük Kanunu Md. 1 uyarınca, "*Türk Borçlar Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten önceki fiil ve işlemlere, bunların hukuken bağlayıcı olup olmadıklarına ve sonuçlarına, bu fiil ve işlemler hangi kanun yürürlükte iken gerçekleşmişse, kural olarak o kanun hükümleri uygulanır.*" Bununla birlikte Yürürlük Kanunu Md. 7, TBK'nın kamu düzenine ve genel ahlaka ilişkin kurallarının hâlihazırda görülmekte olan davalara uygulanacağını hüküm altına almaktadır.

Yargıtay'ın bu iki maddeye yapmış olduğu atıflardan anlaşıldığı üzere, bankaların ipotek sözleşmelerine ekledikleri müteselsil kefalet hükmü her ne kadar genel işlem şartı olarak kabul ediliyor olsa da,

- i. davaya konu olan ipoteğin TBK'nın yürürlük tarihi olan 01.07.2012'den evvel tesis edildiği ve
- ii. hükümlerin Yürürlük Kanunu Md. 7 kapsamında kamu düzenine ve genel ahlaka aykırılık olarak değerlendirilemeyeceği,

gereklileriyle TBK'nın yürürlüğünden evvel mevcut olan ipoteklere sözleşmenin niteliği ve özelliğine uygun olmama sebebiyle yazılmamış sayılma müeyyidesi uygulanmayacaktır.

Karara konu ipotek, TBK'nın yürürlük tarihinden evvel, 2008 yılında tesis edilmiştir. Bu sebeple ve yukarıdaki açıklamalar ışığında Yargıtay, Yürürlük Kanunu'nun 1. ve 7. maddeleri çerçevesinde somut olaya TBK'nın genel işlem koşulu hükümlerinin uygulanmayacağına ve davacı bankanın ipotek akit tablosunda ipotek limiti kadar müteselsil kefil olduğu belirtilen davalı aleyhine takip tarihinde yürürlükte bulunan hükümlere göre takip yapılabileceğine hükmetmiştir.

Sonuç

Her ne kadar somut olayda takibe TBK'nın yürürlük tarihinden evvel başlandığı için, takibe ilişkin itirazın reddedilerek takibe başlanması gerektiği belirtilmiş olsa da, söz konusu karar ile Yargıtay, bankaların genel kredi sözleşmeleri için tesis edilen ipoteklerde ipotek verenin ayrıca ipotek limiti kadar müşterek borçlu ve kefil olmasına ilişkin koşulların genel işlem şartları kapsamında denetime tabi tutulmasının önünü açmıştır. Bu karar doğrultusunda, TBK Yürürlük Kanununun Md. 1 ve 7 uyarınca, TBK'nın yürürlük tarihi olan 01.07.2012 tarihinden itibaren bankaların kredi sözleşmelerinde ipotek verenin ayrıca müşterek borçlu ve kefil olarak belirlendiği şartlar TBK m. 21 uyarınca yazılmamış sayılacaktır.

Borçlar Kanunu'nun 603. Maddesinde Yer Alan Kişisel Teminatlarla İlgili Genel Hükümün Avale Uygulanıp Uygulanamayacağı*

Doç. Dr. H. Murat Develioğlu

Giriş

818 sayılı eski Borçlar Kanunu'nda kefalet dışında yapılan diğer kişisel teminat sözleşmelerinin geçerlilik şartları ile ilgili herhangi bir düzenleme bulunmuyordu. Böyle bir düzenleme kaynak İsviçre Borçlar Kanunu'nda da yer almamaktadır. Ancak 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu¹ ("TBK") ile eklenen "Uygulama Alanı" kenar başlıklı m.603 ile bu husus düzenlenmiş, gerçek kişilerce kişisel teminat verilmesine ilişkin başka ad altında yapılan sözleşmeler bakımından yenilik getirilmiş, bu sayede kefalet hükümlerinin uygulama alanı genişletilmiştir. Anılan maddenin gerekçesinde bu hükmün, esas itibariyle, kefil koruyucu hükümlerden kurtulmak amacıyla alacaklılar lehine başka ad altında yapılan sözleşmelere, mesela, garanti sözleşmelerine uygulanacağı belirtilmiştir.

Durum bu olmakla beraber, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda² ("TTK") yer alan ve kişisel bir teminat niteliğinde olan aval için, TBK m.603'ün uygulanıp uygulanmayacağı tartışma konusudur. Aşağıda bu konudaki tartışmalar ve Yargıtay'ın bu konuda verdiği karar ele alınmıştır.

Kefalet Sözleşmesi hakkında Genel Bilgiler ve Kefalet Sözleşmesinin Geçerlilik Şartları

Kefalet sözleşmesi TBK m.581 de anıldığı gibi kefilin alacaklıya karşı, borçlunun borcunu ifa etmemesinin sonuçlarından kişisel olarak

---

* *Ağustos 2014 tarihli Makale*

¹ 11 Ocak 2011 tarihli 27836 sayılı Resmi Gazetede yayımlandı ve 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girdi.

² 14 Şubat 2011 tarihi 27846 sayılı Resmi Gazetede yayımlandı ve 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girdi.

sorumlu olmayı üstlendiği sözleşmedir. Bu sözleşme ayrıca kefil için fer'î bir sorumluluk doğurur. Kefalet sözleşmesi alacaklı ile kefil arasında kurulur. Kefalet sözleşmesinin kurulması için ise geçerli bir asıl borç ve kefalet sözleşmesi, kefil olma iradesi ve son olarak kefaletin geçerliliği için uyulması gerekli şekil şartlarının olması gerekir.

Kefalet sözleşmesinin geçerli olarak kurulabilmesi için, aşağıdaki şartların varlığı aranmaktadır:

Şekil Şartı:

TBK m. 583/1 e göre yazılı şekilde yapılmayan, kefilin sorumlu olacağı azami miktarın ve tarihin ve müteselsil kefalet söz konusu ise bu hususun kefilin el yazısı ile belirtilmediği kefalet sözleşmeleri geçerli olmaz.

Kefil Olma Ehliyeti:

Gerçek Kişilerin Kefil Olma Ehliyeti

Vesayet altındaki küçüklerin ve kısıtlıların kefalet sözleşmesi kurması yasaktır.

Yasal danışmanı bulunan kişi, danışmanının izni veya onayı olmadan kefil olamaz.

Kefil olma ehliyetini sınırlayan durum olarak da, bir kişinin iflas anlaşması için verilen sürenin ilanından itibaren işleyen süre boyunca kefil olamaması örnek olarak gösterilir.

Tüzel Kişilerin Kefil Olma Ehliyeti

Tüzel kişiler açısından *ultra vires* kuralı etkili olmaktadır; bu yüzden de kefalet sözleşmesinin, dernek veya vakfın amacına hizmet etmesi gereklidir.

TTK 125/2 maddesine göre, “Ticaret şirketleri, Türk Medeni Kanununun 48. maddesi çerçevesinde bütün haklardan yararlanabilir ve borçları üstlenebilirler. Bu husustaki kanuni istisnalar saklıdır” denilerek *ultra vires* ilkesi ticari şirketler açısından terk edilmiştir. Madde de belirtilen kanuni istisna, anonim şirketlere ilişkin TTK m.371/2 hükmüdür. Anılan maddeye göre ticari şirketler, temsile yetkili olanların üçüncü kişilerle işletme konusunun dışında yaptıkları işlemlerle ancak üçüncü kişi iyi niyetliyse bağlıdır.

Eşin Rızası:

TBK m. 584'e göre gerçek bir kişinin kefil olabilmesi için eşin yazılı rızası gereklidir. Ancak, anılan maddede belirtildiği gibi mahkemece verilmiş bir ayrılık kararı olmadıkça veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı doğmadıkça eşin rızası geçerlilik şartı olacaktır.

Asıl borcun alacaklısı kefil olmak isteyen kişinin eşiyse, eşin rızası geçerlilik şartı olmaktan çıkar. Kefil lehine olan sözleşme değişikliklerinde de eşin rızası gerekmez.

Aval Hakkında (Kısaca) Genel Bilgiler

Aval, kıymetli evrak hukukundan doğan bir borcun güvence altına alınmasıdır. Avalin şekil şartları TTK m.701 de belirtilmiştir. İlgili madde uyarınca avalin geçerli olabilmesi için polişe veya alonj üzerine yazılması gerekir. Yazıda "aval içindir" veya buna eş bir ifade yer alması ve aval veren kişinin imzası gerekir.

Aval, TTK da düzenlenmiş kıymetli evrak hukukuna özgü bir güvence kurumu olduğundan TBK'da belirtilen kefalet sözleşmesi olarak görülemez. Kaldı ki, aval ve kefaleti birbirlerinden ayıran özel hükümleri mevcuttur. İlk olarak aval bağımsız ve aslı bir nitelikte olmasına karşın kefalet fer'î nitelikte bir teminat verir, ayrıca aval veren, lehine aval verilenin ileri sürebileceği defî veya itirazları ileri süremez, son olarak da kefaletin aksine aval şerhinin mutlaka polişe, bono veya alonj üzerine yazılması gerekir.

Madde 603'ün Kapsamına Giren Sözleşmeler ve Anılan Hükümün Avale Uygulanıp Uygulanmayacağı Sorunu

603. madde şu düzenlemeyi öngörmektedir: "*Kefaletin şekline, kefil olma ehliyetine ve eşin rızasına ilişkin hükümler, gerçek kişilerce, kişisel güvence verilmesine ilişkin olarak başka ad altında yapılan diğer sözleşmelere de uygulanır.*" Bu hükümün uygulama alanı öğretide tartışma konusu olmuştur. Garanti sözleşmelerinin ve teminat amaçlı borca katılmaların m.603 kapsamına gireceği kuşkusuzdur. Bu sözleşme ve ilişkilerin ortak özelliği kanunda şekil ve hükümlerinin açıkça belirlenmemiş olmalarıdır.

Diğer taraftan, şekil ve hükümleri kanunda zaten belirlenmiş sözleşmelerden olan aval ilişkisinde, bu maddenin uygulanıp uygulanamayacağı konusu tartışmalı idi. Bu konuda iki görüş vardı. İlk görüşte olan yazarlar, aval ilişkisinde de bu hükmün uygulanması gerektiğini savunmaktaydılar. Gerekçe olarak da TBK m.603'ün emredici bir düzenleme olduğunu ve bu düzenlemenin avale uygulanmaması durumunda düzenlemeyle öngörülen amaçların, hükmün arkasından dolaylı olarak aşılabileceğini ileri sürmekteydiler. İkinci görüşte olan yazarlar ise avalin şekil şartlarının TTK'da özel olarak düzenlendiğini, bu nedenle TBK m.603'e tabi olmayacağını savunmaktaydılar.

Yargıtay'ın Bu Konudaki Görüşü

Yargıtay 04.07.2013 tarihli bir kararında³, "*Türk Ticaret Kanunu'nda taahhüt altına girmek için eşin rızası koşulu düzenlenmemiştir. Kıymetli evraklar 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 3. maddesine göre ticari iş sayıldıklarından, Türk Ticaret Kanunu hükümleri karşısında genel hüküm sayılan Borçlar Kanunu 584. maddesinin somut olayda uygulama yeri yoktur*" diyerek ikinci görüşü benimsemiştir.

Yargıtay, başka bir kararında⁴ da, aval ile kefaletin farklarına dikkat çekmiş ve yine, TTK'da özel hükümler olması sebebiyle, kambiyo senetlerinden olan avale de TBK'nın 603. hükmünün uygulanmayacağı sonucuna varmıştır.

Sonuç

Eski Borçlar Kanunu döneminde yer almayan "Uygulama Alanı" kenar başlıklı TBK m. 603, aval konusunda farklı görüşlere yol açmıştır. Ancak, Yargıtay'ın yakın zamanda vermiş olduğu kararlar çerçevesinde, anılan bu yeni düzenlemenin, TTK'da özel hükümlerle ele alınmış aval ilişkisi açısından bir etki doğurmayacağı sonucuna varılabilecektir. Aval, sadece TTK'daki hükümlere tabi olacaktır.

³ Yargıtay 12. HD; E.2013/16400, K. 2013/25100, T. 4.7.2013.

⁴ Yargıtay 12. HD; E.2013/10055, K. 2013/24337, T. 27.6.2013.

USUL HUKUKU

6545 Sayılı Kanun ile Yargılama Sistemine Getirilen Değişiklikler*

Av. Ecem Süsoy

6545 Sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun¹ (“6545 sayılı Kanun”), 28 Haziran 2014 tarihli ve 29044 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmasıyla birlikte yürürlüğe girdi. 6545 sayılı Kanun ile idari yargılama sistemi başta olmak üzere sulh ceza mahkemeleri ve asliye ticaret mahkemelerinin yapısına dair değişiklikler getirildiği görülür.

İdari Yargılama Sistemine İlişkin Değişiklikler

6545 sayılı Kanunun beraberinde getirdiği idari yargılamayı ilgilendiren en önemli noktalar, istinaf yolunun etkinleştirilerek kanun yolları sisteminde değişiklik yapılması ve ivedi yargılama usulünün öngörülmesidir.

Değişen Kanun Yolları Sistemi

6545 sayılı Kanun ile getirilen değişikliklerden önceki mevcut idari yargı, iki aşamalı bir yargı sisteminden oluşmaktaydı. Birinci derece mahkemeleri ilk yargı kademesi iken, Bölge İdare Mahkemeleri ve Danıştay ise sırasıyla itiraz ve temyiz mercii olarak idari yargı sisteminin bir sonraki yargı aşamasını oluşturmaktaydı. Yeni düzenleme ile birlikte ise idari yargılama (i) ilk derece mahkemesi yargılaması, (ii) istinaf ve (iii) temyizden oluşacak üç aşamalı bir yargı sistemi ile gerçekleştirilecektir. Yukarıda belirtilen kanun yolları sistemindeki değişiklikler, vergi mahkemeleri kararlarına karşı kanun yoluna başvurulması halinde de söz konusu olacaktır.

---

* *Temmuz 2014 tarihli Makale*

¹ 6545 sayılı Kanun 28 Haziran tarih ve 29044 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı ve 28 Haziran tarihinde yürürlüğe girdi. Kanuna ulaşmak için bkz. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140628-9.htm> (erişim tarihi: 12 Ağustos 2014).

6545 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle birlikte ilk derece mahkemelerince verilen kararlara karşı istinaf yoluyla bölge idare mahkemelerine başvurulması mümkün hale gelmiştir. Bu kapsamda bölge idare mahkemelerinin görevleri; ilk derece mahkemelerince verilen ve istinaf yolu açık olan nihai kararlar ile yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararlara karşı yapılan itirazları inceleyerek karara bağlamak, yargı çevresi içinde bulunan ilk derece mahkemeleri arasındaki görev ve yetki uyuşmazlıklarını çözmek, yargı çevresi ile davaya bakmakta fiili veya hukuki engel durumlarının bulunması halinde ilgili davanın bölge idare mahkemesi yargı çevresi içinde bulunan başka bir mahkemeye nakline veya yetkili mahkemenin tayinine karar vermek olmuştur.

Yeni sistemde, idare ve vergi mahkemelerinin kararlarına karşı, kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde bölge idare mahkemesine, istinaf yoluna başvurulabilir. Ancak, konusu beş bin Türk lirasını geçmeyen vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemlere karşı açılan iptal davaları hakkında idare ve vergi mahkemelerince verilen kararlar kesin olup, bunlara karşı istinaf yoluna başvurulamaz. Bu doğrultuda, bölge idare mahkemeleri ilk derece mahkemesi kararını hukuka uygun bulursa, istinaf başvurusunun reddine karar verir. Başvurunun kabulü halinde ise işin esasına girerek karar verir. İstinaf yolu, temyiz şekli ve usullerine tabi olacaktır. 6545 sayılı Kanun uyarınca bölge idare mahkemelerinin temyize açık olmayan kararları kesindir.

6545 sayılı Kanun, 2527 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 46 ncı maddesini değiştirmiştir. Düzenleyici işlemlere karşı açılan iptal davaları, konusu yüz bin Türk lirasını aşan vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemler hakkında açılan davalar, imar planları, parselasyon işlemlerinden kaynaklanan davalar, kıyı tesislerine işletme izni verilmesine ilişkin davalar başta olmak üzere ilgili davalar hakkında Danıştay dava dairelerinin nihai kararları ile bölge idare mahkemelerinin verdikleri kararlar Danıştay'da, kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde temyiz edilebilir.

Danıştay temyiz incelemesi sırasında kararın hukuka uygunluğunu inceler, kararı uygun bulursa onar ve onanan karar kesinleşir. Aksi halde incelenen karar bozulur ve yeniden yargılama yapılması için kararı veren bölge idare mahkemesine gönderilir. Bölge idare mahkemesi,

Danıştay tarafından verilen bozma kararına uyabileceği gibi kararında ısrar da edebilir. Danıştay'ın bozma kararına uyulduğu takdirde, bu kararın temyiz incelemesi, bozma kararına uygunlukla sınırlı olarak yapılır. Eğer, bölge idare mahkemesi, bozmaya uymayarak kararında ısrar ederse, ısrar kararının temyizi hâlinde, talep, konusuna göre Danıştay İdari veya Vergi Dava Daireleri Kurulunca incelenir ve karara bağlanır. En nihayetinde, Danıştay İdari ve Vergi Dava Daireleri Kurulları kararlarına uyulması zorunludur.

Adalet Bakanlığı, 6545 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde, bölge idare mahkemelerini kurar. Mevcut bölge idare mahkemeleri, yeni kurulan bölge idare mahkemelerinin göreve başlayacakları tarihe kadar faaliyetlerine devam eder. Yeni kurulan bölge idare mahkemelerinin göreve başlayacakları tarih itibarıyla mevcut bölge idare mahkemelerinde bulunan dosyalar; yeni kurulan bölge idare mahkemelerine devredilir.

İvedi Yargılama Usulü

Yeni düzenleme ile; ihaleden yasaklama kararları hariç ihale işlemleri, acele kamulaştırma işlemleri, Özelleştirme Yüksek Kurulu kararları, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu uyarınca yapılan satış, tahsis ve kiralama işlemleri, 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca idari yaptırım kararları hariç çevresel etki değerlendirmesi sonucu alınan kararlar, 6303 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca alınan Bakanlar Kurulu kararlarından doğan uyumsuzluklarda uygulanmak üzere ivedi yargılama usulü getirilmiştir.

Söz konusu ivedi yargılama usulünde; dava açma süresi otuz gün olup, savunma süresi de dava dilekçesinin tebliğinden itibaren on beş gün olarak öngörülmüştür. Ayrıca yürütmenin durdurulması talebine ilişkin olarak verilecek kararlara itiraz edilemez. Bu davalar, dosyanın tekemmülünden itibaren en geç bir ay içinde karara bağlanır. İvedi yargılama usulünde sadece temyiz mekanizması öngörülür ve verilecek nihai kararların tebliğ edilmesinden itibaren on beş gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir. Temyiz istemi en geç iki ay içinde karara bağlanır.

Sulh Ceza Mahkemelerine İlişkin Değişiklikler

6545 sayılı Kanun ile, sulh ceza mahkemeleri kaldırılıp, yerine sulh ceza hâkimlikleri kurulur. Sulh ceza hâkimliği; yürütülen soruşturmalarda hâkim tarafından verilmesi gerekli kararları almak, işleri yapmak ve bunlara karşı yapılan itirazları incelemek ile görevlidir.

Ayrıca, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu kapsamında kanun yollarında çeşitli değişikliklere gidilmiştir. Değişiklik öncesi, sulh ceza hâkiminin kararlarına yapılan itirazların incelenmesi asliye ceza mahkemesi hâkimine aitken, yeni düzenleme uyarınca sulh ceza hâkimliği kararlarına yapılan itirazların incelenmesi, o yerde birden fazla sulh ceza hâkimliğinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen hâkimliğe aittir.

Asliye Ticaret Mahkemesine İlişkin Değişiklikler

6545 sayılı Kanun ile asliye ticaret mahkemelerinin yapısına ilişkin yenilikler getirilmiş olup, tek hâkimli sistemden heyet sistemine geçilmesi öngörülmüştür.

Asliye ticaret mahkemelerinde, bir başkan ve iki üyeden oluşan bir heyet tarafından karara bağlanacak olan davalar 6545 sayılı Kanun'da sıralanmıştır. Sıralanan davalardan bir kısmı şu şekilde belirtilir; konusu parayla ölçülebilen uyuşmazlıklarda dava değeri üç yüz bin Türk lirasının üzerinde olan dava ve işler ile dava değerine bakılmaksızın; iflas, iflasın ertelenmesi, iflasın kaldırılması, iflasın kapatılması, konkordato ve yeniden yapılandırılmadan kaynaklanan davalar, genel kurul kararlarının iptali ve butlanına ilişkin davalar, yönetim organları ve denetim organları aleyhine açılacak sorumluluk davaları, tahkim yargılamasında tahkim şartına ilişkin itirazlar, iptal davaları, hakemlerin seçimi ve reddine yönelik davalar ile yabancı hakem kararlarının tanıma ve uygulanmasına yönelik davalar.

Sonuç

6545 sayılı Kanun ile idari yargılama sistemi başta olmak üzere sulh ceza mahkemeleri ve asliye ticaret mahkemelerinin yapısına dair değişiklikler getirilmiştir. Yeni düzenleme ışığında, idari yargılama; ilk derece mahkemesi, istinaf ve temyizden oluşacak üç aşamalı bir yargı sistemi tarafından gerçekleştirilecektir. Bununla birlikte, idari yargıla-

ma sistemi yeni bir yargılama usulü olan ivedi yargılama usulü ile tanışmıştır. Ayrıca, 6545 sayılı Kanun ile sulh ceza mahkemeleri kaldırılıp, yerine sulh ceza hâkimlikleri kurulmuş olup asliye ticaret mahkemelerinin tek hâkimli sistemden heyet sistemine geçilmesi öngörölmüş ve heyet tarafından karara bağlanacak davalar 6545 sayılı Kanun'da açıkça sayılmıştır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu İle İhtiyati Tedbire Getirilen Yenilikler*

Av. Alper Uzun

Giriş

İhtiyati tedbir bilindiği üzere, dava konusu ile ilgili olarak tarafların hukuki durumunda meydana gelecek zararları önlemek adına düzenlenen, geçici nitelikte bir hukuki korumadır. 1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (“HMK”), birçok alanda olduğu gibi, ihtiyati tedbir konusunda da yeni düzenlemeler getirmiştir. HMK ihtiyati tedbire ilişkin başlıca iki yenilik getirmektedir. Bu yenilikler ihtiyati tedbire karar verecek yetkili mahkemenin hangisi olduğu ve ihtiyati tedbir kararlarına karşı kanun yolları ile ilgilidir. Bununla birlikte ihtiyati tedbir kurumunu düzenleyen maddelerde de sorunları ve belirsizlikleri ortadan kaldıracak düzenlemeler yapılmıştır.

HMK’nın Geçici Hukuki Korumalara Yaklaşımı

HMK’da, “geçici hukuki koruma” kavramına önem verildiği ve doktrinde sıkça kullanılan bu ifadenin ilk defa kanun metninde yer aldığı görülmektedir. Nitekim Kanunun 10. Kısmı, “Geçici Hukuki Korumalar” başlıklı olup, ihtiyati tedbirler de 389. Madde ve devamında düzenlenmiştir.

Kanunun gerekçesinde, nihai hukuki korumanın zaman alması, ayrıntılı inceleme gerektirmesi nedeniyle geçici korumaların önemli olduğu ve ayrıntılı düzenlemeler öngörüldüğü belirtilmiştir. Devletin sadece yalın olarak hak arama ve hukuki korunma yollarını düzenlemesi ve bunları açık tutmasının yeterli olmadığı, aynı zamanda bu yolların etkinliğini, elde edilecek kararların uygulanabilir olmasını sağlamak,

---

* Şubat 2014 tarihli Makale

hukuki korunma ihtiyacı ile orantılı ve bağlantılı bir yöntemi benimsemek gibi yükümlülükleri olduğu vurgulanmıştır.

İhtiyati Tedbire İlişkin Kanun Hükümleri, Yenilikler ve Gerekçeleri

“İhtiyati Tedbir”, HMK’nın “Geçici Hukuki Korumalar” başlıklı 10. Kısmında ilk sırada yer almaktadır. Kanun’un 389. maddesi, “İhtiyati tedbirin şartları”nı düzenlemektedir. Buna göre bir uyuşmazlık halinde ihtiyati tedbir kararı verilebilmesi için; mevcut durumda meydana gelebilecek bir değişme nedeniyle hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşması ya da tamamen imkansız hale gelmesi veya gecikme sebebiyle bir sakıncanın yahut ciddi bir zararın doğacağından endişe edilmesi hali bulunmalıdır.

İhtiyati Tedbir Talebi

390. madde, ihtiyati tedbir talebini düzenlemektedir. Buna göre ihtiyati tedbir; dava açılmadan önce esas hakkında görevli ve yetkili olan mahkemeden, dava açıldıktan sonra ise ancak asıl davanın görüldüğü mahkemeden talep edilir. Bu konuda yürürlükten kalkan 1086 sayılı kanuna göre bir farklılık bulunmaktadır. Böylece hiç ilgisi olmayan mahkemelerden ihtiyati tedbir istenmesinin önüne geçilmesi ve ihtiyati tedbirde yetki ve görevle ilgili belirsiz ve kötüye kullanıma açık olan durum, belirli ve tereddüdü ortadan kaldıracak hale getirilmiştir.

Maddenin 2. Fıkrasında, tedbir talep edenin haklarının derhal korunmasında zorunluluk bulunan hallerde, hakimın karşı tarafı dinlemeden de tedbire karar verebileceği düzenlenmiştir. Hukuki dinlenilme hakkı vazgeçilmesi mümkün olmayan temel bir yargısal haktır. Ancak bazı durumlarda acilen geçici hukuki korumalara başvurulması ihtiyacı ortaya çıkabilir ve karşı tarafa haber verildiğinde, geçici korumanın etkisinin ortadan kalkması sonucu doğabilir. Bu nedenle hakime, karşı taraf dinlenmeden de ihtiyati tedbire karar verebilme yetkisi tanınmıştır. Karşı tarafı dinleyip dinlememeyi hakim durumun özelliğine göre takdir eder.

Aynı maddede tedbir talep eden tarafın, dilekçesinde dayandığı ihtiyati tedbir sebebinin ve türünü açıkça belirtmek ve davanın esası yönünden haklılığını yaklaşık olarak ispat etmek zorunda olduğu belirtil-

miştir. Bu hüküm ile tedbir talep edenin; talepten önce, talebinin konusu, dayanakları, tedbirin türü üzerinde düşünmesini ve talebini somutlaştırmasını sağlamak amaçlanmıştır.

Yaklaşık İspat Kavramı

Bununla birlikte, doktrinde kabul gören “yaklaşık ispat” ifadesinin Kanun’da kullanılmasının da bir amacı bulunmaktadır. Bilindiği üzere kanunda açıkça öngörülmemişse ya da işin niteliği gerekli kılmıyorsa, bir davada yaklaşık ispat değil, tam ispat aranır. Düşürülmüş ispat ölçüsü çerçevesinde ise tam kanaat değil; kuvvetle muhtemel, yaklaşık bir kanaat yeterli görülmektedir. Geçici hukuki korumalarda, bazen karşı tarafın dinlenmemesi, tüm delillerin ayrıntılı bir biçimde incelenmesine yeterli zamanın olmaması gibi sebeplerle, yaklaşık ispat yeterli görülmüştür.

Yaklaşık ispat durumunda hakim, o iddianın yüksek ihtimal olarak doğru olduğunu kabul etmekle birlikte, zayıf bir ihtimal de olsa aksinin mümkün olduğu ihtimalini göz ardı etmez. Bu sebeple, genelde geçici hukuki korumalara karar verilirken, talep edenin haksız olma ihtimali de dikkate alınarak talepte bulunandan teminat alınması öngörülmüştür.

Teminat

Kanun’un 392. maddesi; tedbir talep edenin haksız çıkması halinde, karşı tarafın ve üçüncü kişilerin uğrayacakları muhtemel zararlara karşılık teminat göstermesini emreder. Ancak bu kuralın istisnası bulunmaktadır. Talep, resmi belgeye, başkaca kesin bir delile dayanıyor yahut durum ve koşullar gerektiriyorsa, mahkeme gerekçesini açıkça belirtmek şartıyla teminat alınmamasına karar verebilir.

Tedbir Kararı

Talebin ardından mahkeme, tedbire konu olan mal veya hakkın muhafaza altına alınması veya bir yediemine tevdi ya da bir şeyin yapılması veya yapılmaması gibi, sakıncayı ortadan kaldıracak veya kararı engelleyecek her türlü tedbire karar verebilecektir. Kanun’un gerekçesinde, ihtiyati tedbir kararı verilirken, asıl uyuşmazlığı çözecek mahiyette bir karar verilmemesi gerektiği önemle vurgulanmıştır.

Yürürlükten kalkan 1086 sayılı kanunda ihtiyati tedbirin uygulanması bakımından açık bir süre bulunmamaktaydı. Ancak HMK'nın 393. maddesi uyarınca ihtiyati tedbir kararının verildiği tarihten itibaren bir hafta içinde, kararın uygulanmasını talep etmek zorunludur. Aksi halde, kanuni süre içinde dava açılmış olsa dahi, tedbir kararı kendiliğinden kalkacaktır.

Tedbir Kararına Karşı İtiraz ve Kanun Yolu

HMK'nın getirdiği en önemli yeniliklerden birisi 394. maddede yer almaktadır. Bu maddede ihtiyati tedbir kararına karşı itiraz ve bu itiraz üzerine başvurulacak kanun yolları düzenlenmiştir. İhtiyati tedbirin uygulanması sırasında karşı taraf hazır bulunuyorsa, tedbirin uygulanmasından itibaren; hazır bulunmuyorsa tedbirin uygulanmasına ilişkin tutanağın tebliğinden itibaren bir hafta içinde, ihtiyati tedbirin şartlarına, mahkemenin yetkisine ve teminata ilişkin olarak, kararı veren mahkemeye itiraz edebilir. Aynı şekilde menfaati açıkça ihlal edilen üçüncü kişiler de ihtiyati tedbiri öğrenmelerinden itibaren bir hafta içinde ihtiyati tedbirin şartlarına ve teminata itiraz edebilirler.

İtiraz hakkında verilen karara karşı, kanun yoluna başvurulabilir. Kanun yoluna başvurma imkanı, hukuk sistemimiz için bir yeniliktir. Bu başvuru öncelikle incelenir ve kesin olarak karara bağlanır. Kanun yoluna başvurulmuş olması, tedbirin uygulanmasını durdurmayacaktır.

Tedbirin Değiştirilmesi veya Kaldırılması

Kanun'da, aleyhine ihtiyati tedbir kararı verilen veya hakkında bu tedbir kararı uygulanan kişinin, mahkemece kabul edilecek bir teminat göstermesi halinde tedbirin değiştirilmesine veya kaldırılmasına karar verilebileceği düzenlenmiştir. Ayrıca durum ve koşulların değiştiği sabit olursa, teminat aranmaksızın talep üzerine ihtiyati tedbirin değiştirilmesine veya kaldırılmasına da karar verilebilir. Bu durumda mahkemenin kararına karşı itiraz yolu açık olup, yukarıda bahsettiğimiz şekilde bu karara itiraz etme imkanı bulunmaktadır. Kanun'un gerekçesinde de; ihtiyati tedbirin, karşı tarafı cezalandırmak ya da baskı altına almak için değil, hakkın korunması amacına hizmet ettiği ifade edilmiştir. Bu sebeple, tedbirin verildiği tarihten sonra, tedbirin verilmesini gerekli kılan şartlarda değişiklik olmuşsa, bu değişikliğe uygun ola-

rak tedbirin de değiştirilmesi ya da kaldırılması gerekir. Aksi durumun kabulü tedbirin amacı ve tarafların menfaat dengesinin gözetilmesi ile bağdaşmayan sonuçlar doğuracaktır.

İhtiyati Tedbiri Tamamlayan İşlemler

İhtiyati tedbir kararı dava açılmasından önce verilmişse, tedbir talep eden, bu kararın uygulanmasını talep ettiği tarihten itibaren iki hafta içinde esas hakkındaki davasını açmak ve dava açtığına ilişkin evrakı, dosyaya sunarak karşılığında bir belge almak zorundadır. Aksi halde tedbirin kendiliğinden kalkacağı düzenlenmiştir. İhtiyati tedbir geçici bir hukuki koruma olduğu için, asıl talep kısa süre içerisinde dava ya dönüştürülerek yargı organına iletilmelidir.

Yürürlükten kalkan 1086 sayılı Kanun'dan farklı olarak, ihtiyati tedbir kararının etkisinin ne zamana kadar süreceği Kanun'da açık bir şekilde belirtilmiştir. Buna göre aksi belirtilmediği takdirde, ihtiyati tedbir nihai kararın kesinleşmesine kadar devam edecektir.

Tedbirin Haksız Çıkması ve Tazminat

Lehine ihtiyati tedbir kararı verilen taraf, ihtiyati tedbir talebinde bulunduğu anda haksız olduğu anlaşılır yahut tedbir kararı kendiliğinden kalkar ya da itiraz üzerine kaldırılır ise haksız ihtiyati tedbir nedeniyle uğranılan zararı tazminle yükümlüdür. Bu dava hükmün kesinleşmesinden veya ihtiyati tedbir kararının kalkmasından itibaren, bir yıl geçmesiyle zamanaşımına uğrar. Bu dava ile ilgili olarak detaylı bilgiler Temmuz 2011 tarihli Hukuk Postasında yer almaktadır.

Sonuç

1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı HMK, birçok alanda olduğu gibi, ihtiyati tedbir konusunda da yeni düzenlemeler getirmiştir. Geçici bir hukuki koruma yöntemi olan ihtiyati tedbir, gerek doktrinde, gerek uygulamada ortaya çıkan sorunlar ve belirsizlikler dikkate alınarak HMK'da yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca, HMK ile ihtiyati tedbire ilişkin başlıca iki yenilik getirmektedir. Bu yenilikler ihtiyati tedbire karar verecek yetkili mahkemenin hangisi olduğu ve ihtiyati tedbir kararlarına karşı kanun yolları ile ilgilidir.

Türk Hukukunda Özel Takip Yolları: Rehnin Paraya Çevrilmesi ve İflas*

Av. Alper Uzun

Giriş

Türk mevzuatı icra hukuku hükümleri uyarınca, icra takip yollarına ilişkin hukuki imkanlar ve alacaklıya tanınan haklar, alacaklının elinde bulunan takip dayanağı belgelerin hukuki durumuna göre değişiklik göstermekte olup, hukuki durumlara göre farklı türde takip yolları bulunmaktadır. Her bir takip yolunda, ödeme ve itiraz süreleri ile itirazların sonuçları farklılık arz etmektedir.

İcra ve İflas Kanunu'nun ("İİK") 45. maddesine göre, borçlunun malvarlığı üzerinde alacaklı lehine bir teminat bulunuyor ise (ipotek, taşınır rehni, hisse rehni, banka ipoteği vb. gibi), alacaklı bu durumda, ilk olarak "rehnin paraya çevrilmesi" adı verilen özel bir takip yoluna başvurmak zorundadır. Eğer bu teminat borcu karşılamaya yetmez ise, alacaklı, sahip olduğu haklara göre belirlenecek diğer takip yollarına başvurabilecektir.

Rehnin Paraya Çevrilmesi

Rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takipte, iki tür takip yolu bulunmakta olup, bu takip yolları hukuki belge ve borçluya tanınan itiraz bakımından farklılıklar arz etmektedir.

Eğer tapu dairesi tarafından hazırlanan ve ipotek sırasını gösteren resmi bir belge olan akit tablosu, kayıtsız şartsız bir borç ikrarı içermekte ise, bu durumda alacaklı kendisi lehine daha güvenli bir takip yolu olan rehnin paraya çevrilmesi yolu ile ilamlı takip yoluna başvuracak ve borçluya bir icra emri tebliğ edilecektir. Bu icra emrinde, borçluya, 30 gün içinde borcunu ödemediği veya icranın talikine dair

---

* *Mayıs 2014 tarihli Makale*

bir karar sunmadığı takdirde rehinli malın satılarak paraya çevrileceği ihtar edilmektedir.

Eğer akit tablosu kayıtsız şartsız bir borç ikrarı içermiyor ise, alacaklı rehinin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takip yoluna başvurabilecektir. Bu durumda borçluya, bir ödeme emri tebliğ edilecektir. Bu ödeme emrinde, borçluya, 30 gün içinde borcunu ödemediği veya 7 gün içinde ödeme emrine itiraz etmediği takdirde rehinli malın satılarak paraya çevrileceği ihtar edilmektedir. Eğer borçlu ödeme emrine itiraz ederse, alacaklı takibe devam edebilmek için itirazın iptali davası açmak durumunda kalacaktır.

İflas Yolu İle Takip

Herhangi bir teminata bağlı olmayan borçlarda, alacaklı, ya genel haciz yolu ile takip yoluna ya da iflas yolu ile takip yoluna başvurabilecektir.

Bazı durumlarda, genel haciz yolu ile takip alacaklı açısından işe yarar olmayacak veya alacaklı lehine tatmin edici bir sonuç ortaya koymayacak durumda olabilmektedir. Bu durumda Türk hukuku uyarınca alacaklı, borçlu aleyhine iflas yolu ile takibe başvurabilecektir.

Bu takip yolunda alacaklı, alacağının tahsili için, borçlunun bağlı bulunduğu ticaret sicilinin bulunduğu yer icra müdürlüğüne başvurarak, borçlu aleyhine iflas yolu ile takip başlatabilmektedir. Başvuru üzerine borçluya, bir ödeme emri tebliğ edilmektedir. Bu ödeme emrinde borçluya, 7 gün içinde borcu ödemediği veya itiraz etmediği takdirde alacaklı tarafından iflas davası açılacağı ihtar edilmektedir. Eğer borçlu ödeme emrine itiraz ederse, alacaklı takibe devam edebilmek için itirazın iptali davası açmak durumunda kalacaktır. Yargılama sonunda mahkeme davanın kabulüne karar verirse, borçlunun da iflasının açılmasına karar verebilecektir. Bilindiği üzere iflas, borçlunun tüm mallarından oluşan bir iflas masası teşkil edilmesi ve borçlunun tüm borçlarının külliyen ödenmesi sonucunu ortaya çıkaracaktır.

Alacaklı iflas yolu ile takibin yanı sıra, borçlunun ödemelerini tatil eylediği veya kaçtığı veya mallarını gizlediği veya alacaklıların zararına eylemlerde bulunduğu hallerde, İİK'nın 177. maddesi uyarınca, doğrudan doğruya iflas davası ile de borçlunun iflasının açılmasını dava ve talep edebilmektedir.

Buna karşın borçlu da, iflasın ertelenmesi yoluna başvurabilecek- tir. Borçlu şirketin yetkilileri veya alacaklılarından biri, öncelikle borç- lunun iflasının, borçlunun mali durumunun detaylı bir inceleme yapı- lana kadar ertelenmesini de sağlayacak olan iflasın ertelenmesi talepli bir iflas davası açabilirler. İflasın ertelenmesi talepli davanın dinlene- bilmesi ancak şirket tarafından mali açıdan öncelikli olarak alacaklıları tatmin edici bir iyileştirme projesi sunulduğu takdirde dinlenebilecektir. Eğer mahkeme iyileştirme projesini uygulanabilir bulursa, borç- lu şirketin iflasının bir yıl ertelenmesine karar verebilir. İflasın ertelen- mesi durumu mahkemenin takdirine bağlı olarak toplamda dört yılı geçmemek üzere uzatılabilmektedir. İflasın ertelenmesine karar veren mahkeme, şirketin malvarlığının korunması için gerekli her türlü ted- biri, iyileştirme projesini de göz önünde tutarak alabilecektir ve bu kar- larını uygulamak için kayyım da tayin edebilecektir. Mahkemenin iyi- leştirme projesini kabul etmemesi veya şirketin faaliyetlerini sürdüre- meyecek oluşuna kanaat getirmesi halinde iflasın ertelenmesini red edilerek borçlunun iflasına karar verilebilir. Zira iflasın ertelenmesi talebi, borçlu şirketin borca batık olduğunun ikrarı olup, bu davada esas- sen borçlunun iflas durumunda olduğu kabul edilmekte ancak iflasın ertelenebileceği iddia edilmektedir.

İflasının ertelenmesine karar verilen şirketler lehine olmak üzere, alacaklıların bazı haklarını talep veya takip etmesini engelleyici tedbir- lere hükmedilmektedir. Örneğin, iflasın ertelendiği dönemde, borçlu şirket aleyhine takip yapılamayacağına, daha önce yapılmış olan takip- lerin de durdurulmasına karar verilebilmektedir. Zamanaşımı ve hak düşürücü süreler, iflasın ertelenmesi süresi sonuna kadar askıya alın- maktadır. Belirtmek gerekir ki, erteleme sırasında taşınır, taşınmaz ve- ya ticari işletme rehniyle temin edilmiş alacaklar nedeniyle rehnin pa- raya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabilir veya başlamış olan takiple- re devam edilebilir. Ancak bu takipler nedeniyle muhafaza tedbirleri alınamaz ve rehninli malın satışı gerçekleştirilemez.

Sonuç

Türk mevzuatındaki icra hukuku hükümleri uyarınca, her hukuki durum için farklı takip yolları düzenlenmiştir. İcra takiplerine ilişkin hukuki düzenlemeler ve sonuçları ile alacaklıya tanınan haklar, alacak- lının elindeki belgelerin veya alacaklının hukuki durumunun özellikle-

rine göre farklılıklar göstermektedir. Alacak rehinle temin edilmiş bir alacak olduğu takdirde, alacaklı, rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip adındaki özel takip yoluna başvurmak zorundadır. Teminat altına alınmamış borçlar için ise alacaklı, genel haciz yolu ile takibe başvurabileceği gibi, bu yola başvurmanın yararlı olmayacağı gözüküyor ise, borçlu aleyhine iflas yolu ile takibe başvurulabilecektir.

İdari Yargılama Usulündeki Önemli Değişiklikler*

Av. Alper Uzun

28.06.2014 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6545 sayılı Kanun ile birlikte İdari Yargılama Usulü Kanunu’nda (“İYUK”) köklü değişiklikler yapılmış ve idari yargılama hukukuna bazı yenilikler getirilmiştir.

6545 sayılı Kanun ile idari yargılamada bir ilk olarak Bölge İdare Mahkemelerinin istinaf mercii olarak yapılandırılması ve itiraz yolunun kaldırılarak yerine istinaf kanun yolunun getirilmesi, bazı davaların görülmesinde ivedi yargılama usulü uygulanması, temyiz yoluna başvurulacak kararların yeniden düzenlenmesi, karar düzeltme yolunun kaldırılması gibi önemli değişiklikler yapılmıştır.

İvedi Yargılama Usulü

6545 sayılı Kanun ile idari yargılamada önemli bir değişiklik meydana gelmiş ve “ivedi yargılama usulü” yürürlüğe girmiştir. Kanunun gerekçesinde; bazı idari davaların nitelikleri itibariyle diğerlerinden farklı olduğu ve kararın gecikmesi halinde taraflar için telafisi zor veya imkânsız zararlar meydana getireceği, bu tür davaların geciktirilmeksizin karara bağlanması gerektiği, bu nedenle belli tipte davalara uygulanmak üzere ivedi yargılama usulünün düzenlendiği belirtilmiştir.

İvedi Yargılama Usulü kurallarına, İYUK’un 20/A maddesinde yer verilmiştir. Buna göre;

“1. İvedi yargılama usulü aşağıda sayılan işlemlerden doğan uyuşmazlıklar hakkında uygulanır:

- a) İhaleden yasaklama kararları hariç ihale işlemleri.*
- b) Acele kamulaştırma işlemleri.*

---

* Eylül 2014 tarihli Makale

- c) *Özelleştirme Yüksek Kurulu kararları.*
- d) *12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu uyarınca yapılan satış, tahsis ve kiralama işlemleri.*
- e) *9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca, idari yaptırım kararları hariç çevresel etki değerlendirmesi sonucu alınan kararlar.*
- f) *16/5/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca alınan Bakanlar Kurulu kararları.*

Aynı maddenin ikinci fıkrası, ivedi yargılama usulünün nasıl uygulanacağını düzenlemektedir. Buna göre; dava açma süresi altmış yerine otuz gün, savunma süresi de otuz gün yerine on beş gün olarak düzenlenmiştir. Aynı maddede, bu davaların dosyanın tekemmülünden itibaren en geç bir ay içinde karara bağlanacağı, karara karşı on beş gün içinde temyiz yoluna başvurulabileceği, temyize on beş gün içerisinde cevap verilebileceği ve temyiz incelemesinin iki ay içerisinde tamamlanacağı kurala bağlanmıştır.

Görüleceği üzere ivedi yargılama usulü, normal yargılama usulüne göre yargılama sürecini hızlandıracak önemli değişiklikler içermektedir. Buna göre, taraflar açısından, dava açma süresi, cevap verme süresi, temyiz süresi; mahkemeler açısından ise, inceleme süreleri kısalmaktadır. Ayrıca yürütmenin durdurulması talebine ilişkin verilecek kararlara itiraz yolu ile temyiz incelemesi sonrasında karar düzeltme yolu kapatılmıştır.

Ayrıca ivedi yargılama usulünde istinaf yoluna başvurulamayacağı, yine 6545 sayılı kanun ile getirilen bir yenilik olan istinaf ile ilgili maddede açıkça belirtilmiştir.

İstinaf ve Diğer Kanun Yollarındaki Değişiklikler

İstinaf bilindiği üzere bir kanun yoludur ve ilk derece mahkemesi kararının bir üst mahkemeye taşınması olup, temyiz incelemesinden bir önceki aşamadır.

Mevcut Hukukumuzda 2004 yılında Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda yapılan değişiklik ile dahil edilen istinaf kurumu, 6545 sayılı

Kanun ile idari yargılamaya da getirilmiştir. Buna göre İYUK'un "Kararlara Karşı Başvuru Yolları" başlıklı bölümünün, ilk sırasında, Kanunun 45. maddesinde yer alan "itiraz" kurumu kaldırılmış, yerine "istinaf" kurumu getirilmiştir. Bu düzenlemeyle birlikte hangi kararların istinafa, hangi kararların temyize tabi olduğunu belirlemek açısından, aynı bölümde, 46. maddede yer alan "temyiz" kurumu da yeniden düzenlenmiştir.

6545 sayılı Kanun ile değişen 45. madde uyarınca, idare ve vergi mahkemelerinin kararlarına karşı, başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi, mahkemenin bulunduğu yargı çevresindeki "bölge idare mahkemesine", kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde istinaf yoluna başvurulacağı öngörülmüştür. Konusu beş bin Türk lirasını geçmeyen vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemlere karşı açılan iptal davaları hakkında idare ve vergi mahkemelerince verilen kararlar kesin olduğu ve bunlara karşı istinaf yoluna başvurulamayacağı da düzenlenmiştir. Aynı maddede bir başka önemli husus ise, istinaf incelemesini yapacak olan bölge idare mahkemelerinin, "İYUK'un 46.ncı maddesi uyarınca temyize açık olmayan kararlarının" kesin olacaktır. Yukarıda da belirttiğimiz üzere, ivedi yargılama usulünde istinaf yoluna başvurulamayacağı da kanunen emredilmiştir.

İYUK'a getirilen istinaf düzenlemesi ile birlikte, Kanun'un "Temyiz" başlıklı 46. maddesi de değişikliğe uğramış ve hangi kararların temyize tabi olduğu düzenlenmiştir. Buna göre, Danıştay dava dairelerinin nihai kararları ile bölge idare mahkemelerinin, bahsi geçen maddede sayılan davalar hakkında verdikleri kararlar; başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi Danıştay'da, kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde temyiz edilebilecektir. Bu maddede yapılan değişiklik neticesinde şu hususa dikkat çekmek gerekir ki; konusu yüz bin Türk lirasını aşmayan vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemler hakkında açılan davalar temyiz edilemeyecektir. Dolayısıyla, konusu beş bin Türk lirasını aşmayan davalarda verilen kararlarda istinaf, yüz bin Türk lirasını aşmayan davalarda verilen kararlarda ise temyiz yoluna başvurulamayacaktır.

6545 sayılı Kanun ile yapılan bu değişikliklere ek olarak, idari yargılamada karar düzeltme yolu kapatılmıştır.

Sonuç

Görüleceği üzere 28.06.2014 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6545 sayılı Kanun ile İdari Yargılama Usulü Kanunu’nda önemli değişiklikler yapılmıştır. Buna göre idari yargılamada kararlara karşı başvurulacak yollardan itiraz yolu kaldırılarak yerine istinaf getirilmiş, Bölge İdare Mahkemeleri istinaf mercii olarak yapılandırılmış, Kanunda sayılı bazı davaların görülmesinde yargılama sürecinin daha hızlı işleyeceği “ivedi yargılama usulü” uygulanması getirilmiş, temyiz yoluna başvurulacak kararlar yeniden düzenlenmiş ve bazı kararlar için temyiz yolu kapatılmış, ayrıca karar düzeltme yolu ortadan kaldırılmıştır.

ENERJİ HUKUKU

Elektrik Piyasası Kanunu'nda Yenilenebilir Enerji*

Av. Berna Aşık Zibel

5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun¹ (“Yenilenebilir Enerji Kanunu”) uyarınca, yenilenebilir enerji kaynakları, hidrolik, rüzgâr, güneş, jeotermal, biyokütle, biyokütleden elde edilen gaz (çöp gazı dâhil), dalga, akıntı enerjisi ve gel-git gibi fosil olmayan enerji kaynakları olarak sayılır.

30 Mart 2013 tarihinde yürürlüğe giren 6446 sayılı yeni Elektrik Piyasası Kanunu² (“EPK”) yenilenebilir enerji kaynakları ile ilgili yeni bazı hükümler içerir.

Bu makale kapsamında, EPK'nın güneş ve rüzgar enerjisi de dâhil yenilenebilir enerji kaynaklarına özgülünen hükümleri ele alınacaktır.

Yenilenebilir Enerji Kaynaklarına dair Üretim Faaliyeti ve Lisans Esasları

EPK ile yenilenebilir enerji kaynaklarına ilişkin olarak getirilen önemli düzenlemelerden biri, lisans almaya ilişkindir. Lisanslar ile ilgili genel düzenleme uyarınca piyasa faaliyetleri ile iştigal edecek tüzel kişiler, faaliyetlerine başlamadan önce, her faaliyet için ve söz konusu faaliyetlerin birden fazla tesiste yürütülecek olması hâlinde, her tesis için ayrı lisans almak zorundadır. Ancak EPK 5'inci maddenin 2(f) fıkrası uyarınca yenilenebilir enerji kaynağına dayalı üretim tesisleri için bir istisna düzenlenir. Buna göre, birden çok yapı veya müşterinin yüzeylerinde tesis edilen aynı tür yenilenebilir enerji kaynağına dayalı üretim tesisleri sisteme aynı noktadan bağlanmak kaydıyla

---

* *Haziran 2014 tarihli Makale*

¹ RG. 18 Mayıs 2005, S. 25819.

² RG. 30 Mart 2013, S. 28603.

tek üretim lisansı kapsamında değerlendirilebilir. Yenilenebilir enerji kaynaklarına ilişkin bu hükmün uygulanmasına dair usul ve esaslar Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (“EPDK”) tarafından belirlenecektir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik enerjisi üretim faaliyetlerine ilişkin hükümler EPK’nın 7’inci maddesi ile düzenlenir. Buna göre, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim yapan tüzel kişiler, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı’ndan (“Bakanlık”) “yenilenebilir kaynaktan elektrik üretim belgesi” alabilir. Bu çerçevede Bakanlık tarafından Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Belgelendirilmesi ve Desteklenmesine ilişkin Yönetmelik³ (“Belgeleme Yönetmeliği”) çıkartılmıştır. Belgeleme Yönetmeliği çerçevesinde yenilenebilir enerji kaynak belgesi (“YEKBEL”) ve yenilenebilir enerji kaynağı destekleme mekanizması (“YEKDEM”) ile ilgili uygulama esasları ayrıntılı şekilde belirlenmiştir.

EPK yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimi faaliyetleri için bazı teşviklerde düzenlemektedir. Geçici 4’üncü maddesi uyarınca, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretim tesisleri tarafından enerji nakil hattı için kullanılacak olan orman vasıflı veya hazinenin özel mülkiyetinde ya da devletin hüküm ve tasarrufunda olan taşınmazlar için ilgili bakanlık tarafından bedeli karşılığında izin verilir, kiralama yapılır, irtifak hakkı tesis edilir veya kullanma izni verilir. Söz konusu kullanım, kira veya irtifak hakları için EPK’nın yayımı tarihi itibarıyla işletmede olanlar dâhil 31 Aralık 2020 tarihine kadar işletmeye girecek olan üretim tesisleri için yatırım ve işletme dönemlerinin ilk on yılında yüzde seksen beş indirim uygulanır.

Yenilenebilir Enerji Kaynaklarına ilişkin Lisanssız Faaliyetler

EPK’nın 14’üncü maddesi ile lisanssız yürütülebilir faaliyetler belirlenmiştir. Bu faaliyetlerden bazıları yenilenebilir enerji kaynaklarına ilişkindir. Buna göre,

- kurulu gücü azami bir megavatlık yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisleri ve

³ RG. 1 Ekim 2013, S. 28282.

- ürettiği enerjinin tamamını iletim veya dağıtım sistemine vermeden kullanan, üretimi ve tüketimi aynı ölçüm noktasında olan, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisleri

lisans almaksızın faaliyet gösterebileceklerdir.

Bakanlar Kurulu, lisanssız faaliyet yapabilecek yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesislerinin kurulu güç üst sınırını beş katına kadar artırmaya yetkilidir.

EPK'nın 14'üncü madde hükümleri çerçevesinde Bakanlık tarafından "Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik ("Lisansız Üretim Yönetmeliği")" çıkartılmıştır⁴.

Lisanssız Üretim Yönetmeliği'nin 5'inci maddesi uyarınca; Kurulu gücü bir megavat veya Kanununun 14 üncü maddesi çerçevesinde Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenmiş kurulu güç üst sınırına kadar olan yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisleri önlisans ve lisans alma ile şirket kurma yükümlülüğünden muaf olarak kurulabilecek üretim tesisleri arasında sayılmıştır. Bu düzenleme Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin⁵ ("Lisans Yönetmeliği") 7'inci maddesi düzenlemesi ile de uyumludur.

Güneş ve Rüzgar Enerjisi Kaynaklarına dair Hükümler

Yeni EML'nin 7'inci maddesi, rüzgâr veya güneş enerjisine dayalı elektrik üretim tesisleri ile ilgili önlisans başvurularına dair esasları da düzenler. Buna göre, üretim tesisinin kurulacağı sahanın maliki tarafından başvuru yapılması durumunda, aynı saha için yapılan diğer başvurular dikkate alınmaz. Başvurularda, tesisin kurulacağı saha üzerinde son üç yıl içinde elde edilmiş en az bir yıl süreli standardına uygun rüzgâr veya güneş ölçümü bulunması zorunludur. TEİAŞ veya ilgili dağıtım şirketi teknolojileri de dikkate alınarak, uygun bağlantı görüşü verilen başvurular değerlendirmeye alınır. Değerlendirmede aynı bağlantı noktasına veya aynı bağlantı bölgesine bağlanmak için birden fazla başvurunun bulunması hâlinde, birim megavat başına en yüksek toplam katkı payını ödemeyi teklif ve taahhüt edenlerin seçilmesi esasına dayanan yarışma yapılır.

⁴ RG. 2 Ekim 2013, S. 28783.

⁵ RG. 2 Kasım 2013, S. 28809.

Hidroelektrik Santrallere dair Hükümler

Yeni EML, yenilenebilir enerji kaynaklarına ilişkin genel hükümlerin yanı sıra, yalnızca hidroelektrik santrallerine ilişkin de bir kaç hüküm içermektedir.

Bilindiği üzere hidrolik kaynaklara dayalı üretim lisansı almak için su kullanım hakkı anlaşması imzalanması gerekmektedir. Madde 29 uyarınca, su kullanım hakkı anlaşması imzalamak üzere yapılan başvurularda, su kullanım hakkı anlaşması imzalanacak tüzel kişiyi belirlemeye Devlet Su İşleri (“DSİ”) yetkilidir. Aynı kaynak için birden fazla başvuru yapılması halinde; fizibilitesi kabul edilebilir bulunanlar arasından her yıl için birim megavat başına en yüksek oranda hidroelektrik kaynak katkı payı vermeyi teklif eden tüzel kişi, anlaşma imzalanmak üzere belirlenir ve EPDK’ya bildirilir. Hidroelektrik kaynak katkı payı bedeli her yıl Ocak ayı sonuna kadar DSİ bütçesine gelir kaydedilmek üzere ödenir.

Yeni EML, Geçici 15’inci maddesi ile atıl hidroelektrik santrallerine ilişkin de düzenleme yapmaktadır. Buna göre, 4628 sayılı eski Elektrik Piyasası Kanunu’nun⁶ (“Eski EML”) yürürlüğe girdiği tarihten önce elektrik üretim faaliyetinde bulunmuş, ancak daha sonra çeşitli sebeplerle üretim faaliyetinde bulunamamış veya dağıtım sistemine bağlanamamış hidroelektrik santrallerinin hak sahipleri, Yeni EML’nin yürürlük tarihini takip eden altı ay içerisinde başvuruları ve mevcut projelerle çakışmaması hâlinde, DSİ tarafından ilana çıkılmaksızın 1 kuruş/kilovatsaat bedelle ilgili yönetmelik çerçevesinde su kullanım hakkı anlaşması imzalayabilir.

Sonuç

Yukarıdaki açıklamalarımızdan görüldüğü üzere, EPK’nın yenilenebilir enerji kaynaklarına özgülenmiş hükümleri oldukça az sayıdadır. Bu hükümler ya oldukça genel hususları yahut da geçici hususları düzenler. Detaylı düzenleme yönetmeliklerle yapılmış olup, yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimine ilişkin birden fazla yönetmelik de ayrıntılı hükümler mevcuttur.

⁶ RG. 3 Mart 2002, S. 24335 Mükerrer.

Birden fazla yenilenebilir enerji kaynağına dayalı üretim tesisinin tek lisans ile işletilmesine ilişkin EPK'nın 5'inci maddenin 2(f) fıkrası düzenlenen istisna, piyasanın gelişimi bakımından olumlu niteliktedir. Bunun yanı sıra, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim faaliyetleri için lisanssız faaliyet sınırının 1mW'a çıkartılması da önemli bir gelişmedir.

İnşaat Sektöründe Kullanılan Model Sözleşmeler Serisi*

Av. Tuna Çolgar

I- FIDIC (Müşavir ve Mühendisler Uluslararası Federasyonu) Model Sözleşme Türleri – Genel Bilgi

FIDIC (Fédération Internationale Des Ingénieurs-Counseils) kısaltılmış adıyla anılan Müşavir ve Mühendisler Uluslararası Federasyonu, 1913 yılında kurulmuş bir meslek örgütüdür. Üyeleri çeşitli ülkelerden usulüne uygun olarak seçilmiş müşavir-mühendis birlikleri olup Örgüt'e üyelik her ülkeden tek bir meslek birliği ile sınırlı tutulmuştur. Bugün için FIDIC, 97 ülkeyi temsil eden meslek birliklerinden oluşmaktadır. Türkiye de FIDIC'e 1987 yılında Türk Müşavir-Mühendisler ve Mimarlar Birliği vasıtasıyla üye olmuştur. FIDIC, üyeleri olan bu meslek birlikleri adına müşavir-mühendis sektörünün stratejik hedeflerinin belirlenmesinde, uygulanmasında ve üyelerine sektör ile ilgili kaynak ve bilgi sağlamada oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Bununla beraber, sektöre ilişkin politikalar ve meslek ilkeleri geliştirmekte, üye meslek birliklerinin temsil ettikleri ülkelerin bu konulardaki ihtiyaçlarına yönelik faaliyetlerde bulunmaktadır.

FIDIC'in temel hedefi ulusal ve uluslararası planda mesleki gelişmeye katkı sağlamak ve üyelerinin menfaatlerini korumaktır. Hedeflerini genişletmek ve devam ettirmek maksadıyla FIDIC örgütü, müşterilerin, müşavirlerin, alt müteahhitlerin, konsorsiyumların ve bunların temsilcilerinin faydalanmaları amacıyla standart sözleşmeler, prosedürler, tavsiye ve bilgi dokümanları yayınlamaktadır. Ayrıca FIDIC, üyelerine model sözleşmeler, ilke beyanları ve bunun gibi iş uygulaması dokümanları, görüş belgeleri, kılavuzlar, yönetim sistemleri (kalite yönetimi, risk yönetimi, iş ahlakı yönetimi, çevre yönetimi ve sürdürülebilirlik) alanında eğitim kitapçıkları ve müşavir seçimi, nitelik bazlı seçim, ihale aşamaları, tedarik, sigorta, sorumluluk, teknoloji transferi

* Kasım 2014 tarihli Makale

ve kapasite geliştirme gibi iş süreçlerine ilişkin bilgiler de sağlamaktadır. Bu belgelerin meydana getirilmesindeki ana amaçlar, (i) terminolojinin standardize edilmesi, (ii) işlemlere ilişkin dokümanların kullanıcı dostu ve yeknesak olabilmesi, (iii) işlem taraflarının (İş Sahibi – Yüklenici – Temsilci/Danışman/Mühendisler) aralarındaki ilişkilerin düzenlenmesi olarak belirlenmektedir.

FIDIC Örgütü'nün mevcut dokümanları arasında en çok kullanılanları ve en önemlileri model sözleşme örnekleridir. Bu bağlamda, bugüne kadar yayınlanmış olan, İnşaat Mühendisliği İşleri ile ilgili Sözleşme Modeli ve Şartnameleri (Red Book-Kırmızı Kitap), Santral ve Dizayn-İnşa işlerine ilişkin Elektronik ve Mekanik İşler ile ilgili Sözleşme Modeli ve Şartnameleri (Yellow Book-Sarı Kitap), Tasarla-Yap/Anahtar Teslimi İşler için Sözleşme Modeli ve Şartnameler (Orange Book-Turuncu Kitap), İnşaat Mühendisliği ile İlgili Alt Müteahhitlik Ortak Girişim Model Sözleşmesi (Blue Book-Mavi Kitap), İş Sahibi-Müşavir Hizmet Model Sözleşmesi (White Book-Beyaz Kitap), Mühendislik, Tedarik ve İnşaat Sözleşmesi/Anahtar Teslim Model Sözleşmesi (Silver Book-Gümüş Kitap), ve Joint Venture/Konsorsiyum Sözleşme Modeli ve Alt Müşavir Sözleşme Modeli bulunmaktadır.

Sektörel ihtiyaçlara cevap verebilmek adına kuruluş sözleşmeleri revize etmekte, derlemekte veya yeni model sözleşmeler oluşturmaktadır. Bu bağlamda, proje finansmanı gerekliliklerini ön planda tutan ve bankalar tarafından daha çok tercih edilen “Pembe Kitap-Pink Book” en son 2010 yılında revize edilerek yayınlanmıştır. Yine benzer nedenlerle 2006 yılında Tarama ve Islah İşleri ile ilgili Model Sözleşme “Turkuaz Kitap-Turquoise Book”, 2008 yılında Dizayn, İnşa ve İşletme İşlerine İlişkin Model Sözleşme “Altın Kitap-Gold Book” ve 2011 yılında Alt Yüklenici Model Sözleşmesi kitabı yayınlanmıştır.

Sözleşme modellerini içeren bu kitaplardan sektörde en sık kullanılanları hakkında özet bilgiler aşağıda sunulmaktadır:

Kırmızı Kitap

En geniş uygulama alanına sahip FIDIC kitabı olan Kırmızı Kitap, esas olarak iş sahibi ve yüklenici arasındaki ilişkileri düzenlemektedir. Bu kitabın ilk baskısı 1957 yılında, dördüncü baskısı 1987 yılında yayınlanmıştır. 1992 yılında ise son baskı üzerinde ufak değişiklikler ya-

pılmış ve son olarak 1999 yılında mevcut baskı olan beşinci baskısı yayınlanmıştır. Bu baskı ile birlikte Kitap İnşaat Mühendisliği İşleri ile İlgili Sözleşme Şartları adını almıştır. Kırmızı Kitap iş sahibinin genel tasarımını yaptığı, yüklenicinin ise bazı tesis tasarımlarını gerçekleştirdiği ve yürüttüğü inşaat işleri için tasarlanmıştır. Beşinci baskıda yer alan düzenlemeler ışığında Kırmızı Kitabın su ve kanalizasyon şebekeleri, boru hattı, yol, köprü ve bina yapımı gibi göreceli olarak basit ve inşaat mühendisliği işlerinin ağırlıkta olduğu projelerde kullanılmasının daha uygun olduğu kabul edilmektedir¹.

Sarı Kitap

1999 yılında, Elektronik ve Mekanik İşler ile ilgili Sözleşme Örneği (Sarı Kitap) ve Tasarla-Yap/Anahtar Teslimi İşler için Sözleşme Örneğinin (Turuncu Kitap) birleştirilmesi ile oluşturulan Sarı Kitap da aynı Kırmızı Kitap gibi iş sahibi ve yüklenici arasındaki ilişkileri düzenlemektedir. Ancak Sarı Kitap özel olarak inşaat ve montaj işleri yüklenici tarafından üstlenilmiş olan işlerde kullanılmaktadır. Sarı Kitabı tabi inşaat işlerinde yüklenici tesis tasarımı, inşaat ve mühendislik işlerinden sorumludur. Ancak iş sahibi de bazı tasarımlardan sorumlu tutulabilmektedir. Sarı Kitabın özellikle yüklenicinin kendi know-how ve tecrübelerine dayanarak gerçekleştirdiği diğer bir deyişle yüklenicinin, iş sahibinin oluşturduğu tasarım ve belli standartlar ile sınırlı kalmayacağı inşaat işlerinde kullanılması tavsiye edilmektedir. Bu çerçevede, pompa istasyonları, su, atık arıtım ve sanayi tesisleri ve baca gazı filitasyon tesislerinin inşaat işleri için Sarı Kitap uygun görülmektedir.

Gümüş Kitap

“Mühendislik, Tedarik ve İnşaat Sözleşmesi/Anahtar Teslim Sözleşmesi” adını taşıyan Gümüş Kitap, Turuncu Kitabın sektörün ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamaması sebebiyle 1999 yılında yayınlanmıştır. Hazırlanma amacı, anahtar teslimin söz konusu olduğu tüm işlere dair altyapı işlemleri için uygulanabilecek kurallar öngörmektir. Gümüş Kitap kapsamına alınabilecek inşaat işlerinde yüklenici, tesis tam

¹ FIDIC Kurallarının Karşılaştırmalı Hukuktaki Yeri, Dr. Nazlı Töre, s.12, Ankara 2011.

teçhizatlı bir biçimde tamamlanıncaya ve faaliyete geçinceye kadar mühendislik, tedarik ve inşaat işlerini yürütmektedir. İş sahibi bu Kitaba dahil edilebilecek işlerde, tasarımla ilgilenmemekte, yalnızca inşaatın işlevi ile ilgilenmektedir. Kitapta öngörülen düzenlemeler çerçevesinde, Gümüş Kitabın içme suyu temini, arıtımı, enerji santralleri, katı atık yakma tesisi gibi inşaat işlerinde faydalı olduğu belirtilmektedir.

Yeşil Kitap

İnşaat işinin tasarımının hem iş sahibi hem de iş sahibinin istekleri doğrultusunda yüklenici tarafından gerçekleştirilebildiği işler için uygulanabilen Yeşil Kitap, kısa sözleşme olarak anılmakta ve genellikle kısa süreli, tekrar eden, basit inşaat işlerinde tercih edilmektedir. Yeşil Kitaba dâhil edilebilen bazı işlerde alt yükleniciye ya da mühendise ihtiyaç duyulmamakla beraber yüklenici, genellikle hem tasarım hem de inşaat işlerini yürütmektedir. Yeşil Kitap, bedeli 500 000 USD'dan küçük ve 6 ay içinde tamamlanması öngörülmüş işlerde kullanılmak üzere hazırlanmıştır². Bu sebeple kısa ve basit bir biçimde ele alınmıştır.

Model Sözleşmeler hakkında yukarıda verilen bilgilerin ışığında sözleşmelerin içerik ve hükümlerini de kapsayan genel yapıları aşağıdaki şekilde kurgulanmıştır:

- *Madde 1:* “Genel Hükümler” – genel tanımlar, sözleşme dili, uygulanacak hukuk tanımı, dokümantasyon önceliği, müşterek ve müteselsil sorumluluk, sözleşmenin yorumlanması, gizlilik, hukuk kurallarına riayet gibi Sözleşmenin geneline uygulanacak hükümler bu maddede düzenlenmektedir.
- *Madde 2-4:* “İş Veren”, “Mühendis” (Kırmızı ve Sarı Kitaplarda yer almaktadır) ve “Yüklenici”nin görev ve yükümlülükleri, İş Veren’in yönetim ve uygulamaları (Gümüş Kitap) ve işlerin yürütülmesinde yetkili olanların görev ve yükümlülükleri bu maddelerde düzenlenmektedir.
- *Madde 5:* “Tayin Edilmiş Alt-Yükleniciler” (Kırmızı Kitap), “Dizayn’a” (Sarı ve Gümüş Kitap) ilişkin düzenlemeler bu madde ele alınmaktadır.

² FIDIC Kurallarının Karşılaştırmalı Hukuktaki Yeri, Dr. Nazlı Töre, s.12, Ankara 2011.

- *Madde 6:* Proje kapsamında çalışacak hem Yüklenici'ye hem de İş Veren'e ait "Personel ve İşçi" hakkındaki sorumluluk ve gerekliliklere ilişkin düzenlemeler bu maddenin kapsamında yer almaktadır.
- *Madde 7:* "Tesis, Malzeme ve İşçilik" ile ve Yüklenici'nin inşaat sahasına getirmekle yükümlü olduğu ekipman ve test aşamaları ile ilgili düzenlemeler bu maddede yer almaktadır.
- *Madde 8-11:* "İşe Başlama, Gecikme ve Erteleme, Tamamlama Testleri, İş Veren'in Devralması ve Ayıplar ve bunların sonuçları bu maddeler kapsamında ele alınmaktadır.
- *Madde 12:* "Ölçümleme ve Değerlendirme" (Kırmızı Kitap) ve "Kapanış Sonrası Testler" (Sarı ve Gümüş Kitap) bu madde düzenlenen başlılardır.
- *Madde 13-14:* "Varyasyonlar ve Düzeltmeler" "Sözleşme Bedeli ve Ödemesi" ve bunlara ilişkin izlenecek prosedürler bu maddelerde düzenlenmektedir.
- *Madde 15-16:* "İş Veren'in Fesih Hakkı" ve "Yüklenici'nin Fesih Hakkı" ve bu hakların kullanılması prosedürü ve bu hakların kullanılmasının sonuçlarına ilişkin düzenlemeler bu maddelerde yer almaktadır.
- *Madde 17:* "Risk ve Sorumluluklar" maddesi, tarafların sözleşme kapsamında yüklendikleri riskleri sorumluluk sınırlamalarını ve risklerin oluşması halinde izlenecek prosedürleri içermektedir.
- *Madde 18:* "Sigorta" düzenlemelerine ilişkin maddedir. İşlerin başlamasından önce veya yürütülmesi sırasında Yüklenici ve İş Veren'in sorumluluğunda olan Sigorta işlemler düzenlenmektedir.
- *Madde 19:* "Mücbir Sebepler" maddesi mücbir sebeplerin neler olduğunu ve oluşması halinde izlenecek prosedürleri ve sonuçlarını düzenleyen maddedir.
- *Madde 20:* "İddialar/Talepler, Uyuşmazlıklar ve Tahkim" maddesinde, tarafların birbirlerine karşı talepte bulunmak istemleri halinde ne tip bir prosedürün izleneceği ve uyuşmazlıkların çö-

zümü için Uyuşmazlık Çözüm Heyeti'nin ve devamında Tahkim Heyeti'nin oluşturulması ve işleyişi belirlenmektedir.

Ayrıca her model sözleşme kendi kapsamına uygun olarak Ekler listesi ve örnek ek formları da içermektedir.

Tabi ki açıklanan bu model sözleşmeler hükümleri taraflar arasında yapılan müzakerelerle değiştirilmekte ve her iki taraf ve İşlerin yürütülüşü açısından en verimli hale getirilebilmektedir. Fakat model sözleşmelerin hükümleri ve yapısı belirli bir düzen içinde kurgulandığından yapılan değişikliğin sözleşmenin bütününe etkileri çok dikkatle incelenmeli ve yapılan değişiklikle bağlantılı olabilecek her türlü sonuç titizlikle göz önüne alınmalıdır.

Yukarıda yer alan açıklamalar ışığında, hem İş Veren hem de Yüklenici açısından işlerin ve hukuki ve ticari ilişkilerin daha sağlıklı ve sorunsuz yürütülebilmesi açısından sağlam hukuki temeller oturtulması gerekmektedir. Bu nedenle uluslararası kabul görmüş ve piyasa aktörleri tarafından tanınan model sözleşmeler kullanılarak İşin ve taraflar arasındaki ilişkilerin hedeflenen amaçlara yönelik en doğru şekilde yürütülmesini sağlanabilmektedir.

Yeni ÇED Yönetmeliği Yürürlüğe Girdi*

Av. Alper Uzun

Giriş

Bilindiği üzere gerçekleştirmeyi plânladıkları faaliyetler sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, Çevresel Etki Değerlendirmesi (“ÇED”) Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler. ÇED ile ilgili yeni yönetmelik (“Yönetmelik”), 25 Kasım 2014 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yeni Yönetmelik ile birlikte, Avrupa Birliği ÇED Direktifi ile (sınır aşan ÇED hariç) uyumlaştırma sağlanmış, uygulamalardaki sıkıntılar dikkate alınarak hangi faaliyetlerde ÇED Raporu hazırlanacağı konularında düzenlemeler yapılmış, Yönetmelik’in daha anlaşılır ve uygulanabilir olması için gerekli düzenlemeler yapıldığı belirtilmiştir.

Yeniliklere Dair Özet

Yeni Yönetmelik ile birlikte; alışveriş merkezlerinin ÇED Yönetmeliği’nden muaf olması ortadan kalkmıştır. Alışveriş merkezleri için Proje Tanıtım Dosyası hazırlanıp, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine sunulması gerekmektedir. Toplu konut projelerinde, 500 konut ve üzeri projelerin ÇED Yönetmeliği’ne tâbi olmaları düzenlenmiştir. Golf tesisleri için de alan sınırlaması kaldırılmıştır.

Daha önce HES Projeleri için kurulu gücün 25 MWm olması şartı aranırken, bu değer 10 MWm’a indirilmiştir. Hastaneler ve diyaliz merkezleri ÇED Yönetmeliği kapsamında çıkarılmış, ancak demiryolları ÇED Yönetmeliği kapsamına alınmıştır.

10.000.000 m3 hacme sahip göller ve 5.000.000 m3 hacme sahip baraj veya göletler ne amaçla kullanılırsa kullanılsın ÇED Yönetmeliği’ne tâbi tutulmuştur. 100.000.000 m3 su aktarma projeleri de kapsa-

* Aralık 2014 tarihli Makale

ma alınmıştır. Dip tarama projeleri, deniz ve göllerin temizlenmesi amacıyla yapıldığından, 50.000 m3 sınırına çekilerek ÇED Yönetmeliği'ne tâbi tutulmuştur.

Seramik üretiminde, 300.000 ton/yıl ve üzeri üretim faaliyeti ve beyaz eşya boyama ile ilgili maddede de, tank hacmi artırılarak bu faaliyetler yönetmelik kapsamına alınmıştır.

Öte yandan, maden, petrol, doğalgaz vb. konulardaki arama projelerine ilişkin madde Yönetmelikten çıkarılmıştır. 23.06.1997 tarihinden önce kamu yatırım programına alınmış olup, 29.05.2013 tarihi itibarıyla üretim veya işletmeye başlamış olan projeler ile bunların gerçekleştirilmesi için zorunlu olan yapı ve tesisler ÇED kapsamı dışında tutulmuştur.

Açıklamalar

Tanımlarla ilgili maddede değişiklik olmuştur. Buna göre;

Çevresel etki değerlendirmesi gerekli değildir kararı: Seçme Eleme Kriterlerine Tabi Projeler hakkında yapılan değerlendirmeler dikkate alınarak, projenin çevre üzerindeki muhtemel olumsuz etkilerinin, alınacak önlemler sonucu ilgili mevzuat ve bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeylerde olduğunun belirlenmesi üzerine projenin gerçekleşmesinde çevre açısından sakınca görülmediğini belirten Bakanlık kararıdır.

Çevresel etki değerlendirmesi süreci: Gerçekleştirilmesi planlanan projenin çevresel etki değerlendirmesinin yapılması için başvuru ile başlayan; inşaat, işletme ve işletme sonrası çalışmaları kapsayan süreci,

İzleme ve kontrol: Gerçekleştirilmesi planlanan projeye dair “Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir” veya “Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu” kararı alındıktan sonra, inşaat, işletme ve işletme sonrası dönemine ilişkin kararın verilmesine esas teşkil eden şartlar doğrultusunda yürütülmesinin sağlanması için yapılan çalışmaların bütünü,

ifade etmektedir. Dolayısıyla, Eski düzenlemede çevresel etkilerin bulunmadığının gösterilmesi gerekirken yeni düzenlemeye göre olumsuz etkilerin alınacak önlemler sonucu kabul edilebilir düzeyde kalaca-

ğının gösterilmesi yeterli bulunmuştur. “Bakanlık tarafından kararın verilmesi ile sona eren süreç” yerine “inşaat, işletme ve işletme sonrası çalışmaları kapsayan süreç” ifadesi getirilmiştir. “Başlangıç ve inşaat dönemine ilişkin” ifadesi yerine “inşaat, işletme ve işletme sonrası dönemine ilişkin” ifadesi getirilmiştir.

Çevresel Etki Değerlendirmesine Tabi Projelerin sayıldığı 7. Madde’de, Maddenin eski halindeki c ve ç bentleri çıkarılmış, d bendine ise “bu Yönetmelik kapsamında yer alan ve eşik değeri olan fakat eşik değeri altında kaldığından Yönetmelik kapsamı dışında kalan projelere” ifadesi yerine “kapsam dışı değerlendirilen projeler” ifadesi getirilmiştir. Buna göre, Ek-1 listesinde yer alan projelere, “ÇED Gereklidir” kararı verilen projelere, Kapsam dışı değerlendirilen projelere ilişkin kapasite artırımı ve/veya genişletilmesinin planlanması halinde, mevcut proje kapasitesi ve kapasite artışları toplamı ile birlikte projenin yeni kapasitesi ek-1 listesinde belirtilen eşik değeri veya üzerinde olan projelere, ÇED Raporu hazırlanması zorunludur.

ÇED sürecinde önemli bir yer tutan Halkın Katılım Toplantısı’nı düzenleyen 9. Madde hükmü şöyledir: *“Halkı yatırım hakkında bilgilendirmek, projeye ilişkin görüş ve önerilerini almak üzere; Bakanlıkça yeterlik verilmiş kurum/kuruluşlar ve proje sahibinin katılımı ile Bakanlıkça belirlenen tarihte, projeden en çok etkilenmesi beklenen ilgili halkın kolaylıkla ulaşabileceği Valilikçe belirlenen merkezi bir yer ve saatte Halkın Katılımı Toplantısı düzenlenir.”* Dolayısıyla yeni düzenlemede, halkın kolaylıkla ulaşabileceği bir yer ve saatte yapılması öngörülmüştür.

Proje için verilecek Özel Formatın kapsamını belirlemek ve hazırlanan ÇED Raporunu inceleyip değerlendirmek üzere Bakanlık tarafından kurulan Komisyon’un kapsam ve özel format belirlemesi başlıklı 10. Madde’nin ilk fıkrasında Bakanlıkça hazırlanacak ÇED Raporu Özel Formatı’nda, Komisyon üyesi kurum/kuruluşların görüş ve önerileri ile halktan gelen görüş ve önerilerin dikkate alınacağı belirtilmiştir. Bedelin ödenmemesi ya da belirlenen süre içinde ÇED raporunun kuruluşça Bakanlığa sunulmaması durumunda başvurunun geçersiz sayılması yerine ÇED süreci sonlandırılacağı belirtilmiştir. 12. Maddede yapılan düzenleme ile de, ÇED Raporu’nda yapılan düzenlemelerin yeterli görülmemesi durumunda başvurunun Bakanlıkça ge-

çersiz sayılması yerine ÇED sürecinin sonlandırılması öngörülmüştür. “Çevresel etki değerlendirmesi olumlu veya çevresel etki değerlendirmesi olumsuz kararı” başlıklı 14. Maddede; Nihai ÇED Raporu, “Nihai ÇED Raporu ve eklerinin taahhüdü altında olduğunu” belirten taahhüt yazısı ve noter onaylı imza sirküleri beş iş günü içerisinde Bakanlığa sunulmazsa başvurunun geçersiz sayılması yerine ÇED sürecinin sonlandırılması öngörülmüştür. Yine, “Başvuru ve İnceleme” ile ilgili düzenlemede; dosya kapsamındaki bilgi ve belgelerde eksiklik olması ve bu eksikliklerin ilgili süre içinde tamamlanmaması durumunda başvurunun geçersiz sayılması yerine ÇED sürecinin sonlandırılması öngörülmüştür.

“Seçme, eleme kriterlerine tabi projeler” başlıklı 15. Maddenin yeni düzenlemesine göre, Yönetmeliğin; Ek-2 listesinde yer alan projeler, Kapsam dışı değerlendirilen projelere ilişkin kapasite artırımı ve/veya genişletilmesinin planlanması halinde, mevcut proje kapasitesi ve kapasite artışları toplamı ile birlikte projenin yeni kapasitesi ek-2 listesinde belirtilen projeler, seçme, eleme kriterlerine tabidir. Maddenin eski halindeki c ve ç fıkraları çıkarılmıştır. B fıkrasındaki “Bu Yönetmelik kapsamında yer alan ve eşik değeri olan fakat eşik değeri altında kaldığından yönetmelik kapsamı dışında kalan projeler” ifadesi yerine “Kapsam dışı değerlendirilen projeler” ifadesi getirilmiştir.

Yeni Yönetmelik ile birlikte “Olağanüstü Durumlar ve Özel Hükümler” başlıklı 24. Maddeye yer verilmiş ve “ÇED Olumlu” veya “ÇED Gerekli Değildir” kararı bulunan projelerde yapılacak kapasite artışı ve/veya genişletilmesi planlanan projelerin ÇED sürecine ilişkin yöntemin Bakanlıkça belirleneceği düzenlenmiştir.

“Yönetmeliğe Aykırı Uygulamaların Durdurulması” başlıklı 19. Madde ile, Proje tanıtım dosyasındaki taahhütlere uyulmaması durumunda bu taahhütlere uyulması için Bakanlıkça/Valilikçe bir defaya mahsus olarak verilebilecek süre için en fazla doksan gün sınırlaması kaldırılmış, yeni düzenlemede herhangi bir süre sınırlaması öngörülmemiştir.

Sonuç

Gerçekleştirmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmelerin almakla yükümlü ol-

duğu ÇED Raporu veya proje tanıtım dosyalarının usul ve esaslarını düzenleyen Yeni ÇED Yönetmeliği, 25 Kasım 2014 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup, Yeni Yönetmelik ile birlikte özellikle uygulamayı etkileyecek birçok değişiklik yapılmıştır.

İŞ HUKUKU

6552 Sayılı Kanun (“Torba Kanun”) ile İş Hukuku Kapsamında Getirilen Değişiklikler*

Av. Ecem Süsoy

Giriş

6552 Sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun (“6552 sayılı Kanun”) 11.09.2014 tarihli ve 29116 sayılı Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlandı. Toplam 145 madde ve 3 geçici maddeden oluşan 6552 sayılı Kanun çeşitli düzenlemeler içermesi nedeniyle kamuoyunda ‘torba kanun’ olarak da anılmaktadır.

6552 sayılı Kanun ile alt işverenlere, toplu iş hukukuna, yer altı işlerinde çalışanlara, iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin önemli değişiklikler getirilmiştir. Söz konusu önemli değişiklikler bu yazıda ele alınmıştır.

Alt İşverenlere İlişkin Düzenlemeler

4857 sayılı İş Kanunu (“İş Kanunu”) m. 3 uyarınca, alt işverenler, alt işverenlik sözleşmesi ve gerekli belgelerle birlikte işyerini tescil ettirirler. Alt işverenlik sözleşmesi ile ilgili belgeler gerektiğinde iş müfettişleri tarafından incelenip, muvazaalı işlem tespiti yapılabilir. Önceki düzenlemede muvazaalı işlemin tespit edildiğine ilişkin müfettiş raporlarına karşı işverenin tebliğ tarihinden itibaren 6 işgünü içinde itiraz edebileceği ve itiraz üzerine verilen yerel mahkeme kararının kesin olacağı öngörülürken, 6552 sayılı Kanun ile itiraz süresi 30 işgününe çıkarılmış ve yerel mahkeme kararlarına karşı temyiz yoluna başvurulabileceği öngörülmüştür.

İş Kanunu m. 36/5, 6552 sayılı Kanun ile değiştirilmiştir. Değiştirilen hüküm uyarınca, işverenler, alt işverene iş vermeleri hâlinde, bunların işçilerinin ücretlerinin ödenip ödenmediğini işçinin başvurusu

---

* Eylül 2014 tarihli Makale

üzerine veya aylık olarak resen kontrol etmekle ve varsa ödenmeyen ücretleri hak edişlerinden keserek işçilerin banka hesabına yatırmakla yükümlüdür.

Asıl işverenlere, alt işvereni değıştığı halde aynı işyerinde çalışmaya devam eden alt işveren işçilerinin yıllık ücretli izinlerini kullanmasını sağlama ve kontrol etme yükümlülüğü getirilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu çerçevesinde kamu kurumlarında çalışan alt işveren işçilerinin alacakları kıdem tazminatlarına ilişkin yeni düzenlemeler getirilmiştir.

Toplu İş Hukukuna İlişkin Düzenlemeler

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun ("Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu") 26 ıncı maddesine eklenen fıkra uyarınca, işveren sendikaları, tüzüklerinde hüküm bulunmak ve şartları genel kurul kararıyla belirlenmek kaydıyla, karşılıksız yardıma dayalı dayanışma ve yardım fonu oluşturabilir.

Bir diğer önemli değışiklik uyarınca, toplu sözleşme yetkisine sahip olabilmek için Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 41 ve 43 üncü maddelerinde aranan "kurulu bulunduğu işkolunda en az yüzde üç üyeye sahip olma" şartı "yüzde bir"e indirilmiştir.

Yer Altı İşlerinde Çalışanlara İlişkin Düzenlemeler

Feshin geçerli sebebe dayandırılması kapsamında yer altı işlerinde çalışan işçilerde kıdem şartı aranmayacaktır. Böylece, yer altında çalışan işçilerin 6 aylık hizmet süresine sahip olmadan iş güvencesi kapsamına girmesi sağlanmıştır.

6552 sayılı Kanun ile İş Kanunu'nun 63 üncü maddesine eklenen düzenleme uyarınca, yer altı maden işlerinde çalışan işçiler için yer altındaki çalışma süresi; haftada en çok 36 saat, günlük ise 6 saat ile sınırlandırılmıştır.

Yer altı maden işlerinde çalışanların İş Kanunu'nun 42 inci maddesinde belirtilen zorunlu nedenler ve 43 üncü maddesinde belirtilen olağanüstü haller haricinde yer altında maden işlerinde çalışan işçilere fazla çalışma yaptırılmayacaktır. Zorunlu nedenlerle ve olağanüstü hallerde fazla çalışma yapılması durumunda 36 saati aşan her bir saat

fazla çalışma için verilecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının yüzde yüzden az olmamak üzere arttırılması suretiyle ödenir.

İş Kanunu'nun 53 üncü maddesine 6552 sayılı Kanun ile eklenen düzenleme uyarınca, yer altı işlerinde çalışan işçilerin yıllık ücretli izin süreleri dörder gün arttırılarak uygulanacaktır.

Ayrıca, linyit ve taşkömürü çıkarılan işyerlerinde, yer altında çalışan işçilere daha yüksek asgari ücret kabul edilmiştir. 6552 sayılı Kanun ile 3213 sayılı Maden Kanunu'nun Ek 9 uncu maddesine eklenen düzenleme uyarınca, linyit ve taşkömürü çıkarılan işyerlerinde, yer altında çalışan işçilere ödenecek ücret miktarı İş Kanunu'nun 39 uncu maddesi uyarınca belirlenen asgari ücretin iki katından az olmayacaktır.

İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Düzenlemeler

Denizyolu taşımacılığı yapan araçların uluslararası seyrüsefer hâlleri 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun ("İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu") kapsamı dışına çıkarılmıştır.

6552 sayılı Kanun ile İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun iş sağlığı ve güvenliği maddesine ilişkin düzenlemeler getirilmiştir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 6/1.a maddesinde, işyeri hekimi haricinde çalıştırılması gereken diğer sağlık personelinin yalnızca on ve daha fazla çalışanı olan çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalıştırılması düzenlenmiştir. Eklenen diğer bir düzenleme uyarınca, 10'dan az çalışanı bulunan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyeri işverenleri veya işveren vekili tarafından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca ilan edilen eğitimleri tamamlamak şartıyla işe giriş ve periyodik muayeneler ve tetkikler hariç iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütebilirler.

6552 sayılı Kanun ile İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 6/4 üncü maddesine getirilen düzenleme uyarınca, işyerlerinde çalışmakta olan çıraklar ve stajyerler İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu uyarınca hesaplanan işyerinde işçi sayısında dâhil edilmeyecektir.

Son olarak, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 30 uncu maddesine eklenen düzenleme uyarınca, 10'dan az çalışanı bulunan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerinde iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin üst-

lenilmesine ilişkin eğitim programları, eğitimin süresi ve eğitimcilerin nitelikleri ile görevlendirmeye ilişkin hususlar ile bunlara ilişkin usul ve esasların Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca çıkarılacak yönetmelik ile düzenleneceği belirlenmiştir.

Sonuç

6552 sayılı Kanun ile alt işverenlere, toplu iş hukukuna, yer altı işlerinde çalışanlara, iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin önemli değişiklikler getirilmiştir. Bu değişikliklerle, özellikle alt işveren işçileri ve yer altı işlerinde çalışanlar lehine düzenlemeler getirilirken, asıl işveren ve alt işverenlerin sorumluluğunun arttırıldığı görülmektedir.

Belirli Süreli İş Sözleşmesi*

Av. Özen Ödev

4857 sayılı İş Kanunu'nun ("İş Kanunu") 11. maddesinde yer alan tanım uyarınca "*İş ilişkisinin bir süreye bağlı olarak yapılmadığı halde sözleşme belirsiz süreli sayılır. Belirli süreli işlerde veya belli bir işin tamamlanması veya belirli bir olgunun ortaya çıkması gibi objektif koşullara bağlı olarak işveren ile işçi arasında yazılı şekilde yapılan iş sözleşmesi belirli süreli iş sözleşmesidir.*" Tanımdan da görüleceği üzere esas olan iş ilişkisinin belirsiz süreli olarak kurulmasıdır. Ancak bazı objektif nedenlerden ötürü iş ilişkisi belirli süreli olarak da kurulabilmektedir.

Belirli Süreli İş Sözleşmesi Kavramı

İş sözleşmesinde sözleşmenin belirli - belirsiz süreli olması tarafların sözleşmenin sona erme süresini belirlemiş olup olmadığına dayanmaktadır. Diğer bir ifadeyle, taraflar, sözleşmenin sona erme süresini belirleyerek fesih bildirimine gerek olmaksızın sözleşmenin sona ermesini sağlamak amacıyla sözleşmenin geçerliliğini belli bir süreye bağlayabilirler. Kısacası, belirli süreli iş sözleşmeleri, taraflarca öngörülen bir vadeye tabi olan, ihbar gereksiz, vadenin bitimiyle sona eren iş sözleşmeleri olup bunların kurulduğu anda ne zaman sona ereceği taraflarca bilinmektedir.

Belirli Süreli İş Sözleşmesinde Ayrım Yasağı

İş ilişkisinde ayrımcılık yasağı öncelikle dil, ırk, renk, cinsiyet, engellilik, siyasal düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ve benzeri sebeplere dayalı ayırım yapılamayacağını kapsarken ayırım yasağı sadece bunlarla sınırlı olmamıştır. İş Kanunu'nun 5/2 maddesinde "*İşveren, esaslı sebepler olmadıkça tam süreli çalışan işçi karşısında kısmi sü-*

* Ekim 2014 tarihli Makale

relî çalışan işçiye, belirsiz süreli çalışan işçi karşısında belirli süreli çalışan işçiye farklı işlem yapamaz.” hükmü ile farklı iş sözleşmelerine tabi işçiler arasında da ayırım yapılamayacağını belirtmiştir. Söz konusu düzenleme ile işverene farklı iş sözleşmelerine tabi işçilerine karşı eşit işlem yapma borcu getirilmiştir.

Ayırım yasağına ilişkin bu genel düzenlemeden sonra İş Kanunu'nun 12. maddesinde “*Belirli süreli iş sözleşmesi ile çalıştırılan işçi, ayırımı haklı kılan bir neden olmadıkça, salt iş sözleşmesinin süreli olmasından dolayı belirsiz süreli iş sözleşmesiyle çalıştırılan emsal işçiye göre farklı işleme tabi tutulamaz. Belirli süreli iş sözleşmesi ile çalışan işçiye, belirli bir zaman ölçüt alınarak ödenecek ücret ve paraya ilişkin bölünebilir menfaatler, işçinin çalıştığı süreye orantılı olarak verilir. Herhangi bir çalışma şartından yararlanmak için aynı işyeri veya işletmede geçirilen kıdem arandığında belirli süreli iş sözleşmesine göre çalışan işçi için farklı kıdem uygulanmasını haklı gösteren bir neden olmadıkça, belirsiz süreli iş sözleşmesi ile çalışan emsal işçi hakkında esas alınan kıdem uygulanır. Emsal işçi, işyerinde aynı veya benzeri işte belirsiz süreli iş sözleşmesiyle çalıştırılan işçidir. İşyerinde böyle bir işçi bulunmadığı takdirde, o işkolunda şartlara uygun bir işyerinde aynı veya benzer işi üstlenen belirsiz süreli iş sözleşmesiyle çalıştırılan işçi dikkate alınır.” hükmü ile belirli ve belirsiz süreli iş sözleşmesi ile çalışan işçiler arasında da ayırım yapılamayacağı kabul edilmiştir.*

Hükümde yer alan iki kavram dikkat çekmektedir. İlki ücrete ilişkin olan oransallık ilkesidir. Bu ilke ile ücret veya paraya ilişkin menfaatlerden yararlanma konusunda belirli süre ile çalışan işçiye orantı kurulması yoluyla eşit muamelede bulunulması amaçlanmıştır. Madde de dikkat çeken diğer bir kavram ise emsal işçi kavramıdır. Emsal işçiyi tespit ederken kanun öncelikle aynı işyerinde belirsiz süreli sözleşme ile çalışan işçi var ise bu kişinin emsal işçi olarak dikkate alınmasını istemiş böyle bir işçi bulunmaması halinde ise aynı ya da benzer iş kolunda belirsiz süreli olarak çalışan işçilerin emsal işçi alınacağı belirtilmiştir.

Belirli Süreli İş Sözleşmesinde Şekil

İş Kanunu'nun 8/2 maddesi “*Süresi bir yıl ve daha fazla olan iş sözleşmelerinin yazılı şekilde yapılması zorunludur.”* ifadesini içer-

mektedir. Tüm iş sözleşmeleri için olan bu genel düzenlemeden sonra aynı Kanunun 11. maddesi “*Belirli süreli işlerde veya belli bir işin tamamlanması veya belirli bir olgunun ortaya çıkması gibi objektif koşullara bağlı olarak işveren ile işçi arasında yazılı şekilde yapılan iş sözleşmesi belirli süreli iş sözleşmesidir.*” hükmünü içermektedir. Görüldüğü üzere 11. madde belirli süreli iş sözleşmelerinin yazılı olmasını şart koyarken 8. madde ise sadece süresi 1 yıl veya daha fazla iş sözleşmeleri açısından yazılı olma şartını getirmiştir. İki madde arasındaki bu farklılık doktrinde de farklı görüşlere neden olmaktadır. Doktrin-deki bir görüşe göre süresi 1 yıldan az olan belirli süreli sözleşmeleri için de yazılı şekil şartı aranırken diğer bir görüşe göre süresi 1 yıldan az olan belirli süreli iş sözleşmeleri bakımından böyle bir şekil şartının olmadığıdır. Kanaatimizce süresine bakılmaksızın Kanunda belirli süreli iş sözleşmeleri için yazılı şekilde olması öngörüldüğünden bütün belirli süreli sözleşmelerin yazılı olarak yapılması gerekmektedir.

Belirli Süreli İş Sözleşmesinde Sürenin Belirlenmesi

Belirli süreli iş sözleşmesinin varlığı taraflarca sözleşmenin bir süreyle belirlenmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bu durumda objektif koşulların varlığı halinde mümkün olmaktadır. Objektif koşullar olmaksızın sadece süre belirtmek suretiyle belirli süreli iş sözleşmesi meydana getirmek mümkün değildir. Sözleşme süresinin biçimleri aşağıdaki şekilde olabilmektedir.

Sürenin Açık Bir Biçimde Kararlaştırılması

Bir projenin yerine getirilmesinde teknik bir elemanın istihdam edilmesinde görüldüğü gibi işin biteceği zamanın önceden öngörüldüğü durumlarda taraflarca açıkça bir tarih kararlaştırılması ya da sözleşmenin sona ereceği tarihin sözleşme içinden belirli bir şekilde anlaşılması söz konusu olabilir. Diğer bir ifadeyle, belirli süreli iş sözleşmesinin süresinin zaman olarak tespiti, sürenin önceden belirli veya belirlenebilir olması ile mümkündür. Ancak belirtmek isteriz ki sözleşmenin belirli süreli olması, belirli süreli iş sözleşmesi için İş Kanunu’nda belirtilen diğer koşulların da gerçekleşmiş olması halinde mümkündür.

Sürenin Örtülü Bir Biçimde Kararlaştırılması

Sürenin belirli ya da belirlenebilir olmadığı durumlarda iş sözleşmesine konu işin amacının esas alınarak sözleşmesinin sürelendirilmesi de mümkündür. Ancak, burada da, objektif koşulların belirli sözleşme yapmaya uygun olması gerekmektedir. Örneğin, yüksek yaz sezonu boyunca çalıştırılmak üzere işçi alınmasında amaca bağlı bir sürelendirme olması mümkündür.

Belirli Süreli İş Sözleşmesinin Sona Ermesi

İkale (Sözleşmenin Tarafların Anlaşması ile Sona Erdirilmesi)

Sözleşmenin belirli ya da belirsiz olduğu fark etmeksizin tarafların anlaşması ile her zaman sona erdirilmesi mümkündür. Belirli süreli iş sözleşmesinde de belirsiz süreli iş sözleşmesinde olduğu gibi taraflar her zaman sözleşmeyi ortak iradeleri ile sona erdirebilirler. Taraflar sözleşmeyi derhal sona erdirebilecekleri gibi belirli bir süre sonunda sona ereceği konusunda da anlaşabilirler. Tarafların karşılıklı anlaşarak sözleşmeyi sona erdirmesi fesih değildir. Bu nedenle feshe bağlı sonuçlar da uygulanmayacağından bir bildirim süresi de söz konusu değildir.

Belirli Süreli İş Sözleşmesinde Sürenin Dolması

Belirli süreli sözleşmelerde taraflarca sözleşmede kararlaştırılan sürenin sona ermesiyle birlikte sözleşme kendiliğinden sona erecektir.

Fesih

Taraflardan her birinin belirli süreli iş sözleşmesinde kararlaştırılan sürenin dolmasından önce sözleşmeyi feshetme hakkı bulunmaktadır. İş sözleşmelerinde fesih, bildirimli ya da haklı nedenle derhal fesih olabilmektedir. Bu iki fesih türü sona erme anı ve yol açtıkları sonuçları bakımından farklılık arz etmektedirler. Süreli fesih hakkı kural olarak belirsiz süreli iş sözleşmeleri için söz konusudur. Ancak bir tarafın yaşamı boyunca süreceği kararlaştırılan veya on yıldan uzun süreli iş sözleşmeleri bakımından süreli fesih hakkı bu kuralın istisnasını oluşturmaktadır.

Haklı nedenle derhal fesih hakkı ise hem belirsiz hem de belirli süreli iş sözleşmeleri için mümkündür. Haklı nedenle fesih hakkı ancak İş Kanunu'nda işçi ve işveren için ayrı ayrı düzenlenen haklı nedenlerin varlığı halinde mümkün olabilmektedir. Bu nedenler, iş ilişkisini devam ettirmenin bir taraf için mümkün olmadığı nedenler olarak özetlenebilir.

Sonuç

İş hukukunda esas olan belirsiz süreli iş sözleşmesi olup objektif kriterlerin ve belli bir sürenin var olması halinde belirli süreli iş sözleşmesi yapma imkanı da tanınmıştır. Ancak, İş Kanunu'nda belirtilen objektif koşullar var olsa dahi taraflar belirli süreli iş sözleşmesi yapmak yerine iş sözleşmesini belirsiz süreli de yapabilirler. Bunun yanı sıra, İş Kanunu'nda objektif koşullar bulunsa dahi esaslı bir neden olmadıkça birden fazla üst üste (zincirleme) belirli süreli iş sözleşmesi yapılamaz. Aksi halde iş sözleşmesi başlangıçtan itibaren belirsiz süreli kabul edilir.

Alt İşverenlik Sözleşmelerinde Muvazaa*

Av. Ceyda Büyükorall

Genel Olarak

Alt İşverenlik Sözleşmelerinde muvazaa 27010 sayılı Alt İşverenlik Yönetmeliği'nin ("27010 sayılı Yönetmelik") 3. maddesinde tanımlanmıştır. Madde uyarınca 27010 sayılı Yönetmelikte geçen muvazaa,

- İşyerinde yürütülen mal veya hizmet üretimine ilişkin asıl işin bir bölümünde uzmanlık gerektirmeyen işlerin alt işverene verilmesini,
- Daha önce o işyerinde çalıştırılan kimse ile kurulan alt işverenlik ilişkisini,
- Asıl işveren işçilerinin alt işveren tarafından işe alınarak hakları kısıtlanmak suretiyle çalıştırılmaya devam ettirilmesini,
- Kamusal yükümlülüklerden kaçınmak veya işçilerin iş sözleşmesi, toplu iş sözleşmesi yahut çalışma mevzuatından kaynaklanan haklarını kısıtlamak ya da ortadan kaldırmak gibi tarafların gerçek iradelerini gizlemeye yönelik işlemleri,

ihativa eden sözleşmeyi ifade eder.

Muvazaanın İncelenmesi

27010 sayılı Yönetmeliğin 12. maddesi uyarınca, tescilli yapılan işyerinin, bölge müdürlüğüne işyeri bildirgesi ile birlikte verdiği i) tüzel kişiler için Ticaret Sicil Gazetesi sureti, ii) imza sirküleri, iii) alt işverenlik sözleşmesi ve eklerinde, kanuna aykırılık veya muvazaa kanaatini oluşturan delillerin bulunması halinde, söz konusu belgeler incelenmek üzere iş teftiş grup başkanlığına intikal ettirilir.

---

* Mayıs 2014 tarihli Makale

Muvazaanın incelenmesinde özellikle;

- Alt işverene verilen işin, işyerinde asıl işveren tarafından yürütülen mal veya hizmet üretimine ilişkin asıl işin yardımcı işlemlerinden olup olmadığı,
- Alt işverene verilen işin işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren bir iş olup olmadığı,
- Alt işverenin daha önce o işyerinde çalıştırılan bir kişi olup olmadığı,
- Alt işverenin işe uygun yeterli ekipman ile tecrübeye sahip olup olmadığı,
- İstihdam edeceği işçilerin niteliklerinin yapılacak işe uygun olup olmadığı,
- Alt işverene verilen işte asıl işveren adına koordinasyon ve denetimle görevlendirilenlerden başka asıl işverenin işçisinin çalışıp çalışmadığı,
- Yapılan alt işverenlik sözleşmesinin iş hukukunun öngördüğü kamusal yükümlülüklerden kaçınmayı amaçlayıp amaçlamadığı,
- Yapılan alt işverenlik sözleşmesinin işçilerin iş sözleşmesi, toplu iş sözleşmesi yahut mevzuattan kaynaklanan bireysel veya kolektif haklarını kısıtlamaya ya da ortadan kaldırmaya yönelik yapıp yapılmadığı,

hususları göz önünde bulundurulur.

İnceleme Sonucu Yapılacak İşlemler

27010 sayılı Yönetmeliğin 13. maddesi uyarınca asıl işveren-alt işveren ilişkisinin iş müfettişlerince incelenmesi sonucunda muvazaanın tespitine ilişkin gerekçeli müfettiş raporu bölge müdürlüğünce işverenlere tebliğ edilir. Tebliğ tarihinden itibaren 6 işgünü içinde işverenlerce yetkili iş mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir.

Rapora 6 işgünü içinde itiraz edilmemiş veya mahkeme muvazaanın tespitini onamış ise tescil işlemi bölge müdürlüğünce iptal edilir ve alt işveren işçileri başlangıçtan itibaren asıl işverenin işçileri sayılır.

İş müfettişinin muvazaalı işlemi tespit etmesi durumunda; itiraz süresinin geçmesi ya da mahkeme kararı ile muvazaanın onanması halinde asıl işveren ve alt işveren veya vekillerine idari para cezası uygulanır.

Sonuç

27010 sayılı Yönetmeliğin 3. maddesinde alt işverenlik sözleşmelerinde muvazaa tanımlanmıştır. Tescili yapılan işyerinin işyeri bildirgesi ile birlikte verdiği belgelerde kanuna aykırılık veya muvazaa kaanaatini oluşturan delillerin bulunması halinde, söz konusu belgeler incelenmek üzere iş teftiş grup başkanlığına intikal ettirilir.

İncelenme sonucunda muvazaanın tespitine ilişkin gerekçeli müfettiş raporu bölge müdürlüğünce işverenlere tebliğ edilir. Tebliğ tarihinden itibaren 6 işgünü içinde işverenlerce yetkili iş mahkemesine itiraz edilebilir.

İş müfettişinin muvazaalı işlemi tespit etmesi durumunda; itiraz süresinin geçmesi ya da mahkeme kararı ile muvazaanın onanması halinde asıl işveren ve alt işveren veya vekillerine idari para cezası uygulanır.

İşe İade Davası*

Av. Özen Ödev

Giriş

4857 Sayılı İş Kanunu'na ("İş Kanunu") göre işveren tarafından iş sözleşmesinin geçerli bir nedene dayanmadan feshedilmesi doğrudan feshin geçersizliği anlamına gelmemektedir. İşçinin İş Kanunu'nda yazılı şartları sağlayarak işe iade davası açması sonucu davanın işçi lehine sonuçlanması halinde fesih geçeriz sayılarak, işçi işe geri dönmek için işverene başvurabilecektir.

İşe İade Davası için Gerekli olan Koşullar

İş Kanunu Kapsamında Çalışıyor Olmak

İşçinin işe iade davası açabilmesi için İş Kanunu kapsamında çalışan bir işçi olması gerekmektedir.

Belirsiz Süreli İş Sözleşmesi ile Çalışıyor Olmak

İş Kanunu'na göre iş sözleşmesi belirli ve belirsiz süreli iş sözleşmesi şeklinde olabilmektedir. Bu ikili ayırım sözleşmenin sona ermesi halinde önem arz etmektedir. Onun dışında kural olarak çalışma koşulları açısından her iki sözleşme arasında farklılık bulunmamaktadır.

Esas olan işçinin belirsiz süreli çalıştırılmasıdır. İş Kanunu'nun 11. maddesinde de belirsiz süreli iş sözleşmesi "*İş ilişkisinin bir süreye bağlı olarak yapılmadığı halde sözleşme belirsiz süreli sayılır.*" şeklinde ifade edilmiştir. Aynı madde belirsiz süreli iş sözleşmesini ise "*Belirli süreli işlerde veya belli bir işin tamamlanması veya belirli bir olgunun ortaya çıkması gibi objektif koşullara bağlı olarak işveren ile işçi arasında yazılı şekilde yapılan iş sözleşmesi belirli süreli iş sözleşmesidir.*" olarak tanımlamıştır.

* Temmuz 2014 tarihli Makale

Kural olarak belirli süreli iş sözleşmesinde, taraflarca belirlenen süre sonunda iş sözleşmesi kendiliğinden sona ereceğinden İş Kanunu'nda belirli süreli çalışan işçilerin işe iade davası açma hakkı bulunmamaktadır.

Ancak İş Kanunu'nda belirli süreli iş sözleşmesinin esaslı bir neden olmadıkça birden fazla kez üst üste yapılması yasaklanmış, bunun olması halinde iş sözleşmesinin başından itibaren belirsiz süreli kabul edileceği belirtilmiştir.

İş Sözleşmesinin İşveren Tarafından Feshedilmesi

İşe iade davası işçiye işveren tarafından yapılmış fesihlere karşı getirilmiş bir korumadır. İşveren tarafından yapılmayan fesihlerde işçinin işe iade davası açma hakkı bulunmamaktadır.

İşyerinde en az 30 İşçi Çalışması

İşe iade davası açmak isteyen işçinin ayrıldığı işyerinde en az 30 işçi çalışıyor olmalıdır. İşçi sayısının hesabında işverenin aynı iş kolunda birden fazla işyerinin bulunması halinde buradaki işçi sayıları da hesaba katılacaktır.

İşçinin en az 6 Aylık Kıdeminin Olması

İşe iade davası açılabilmesi için bir diğer koşul da işçinin işyerinde en az 6 aylık kıdeminin olmasıdır. Bu süreden daha az bir zaman diliminde çalışmış olan işçi bu korumadan yararlanamayacaktır. 6 aylık kıdem hesaplanırken İş Kanunu'nun "çalışma süresinden sayılan haller" başlıklı 66. maddesindeki süreler dikkate alınacaktır. Altı aylık kıdem, aynı işverenin bir veya değişik işyerlerinde geçen süreler birleştirilerek hesap edilmelidir.

Feshin Geçerli bir Sebebe Dayanmaması

İşçi ancak işveren tarafından yapılan feshin geçerli bir nedene dayanmaması halinde işe iade davası açabilecektir. İş Kanunu'nun 18. maddesinde aşağıda yazılı haller geçersiz fesih nedeni olarak sayılmıştır.

- Sendika üyeliği veya çalışma saatleri dışında veya işverenin rızası ile çalışma saatleri içinde sendikal faaliyetlere katılmak.

- İşyeri sendika temsilciliği yapmak.
- Mevzuattan veya sözleşmeden doğan haklarını takip veya yükümlülüklerini yerine getirmek için işveren aleyhine idari veya adli makamlara başvurmak veya bu hususta başlatılmış sürece katılmak.
- Irk, renk, cinsiyet, medeni hal, aile yükümlülükleri, hamilelik, doğum, din, siyasi görüş ve benzeri nedenler.
- İş Kanunu'nun 74. maddede öngörülen ve kadın işçilerin çalıştırılmasının yasak olduğu sürelerde işe gelmemek.
- Hastalık veya kaza nedeniyle İş Kanunu'nun 25. maddenin (I) numaralı bendinin (b) alt bendinde öngörülen bekleme süresinde işe geçici devamsızlık.

İşveren Vekili Olmamak

İş Kanunu'nun 2. maddesinde “İşveren adına hareket eden ve işin, işyerinin ve işletmenin yönetiminde görev alan kimselere işveren vekili denir. İşveren vekilinin bu sıfatla işçilere karşı işlem ve yükümlülüklerinden doğrudan işveren sorumludur. Bu Kanunda işveren için öngörülen her çeşit sorumluluk ve zorunluluklar işveren vekilleri hakkında da uygulanır. İşveren vekilliği sıfatı, işçilere tanınan hak ve yükümlülükleri ortadan kaldırmaz.” denilmektedir. Tanımdan da görüleceği üzere işveren vekili işyerinin yönetiminde yetkili bir kişidir.

İş Kanunu'nun 18. maddesinin son fıkrası gereğince; işletmenin bütününe sevk ve idare eden işveren vekili ve yardımcıları ile işyerinin bütününe sevk ve idare eden ve işçiyi işe alma ve işten çıkarma yetkisi bulunan işveren vekilleri işe iade davası açamayacaklardır.

Dava Açma Süresi

İş Kanunu'nun 20/1 maddesine göre, iş sözleşmesi feshedilen işçi, geçersiz olduğunu düşündüğü fesih bildirimiminin tebliğinden itibaren bir ay içinde dava açmalıdır. Bu süre içinde işçi dava açmadığı takdirde işe iade edilme hakkını hukuk mahkemeleri önünde savunamayacaktır. İşverenin ihbar önceli fesih bildirimini yapması durumunda; ihbar önceli sonundan itibaren değil, fesih bildirimiminin işçiye tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde dava açılmalıdır.

Dava açma süresi hak düşürücü süre olduğundan hakim tarafından re'sen dikkate alınması gerekmektedir.

Dava seri muhakeme usulüne göre iki ay içinde sonuçlandırılır. Mahkemece verilen kararın temyizi halinde, Yargıtay bir ay içinde kesin olarak karar verir.

İşe İade Davasında İspat Yükü

Türk Medeni Kanunu'na göre "herkes iddiasını ispatla yükümlüdür". Ancak İş Kanunu'nun 20/2 maddesine göre feshin geçerli bir nedenle yapıldığını ispat etmekle yükümlü olan işverendir. Eğer işçi feshin başka bir sebebe dayandığını iddia ediyor ise bu durumda ispat yükü işçi de olacaktır.

Fesih Bildirimin Şekli ve İçeriği

Haklı sebeple de olsa iş akdini fesheden işveren bu açıklamasını işçiye ulaştırmakla yükümlüdür. İş Kanunu'nun 19. maddesine göre işveren tarafından yapılan fesih bildiriminde yazılı şekle uyulmalı ve fesih sebebinin açık ve kesin olarak belirtilmesi gerekmektedir. Fesih bildiriminin yazılı ve gerekçeli olması işçinin işe iade davası açması durumunda ispat kolaylığı sağlamaktadır.

İşçinin Savunmasının Alınması

İş Kanunu'nun 19. maddesine göre hakkındaki iddialara karşı savunmasını almadan bir işçinin belirsiz süreli iş sözleşmesi, o işçinin davranışı veya verimi ile ilgili nedenlerle feshedilemez. İş Kanunu'nda savunmanın ne şekilde alınması gerektiği belirtilmemiş ise de yazılı olarak savunma alınması uygun olmaktadır.

Dava Dilekçesi

İşçi dava dilekçesinde feshin geçersizliğine ve işe iadesine karar verilmesinin yanı sıra davanın kesinleşmesine kadar boşta geçen en fazla dört aylık ücreti ile işverenin süresi içinde işe başlatmaması hali için sekiz aya kadar iş güvencesi tazminatına karar verilmesini de talep edebilir.

İşe İade Davasının Sonuçları

İşe iade davasının sonucu olarak davanın kabulü, davanın reddi veya davanın konusuz kalması söz konusu olabilir.

Davanın Kabulü. Feshin geçersizliğine ve işçinin işe iadesine karar verilmesi halinde ilgili kararın işçiye tebliğ edilmesinden on iş günü içinde işçi işverene başvurmalıdır. Süresinde işverene başvuran işçi bir ay içinde işe başlatılmalıdır. Eğer işveren işçiye işe başlatmak istemiyorsa kararın kesinleşmesine kadar en çok dört aylık ücreti tutarındaki doğmuş bulunan ücreti ve diğer haklarının işçiye ödenmesinin yanı sıra tazminat ödeme yükümlülüğü altında da kalmaktadır. Bu durumda işveren en az dört en çok sekiz aylık ücreti tutarında tazminat ödemek zorundadır.

Davanın Reddi. İşe iade davasının reddi halinde mahkeme işveren tarafından yapılan feshin kanuna uygun geçerli ve haklı bir nedene dayandığını kabul etmiş olmaktadır. Davanın reddi halinde işçi yargılama giderleri ile karşı taraf kendini vekil ile temsil ettirdiğinde karşı taraf vekalet ücretini ödeyeceğini de unutmamalıdır. İşe iade davası red olunmuş olsa bile işçinin kendisine verilmeyen kıdem, ihbar tazminatı ve diğer yasal hakları ayrı bir dava ile işverenden istenebilecektir.

Davanın Konusuz Kalması. Dava devam ederken işçinin işe geri dönmesi veya işçinin davadan feragat etmesi halinde dava konusuz kalmış olur. İlk durumda davanın reddine karar verilmesi gerekmeyecektir. İşverenin işçiye işe geri alması feshin geçerli olmadığı anlamına gelmektedir. Bu durumda işçi işverenden boşta geçirdiği süre nedeniyle en çok dört aya kadar ücret ve diğer haklarını talep edebilecektir. İşçinin davadan feragat etmesi halinde ise yapılan masraflar taraflar üzerinde kalacaktır.

Sonuç

İş Kanunu iş güvencesi sistemini barındırarak, işveren tarafından yapılan fesih serbestisini kaldırmış, feshin geçerli olmasının yasada belirlenen nedenlere bağlamış, feshin geçersiz yapılması halinde işçiye işe geri dönme ve de işçinin boşta geçirdiği süreye ilişkin olarak en çok dört aya kadar ücretinin ödenmesi imkanını tanımıştır.

İş Akdinin Geçerli Sebebe Dayanmayan Feshine İlişkin Yargıtay Uygulamaları*

Av. Ezgi Babur

4857 sayılı İş Kanunu'nun ("İş Kanunu") 21. maddesi, iş akdinin işverence geçerli bir sebebe dayanmayan feshini ve bu feshin sonuçlarını düzenler. Söz konusu kanun hükmüne ilişkin uygulamalar, çeşitli Yargıtay kararlarıyla şekillenmiştir. Uygulamada oldukça önem taşıyan bu hüküm ve ilgili Yargıtay kararları, bu makalemizde incelenecektir.

Genel Olarak

Bilindiği üzere, İş Kanunu m. 18/1 uyarınca, otuz veya daha fazla işçi çalıştıran işyerlerinde en az altı aylık kıdemi olan işçinin belirsiz süreli iş sözleşmesini fesheden işveren, işçinin yeterliliğinden veya davranışlarından ya da işletmenin, işyerinin veya işin gereklerinden kaynaklanan geçerli bir sebebe dayanmak zorundadır. İş Kanunu'na yapılan güncel bir değişiklikle, yer altı işlerinde çalışan işçilerde kıdem şartının aranmayacağı düzenlenmiştir¹.

İş Kanunu m. 21'in ilk fıkrası uyarınca; işverence geçerli sebep gösterilmediği veya gösterilen sebebin geçerli olmadığı mahkemece veya özel hakem tarafından tespit edilerek feshin geçersizliğine karar verildiğinde, işveren, işçiyi bir ay içinde işe başlatmak zorundadır. İşçiyi başvurusu üzerine işveren bir ay içinde işe başlatmaz ise, işçiye en az dört aylık ve en çok sekiz aylık ücreti tutarında tazminat ödemekle yükümlü olur.

İş Kanunu m.21/5 uyarınca, işçinin söz konusu hukuki korumadan yararlanabilmesi için, kesinleşen mahkeme veya özel hakem kararının

---

* *Aralık 2014 tarihli Makale*

¹ Söz konusu değişiklik için Bkz. 11.09.2014 tarihli ve 29116 Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6552 sayılı Kanun'un 2. maddesi.

tebliğinden itibaren on işgünü içinde işe başlamak için işverene başvuruda bulunması gerekir. İşçi bu süre içinde başvuruda bulunmaz ise, işverence yapılmış olan fesih geçerli bir fesih sayılır ve işveren sadece bunun hukuki sonuçları ile sorumlu olur.

Feshin geçerli sebebe dayanmadığına ilişkin hükmün niteliği

İş Kanunu m.21 uyarınca, feshin geçerli bir sebebe dayanmadığı iddiasında olan işçi, öncelikle bir işe iade davası açar. Bu dava sonucunda verilecek hüküm, m.21/1'in açık ifadesi gereği tespit hükmü niteliğindedir. "Gösterilen sebebin geçerli olmadığı mahkemece veya özel hakem tarafından tespit edilerek" ifadesi dikkate alındığında, hükmün tespit hükmü niteliğinde olduğu açıkça görülür. Bu durumun doğrudan sonuçlarından biri, söz konusu hükmün ilamlı icraya konulamamasıdır².

Bu noktada, İş Mahkemeleri tarafından kimi zaman feshin geçerli bir nedene dayanmadığının tespitinin yanı sıra, işçiye ödenecek tazminatın hesaplanması ve tahsili yönünde kararların da verildiği görülmektedir. Ancak Yargıtay, İş Mahkemeleri tarafından hükmedilen iş güvencesi tazminatının ve dört aya kadar ücretin hesaplanması yapılarak tahsiline hükmedilen kararları bozmaktadır. Örneğin Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin 11.09.2003 tarihli, 2003/14994 E., 2003/14267 K. sayılı kararında, bu husus vurgulanmaktadır:

"Ancak, işçinin işe iadeyle ilgili isteklerin yanında işçilikten doğan diğer tazminat ve alacakların da istenmesi halinde, bu talepler yönünden yargılama yapılması, işe iade davasının yasa koyucunun öngördüğü süre içinde seri yargılama usulüne göre görülüp sonuçlandırılmasına engel oluşturur. İşe iade davası dışında kalan diğer hak ve alacaklar ile ilgili davalar ise sözlü yargılama usulüne tabidir. Bu nedenle işe iade ile birlikte diğer işçilik haklarının da dava edildiği hallerde bu davaların ayrılmasına karar verilerek yargılama yapılmalıdır.

Esasen, işçinin açmış olduğu işe iade davasında ihbar ve kıdem tazminatlarının da talep edilmiş olması bir çelişkiyi oluşturur. Bir taraftan feshin geçersizliği ile işe iade talep edilir-

² Sarper Süzek, İş Hukuku, Yenilenmiş 9.Baskı, İstanbul 2013, s. 630 ("Süzek").

ken, diğer yandan feshin sonucuna bağlı olan tazminatların istenmesi doğru olmaz.

Somut olayda mahkemece davacı işçinin işe iadesine karar verilmesi yanında ihbar tazminatının da hüküm altına alınması hatalıdır.”

Söz konusu hüküm uyarınca uygulamada, feshin geçerli sebebe dayanmadığının tespitinden sonra işe alınmayan işçinin alacaklarını yeni bir dava açarak talep etmesi gerekmektedir. Ancak uygulama düşünüldüğünde, feshin geçersizliği yönünde tespit kararı verilirken, işçinin yasal suresi içinde işverene başvurup başvurmayacağı ve yine işveren tarafından işe alınıp alınmayacağı hükmün verilmesi sırasında belirli değildir³. Bu nedenle, tazminatın tahsiline ilişkin bir hüküm verilmesi o aşamada mümkün olmayacaktır.

İşçinin işe başlamayı reddetmesi

İş Kanunu m. 21/5 uyarınca; işçi kesinleşen mahkeme veya özel hakem kararının tebliğinden itibaren on işgünü içinde işe başlamak için işverene başvuruda bulunmak zorundadır. İşçi bu süre içinde başvuruda bulunmaz ise, işverence yapılmış olan fesih geçerli bir fesih sayılır ve işveren sadece bunun hukuki sonuçları ile sorumlu olur.

Söz konusu kanun hükmünde açıkça belirtildiği üzere, mahkeme kararının kesinleşmesi üzerine on işgünü içerisinde mutlaka işverene başvurulmalıdır.

İşverenin işçiyi işe başlatma davetine rağmen işçinin işe başlamayı reddetmesi söz konusu olabilir. Bu durumda, İş Kanunu m.21’de düzenlenen hakların nasıl etkileneceği önem taşır.

İşçinin usulüne uygun bir davet üzerine işe başlamayı reddetmesi, Yargıtay tarafından, yapılmış olan feshi geçerli hale getiren bir davranış olarak değerlendirilmektedir. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi’nin ve de Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun bu yönde birçok kararının bulunduğu görülmektedir⁴.

³ Süzek, s. 631.

⁴ Bkz. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi’nin 11.06.2007 tarihli, 2007/15603 E., 2007/18639 K. sayılı kararı; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 16.04.2014 tarihli, 2013/22-1106 E., 2014/538 K. sayılı kararı. Kaynak: www.kazanci.com.tr.

Söz konusu Yargıtay uygulaması doktrinde eleştirilmektedir. Bu görüşe göre, işçinin daveti kabul etme zorunluluğunu öngören herhangi bir yasa hükmüne yer verilmemiş olup, işçiyi iş akdini geçerli bir neden olmadan fesheden işverenle çalışmaya zorlamak yerinde değildir. Kaldı ki, işçi yeniden işine dönmek istemese bile, yapılan feshin geçersizliğini tespit ettirmekte yararı vardır⁵.

Yargıtay'ın söz konusu uygulaması yanında, işverenin işe başlatma niyetinde bazı şartlar aradığı görülür. Yargıtay'ın yeni tarihli bir kararında, işverenin işçiyi işe başlatma niyetinin samimi olmasını aramıştır. Söz konusu olayda işverenin işçiyi işe başlatmak için öncelikle eğitime tabi tutup sonrasında yapılacak sınavda başarılı olması şartına bağlamasının, işe başlatma daveti olarak kabul edilemeyeceği, isabetle karara bağlanmıştır⁶.

Ayrıca yine işverenin niyetinin samimi olması kapsamında, işe başlama teklifinde iş şartları, hazır olunması gereken tarih gibi işe ilişkin temel şartların da mevcut olmasının, davetin samimi olması noktasında değerlendirileceği belirtilmiştir⁷:

“İşçinin işe başlama yönündeki iradesinin samimi olması gerektiği gibi. İşverenin işe davete dair beyanının da ciddi ve samimi olması gerekir. Bu sebeple işveren işe davet ederken, işçinin hangi işte nerede ve ne şekilde, hangi şartlarla işe başlatılacağını, işe davet yazısında belirtmesi gerekir. Davette başlatılacak iş, başlatılacak işyeri, iş şartları, hazır olunması gereken tarih verilen süre belirtilmemiş ise davetin ciddi ve samimi olup olmadığı tartışma konusu olacaktır. İşveren öncelikli olarak bu yükümlülüğünü yerine getirmelidir.”

Sonuç

İş Kanunu m.21 uyarınca dikkat edilmesi gereken birçok husus vardır. Öncelikle; feshin geçerli sebebe dayanmadığının tespitine iliş-

⁵ Süzek, s. 634.

⁶ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 01.10.2014 tarihli, 2013/22-1158 E., 2014/743 K/ sayılı kararı. Kaynak: www.kazanci.com.tr.

⁷ Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin 17.06.2013 tarihli, 2012/31511 E., 2013/18700 K. sayılı kararı. Kaynak: www.kazanci.com.tr.

kin davada alınan hükmün bir tespit hükmü niteliğinde olması söz konusudur. Bunun anlamı, işçinin yasal süresi içinde işverene başvurup işe alınmaması durumunda, ayrı bir dava açılarak işçinin geçerli sebebe dayanmayan fesihten doğan haklarını talep etmesi gerekecektir. Yine ilgili maddeye ilişkin bir diğer dikkat çekici husus da, Yargıtay'ın işçinin işe başlamayı reddetmesi durumunda feshin geçerli hale geldiği yönündeki içtihadıdır. Ancak işveren tarafından yapılacak davetin samimi olması gerektiği de unutulmamalıdır.

TÜKETİCİ HUKUKU

Tüketici Sözleşmelerinde Haksız Şartlar*

Av. Leyla Orak Çelikboya

Giriş

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (“TKHK”) 28 Kasım 2013 tarihli ve 28835 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yürürlüğü düzenleyen m. 87’ye göre, TKHK yayımından itibaren altı ay sonra, yani 28 Mayıs 2014 tarihinde yürürlüğe girerek 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’u (“eTKHK”) ilga etti. Bu kanun değişikliği, gerek Avrupa Birliği mevzuatı ile uyumun sağlanması, bu kapsamda İsviçre tüketici mevzuatının da dikkate alınarak düzenleme yapılması, gerekse piyasayı denetleme ve hak arama özgürlüğü gibi, tüketicinin daha etkin korunmasına yönelik düzenlemelerin yapılabilmesi amacını taşır¹.

TKHK’nın getirdiği yenilikler ve TKHK uyarınca ayıplı mal ve ayıplı hizmet, muhtelif hukuk postası yazılarında ele alındı². Bu ayki hukuk postası yazımız, TKHK uyarınca tüketici sözleşmelerindeki haksız şartları inceler.

Türk Hukukunda Genel İşlem Şartları

Uygulamada, çok sayıda mal ve hizmet sunan işletmelerin, mal ve hizmet sunumuna ilişkin çeşitli sözleşme tipleri hazırladığı, bu form sözleşmelerin çoğu durumda uzun, anlaşılmaz bir dille yazıldığı ve genelde sözleşmeyi hazırlayan tarafın sorumluluğunu sınırlandıran, sözleşmenin karşı tarafının müzakeresine sunulmayan metinler olduğu görülür. Bu durum, özellikle mal ve hizmet sözleşmelerinin tarafı olan tüketicilerin, bu sözleşmelerin okunamayan, anlaşılamayan genel şartları karşısında korunmasını gerektirmiştir.

---

* *Mayıs 2014 tarihli Makale*

¹ Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Tasarısı, Genel Gerekçe (“Gerekçe”), <http://www2.tbmm.gov.tr/d24/1/1-0787.pdf> (erişim tarihi 20 Mayıs 2014).

Bu ihtiyaç karşısında 2003'te 4822 sayılı kanun ile eTKHK'ya eklenen tüketici sözleşmelerindeki haksız şartlara ilişkin m. 6, Türk hukukunda ilk defa genel işlem şartlarına dair bir düzenleme getirdi. eTKHK'da haksız şart olarak adlandırılan genel işlem şartı, "... tüketiciyle müzakere etmeden, tek taraflı olarak sözleşmeye koyduğu, tarafların sözleşmeden doğan hak ve yükümlülüklerinde iyi niyet kurallarına aykırı düşecek biçimde tüketici aleyhine dengesizliğe neden olan sözleşme koşulları..." olarak tanımlıdır. Kanun, bu şartların tüketici için bağlayıcı olmayacağını düzenler.

Tüketici sözleşmesi sayılmayan, iki tacir arası ilişkiler için eRKHK hükümleri uygulanmıyor ve mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun kesin hükümsüzlüğe ilişkin 19 ve 20. maddelerine başvuruluyordu. Ancak bu hükümler, kamu düzenine, ahlaka aykırı veya konusu imkânsız sözleşmelerin geçersizliğine ilişkin olup, sözleşme içeriğine müdahale imkânı tanımiyordu. Hâlbuki tek tip ve tek taraflı hazırlanan sözleşmeler, yalnızca tüketiciler bakımından değil, tüm sözleşmeler bakımından önemli sorunlara yol açıyordu.

Bu kaygıları gidermek amacıyla, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ("TBK"), tüm sözleşmeleri kapsayacak şekilde genel işlem şartlarını düzenler³. TBK, öncelikle genel işlem şartını tanımlayıp, bu şartın sözleşme hükmü olup olmadığını (yürürlük denetimi), sözleşme hükmü haline gelen şartın nasıl yorumlanacağını (yorum denetimi) ve hangi şartların geçersiz olacağını (içerin denetimi) düzenler.

TKHK m. 5, eTKHK'da haksız şartlara ilişkin düzenlemeyi genişleterek ve değiştirerek korur. Bu düzenleme ile tüketicinin TBK'nın getirdiği korumadan daha özel ve daha kapsamlı düzenlemeler ile korunmasının amaçlandığı söylenebilir. Zira bir tüketici, tacire kıyasla

² Bkz. **Alper Uzun**, Yeni Tüketici Kanunu Yürürlüğe Girdi, <http://www.erdem-erdem.av.tr/issues/kasim-2013/> (erişim tarihi 30 Mayıs 2014); **Ceyda Büyükorallı**, 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da Ayıplı Mala İlişkin Hükümler, <http://www.erdem-erdem.av.tr/articles/6502-sayili-tuketicinin-korunmasi-hakkinda-kanunda-ayipli-mala-iliskin-hukumler/> (erişim tarihi 30 Mayıs 2014); **Pelin Baydar**, 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Uyarınca Ayıplı Hizmet, <http://www.erdem-erdem.av.tr/articles/6502-sayili-tuketicinin-korunmasi-hakkinda-kanun-uyarinca-ayipli-hizmet/> (erişim tarihi 30 Mayıs 2014).

³ Genel işlem şartları ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. **Berna Aşık Zibel**, Yeni Borçlar Kanunu'nda Genel İşlem Koşulları, <http://www.erdem-erdem.av.tr/articles/yeni-borclar-kanununda-genel-islem-kosullari/> (erişim tarihi 30 Mayıs 2014).

sıklıkla, genel işlem şartından kaçınmasına imkân tanıyan bir seçme özgürlüğü, dolayısıyla sözleşme serbestisi olmaksızın; önüne konulan şartları kabul etmek veya sözleşmeden vazgeçmek arasında kalır.

TKHK'daki Düzenleme

Haksız Şartın Tanımı ve Sonuçları

TKHK m. 5, ilk olarak, haksız şartın tanımını yapar. Bir sözleşme hükmü, iki durumun gerçekleşmesi halinde haksız şart olarak değerlendirilir.

İlk olarak, söz konusu şart, tüketici ile müzakere edilmeden sözleşmeye dâhil edilmelidir. eTKHK m. 6, haksız şartın varlığı için sağlayıcı veya satıcının bu şartı tek taraflı olarak sözleşmeye dâhil etmesi koşulunu açıkça arar iken, TKHK bu koşulu sözleşmeyi kimin hazırladığını belirtmeksizin, tüketici ile müzakere edilmeme olarak düzenler.

Ayrıca, hangi hallerde ilgili şartın müzakere edilmemiş sayılacağı da kanunda belirtilmiştir. Buna göre, önceden hazırlanan ve standart sözleşmede yer alan, tüketicinin içeriğine etki edemediği sözleşme hükümleri müzakere edilmemiş kabul edilir. Ayrıca, sözleşmeyi düzenleyen, herhangi bir şartın müzakere edildiğini ileri sürüyorsa, bu iddiasını ispatlamalıdır.

İkinci olarak ise, bu şart ile tarafların sözleşmeden doğan hak ve yükümlülüklerinde tüketici aleyhine bir dengesizlik bulunmalı ve bu dengesizlik dürüstlük kuralına aykırı olmalıdır.

Ayrıca, bu maddenin son fıkrası uyarınca, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (“Bakanlık”) haksız şart olduğu kabul eden sözleşme şartlarını yönetmelik ile belirler. Bu yönetmelikte belirtilecek şartlar, yukarıdaki koşulların varlığından bağımsız olarak haksız şart olarak kabul edilecektir.

Kanun, haksız şartı tanımladıktan sonra haksız şartın sonuçlarını düzenler. Buna göre, haksız şartlar kesin olarak hükümsüzdür. Ancak burada, sözleşmenin ayakta kalacağını, yalnızca ilgili şartın hükümsüz olacağını vurgulamak gerekir. Zira sözleşmenin karşı tarafı, hükümsüz olan şart olmasaydı sözleşmeyi yapmayacak olduğunu ileri süremez. Sözleşme, geçerliliğini korumaya devam eder. Eğer haksız şartların hükümsüz olması sonucu boşluk doğarsa, söz konusu boşluğu hâkim,

duruma göre yedek hukuk kuralları ya da kendi koyacağı normal ile doldurur. Hükümsüzlüğün sadece söz konusu haksız şart ile sınırlı olacağı eTKHK’da bu kadar net biçimde düzenlenmemekteydi, bu nedenle bu madde ile önemli bir konu açıklığa kavuşturulmuştur.

Yorum Kuralı

TKHK m. 5/4, yazılı sözleşme şartlarının açık ve anlaşılır olması koşulunu arar. Kullanılan dil, tüketicinin anlayabileceği açıklıkta olmalıdır. Kanunun gerekçesinde⁴ de belirtildiği üzere, uygulamada karşılaşılan en önemli sorun, sözleşme hükümlerinin adeta anlaşılmaması amacıyla karmaşık yazılmasıdır. Kanun bunun önüne geçmek istemiştir.

TKHK m. 5/4 aynı zamanda açık olmayan hükümlerin nasıl yorumlanacağını da düzenler. Buna göre, eğer bir sözleşme hükmü açık değilse veya birden çok anlama geliyorsa, söz konusu hüküm tüketici lehine yorumlanır. Burada, ortalama bir tüketicinin vereceği anlam dikkate alınmalıdır⁵.

Dile ve yoruma ilişkin kuralı içeren bu düzenleme, tüketici hukukunda yeni değildir; benzer bir içerik eTKHK uyarınca yürürlüğe giren mülga Tüketici Sözleşmelerindeki Haksız Şartlar Hakkında Yönetmelik⁶ (“Mülga Yönetmelik”) m. 6’da da yer almaktaydı. Bu denli önemli bir düzenlemenin kanuna alınması olumlu bir gelişmedir.

Kapsam

TKHK, tüketici işlemi ile tüketiciye yönelik uygulamaları kapsar. Bu bağlamda m. 5’in tüketici sözleşmelerini ve bu sözleşmelerde düzenlenen haksız şartları ele aldığı anlaşılır.

Haksız şartlar bakımından TKHK’nın getirdiği önemli bir yenilik, sözleşmenin karşı tarafına göre, hangi sözleşmelerin bu hüküm kapsamına girdiğine ilişkindir. TKHK m. 5/5 uyarınca, sözleşmeyi hazırlayan kuruluşun faaliyetlerini kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütmesi, bu madde hükümlerinin uygulanmasına engel

⁴ Gerekçe, m. 5.

⁵ **Prof. Dr. İ Yılmaz Aslan**, Tüketici Hukuku Dersleri, 2006, s. 180.

⁶ 13.06.2003 tarih ve 25137 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

oluşturmaz. Böylece, iltihaki sözleşmelerde ve kanun veya yetkili makamlarca izin çerçevesinde su, haberleşme, elektrik, doğalgaz ve benzeri hizmetleri sunan kişilerin sözleşmelerinde haksız şart olması halinde, bu şartlar da TKHK m. 5 hükmüne tabi olur⁷.

Haksız Şarta İlişkin Değerlendirme

TKHK m. 5, bir şartın haksız olup olmadığını nasıl belirleneceğini düzenler. Buna göre, bir şartın haksız olup olmadığı, sözleşmenin kurulduğu ana göre belirlenir. Bu belirlemede, sözleşmeye konu olan mal veya hizmetin niteliği, kuruluş anında var olan şartlar, sözleşmenin veya söz konusu şart ile ilgili olan diğer sözleşmelerin hükümleri dikkate alınır. Yukarıda da açıklandığı üzere, haksız şart, taraflar arasında dürüstlük kuralına aykırı bir dengesizlik halinde var olacağı için, TKHK bu dengesizliği incelerken dikkate alınması gerekli bir takım kalemleri belirtir. Zira madde gerekçesinde de belirtildiği üzere, bir sözleşme şartı tek başına haksız olarak değerlendirilebilecek olsa da, sözleşme bir bütün olarak değerlendirildiğinde haksız sayılmayabilir.

Özetle, tüm bu veriler dikkate alınarak, sözleşmede taraflar arası dengesizlik bulunup bulunmadığı, sözleşmenin kuruluş anına göre belirlenir. Kuruluş anından sonra ortaya çıkan bir dengesizlik olması halinde, söz konusu dengesizlik TKHK m. 5 kapsamında değil, şartlarının gerçekleşmesi halinde işlem temelinin çökmesi kapsamında değerlendirilmelidir.

Bu değerlendirme yapılırken, sözleşme serbestisi göz ardı edilmemelidir. Bu nedenle TKHK m. 5/7, sözleşme şartının haksız olup olmadığını değerlendirmesinde asıl borçlar arasındaki veya mal ve hizmetin piyasa değeri ile sözleşmede belirlenen bedel arasındaki denge dikkate alınmamalıdır. Sözleşme, açık ve anlaşılır olduğu sürece, tarafların edimleri, borçları arasındaki dengeye müdahale edilmemeli ve “doğru fiyat” tespit edilmemelidir.

İkincil Düzenleme ve Yaptırım

Haksız şartların sözleşme metinlerinden çıkartılması ve kullanılmasının önlenmesi ile haksız şartların tespiti ve belirlenmesine ilişkin

⁷ Gerekeçe, m. 5/5.

usul ve esasları belirlemek üzere TKHK Bakanlığı yetkilendirmiştir. Henüz bu konuda Bakanlığın yayımladığı ikincil bir mevzuat yoktur. Ancak TKHK geçici m. 1/3 gereği, TKHK’da öngörülen yönetmelikler yürürlüğe girene dek eTKHK’ya göre çıkartılan ikincil mevzuatın TKHK’ya aykırı olmayan hükümleri uygulanır. Mülga Yönetmelik, TKHK uyarınca yürürlüğe giren Tüketici Sözleşmelerindeki Haksız Şartlar Hakkında Yönetmelik⁸ (“Yönetmelik”) ile ilga edildi.

Yönetmelik m. 5 ila 7, TKHK m. 5’te düzenlenen, haksız şartın tanımını, haksız şartın nasıl değerlendirileceği ve kısmi hükümsüzlük ilkelere tekrarlar.

Kanundaki düzenlemelere ek olarak Yönetmelik Ek-1 ile haksız sayılan şartlara dair sınırlayıcı olmayan örnekler sunar⁹. Ekte belirtilen şartlar, haksız şart olarak kabul edilir. Ancak TKHK ve Yönetmelik’te belirtilen koşulları sağlaması halinde başkaca sözleşme hükümleri de haksız şart sayılır.

Yönetmelik, ayrıca m. 8 ile haksız şartların denetimine ilişkin düzenleme getirir. Bakanlık, genel olarak kullanılmak üzere hazırlanan sözleşmelerde yer alan haksız şartların sözleşme metninden çıkartılması için otuz günlük süre verir. Gerekli görmesi halinde bu süreyi doksan güne çıkartabilir. Sözleşmeyi düzenleyen, tüketicilere açıkça yazılı veya elektronik ortamda haksız şartların hükümsüz olduğunu bildirmelidir, bu bildirim ile tüketiciler ile imzalanan sözleşmelerden haksız şartların çıkarıldığı kabul edilir. Bakanlığın verdiği süre içerisinde haksız şartın sözleşmeden çıkartılmaması halinde TKHK m. 77/2 uyarınca, her bir sözleşme için ikiyüz Türk Lirası idari para cezası ödenir.

Sonuç

eTKHK ilk defa tüketici sözleşmelerindeki haksız şartları düzenleyerek genel işlem şartlarına dair yasal altyapıyı kurmuştur. Tüketici

⁸ 17.06.2014 tarih ve 29033 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

⁹ Bunlardan bazıları, tüketicinin hayatını kaybetmesi, bedensel veya maddi zarara uğraması halinde sözleşmeyi düzenleyen sorumluluğunu kaldırır; yükümlülüklerini yerine getirmeyen tüketicinin orantısız derecede yüksek tazminat ödemesini öngören; yalnızca sözleşmeyi düzenleyene tanınan ve tüketicieye tanınmayan, edimi yalnızca belli koşullarda ifa etme, sözleşme veya ifadan vazgeçme halinde tüketicinin ödediği bedeli muhafaza etme hakkı getiren; sözleşmeyi düzenleyene sözleşme hükümlerini tek taraflı değiştirme yetkisi veren şartlardır.

sözleşmelerine ilişkin bu düzenleme de yetersiz olduğu ve genel işlem şartları tacirleri de ilgilendiren sorunlara yol açtığı için, TBK tüm sözleşmeleri kapsayacak şekilde genel işlem şartlarını düzenler. TKHK ise, tüketicinin daha etkili korunmasını sağlamak amacıyla tüketici sözleşmelerindeki haksız şartlara dair daha ayrıntılı düzenlemeler getirir. Böylelikle, kendisine dayatılan haksız şartı kabul etmek ile sözleşmeden vazgeçmek arasında kalan ve müzakere şansı olmayan tüketicinin, haklarını etkin bir biçimde kullanabilmesi amaçlanır. Taraflar arası dengeyi tüketici aleyhine dürüstlük kuralına aykırı olacak şekilde bozan haksız şartlar geçersizdir; sözleşme bu şart olmaksızın ayakta kalır ve karşı taraf sözleşmenin kalamı ile bağlı olmadığını iddia edemez.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’da Ayıplı Mala İlişkin Hükümler*

Av. Ceyda Büyükorall

28.11.2013 tarih ve 28835 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ve yayımı tarihinden itibaren 6 ay sonra yürürlüğe girecek olan 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’da (“6502 sayılı Kanun”) ayıplı mal 8 ila 12. maddelerde düzenlenmiştir.

Ayıplı Mal Tanımı

Ayıplı mal tanımı 6502 sayılı Kanun’un 8. maddesinde yer almaktadır. Buna göre; ayıplı mal, tüketiciye teslimi anında, taraflarca kararlaştırılmış olan örnek ya da modele uygun olmaması ya da objektif olarak sahip olması gereken özellikleri taşıyamaması nedeniyle sözleşmeye aykırı olan maldır.

Anılan madde uyarınca ayrıca, (i) ambalajında, etiketinde, tanıtma ve kullanma kılavuzunda, internet portalında ya da reklam ve ilanlarında yer alan özelliklerinden bir veya birden fazlasını taşımayan, (ii) satıcı tarafından bildirilen veya teknik düzenlemesinde tespit edilen niteliğe aykırı olan, (iii) muadili olan malların kullanım amacını karşılamayan, tüketicinin makul olarak beklediği faydaları azaltan veya ortadan kaldıran maddi, hukuki veya ekonomik eksiklikler içeren mallar da ayıplı olarak kabul edilir.

Teslim ve montaja ilişkin olarak söz konusu madde aşağıdaki düzenlemeyi getirmiştir:

“Sözleşmeye konu olan malın, sözleşmede kararlaştırılan süre içinde teslim edilmemesi veya montajının satıcı tarafından veya onun sorumluluğu altında gerçekleştirildiği durumlarda gereği gibi monte edilmemesi sözleşmeye aykırı ifa olarak de-

---

* Ocak 2014 tarihli Makale

ğ erlendirilir. Malın montajının tüketici tarafından yapılmasının öngörüldüğü hâllerde, montaj talimatındaki yanlışlık veya eksiklik nedeniyle montaj hatalı yapılmışsa, sözleşmeye aykırı ifa söz konusu olur.”

Ayıplı Maldan Sorumluluk

6502 sayılı Kanun’un 9. maddesi ayıplı maldan sorumluluğa ilişkindir. Maddenin 1. fıkrasında satıcının, malı satış sözleşmesine uygun olarak tüketiciye teslim etmekle yükümlü olduğu ifade edilmiştir. Maddenin 2. fıkrasında satıcı için sorumluluktan kurtulma imkanı tanınmıştır. Buna göre şayet satıcı, kendisinden kaynaklanmayan reklam yoluyla yapılan açıklamalardan haberdar olmadığını ve haberdar olmasının da kendisinden beklenemeyeceğini veya yapılan açıklamanın içeriğinin satış sözleşmesinin akdi anında düzeltilmiş olduğunu veya satış sözleşmesi kurulma kararının bu açıklama ile nedensellik bağı içinde olmadığını ispatlarsa açıklamanın içeriği ile bağı olmaz.

İspat Yükü

“İspat yükü” başlığını taşıyan 10. madde uyarınca teslim tarihinden itibaren 6 ay içinde ortaya çıkan ayıpların, teslim tarihinde var olduğu kabul edilir. Dolayısıyla, bu durumda malın ayıplı olmadığının ispatı satıcıya yüklenmiştir.

Tüketicinin, sözleşmenin kurulduğu tarihte ayıptan haberdar olduğu veya haberdar olmasının kendisinden beklendiği hâllerde, sözleşmeye aykırılık olmayacağı düzenlenmiştir. Bunların dışındaki ayıplara karşı tüketicinin seçimlik hakları saklıdır.

Anılan maddenin 3. fıkrası, satışa sunulacak ayıplı mal üzerine ya da ambalajına, üretici, ithalatçı veya satıcı tarafından tüketicinin kolaylıkla okuyabileceği şekilde malın ayıbına ilişkin açıklayıcı bilgiyi içeren bir etiket konulmasını öngörmektedir. Bu etiketin tüketiciye verilmesi veya ayıba ilişkin açıklayıcı bilginin tüketiciye verilen fatura, fiş veya satış belgesi üzerinde açıkça gösterilmesi zorunludur. Ancak, söz konusu madde uyarınca teknik düzenlemesine uygun olmayan ürünler hiçbir şekilde piyasaya arz edilemez. Bu ürünlere, Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun ve ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanır.

Tüketicinin Seçimlik Hakları

Tüketicinin seçimlik hakları madde 11’de sayılmıştır. Buna göre malın ayıplı olduğunun anlaşılması durumunda tüketicinin 4 seçimlik hakkı mevcuttur. Tüketicilere tanınan seçimlik haklar şöyledir:

- Satılanı geri vermeye hazır olduğunu bildirerek sözleşmeden dönme,
- Satılanı alıkoyup ayıp oranında satış bedelinden indirim isteme,
- Aşırı bir masraf gerektirmediği takdirde, bütün masrafları satıcıya ait olmak üzere satılanın ücretsiz onarılmasını isteme,
- İmkân varsa, satılanın ayıpsız bir misli ile değiştirilmesini isteme.

Satıcı, tüketicinin tercih ettiği talebi yerine getirmek zorundadır.

Maddenin 2. fıkrası uyarınca ücretsiz onarım veya malın ayıpsız misli ile değiştirilmesi hakları üretici veya ithalatçıya karşı da kullanılabilir. Bu hakların yerine getirilmesi konusunda satıcı, üretici ve ithalatçı müteselsilen sorumludur. Ancak, üretici ve ithalatçıya sorumluktan kurtulma imkanı tanınmıştır. Üretici veya ithalatçının, malın kendisi tarafından piyasaya sürülmesinden sonra ayıbın doğduğunu ispat etmesi halinde sorumlu tutulmayacağı maddede açıkça yazılmıştır.

Ücretsiz onarım veya malın ayıpsız misli ile değiştirilmesinin satıcı için orantısız güçlükleri beraberinde getirecek olması hâlinde tüketici, sözleşmeden dönme veya ayıp oranında bedelden indirim haklarından birini kullanabilir. Orantısızlığın tayininde malın ayıpsız değeri, ayıbın önemi ve diğer seçimlik haklara başvurmanın tüketici açısından sorun teşkil edip etmeyeceği gibi hususlar dikkate alınır.

Ücretsiz onarım veya malın ayıpsız misli ile değiştirilmesi haklarından birinin seçilmesi durumunda bu talebin hangi sürede yerine getirilmesi gerektiği maddede açıklanmıştır. Buna göre, talebin satıcıya, üreticiye veya ithalatçıya yöneltilmesinden itibaren azami 30 iş günü, konut ve tatil amaçlı taşınmazlarda ise 60 iş günü içinde yerine getirilmesi zorunludur. Ancak, 6502 sayılı Kanun’un 58. maddesi uyarınca çıkarılacak yönetmelik eki listede yer alan mallara ilişkin, tüketicinin ücretsiz onarım talebi, yönetmelikte belirlenen azami tamir süresi içinde yerine getirilir. Aksi hâlde tüketici diğer seçimlik haklarını kullanmakta serbesttir.

Tüketicinin sözleşmeden dönme veya ayıp oranında bedelden indirim hakkını seçtiği durumlarda, ödemiş olduğu bedelin tümü veya bedelden yapılan indirim tutarı derhâl tüketiciye iade edilir.

Seçimlik hakların kullanılması nedeniyle ortaya çıkan tüm masraflar, tüketicinin seçtiği hakkı yerine getiren tarafça karşılanır. Tüketicinin bu seçimlik haklarından biri ile birlikte 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca tazminat talep etme hakkı saklıdır.

Zamanaşımı

Zamanaşımı 12. maddede ele alınmıştır. Anılan madde uyarınca Kanunlarda veya taraflar arasındaki sözleşmede daha uzun bir süre belirlenmediği takdirde, ayıplı maldan sorumluluk, ayıp daha sonra ortaya çıkmış olsa bile, malın tüketiciye teslim tarihinden itibaren iki yıllık zamanaşımına tabidir. Bu süre konut veya tatil amaçlı taşınmaz mallarda taşınmazın teslim tarihinden itibaren beş yıldır.

İkinci el satışlarda satıcının ayıplı maldan sorumluluğu bir yıldan, konut veya tatil amaçlı taşınmaz mallarda ise üç yıldan az olamaz. 6502 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrası saklıdır.

Ancak, ayıp, ağır kusur ya da hile ile gizlenmişse zamanaşımı hükümleri uygulanmaz.

Sonuç

28.11.2013 tarih ve 28835 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve yayımı tarihinden itibaren 6 ay sonra yürürlüğe girecek olan 6502 sayılı Kanun'da ayıplı mal tanımı yapılmış ve ayıplı maldan sorumluluk, ispat yükü, tüketicinin seçimlik hakları ve zamanaşımı konuları ele alınmıştır.

Teslim tarihinden itibaren 6 ay içinde ortaya çıkan ayıpların, teslim tarihinde var olduğu karine olarak kabul edilmiştir. Malın ayıplı olmadığına ispatı satıcıya yüklenmiştir. Ancak, malın veya ayıbın niteliği ile bağdaşmaması halinde bu karinenin geçerli olmayacağı belirtilmiştir.

Malın ayıplı olduğunun anlaşılması durumunda tüketiciye 4 seçimlik hak tanınmıştır. Bu haklar; (i) satılanı geri vermeye hazır olduğunu bildirerek sözleşmeden dönme, (ii) satılanı alıkoyup ayıp oranının-

da satış bedelinden indirim isteme, (iii) aşırı bir masraf gerektirmediği takdirde, bütün masrafları satıcıya ait olmak üzere satılanın ücretsiz onarılmasını isteme, (iv) imkân varsa, satılanın ayıpsız bir misli ile değiştirilmesini isteme olarak sayılmıştır.

Kanunlarda veya taraflar arasındaki sözleşmede daha uzun bir süre belirlenmediği takdirde, ayıplı maldan sorumluluk, ayıp daha sonra ortaya çıkmış olsa bile, malın tüketiciye teslim tarihinden itibaren iki yıldır. Konut veya tatil amaçlı taşınmaz mallarda ise sorumluluk taşınmazın teslim tarihinden itibaren beş yıldır. İkinci el satışlarda satıcının ayıplı maldan sorumluluğu en az bir yıl iken konut veya tatil amaçlı taşınmaz mallarda ise en az üç yıldır.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Uyarınca Ayıplı Hizmet*

Av. Pelin Baydar

28.11.2013 tarih ve 28835 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ve yayımı tarihinden itibaren 6 ay sonra yürürlüğe girecek olan 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’da (“6502 sayılı Kanun”) ayıplı hizmet 13 ila 16. maddelerde düzenlenmiştir.

Ayıplı Hizmetin Tanımı

Ayıplı hizmet 6502 sayılı Kanun’un 13. maddesinde tanımlanmıştır. Buna göre; ayıplı hizmet, sözleşmede belirlenen süre içinde başlamaması veya taraflarca kararlaştırılmış olan ve objektif olarak sahip olması gereken özellikleri taşımaması nedeniyle sözleşmeye aykırı olan hizmettir.

Anılan madde uyarınca, ayrıca, hizmet sağlayıcısı tarafından bildirilen, internet portalında veya reklam ve ilanlarında yer alan özellikleri taşımayan ya da yararlanma amacı bakımından değerini veya tüketicinin ondan makul olarak beklediği faydaları azaltan veya ortadan kaldıran maddi, hukuki veya ekonomik eksiklikler içeren hizmetler de ayıplı kabul edilir.

Ayıplı Hizmetten Sorumluluk

6502 sayılı Kanun’un 14. maddesi ayıplı hizmetten sorumluluğa ilişkindir. Maddenin 1. fıkrasında sağlayıcının hizmeti sözleşmeye uygun olarak ifa etmekle yükümlü olduğu ifade edilmiştir. Maddenin 2. fıkrasında sağlayıcı için sorumluluktan kurtulma imkanı getirilmiştir. Buna göre şayet sağlayıcı, kendisinden kaynaklanmayan reklam yoluyla yapılan açıklamalardan haberdar olmadığını ve haberdar olması-

---

* Şubat 2014 tarihli Makale

nın da kendisinden beklenemeyeceğini veya yapılan açıklamanın içeriğinin hizmet sözleşmesinin kurulduğu tarihte düzeltilmiş olduğunu veya hizmet sözleşmesinin kurulması kararının bu açıklama ile nedensellik bağı içermediğini ispatladığı takdirde açıklamanın içeriği ile bağı tutulmayacaktır.

Tüketicinin Seçimlik Hakları

Tüketicinin seçimlik hakları madde 15’de sayılmıştır. Buna göre hizmetin ayıplı olduğunun anlaşılması durumunda tüketicinin 4 seçimlik hakkı mevcuttur. Tüketicinin sağlayıcıdan talep edebileceği haklar şu şekilde sayılmıştır:

- Hizmetin yeniden görülmesi;
- Hizmet sonucu ortaya çıkan eserin ücretsiz onarımı;
- Ayıp oranında bedelden indirim ya da
- Sözleşmeden dönme

Sağlayıcı, tüketicinin tercih ettiği talebi yerine getirmekle yükümlü olup, seçimlik hakların kullanılması nedeniyle ortaya çıkan tüm masraflardan da sorumludur.

Tüketici, yukarıda sayılı taleplerden birine ilaveten ayrıca Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca tazminat talep etme hakkına da sahiptir.

Anılan madde uyarınca ücretsiz onarım veya hizmetin yeniden görülmesinin sağlayıcı için orantısız güçlükleri beraberinde getirecek olması hâlinde tüketici bu hakları kullanamayacaktır. Orantısızlığın tayininde hizmetin ayıpsız değeri, ayıbın önemi ve diğer seçimlik haklara başvurmanın tüketici açısından sorun teşkil edip etmeyeceği gibi hususlar dikkate alınmaktadır.

Söz konusu maddeye göre tüketicinin sözleşmeden dönme veya ayıp oranında bedelden indirim hakkını seçtiği durumlarda, ödemiş olduğu bedelin tümü veya bedelden indirim yapılan tutar derhâl tüketiciye iade edilmelidir.

Ücretsiz onarım veya hizmetin yeniden görülmesinin seçildiği hâllerde, bu talebin hangi sürede yerine getirilmesi gerektiğine ilişkin açıklamaya maddede yer verilmiştir. Buna göre, hizmetin niteliği ve

tüketicinin bu hizmetten yararlanma amacı dikkate alındığında, makul sayılabilecek bir süre içinde ve tüketici için ciddi sorunlar doğurmaya-
cak şekilde bu talep sağlayıcı tarafından yerine getirilmelidir. Ancak
her hâlükârda bu süre talebin sağlayıcıya yöneltilmesinden itibaren
otuz iş gününü geçemeyecektir. Aksi takdirde tüketici diğer seçimlik
haklarını kullanmakta serbesttir.

Zamanaşımı

Zamanaşımı 16. maddede düzenlenmiştir. Anılan madde uyarınca
kanunlarda veya taraflar arasındaki sözleşmede daha uzun bir süre be-
lirlenmediği takdirde, ayıplı hizmetten sorumluluk, ayıp daha sonra or-
taya çıkmış olsa bile, hizmetin ifası tarihinden itibaren iki yıllık zama-
naşımına tabidir.

Ancak maddenin 2. fıkrası ayıbın, ağır kusur ya da hile ile gizlen-
miş olması halinde zamaşımı hükümlerinin uygulanmayacağını ön-
görmektedir.

Sonuç

28.11.2013 tarih ve 28835 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ve
yayımlı tarihinden itibaren 6 ay sonra yürürlüğe girecek olan 6502
sayılı Kanun’da ayıplı hizmet tanımı yapılmış ve ayıplı hizmetten so-
rumluluk, tüketicinin seçimlik hakları ve zamaşımı konuları düzenlen-
miştir.

Hizmetin ayıplı olması durumunda tüketiciye 4 seçimlik hak tanın-
mış olup, bu haklar; (i) hizmetin yeniden görülmesi, (ii) hizmet sonu-
cu ortaya çıkan eserin ücretsiz onarımı, (iii) ayıp oranında bedelden in-
dirim ve (iv) sözleşmeden dönmedir.

Kanunlarda veya taraflar arasındaki sözleşmede daha uzun bir sü-
re belirlenmediği takdirde, ayıplı hizmetten sorumluluk, ayıp daha
sonra ortaya çıkmış olsa bile, ayıbın ağır kusur ya da hile ile gizlenmiş
olması halleri hariç, hizmetin ifası tarihinden itibaren iki yıllık zama-
naşımına tabidir.

FİKRİ MÜLKİYET HUKUKU

Fikir ve Sanat Eserleri Sahiplerinin Hakları*

Av. Ecem Süsoy

Fikir ve sanat eserleri sahiplerinin hakları 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda ("5846 Sayılı Kanun") düzenlenmiştir. Bu Kanunun amacı ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri üzerindeki manevi ve mali hakları belirlemek, korumak, bu ürünlerden yararlanma şartlarını düzenlemek, öngörülen esas ve usullere aykırı yararlanma halinde yaptırımları tespit etmektir.

Eser

Fikir ve sanat eseri, eser sahibinin hususiyetini taşıyan, ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar ve sinema eserleri türlerinden biri içine giren ve fikri çabayı içeren her nevi fikir ve sanat ürünüdür.

5846 Sayılı Kanun'da eser türleri açısından sınırlı sayı ilkesi işler. Böylece, meydana getirilen ürünün 5846 Sayılı Kanun'da belirtilen eser türlerinden birine dâhil olması gerekir.

Bununla birlikte, fikri çaba sonucu oluşan ürünlerin 5846 Sayılı Kanun'da sayılan eser türlerinden birine dâhil edilip edilemeyeceği doktrinde tartışmalı olan bir takım ürünler de vardır. TV yarışma programları veya geliştirilen bir yöntem buna örnek gösterilebilir¹.

Eser Sahibi

5846 Sayılı Kanun'da eser sahipliğine ilişkin olarak bir tanıma yer verilmiştir. Eser sahibi, eseri meydana getiren gerçek kişidir. Böylece, yayımcılar, yapımcılar ve tüzel kişiler eser sahibi olarak kabul edilemezler².

---

* *Mayıs 2014 tarihli Makale*

¹ Bkz. **TEKİNALP, Ünal**, Fikri Mülkiyet Hukuku, Beşinci Bası, 2012, s. 110.

² Bkz. **TEKİNALP, Ünal**, Fikri Mülkiyet Hukuku, Beşinci Bası, 2012, s. 143.

Bir işlenmenin ve derlemenin sahibi, asıl eser sahibinin hakları saklı kalmak şartıyla onu işleyendir. Sinema eserlerinde; yönetmen, özgün müzik bestecisi, senaryo yazarı ve diyalog yazarı, eserin birlikte sahibidirler. Canlandırma tekniğiyle yapılmış sinema eserlerinde, animatör de eserin birlikte sahipleri arasındadır.

5846 sayılı Kanun m. 18 uyarınca, mali hakları kullanma yetkisi yalnızca eser sahibinindir ve bir eserin yapımcısı veya yayımcısı ancak eser sahibi ile yapacağı sözleşmeye göre mali hakları kullanabilir.

Ayrıca, eser sahipliği birden fazla kişiye de ait olabilir. Eğer birden fazla kimsenin birlikte vücuda getirdikleri eserin kısımlara ayrılması mümkünse, eseri vücuda getiren kişilerden her biri kendi kısmının sahibi sayılır. Ancak eğer birden fazla kimsenin iştirakiyle vücuda getirilen eser ayrılmaz bir bütün teşkil ediyorsa, eser sahibi onu vücuda getirenlerin birliğidir. Eser sahipliği birliğine adi ortaklık hakkındaki hükümler uygulanır, böylece eser üzerinde kanunen elbirliği mülkiyeti doğar.

Eser Sahipliğine Bağlanan Haklar

Eser sahibi, meydana getirdiği eserin hem bütününe hem de parçalarını kapsayan mali ve manevi haklara sahiptir.

Manevi Haklar

Manevi haklar 5846 Sayılı Kanun'un II inci bölümü, m. 14 ile 17 arasında sınırlı sayı ilkesi uyarınca belirtilmiştir. Bunlardan ilki eser sahibinin eserini umuma arz etme hakkıdır. Eserin umuma arz edilip edilmeyeceğini, yayınlanma zamanını ve tarzını yalnızca eser sahibi tayin eder. Ancak, eserin halka arz edilmesi veya yayımlanma tarzı, sahibinin şeref ve itibarını zedeleyecek mahiyette ise eser sahibi başkasına yazılı izin vermiş olsa bile eserin gerek aslının gerek işlenmiş şeklinin umuma tanıtılması veya yayımlanmasını yasaklayabilir.

İkincisi, eser sahibi olarak tanıtılma hakkıdır. Eseri, sahibinin adı veya takma ad ile yahut adsız olarak, umuma arz etme veya yayımlama hususunda karar verme yetkisi yalnızca eser sahibine aittir. Ancak bir eserin kimin tarafından vücuda getirildiği tartışmalı ise veya herhangi bir kimse eserin sahibi olduğunu iddia etmekte ise, gerçek sahibi, hakkının tespitini Fikri ve Sınai Haklar Mahkemesinden isteyebilir.

Üçüncüsü, eser sahibinin izni olmadıkça eserde veya eser sahibinin adında değişiklik yapılamaz.

Dördüncüsü, eser sahibinin zilyet ve malike karşı hakları vardır. Eserin tek ve özgün olması durumunda, eser sahibi kendisine ait tüm dönemleri kapsayan çalışma ve sergilerde kullanmak amacıyla koruma şartlarını yerine getirerek iade edilmek üzere eseri geri isteyebilir.

Mali Haklar

Eser sahibinin eser üzerinde ekonomik hak ve yetkileri bulunur ve bunları münhasıran kullanır. Memur, hizmetli ve işçilerin işlerini görürken meydana getirdikleri eserler üzerindeki haklar, bunları çalıştıran ya da atama yapanlarca kullanılır. Tüzel kişilerin organları hakkında bu kural geçerlidir. Bir eserin yapımcısı ya da yayıncısı, ancak eserin sahibi ile yapacağı sözleşmeye göre mali hakları kullanabilir.

Eser sahibinin faydalanabileceği mali haklar da 5846 Sayılı Kanun Bölüm III'de sınırlı olarak sıralanmıştır. Böylece, ilk olarak bir eserden, eseri işlemek suretiyle faydalanma hakkı yalnızca eser sahibine aittir. İkinci olarak, eser sahipleri münhasıran eserin aslını veya kopyalarını, herhangi bir şekil veya yöntemle, tamamen veya kısmen, doğrudan veya dolaylı, geçici veya sürekli olarak çoğaltma hakkına sahiptir.

Üçüncü olarak, eserin aslını veya çoğaltılmış nüshalarını, kiralamak, ödünç vermek, satışa çıkarmak veya diğer yollarla dağıtmak hakkı yalnızca eser sahibine aittir. Ayrıca, eser sahibinin izniyle yurt dışında çoğaltılmış nüshaların yurt içine getirilmesi ve bunlardan yayma yoluyla faydalanma hakkı münhasıran eser sahibine aittir.

Dördüncü olarak, bir eserden doğrudan doğruya ya da işaret, ses ve resim taşınmasına yarayan aletlerle genel mahallerde okumak, çalmak, oynamak ve göstermek gibi temsil suretiyle yararlanma hakkı da yalnızca eser sahibine aittir. Bununla birlikte, temsilin halka arz edilmek üzere bulunduğu yerden başka bir yere herhangi bir teknik araçla nakli de eser sahibine verilmiş bir haktır.

Beşinci olarak ise, bir eserin aslını veya çoğaltılmış nüshalarını, radyo-televizyon, uydu ve kablo gibi telli veya telsiz yayın yapan kuruluşlar vasıtasıyla veya dijital iletim de dâhil olmak üzere işaret, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla yayınlanması ve yayınlanan

eserlerin bu kuruluşların yayınlarından alınarak başka yayın kuruluşları tarafından yeniden yayınlanması suretiyle umuma iletilmesi hakkı münhasıran eser sahibine aittir.

Eser Sahibine Tanınan Hakların Süresi

Eser sahibine tanınan mali haklar süre ile sınırlıdır. 5846 Sayılı Kanun m. 46 ile 47’de belirtilen eser üzerinde devletin yararlanma yetkisini kullanması ve kamuya mal etme halleri istisna tutulmak suretiyle, koruma süresinin sona ermesinden sonra herkes eser sahibine tanınan mali haklardan faydalanabilir.

Yasada öngörülen istisnai haller dışında koruma süresi gerçek kişi eser sahibinin yaşadığı sürece ve ölümünden itibaren 70 yıl devam eder. Eğer eser sahibi birden fazla ise, son vefattan 70 yıl geçmekle son bulur.

Eser sahibine tanınan manevi haklar ise süre ile sınırlı değildir. Böylece mali haklar açısından uygulama bulan eser sahibinin ölümünden sonra 70 yıl süren koruma süresi manevi haklara kıyasen uygulanmaz.

Sonuç

Fikir ve sanat eseri sahiplerinin hakları 5846 Sayılı Kanun’da açıklanır. Bir fikri ürünün eser olarak nitelendirilebilmesi için onu meydana getiren kişinin hususiyetini taşıması gerekir ve bu kişi ancak gerçek kişi olabilir, tüzel kişilerin eser sahipliğinden bahsedilemez. Eser sahibinin, meydana getirdiği eserin hem bütünü hem de parçaları üzerinde mali ve manevi hakları bulunur. Eser sahibine tanınan mali haklar süre ile sınırlıyken, manevi haklar ise süre ile sınırlı değildir.

Markanın Kullanım Sonucu Ayırt Edicilik Kazanması*

Av. Pelin Baydar

Kullanım Sonucu Kazanılmış Ayırt Edicilik

556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin ("556 Sayılı KHK") 7/1. maddesinde marka tescilinde ret için mutlak nedenler sayılmıştır. Anılan maddede sayılan mutlak ret nedenlerinden;

- Ayırt edici nitelikten yoksun olma (7/1(a))
- Tanımlayıcı olma (7/1(c))
- Ticaret alanında herkes tarafından kullanılabilir olma (7/1(d))

nedenleriyle reddin bir istisnası mevcuttur. 556 sayılı KHK m. 7/2 uyarınca şayet bir marka tescil tarihinden önce kullanılmış ve tescile konu mallar veya hizmetlerle ilgili olarak bu kullanım sonucu ayırt edici bir nitelik kazanmış ise 7/1(a), 7/1(c) ve 7/1(d) bentlerine göre tescili reddedilemez.

Kullanım sonucu kazanılmış ayırt edicilik durumu yalnızca 7/1(a), 7/1(c) ve 7/1(d) maddeleri kapsamında düzenlenmiş ret hallerinin istisnası niteliğindedir. Dolayısıyla, bu haller dışındaki mutlak tescil engelleri sebebiyle marka olarak tescil edilemeyecek işaretlere, kullanım sonucu ayırt edici nitelik kazandırıldığını iddia etmek mümkün değildir.

Kullanım Sonucu Kazanılmış Ayırt Ediciliğin İleri Sürülmesi

Türk Patent Enstitüsü tarafından ("TPE") hazırlanan Marka İnceleme Kılavuzu'nda kazanılmış ayırt edicilik iddiasının iki aşamada ileri sürülebileceği belirtilmiştir. Buna göre, kazanılmış ayırt edicilik iddiası delillerin sunulması kaydıyla başvuru aşamasında ileri sürülebileceği gibi başvurunun reddi halinde itiraz aşamasında da ileri sürülebilir.

* Nisan 2014 tarihli Makale

Kullanım Sonucu Kazanılmış Ayırt Ediciliğin İspatı

Marka İnceleme Kılavuzu'nda bir işaretin kullanım sonucu ayırt edici nitelik kazandığının tespitinde, hangi kriterlerin dikkate alınacağı tahdidi olmamak üzere örnekleyici mahiyette sayılmıştır.

Öncelikle tescili talep edilen işaretin daha önceden kullanıldığı ve tescil talebi kapsamında bulunan mal ve hizmetlere ilişkin olarak ayırt edicilik kazandığı ispatlanmalıdır. İşaretin mutlaka Türkiye'de marka olarak algılanır hale gelmiş olduğu ispatlanmalıdır. Zira yurt dışında kazanılmış ayırt edici niteliğin ispatlanması, işaretin Türkiye'de tescilli için yeterli değildir.

Ayırt ediciliğin ispatına ilişkin deliller değerlendirilirken, işaretin yöneldiği hedef kitle dikkate alınmaktadır. Doğası gereği uzman bir kesime ya da toplumun sınırlı bir kesimine hitap eden bir mal ya da hizmet söz konusu ise delillerin ilgili toplum kesimine ilişkin olması gerekli ve yeterlidir. Diğer yandan yiyecek/içecek gibi herkesin tüketicisi olduğu mal ve hizmetler açısından ise deliller, toplumun genelinin işareti marka olarak algıladığını ortaya koymalıdır. İlgili toplum kesiminin yeterince büyük bir kısmının işareti marka olarak algıladığı ispatlanmalıdır.

Kamuoyu anketleri ve/veya araştırmaları, ticaret odaları/birlikleri beyanları, tüketici dernekleri beyanları, işaretle ilgili çeşitli yayın organlarında çıkan haberler, makaleler, broşürler, eşya numuneleri, işaretin kullanımına ilişkin ciro rakamları, reklam ve tanıtım faaliyetlerine ilişkin belgeler, işaretin başka yerlerde tescilli olduğunu gösteren belgeler, işareti korumaya yönelik yasal takiplere ait belgeler gibi deliller, kullanım sonucu ayırt ediciliğin kazanılmış olduğunu ispat amacıyla sunulabilecek delillere örnek olarak gösterilebilir.

Yönlendirici sorular içermeyen, cevap veren kişilerin uygun ve tarafsız olarak belirlenmiş olduğu, bağımsız ve tanınmış kuruluşlar tarafından yapılan kamuoyu anketleri ve/veya araştırmalarının ve ticaret odaları/birlikleri, tüketici dernekleri vs. gibi başvuru sahibinden bağımsız kuruluşların ve rakiplerin beyanları ispat gücü açısından değerlidir. Başvuru sahibi ile ilişki içindeki (tedarikçiler, distribütörler vs.) kişilerden gelen deliller ise değerlendirmede daha az etkilidir.

Sunulan ciro ve reklâm rakamları yalnızca tescili istenen eşyaya ilişkin olmalıdır. Pazar payına ilişkin rakamlar ise kullanım sonucu ayırt edicilik iddiasına konu işarete ilişkin olmalıdır. Satış rakamları delil olarak sunulduğunda dikkat edilmesi gereken husus ise işarete ilişkin rakamların toplam piyasa rakamları ile oranlanarak sunulmasıdır. Zira yıllık satış rakamları ancak piyasanın toplam büyüklüğü ile kıyaslandığında delil niteliği kazanmaktadır. Sektörde yer alan diğer markaların da satış oranını gösteren bir sıralama tablosu, ispat gücü yüksek bir delil olarak kabul edilmektedir.

Deliller, markanın kullanım şekline, kullanımın süresine, sürekliliğine ve yoğunluğuna dair bilgiler vermelidir.

Sonuç

556 sayılı KHK'nın 7/1. maddesinin (a) bendinde “*ayırt edici nitelikten yoksun olma*”, (b) bendinde “*tanımlayıcı olma*” ve (c) bendinde “*ticaret alanında herkes tarafından kullanılabilir olma*” marka tescilinin mutlak ret nedenleri arasında sayılmıştır. Ancak, bu sayılan nedenlerle reddin bir istisnası mevcuttur. Şayet bir marka tescil tarihinden önce kullanılmış ve tescile konu mallar veya hizmetlerle ilgili olarak bu kullanım sonucu ayırt edici bir nitelik kazanmış ise 7/1(a), 7/1(c) ve 7/1(d) bentlerine göre tescili reddedilemez. Ancak, kazanılmış ayırt edicilik iddiası başvuru aşamasında veya başvurunun reddi halinde itiraz aşamasında ileri sürülmeli ve ispatlanmalıdır.

Fikri Mülkiyetin Uluslararası Düzeyde Korunması ve Gümrükte El Koyma*

Av. Yeşim Tokgöz

Ülkeler arası ilişkilerin yurtiçi ilişkiler kadar basitleştiği, mesafelerin kısaldığı dünyada bireylerin yarattıkları fikri ve sınaî eserlerin kendi ülkelerinin topraklarıyla sınırla kalması düşünülemez. Ancak farklı değer yargılarının, kültürlerin ve hukuk sistemlerinin, harmanlandığı bir ortamda bu hakları koruyan tek tip bir sistem oluşturmak imkansızdır. Bu yüzden, kişilerin başka ülkelerde fikri ve sınaî haklarının korunabilmesi amacıyla asgari unsurlar belirleyen başvuru noktaları yaratılmıştır. Bu başvuru noktaları uluslararası anlaşmalarla oluşturulmuştur.

Bu makalede Türkiye'nin taraf olduğu fikri ve sınaî hakları koruyan uluslararası anlaşmalara ve fikri ve sınaî hakları koruma usullerinden biri olan gümrükte el koyma tedbirine değinilecektir.

Uluslararası Anlaşmalar

Yukarıda bahsedilen başvuru mercilerine, Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü ("WIPO") Kuruluş Anlaşması, Dünya Ticaret Örgütü ("DTÖ") Kuruluş Anlaşması - Fikir Mülkiyeti Haklarının Ticari Niteliklerine İlişkin Anlaşma ("TRIPS"), telif hakları ile ilgili olarak Bern Anlaşması ve Roma Anlaşması; sınaî hakları kapsayan Paris Anlaşması, Avrupa Patent Sözleşmesi ("EPC"), Patent İşbirliği Anlaşması ("PCT"), markalarla ilgili Madrid Protokolü, Marka Kanunu Anlaşması ("TLT"), tasarımlarla ilgili Lahey Anlaşması örnek verilebilir ("Anlaşmalar").

Bu anlaşmalara taraf olan devletler ulusal hukuklarını, anlaşmalarda belirlenen asgari unsurlarla donatarak, özgünlüklerini kaybetmeden

---

* Aralık 2014 tarihli Makale

dünya çapında bir koruma ağının oluşmasına katkı sağlamaktadır. Türkiye, yukarıda sayılmış olan Anlaşmalara taraftır ve gelişmekte olan ülkeler kategorisine girmesine rağmen gelişmiş ülkeler kadar kalın bir ağ ile çevrelenmiştir. TC Anayasası m. 90 gereği T.C. kanunlarına göre yürürlüğe girmiş uluslararası anlaşma hükümleri, iç hukuk düzenlemelerinin üstünde yer almakta ve öncelikli olarak uygulama alanı bulmaktadır.

Anlaşmalarda sayılan temel unsurlardan biri yatırımcılar açısından güvence mahiyetinde olan “Eşit İşlem İlkesi”dir (Paris Anlaşması m. 2 ve 3, Bern Sözleşmesi m. 3 ve 5, TRIPS m. 3). Bu ilkeye göre Anlaşmalara taraf ülkeler, diğer taraf ülkelerin vatandaşlarına, fikir mülkiyetinin korunması ile ilgili olarak, kendi vatandaşları hakkındaki uygulamadan daha az bir koruma öngörmeyecektir. Bu eşit işlem ilkesi, maddi hukuk ile ilgili olup, hukuki ve idari usul kuralları ile ilgili olarak ayrımcılık yapılmaması Anlaşmalarca mümkün kılınmıştır. Dolayısıyla Anlaşmalara taraf ülkelerin vatandaşlarının fikri ve sınai hakları, Türkiye’de maddi hukuk anlamında herhangi bir ayrımcılığa uğramadan koruma altında olacaktır.

Ancak yabancıların Türk hukukunun sağladığı korumalardan yararlanabilmeleri için tescile tabi olan (marka, patent vs) haklarını Türk Patent Enstitüsü nezdinde tescil ettirmeleri gerekmektedir.

İlgili mevzuatta hangi hallerin fikri ve sınai hak ihlali olarak nitelendirildiği, maddi, manevi ve cezai yaptırımların neler olacağı açıkça düzenlenmiştir¹. Bu makalede özellikle üzerinde durmak istediğimiz yaptırım gümrük idareleri tarafından taklit malların alıkonmasıdır.

Gümrükte El Koyma

Gümrükte el koyma Gümrük Kanunu (“GK”) m. 57 ve Gümrük Yönetmeliği (“GY”) m. 101 ve devamı hükümlerde düzenlenmiş fikri ve sınai hakların tümünü kapsayan bir koruma tedbiridir (Paris Anlaşması m. 9, TRIPS m. 69).

¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.erdem-erdem.com/articles/fikir-ve-sanat-eserleri-sahiplerinin-haklari/> (erişim tarihi:23.12.2014) , <http://www.erdem-erdem.com/articles/marka-hakkina-tecavuz-halleri/> (erişim tarihi:23.12.2014).

GY m. 101 uyarınca tedbir, Türkiye Gümrük Bölgesi'nde taşıt değiştiren eşya da dahil olmak üzere, gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma konu, fikri ve sınai hakları ihlal ettiğinden şüphe edilen veya bu hakları ihlal eder nitelikteki eşyaları kapsamaktadır. Bu tedbirin kapsamına ithalat, ihracat ve Yargıtay içtihadı uyarınca², transit geçişler girmektedir.

Gümrük idaresi, herhangi bir mahkeme kararına, yargısal işleme gerek kalmadan ve en önemlisi hiç vakit kaybetmeden, fikri ve sınai hakları ihlal ettiğinden şüphe edilen veya bu hakları ihlal eder nitelikteki eşyaları durdurarak hak sahibini gerekli yargısal işlemleri yapması için haberdar etmektedir.

Cezayı gerektiren taklit mallara, ithalat, ihracat veya transit geçiş sırasında, gümrük idareleri tarafından el konulabilmesi için hak sahibinin, hak sahibinin temsilcisinin, lisans sahibinin ya da onun temsilcisinin başvurusu gereklidir. Talep edilen koruma süresinin en fazla 1 yıl olabileceği bu başvuruda hak sahibi, eşyanın tam ve ayrıntılı teknik tanımını, sahteciliğin tür ve şekline ilişkin olarak verilebilecek her türlü bilgiyi, irtibat bilgilerini verir ve bilgisi dışında sınırlardan geçen malların el konulmasını talep eder. Başvuru sahibinin söz konusu eşya ile ilgili olarak hak sahibi olduğunu ve hakkın Türkiye'de tescil edildiğini kanıtlayan belgelerin de başvuruya eklenmesi gerekir.

Gümrük idareleri, kabul edilen başvuruya istinaden yaptıkları kontroller sonucu taklit olduğuna kanaat getirdikleri mallara el koyar, bu işlemi takip eden ilk iş günü içerisinde hak sahibine bildirimde bulunur ve hak sahibi mal çabuk bozulacak cinsten ise 3 iş günü, diğer hallerde 10 iş günü içinde görevli ve yetkili mahkemeye gerekli başvuruyu yapana kadar saklar.

Hak sahibi tarafından herhangi bir başvuru yapılmamış olsa bile, idarenin gümrükten geçen malların taklit olduğuna dair açık delillerin varlığı halinde hak sahibinin geçerli bir başvuruda bulunabilmesini teminen 3 iş günü süresince mallara kendi inisiyatifıyla el koyabilmektedir.

² Yargıtay 11. HD E. 2011/9321 K. 2013/12394 T. 13.6.2013; E. 2003/13968 K. 2004/1201 T. 13.2.2004; E. 2003/8321 K. 2004/3406 T. 1.4.2004.

Süreç

Hak sahibine yapılan bildirimden itibaren 10 iş günü (mal çabuk bozulabilecek nitelikte ise 3 iş günü) içinde, hak sahibinin; yetkili mahkemede dava açması ve ihtiyati tedbir kararı alması veya yetkili mahkeme dışında bir mahkemeden ihtiyati tedbir kararı alması, kararının alındığı tarihten itibaren 10 gün içinde yetkili mahkemede dava açması ve bu durumu gösteren bir belgeyi gümrük idaresine ibraz etmesi gerekir. Aksi taktirde eşya sahibinin işlemlerine devam edilecektir. Resmen alıkonan mallar açısından süreler, hak sahibinin idareye başvurmasından itibaren başlamaktadır. Çabuk bozulabilecek nitelikteki mallar hariç olmak üzere, süreler haklı sebebin varlığı halinde uzatılabilmektedir.

Gümrüklerde el konulan taklit mallara bir an önce müdahale edilip hukuki prosedürün başlatılması gerekmektedir aksi takdirde gümrük idaresinin uyguladığı tedbirin korumasından bahsedilemeyecektir. Altını çizmek isteriz ki, hak sahibinin yurtdışında yerleşik olması halinde bu işlemler, ancak Türkiye’de yerleşik temsilcisi aracılığıyla yapılabilmektedir.

Sonuç

DTÖ’nün Türkiye ile ilgili yaptığı inceleme 2000-2001 döneminde tamamlanmıştır. Mevzuatımızın TRIPS Anlaşması ile uyumlu olması ve TRIPS Anlaşması ile öngörülen asgari standartları taşıması için yürütülmüş olan çalışmaların yeterli düzeyde olduğu bu inceleme ile ortaya konulmuştur³. Bu çerçevede oluşturulmuş koruma ağının yanı sıra gümrükte el koyma tedbirin layığıyla uygulanması halinde gerek ülke sınırları içinde, gerek köprü mahiyetinde olan Türkiye’den transit geçenler kapsamında yerli yabancı hak sahiplerinin fikri ve sınâî hak ihlallerinin önüne geçilecektir.

³ http://www.mfa.gov.tr/fikri-mulkiyet-haklarinin-uluslararasi-duzeyde-korunmasi---dunya-fikri-mulkiyet-orgutu-_wipo_.tr.mfaa (erişim tarihi:23.12.2014).

MUHTELİF

Kamu Özel İş Birliği Hakkındaki Kanunda Yapılan Değişiklikler*

Av. Özgür Kocabaşoğlu

Giriş

Kamu özel iş birliği (“KÖİ”) modeli, özel sektör ile kamuyu bir araya getirerek sözleşme ilişkisi yoluyla çeşitli kamu altyapı yatırımlarının yapılmasını ve uzun dönemli bakım, işletme ve yapım hizmetlerinin sağlanması amaçlar. Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne sunulan 6527 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Teklifi’nin (6527 sayılı kanun olarak kanunlaşmıştır; “6527 sayılı Kanun”) gerekçesinde¹ de belirtildiği üzere, KÖİ modelinin sürekli değişen ve güncellenen bir yapısı vardır. Günümüzün değişen piyasa koşullarında projelerin hayata geçirilip sağlıklı bir şekilde uygulanabilmesi için, projelerin temelinde yatan sözleşmelere gerekli esnekliğin sağlanması amacıyla bir kanun değişikliğine gidilmesi ihtiyacı doğmuştur.

Böylece, 6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İşbirliği Modeli ile Tesis Yapılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’da (“6428 sayılı Kanun”) değişikliğe gidilmiş ve 6428 sayılı Kanun, 01.03.2014 tarih ve 28928 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6527 sayılı Kanun ile değişikliğe uğramıştır. Bu ayki hukuk postası makalesinde 6428 sayılı Kanun’a getirilen değişiklikler incelenecektir.

Sözleşme ve Eklerinde Değişiklik Yapılması

6527 sayılı Kanun, 6428 sayılı Kanun’un ‘Sözleşme’ başlıklı 4 üncü maddesinin 9 uncu fıkrasını değiştirmiştir. Değişiklikten önce, mü-

---

* *Mart 2014 tarihli Makale*

¹ Bkz. <http://www.ttb.org.tr/images/stories/file/2014/ss561.pdf> (erişim tarihi: 21.03.2014).

bir sebep hallerinin ortaya çıkması veya yüklenici ile idarenin anlaşması hallerinde sözleşmenin sona erdirilmesine ilişkin hususların sözleşmede belirleneceği belirtilmekteydi. Ancak değişiklik ile maddenin kapsamı oldukça genişlemiştir.

Yeni hüküm uyarınca; mücbir sebepler, olağanüstü haller veya sözleşme ve eklerinin uygulanmasını etkileyen bir durumun ortaya çıkması veya sözleşme ve eklerindeki hükümlerin ihtilaf içermesi hallerinde sözleşmenin uygulanabilirliğini ve anlaşılabilirliğini sağlamak amacıyla, sözleşme bedelini değiştirmemek kaydıyla Sağlık Bakanı onayı ile sözleşme ve eklerinde taraflarca değişiklik yapılabilecektir.

Bununla birlikte, yapım işlerinde mücbir sebepler, olağanüstü haller veya yüklenicinin kusurundan kaynaklanmayan sebeplerle, sözleşmede öngörülen şartlarda işin tamamlanamayacağının anlaşılması halinde bedel, ihalede nihai teklifin verildiği tarih esas alınarak güncellenir ve buna bağlı olarak Sağlık Bakanı'nın onayı ile sözleşmede gerekli düzenlemeler yapılır.

6527 sayılı Kanun ile getirilen değişiklikle ihale sürecinin ardından imzalanan sözleşmelerde geçmişe dönük olarak değişiklik yapılabileceği açıkça belirtilir. Kanunun gerekçesinden işbu değişiklik ile yüksek bütçeli ve uzun vadeye dayanan projelerin kolaylıkla sona erdirilmesinin, maddi zararların ortaya çıkmasının ve hizmetlerin aksamasının önüne geçilmesinin amaçlandığı anlaşılr.

Ancak, 6527 sayılı Kanun'da geçen olağanüstü haller veya sözleşme ve eklerinin uygulanmasını etkileyen durumun ortaya çıkması halleri açık ve net olarak belirtilmemiştir; bu kavramların uygulama yönetmeliğinde açıklığa kavuşturulmasında fayda vardır.

Yüksek Planlama Kurulunun Yeniden Yetkilendirmesi

6428 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinin 9 uncu fıkrasının devamında şöyle belirtilir; "*Yüksek Planlama Kurulunun ("YPK") yetkilendirme kararından sonra yapım işlerine ilişkin ön fizibilite raporu veya projelerde, ihale dokümanındaki yatırım maliyetinde öngörülen sınırları aşan bir değişiklik olması hâlinde; değişen fizibilite raporu veya projeler ve ilgili diğer belgeler YPK'ya yeniden sunulur, YPK'nın yeniden yetkilendirmesine istinaden sözleşme taslağında ve eklerinde gerekli tadiller yapılır"*.

6428 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinin 9 uncu fıkrasının son cümlesinde, sözleşmenin taraflarca karşılıklı sona erdirilmesine veya sözleşme değişikliklerine ilişkin hususların sözleşmede belirleneceği, sözleşmenin sona erdirilmesi halinde kesin teminat mektubunun iade edileceği değişiklik kanununda da aynen korunmuştur.

Diğer Değişiklikler

6527 sayılı Kanun ile gelen bir başka değişiklik ise, 6428 sayılı Kanun'un Geçici 1 inci maddesine getirilmiştir. Yeni getirilen değişiklik, 6428 sayılı Kanun'un üst hakkı tesisine yönelik hükümleri ile, 'İhale ilke, usul ve esasları' başlıklı 3 üncü maddesinin 7 inci fıkrası ve 4 üncü maddesinin 9 uncu fıkrasının süreci devam eden ihalelere ve sözleşmesi imzalanmış işlere de uygulanacağı hakkındadır.

6428 sayılı Kanun'un Geçici 1 inci maddesinde yapılan diğer bir değişiklikte ise şöyle belirtilir; *"Bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten önce 3359 sayılı Kanununun Ek 7. maddesi çerçevesinde yapılan ihalelere karşı açılan davalarda idari yargı mercilerince verilen kararların gerekleri mevcut ihale dokümanında ve sözleşmelerde gerekli düzenlemeler yapılarak yerine getirilir ve işler buna göre yürütülür"*.

Somut bir örnek olarak, Danıştay 13. Dairesi, KÖİ yöntemiyle Ankara-Etlik, Ankara-Bilkent ve Elazığ sağlık kampüsleri ihalelerinin yürütmesini durdurması kararı almış ve KÖİ ihalelerine zemin oluşturan 3359 Sayılı Kanununun Ek 7 inci maddesinin 8 inci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle, Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına karar vermiştir². Bu çerçevede, 6428 sayılı Kanun'un Geçici 1 inci maddesinde yapılan bu değişiklikte idari yargı organlarınca verilecek kararlar çerçevesinde, ihale dokümanında ve sözleşmelerde kararların gerektirdiği düzenlemelerin yapılarak ihalenin tümüyle iptal edilmesinin önüne geçilmesini amaçladığı belirtilebilir.

Sonuç

KÖİ modelinin sürekli değişen ve güncellenen bir yapısı vardır. Bu doğrultuda 6527 sayılı Kanun ile değişikliğe uğrayan 6428 sayılı Ka-

² Bkz. <http://www.ttb.org.tr/index.php/Haberler/kampus-3268.html> (erişim tarihi: 21.03.2014).

nun ile ihale sistemini değiştiren hükümler getirilmiş ve böylece, yüksek b t çeli ve uzun vadeye dayanan projelerin kolaylıkla sona erdirilmesinin, maddi zararların ortaya çıkmasının ve hizmetlerin aksamasının önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Yabancıların Türkiye’de İkamet İzinleri*

Av. Naciye Yılmaz

11.04.2013 tarihli ve 28615 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun (“6458 sayılı Kanun”) 11.04.2014 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte 5683 sayılı Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. 6458 sayılı Kanun’da, yabancıların Türkiye’ye girişleri ve vizeler, yabancılara sağlanacak korumanın kapsamına ve uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ve İçişleri Bakanlığı’na (“Bakanlık”) bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün (“Genel Müdürlük”) kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin düzenlemeler ve yenilikler öngörülmekle birlikte, bu Hukuk Postası makalesinin konusu yabancıların ikamet izinleri olarak sınırlandırılmıştır.

İkamet İzni Alma Zorunluluğu ve İstisnaları

6458 sayılı Kanun’un 19. maddesinde, Türkiye’de, vizenin veya vize muafiyetinin tanıdığı süreden ya da doksan günden fazla kalacak yabancıların ikamet izni almalarının zorunlu olduğu belirtilir.

Buna karşılık, 20. maddede sayılan kişiler ikamet izninden muaf tutulurlar. Doksan güne kadar vizeyle veya vizeden muaf olarak gelenler, vatansız kişi kimlik belgesi sahibi olanlar, Türkiye’de görevli diplomasi ve konsolosluk memurları ve bunların ailelerinden Dışişleri Bakanlığı’nca belirlenenler, uluslararası kuruluşların Türkiye’deki temsilciliklerinde çalışan ve statüleri anlaşmalarla belirlenmiş olanlar ve Türkiye Cumhuriyeti’nin taraf olduğu anlaşmalarla ikamet izninden muaf tutulanlar, ilgili maddede sayılan kişiler arasındadır.

---

* *Haziran 2014 tarihli Makale*

İkamet İzni Çeşitleri

İkamet izni çeşitleri, 6458 sayılı Kanun'un 30. maddesi'nde kısa dönem ikamet izni, aile ikamet izni, öğrenci ikamet izni, uzun dönem ikamet izni, insani ikamet izni ve insan ticareti mağduru ikamet izni olarak sayılır. Belirtmek gerekir ki aşağıda yer alan ikamet izni çeşitlerinin her biri için, ilgilinin hangi statüde ve hangi hukuki sebeple ikamet izni başvurusunda bulunacağına göre değişen detaylı bir dokümantasyon gerekir¹.

Kısa dönem ikamet izni, 6458 sayılı Kanun'un 31 ila 33. maddeleri arasında düzenlenir. Buna göre, bilimsel araştırma amacıyla Türkiye'ye gelecekler, Türkiye'de taşınmaz malı bulunanlar, ticari bağlantı veya iş kuracaklar, hizmet içi eğitim programlarına katılacaklar, Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu anlaşmalar ya da öğrenci değişim programları çerçevesinde eğitim veya benzeri amaçlarla gelecekler, turizm amaçlı kalacaklar ve adli veya idari makamların talep veya kararına bağlı olarak Türkiye'de kalması gerekenler, kısa dönem ikamet izni alabilecek kişilerden bazılarıdır. Kısa dönem ikamet izni, her defasında en fazla birer yıllık sürelerle verilir.

Aile ikamet izni, 6458 sayılı Kanun'un 34 ila 37. maddeleri arasında düzenlenir. Bu doğrultuda, Türk vatandaşlarının ya da ikamet izinlerinden birini haiz yabancıların; yabancı eşine, kendisinin veya eşinin ergin olmayan yabancı çocuğuna ve kendisinin veya eşinin bağımlı yabancı çocuğuna aile ikamet izni verilebilir. Aile ikamet izni her defasında en fazla iki yıl için verilir ve destekleyicinin ikamet izni süresini aşamaz. Aile ikamet izni verilebilmesi için ayrıca destekleyicinin aylık gelirine ve ailesi için uygun barınma şartlarına sahip olmasına dair bir takım mali şartlar aranır.

Öğrenci ikamet izni, 6458 sayılı Kanun'un 38 ila 41. maddeleri arasında düzenlenir. Buna göre, Türkiye'de bir yükseköğretim kurumunda ön lisans, lisans, yüksek lisans ya da doktora öğrenimi görecektir yabancılar öğrenci ikamet izni verilir. Öğrenci ikamet izni, öğrencinin anne ve babası ile diğer yakınlarına, ikamet izni alma konusunda hiçbir hak sağlamaz ve öğrenim süresi bir yıldan kısa ise, izin süresi öğrenim süresini aşamaz. Bunun yanı sıra, Türkiye'de öğrenim gören ön lisans, li-

¹ İlgili belgeler için lütfen bkz. <http://yabancilar.iem.gov.tr/ikamet.html>.

sans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri, çalışma izni almak kaydıyla çalışabilirler. Ancak, ön lisans ve lisans öğrencileri için çalışma hakkı, ilk yıldan sonra başlar ve haftada yirmi dört saatten fazla olamaz.

Uzun dönem ikamet izni, 6458 sayılı Kanun'un 42 ila 45. maddeleri arasında düzenlenir. 6458 sayılı Kanun'un 42. maddesine göre, uzun dönem ikamet izni, Türkiye'de kesintisiz en az sekiz yıl ikamet izniyle kalmış olan ya da Göç Politikaları Kurulu'nun belirlediği şartlara uyan yabancılara, Bakanlık'ın onayıyla valilikler tarafından verilen süresiz ikamet iznidir. Bu iznin verilebilmesi için 6458 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca, son üç yıl içinde sosyal yardım almamış olmak, kendisi veya varsa ailesinin geçimini sağlayacak yeterli ve düzenli gelir kaynağına sahip olmak ve geçerli sağlık sigortasına sahip olmak gibi bazı şartlar aranır.

İnsani ikamet izni, 6458 sayılı Kanun'un 46. maddesinde belirtilen hallerin varlığı durumunda, diğer ikamet izinlerinin verilmesindeki şartlar aranmadan, Bakanlık'ın onayı alınmak ve en fazla birer yıllık sürelerle olmak kaydıyla, valiliklerce verilebilen izindir. Bu iznin verilebileceği haller, genel olarak olağanüstü koşulların varlığına dayanmaktadır. İnsani ikamet izni, Bakanlık'ın onayı alınmak kaydıyla, iznin verilmesini zorunlu kılan şartlar ortadan kalktığında valiliklerce iptal edilir ve uzatılmaz.

İnsan ticareti mağduru ikamet izni, 6458 sayılı Kanun'un 48. maddesi uyarınca, insan ticareti mağduru olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe duyulan yabancılara, yaşadıklarının etkisinden kurtulabilmeleri ve yetkililerle iş birliği yapma yapmayacaklarına karar verebilmeleri amacıyla valiliklerce verilen otuz gün süreli ikamet iznidir. Bu ikamet izninde, diğer ikamet izinlerinin verilmesindeki şartlar aranmaz. İyileşme ve düşünme süresi tanımak amacıyla verilen ikamet izni, mağdurun güvenliği, sağlığı veya özel durumu nedeniyle en fazla altışar aylık sürelerle uzatılabilir, ancak iznin süresi toplamda üç yılı geçemez.

İkamet İzni Başvurusu

İkamet izni başvurusu yurtdışından ve yurtiçinden yapılabilir.

Kural olarak, ikamet izni başvurusu, yabancı'nın vatandaşı olduğu veya yasal olarak bulunduğu ülkedeki Türk konsolosluklarına yapılır.

Konsolosluklar, ikamet izni başvurularını görüşleriyle birlikte Genel Müdürlük'e iletir. Genel Müdürlük, gerekli gördüğünde ilgili kurumların görüşlerini de alarak başvuruları sonuçlandırdıktan sonra, ikamet izninin düzenlenmesi ya da başvurunun reddedilmesi için konsoloslukla bilgi verir. Bu başvurunun en geç doksan gün içinde sonuçlandırılması gerekir.

Bazı istisnai hallerin varlığı halinde ise, ikamet izni başvuruları yurtiçindeki ilgili valiliklere yapılır. Söz konusu başvurunun; uzun dönem ikamet iznine, öğrenci ikamet iznine, insani ikamet iznine, insan ticareti mağduru ikamet iznine ilişkin olması durumunda yurtiçinden başvuru yapılabilir. Ayrıca, adli veya idari makamların kararlarında veya taleplerinde belirtildiği ya da yabancının Türkiye'den ayrılmasının makul veya mümkün olmadığı durumlarda yurtiçinden başvuru mümkündür. Geçerli ikamet izninin verilmesine esas olan gerekçenin sona ermesi veya değişikliğe uğramasından dolayı yeni kalış amacına uygun ikamet izni almak üzere yapılacak başvurularda da bu imkân kullanılabilir.

İkamet İzninin Uzatılması

İkamet izinlerinin uzatılması için yapılacak başvurular, ikamet izni süresinin dolmasına altmış gün kalmasından itibaren ve her koşulda ikamet izni süresi dolmadan önce valiliklere yapılır. İkamet iznini uzatma başvurusunda bulunanlara, harca tabi olmayan bir belge verilir. Bu yabancılar, ikamet izni süreleri sona ermiş olsa dahi haklarında karar verilmeye kadar bu belgeyle Türkiye'de ikamet edebilir.

Çalışma İzni Sahipliğinin İkamet İzni Üzerinde Etkisi

Türkiye'de yabancı yatırımların artmasıyla aynı doğrultuda olarak Türkiye'ye çalışmaya gelen yabancıların sayısı da gün geçtikçe artmaktadır. İlgili yabancıların Türkiye'de çalışabilmesi için 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun² uyarınca çalışma izni almaları gerekir.

Bu kapsamda, 6458 sayılı Kanun'un 27. maddesinde önemli bir yenilik öngörülmür. Buna göre, 11.04.2014 tarihinden itibaren, geçerli

² 6 Mart 2003 tarih ve 25040 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

bir çalışma izni aynı zamanda ikamet izni olarak sayılır. Bu sayede, çalışma izni alan yabancıların ayrıca ikamet izni alması gerekmez. Buna karşılık, çalışma izni verilen yabancılarından, 492 sayılı Harçlar Kanunu'na³ göre çalışma izni süresi kadar ikamet izni harcı tahsil edilir.

Sonuç

11.04.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6458 sayılı Kanun'un, yabancıların ikamet izinlerine ilişkin hükümleri genel bir bakışla yukarıda incelenmiş olup ikamet izni alma zorunluluğu ve istisnaları, çeşitleri, başvurusu ve uzatılması hakkında bilgiler genel olarak aktarılmıştır. 6458 sayılı Kanun'un getirdiği önemli yeniliklerden birinin, yürürlük tarihi itibarıyla geçerli bir çalışma izninin, ikamet izni yerine geçmesi olduğu söylenebilir.

---

³ 17 Temmuz 1964 tarihli ve 11756 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

İnternet Ortamındaki Yayınların Düzenlenmesi Hakkındaki Kanuna Getirilen Değişiklikler*

Av. Ecem Süsoy

Giriş

5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun (“5651 sayılı Kanun”), 19.02.2014 tarihli ve 28918 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6518 sayılı Kanun ve 01.03.2014 tarihli ve 28928 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6527 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (“6527 sayılı Kanun”) ile değişikliğe uğramıştır.

5651 sayılı Kanun’a getirilen değişiklikler, internet ortamındaki içeriğin yayından kaldırılmasına ilişkin geniş düzenlemeler ve yeni kavramlar getirmiştir. Bu hukuk postası makalesinde 5651 sayılı Kanun’a getirilen değişiklikler kısaca ele alınacaktır.

5651 sayılı Kanun

5651 sayılı Kanun, internetin önemli aktörlerinden olan içerik sağlayıcı¹, yer sağlayıcı², erişim sağlayıcı³ ve toplu kullanım sağlayıcıların⁴ yükümlülük ve sorumlulukları ile internet ortamında işlenen belirli suçlarla içerik, yer ve erişim sağlayıcıları üzerinden mücadeleye ilişkin esas ve usulleri düzenler.

---

* *Mart 2014 tarihli Makale*

1 İnternet ortamı üzerinden kullanıcılara sunulan her türlü bilgi veya veriyi üreten, değiştiren ve sağlayan gerçek veya tüzel kişilerdir.

2 Hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten gerçek veya tüzel kişilerdir.

3 Kullanıcılarına internet ortamına erişim olanağı sağlayan her türlü gerçek veya tüzel kişilerdir.

4 Kişilere belli bir yerde ve belli bir süre internet ortamı kullanım olanağı sağlar (Ör. kafe veya otellerin müşterilerine internet erişimi sağlaması gibi).

İnternet Ortamında Erişimi Engellenen Yayınlar

5651 sayılı Kanun'un 8 inci maddesi uyarınca, internet ortamında yapılan ve içeriği; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda belirtilen; intihara yönlendirme, çocukların cinsel istismarı, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma, sağlık için tehlikeli madde temini, müstehcenlik, fuhuş, kumar oynanması için yer ve imkân sağlama suçları ile 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda yer alan suçları oluşturduğu hususunda yeterli şüphe sebebi bulunan yayınlarla ilgili olarak erişimin engellenmesine karar verilir.

Bununla birlikte, 5651 sayılı Kanun'un içeriğin yayından çıkarılmasını düzenleyen 9 uncu maddesine getirilen değişiklik öncesinde, içerik nedeniyle hakkının ihlal edildiğini iddia eden kişi, içeriğin kaldırılmasını içerik sağlayıcısından, buna ulaşamaması halinde ise yer sağlayıcısından talep ederdi. Eski uygulamada talebi reddedilen kişi, sulh ceza mahkemesinden içeriğin yayından çıkarılmasına karar verilmesini ister ve ardından sulh ceza mahkemesi bu talebi üç gün içinde duruşma yapmaksızın karara bağlardı.

Ancak, 5651 sayılı Kanun'un 9 uncu maddesine getirilen değişiklikler doğrultusunda, yukarıda belirtilen düzenleme tamamen değişikliğe uğramıştır. Söz konusu 9 uncu madde değişikliği ile ek olarak getirilen 9/A maddesi aşağıda incelenecektir.

Kişilik Haklarının İhlali Nedeniyle İçeriğin Yayından Çıkarılması

Yeni değişiklik ile 9 uncu madde uyarınca, internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle, gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlar, kişilik haklarının ihlal edildiği iddiasıyla içerik sağlayıcısına ve buna ulaşamamaları halinde yer sağlayıcısına başvurarak içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebilirler.

Bunun yanı sıra kişilik haklarının ihlali iddiasıyla doğrudan sulh ceza mahkemesine başvurularak, içeriğe erişimin engellenmesi talebinde bulunulabilir. Mahkeme, 9 uncu madde kapsamında yapılan başvuruyu en geç yirmi dört saat içinde duruşma yapmaksızın karara bağlar. Mahkemenin erişimin engellenmesi hakkında verdiği karar Erişim Sağlayıcıları Birliği'ne ("ESB") gönderilir ve ESB tarafından erişim sağlayıcıya gönderilen mahkeme kararı derhal, en geç dört saat içinde erişim sağlayıcı tarafından yerine getirilir.

Mahkeme, 9 uncu madde kapsamında vereceği erişimin engellenmesi kararlarını yalnızca kişilik hakkının ihlalinin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL⁵, vb. şeklinde) içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle verir. Ancak hâkim içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle ihlalin engellenemeyeceğine kanaat getirirse, gerekçesini belirtmek kaydıyla, internet sitesindeki tüm yayına yönelik olarak erişimin engellenmesine de karar verebilir.

Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Nedeniyle İçeriğe Erişimin Engellenmesi

9 uncu maddeden sonra gelmek üzere, 5651 sayılı Kanun'a 'Özel hayatın gizliliği nedeniyle içeriğe erişimin engellenmesi' başlıklı 9/A maddesi eklenmiştir. İlgili madde uyarınca, internet ortamındaki yayının içeriğinin özel hayatın gizliliğini ihlal ettiğini iddia eden kişiler, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'na ("TİB") başvurarak içeriğe erişimin engellenmesi tedbirinin uygulanmasını isteyebilir. TİB, gelen talebi uygulanmak üzere derhal ESB'ye bildirir, erişim sağlayıcılar bu tedbir talebini derhal, en geç dört saat içinde yerine getirir.

Özel hayatın gizliliğini ihlal etmesi nedeniyle erişimi engellenecek olan içerik; ilgili yayın, kısım, bölüm, resim, videodur (URL şeklinde).

Erişimin engellenmesini talep eden kişiler, internet ortamında yapılan yayın içeriğinin özel hayatın gizliliğini ihlal ettiği gerekçesiyle erişimin engellenmesi talebini talepte bulunduğu saatten itibaren yirmi dört saat içinde sulh ceza mahkemesine sunarlar. Mahkeme, kararını en geç kırk sekiz saat içinde açıklar ve doğrudan TİB'e gönderir. Mahkeme kararına karşı itiraz yolu açıktır.

Ancak özel hayatın gizliliğinin ihlaline bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde doğrudan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın emri üzerinde erişimin engellenmesi kararı verilebilir. Bu karar TİB tarafından, yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulur ve mahkeme kararının kırk sekiz saat içinde açıklar. Ancak söz konusu gecikmesinde sakınca bulunan hallerin de ne olduğu kanunda açık bir şekilde belirtilmemiştir.

⁵ İlgili içeriğin internette bulunduğu tam internet adresidir.

Erişim Sağlayıcıları Birliği

İnternet ortamında yapılan ve içeriği 5651 sayılı Kanun'un 8 inci maddesi kapsamı dışındaki erişimin engellenmesi kararlarının erişim sağlayıcılar tarafından uygulanmasını sağlamak üzere ESB kurulmuştur. ESB, yetkili tüm internet servis sağlayıcıları ile internet erişim hizmeti veren diğer işletmecilerin katılımıyla oluşur ve koordinasyon sağlanması amacını taşır. ESB gelirleri, üyeleri tarafından ödenecek ücretlerden oluşur. Ayrıca, internet sağlayıcılarının faaliyette bulunabilmeleri için ESB'ye üyelik şart koşulmuştur.

Sonuç

5651 sayılı Kanun'a getirilen değişiklikler doğrultusunda, kişilik haklarının ve özel hayatın gizliliğini ihlal eden içeriklerin internet ortamından kaldırılmasına ilişkin yeni usuller, yeni kavramlar getirilmiş, içeriğin internet ortamından kaldırılması için mahkeme süreci değişiklik öncesine göre daha kısa tutulmuştur.

6306 sayılı Kanun'a göre Riskli Yapıların Güçlendirilmesi*

Av. Süleyman Sevinç

Son dönemde gündemi sıkça meşgul eden 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun (“Kanun”); riskli alanlarda ve rezerv alanlarında bulunan yapılar ile riskli yapıların yıkımı ve bu alanların dönüşümünü düzenlemektedir. Risk altındaki bu yapılar için Kanun’da ve 6306 sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliği’nde (“Uygulama Yönetmeliği”) benimsenen çözüm yöntemi, Kanun’un yürürlüğe girmesinden itibaren yalnızca yıkım olarak düzenlenmiştir. Bu durum ise başta mülkiyet hakkının ihlali olmak üzere çeşitli hak ihlallerine yol açabilmektedir. Ancak 25.07.2014 tarihinde Uygulama Yönetmeliği’nde¹ yapılan değişiklikle riskli yapılar için kat maliklerine onarım, güçlendirme kararı alabilme imkanı getirilmiştir.

Riskli Yapı Kavramı ve Tespiti

Kanunun 1. maddesinde riskli yapı, “*Riskli alan içinde veya dışında olup ekonomik ömrünü tamamlamış olan ya da yıkılma veya ağır hasar görme riski taşıdığı ilmî ve teknik verilere dayanılarak tespit edilen yapı*” olarak tanımlanmıştır. Bir yapının riskli yapı olduğunu tespit etme yetkisi Bakanlıkça lisanslandırılan kurum ve kuruluşlara tanınmıştır. Uygulama Yönetmeliği’nde bu kurum ve kuruluşlar daha detaylı olarak tanımlanmış ve riskli yapı tespit raporunda görev alacak mühendisler ve öğretim görevlilerine ilişkin bazı şartlar getirilmiştir. Riskli yapılar aynı zamanda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (“Bakanlık”) veya ilgili idarece de tespit edilebilir.

* Ağustos 2014 tarihli Makale

¹ Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, 25 Temmuz 2014 tarih ve 29071 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmeliğe ulaşmak için bkz: <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140725.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140725.htm>

Riskli yapının tespiti, öncelikle yapı malikleri tarafından masrafları kendilerine ait olmak üzere, Bakanlıkça lisanslandırılan kurum ve kuruluşlardan istenecektir. Ancak Bakanlık da maliklerin böyle bir tespit talebinde bulunmasını isteyebilir. Yaptırılan tespit sonucunda Bakanlığa veya ilgili idareye ve tapu müdürlüğüne bildirilir. Riskli yapı tespit raporu, aynı ve şahsi hak sahiplerine 7201 sayılı Tebligat Kanunu uyarınca tebliğ edilir.

Yönetmelik Değişikliği Öncesi Hukuki Durum

6306 sayılı Kanun bakımından yapının riskli yapı ilan edilmesi bir dönüm noktasıdır; çünkü bu kararla birlikte maliklerin elindeki imkanlar, özellikle değişiklik öncesi dönem bakımından, oldukça sınırlanır ve önemli sonuçlar ortaya çıkar. Her yapı için ancak bir adet riskli yapı tespit raporu düzenlenebilir. Bu sebeple malikler ve kanuni temsilcileri bu raporun kesinleşmesini istemiyorlarsa on beş gün içinde itiraz etmelidirler. Bu itiraz Bakanlık görevlileri ve öğretim üyelerinden oluşan bir teknik heyet tarafından incelenir ve karara bağlanır.

İtirazın reddedilmesi veya rapora itiraz edilmemesi durumunda riskli yapı tespiti kesinleşir ve yıkım aşamasına geçilir. Yıkım için esas olan maliklerin anlaşma yoluna gitmesidir. Raporun kesinleşmesinden sonra idare, yapı maliklerine 60 günden az olmamak üzere süre vererek riskli yapının yıktırılmasını talep eder. Bu süre içinde riskli yapı, malikler tarafından yıktırılmadığı takdirde, yapının idarece yıktırılacağı da belirtilerek otuz günden az olmamak üzere ek süre verilir ve tebligatta bulunulur. Yapı, maliklerce yine yıktırılmazsa, yıkım Bakanlıkça veya ilgili müdürlükçe gerçekleştirilir. Görüldüğü üzere, raporun kesinleşmesinden sonra maliklere yapının yıktırılması dışında bir imkan tanınmamıştır.

Yıkımın ardından üzerindeki bina yıkılarak arsa haline gelen taşınmazda kurulmuş olan kat irtifakı veya kat mülkiyeti sona erer ve malikleri adına payları oranında tapu kütüğüne tescil edilir. Taşınmazın yeniden nasıl değerlendirileceğine, paydaşların en az üçte iki hisse çoğunluğu ile karar verilir. Bu karara katılmayan paydaşların bağımsız bölümlerine ilişkin arsa payları, diğer paydaşlara açık artırma ile satılır. Görüldüğü üzere, getirilen özel çoğunluk ile önemli iş olarak nitelendirilebilecek arsanın yeniden nasıl kullanılacağı konusunda oy bir-

liği ile karar alınması aranmamaktadır; paydaşların üçte iki çoğunluğu bu konuda yeterlidir. Bu durum, riskli yapıların ortadan kaldırılması şeklinde doğru bir amaca yönelmiş olan hukuki düzenlemenin, mülkiyet hakkı üzerinde açık bir tehdit oluşturmasına sebep olmaktadır.

Riskli Yapılar için Getirilen Güçlendirme İmkânı

Genel Olarak

25.07.2014 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanan Uygulama Yönetmeliği’nde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik’in 4. maddesi ile Uygulama Yönetmeliği’nin 8. maddesi değiştirilmiş ve yapı maliklerine yıkımın yanında binanın güçlendirilmesi imkanı tanınmıştır. Buna göre 8. maddenin 2. fıkrası uyarınca yapının yıkılması için verilen süreler içerisinde maliklerce güçlendirme kararı alınabilir. Bunun için, öncelikle, güçlendirmenin teknik olarak mümkün olduğunun tespit ettirilmesi gerekmektedir. Devamında güçlendirme kararı alınmalı, güçlendirme projesi hazırlatılmalı ve imar mevzuatı çerçevesinde ruhsat alınmalıdır.

Güçlendirme Kararının Şekli

Güçlendirme kararının hangi şekilde alınacağı konusunda Kat Mülkiyeti Kanunu’nun 19. maddesinin 2. fıkrasına gönderme yapılmıştır. Bu fıkraya göre, ana gayrimenkulün ortak yerlerinde inşaat, onarım ve tesisler ancak kat maliklerinin beşte dördünün yazılı rızası ile yaptırılabilir; yani yapının güçlendirilmesi için de kat maliklerinin beşte dördünün yazılı rızası gerekecektir.

Fıkranın devamında; ortak yer ve tesislerdeki bir bozukluğun ana yapıya veya bağımsız bir bölüme veya bölümlere zarar verdiği ve acilen onarılması gerektiğinin veya ana yapının güçlendirilmesinin zorunlu olduğunun mahkemece tespit edilmiş olması halinde, bu onarım ve güçlendirmenin projesine ve tekniğine uygun biçimde yapılması konusunda kat maliklerinin rızasının aranmayacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla, riskli yapı ilan edilmiş bir yapının onarımının acil olduğundan hareketle, yapının onarılarak riskli halden kurtarılması mümkünse bu yola öncelik tanınmak istendiğinden söz edilebilir. Ancak bunun için yapı maliklerinden birinin yapının güçlendirilmesinin teknik olarak mümkün olduğunu kanıtlaması gerekecektir. Hiçbir yapı maliki güç-

lendirmenin teknik olarak mümkün olduğunu tespit ettirmese, yapı yine ilgili süreler içinde yıkılacaktır. Dolayısıyla, yıkım hala esas çözümler olarak kalmıştır; ancak en azından yıkıma karşı çıkan maliklerin güçlendirme yoluna başvurması ve bu yönde karar alınmasını sağlamaları mümkün hale getirilmiştir. Uygulama Yönetmeliği'nde yapılan değişikliklerle getirilen bu yeni yol, kat maliklerinin mülkiyet haklarının korunması yönünden daha tatmin edicidir. Böylelikle hem yıkılması zorunlu olmayan bir binanın yıkım masrafları ve yeniden inşası masrafları üstlenilmeyecek, hem de yıkım gibi oldukça önemli bir karara karşı kat maliklerine başka bir seçenek sunulmuş olacaktır.

Sonuç

Görüldüğü üzere, Uygulama Yönetmeliği'nin ilk hali kat malikleri açısından oldukça sıkı bir düzenleme getirmiş ve riskli yapı tespit raporunun kesinleşmesinden yıkım dışında başka bir yol tanınmamıştır. Özellikle daha sonra arsanın geleceği hakkında alınacak kararın üçte iki çoğunluk ile alındığı da düşünülürse bu kararların çeşitli uyumsuzluklara yol açması kaçınılmaz olmaktadır. Getirilen yeni düzenleme ise korunabilir durumda bir binanın yıkılarak çeşitli uyumsuzluklara sebep olmasının bir miktar önüne geçecektir. Çünkü yıkıma karşı olan kat malikleri artık yapının güçlendirilmesinin mümkün olduğunu tespit edip bir proje sunarak kat maliklerinin güçlendirme yolunda bir karar almasını sağlayabilecektir. Bu gelişmenin gelecekte açılacak birçok davanın önüne geçilmesi açısından olumlu bir etki yaratması oldukça muhtemeldir; ancak elbette içtihadın gelişimi bu konuda belirleyici rol oynayacaktır.

Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri*

Av. Özgür Kocabaşoğlu

Hiçbir merkezi otoriteye bağlı olmadan internet üzerinde tedavül eden ve kullanıcıların kimliğini ifşa etmeyen, kriptolanmış post-modern bir ödeme aracı olan Bitcoin'in dünya çapında büyük ilgi görmesi, alternatif ödeme ve parasal sistemlerin önemini arttırmıştır. Buna karşın, Bitcoin'in henüz hukuken düzenlenmiş bir para birimi olmadığını¹ ve bu nedenle tüketici açısından birçok risk içerdiğini de belirtmek gerekir.

Alternatif ödeme ve parasal sistemlerin kullanımının artması nedeniyle ülkemizde de gerekli hukuki altyapının oluşturulması için harekete geçildi. Bu kapsamda, ödeme hizmetleri ve parasal sistemdeki yeni eğilimleri düzenlemek ve denetlemek amacıyla, 6493 Sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun ("Kanun") 27.06.2013 tarihli ve 28690 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Kanun'un uygulanması için çıkarılan Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para İhracı İle Ödeme Kuruluşları ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Yönetmelik ("Yönetmelik") ve Ödeme Kuruluşları ve Elektronik Para Kuruluşlarının Bilgi Sistemlerinin Yönetimine ve Denetimine İlişkin Tebliğ ("Tebliğ") ise 27.06.2014 tarihli ve 29043 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

Aşağıda söz konusu Kanun'un gerekçesi ve önemli maddelerine değinilerek, gelecek hayatımızda yer tutması oldukça olası olan post-modern ödeme sistemlerinin hukuki altyapısına genel bir bakış amaçlanmıştır.

---

* *Temmuz 2014 tarihli Makale*

¹ Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu ("BDDK"), 25.11.2013 tarihli açıklamasıyla, Bitcoin teknolojisinin 6493 Sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri Ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun'un kapsamına girmediğini belirtmiştir.

Kanun'un Gerekçesi

Kanun'un başlıca düzenlenme nedenleri, Kanun'un kapsamı, hedefi ve konusunu ortaya koymaktadır:

- Teknolojinin gelişmesi ile birlikte ödemeler alanında görülen çeşitli uygulamalar sayesinde günlük hayatta gerçekleştirilen birçok ticari ve finansal işlem için nakit dışı ödeme yöntemlerinin kullanılmaya başlanması,
- Elektronik paranın ödeme aracı olarak kullanımının yaygınlaşması ve bir hukuki altyapının gerekmesi,
- Ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemleri ve hizmetleri alanında taraflar arasındaki ilişkilerin ve bu ilişkilerde kullanılan terimlerin tanımının yasal bir düzenlemede yer alması sağlanarak mevzuat bütünlüğüne ulaşılması,
- Ödeme hizmetleri faaliyetlerinde yer alabilecek banka dışı kuruluşların düzenlenmesi, rekabetin artması ve tüketicilerin bu husustan faydalanmaları,
- Sistemlerin güvenli ve etkin çalışmasını denetlemesi için T.C. Merkez Bankası'nın ("Merkez Bankası") yetkilendirilmesi,
- Özellikle 2007/64/EC sayılı Ödeme Hizmetleri Direktifi, 2009/44/EC sayılı direktif ile değişik 1998/26/EC sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemlerinde Mutabakatın Nihailiği Direktifi ve 2009/110/EC sayılı Elektronik Para Kuruluşlarının Kurulması, Faaliyetlerinin Sürdürülmesi, Denetimi Direktifi olmak üzere Avrupa Birliği düzenlemeleri ile uyum sağlanması.

Ödeme ve Menkul Mutabakat Sistemleri

Ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemleri, üç veya daha fazla katılımcı arasındaki transfer emirlerinden kaynaklanan fon ve menkul kıymet aktarımlarının gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla yapılan takas ve mutabakat işlemleri için gerekli altyapıyı sunan ve ortak kuralları olan yapıyı ifade eder. Sistemlere ilişkin hükümler Kanun'un 4 ila 9 uncu maddeleri arasında düzenlenmiştir.

Sistem işleticisi olmak isteyen kuruluşların Merkez Bankası'ndan faaliyet izni alması gerekir. Faaliyet izninin alınması için ise Kanun'un 5 inci maddesinde yer alan şartların mevcut olması aranır. Bu şartlar; sistem işleticisinin anonim şirket olması, nakden ve muvazaadan ari ödenmiş sermayesinin en az beş milyon Türk lirası olması ve benzeri bir takım mali ve yapısal şartlarla birlikte faaliyet izni almak isteyen kuruluşun gerekli teknik ve personel donanımına sahip, risk yönetimi ve iş sürekliliği tedbirlerini almış olması gibi teknik ve organizasyona ilişkin hususları içerir.

Merkez Bankası, kurulmuş ya da kurulacak olan sistemlerin kesintisiz işletimini sağlamak üzere gözetim yapmaya yetkilidir. Önlem alınmasını gerektirecek haller ve alınacak tedbirler Kanun'un 9 uncu maddesinde düzenlenir.

Ödeme Hizmetleri

Hangi işlemlerin ödeme hizmeti sayılıp hangilerinin sayılmadığı Kanun'un 12 nci maddesinde oldukça detaylı bir şekilde düzenlenir. Bu ödeme hizmetlerini, sadece 5411 sayılı Bankacılık Kanunu² ("5411 sayılı Kanun") kapsamındaki bankalar, elektronik para kuruluşları ve ödeme kuruluşları ile Merkez Bankası sunabilir.

Ödeme kuruluşu, ödeme hizmeti sağlamak ve gerçekleştirmek için Kanun kapsamında yetkilendirilmiş tüzel kişiyi ifade eder. Kanun'un 14 üncü maddesinde ödeme kuruluşlarının haiz olması gereken şartlar belirtilir. Buna göre, ödeme kuruluşları anonim şirket şeklinde kurulmalı, verdikleri ödeme hizmetinin türüne göre bir veya iki milyon Türk lirası minimum sermayeye sahip olmalı, bunun gibi mali ve yapısal şartların yanında teknik, personel ve yönetim konularında da yeterli olmalıdır. Yönetmeliğin 8 inci maddesine göre, faaliyet izni başvuruları için detaylı bir belgelendirme aranır. Faaliyet izni, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu ("BDDK") tarafından verilir.

Kanun'un 14 üncü maddesi ile Yönetmeliğin 10 ve 11 nci maddelerinde ödeme kuruluşlarının yapamayacağı işler ve yasaklar düzenlenir. Buna göre, ödeme kuruluşu mevduat veya katılım fonu kabul edemez; her türlü belge, ilân ve reklamlarında veya kamuoyuna yaptığı

² 01.11.2005 tarihli ve 25983 sayılı Resmi Gazete.

açıklamalarda banka adını ya da banka gibi faaliyet gösterdiği ya da banka adına işlem yaptığı izlenimini uyandıracak ifadeleri kullanamaz. Bunun dışında, ödeme kuruluşu kredi verme faaliyetinde bulunamaz. Döviz alım satım işlemleri yapılması ise sadece ödeme hizmetinin sunulmasıyla ilgili olabilir. Ödeme sistemlerinin işletilmesi dışındaki ticari faaliyetlere ise izin verilmez.

Elektronik Para Kuruluşları ve İhracı

Kanun'un 18 inci maddesinde sadece 5411 sayılı Kanun uyarınca faaliyet gösteren bankalar ve faaliyet izni verilen elektronik para kuruluşlarının elektronik para ihraç edebilecekleri düzenlenir.

Elektronik para ihraç etmek isteyen kuruluşlar, BDDK'dan faaliyet izni almalıdır. Bu iznin alınabilmesi için, minimum sermaye ile diğer bazı mali ve yapısal şartların varlığı aranır. Elektronik para kuruluşları da yukarıda bahsedilen faaliyet yasakları ve sınırlamalarına tabidir. Sadece kendi mağaza ağında, sadece belirli bir mal veya hizmet grubunun satın alınmasında veya yapılan bir anlaşma sonucunda sadece belirli bir hizmet ağında kullanılabilen ön ödemeli araçlar Kanun'un kapsamı dışındadır.

Elektronik para ihraç eden kuruluş, elektronik para kullanıcısı tarafından yatırılan fonları gecikmeksizin elektronik paraya çevirerek kullanıma hazır hâle getirir. Bu işlem ise 5411 sayılı Kanunda tanımlanan bankalar aracılığıyla yürütülür. Zira ihraç için toplanan fon, bu bankalar nezdinde açılacak ayrı hesaplara yatırılarak kullanım süreleri boyunca buralarda bulundurulur ve bankalar tarafından bloke edilir. Elektronik para hamiline faiz veya başka bir menfaat sağlanması ise yasaktır.

Kanuni Kontrol Hükümü

Kanun'un 25 inci maddesinde, doğrudan veya dolaylı pay sahipliği yoluyla sermayenin yüzde onunu ve daha fazlasını temsil eden payların edinilmesi veya bir ortağa ait doğrudan veya dolaylı payların sermayenin yüzde on, yüzde yirmi, yüzde otuz üç veya yüzde ellisini aşması sonucunu veren pay edinimleri ile bir ortağa ait payların bu oranların altına düşmesi sonucunu doğuran pay devirlerinin, sistem işleticisi için Merkez Bankası'nın; ödeme kuruluşu ve elektronik para kuruluşu için ise BDDK'nın iznine tabi olduğu belirtilir.

Yaptırımlar

Yaptırımlar ve kovuşturma-soruşturma usulü Kanun'un 27 ila 41 inci maddeleri arasında düzenlenir.

Buna göre, düzenleme ve kararlara uymamak, izinsiz faaliyete bulunmak, denetim ve gözetim faaliyetlerini engellemek ve istenilen belgeleri vermemek, gerçeğe aykırı beyanda bulunmak, belgelerin saklanması ve bilgi güvenliği yükümlülüğüne aykırı davranmak, açıklanması gereken sırların açıklanması, itibarın zedeleme, işlemlerin kayıt dışı bırakılması ve gerçeğe aykırı muhasebeleştirme ve zimmet fiilleri için özel yaptırımlar öngörülür.

Sonuç

Teknolojik gelişmeler, hayatın her alanına etki ettiği gibi ticari ilişkileri de yakından ilgilendirir ve ödeme yöntemleri ile parasal sistemler üzerinde köklü değişiklikleri tetikler. Bu değişikliklerin ve yeni eğilimlerin hukuki alt yapısını oluşturmak için ülkemizde de Avrupa Birliği mevzuatıyla uyumlu düzenlemeler getirildi. Yukarıda bahsi geçen Kanun, Yönetmelik ve Tebliğ'in, gerekli şartları yerine getiren banka dışı kuruluşların da ödeme hizmetleri ve elektronik para faaliyetlerinde bulunmasının önünü açtığı söylenebilir. Bu faaliyetler bakımından izin vermeye yetkili kurumlar ise, bankacılık mevzuatıyla paralel olarak, ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemleri için Merkez Bankası ve ödeme hizmetleri ile elektronik para kuruluşları ve ihracı için BDDK'dır.

HUKUKÎ GELİŞMELER

Önemli Milletlerarası Antlaşmalar

- Türkiye ile İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD) arasında 05.03.2013 tarihinde imzalanan OECD-Ankara Çok Taraflı Vergi Merkezi'nde Çok Taraflı Vergi Programının Uygulanmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası'nın onaylanması ve 01.01.2013 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yürürlüğe girmesi hakkında 09.12.2013 tarihli ve 5735 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 28.01.2014 tarihli ve 28896 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Doğal Kaynaklar ve Su Havzası Amenajmanı Üzerine Mutabakat Zaptı'nın onaylanmasının uygun bulunmasına dair Kanun 15.02.2014 tarihli ve 28914 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 27.09.2013 tarihinde New York'ta imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Arasında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Avrupa ve Bağımsız Devletler Topluluğu Bölgesel Hizmet Merkezinin İstanbul'da Kurulmasına İlişkin Anlaşma'nın onaylanmasının uygun bulunmasına dair Kanun 15.02.2014 tarihli ve 28914 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 27.09.2013 tarihinde New York'ta imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Arasında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Avrupa ve Bağımsız Devletler Topluluğu Bölgesel Hizmet Merkezinin İstanbul'da Kurulmasına İlişkin Anlaşma'nın onaylanması hakkında 13.02.2014 tarihli ve 5979 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 27.02.2014 tarihli ve 28926 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 20.01.2012 tarihinde Tiflis'te imzalanan ve 29.05.2013 tarihli ve 6490 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan Türkiye

Cumhuriyeti ve Gürcistan Arasında Ahıska-Borçka Enterkonksiyon Hattı Yoluyla Sınır Ötesi Elektrik Ticaretine İlişkin Anlaşma'nın onaylanmasına ilişkin 12.02.2014 tarihli ve 5990 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 05.03.2014 tarihli ve 28932 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

- 30.04.2013 tarihli ve 6471 sayılı Kanunla katılmamız uygun bulunan Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşmasını Değiştiren Protokol'e katılmamız hakkında 27.01.2014 tarihli ve 5893 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 15.03.2014 tarihli ve 28942 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 27.09.2013 tarihinde New York'ta imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Arasında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Avrupa ve Bağımsız Devletler Topluluğu Bölgesel Hizmet Merkezi'nin İstanbul'da Kurulmasına İlişkin Anlaşma'nın yürürlük tarihinin 01.03.2014 olması hakkında 11.03.2014 tarihli ve 6074 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 25.03.2014 tarihli ve 28952 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Uluslararası Deniz Trafikinin Kolaylaştırılması Sözleşmesine Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun 16.04.2014 tarihli ve 28974 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- 27.06.2013 tarihinde Ankara'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Makedonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarımsal İşbirliği Üzerine Mutabakat Zaptının onaylanmasına dair 17.02.2014 tarihli ve 6025 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 19.04.2014 tarihli ve 28977 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hastane İşletme ve Devir Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun 02.05.2014 tarihli ve 28988 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sağlık ve Tıp Bilimleri Alanlarında İşbir-

liğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun 17.05.2014 tarihli ve 29003 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun 17.05.2014 tarihli ve 29003 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- 1989 Uluslararası Kurtarma Sözleşmesi’ne çekince ile katılmamız hakkında 05.05.2014 tarihli ve 6336 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 24.05.2014 tarihli ve 29009 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yemen Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hidrokarbon ve Madenler Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptının Onaylanması Hakkında 18.04.2014 tarihli ve 6300 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 28.05.2014 tarihli ve 29013 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanması Hakkında 16.06.2014 tarihli ve 2014/6515 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 03.07.2014 tarihli ve 29049 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sağlık ve Tıp Bilimleri Alanlarında İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanması Hakkında 16.06.2014 tarihli ve 2014/6511 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 06.07.2014 tarihli ve 29052 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 1972 Denizde Çatışmanın Önlenmesine İlişkin Uluslararası Kurallar Hakkında Sözleşme’nin Eki Kurallarda Uluslararası Denizcilik Örgütü’nün A.464(12), A.626(15), A.678(16), A.736(18), A.910(22) ve A.1004(25) Sayılı Kararları ile Yapılan Değişikliklerin Onaylanması Hakkında 16.06.2014 tarihli ve 2014/6051 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 09.07.2014 tarihli ve 29055 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İran İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanması Hakkında 23.06.2014 tarihli ve 2014/6533 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 09.07.2014 tarihli ve 29055 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 04.06.2014 tarihinde İstanbul’da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında Birlik Programı Horizon 2020 - Araştırma ve Yenilik Çerçeve Programına (2014-2020) Türkiye Cumhuriyeti’nin Katılımı Konusunda Anlaşmanın Onaylanması Hakkında 30.06.2014 tarihli ve 2014/6539 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 12.07.2014 tarihli ve 29058 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 05.03.2014 tarihinde İzmir’de imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Cumhuriyeti Arasında Kara Ulaştırması Karma Komisyon Toplantısı Protokolü’nün onaylanması hakkında 23.06.2014 tarihli ve 2014/6545 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 25.07.2014 tarihli ve 29071 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 16.05.2014 tarihinde Zagreb’de imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hırvatistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik, Hizmet ve Hususi Pasaport Hamilleri İçin Vizelelerin Karşılıklı Olarak Kaldırılmasına Dair Anlaşma’nın onaylanması hakkında 30.06.2014 tarihli ve 2014/6562 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 25.07.2014 tarihli ve 29071 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 30.05.2014 tarihinde imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Katılım Öncesi Yardım Aracı Vakıf Fonunun Yöneticisi Olarak Hareket Eden Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası Arasındaki Hibe Anlaşması’nın (Enerji Sektörü Programı-Faz 1 Projesi) Onaylanması Hakkında 21.07.2014 tarihli ve 2014/6664 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 07.08.2014 tarihli ve 29081 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 1966 Uluslararası Yükleme Sınırı Sözleşmesi ile İşbu Sözleşme’nin 1988 Protokolü’ne Uluslararası Denizcilik Örgütü’nün Kararları ile Getirilen Değişikliklerin Onaylanması Hakkında 09.07.2014 tarihli ve 2014/6604 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 08.08.2014 tarihli ve 29082 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

- 10.10.2010 tarihinde Strazburg'da imzalanan Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesinin İlişik Çekinceler ve Beyanlar ile Birlikte Onaylanması Hakkındaki 08.07.2014 tarihli ve 2014/6656 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 09.08.2014 tarihli ve 29083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 2004 Gemi Balast Suyu ve Sedimanlarının Kontrolü ve Yönetimi Hakkında Uluslararası Sözleşmeye Çekince ile Birlikte Katılmamız Hakkında 21.07.2014 tarihli ve 2014/6690 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 28.08.2014 tarihli ve 29102 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Makedonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 2013-2015 Yıllarına Ait Kültürel İşbirliği Programının Onaylanması Hakkında 05.05.2014 tarihli ve 2014/6333 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 29.08.2014 tarihli ve 29103 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair 6554 sayılı Kanun, 18.09.2014 tarihli ve 29123 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Türkiye Cumhuriyeti ile İran İslam Cumhuriyeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair 6555 sayılı Kanun, 18.09.2014 tarihli ve 29123 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği Arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin Gümrükler 2020 Birlik Programına Katılımına İlişkin Anlaşma'nın Onaylanması Hakkında 22.09.2014 tarihli ve 2014/6807 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 30.09.2014 tarihli ve 29135 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği Arasında Türkiye Cumhuriyeti'nin Birliğin Fiscalis 2020 Programına Katılımına İlişkin Anlaşmanın Onaylanması Hakkında 22.09.2014 tarihli ve 2014/6809 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 02.10.2014 tarihli ve 29137 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Doğal Gaz İletim Anonim Şirketi Arasında, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemine İlişkin Hükümetlerarası Anlaşmanın Eki Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve The Trans Anatolian Gas Pipeline Company B. V. Arasında Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi Hakkında Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasına İlişkin Değişikliğin onaylanmasına ilişkin 13.10.2014 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı 21.10.2014 tarihli ve 29152 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 26.05.2014 tarihinde Ankara’da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemine İlişkin Mutabakat Zaptı’nın onaylanmasına ilişkin 13.10.2014 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı 21.10.2014 tarihli ve 29152 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 29.01.2014 tarihinde Tahran’da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile İran İslam Cumhuriyeti Arasındaki Tercihli Ticaret Anlaşması’nın onaylanmasına ilişkin 20.10.2014 tarihli Bakanlar Kurulu kararı 04.11.2014 tarihli ve 29165 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 25.07.2014 tarihinde imzalanan Katılım Öncesi Yardım Aracı - Geçiş Dönemi Desteği ve Kurumsal Yapılanma Bileşeni-Kısım 2 Çerçevesinde 2011 Türkiye Ulusal Programına Yönelik Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Avrupa Komisyonu Arasındaki Finansman Anlaşmasına Ek ile İlişik Notaların Onaylanmasına ilişkin 30.09.2014 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı, 25.11.2014 tarihli ve 29156 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 14.05.2014 tarihinde İstanbul’da imzalanan ve 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3. ve 5. maddelerine göre onaylanması uygun bulunan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çek Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kara Ulaştırması Karma Komisyon Toplantısı Protokolü’nün onaylanmasına ilişkin 03.11.2014 tarihli Bakanlar Kurulu kararı 29.11.2014 tarihli ve 29190 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

- 16 Ekim 2014 tarihinde Brüksel’de imzalanan Avrupa Birliği’nin İŞletmelerin ve KOBİ’lerin Rekabet Edebilirliği Programı’na (COSME) (2014-2020) Türkiye Cumhuriyeti’nin Katılımı Konusunda Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında Anlaşma 10.11.2014 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile onaylandı ve 18.12.2014 tarihli ve 29209 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

Önemli Bakanlar Kurulu Kararları

- Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası Anonim Şirketi Unvanı ile Bir Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası Kurulmasına Dair 10.09.2001 tarihli ve 2001/3025 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının Yürürlükten Kaldırılması Hakkında 02.01.2014 tarihli ve 5776 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 06.02.2014 tarihli ve 28905 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Üst Fonlara Kaynak Aktarımı Hakkında 05.02.2014 tarihli ve 5932 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 14.03.2014 tarihli ve 28941 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Bağımsız Denetime Tabi Olacak Şirketlerin Belirlenmesine Dair Kararda Değişiklik Yapılması hakkında 10.02.2014 tarihli ve 5973 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 14.03.2014 tarihli ve 28941 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Eşyanın Avrupa Ekonomik Topluluğu ile EFTA Ülkeleri ve EFTA Ülkelerinin Kendileri Arasında Taşınması Amacıyla Oluşturulan Ortak Transit Rejimine İlişkin Sözleşme Ekinde Değişiklik Yapılmasına Dair İlişik 1/2013 Sayılı AB - EFTA Ortak Transit Ortak Komitesi Kararına Katılmamız Hakkında 27.01.2014 tarihli ve 2014/5870 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 15.03.2014 tarihli ve 28942 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun Gereğince Kurulan Komisyonun Yetkisinin Genişletilmesine İlişkin Karar’ın Yürürlüğe Konulması Hakkında 10.02.2014 tarihli ve 5917 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 16.03.2014 tarihli ve 28943 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği Statüsü’nün Yürürlüğe Konulması Hakkında 05.02.2014 tarihli ve 5933 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 02.04.2014 tarihli ve 28960 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği Statüsü’nün Yürürlüğe Konulması Hakkında 05.02. 2014 tarihli ve 5934 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 02.04.2014 tarihli ve 28960 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

- Bazı Alanların Teknoloji Geliştirme Bölgesi Olarak Tespit Edilmesine ve Bazı Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin Sınırlarında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar'ın Yürürlüğe Konulması Hakkında 05.02.2014 tarihli ve 5939 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 04.04.2014 tarihli ve 28962 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar'ın Yürürlüğe Konulması Hakkında 27.01.2014 tarihli ve 6058 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 09.05.2014 tarihli ve 28995 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Konya Ovası ve Doğu Karadeniz Projeleri Kapsamındaki İllerde Hayvancılık Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Kararın Yürürlüğe Konulması Hakkında 19.03.2014 tarihli ve 6359 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 04.06.2014 tarihli ve 29020 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Ham Petrol ve Jet Yakıtının Türkiye Üzerinden Karayolu veya Demiryolu ile Taşınmasına İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar'ın Yürürlüğe Konulması Hakkında 25.06.2014 tarihli ve 2014/6534 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 04.07.2014 tarihli ve 29050 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- İthalat Rejimi Kararı'na Ek 21.07.2014 tarihli ve 2014/6692 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 02.08.2014 tarihli ve 29076 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Karar 10.08.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair 30.06.2014 tarihli ve 2014/6588 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 06.08.2014 tarihli ve 29080 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Karar 19.06.2012 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayım tarihinde yürürlüğe girdi.
- 4458 Sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair 21.07.2014 tarihli ve 2014/6706 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 18.08.2014 tarihli ve 29092 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Taşra Teşkilatında Yer Alan Bazı İl Müdürlüklerine Bağlı Olarak 43 Adet Şube Müdürlüğü Kurulması Hakkında 09.07.2014 tarihli ve 2014/6716 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 26.08.2014 tarihli ve 29100 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- İthalat Rejimi Kararına Ek Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin 14.08.2014 tarihli ve 2014/6722 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 26.08.2014 tarihli ve 29100 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Avrupa Birliği Bakanlığı Merkez Teşkilatına Bağlı Olarak Antalya ve İzmir İllerinde Temsilcilik Açılması Hakkında 12.08.2014 tarihli ve 2014/6724 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 26.08.2014 tarihli ve 29100 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- İthalat Rejimi Kararına Ek 01.09.2014 tarihli ve 2014/6733 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 03.09.2014 tarihli ve 29108 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Balıkesir İlinde Tesis Edilecek Kavaklı Rüzgâr Enerjisi Santralının Yapımı Amacıyla Bazı Taşınmazların Maliye Bakanlığı Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında 08.09.2014 tarihli ve 2014/6782 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 01.10.2014 tarihli ve 29136 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Bazı İllerde İnşa Edilecek Hidroelektrik, Rüzgâr Enerjisi ve Doğalgaz Kombine Çevrim Santrallerinin Yapımı Amacıyla Bazı Taşınmazların Maliye Bakanlığı Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında 08.09.2014 tarihli ve 2014/6786 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 01.10.2014 tarihli ve 29136 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Türkiye Ulusal Deniz Araştırma Stratejisi Belgesinin Kabul Edilmesi Hakkında 15.09.2014 tarihli ve 2014/6798 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 02.10.2014 tarihli ve 29137 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Anonim Şirketinin Esas Mukavelesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin 15.09.2014 tarihli ve 2014/6792 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 11.10.2014 tarihli ve 29142 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

- Bazı İllerde Kurulacak Hidroelektrik ve Rüzgâr Enerjisi Santralleri ile Enerji Nakil Hatlarının Yapımı Amacıyla Bazı Taşınmazların Maliye Bakanlığı Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında 22.09.2014 tarihli ve 2014/6820 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 16.10.2014 tarihli ve 29147 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Yüksek Planlama Kurulunun 26.09.2014 tarihli ve 2014/26 sayılı Raporu ile Bakanlar Kurulu’na Sunulan 2015 Yılı Programı ile 2015 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar’ın Kabulü Hakkında 30.09.2014 tarihli ve 2014/6841 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 17.10.2014 tarihli ve 29148 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 4458 Sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair 13.10.2014 tarihli ve 2014/6889 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 18.10.2014 tarihli ve 29149 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Borsa İstanbul Anonim Şirketinin Hazine Mülkiyetinde Bulunan Paylarının Halka Arz Edilmesine Dair Karar’ın Yürürlüğe Konulması Hakkında 01.09.2014 tarihli ve 2014/6747 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 14.11.2014 tarihli ve 20175 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanunda yer alan bazı başvuru ve ilk taksit ödeme sürelerinin uzatılması hakkında 24.11.2014 tarihli 2014/7016 sayılı Bakanlar Kurulu kararı 30.11.2014 tarihli ve 29191 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

Kanunlardaki Önemli Değişiklik ve Gelişmeler

- 6512 sayılı 2014 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu 27.12.2013 tarihli ve 28864 sayılı Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Kanun 01.01.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında 6527 sayılı Kanun 01.03.2014 tarihli ve 28928 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi. İşbu Kanun ile 21.02.2013 tarihli ve 6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli ile Tesis Yapıtırılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’da değişiklik yapıldı.
- Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 15.05.2014 tarihli ve 29001 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- 6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun 11.09.2014 tarihli ve 29116 sayılı Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun 01.05.2015 tarihinde yürürlüğe girmek üzere 05.11.2014 tarihli ve 29166 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 167 Sayılı İnşaat İşlerinde Güvenlik ve Sağlık Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun 29.11.2014 tarihli ve 29190 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İstanbul Tahkim Merkezi Kanunu 29.11.2014 tarihli ve 29190 sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı. İşbu Kanun 01.01.2015 tarihinde yürürlüğe girer.

Yönetmeliklerdeki Önemli Değişiklik ve Gelişmeler

- Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Muhasebe Uygulamaları ile Finansal Tabloları Hakkında Yönetmelik 24.12.2013 tarihli ve 28861 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 25.12.2013 tarihli ve 28862 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Bankaların Likidite Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 31.12.2013 tarihli ve 28868 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Yönetmelik 01.01.2014 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Elektrik Piyasası Dağıtım Yönetmeliği 02.01.2014 tarihli ve 28870 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar için Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 12.01.2014 tarihli ve 28880 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Türk Petrol Kanununu Uygulama Yönetmeliği 22.01.2014 tarihli ve 28890 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle 11.12.2013 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe girdi.
- Genel Aydınlatma Yönetmeliği’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 28.01.2014 tarihli ve 28896 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Yönetmelik 01.01.2014 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Gerçekleştirilecek Banka Bilgi Sistemleri ve Bankacılık Süreçlerinin Denetimi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 28.01.2014 tarihli ve 28896 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik 06.02.2014 tarihli ve 28905 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Muhasebe Uygulamaları ile Finansal Tabloları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 07.02.2014 tarihli ve 28906 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Yönetmelik, 24.12.2013 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 11.02.2014 tarihli ve 28910 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 06.03.2014 tarihli ve 28933 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Aynı Yerde Doğal Gaz Depolama Faaliyetinde Bulunmak Üzerine Lisans Başvurusunda Bulunan Tüzel Kişilerin Seçimi Hakkında Yönetmelik’te Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 11.03.2014 tarihli ve 28938 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği 12.03.2014 tarihli ve 28939 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Yönetmelik, 01.04.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 12.03.2014 tarihli ve 28939 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Organize Sanayi Bölgelerinin Elektrik Piyasası Faaliyetlerine İlişkin Yönetmelik 14.03.2014 tarihli ve 28941 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Özel Hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 21.03.2014 tarihli ve 28948 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Bankaların Likidite Karşılama Oranı Hesaplamasına İlişkin Yönetmelik 21.03.2014 tarihli ve 28948 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Yönetmelik maddeleri için farklı yürürlük tarihleri belirlendi.
- Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Mali Bünyelerine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 29.03.2014 tarihli ve 28956 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Kotasyon Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 29.03.2014 tarihli ve 28956 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Yatırımcıların Tazmini ile Tedrici Tasfiye Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik 29.03.2014 tarihli ve 28956 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Taşınmaz Malların Sınırlandırma, Tespit ve Kontrol İşleri Hakkındaki Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 15.04.2014 tarihli ve 28973 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Sigorta Acenteleri Yönetmeliği 22.04.2014 tarihli ve 28980 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Yönetmeliğin 18 inci maddesinin 3 üncü fıkrası 01.01.2015 tarihinde, diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Sigortacılık Kapsamında Değerlendirilecek Faaliyetlere, Tüketici Lehine Yapılan Sigorta Sözleşmeleri ile Mesafeli Akdedilen Sigorta Sözleşmelerine İlişkin Yönetmelik 25.04.2014 tarihli ve 28982 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 03.05.2014 tarihli ve 28989 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli ile Tesis Yapıtılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınmasına Dair Uygulama Yönetmeliği 09.05.2014 tarihli ve 28995 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Banka Kartları ve Kredi Kartları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik 13.05.2014 sayılı ve 28999 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Tıbbi Cihaz Satış, Reklam ve Tanıtım Yönetmeliği 15.05.2014 tarihli ve 29001 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Yönetmeliğin 21 inci maddesi yayımı tarihinden bir yıl sonra, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.
- İnsan Hakları İhlali İddialarına İlişkin Başvuruların İncelenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 17.05.2014 tarihli ve 29003 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği 21.05.2014 tarihli ve 29006 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Gümrük Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 21.05.2014 tarihli ve 29006 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Çerçeve Anlaşma İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 07.06.2014 tarihli ve 29023 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 07.06.2014 tarihli ve 29023 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 07.06.2014 tarihli ve 29023 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Yönetmelik, 01.01.2015 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 07.06.2014 tarihli ve 29023 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 07.06.2014 tarihli ve 29023 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

- Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 07.06.2014 tarihli ve 29023 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 07.06.2014 tarihli ve 29023 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliği 12.06.2014 tarihli ve 29028 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Deniz Ticareti İstatistiklerini Düzenleme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 12.06.2014 tarihli ve 29028 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Garanti Belgesi Yönetmeliği 13.06.2014 tarihli ve 29029 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Satış Sonrası Hizmetler Yönetmeliği 13.06.2014 tarihli ve 29029 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği 14.06.2014 tarihli ve 29030 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Tüketici Sözleşmelerindeki Haksız Şartlar Hakkında Yönetmelik 17.06.2014 tarihli ve 29033 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Alkol ve Alkollü İçki Tesislerinin Haiz Olmaları Gereken Teknik Şartlar, Kurulumları, İşletilmeleri ve Denetlenmelerine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 17.06.2014 tarihli ve 29033 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Klinik Araştırmalar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 25.06.2014 tarihli ve 29041 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Tüketici Ödülleri Yönetmeliği 27.06.2014 tarihli ve 29043 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para İhracı ile Ödeme Kuruluşları ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Yönetmelik 27.06.2014 tarihli ve 29043 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemlerinin Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik 28.06.2014 tarihli ve 29044 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Özel Hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 01.07.2014 tarihli ve 29047 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Reklam Kurulu Hakkında Yönetmelik 03.07.2014 tarihli ve 29049 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 03.07.2014 tarihli ve 29049 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Sağlık Beyanı ile Satışa Sunulan Ürünlerin Sağlık Beyanları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 04.07.2014 tarihli ve 29050 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Tüketici Konseyi Yönetmeliği 05.07.2014 tarihli ve 29051 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Deniz Kazalarını ve Olaylarını Araştırma ve İnceleme Hakkında Yönetmelik 10.07.2014 tarihli ve 29056 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Özel Hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 19.07.2014 sayılı ve 29065 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 25.07.2014 tarihli ve 29071 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Karayolu Taşıma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 25.07.2014 tarihli ve 29071 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Zorunlu Sigorta Takibine İlişkin Yönetmelik 09.08.2014 tarihli ve 29083 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu yönetmelik 01.01.2015 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasında Tarife Uygulama Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 10.08.2014 tarihli ve 29084 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Tarım ve Orman Araçlarının Tip Onayı ve Piyasa Gözetimi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik (AB/167/2013) 14.08.2014 tarihli ve 29088 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Yönetmelik 01.01.2017 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Tarım veya Orman Traktörlerini Tahrik Etmek Üzere Tasarlanan Motorlardan Çıkan Gaz Emisyonları ve Parçacık Kirleticilere Karşı Alınacak Tedbirlerle İlgili Tip Onayı Yönetmeliği (2000/25/AT)’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 14.08.2014 tarihli ve 29088 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Yönetmeliğin 8. maddesi yayım tarihinde, diğer maddeleri 01.01.2015 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Çerçeve Anlaşma İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 16.08.2014 tarihli ve 29090 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Yönetmelik 19.08.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 16.08.2014 tarihli ve 29090 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Yönetmelik 19.08.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 16.08.2014 tarihli ve 29090 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Yönetmelik 19.08.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.

- Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 21.08.2014 tarihli ve 29095 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Deniz Yolu ile Yapılacak Düzenli Seferlere Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 23.08.2014 tarihli ve 29097 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Kalkınma Ajansları Yatırım Destek Ofisleri Yönetmeliği 27.08.2014 tarihli ve 29099 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Valilik ve Kaymakamlık Birimleri Teşkilat, Görev ve Çalışma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 30.08.2014 tarihli ve 29103 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Doğal Gaz Piyasasında Yapılacak Denetimler ile Ön Araştırma ve Soruşturmalarda Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 30.08.2014 tarihli ve 29103 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektrik Piyasasında Yapılacak Denetimler ile Ön Araştırma ve Soruşturmalarda Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 30.08.2014 tarihli ve 29103 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Petrol Piyasasında Yapılacak Denetimler ile Ön Araştırma ve Soruşturmalarda Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 30.08.2014 tarihli ve 29103 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasasında Yapılacak Denetimler ile Ön Araştırma ve Soruşturmalarda Takip Edilecek Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 30.08.2014 tarihli ve 29103 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik 03.09.2014 tarihli ve 29108 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Sözleşmeli Üretim ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 05.09.2014 tarihli ve 29110 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği 10.09.2014 tarihli ve 29115 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. Yönetmelik 01.11.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği ile İlgili Düzeltme 12.09.2014 tarihli ve 29117 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Grev Gözcülerinin Zorunlu İhtiyaçlarının Karşılanması Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik 12.09.2014 tarihli ve 20117 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- KOSGEB Organlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 19.09.2014 tarihli ve 29124 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik yayımı tarihinden bir yıl sonra yürürlüğe girmek üzere 24.09.2014 tarihli ve 29129 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Sigorta Acenteleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik 11.10.2014 tarihli ve 29142 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Borsalar ve Piyasa İşleticilerinin Kuruluş, Faaliyet, Çalışma ve Denetim Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 19.10.2014 tarihli ve 29150 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Borsa İstanbul A.Ş. Borsacılık Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Yönetmeliği 19.10.2014 tarihli ve 29150 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Borsa İstanbul A.Ş. Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar ile İlgili Borsacılık Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Yönetmeliği 19.10.2014 tarihli ve 29150 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük ve Ticaret Konseyi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 21.10.2014 tarihli ve 29152 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Bağımsız Denetim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 21.10.2014 tarihli ve 29152 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Banka Kartları ve Kredi Kartları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik 22.10.2014 tarihli ve 29153 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 11.09.2014 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 25.10.2014 tarihli ve 29156 sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı.
- Alkol ve Alkollü İçkilerin İç ve Dış Ticaretine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 25.10.2014 tarihli ve 29156 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 06.11.2014 tarihli ve 29167 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Organize Sanayi Bölgeleri Yer Seçimi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 08.11.2014 tarihli ve 29169 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Bazı Tehlikeli Maddelerin, Müstahzarların ve Eşyaların Üretimine, Piyasaya Arzına ve Kullanımına İlişkin Kısıtlamalar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetme-

lik 21.11.2014 tarihli ve 29182 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Yönetmelik maddeleri için farklı yürürlük tarihleri belirlendi.

- Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği 25.11.2014 tarihli ve 29186 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 26.11.2014 tarihli ve 29187 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği 27.11.2014 tarihli ve 29188 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Yönetmelik yayımı tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.
- Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 28.11.2014 tarihli ve 29189 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Mal ve Hizmet Satım ve Değerlendirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 05.12.2014 tarihli ve 29196 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının Yapı Esasları ve Denetimine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 07.12.2014 tarihli ve 29198 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 18.12.2014 tarihli ve 29209 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Yönetmelik maddeleri için farklı yürürlük tarihleri belirlendi.
- İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 18.12.2014 tarihli ve 29209 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Yönetmelik maddeleri için farklı yürürlük tarihleri belirlendi.

Tebliğlerdeki Önemli Değişiklik ve Gelişmeler

- Önemli Nitelikteki İşlemlere İlişkin Ortak Esaslar ve Ayrılma Hakkı Tebliği (II-23.1) 24.12.2013 tarihli ve 28861 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Vekaleten Oy Kullanılması ve Çağrı Yoluyla Vekalet Toplanması Tebliği (II-30.1) 24.12.2013 tarihli ve 28861 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15) 25.12.2013 tarihli ve 28862 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 17.01.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Kayıtlı Sermaye Sistemi Tebliği (II-18.1) 25.12.2013 tarihli ve 28862 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Kamuyu Aydınlatma Platformu Tebliği (VII-128.6) 27.12.2013 tarihli ve 28864 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 01.01.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Finansal Tabloların Bağımsız Denetiminin Planlanması (BDS 300) Hakkında Tebliğ, Türkiye Denetim Standartları Tebliği No: 10, 30.12.2013 tarihli ve 28867 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.01.2013 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Yurt Dışı Tebligat ve İstinabe Taleplerinde Uyulması Gereken Usul ve Esaslara Dair Tebliğ 31.12.2013 tarihli ve 28868 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- İthalatta Standartlara Uygunluk Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2014/1) 31.12.2013 tarihli ve 28868 sayılı Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 01.01.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.
- İhracatta Ticari Kalite Denetimlerinin Risk Esaslı Yapılması Amacıyla Firmaların Sınıflandırılmasına İlişkin Tebliğ (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2014/22) 31.12.2013 tarihli ve 28868 sayılı Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 01.01.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.

- Banknot ve Benzeri Kıymetli Evraka Mahsus Kâğıtların İthalatine İlişkin Tebliğ (İthalat: 2014/10) 31.12.2013 tarihli ve 28868 sayılı 2. Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 01.01.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Elektrik Piyasasında Fiyat Eşitleme Mekanizması Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 31.12.2013 tarihli ve 28868 sayılı 3. Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 01.01.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Girişim Sermayesi Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği (III-52.4) 02.01.2014 tarihli ve 28870 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 01.07.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Kurumsal Yönetim Tebliği (II-17.1) 03.01.2014 tarihli ve 28871 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Geri Alınan Paylar Tebliği (II-22.1) 03.01.2014 tarihli ve 28871 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gayrimenkul Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği (III-52.3) 03.01.2014 tarihli ve 28871 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 01.07.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Varlığa veya İpoteğe Dayalı Menkul Kıymetler Tebliği (III-58.1) 09.01.2014 tarihli ve 28877 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğler (Tebliğ No: 2014/1, Tebliğ No: 2014/3) 10.01.2014 tarihli ve 28878 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Bağımsız Denetim Kanıtları - Belirli Kalemler İçin Dikkate Alınması Gereken Özel Hususlar (BDS 501) Hakkında Tebliğ Türkiye Denetim Standartları Tebliği No: 17 10.01.2014 tarihli ve 28878 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.01.2013 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Alkollü İçki Ambalajları Üzerine Konulacak Uyarı Mesajlarıyla İlgili Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

17.01.2014 tarihli ve 28885 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2014/4) 23.01.2014 tarihli ve 28891 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Özel Durumlar Tebliği (II-15.1) yayımı tarihinden bir ay sonra yürürlüğe girmek üzere 23.01.2014 tarihli ve 28891 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Payları Borsada İşlem Görmeyen Ortaklıklara İlişkin Özel Durumlar Tebliği (II-15.2) yayımı tarihinden bir ay sonra yürürlüğe girmek üzere 23.01.2014 tarihli ve 28891 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Kâr Payı Tebliği (II-19.1) 23.01.2014 tarihli ve 28891 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 01.02.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Pay Alım Teklifi Tebliği (II-26.1) 23.01.2014 tarihli ve 28891 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, yürürlük tarihinden sonra ortaya çıkan zorunlu pay alım teklifi yükümlülükleri ile yürürlük tarihinden sonra yapılacak gönüllü pay alım tekliflerinde uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Gerçeğe Uygun Değere İlişkin Olanlar Dâhil Muhasebe Tahminlerinin ve İlgili Açıklamaların Bağımsız Denetimi (BDS 540) Hakkında Tebliğ 24.01.2014 tarihli ve 28892 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.01.2013 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Mal ve Hizmet Tedarikinde Alacaklıya Yapılan Geç Ödemelere İlişkin Temerrüt Faiz Oranının Belirlenmesi Hakkında Tebliğ 25.01.2014 tarihli ve 28893 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.01.2014 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımları Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2013/59)’de Değişiklik Yapılma-

sına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2014/1) 28.01.2014 tarihli ve 28896 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Gerçekleştirilecek Banka Bilgi Sistemleri ve Bankacılık Süreçlerinin Denetimine İlişkin Rapor Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 28.01.2014 tarihli ve 28896 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Bankalarda Bilgi Sistemleri Yönetiminde Esas Alınacak İlkelere İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 28.01.2014 tarihli ve 28896 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İlk Bağımsız Denetimler – Açılış Bakiyeleri (BDS 510) Hakkında Tebliğ, Türkiye Denetim Standartları Tebliği (Tebliğ No: 19) 29.01.2014 tarihli ve 28897 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.01.2013 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- İlişkili Taraflar (BDS 550) Hakkında Tebliğ Türkiye Denetim Standartları Tebliği (Tebliğ No: 23) 29.01.2014 tarihli ve 28897 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.01.2013 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Yazılı Açıklamalar (BDS 580) Hakkında Tebliğ Türkiye Denetim Standartları Tebliği (Tebliğ No: 26) 29.01.2014 tarihli ve 28897 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.01.2013 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Uzman Çalışmalarının Kullanılması (BDS 620) Hakkında Tebliğ, Türkiye Denetim Standartları Tebliği (Tebliğ No: 29) 31.01.2014 tarihli ve 28899 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.01.2013 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.

- İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 04.02.2014 tarihli ve 28903 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Türk Akreditasyon Kurumunca Uygulanacak Akreditasyon Kullanım Ücreti/Payına İlişkin Tebliğ (TÜRKAK: 2014/1) 05.02.2014 tarihli ve 28904 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 07.02.2014 tarihli ve 28906 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Vergi ve Vergi Benzeri Yükümlülüklerle İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı Yorumu (TFRS Yorum 21) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 14) 11.02.2014 tarihli ve 28910 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 31.12.2013 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Varlıklarda Değer Düşüklüğüne İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 36) Hakkında Tebliğ’de (Sıra No: 28) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 15) 11.02.2014 tarihli ve 28910 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 31.12.2013 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçmeye İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 39) Hakkında Tebliğ’ de (Sıra No: 41) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 16) 11.02.2014 tarihli ve 28910 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 31.12.2013 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Ticaret Unvanları Hakkında Tebliğ 14.02.2014 tarihli ve 28913 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İşveren Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 14.02.2014 tarihli ve 28913 sayılı Resmi Gazete’de yayım-

landı. İşbu Tebliğ, yayımını izleyen aybaşından itibaren yürürlüğe girdi.

- İç Denetçi Çalışmalarının Kullanılması (BDS 610) Hakkında Tebliğ, Türkiye Denetim Standartları Tebliği (No: 28) 14.02.2014 tarihli ve 28913 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.01.2013 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/1) 18.02.2014 tarihli ve 28917 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Özel Hususlar - Topluluk Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimi (Topluluğa Bağlı Birim Denetçilerinin Çalışmaları Dâhil) (BDS 600) Hakkında Tebliğ, Türkiye Denetim Standartları Tebliği (No: 27) 20.02.2014 tarihli ve 28919 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.01.2013 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Türkiye Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğlerde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 13) 05.03.2014 tarihli ve 28932 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 31.12.2013 tarihinden sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Kültür Varlıkları İhale Yönetmeliği Kapsamındaki Parasal Limitlerin Güncellenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2014/1) 12.03.2014 tarihli ve 28939 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 01.02.2014 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Bağımsız Denetçi Raporunda Yer Alan Dikkat Çekilen Hususlar ve Diğer Hususlar Paragrafları (BDS 706) Hakkında Tebliğ, Türkiye Denetim Standartları Tebliği No: 32 14.03.2014 tarihli ve 28941 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 01.01.2013 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.

- Bağımsız Denetçinin Denetlenmiş Finansal Tabloları İçeren Dokümanlardaki Diğer Bilgilere İlişkin Sorumlulukları (BDS 720) Hakkında Tebliğ, Türkiye Denetim Standartları Tebliği No: 34, 14.03.2014 tarihli ve 28941 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 01.01.2013 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Milletlerarası Tahkim Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ 15.03.2014 tarihli ve 28942 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Finansal Tablolara İlişkin Görüş Oluşturma ve Raporlama (BDS 700) Hakkında Tebliğ, Türkiye Denetim Standartları Tebliği No: 30, 18.03.2014 tarihli ve 28945 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.01.2013 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Bağımsız Denetçi Raporunda Olumlu Görüş Dışında Bir Görüş Verilmesi (BDS 705) Hakkında Tebliğ Türkiye Denetim Standartları Tebliği No: 31, 18.03.2014 tarihli ve 28945 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.01.2013 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Karşılaştırmalı Bilgiler-Önceki Dönemlere Ait Karşılık Gelen Bilgiler ve Karşılaştırmalı Finansal Tablolar (BDS 710) Hakkında Tebliğ Türkiye Denetim Standartları Tebliği (Tebliğ No: 33) 18.03.2014 tarihli ve 28945 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.01.2013 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/6) 21.03.2014 tarihli ve 28948 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2009/1)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 22.03.2014 tarihli ve 28949 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/7) 26.03.2014 tarihli ve 28953 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/10) 26.03.2014 tarihli ve 28953 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2014/3) 26.03.2014 tarihli ve 28953 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/11) 01.04.2014 tarihli ve 28959 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/3) 04.04.2014 tarihli ve 28962 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/1) 05.04.2014 tarihli ve 28963 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, yayım tarihini takip eden otuzuncu gün yürürlüğe girdi.
- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/2) 05.04.2014 tarihli ve 28963 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/2) 08.04.2014 tarihli ve 28966 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Özel Hususlar ve Özel Amaçlı Çerçvelere Göre Hazırlanan Finansal Tabloların Bağımsız Denetimi (BDS 800) Hakkında Tebliğ, Türkiye Denetim Standartları Tebliği No: 35, 09.04.2014 tarihli ve 28967 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/4) 11.04.2014 tarihli ve 28969 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/12) 18.04.2014 tarihli ve 28976 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Özet Finansal Tablolara İlişkin Rapor Vermek Üzere Yapılan Denetimler (BDS 810) Hakkında Tebliğ (Türkiye Denetim Standartları Tebliği No: 37) 22.04.2014 tarihli ve 28980 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 01.01.2013 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Özel Hususlar - Tek Bir Finansal Tablonun Bağımsız Denetimi ile Finansal Tablolardaki Belirli Unsurların, Hesapların veya Kalemlerin Bağımsız Denetimi (BDS 805) Hakkında Türkiye Denetim Standartları Tebliği (No: 36) 24.04.2014 tarihli ve 28981 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.01.2013 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/13) 25.04.2014 tarihli ve 28982 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/8) 26.04.2014 tarihli ve 28983 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 26.04.2014 tarihli ve 28983 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Kota ve Tarife Kontenjanı İdaresine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/2) 02.05.2014 tarihli ve 28988 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 08.04.2014 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ’de (Tebliğ No: 2006-32/32) Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2014-32/42) 03.05.2014 tarihli ve 28989 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ 03.05.2014 tarihli ve 28989 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.01.2014 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/14) 03.05.2014 tarihli ve 28989 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ’de (Tebliğ No: 2012/1) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2014/2) 08.05.2014 tarihli ve 28994 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Sektörel Tanıtım Gruplarının Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Tebliğ’de (İhracat: 2010/6) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat: 2014/2) 14.05.2014 sayılı ve 29000 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ’de (Tebliğ No: 2012/3) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 03.06.2014 tarihli ve 29019 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektronik Kamu Alımları Platformunun Kullanılmasına İlişkin 1 No’lu Tebliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tebliğ 07.06.2014 tarihli ve 29023 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 07.06.2014 tarihli ve 29023 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/5) 17.06.2014 tarihli ve 29033 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 14.06.2014 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğler (Tebliğ No: 2014/17, Tebliğ No: 2014/18, Tebliğ No: 2014/19) 17.06.2014 tarihli ve 29033 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- İthalinde Garanti Belgesi Aranacak Maddelere İlişkin Tebliğ'in (İthalat: 2014/6) Yürürlükten Kaldırılmasına İlişkin Tebliğ 18.06.2014 tarihli ve 29034 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 28.05.2014 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğler (Tebliğ No: 2014/7, Tebliğ No: 2014/8) 18.06.2014 tarihli ve 29034 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Portföy Yönetim Şirketleri ve Bu Şirketlerin Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Tebliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (III-55.1.A) 22.06.2014 tarihli ve 29038 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.07.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Portföy Yönetim Şirketleri Tarafından Yatırılan Teminatların Kullanım Esasları Tebliği'nin (Seri: V, No:130) Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tebliğ (III-55.2) 22.06.2014 tarihli ve 29038 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.07.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/15) 26.06.2014 tarihli ve 29042 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Ödeme Kuruluşları ve Elektronik Para Kuruluşlarının Bilgi Sistemlerinin Yönetimine ve Denetimine İlişkin Tebliğ 27.06.2014 tarihli ve 29043 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ'de (Tebliğ No: 2006/1) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 05.07.2014 tarihli ve 29051 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (No: 2014/6) 08.07.2014 tarihli ve 29054 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2009/1)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 10.07.2014 tarihli ve 29056 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2014/20) 10.07.2014 tarihli ve 29056 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Ara Dönem Finansal Bilgilerin, İşletmenin Yıllık Finansal Tablolarının Bağımsız Denetimini Yürüten Denetçi Tarafından Sınırlı Bağımsız Denetimi (SBDS 2410) Hakkında Tebliğ Türkiye Denetim Standartları Tebliği (Tebliğ No: 38) 10.07.2014 tarihli ve 29056 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.01.2014 tarihinde ve sonrasında başlayacak hesap dönemlerinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/16) 11.07.2014 tarihli ve 29057 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Kota ve Tarife Kontenjanı İdaresine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/3) 15.07.2014 tarihli ve 29061 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi Hakkında Tebliğ’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 17.07.2014 tarihli ve 29063 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 01.01.2015 tarihinde yürürlüğe girdi.
- İpotek Finansmanı Kuruluşlarına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ (III-60.1) 17.07.2014 tarihli ve 29063 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Deniz Araçları Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Tarife ve Talimat Tebliği 19.07.2014 tarihli ve 29065 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/21) 19.07.2014 tarihli ve 29065 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/26) 22.07.2014 tarihli ve 29068 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/28) 22.07.2014 tarihli ve 29068 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İlgili Hizmetler Standardı (İHS 4400) Finansal Bilgilere İlişkin, Üzerinde Mutabık Kalınan Prosedürlerin Uygulanmasına Yönelik İşler Hakkında Tebliğ (Türkiye Denetim Standartları Tebliği No: 39) 22.07.2014 tarihli ve 29068 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğler (No: 2014/22, No: 2014/23, No: 2014/27) 25.07.2014 tarihli ve 29071 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- 2013/15 sayılı Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ’de Değişiklik Yapılmasına Dair 2014/4 sayılı Tebliğ 25.07.2014 tarihli ve 29071 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 01.08.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.
- 2007/2 ve 2010/1 Tebliğ numaralı İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ’lerinin Yürürlükten Kaldırılmasına İlişkin Tebliğler 26.07.2014 tarihli ve 29072 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/25) 26.07.2014 tarihli ve 29072 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektronik Haberleşme Güvenliği Kapsamında TS ISO/IEC 27001 Standardı Uygulanmasına İlişkin Tebliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tebliğ 06.08.2014 tarihli ve 29080 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Organik Hayvancılık Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2014/35) 08.08.2014 tarihli ve 29082 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2014/24) 09.08.2014 tarihli ve 29083 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğler (No: 2014/29 ve No: 2014/30) 11.08.2014 tarihli ve 29085 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Sermaye Piyasasında Faaliyette Bulunanlar İçin Lisanslama ve Sicil Tutmaya İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ (VII-128.7) 14.08.2014 tarihli ve 29088 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Menkul Kıymetleştirmeye İlişkin Risk Ağırlıklı Tutarların Hesaplanması Hakkında Tebliğ’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 16.08.2014 tarihli ve 29090 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Kota ve Tarife Kontenjanı İdaresine İlişkin Tebliğler (No: 2014/4 ve No: 2014/5) 27.08.2014 tarihli ve 29101 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ 14.08.2014 tarihinden itibaren geçerli olmak suretiyle yayım tarihinde yürürlüğe girdi.
- Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Türk Malı İmajının Yerleştirilmesi ve TURQUALITY®’nin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (No: 2006/4)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2014/2) 27.08.2014 tarihli ve 29101 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Çiftçi Kayıt Sistemine Dâhil Olan Çiftçilere Mazot, Gübre ve Toprak Analizi Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2014/20)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2014/39) 30.08.2014 tarihli ve 29103 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 30.08.2014 tarihli ve 29103 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Tebliğ’in 2., 3., 21. maddeleri 18.04.2014 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde, 4. maddesi 25.07.2014 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde, 7. maddesi 01.08.2014 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde, 8/a maddesi 01.09.2014 tarihinde, 33. maddesi 01.10.2014 tarihinde, 9 ila 20. maddesi ile 2. maddesi yayımı tarihinden 5 iş günü sonra, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.

- Teminatlı Menkul Kıymetler Tebliği (III-59.1)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (III-59.1a) 05.09.2014 tarihli ve 29110 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ 06.09.2014 tarihli ve 29111 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ 06.09.2014 tarihli ve 29111 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. Tebliğ 01.01.2015 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Operasyonel Riske Esas Tutarın İleri Ölçüm Yaklaşımı ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ 06.09.2014 tarihli ve 29111 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Tebliğ 01.01.2015 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Yerli Malı Tebliği (SGM 2014/35) 13.09.2014 tarihli ve 29118 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2014/4)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2014/6) 13.09.2014 tarihli ve 29118 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Tebliğ 14.08.2014 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğ (No: 2014/5) 13.09.2014 tarihli ve 29118 sayılı mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Hisse Bazlı Ödemelere İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 2) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 36)'de Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 18) 18.09.2014 tarihli ve 29123 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 30.06.2014 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- İşletme Birleşmelerine İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 3) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 67)'de Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 19) 18.09.2014 tarihli ve 29123 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 30.06.2014 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.

- Finansal Araçlara İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 9) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 172)'de Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 20) 18.09.2014 tarihli ve 29123 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 30.06.2014 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Finansal Araçlara İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 9) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 211)'de Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 21) 18.09.2014 tarihli ve 29123 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 30.06.2014 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 37) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 20)'de Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 22) 18.09.2014 tarihli ve 29123 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 30.06.2014 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçmeye İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 39) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 41)'de Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 23) 18.09.2014 tarihli ve 29123 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 30.06.2014 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Faaliyet Bölümlerine İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 8) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 45)'de Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 24) 18.09.2014 tarihli ve 29123 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 30.06.2014 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Maddi Duran Varlıklara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 16) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 15)'de Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 25) 18.09.2014 tarihli ve 29123 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 30.06.2014 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.

- İlişkili Taraf Açıklamalarına İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 24) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 167)'de Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 26) 18.09.2014 tarihli ve 29123 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 30.06.2014 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Maddi Olmayan Duran Varlıklara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 38) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 26)'de Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 27) 18.09.2014 tarihli ve 29123 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 30.06.2014 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Gerçeğe Uygun Değer Ölçümüne İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 13) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 5)'de Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 28) 18.09.2014 tarihli ve 29123 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 30.06.2014 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Yatırım Amaçlı Gayrimenkullere İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 40) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 27)'de Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ (Sıra No: 29) 18.09.2014 tarihli ve 29123 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Tebliğ, 30.06.2014 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere, yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2012/1)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (2014/3) 25.09.2014 tarihli ve 29130 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (No: 2014/2) 26.09.2014 tarihli ve 29131 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 01.10.2014 tarihli ve 29136 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

- Bağımsız Denetçinin Genel Amaçları ve Bağımsız Denetimin Bağımsız Denetim Standartlarına Uygun Olarak Yürütülmesi Standardı (BDS 200) Hakkında Tebliğ - Türkiye Denetim Standartları Tebliği (No: 2)'nde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ 01.10.2014 tarihli ve 29136 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektronik İmza ile İlgili Süreçlere ve Teknik Kriterlere İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 03.10.2014 tarihli ve 29138 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2011/5)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 11.10.2014 tarihli ve 29142 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2014/31) 16.10.2014 tarihli ve 29147 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2014/33) 18.10.2014 tarihli ve 29149 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Kredi Kartı İşlemlerinde Uygulanacak Azami Faiz Oranları Hakkında Tebliğ 22.10.2014 tarihli ve 29153 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Sanayi Sicil Tebliği (SGM 2014/11) 25.10.2014 tarihli ve 29156 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2014/34) 07.11.2014 tarihli ve 29168 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2014/39) 11.11.2014 tarihli ve 29172 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2007/26)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 11.11.2014 ta-

rihli ve 29172 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- 6552 Sayılı Kanun Kapsamında Yeniden Yapılandırılacak Gümrük Alacaklarına İlişkin Tebliğ 12.11.2014 tarihli ve 29173 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Ortaklıktan Çıkarma ve Satma Hakları Tebliği (II-27.2) 12.11.2014 tarihli ve 29173 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Kiralama İşlemlerine İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 17) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 21)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 33) 31.12.2015 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere 12.11.2014 tarihli ve 29173 sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı.
- Finansal Tabloların Sunuluşuna İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 1) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 66)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 32) 31.12.2015 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere 12.11.2014 tarihli ve 29173 sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı.
- Borçlanma Maliyetlerine İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 23) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 46)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 34) 31.12.2015 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere 12.11.2014 tarihli ve 29173 sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı.
- Varlıklarda Değer Düşüklüğüne İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 36) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 28)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 35) 31.12.2015 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere 12.11.2014 tarihli ve 29173 sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı.
- Yatırım Amaçlı Gayrimenkullere İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 40) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 27)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 36) 31.12.2015 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere 12.11.2014 tarihli ve 29173 sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı.

- Müşterek Anlaşmalara İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 11) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 217)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 37) 31.12.2015 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde geçerli olmak üzere 12.11.2014 tarihli ve 29173 sayılı Resmî Gazete'de yayımlandı.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğler (No: 2014/36, No: 2014/37, No: 2014/38) 13.11.2014 tarihli ve 29174 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Kur Değişiminin Etkilerine İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 21) Hakkında Tebliğ (Sıra No: 13)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 39) 13.11.2014 tarihli ve 29174 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Mevduat ve Kredi Faiz Oranları ve Katılma Hesapları Kâr ve Zarara Katılma Oranları ile Kredi İşlemlerinde Faiz Dışında Sağlanacak Diğer Menfaatler Hakkında Tebliğ (Sayı: 2006/1)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2014/6) 15.11.2014 tarihli ve 29176 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Kota ve Tarife Kontenjanı İdaresine İlişkin Tebliğ (No: 2014/6) 22.11.2014 tarihli ve 29183 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. 08.11.2014 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girdi.
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ No: 2005/3 ve Tebliğ No: 2010/9'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğler 23.11.2014 tarihli ve 29184 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/35) 30.11.2014 tarihli ve 29191 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (No: 2014/3) 05.12.2014 tarihli ve 29196 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu Tebliğ yayım tarihini takip eden otuzuncu gün yürürlüğe girer.
- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (No: 2014/10) 05.12.2014 tarihli ve 29196 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- 6552 Sayılı Kanununun 79 uncu Maddesinin Uygulamasına Dair Tebliğ (Araç Muayenelerine Dair) (Seri No: 2) 05.12.2014 tarihli ve 29196 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2014/8) 05.12.2014 tarihli ve 29196 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Marka Tescil Başvurularına Ait Mal ve Hizmetlerin Sınıflandırılmasına İlişkin Tebliğ (TPE: 2014/2) 08.12.2014 tarihli ve 29199 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu sözleşme 01.01.2015 tarihinde yürürlüğe girer. İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/11) 12.12.2014 tarihli ve 29203 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğler (Tebliğ No: 2014/42 ve Tebliğ No: 2014/43) 12.12.2014 tarihli ve 29203 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Yurt Dışı Birim, Marka ve Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2010/6)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2014/3) 12.12.2014 tarihli ve 29203 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- 6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 16ncı Maddesi Uyarınca 2015 Yılında Uygulanacak Para Cezaları Hakkında Tebliğ; 5307 Sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 16ncı Maddesi Uyarınca 2015 Yılında Uygulanacak Para Cezaları Hakkında Tebliğ; 5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanununun 19uncu Maddesi Uyarınca 2015 Yılında Uygulanacak Para Cezaları Hakkında Tebliğ; 4646 Sayılı Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına ve Doğal Gaz Piyasası Hakkında Kanunun 9uncu Maddesi Uyarınca 2015 Yılında Uygulanacak Para Cezaları Hakkında Tebliğ 12.12.2014 tarihli ve 29203 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

- Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğ (No: 2014/9) 14.12.2014 tarihli ve 29205 sayılı Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanununun 16ncı Maddesinin Birinci Fıkrasında Öngörülen İdari Para Cezası Alt Sınırının 31.12.2015 Tarihinde Kadar Geçerli Olmak Üzere Artırılmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2015/1) 16.12.2014 tarihli ve 29207 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu tebliğ 01.01.2015 tarihinde yürürlüğe girer.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2014/41) 17.12.2014 tarihli ve 29208 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

Genel Tebliğlerdeki Önemli Değişiklik ve Gelişmeler

- Elektronik Defter Genel Tebliği'nde (Sıra No: 1) Değişiklik Yapılmasına Dair Genel Tebliğ (Sıra No: 2) 24.12.2013 tarihli ve 28861 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 434) 23.01.2014 tarihli ve 28891 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 361) 05.02.2014 tarihli ve 28904 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 286) 18.02.2014 tarihli ve 28917 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 07.06.2014 tarihli ve 29023 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 3 seri numaralı Gümrük Genel Tebliği (Transit Rejimi)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair 7 seri numaralı Tebliğ (Transit Rejimi) 22.07.2014 tarihli ve 29068 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Özel Tüketim Vergisi Genel Tebliği'nde (Seri No:1) Değişiklik Yapılmasına Dair 35 seri numaralı Tebliğ 24.07.2014 tarihli ve 29070 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- 114 seri numaralı Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) 09.08.2014 tarihli ve 29083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği (Sıra No: 13) 25.08.2014 tarihli ve 29099 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 64) 27.08.2014 tarihli ve 29101 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 115) 12.09.2014 tarihli ve 20117 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 440) 24.09.2014 tarihli ve 29129 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Bazı Alacakların 6552 Sayılı Kanun Kapsamında Yeniden Yapılandırılmasına Dair Genel Tebliğ 27.09.2014 tarihli ve 29132 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Gümrük Genel Tebliği’nde (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 90) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Gümrük İşlemleri) 03.10.2014 tarihli ve 29138 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük Genel Tebliği (Tarife-Sınıflandırma Kararları) 12.10.2014 tarihli ve 29143 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 11.09.2014 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 25.10.2014 tarihli ve 29156 sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı.
- Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) (Seri No:102)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 118) 23.11.2014 tarihli ve 29184 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük Genel Tebliği (Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği) (Seri No: 2)’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği) (Seri No: 5) 02.12.2014 tarihli ve 29193 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 119), 05.12.2014 tarihli ve 29196 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 94)’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 120) 10.12.2014 tarihli ve 29201 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Bazı Alacakların 6552 Sayılı Kanun Kapsamında Yeniden Yapılandırılmasına Dair Genel Tebliğ (Seri No: 2), 11.12.2014 tarihli ve 29202 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

- Gümrük Genel Tebliği (Yükümlü Kayıt ve Takip Sistemi) (Seri No:1), 20.12.2014 tarihli ve 29211 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. İşbu tebliğ maddeleri için farklı yürürlük tarihleri belirlendi.

Diğer Önemli Değişiklik ve Gelişmeler

- 2013 yılı Kasım Ayına Ait Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi 08.01.2014 tarihli ve 28876 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 2013 yılı Kasım Ayına Ait İptal Edilen Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi 08.01.2014 tarihli ve 28876 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 2004 York Anvers Kuralları 13.01.2014 tarihli ve 28881 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 2014 yılında “Dış Ticaret Sermaye Şirketi” statüsü verilen şirketler hakkında Ekonomi Bakanlığı Kararı 08.04.2014 tarihli ve 28966 sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı.
- 2014 Yılı Şubat Ayına Ait Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi 24.04.2014 tarihli ve 28981 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 2014 Yılı Şubat Ayına Ait İptal Edilen Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi 24.04.2014 tarihli ve 28981 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 2014 Yılı Mart Ayına Ait Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgelerinin Listesi 24.04.2014 tarihli ve 28981 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Hizmet imtiyaz sözleşmelerinin muhasebeleştirilme ilke ve esaslarının belirlenmesine ilişkin Devlet Muhasebesi Standardı 32 (DMS 32) 07.05.2014 tarihli ve 28993 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu standart, Maliye Bakanlığı ve ilgili kamu idarelerince uygulanmasına ilişkin düzenleme yapılmak üzere yayımlandığı tarihte yürürlüğe girdi.
- 2014 Yılı Mart Ayına Ait Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi 10.05.2014 tarihli ve 28996 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 2014 Yılı Mart Ayına Ait İptal Edilen Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi 10.05.2014 tarihli ve 28996 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 2013 Ürün Yılında Sözleşme Dışı Üretilen Tütünlerin Açık Artırma Yöntemi ile Alım Satımına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurulu Kararı 16.05.2014 sayılı ve 29002 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

- 2014 Yılı Nisan Ayına Ait Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgelerinin Listesi 28.05.2014 tarihli ve 29013 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 2014 Yılı Nisan Ayına Ait Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi 14.06.2014 tarihli ve 29030 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 2014 Yılı Nisan Ayına Ait İptal Edilen Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi 14.06.2014 tarihli ve 29030 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 2014 Yılı Mayıs Ayına Ait Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgelerinin Listesi 18.06.2014 tarihli ve 29034 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 2014 Yılı Mayıs Ayına Ait Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi 09.07.2014 tarihli ve 29055 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlandı.
- 2014 Yılı Mayıs Ayına Ait İptal Edilen Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi 09.07.2014 tarihli ve 29055 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlandı.
- 2014/6506 sayılı İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü’nün Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tüzük 23.07.2014 tarihli 29069 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- 60 numaralı Doğal Sit Alanlarında Planlanan Hidroelektrik Santralleri (HES) Projelerinin Gerçekleştirilmesine Yönelik İlke Kararı, 12.08.2014 tarihli ve 29086 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- İhracata Yönelik Devlet Destekleri Değerlendirme Komitesi Kurulması ile İlgili 25.07.2014 tarihli ve 2014/2 sayılı Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu’nun Kararı 16.08.2014 tarihli ve 29090 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımları ile İlgili Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu’nun 18.08.2014 Tarihli ve 2014/6 Sayılı Kararı 28.08.2014 tarihli ve 29102 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Pazara Giriş Belgelerinin Desteklenmesi ile İlgili Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu’nun 26.08.2014 Tarihli ve 2014/8 Sayılı

Kararı 04.09.2014 tarihli ve 29109 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

- 2014 Yılı Temmuz Ayına Ait Yatırım Teşvik Belgeleri Listesi 10.09.2014 tarihli ve 29115 sayılı Resmi Gazete yayımlandı.
- Bakanlar Kurulu’nun 01.09.2014 tarihli ve 2014/6746 sayılı Kredi Garanti Kurumlarına Sağlanacak Hazine Desteğine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Kararı 13.09.2014 tarihli ve 29118 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Avrupa Birliği ile İlgili Çalışmaların Koordinasyonu ile ilgili 2014/16 Sayılı Başbakanlık Genelgesi 25.09.2014 tarihli ve 29130 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tarife 26.11.2014 tarihli ve 29187 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

Rekabet Hukukunda Önemli Mevzuat ve Kararlar

- Rekabet Kurulu (“Kurul”) Total Oil Türkiye A.Ş. ile Ali İhsan Aktekin-Hülyak Market arasında imzalanan Acentelik Sözleşmesi’ne menfi tespit belgesi verdi; İşletme Sözleşmesi’nin ise 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına karar verdi. (26.12.2013; 13-72/996-427)
- Kurul, OMV Petrol Ofisi A.Ş. ile Lubratek Endüstriyel Yağlar ve Kimyasal Mad. Paz. ve Tic. Ltd. Şti. arasında akdedilen ısıl işlem yağı üretimi ve satışı konulu protokolün 2013/3 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına karar verdi. (26.12.2013; 13-72/997-428)
- Kurul, Reklamcılar Derneği tarafından yayımlanması planlanan tavsiye edilen fiyat listesine ve üçüncü bir teşebbüse yaptırılması planlanan sektör araştırmasına muafiyet tanımadı. (09.01.2014; 14-01/1-1)
- Kurul, Göltaş Göller Bölgesi Çimento San. ve Tic. A.Ş. ile Batısöke Söke Çimento Sanayii T.A.Ş. arasında imzalanan fason üretim anlaşmasına menfi tespit belgesi verdi. (09.01.2014; 14-01/6-5)
- Kurul, OMV Petrol Ofisi A.Ş. ile Okur Petrol Ürünleri Gıda İnşaat ve Taşımacılık Ltd. Şti. arasında kurulan bildirim konusu dikey ilişkinin 2002/2 sayılı tebliğ kapsamında 08.05.2017 tarihine kadar grup muafiyetinden yararlandığına karar verdi. (09.01.2014; 14-01/10-8)
- Kurul, GlaxoSmithKline İlaçları Sanayi ve Ticaret A.Ş., GlaxoSmithKline Biologicals S.A. ve İdol İlaç Dolum Sanayi ve Ticaret A.Ş. arasında imzalanan İşbirliği ve Fason Üretim Sözleşmesi’ne muafiyet tanıdı. (09.01.2014; 14-01/11-9)
- Kurul, Clariant Masterbatches Ltd.’nin, Rowad National Plastics Co. Ltd. ve Clariant Participations Ltd. ortak girişimine dönüştürülmesi işlemine izin verdi. (16.01.2014; 14-02/34-13)
- Kurul, Dimes Gıda Tarım Sanayii Ticaret A.Ş. ile Pınar Süt Mamülleri Sanayi A.Ş. arasında imzalanan “İş Ortaklığı Sözleşmesi”ne muafiyet tanıdı. (16.01.2014; 14-02/37-15)

- Kurul, Sosyal Güvenlik Kurumu ile Datamed Bilgi Yönetimi Ltd. Şti. arasında imzalanan “T.C. Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Genel Sağlık Sigortası Verilerinin Paylaşımına İlişkin Sözleşme”ye menfi tespit belgesi verdi. (16.01.2014; 14-02/38-16)
- Kurul, Bankalararası Kart Merkezi A.Ş. TechPOS projesine 3 yıl süre ile muafiyet tanıdı. (16.01.2014; 14-02/42-20)
- Kurul, Türkiye Garanti Bankası A.Ş. ile Fibabanka A.Ş. arasında akdedilen Bonus Kredi Kartı Program Paylaşımı Sözleşmesi’ne muafiyet tanıdı. (19.02.2014; 14-07/149-64)
- Kurul, Lilly İlaç Tic. Ltd. Şti. ile Yusufpaşa Ecza Deposu A.Ş. arasında akdedilen Depo Satış Sözleşmesi ve Depo Satış Sözleşmesine İlişkin Tadil Sözleşmesi’ne bireysel muafiyet tanıdı. (26.02.2014; 14-08/161-70)
- Kurul, Sigorta Ekspertiz İcra Komitesi tarafından hazırlanan Taban Ekspertiz Ücret Tarifesi’ne muafiyet tanımadı. (26.02.2014; 14-08/162-71)
- Kurul, GDZ Enerji Yatırımları A.Ş. ve MARSH Sigorta ve Reasürans Brokerliği A.Ş. arasında imzalanan protokole menfi tespit belgesi verdi. (26.02.2014; 14-08/163-72)
- Kurul, İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanı’nda bulunan akaryakıt depolama, satış ve ikmal ünitelerinin işletim hakkının beş yıl süre ile THY OPET Havacılık Yakıtları A.Ş.’ye tahsisi işlemine THY OPET Havacılık Yakıtları A.Ş. tarafından verilen taahhütler çerçevesinde izin verdi. (05.03.2014; 14-08/155-66)
- Kurul, Türkiye Bankalar Birliği tarafından alınan, Birliğe üye bankaların 2007-2009 döneminde müşterilerine kullandırdığı İsviçre Frangına ve Japon Yenine endeksli konut kredilerinin Türk Lirası cinsinden yeniden yapılandırılmasına ilişkin tavsiye kararına menfi tespit belgesi verdi. (26.03.2014; 14-12/222-98)
- Kurul, Tekeda İlaç Sağlık Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. ile Anika Therapeutics, Inc. arasında imzalanan “Dağıtım Anlaşması” ve tadil metnine bireysel muafiyet tanınmasına karar verdi. (03.04.2014)

- Kurul, Dalaman Havalimanı İç Hatlar Terminali ve Müteimmimleri ile Dış Hatlar Terminali ve Müteimmimlerinin işletme hakkının 25 yıllığına YDA İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye devredilmesi işlemine izin verilmesinde sakınca bulunmadığına karar verdi. (09.04.2014; 14-14/255-110)
- Kurul, Milas-Bodrum Havalimanı İç Hatlar Terminali ve Müteimmimleri ile Dış Hatlar Terminali ve Müteimmimlerinin işletme hakkının 20 yıllığına TAV Havalimanları Holding A.Ş.'ye devredilmesi işlemine izin verilmesinde sakınca bulunmadığına karar verdi. (09.04.2014; 14-14/256-111)
- Kurul, Altınbaş Petrol ve Ticaret A.Ş. ile Yunak Otomotiv İnşaat ve Sanayi Ticaret Ltd. Şti. arasındaki dikey ilişkinin 20.09.2015 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına karar verdi. (16.04.2014; 14-15/271-115)
- Kurul, Chiesi İlaç Ticaret A.Ş. ile Özsel Ecza Depoları Tic. ve Paz. A.Ş. arasında "Curosurf" ve "Aggrastat" markalı ürünlere ilişkin imzalanan 01.06.2013 tarihli "Satım Sözleşmesi"ne Peyona isimli ürünün dâhil edilmesi koşuluyla bireysel muafiyet tanıdı. (30.04.2014; 14-16/292-124)
- Brisa Bridgestone Sabancı Lastik Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve OtoPratik/ProPratik noktaları arasında imzalanacak Franchise Sözleşmelerinin rekabet etmeme yükümlülükleri dışında 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına; bahse konu yükümlülüklere ise bireysel muafiyet tanınmasına karar verildi. Ayrıca Karat Güç Sistemleri San. ve Tic. A.Ş. ile imzalanan sözleşmelere beş yıl süreyle bireysel muafiyet tanıdı. (30.04.2014; 14-16/295-126)
- Türkiye Garanti Bankası A.Ş. ile Tekstil Bankası A.Ş. arasında akdedilen "Bonus Kredi Kartı Program Paylaşımı Sözleşmesi"ne bireysel muafiyet tanıdı. (30.04.2014; 14-16/296-127)
- Kurul, Ascendum Makine Tic. A.Ş. ile bayileri arasında uygulanacak sözleşmenin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına karar verdi. (20.05.2014; 14-18/335-145)

- Kurul, Çaykur ürünlerinin satış ve dağıtım organizasyonunun koordinasyonuna yönelik olarak Çaytaş Gıda Pazarlama ve Reklam Hizmetleri San. ve Tic. A.Ş. tarafından oluşturulan sisteme bireysel muafiyet tanındı. (20.05.2014)
- Kurul, Anadolu Isuzu Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile bayi-leri arasında uygulanacak “Yetkili Araç Satış Bayiliği Sözleşmesi”nin, 4. ve 21. maddelerinde yer verilen düzenlemeler hariç olmak üzere, 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına, bahse konu maddelerin tadil edilmesi halinde anılan Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanacağına karar verdi ve sözleşmenin eki mahiyetindeki Yeni Bayi Prim Sistemi’ne, bireysel muafiyet tanıdı. (20.05.2014; 14-18/342-149)
- Kurul, TİAK Televizyon İzleme Araştırmaları Anonim Şirketi ile TNS Piyasa Araştırma Danışmanlık ve Ticaret A.Ş. arasında akdedilmiş olan Televizyon İzleyici Ölçümü Hizmet Sözleşmesi’nde bazı değişiklikler yapılmasını öngören Televizyon İzleyici Ölçümü Hizmet Sözleşmesi Tadil Metni’ne bireysel muafiyet tanıdı. (29.05.2014; 14-19/362-158)
- Kurul, Boehringer Ingelheim İlaç Ticaret A.Ş. ile Ankara Beşer Ecz Deposu İlaç ve Pazarlama A.Ş. arasında imzalanan çerçeve ve münhasır depo sözleşmesine bireysel muafiyet tanıdı. (29.05.2014; 14-19/366-161)
- Kurul, Çatalağzı Termik Santrali’nin varlık satışı yöntemi ile özelleştirilmesi kapsamında, çeşitli varlıkların teklif sahipleri Demir Madencilik Petrol Ürünleri Enerji İnşaat Liman Gemi, Yat Yapım Turizm Nakliyat Sanayi ve Ticaret A.Ş., Elsan Elektrik Gereçleri A.Ş. ve Alsim Alarko Sanayi Tesisleri ve Ticaret A.Ş. herhangi biri tarafından devralınmasına izin verilmesinde sakınca bulunmadığına karar verdi. (05.06.2014; 14-20/383-167)
- Kurul, Fenerbahçe-Kalamış Yat Limanı’nın özelleştirilmesi işlemi kapsamında, bahse konu Yat Limanının TEK-ART Kalamış ve Fenerbahçe Marmara Turizm Tesisleri A.Ş., Akdeniz İnşaat ve Eğitim Hizmetleri A.Ş., Yılport Holding A.Ş. Ortak Gi-

rişim Grubu ve SAFİ Gayrimenkul ve Yatırımları San. Tic. A.ř'den herhangi biri tarafından devralınmasının izne tabi olmadığına karar verdi. (05.06.2014; 14-20/386-170)

- Kurul, OMV Petrol Ofisi A.ř.'nin toplam %90 hissesine sahip olduğu Marmara Depoculuk Hizmetleri A.ř. hisselerinin %45'inin Shell & Turcas Petrol A.ř. tarafından devralınması işlemine bireysel muafiyet tanıdı. (05.06.2014; 14-20/382-166)
- Kurul, Verney Carron SA'nın, Armsan Silah Sanayi ve Ticaret A.ř.'yi av tüfeği ve toplumsal olaylarda kullanılan ölümcül olmayan tüfek niteliğindeki ürünler için Türkiye bölgesinde münhasır distribütörü/temsilcisi olarak atmasına bireysel muafiyet tanıdı. (05.06.2014; 14-20/388-172)
- Kurul, Kemerköy ve Yeniköy Termik Santralleri ile Kemerköy Liman Sahası'nın özelleştirilmesi kapsamında, çeşitli varlıkların teklif sahiplerinden IC İştaş Enerji Üretim ve Tic. A.ř. veya Çelikler Taah. İnş. ve San. A.ř. – Kalyon İnş. San. ve Tic. A.ř. Ortak Girişim Grubu tarafından devralınmasına izin verilmesinde sakınca bulunmadığına karar verdi. (12.06.2014; 14-21/411-179)
- Kurul, Esendal ve Işıklar Hidroelektrik Santrallerinin, İşletme Hakkının Verilmesi yöntemiyle özelleştirilmesi kapsamında, teklif sahiplerinden Metek Hidro Enerji Sanayi ve Ticaret A.ř., Demars İnşaat Turizm Ticaret Ltd. şti.Ltd. şti. veya Timerk Enerji İletim Üretim Dağıtım Elektrik Makine ve Tesisat Malzemeleri Ticaret ve Pazarlama Ltd. ştd. tarafından devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (25.06.2014; 14-22/423-187)
- Kurul, Kayaköy Hidroelektrik Santralinin, İşletme Hakkının Verilmesi yöntemiyle özelleştirilmesi kapsamında, teklif sahiplerinden Veysi Madencilik İnşaat Nakliyat Petrol Temizlik Sanayi ve Ticaret Ltd. şti. veya Abdülmecit Modoğlu İnşaat Sanayi ve Petrol Ürünleri Ltd. şti. tarafından devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (25.06.2014; 14-22/424-188)
- Kurul, Dere ve İvriz Hidroelektrik Santrallerinin, İşletme Hakkının Verilmesi yöntemiyle özelleştirilmesi kapsamında teklif sahipleri olan Ülke Yatırım Araştırma Geliştirme Madencilik

İnş. ve Elk. Üretim A.Ş. veya Erova Tarım Hayvancılık Enerji San. ve Tic. A.Ş. tarafından devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (25.06.2014; 14-22/425-189)

- Kurul, Doğan Dağıtım Satış Pazarlama Matbaacılık Ödeme Aracılık ve Tahsilat Sistemleri A.Ş. ile dergi yayıncısı teşebbüsler arasında imzalanması planlanan Dergi Dağıtım Sözleşmesi'ne menfi tespit belgesi verdi. (02.07.2014; 14-23/463-204)
- Kurul, Doğan Dağıtım Satış Pazarlama Matbaacılık Ödeme Aracılık ve Tahsilat Sistemleri A.Ş. ile gazete yayıncısı teşebbüsler arasında imzalanması planlanan Gazete Dağıtım Sözleşmesi'ne menfi tespit belgesi verdi. (02.07.2014; 14-23/464-205)
- Kurul, Yatağan Termik Santrali ve bu santrale bağlı taşınır ve taşınmazlar ile ilgili maden sahalarının özelleştirilmesi kapsamında, bahse konu varlıkların, teklif sahiplerinden; Konya Şeker Sanayi ve Ticaret A.Ş., Elsan Elektrik Gereçleri A.Ş. veya Alsim Alarko Sanayi Tesisleri ve Ticaret A.Ş. tarafından devralınmasına izin verilmesinde sakınca bulunmadığına karar verdi. (02.07.2014; 14-23/479-210)
- Kurul, Denizbank A.Ş., Finansbank A.Ş., Türk Ekonomi Bankası A.Ş., Finans Yatırım Menkul Değerler A.Ş. ve TEB Holding A.Ş. ortaklığında kurulan Bantaş Nakit ve Kıymetli Mal Taşıma ve Güvenlik Hizmetleri A.Ş. esas sözleşmesine menfi tespit belgesi verdi. (16.07.2014; 14-24/489-219)
- Kurul, Türkiye Garanti Bankası A.Ş. ile ING Bank A.Ş. arasında akdedilen Bonus Kredi Kartı Program Paylaşımı Sözleşmesi'ne muafiyet tanındı. (07.08.2014; 14-26/524-232)
- Kurul, PLT İnşaat Gayrimenkul Yatırım Turizm Ticaret A.Ş. tarafından yönetim ve denetimi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunda bulunan Eston İnşaat Yatırım A.Ş.'nin tüm hisselerinin ve kontrolünün devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (07.08.2014; 14-26/549-237)
- Kurul, Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü uhdesinde bulunan şans oyunlarının on yıl süre ile lisans verilmesi suretiyle bir bütün olarak özelleştirilmesi kapsamında, bahse konu lisans haklarının devri işlemine izin verilmesinde sakınca bulunmadığına karar verdi. (07.08.2014; 14-26/548-236)

- Kurul, Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğüne ait Derince Limanı'nın; işletme hakkının verilmesi yöntemiyle özelleştirilmesi kapsamında, Safi Katı Yakıt Sanayi ve Ticaret A.Ş., Kumport Liman Hizmetleri ve Lojistik Sanayi ve Ticaret A.Ş. veya Yılport Holding A.Ş. tarafından devralınmasına izin verilmesinde sakınca bulunmadığına karar verdi. (07.08.2014; 14-26/527-233)
- Kurul, TTNET A.Ş. ile FON Wireless Limited arasında imzalanan Ortak Hizmet Sözleşmesi'ne koşullu bireysel muafiyet tanıdı. (13.08.2014; 14-28/558-241)
- Kurul, Resvel Enerji Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin tüm hisselerinin Sancak Enerji Hizmetleri A.Ş. tarafından devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (13.08.2014)
- Kurul, Doğan Dağıtım Satış Pazarlama Matbaacılık Ödeme Aracılık ve Tahsilat Sistemleri A.Ş. ile başbayileri arasında imzalanması planlanan "Bayilik Sözleşmesi"ne 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyeti, bununla birlikte koşullu bireysel muafiyet tanıdı. (20.08.2014; 14-29/612-265)
- Kurul, Amgen İlaç Ticaret Limited Şirketi ile İmtaş Ecza Deposu ve Gereçleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti., Aksel Ecza Deposu Ticaret A.Ş. ve Sistem Araç ve Gereçleri Ecza Deposu Ticaret Paz. Ltd. Şti. arasında yapılacak İhale Satış Sözleşmesi'ne bireysel muafiyet tanıdı. (20.08.2014; 14-29/591-257)
- Kurul, Türk Hava Yolları A.O., VK Holding A.Ş. ve Maslak Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş. arasında, Vergi İade Aracılık A.Ş. unvanlı ortak girişim kurulması işlemine izin verdi. (20.08.2014)
- Kurul, Güneşevi Enerji Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'nin tüm hisselerinin Sancak Enerji Hizmetleri A.Ş. tarafından devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (20.08.2014; 14-29/598-BD)
- Kurul, Can Aslan Petrolcülük Sanayi A.Ş. ile Emir Madencilik Akaryakıt Petrol Ürn. San. ve Tic. Ltd. Şti. ve Aktoprak Petrol Taşıma Gıda İnş. Turz. Teks. San. ve Tic. Ltd. Şti. arasında kurulan dikey anlaşmalara on yıla kadar bireysel muafiyet tanıdı. (03.09.2014; 14-30/621-273)

- Kurul, Mitsubishi Heavy Industries, Ltd. ve Siemens AG'nin metal üretim tesisi kurulumu faaliyetlerinin birleştirilmesi yoluyla ortak girişim şirketi kurulması işlemine izin verdi. (03.09.2014; 14-30/619-271)
- Kurul, AbbVie Tıbbi İlaçlar Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. ile Polimed İlaç ve Tıbbi Cihazlar San. ve Tic. Ltd. Şti. arasında akdedilen sözleşmenin grup muafiyetinden yararlandığına karar verdi. AbbVie Tıbbi İlaçlar Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti., ile Erdem Ecza Deposu Tic. A.Ş., Deniz Ecza Deposu Tic. A.Ş. ve Mertsel Ecza Depoları San. ve Tic. A.Ş. arasında ayrı ayrı akdedilen ve farklı koşullar içeren İhaleler İle İlgili Tek Satıcılık Çerçeve Sözleşmesi'ne ise bireysel muafiyet tanıdı. (08.09.2014; 14-30/629-278)
- Kurul, EİP Eczacıbaşı İlaç Pazarlama A.Ş. ile Gül Ecza Deposu San. ve Tic. A.Ş. arasında imzalanan Münhasır İhale Deposu Sözleşmesi ile Münhasır İhale Deposu Sözleşmesi - Ek Protokol'e bireysel muafiyet tanıdı. (12.09.2014; 14-32/647-284)
- Kurul, Termopet Akaryakıt Nakliyat ve Ticaret Ltd. Şti'nin dikey anlaşma ve çeşitli uygulamalar yoluyla 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal etmediğine karar verildi. (16.09.2014; 14-33/665-291)
- Kurul, Bayer Türk Kimya Sanayi Ltd. Şti. ile Medifar Ecza Deposu İlaç San. ve Tic. A.Ş. arasında imzalanan ihale satış sözleşmesine bireysel muafiyet tanıdı. (24.09.2014; 14-37/714-319)
- Kurul, Akbank T.A.Ş. ile Avivasa Emeklilik ve Hayat A.Ş. arasında akdedilen Acentelik Sözleşmesi'ne koşullu bireysel muafiyet tanıdı. (01.10.2014; 14-37/714-319)
- Kurul, Finansal Kiralama Faktoring ve Finansman Şirketleri Birliği tarafından paylaşılması planlanan bilgilerden BDDK tarafından 3'er aylık dilimlerle konsolide bir şekilde yayımlanan ve Finansal Kiralama Faktoring ve Finansman Şirketleri Birliği tarafından da hem kamuya hem de üyelere aynı şekilde konsolide olarak açıklanacak olan verilerin paylaşılması işlemine menfi tespit belgesi verdi, üyelere firma bazında açıklanacak

verilerin paylaşılması işlemine ise 3 yıl süreyle bireysel muafiyet tanıdı. (01.10.2014; 14-37/715-320)

- Kurul, Türkiye Bankalar Birliği nezdinde kurulan Risk Merkezi tarafından ilgili mevzuat kapsamında finansal kuruluşların müşterilerine ait risk bilgilerinin toplanması ve söz konusu bilgilerin yine finansal kuruluşlar ve çeşitli üçüncü taraflarla rapor halinde paylaşılması işlemine menfi tespit belgesi verdi. (16.10.2014; 14-40/741-332)
- Kurul, Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. ile akaryakıt dağıtım kuruluşları arasında 2014 yılında tip sözleşme olarak uygulamaya başlanan satış uygulamalarına menfi tespit belgesi verdi. (22.10.2014; 14-42/760-336)
- Kurul, Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.’nin toplu mesajlaşma iş ortaklarından 3G Tasarım Bilişim Teknolojileri Danışmanlık Elektronik İletişim Hiz. İth. İhr. Ltd. Şti., Balaban Yazılım ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti., Mobilpark Telek. Bil. Yaz. Hiz. Tic. A.Ş., Codec İletişim ve Danışmanlık Hizmetleri Ltd. Şti., Dataport Bilgi İşlem Çözümleri Ltd. Şti., Hermes İnternet İletişim, Reklam ve Danışmanlık Hizmetleri, Sürat Bilişim Teknolojileri San. Tic. A.Ş., Teknomart Teknoloji Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti., ile imzalanacak “Ek Sözleşme”ye bireysel muafiyet tanıdı; bununla birlikte Figen Yazılım Evi Tic. Ltd. Şti., Mobildev İletişim Hizmetleri San. ve Tic. A.Ş., ODC İş Çözümleri Danışmanlık Tic. Ltd. Şti. veya Turatel Mobil Medya İletişim ve Bilişim Sistemleri Elektronik San. Tic. Ltd. Şti.’nden herhangi biri ile imzalanacak “Ek Sözleşme”ye bireysel muafiyet tanımadı. (22.10.2014; 14-42/767-342)
- Kurul, Mustafa Nevzat İlaç Sanayii A.Ş. ile Gül Ecza Deposu Sanayi ve Ticaret A.Ş. arasında akdedilen İhale Satış Sözleşmesi’ne bireysel muafiyet tanıdı. (04.11.2014; 14-43/797-358)
- Kurul, Borusan Otomotiv İthalat ve Dağıtım A.Ş. ve Borusan Otomotiv Pazarlama ve Ticaret A.Ş. tarafından Land Rover, MINI ve BMW markalarına ait perakende satış raporlarının, yetkili servislerle aylık olarak paylaşılmakta olan Müşteri Memnuniyeti Raporu’nun, yetkili servislerle paylaşılması planlanan Parça Satın Alım Miktarı ve Pazar Payı Raporu ile

Parça Satış Miktarı ve Pazar Payı Raporu'nun paylaşılmasına menfi tespit belgesi verdi. Kurul, yetkili servislerle paylaşılması planlanan "üretilen işçilik miktarı, servis çıkış sayısı, atölye boş zaman ve atölye verimliliği verilerinin ise bu verilerin yıllık olarak paylaşılması koşuluyla bireysel muafiyet tanıdı. (12.11.2014; 14-45/814-367)

- Kurul, Abdi İbrahim İlaç Pazarlama A.Ş. ile Çam Ecza Deposu A.Ş. arasında imzalanan Münhasır İhale Deposu Sözleşmesi'ne bireysel muafiyet tanıdı. (12.11.2014;14-45/809-364)
- Kurul, URYAD Radyo Dinleme Hizmetleri Organizasyon Tanıtım ve Yayıncılık A.Ş.'nin dinleyici oranları ölçüm hizmetlerinin temini ve bu hizmetlerin Abone Sözleşmesi kapsamında abonelere iletilmesine ilişkin faaliyetlerine menfi tespit belgesi verdi. (26.11.2014; 14-46/833-373)
- Kurul, CMA CGM S.A. ve Botros & Levante Taşımacılık ve Tic. Ltd. Şti. tarafından, ortak girişim kurulması işlemine bireysel muafiyet tanıdı. (26.11.2014; 14-46/848-387)
- Kurul, İnka Yapı Bağlantı Elemanları San.ve Tic. A.Ş., Hacı Ayvaz Endüstriyel Mamuller San. ve Tic. A.Ş. ve Darhan İç ve Dış Tic. Ltd. Şti. arasında akdedilen "İşbirliği Protokolü"ne menfi tespit belgesi verdi. (11.12.2014; 14-50/880-400)
- Kurul, Traçim Çimento San. ve Tic. A.Ş. ile Ertan Çimento San. ve Tic. Ltd. Şti. ve Traçim Çimento San. ve Tic. A.Ş ile Ulucanlar İnşaat Malzemeleri Tic. ve San. Ltd. Şti. arasında akdedilen münhasır dağıtım anlaşmalarınının 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına karar verdi. (11.12.2014; 14-50/881-401)
- Kurul, Zurich Sigorta A.Ş. ile ING Bank A.Ş. arasında 30.09.2014 tarihinde akdedilen Hayat Dışı Sigortalar İçin Münhasır Acentelik Sözleşmesi'ne bireysel muafiyet tanıdı. (11.12.2014; 14-50/892-408)

Birleşme ve Devralmalar'da Önemli Mevzuat ve Kararlar

- Rekabet Kurulu (“Kurul”), Infinity Invest Holding A.Ş. tarafından, Ozan Enerji LPG Akaryakıt Dağıtım ve Nakliye Ticaret A.Ş.’nin tüm hisselerinin Ümit Ozan’dan devralınması işlemine izin verdi. (26.01.2013; 13-72/993-424)
- Kurul, Rockwood Specialities Group Inc.’e ait çeşitli iş kollarında faaliyet gösteren 16 iştirakin Huntsman International LLC tarafından devralınması işlemine izin verdi. (26.01.2013; 13-72/994-425)
- Kurul, Mitsubishi Heavy Industries ve Vestas Wind Systems A/S arasında denize yönelik (offshore) rüzgâr türbin jeneratörlerinin satışı, tedariki, üretimi, montajı, komisyonculuğu, operasyonu, araştırma/geliştirmesi ve bakımı/servisi faaliyetlerinde bulunmak üzere ortak girişim şirketi kurulması işlemine izin verdi. (26.01.2013; 13-72/995-426)
- Kurul, KHD Humboldt Wedag International AG’nin tam kontrolünün Avic International Engineering Holdings Pte. Ltd. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (26.01.2013; 13-72/999-430)
- Kurul, İkisü Enerji Üretim ve Ticaret A.Ş. hisselerinin tamamının IC İçtaş Enerji Üretim ve Ticaret A.Ş. tarafından devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (26.01.2013; 13-72/1000-BD)
- Kurul, Doğu Turizm Sağlık Yatırımları ve İşletmeciliği Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından, %50 oranında hissesinin devralınması suretiyle Ege Turizm ve Gayrimenkul Yatırımları A.Ş.’nin ortak girişime dönüştürülmesi işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (26.01.2013; 13-72/1002-BD)
- Kurul, M Steel Indústria e Comércio de Produtos Siderúrgicos Ltda.’nın Mitsui & Co., Ltd. ve ArcelorMittal Gonvarri Brasil Produtos Siderurgicos, S.A. ortak girişimine dönüştürülmesi işlemine izin verdi. (26.01.2013; 14-01/3-2)
- Kurul, Clariant International AG deri iş kolunun Stahl Lux 2 SA tarafından devralınması ve devir sonrası Stahl Lux 2 SA tarafın-

dan çıkarılacak yeni hisselerin Clariant International AG tarafından devralınması işlemine izin verdi. (09.01.2014; 14-01/8-7)

- Kurul, Societe Generale (S.A.) (Paris) Merkezi Fransa İstanbul Türkiye Merkez Şubesi'nin "KrediVer" markası adı altında yürüttüğü tüketici kredisi faaliyetlerinin Fibabanka A.Ş. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (16.01.2014; 14-02/39-17)
- Kurul, Çimko Çimento ve Beton San. Tic. A.Ş.'nin %30 oranında hissesinin Sanko Holding A.Ş. tarafından Barbetti Cement Çimento San. ve Tic. Ltd. Şti.'nden devralınması işlemine izin verdi. (16.01.2014; 14-02/48-22)
- Kurul, Arıtış Basınçlı Kaplar Sanayi A.Ş.'nin. %75 oranında hissesinin Worthington Industries International S.a.r.l. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (16.01.2014; 14-02/49-23)
- Kurul, Çukurova Grubuna ait T Medya Yatırım ve Sanayi A.Ş., Atlas Yayıncılık ve Ticaret A.Ş., Alem Radyo ve Televizyon Yayıncılık Ticaret A.Ş., Bilişim Radyo Televizyon Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş., Sakarya Kent Radyo ve Televizyon Sanayi ve Ticaret A.Ş., T Medya Magazin Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş., T Medya Televizyon Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş., Karova Medya Sanayi ve Ticaret A.Ş., T Medya Pazarlama ve Dış Ticaret A.Ş., T Medya Baskı Teknolojileri A.Ş., Ad Grup Basın Servisleri ve Ticaret A.Ş.'nin tüm hisselerinin Es Mali Yatırım ve Danışmanlık A.Ş. tarafından devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (16.01.2014; 14-02/50-BD)
- Kurul, Akkök Sanayi Yatırım ve Geliştirme A.Ş. tarafından %55 oranında hisselerinin Global Enerji Hizmetler ve İşletmeler A.Ş.'den devralınması suretiyle Galata Enerji Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Geliş Madencilik İnşaat Ticaret A.Ş.'nin ortak girişime dönüştürülmesi işlemine izin verdi. (29.01.2014; 14-05/82-35)
- Kurul, Fagerhult GmbH tarafından Arlight Aydınlatma A.Ş.'nin tüm hisselerinin gerçek kişi hissedarlardan devralınması işlemine izin verdi. (29.01.2014; 14-05/86-38)
- Kurul, ArcelorMittal USA LLC. ile Nippon Steel & Sumitomo Metal Corporation ve grup şirketleri tarafından ThyssenKrupp

AG'nin kontrolünde bulunan ThyssenKrupp Steel USA LLC.'nin devralınarak ortak girişime dönüştürülmesi işlemine izin verdi. (29.01.2014; 14-05/89-39)

- Kurul, Esas Holding A.Ş. tarafından Ayakkabı Dünyası Mağazacılık ve İnşaat A.Ş. ile Akbacakoğlu Kundura Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin her birinin en az %60 en fazla %65 oranında hissesinin devralınması işlemine izin verdi. (29.01.2014; 14-05/99-40)
- Kurul, Adnan Polat Enerji Yatırımı A.Ş.'nin tüm hisselerinin Public Sector Pension Investment Board tarafından, dolaylı iştiraki PSPEUR S.a.r.l. aracılığı ile devralınması ve böylece Polat Enerji Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Public Sector Pension Investment Board, Electricite de France S.A. ve Polat Ailesinin ortak kontrolüne geçmesi işlemine izin verdi. (29.01.2014; 14-05/100-41)
- Kurul, Doğu Holding A.Ş. ile BLG Gayrimenkul Yatırımları ve Ticaret A.Ş. arasında Salıpazarı Liman Sahasını işletmek amacıyla ortak girişim şirketi kurulması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (29.01.2014)
- Kurul, Venetos Holding AG'nin Schmolz+Bickenbach AG'yi devralması işlemine izin verdi. (12.02.2014; 14-06/105-44)
- Kurul, Edison Mission Energy'nin iştiraki Mission Energy Holdings International Inc.'in tüm hisselerinin NRG Energy Holdings Inc. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (12.02.2014; 14-06/108-47)
- Kurul, Anadolu Enerji Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile Taleşun Solar Germany tarafından ortak girişim şirketi kurulması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (12.02.2014; 14-06/117-BD)
- Kurul, Orhan Holding A.Ş. tarafından Sıla Teknik Oto Yan San. ve Tic. A.Ş. ile STG Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin, %51 oranında hissesinin, Sıla Holding Industriale S.p.a'dan devralınması işlemine izin verdi. (19.02.2014; 14-07/133-60)
- Kurul, Omur Denizcilik A.Ş., Ziraat Sigorta A.Ş., Güneş Sigorta A.Ş., Halk Sigorta A.Ş., Metropole Denizcilik ve Tic. Ltd.

Şti. ve Vitsan Denizcilik A.Ş. tarafından ortak girişim şirketi kurulması işlemine izin verdi. (19.02.2014; 14-07/134-61)

- Kurul, Bimeks Bilgi İşlem ve Dış Ticaret A.Ş. tarafından Kesa Turkey Limited'in "Darty" markası altında faaliyet gösteren 28 mağazasındaki tüm stok ve duran varlıkların, çalışanların ve bu mağazalara ilişkin kira sözleşmelerinin devralınması işlemine izin verdi. (19.02.2014; 14-07/137-63)
- Kurul, OMK Oluklu Mukavva ve Kutu Ambalaj San. A.Ş.'nin tüm hisselerinin Industrias Celulosa Aragonesa CIF tarafından devralınması işlemine izin verdi. (26.02.2014; 14-08/152-65)
- Kurul, Kem One SAS'ın tüm hisselerinin K1 Group SAS ortak girişimi tarafından devralınması işlemine izin verdi. (05.03.2014; 14-09/172-68)
- Kurul, Ravago SA tarafından Landmark Chemicals International SA ve Multitube BV'nin iştirakleriyle birlikte devralınması işlemine izin verdi. (05.03.2014; 14-09/173-73)
- Kurul, IMG Worldwide Holdings, Inc.'nin, WME Entertainment Parent, LLC tarafından devralınması ve dolaylı olarak IMG Doğu Spor Moda ve Medya Hizmetleri ve Tic. A.Ş. üzerinde Doğu Holding A.Ş. ile birlikte ortak kontrol tesis edilmesi işlemine izin verdi. (05.03.2014; 14-09/184-78)
- Kurul, Indorama Netherlands B.V. tarafından Artenius Turpkpet Kimyevi Maddeler Sanayi A.Ş.'nin tüm hisselerinin La Seda De Barcelona S.A.'dan devralınması işlemine izin verdi. (12.03.2014; 14-10/188-79)
- Kurul, Deltom Jeotermal Analiz Enerji Üretim İnş. San. ve Tic. A.Ş.'nin, Delta Yatırım Holding A.Ş. elinde bulunan %30 hissesinin Alstom Power ve Ulaşım A.Ş. ile Alstom Renewable Holding B.V. tarafından devralınması suretiyle ortak girişimine dönüştürülmesi işlemine izin verdi. (12.03.2014; 14-10/189-80)
- Kurul, Diana Otel Yatırımları ve İşletmeciliği A.Ş. tarafından Datmar Turzim A.Ş.'nin tüm hisselerinin Doğu Holding A.Ş.'den devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (12.03.2014; 14-10/192-BD)

- Kurul, Mitsubishi Electric Turkey Elektrik Ürünleri A.Ş. tarafından Klimaplus Enerji ve Klima Teknolojileri Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Atko Klima A.Ş. ve gerçek kişilere ait tüm hisselerinin doğrudan ve dolaylı olarak devralınması işlemine izin verdi. (20.03.2014; 14-11/198-82)
- Kurul, Procter & Gamble Hedef İş Kolu'nun, Procter & Gamble Company ve Tenimenti Angelini S.p.A.'nın ortak girişimi olan Fater S.p.A. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (20.03.2014; 14-11/199-83)
- Kurul, Medically Biomedikal Mühendislik Sağlık Hizmetleri Ticaret A.Ş. tarafından yürütülen Medtronic Inc.'e ait ürünlerin Türkiye dağıtım faaliyetinin Biostar Biomedikal Mühendislik A.Ş.'ye aktarılmasını takiben bu şirketin çoğunluk hisselerinin Medtronic Inc. tarafından doğrudan veya dolaylı olarak devralınması işlemine izin verdi. (20.03.2014; 14-11/200-84)
- Kurul, Martur Sünger ve Koltuk Tesisleri Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin HVB Capital Partners AG ve Üstünberk Holding A.Ş. ortak kontrolünden Üstünberk Holding A.Ş.'nin tam kontrolüne geçmesi işlemine izin verdi. (20.03.2014; 14-11/201-85)
- Kurul, Multi Retail Turkey Coöperatieve U.A.'nın, Coöperatieve CPPIB U.A. ve Blackstone Group L.P.'nin ortak kontrolünden Blackstone Group L.P.'nin tam kontrolüne geçmesi işlemine izin verdi. (20.03.2014; 14-11/208-92)
- Kurul, Ofisteknik Dokümantasyon Hizmetleri ve Büro Makineleri Ltd. Şti. ve Ofisteknik Büro Makineleri ve Teknik Servis Hizmetleri A.Ş.'ne ait birtakım varlıkların, sözleşmelerin ve işletmelerin Ricoh Turkey Baskı Çözümleri Ltd. Şti. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (20.03.2014; 14-11/218-94)
- Kurul, Gama Holding A.Ş. tarafından Gama Enerji A.Ş. ve Gama Enerji İş Geliştirme A.Ş.'nin %50 oranında hissesinin EFS-L Inc.'den devralınması suretiyle ortak kontrolden tam kontrole geçilmesi işlemine izin verdi. (26.03.2014; 14-12/219-95)
- Kurul, Ertan Acar, İsmet Or, Ahmet Özaktaç, Veysel Taşkın ve Ergün Bodur tarafından UCZ Mağazacılık Tic. A.Ş.'nin %60 oranında hissesinin Park Holding A.Ş.'den devralınması işlemine izin verdi. (26.03.2014; 14-12/221-97)

- Kurul, Temsa Global Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin kontrolünde bulunan Temsa İş Makinaları İmalat Pazarlama ve Satış A.Ş.'nin ortak kontrolünün Marubeni Corporation tarafından devralınması işlemine izin verdi. (03.04.2014; 14-13/237-103)
- Kurul, Metronet İletişim Teknoloji A.Ş.'nin tüm hisselerinin Superonline İletişim Hizmetleri A.Ş. tarafından Es Mali Yatırım ve Danışmanlık A.Ş.'den devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (03.04.2014; 14-13/248-BD)
- Kurul, Ideal Standard Sanitaryware Holding Ltd. ve Ece Banyo Gereçleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından ortak girişim şirketi kurulması işlemine izin verdi. (03.04.2014; 14-13/236-102)
- Kurul, Nisshin Foods Inc., Nisshin Seifun Group Inc., Nuh'un Ankara Makarnası San. ve Tic. A.Ş. ve Marubeni Corporation arasında ortak girişim şirketi kurulması işlemine izin verdi. (09.04.2014; 14-14/251-109)
- Kurul, Netlog Lojistik Hizmetleri A.Ş. ve Halifax N.V.'nin tarafından TNT Fashion Group B.V.'nin devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (09.04.2014; 14-14/257-BD)
- Kurul, Du Pont de Nemours and Company'e ait Cam Laminasyon Çözümleri ve Vinyil İşletmesi'nin Kuraray Co. Ltd. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (16.04.2014; 14-15/269-113)
- Kurul, Open Joint Stock Company Segezha Pulpand Paper Mill'in tüm hisselerinin Limited Liability Company Lesinvest tarafından devralınması işlemine izin verdi. (16.04.2014; 14-15/273-116)
- Kurul, Yıldız Holding A.Ş. ve Hero Nederland B.V. ortak kontrolünde bulunan Hero Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin, %50 oranında hissesinin Hero Beteiligungen AG tarafından devralınması ve bebek bisküvisi işlerini oluşturan fikri mülkiyet lisansları ile sözleşmelerinin feshedilmesi işlemine izin verdi. (16.04.2014; 14-15/288-121)
- Kurul, Haulotte Group SA tarafından %50 oranında hissesinin devralınması suretiyle Acarlar Dış Ticaret ve Makine Sanayi

- A.Ş.'nin ortak girişime dönüştürülmesi işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (16.04.2014; 14-15/267-BD)
- Kurul, Argos Turizm Yatırım ve Ticaret A.Ş.'nin %70 oranında hissesinin Doğu Otel Yatırımları ve Turizm A.Ş. tarafından devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (16.04.2014; 14-15/289-BD)
  - Kurul, Artı Döviz Ticaret A.Ş.'nin tam kontrolünün Travelex Group Investments Limited tarafından devralınması işlemine izin verdi. (30.04.2014; 14-16/293-125)
  - Kurul, Nezih Kitap Kırtasiye Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin %99,99 oranında hissesinin Muharrem Ender Karvar tarafından devralınması işlemine izin verdi. (30.04.2014; 14-16/298-128)
  - Kurul, Vipindirim Elektronik Hizmetler ve Ticaret A.Ş.'nin %28,8 oranında hissenin MIH Allegro B.V. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (30.04.2014; 4-16/299-129)
  - Kurul, International Business Machines Corporation'a ait x86 Sunucu İşbirimi ve ilgili ağ varlıklarının Lenovo Group Limited tarafından devralınması işlemine izin verdi. (30.04.2014; 14-16/300-130)
  - Kurul, Frank Mohn AS'nin tam kontrolünün Alfa Laval Nordic AS tarafından devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (30.04.2014; 14-16/305-BD)
  - Kurul, OMV Petrol Ofisi A.Ş.'nin maliki, intifa hakkı sahibi ya da kiracısı olduğu akaryakıt istasyonlarında kurulu ve bayisi ya da üçüncü kişiler tarafından işletilen akaryakıt istasyonu marketlerinin işletme hakkının Migros Ticaret A.Ş.'ye devredilmesi işlemine izin verdi. (08.05.2014; 14-17/321-139)
  - Kurul, BMC Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin çeşitli varlıklarından oluşturulan BMC Ticari ve İktisadi Bütünlüğünün Es Mali Yatırım ve Danışmanlık A.Ş.'ye devredilmesi işlemine izin verilmesinde sakınca bulunmadığına karar verdi. (20.05.2014; 14-18/340-150)
  - Kurul, AMEC plc tarafından, halka açık teklif yoluyla Foster Wheeler AG'nin tam kontrolünün dolaylı olarak devralınması

işlemine izin verdi. (20.05.2014; 14-18/333-143)

- Kurul, Flint Group GmbH'in, Broad Street Principal Investments Holding LP ve KFG Investment LLC ortak girişimine dönüştürülmesi işlemine izin verdi. (20.05.2014; 14-18/334-144)
- Kurul, Florence Nightingale Hastaneleri Holding A.Ş. kontrolünde bulunan Grup Florence Nightingale Hastaneleri A.Ş.'nin bir kısım hissesinin Fiba Sağlık Yatırımları A.Ş. tarafından devralınması suretiyle ortak girişime dönüştürülmesi işlemine izin verdi. (20.05.2014; 14-18/336-146)
- Kurul, Rautaruukki Oyj hissedarlarının sahip oldukları Rautaruukki Oyj hisselerini SSAB AB hisseleri ile takas etmeleri vasıtasıyla Rautaruukki Oyj ile SSAB AB'nin birleşmesi işlemine izin verdi.
- Kurul, Scholz AG'nin, Toyota Tsusho Corporation tarafından bir kısım hisselerinin devralınması ve Scholz GmbH şeklinde yapılandırılarak ortak girişime dönüştürülmesi işlemine izin verdi.(20.05.2014; 14-18/349-155)
- Kurul, the Carlyle Group L.P.'nin kontrolündeki Metals Cayman HoldCo Limited vasıtası ile Traxys S.a.r.l'nin tüm hisselerine sahip olan T-I Holdings S.a.r.l'nin çoğunluk hisseleri ve dolayısıyla tek kontrolünün devralınması işlemine izin verdi. (29.05.2014; 14-19/363-159)
- Kurul, MOL Turkey Bilgi Sistemleri Yay. San. ve Tic. A.Ş. ile Sihirli Kule Bilgi Sistemleri Ltd.'nin %30 oranındaki hisselerinin MOL Access Portal Sdn Bhd tarafından devralınması işlemine izin verdi. (29.05.2014; 14-19/377-152)
- Kurul, Superlas Süperplastik Kauçuk ve Plastik San. ve Tic. A.Ş. ve Superlas International GmbH'nin sermayelerinin %100' ünü temsil eden hisselerin Trelleborg Holding Austria GmbH tarafından devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (29.05.2014; 14-19/368-BD)
- Kurul, Asya Grubu'nun iştiraklerinden Yeni Mağazacılık A.Ş.'nin %21,84 oranındaki hissesinin aynı gruba mensup

Aydın Perakendecilik Yatırımları A.Ş. tarafından devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (29.05.2014; 14-19/369-BD)

- Kurul, Symrise AG tarafından Kerisper SAS'nin kontrolünün devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (29.05.2014; 14-19/370-BD)
- Kurul, Carlyle Group L.P. ve PAI Partners S.A.S.'ın iştiraklerince yönetilen fonlar tarafından, Schneider Electric SA'nın Custom Sensors and Technologies iş biriminin %70'inin devralınması ve üzerinde ortak kontrol sağlanması işlemine izin verdi. (05.06.2014; 14-20/380-164)
- Kurul, Kraton Performance Polimers Inc. ile LCY Chemical Corp.'un Stiren Blok Kopolimerler işinin birleşmesi ve LCY Chemical Corp.'un Kraton Performance Polimers Inc.'yi devralmak üzere kurulan UK Holdco'da %50 hisse alması işlemine izin verdi. (05.06.2014; 14-20/381-165)
- Kurul, Motorola Solutions Incorporation'a ait Motorola Kurumsal İşletmesi ve ona bağlı olan şirketlerin hisse ve malvarlıklarının (İDEN-integrated digital enhanced network-hariç) Zebra Technologies Corporation tarafından devralınması işlemine izin verdi. (05.06.2014; 14-20/387-171)
- Kurul, NBK Capital Equity Partners Fund II LP tarafından kontrol edilen Dream Investments Sarl'ın, İnci Mobilya Malzemeleri San. ve Tic. A.Ş. ve dolaylı olarak Yatsan Sünger ve Yatak San. ve Tic. A.Ş.'nin kontrolünü devralması işlemine izin verdi. (12.06.2014; 14-21/398-174)
- Kurul, Turyağ Gıda San. ve Tic. A.Ş.'nin belirli iş kolu ve varlıklarının Cargill Tarım ve Gıda San. Tic. A.Ş. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (12.06.2014; 14-21/399-163)
- Kurul, Fyffes plc ve Chiquita Brands International Inc.'in ChiquitaFyffes plc çatısı altında birleşmesi işlemine izin verdi. (12.06.2014; 14-12/412-180)
- Kurul, Stoper Yapı ve Yalıtım Sistemleri A.Ş.'nin %50 oranında hissesinin Ravago Production SA tarafından devralınması işle-

minin izne tabi olmadığına karar verdi. (12.06.2014; 14-21/413-BD)

- Kurul, GEA Group AG'ye ait HX Holding GmbH ve GEA Air Treatment GmbH işletmelerinin tek kontrolünün Triton Group'a ait Triton Fund IV tarafından devralınması işlemine izin verdi. (25.06.2014; 14-22/418-1829)
- Kurul, Vinnolit Holdings GmbH'nin tedavüldeki hisselerinin ve opsiyon haklarının tamamının Westlake Chemical Corporation tarafından devralınması işlemine izin verdi. (25.06.2014; 14-22/419-183)
- Kurul, Mauser Holding GmbH'nin tam kontrolünün CD&R Fund IX tarafından devralınması işlemine izin verdi. (25.06.2014; 14-22/420-184)
- Kurul, Anayurt Kömür Madencilik San. ve Tic. A.Ş.'nin % 33,3 oranında hissesinin Mahmut Can Çalık tarafından ve Başkent Gölbaşı Maden Enerji Kömür Elektrik Üretim ve San. Tic. Ltd. Şti.'nin tüm hisselerinin Anayurt Kömür Madencilik San. ve Tic. A.Ş. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (25.06.2014; 14-22/421-185)
- Kurul, Nidera Capital B.V.'nin kontrolünün Cofco Corporation tarafından devralınması işlemine izin verdi. (25.06.2014; 14-22/429-193)
- Kurul, Reed CEE GmbH tarafından %50 oranında hissesinin devralınması ile Tüyük Endüstri Fuarçılık A.Ş.'nin Tüyük Tüm Fuarçılık Yapım A.Ş. ve Reed CEE GmbH ortak girişimine dönüştürülmesi işlemine izin verdi. (25.06.2014; 14-22/432-195)
- Kurul, Atagür Enerji Üretim İnşaat ve Ticaret A.Ş.'nin %85 oranında hissesinin Rönesans Enerji Üretim ve Ticaret A.Ş. tarafından devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (25.06.2014; 14-22/442-BD)
- Kurul, Aviva Sigorta A.Ş.'nin Aviva International Holdings Limited'e ait %98,66 oranında hissesinin Kibele B.V. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (02.07.2014; 14-23/467-206)

- Kurul, Dufry AG tarafından the Nuance Group AG'nin tüm hisselerinin devralınması işlemine izin verdi. (02.07.2014; 14-23/474-207)
- Kurul, Genyapı Mühendislik Hizmetleri İnşaat Gıda Turizm Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin Antalya ve Muğla illerinde işletmekte olduğu 15 adet supermarketin, Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (02.07.2014; 14-23/475-208)
- Kurul, Günaydın Et Şarküteri Ürünleri Gıda San. ve Tic. A.Ş., Günaydın Et Sanayi ve Ticaret A.Ş., Günaydın İstanbul Merkez Gıda Ticaret A.Ş., Tiendes Turizm İşletmeleri A.Ş., ve Günaydın İdealtepe Gurme Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.'deki gerçek kişi hissedarlara ait %70 oranında hissenin, Nahita Restoran İşletmeciliği ve Yatırım A.Ş. tarafından devralınması ve adı geçen şirketler üzerinde ortak kontrol tesis edilmesi işlemine izin verdi. (02.07.2014; 14-23/476-209)
- Kurul, Golden Agri-Resources Ltd.'nin Sinarmas Oleo Pte. Ltd'.de sahip olduğu %50 oranında hissesinin Cepsa Quimica S.A. tarafından devralınması suretiyle Sinarmas Oleo Pte. Ltd.'in Golden Agri-Resource Ltd. ve Cepsa Quimica S.A.'nın ortak girişimine dönüştürülmesi işlemine izin verdi. (16.07.2014; 14-24/480-211)
- Kurul, STFA Yatırım Holding A.Ş.'ye ait %30 oranında hissenin Energizer Turkey SARL aracılığıyla Partners Group AG Holding tarafından devralınması suretiyle Enerji Yatırım Holding A.Ş.'nin STFA Yatırım Holding A.Ş. ve Partners Group AG Holding ortak girişimine dönüştürülmesi işlemine izin verdi. (16.07.2014; 14-24/481-212)
- Kurul, Mobil Oil Türk A.Ş.'nin Türkiye Havalimanlarında Depolama ve Uçaklara Yakıt İkmali için Havacılık Operasyon Sözleşmesi'ne konu varlıklardaki %25 mülkiyet hakkının THY OPET Havacılık Yakıtları A.Ş. tarafından devralınması işlemine, sunulan taahhütler çerçevesinde izin verdi. (16.07.2014; 14-24/482-213)

- Kurul, Hacı Duran Beğendik'in, hisselerinin tamamına Metro AG tarafından sahip olunan Real Hipermarketler Zinciri A.Ş.'yi devralması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (16.07.2014; 14-24/484-241)
- Kurul, Megadyne S.p.A.'nın tam kontrolünün özel bir yatırım fonu olan Astorg Partners SAS tarafından yönetilen FCPR Astorg V tarafından devralınması işlemine izin verdi. (16.07.2014; 14-24/485-215)
- Kurul, Yusen Logistics Turkey Lojistik Hizmetleri Ltd. Şti. aracılığıyla Yusen Logistics Co. Ltd. tarafından mevcut hisselerinin bir kısmının İnci Holding A.Ş.'den devralınması ve sermaye artırımına iştirak edilmesi yoluyla, İnci Lojistik Dağıtım Depolama Gemicilik Uluslararası Taşımacılık ve Ticaret A.Ş.'nin adı geçen şirketlerin ortak girişimine dönüştürülmesi işlemine izin verdi. (16.07.2014; 14-24/486-216)
- Kurul, ALJ Holding A.Ş.'nin kontrolünde bulunan DJ Cool Klima ve Soğutma Cihazları Sanayi Ticaret A.Ş.'nin ALJ Holding A.Ş. ve Denso International Asia Pte. Ltd.'nin ortak girişimine dönüştürülmesi işlemine izin verdi. (16.07.2014; 14-24/487-217)
- Kurul, TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü tarafından yap-işlet-devret modeli ile ihale edilen Ankara Hızlı Tren Garı Projesinin gerçekleştirilmesi işi kapsamında, Ankara Hızlı Tren Garı'nın ATG Ankara Tren Garı İşletmeciliği A.Ş. tarafından, yer tesliminin ardından iki yıl olan yapım süresi sonrasında 19 yıl 7 ay süresince işletilmesi işleminin izne tabi olmadığına, ATG Ankara Tren Garı İşletmeciliği A.Ş.'nin kuruluş işleminin ise ihale süreçlerinin fiilen tamamlanması halinde izne tabi olduğuna, bu sebeple idari para cezası verilmesine yer olmadığına, bununla birlikte işleme izin verilmesine karar verdi. (16.07.2014; 14-24/488-218)
- Kurul, Morgan Stanley Private Equity Vision Holdings AB. tarafından Hanwha L&C Corporation yapı malzemeleri işinin aktarıldığı yeni kurulacak şirketin %90 oranında hissesinin devralınması işlemine izin verdi. (17.07.2014; 14-25/503-222)

- Kurul, Lafarge S.A. ile Holcim Ltd.'nin birleşmesi işlemine izin verdi. (17.07.2014; 14-25/504-223)
- Kurul, OJSC Rosneft Oil Company tarafından Morgan Stanley'nin Global Akaryakıt Ticaret biriminin tam kontrolünün devralınması işlemine izin verdi. (17.07.2014; 14-25/506-224)
- Kurul, Zimmer Holdings Inc. tarafından Owl Merger Sub. Inc. aracılığıyla LVB Acquisition Inc. ve %100 iştiraki Biomet Inc.'in devralınması işlemine izin verdi. (17.07.2014; 14-25/508-225)
- Kurul, Namet Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından, Tat Gıda Sanayi A.Ş.'nin sahibi olduğu et ve et ürünleri üretim tesisi, ekipmanları ve Maret markasının satın alınması işlemine izin verdi. (17.07.2014; 14-25/509-226)
- Kurul, Tat Gıda Sanayi A.Ş. tarafından, Söktaş Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin kontrolünde bulunan Moova Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin devralınması işlemine izin verdi. (17.07.2014; 14-25/510-227)
- Kurul, Compania Sud Americana de Vapores S.A. ve Hapag-Llyod AG'nin konteyner taşımacılığı faaliyetlerinin birleştirilmesi işlemine izin verdi. (14-28/571-250; 13.08.2014)
- Kurul, Covidien plc'nin tam kontrolünün Medtronic, Inc. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (14-28/570-249; 13.08.2014)
- Kurul, Alcoa Inc ve iştiraki Alcoa IHL tarafından Firth Rixson Limited'in sahibi FR Acquisition Corporation (US), Inc. ve FR Acquisitions Corporation (Europe) Limited'in tüm hisselerinin FR Acquisition Finance Subco (Luxembourg), S.à.r.l.'den devralınması işlemine izin verdi. (14-28/561-242; 13.08.2014)
- Kurul, Indesit Company S.p.A.'nın tam kontrolünün Whirlpool Corporation tarafından devralınması işlemine izin verdi. (14-28/557-240; 13.08.2014)
- Kurul, Rolls-Royce Holdings plc ve Daimler AG ortak kontrolünde bulunan Rolls-Royce Power Systems Holding GmbH'nin tam kontrolünün Rolls-Royce Holdings plc tarafından devralınması işlemine izin verdi. (14-26/521-230; 07.08.2014)

- Kurul, STP Gıda San. ve Tic. A.Ş.'nin %70 oranında hissesinin Infinity Invest Holding A.Ş. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (14-26/518-229; 07.08.2014)
- Kurul, Noble Agri Limited'in %51 oranında hissesinin Cofco Corporation tarafından devralınması işlemine izin verdi. (14-26/517-228; 07.08.2014)
- Kurul, Tekstil Bankası A.Ş.'nin %75,50 oranında hissesinin, Industrial and Commercial Bank of China Limited tarafından GSD Holding A.Ş.'den devralınması işlemine izin verdi. (14-29/593-259; 20.08.2014)
- Kurul, Wild Flavors GmbH ve Wild Dairy Ingredients GmbH'nin kontrolünün Archer-Daniels-Midland Company tarafından devralınması işlemine izin verdi. (14-29/589-256; 20.08.2014)
- Kurul, VESTO PVC Holding GmbH'nin tüm hisselerin AlphaGary Ltd. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (14-32/644-281; 12.09.2014)
- Kurul, Milford Yıldız Gıda San. ve Tic. A.Ş.'nin %70,61 oranında hissesinin Yıldız Holding A.Ş. tarafından Laurens Spethmann Holding AG & Co KG'den devralınması işlemine izin verdi. (14-32/646-283; 12.09.2014)
- Kurul, Star Medya Yayıncılık A.Ş., Star Medya Ajans A.Ş., Star Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş., Dinamik Radyo Televizyon A.Ş.'nin %50 oranında hissesinin Fettah Tamince'ye devredilmesi işlemine izin verdi. (14-32/649-285; 12.09.2014)
- Kurul, Klépierre S.A. tarafından Corio N.V.'nin kontrolünün devralınması işlemine izin verdi. (14-32/664-290; 12.09.2014)
- Kurul, Taç Yönetim Yatırım Danışmanlık Mücevherat Turizm Ticaret A.Ş.'nin sermayesinin artırılması yoluyla çıkarılacak ve nihai sermayenin %60'ına denk gelecek hisselerin MT Holding A.Ş. tarafından devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (14-32/655-BD; 12.09.2014)
- Kurul, BMC Otomotiv San. ve Tic. A.Ş. nezdinde, Ethem Sancak'ın sahip olduğu bir kısım payların Talip Öztürk ve Ahmet

Öztürk'e devredilmesi işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (14-30/632-BD; 03.09.2014)

- Kurul, Trieste New Holdco Denizcilik ve Taşımacılık A.Ş. ve iştiraklerinden Trieste Holdco Denizcilik ve Taşımacılık A.Ş., Trieste Midco Denizcilik ve Taşımacılık A.Ş.; UN Ro-Ro İşletmeleri A.Ş. ve iştiraki Samer Seaports üzerinde RORO Investments Limited aracılığıyla Actera Partners II L.P. ve ESAS Holding A.Ş. tarafından ortak kontrol tesis edilmesi işlemine izin verdi. (14-30/639-280; 03.09.2014)
- Kurul, Lombard International Assurance S.A. ile Insurance Development Holdings AG'nin tam kontrolünün Blackstone Group L.P. tarafından BTO Monarch Luxembourg Holdings S.A.R.L. aracılığıyla hisse devri yöntemiyle devralınması işlemine izin verdi. (14-30/631-279; 03.09.2014)
- Kurul, Homag Group AG'nin Dürr Technologies GmbH tarafından devralınması işlemine izin verdi. (14-30/624-275; 03.09.2014)
- Kurul, INEOS Industries Holdings Limited tarafından Styrolution Holding GmbH'nin %50 oranında hissesinin BASF SE'den devralınması işlemine izin verdi. (14-30/620-272; 03.09.2014)
- Kurul, Tukaş Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin %81,74 oranında hissesinin Okullu Gıda Maddeleri İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti., Cem Okullu ve Cengiz Okullu tarafından devralınması işlemine izin verdi. (14-30/622-274; 03.09.2014)
- Kurul, MNG Sanal Ürün Pazarlama San. ve Dış Tic. A.Ş. ile MNG Radyo TV ve Medya Hizmetleri A.Ş.'nin her birinin %32 oranında hissesinin Acun Ilıcalı tarafından devralınması işlemine izin verdi. (14-30/615-267; 03.09.2014)
- Kurul, Alliance Boots GmbH'nin kontrolünün Walgreen Co. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (24.09.2014; 14-35/684-301)
- Kurul, Teknik Alüminyum Sanayi A.Ş.'nin %51 oranında hissesinin Norsel International BWI tarafından devralınması işlemine izin verdi. (24.09.2014; 14-35/688-306)

- Kurul, Enka İnşaat Sanayi A.Ş.'nin Pimaş Plastik İnşaat Malzemeleri A.Ş.'de sahip olduğu çoğunluk hissesinin Deceuninck N.V. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (24.09.2014; 14-35/689-307)
- Kurul, Capiton III GmbH & Co. Beteiligungs ve Lahmeyer Management Beteiligungs GmbH & Co. KG'ye ait Mellifera Erste Beteiligungsgesellschaft mbH'nin tüm hisselerinin Tractebel Engineering S.A. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (01.10.2014; 14-37/706-314)
- Kurul, Shire plc.'nin tam kontrolünün Abbvie, Inc. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (01.10.2014; 14-37/709-315)
- Kurul, Balaban Gıda San. ve Tic. A.Ş.'nin tüm hisselerinin Elvan Gıda Sanayii ve Ticaret A.Ş. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (01.10.2014; 14-37/710-316)
- Kurul, Merkez Deniz Acenteliği ve Ticaret A.Ş.'nin tüm hisselerinin Inchape Shipping Services GmbH tarafından devralınması işlemine izin verdi. (01.10.2014; 14-37/712-317)
- Kurul, Mikro Ödeme Sistemleri İletişim San. ve Tic. A.Ş.'nin Wirecard Acquiring & Issuing GmbH tarafından devralınması işlemine izin verdi. (16.10.2014; 14-40/728-323)
- Kurul, Rockwood Holdings, Inc.'in kontrolünün Albemarle Corporation tarafından devralınması işlemine izin verdi. (16.10.2014; 14-40/734-326)
- Kurul, Bağ Yağları Sanayi ve Ticaret T.A.Ş., Bağın Yağ Sanayi Tesisleri İmalat ve İşletmeciliği Ticaret A.Ş. ve Akdeniz Yağları Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin her birinin %25 oranında hissesinin Seaboard Corporation tarafından devralınması ile adı geçen şirketlerin ortak girişime dönüştürülmesi işlemine izin verdi. (16.10.2014; 14-40/736-328)
- Kurul, Akkardan Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye ait makinelerin Tirsan Kardan Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından devralınması işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (16.10.2014; 14-40/738-BD)

- Kurul, Günsan Elektrik Malzemeleri San. ve Tic. A.Ş.'nin tüm hisselerinin Schneider Electric Industries S.A.S. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (22.10.2014; 14-42/758-334)
- Kurul, Senerji Enerji Üretim A.Ş. ile Düzce Enerji Birliği İmalat İşletme Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin tüm hisselerinin Eti Krom A.Ş. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (22.10.2014; 14-42/759-335)
- Kurul, Exeltis Pharmaceuticals Holding S.L. tarafından, Embil İlaç Sanayii Ltd. Şti., Edko Pazarlama Tanıtım Ticaret A.Ş. ve Embil International Philippines Inc.'nin tek kontrolünün devralınması işlemine izin verdi. (22.10.2014; 14-42/763-339)
- Kurul, the Boeing Company'nin iştiraki Boeing Singapore Pte. Ltd ile Singapore Airlines Ltd.'in iştiraki SIA Engineering Company Ltd. arasında tesis edilmesi planlanan ortak girişim işlemine izin verdi. (22.10.2014; 14-40/765-341)
- Kurul, Denizli Çimento Sanayi T.A.Ş.'nin tüm hisselerinin Ordu Yardımlaşma Kurumu tarafından devralınması işlemine izin verdi. (22.10.2014; 14-42/769-342)
- Kurul, Armada Bilgisayar Sistemleri San. ve Tic. A.Ş.'nin %57,94 oranında hissesinin Aptec Holdings Limited tarafından devralınması işlemine izin verildi. (04.11.2014; 14-43/784-347)
- Kurul, Star Medya Yayıncılık A.Ş., Star Medya Ajans A.Ş., Star Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş., Dinamik Radyo Televizyon A.Ş.'nin belli oranda hissesinin Murat Sancak tarafından devralınması işlemine izin verdi. (04.11.2014; 14-43/785-348)
- Kurul, BSH Bosch und Siemens Hausgerate GmbH ve Siemens Electrogerate GmbH'nin tam kontrolünün Robert Bosch GmbH tarafından devralınması işlemine izin verdi. (04.11.2014; 14-43/786-349)
- Kurul, AES Mont Blanc Holding B.V.'nin AES Entek Elektrik Üretimi A.Ş.'de sahip olduğu hisselerin tamamının Koç Holding A.Ş. ve Aygaz A.Ş. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (04.11.2014; 14-43/792-353)

- Kurul, Novartis AG tarafından, Glaxo Smith Kline Plc'nin 11'i hali hazırda piyasada ve 2'si erken evre klinik geliştirme aşamasında bulunan onkoloji ilaçları portföyüne ilişkin işinin üretim hariç olmak üzere devralınması işlemine izin verdi. (04.11.2014; 14-43/796-357)
- Kurul, ZF Friedrichshafen AG'nin dolaylı olarak, ZF North America, Inc.'in doğrudan tamamına sahip olduğu MSNA, Inc. aracılığıyla TRW Automotive Holdings Corp.'u devralması işlemine izin verdi. (04.11.2014; 14-43/798-359)
- Kurul, Hakan Üstüntaş, Abdurrahman Bozkurt, Mehmet Altunkılıç ve İsmail Sungur'un kontrolünde olan Plasmar Plastik ve Kimya Sanayi ve Dış Ticaret A.Ş.'nin ortak kontrolünün Toyota Tsusho Corporation tarafından devralınması işlemine izin verdi. (12.11.2014; 14-45/807-362)
- Kurul, Real Hipermarketler Zinciri A.Ş.'nin %15 oranında hissesinin Beğendik Mağaza İşletmeleri Tic. ve San. A.Ş. ve Beğendik Mağaza İşletmeleri Tic. ve San. A.Ş.'nin %17,5 oranında hissesinin Real Hipermarketler Zinciri A.Ş. tarafından devralınması işleminin kapsamda olmadığına karar verdi. (12.11.2014; 14-45/808-363)
- Kurul, CNR Moda Fuarçılık A.Ş.'nin %51 oranında hissesinin Première Vision S.A. tarafından devralınması ile anılan şirketin ortak girişime dönüştürülmesi işlemine izin verdi. (12.11.2014; 14-45/813-366)
- Kurul, Ege İnşaat San. ve Tic. A.Ş.'nin %50 oranında hissesinin AGP Gayrimenkul Yatırım İnşaat A.Ş. tarafından devralınarak adı geçen şirketin AGP Gayrimenkul Yatırım A.Ş. ve DKY Otomotiv İnşaat A.Ş. ortak girişimine dönüştürülmesi işlemine izin verdi. (12.11.2014; 14-45/817-369)
- Kurul, ArcelorMittal S.A. ve RZK HOLDCO tarafından kontrol edilecek bir ortak girişim kurulması işlemine izin verdi. (12.11.2014; 14-45/818-370)
- Kurul, Pasha Bank OJSC tarafından Taib Yatırım Bank A.Ş.'nin kontrolünün Aksoy Holding A.Ş.'den devralınması işleminin izne tâbi olmadığına karar verdi. (12.11.2014; 14-45/822-BD)

- Kurul, Kalekim Mersin Kimyevi Maddeler San. ve Tic. A.Ş. hisselerinin Kalekim Kimyevi Maddeler San. ve Tic. A.Ş. tarafından devralınması işleminin kapsam dışı olduğuna karar verdi. (12.11.2014; 14-45/823-BD)
- Kurul, Radore Veri Merkezi Hizmetleri A.Ş.’nin %57 oranında hissesinin İş Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş. ve Doğuş SK Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (26.11.2014; 14-46/830-372)
- Kurul, Total S.A.’nin yapışkanlar ve dolgu malzemeleri alanlarında faaliyet gösteren iştiraklerinin Arkema S.A. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (26.11.2014; 14-46/836-377)
- Kurul, CJSC Novokuibyshevsk Petrochemical Company’nin kontrolünün OJSC Oil Company Rosneft tarafından LLC RN-Refining kanalıyla devralınması işlemine izin verdi. (26.11.2014; 14-46/837-378)
- Kurul, STFA Yatırım Holding A.Ş.’nin Grace Yapı Kimyasalları San. ve Tic. A.Ş.’de bulunan belirli oranında ve ortak kontrol sağlayan hisselerinin Construction Products Dubai, Inc. tarafından devralınması sonucu Grace Yapı Kimyasalları San. ve Tic. A.Ş.’nin tek kontrolünün Construction Products Dubai, Inc.’e geçmesi işlemine izin verdi. (26.11.2014; 14-46/839-380)
- Kurul, Genyapı Müh. Hizm. İnş. Gıda Tur. Tic. ve San. A.Ş. tarafından Antalya’da işletilen altı süpermarketin Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş. tarafından devralınması işlemine izin verdi. (26.11.2014; 14-46/844-384)
- Kurul, Gama Görüntüleme ve Tedavi Hizmetleri A.Ş.’nin kontrolünün aşamalı olarak MNT Tanı ve Tedavi Merkezleri A.Ş. tarafından devralınması işleminin izne tâbi olmadığına karar verdi. (26.11.2014; 14-46/850-BD)
- Kurul, CBPE Capital LLP tarafından kontrol edilen Warwick International Holdings Ltd.’nin hisselerinin Berskshire Hathway Inc. tarafından kontrol edilen Lubrizol Advanced Materials Europe BVBA tarafından devralınması işlemine izin verdi. (03.12.2014;14-47/858-388)

- Kurul, International Finance Corporation ve International Finance Corporation'ın kontrolünde bulunan IFC Global Infrastructure Fund tarafından %30 oranında hissesinin devralınması suretiyle Gama Enerji A.Ş.'nin, Gama Holding A.Ş. ve International Finance Corporation ortak girişimine dönüştürülmesi işlemine izin verdi. (03.12.2014)
- Kurul, Cutrale Grubu ve Safra Grubunun birlikte kontrol ettikleri Cavendish Global Ltd. tarafından devralınması suretiyle, Chiquita Brands International Inc.'in ortak girişime dönüştürülmesi işlemine izin verdi.(03.12.2014;14-47/861-391)
- Kurul, LPD Holding A.Ş.'nin %49 oranında hissesinin LeasePlan Corporation N.V. tarafından Doğu Grubu'ndan devralınması işlemine izin verdi. (03.12.2014;14-47/862-392)
- Kurul, halihazırda Limak İnşaat ve Sanayi Ticaret A.Ş., Limak Yatırım Enerji Üretim İşletme Hizmetleri ve İnşaat A.Ş. ve Malaysia Airports Holdings Berhad'ın ortak kontrolünde bulunan İstanbul Sabiha Gökçen Uluslararası Havalimanı Yatırım Yapım ve İşletme A.Ş. ile LGM Havalimanı İşletmeleri Ticaret ve Turizm A.Ş.'nin tam kontrolünün Malaysia Airports Holdings Berhad tarafından, iştiraki Malaysia Airports Cities Sdn Bhd aracılığıyla, devralınması işlemine izin verdi. (03.12.2014; 14-47/863-393)
- Kurul, Rönesans Gayrimenkul Yatırım A.Ş.'nin hisselerinin iki aşamada toplam %21,44'ünün Euro Efes S.a.r.l. tarafından devralınması suretiyle adı geçen şirketin ortak girişime dönüştürülmesi işlemine izin verdi. (03.12.2014; 14-47/866-396)
- Kurul, BASF SE'nin tekstil kimyasalları faaliyetinin, SKCP Fund Management, LLC tarafından Archroma Management LLC ve ArchromaTextile S.a.r.l. adlı bağlı kuruluşları vasıtasıyla devralınması işlemine izin verdi. (11.12.2014; 15-50/884-402)
- Kurul, Limak Doğalgaz Elektrik Üretim A.Ş.'nin %25 oranında hissesinin InfraKan Holding S.a.r.l. tarafından Limak Yatırım Enerji Üretim İşletme Hizmetleri ve İnşaat A.Ş.'den devralınması suretiyle Limak Doğalgaz Elektrik Üretim A.Ş. üzerinde

ortak kontrol tesis edilmesi işlemine izin verdi. (11.12.2014; 14-50/886-604)

- Kurul, Omega Pharma Kişisel Bakım Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti. tarafından Uçkan Medikal San. ve Tic. A.Ş. ile Primeks Dış Tic. A.Ş.'nin kontrolünün devralınması işlemine izin verdi. (11.12.2014; 14-50/887-405)
- Kurul, SHV Holdings N.V. tarafından iştiraki SHV Investments Ltd. aracılığıyla Nutreco N.V.'nin tedavüldeki tüm hisse senetlerinin devralınması işlemine izin verdi. (18.12.2014; 14-53/905-412)
- Kurul, Yıldız Holding A.Ş. tarafından kontrol edilen Dosu Maya Mayacılık A.Ş.'nin tam kontrolünün Lesaffre et Compaigne tarafından devralınması işlemine, sunulan taahhütler çerçevesinde izin verdi. (15.12.2014; 14-52/903-411)

Özelleştirme’de Önemli İlan ve Kararlar

- Rekabet Kurulu (“Kurul”), Anamur, Bozyazı, Mut-Derinçay, Silifke ve Zeyne Hidroelektrik Santrallerinin işletme hakkının verilmesi yöntemiyle özelleştirilmesi kapsamında, bahse konu santrallerin devri işleminin izne tabi olmadığına karar verdi. (16.10.2014; 14-40/735-327)
- Kurul, Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü ile imzalanan 19.11. 2013 tarihli Uygulama Sözleşmesi çerçevesinde İstanbul Yeni Havalimanı’nın yap-işlet-devret modeli ile yapılması, işletme süresi olan 25 yıl boyunca işletilmesi ve süre sonunda İdareye devredilmesi işleminin izne tabi olmadığına karar verildi. Ayrıca İGA Havalimanı İşletmesi A.Ş.’nin kuruluşu işlemine menfi tespit belgesi verdi. (16.10.2014; 14-40/737-329)
- Kurul, Kemerköy ve Yeniköy Termik Santralleri, Kemerköy Liman Sahası ve bağlantılı varlıkların IC İbrahim ÇEÇEN Yatırım Holding A.Ş. ve Limak Holding A.Ş.’nin ortak kontrolünde bulunan Yeniköy Kemerköy Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş. ve Kemerköy Liman Hizmetleri A.Ş. tarafından devralınması işlemine izin verilmesinde sakınca bulunmadığına karar verdi. (26.11.2014; 14-46/835-376)

Enerji Hukuku'nda Önemli Değişiklik ve Gelişmeler

- 26.03.2013 tarihinde Ankara'da imzalanan ve 27.11.2013 tarihli ve 6508 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Hidrokarbonlar Alanlarında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı'nın onaylanmasına ilişkin 13.01.2014 tarihli ve 5830 sayılı Bakanlar Kurulu kararı 28.01.2014 tarihli ve 28896 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliği 28.01.2014 tarihli ve 28896 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik 28.01.2014 tarihli ve 28896 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- 5627 Sayılı Enerji Verimliliği Kanunu'nun 10 uncu Maddesine Göre 2014 Yılında Uygulanacak Olan İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (Sıra Numarası: 2014/2) 28.01.2014 tarihli ve 28896 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Elektrik Piyasasında İletim ve Dağıtım Sistemlerine Bağlantı ve Sistem Kullanımı Hakkında Tebliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tebliğ 28.01.2014 tarihli ve 28896 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- 18.12.2012 tarihinde Ankara'da imzalanan ve 27.11.2013 tarihli ve 6507 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Madencilik Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı'nın onaylanmasına ilişkin 27.01.2014 tarihli ve 5863 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 11.02.2014 tarihli ve 28910 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Hakkında Yönetmelik 25.03.2014 tarihli ve 28952 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

- Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 27.03.2014 tarihli ve 28954 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı İstatistik Sistemi Veri Yönetmeliği 04.04.2014 tarihli ve 28962 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliği 08.05.2014 tarihli ve 28994 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının Yurt Dışında Şirketler Kurması ve Kurulmuş Şirketlere İştirak Etmesi Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair 15.04.2014 tarihli ve 6233 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 17.05.2014 tarihli ve 29003 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Elektrik Piyasası İthalat ve İhracat Yönetmeliği 17.05.2014 tarihli ve 29003 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Perakende Satış Hizmet Geliri ile Perakende Enerji Satış Fiyatlarının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ 21.05.2014 tarihli ve 29006 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Enerji Piyasası Bildirim Yönetmeliği 27.05.2014 tarihli ve 29012 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı. İşbu Yönetmelik yayımı tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girdi.
- Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 30.05.2014 tarihli ve 29015 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- Akaryakıt Haricinde Kalan Petrol Ürünlerinin Yurt İçi ve Yurtdışı Kaynaklardan Teminine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 05.06.2014 tarihli ve 29021 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.

- Ham Petrol ve Jet Yakıtının Türkiye Üzerinden Karayolu veya Demiryolu ile Taşınmasına İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair 25.06.2014 tarihli ve 6534 sayılı Bakanlar Kurulu kararı 04.07.2014 tarihli ve 29050 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.
- Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu’nun (“EPDK”) Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasasında Lisans Başvurusu ve Bildirim Açıklamalarına İlişkin Kurul Kararında Değişiklik Yapılmasına Dair 01.07.2014 tarihli ve 5104 sayılı Kararı 17.07.2014 tarihli ve 29063 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi.
- EPDK 2014 Yılı Temmuz Ayı Petrol Piyasası Fiyatlandırma Raporunu 15.08.2014 tarihinde duyurdu.
- Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi (EPIAŞ) C Grubu Pay Sahipliğine 19.08.2014 tarihinde çağrı yapıldı.
- EPDK, 2013 Yılı Doğal Gaz Piyasası Sektör Raporunu 21.08.2014 tarihinde duyurdu.
- EPDK, 2014 Yılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Haziran Ayı Sektör Raporu’nu 25.08.2014 tarihinde açıkladı.
- EPDK, Haziran 2014 Petrol Piyasası Sektör Raporu’nu 03.09.2014 tarihinde duyurdu.
- EPDK, Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi (EPIAŞ) C Grubu Pay Sahipliğinin Belirlenmesine İlişkin Toplanan Talepler Hakkında 03.09.2014 tarihinde bilgilendirme yaptı.
- EPDK, Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği Uyarınca Uzlaştırma Hesaplamalarında Kullanılacak Profil Uygulamasına İlişkin Usul ve Esasların Son Hali, Profil Hazırlama Kılavuzu ve 2015 yılı Profil Çalışmasında Kullanılacak Standart Dosyaları 10.09.2014 tarihinde duyurdu.
- EPDK, Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinin Geçici 6. maddesinin ikinci fıkrası kapsamında Lodos Karaburun Elektrik Üretim Anonim Şirketi Karaburun RES üretim lisansını 11.09.2014 tarihinde duyurdu.

- EPDK, 2014 Yılı Ağustos Ayı Petrol Piyasası Fiyatlandırma Raporu'nu 15.09.2014 tarihinde duyurdu.
- Elektrik Piyasasında Lisans Sahibi Tüzel Kişilerin Kayıtlı Elektronik Posta Adresi (KEP) Almasına İlişkin Duyuru 07.11.2014 tarihinde EPDK'nın internet sitesinde yayımlandı.
- 2014 Yılı Yurt İçi Kaynak Saptama Çizelgesine ilişkin duyuru 18.11.2014 tarihinde EPDK'nın internet sitesinde yayımlandı.
- EPDK, 2014 Yılı Eylül Ayı Petrol Piyasası Sektör Raporunu 26.11.2014 tarihinde yayımladı.
- EPDK, 2014 Yılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Eylül Ayı Sektör Raporu'nu 28.11.2014 tarihinde duyurdu.
- EPDK, Türkiye Elektrik Enerjisi 5 Yıllık Üretim Kapasite Projeksiyonunu (2014-2018) 01.12.2014 tarihinde duyurdu.
- EPDK, 25.11.2014 tarihli ve 5317-2 sayılı kararı uyarınca, Elektrik piyasasında rüzgar enerjisine dayalı elektrik üretim lisansı almış tüzel kişilerin lisanslarına derç edilmiş inşaat öncesi dönem süresine ilave süre verilebilmesine karar verildiğini duyurdu.
- EPDK, 2014 Yılı Kasım Ayı Petrol Piyasası Fiyatlandırma Raporunu 15.12.2014 tarihinde duyurdu.

KAVRAM DİZİNİ

A

Acele kamulaştırma 259, 271
Acente 79, 80 81, 82, 83, 84, 183, 184,
221, 389, 395, 426, 433, 435, 451
Adi ortaklık 225, 226, 227, 228, 229,
230, 338
Alacaklı 13, 16, 28, 35, 36, 37, 38, 39,
46, 47, 49, 50, 51, 52, 58, 77, 108,
112, 137, 226, 235, 236, 237, 238,
251, 252, 253, 267, 268, 269, 270,
400
Esas sözleşme 3, 4, 6, 7, 8, 11, 14, 18, 21,
22, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 38, 39,
43, 45, 46, 50, 51, 52, 60, 61, 68,
69, 94, 95, 111, 112, 115, 431
Şirket sözleşmesi 43, 60, 61
Anayasa mahkemesi 353
Anonim şirket 3, 5, 7, 11, 13, 14, 15, 16,
30, 32, 33, 34, 35, 39, 45, 46, 47,
51, 53, 54, 55, 56, 57, 63, 64, 65,
66, 67, 121, 122, 130, 182, 252,
370, 380, 382, 384, 385, 429, 460
Avrupa Birliği 141, 146, 195, 201, 202,
203, 205, 208, 213, 288, 319, 369,
372, 378, 379, 381, 384, 425
Avukat 48, 425
Ayıp 286, 319, 326, 327, 328, 329, 330,
331, 332, 333
- Ayıplı 319, 326, 327, 328, 329,
330, 331, 332, 333
- Ayıplı mal 319, 320, 326, 327,
329, 330
- Ayıplı hizmet 319, 320, 331, 333
Ayrılma 3, 59, 66, 93, 95, 96, 97, 98, 102,
130, 133, 134, 313, 358, 398

- Ayrılma akçesi 59
- Ayrılma hakkı 92, 93, 95, 96, 97,
98, 102, 130, 133, 134, 398
Azlık / Azınlık 18, 20, 53, 54, 57, 64, 65,
67, 131, 132, 136, 170
- Azlık hakkı / azınlık hakkı 18, 20,
53, 57, 64, 65

B

Bağımsız yönetim kurulu üyeleri 93,
107, 108, 111, 113, 125, 128
Bağlı şirket 25, 26, 27, 28, 29, 68, 69, 70,
71, 132
Bakanlar Kurulu 32, 143, 188, 213, 259,
272, 279, 375, 376, 377, 378, 379,
380, 381, 382, 383, 384, 385, 425,
458, 459, 460
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme
Kurumu 190
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme
Kurulu / BDDK 368, 370, 371,
372, 433
Belirli süreli 239, 240, 299, 300, 301,
302, 303, 307, 308
Belirsiz süreli 229, 240, 299, 300, 302,
303, 307, 308, 310, 312
Bilanço 30, 47, 48, 49, 50
Bildirim 4, 49, 51, 75, 78, 112, 117, 118,
177, 197, 228, 229, 237, 239, 240,
241, 299, 302, 309, 310, 324, 346,
347, 426, 459, 460
Bilirkişi 41, 42, 43, 214
Birleşme 4, 44, 68, 69, 92, 97, 98, 159,
196, 197, 200, 203, 204, 206, 412,
436, 443, 444, 448

- Birleşme ve devralma 196, 197, 203, 204, 206, 436
- Borç 4, 13, 14, 16, 26, 31, 35, 36, 37, 38, 43, 47, 49, 50, 53, 54, 73, 74, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 83, 84, 93, 97, 119, 139, 143, 148, 150, 162, 181, 182, 200, 215, 225, 226, 227, 228, 229, 231, 232, 233, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 243, 244, 245, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 267, 268, 269, 270, 300, 320, 323, 329, 332, 376, 413, 416
- Borca katılma 253
- Borç ikrarı 267, 268
- Borçlanma araçları 36, 37, 38, 119, 139, 143, 148, 150
- Borçlar Kanunu / TBK 35, 53, 73, 75, 76, 77, 81, 162, 181, 182, 183, 186, 200, 215, 225, 226, 227, 228, 229, 231, 232, 235, 236, 238, 239, 240, 241, 242, 247, 248, 249, 251, 252, 253, 254, 320, 325, 329, 332
- Bölünme 61, 67, 68, 69, 92, 97

C-Ç

- Ceza / Yaptırım 115, 210, 211, 219, 220, 221, 215, 222, 265, 306, 324, 346, 419, 447
- Cezai yaptırım 199, 345
- Para cezası 100, 103, 119, 199, 200, 201, 202, 203, 205, 206, 207, 211, 219, 220, 221, 306, 324, 419, 447
- Ciro 73, 196, 200, 202, 203, 204, 205, 207, 342, 343
- Culpa in contrahendo* 231, 232, 233, 234
- Çalışma izni 357, 358, 359
- Çevresel Etki Değerlendirmesi / ÇED 259, 272, 288, 289, 290, 291, 292, 397
- Çıkarma 58, 60, 64, 88, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 140, 309, 416
- Çıkarılma 19, 20, 38, 55, 56, 58, 59, 60,

61, 62, 64, 66, 67, 68, 69, 74, 91, 130, 198, 228, 361

- Çıkma 53, 58, 59, 61, 63, 64, 67, 72, 92, 96, 101, 130, 131, 133, 135, 228
- Çıkma hakkı 55, 72, 131

D

- Dava 21,23, 24, 28, 32, 33, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 109, 111, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 164, 165, 166, 169, 170, 171, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 181, 182, 183, 187, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 225, 238, 239, 241, 244, 247, 248, 249, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 268, 269, 271, 272, 273, 274, 307, 308, 309, 310, 311, 313, 314, 316, 347, 353, 367
- Davacı 51, 55, 56, 61, 64, 66, 67, 70, 71, 164, 165, 166, 174, 175, 209, 211, 213, 214, 216, 225, 247, 248, 249, 314
- Davalı 60, 71, 72, 164, 165, 170, 173, 174, 176, 209, 211, 216, 225, 247, 248, 249
- Delil 155, 175, 208, 209, 210, 212, 214, 264, 304, 306, 341, 342, 343, 346
- Denetçi 17, 18, 19, 20, 43, 46, 47, 190, 403, 404, 409, 415
- Özel denetçi 17, 18, 19, 20
- Denetim 6, 17, 18, 19, 20, 43, 46, 59, 89, 90, 98, 100, 112, 115, 121, 123, 124, 138, 143, 175, 176, 244, 247, 248, 249, 250, 260, 305, 320, 324, 368, 369, 372, 382, 387, 391, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 403, 404, 405, 406, 408, 409, 410, 415, 431
- İç denetim 6
- Özel denetim 17, 18, 19, 20, 59
- Denetim raporu 18, 19, 98, 244
- Dernek 151, 189, 252, 342, 426

Devir sözleşmesi 74, 75
 Devralan 11, 75, 76, 77
 Devreden 11, 147
 Dikey anlaşmalar 218, 219, 221, 428, 429, 432, 435
 Dürüstlük kuralı 66, 185, 229, 231, 232, 234, 321, 323, 325

E

Elektrik 277, 278, 279, 280, 323, 376, 387, 388, 394, 399, 418, 429, 430, 431, 440, 445, 452, 455, 457, 458, 459, 460, 461
 - Elektrik piyasası 277, 279, 280, 387, 388, 394, 399, 418, 458, 459, 460, 461
 - Elektrik Piyasası Kanunu / EPK 277, 278, 279, 280, 281, 418
 Elektronik para 368, 369, 370, 371, 372, 392, 408
 Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu 460
 Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu / EPDK 278, 280, 460, 461
 Envanter 48, 49
 Eser sahibi 337, 338, 339, 340
 Eşit işlem 120, 30, 345

F

Faaliyet raporu 4, 111, 116
 Faiz 43, 87, 88, 91, 103, 148, 149, 178, 209, 228, 371, 400, 415, 417
 Fesih 12, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 76, 80, 228, 229, 236, 239, 240, 241, 242, 286, 296, 299, 302, 303, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 441
 - Fesih bildirimini 228, 229, 240, 241, 299, 309, 310
 - Haklı sebeple fesih
 Fikir ve sanat eseri 337, 340

Fikri mülkiyet hakları 40, 41, 43, 74, 376
 Finansal kiralama 97, 138, 139, 140, 387, 388, 402, 433
 Finansal tablo 50, 93, 94, 98, 108, 117, 122, 126, 128, 144, 387, 388, 398, 403, 404, 405, 406, 409, 416
 - Yıllık finansal tablo 94, 117, 126, 128, 409

G

Garanti 101, 149, 251, 253, 391, 408, 425
 Geçersizlik 27, 83, 181, 184, 185, 186, 198, 200, 307, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 320
 Genel işlem şartı / Genel işlem koşulu 144, 247, 248, 250, 319, 320, 321, 324, 325
 Genel kurul 3, 4, 7, 12, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 31, 32, 33, 34, 36, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 60, 65, 69, 70, 71, 72, 94, 95, 96, 98, 102, 108, 110, 111, 113, 122, 125, 126, 127, 132, 184, 189, 190, 191, 260, 296, 314
 Gerekçe 10, 15, 16, 23, 31, 39, 42, 54, 65, 79, 82, 93, 98, 101, 104, 108, 112, 117, 119, 128, 132, 147, 148, 178, 191, 197, 200, 202, 204, 207, 239, 240, 241, 242, 249, 251, 254, 262, 263, 264, 265, 271, 305, 306, 310, 319, 322, 323, 351, 352, 353, 358, 362, 368, 369
 Gizlilik 121, 285, 362, 363
 Görev belgesi 157, 159
 Gümrük 4, 31, 42, 49, 123, 244, 321, 344, 345, 346, 347, 379, 383, 385, 390, 391, 396, 416, 420, 421, 422
 - Gümrükte el koyma 344, 345, 347
 Gümrük ve Ticaret Bakanlığı 4, 31, 42, 49, 123, 321, 391

H

Haciz yolu 268, 270

Hakem 156, 157, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 184, 185, 186, 189, 190, 191, 260, 312, 313, 314

- Hakem kararı 160, 161, 169, 170, 178, 179, 180, 181, 184, 185, 186, 191, 260, 312, 314

- Hakem kurulu 171

- Hakem mahkemesi 166, 167, 177, 178, 179, 180

Hâkim durum / Hâkim konum 99, 133, 135, 136, 197, 200, 201, 214, 218, 219, 220, 221, 222, 263

Hâkim şirket 25, 26, 27, 28, 29, 71, 131, 132

Hâkim teşebbüs 69, 70

Hâkimiyet 25, 26, 27, 28, 29, 68, 69, 70, 71, 72, 136

- Hâkimiyet sözleşmesi 25, 26, 27, 28, 29

Haklı sebep 31, 38, 53, 54, 55, 56, 57, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 72, 76, 227, 229, 239, 241, 310, 347

Halka açık 18, 20, 32, 33, 35, 39, 45, 53, 54, 88, 89, 98, 99, 100, 101, 103, 104, 105, 106, 107, 117, 125, 129, 130, 131, 134, 136, 442

- Halka açık olmayan 32, 33, 39, 45, 117

Halka arz 115, 117, 119, 130, 150, 338, 339, 385

Hazine 88, 89, 91, 243, 246, 278, 385, 425

Hesap dönemi 128

Pay / Hisse 4, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 88,

89, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 110, 111, 113, 115, 117, 119, 121, 122, 124, 126, 127, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 141, 142, 143, 144, 145, 148, 149, 150, 165, 196, 198, 216, 217, 225, 226, 228, 229, 267, 279, 280, 343, 365, 366, 371, 385, 399, 400, 402, 412, 430, 431, 432, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 460

- Pay devri / Hisse devri 4, 73, 74, 76, 77, 78, 102, 105, 131, 133, 371, 450

- Pay sahibi / Paydaş / Hissedar 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 30, 31, 32, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 54, 55, 56, 62, 63, 66, 68, 69, 70, 71, 76, 95, 96, 98, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 107, 108, 110, 111, 122, 115, 130, 131, 132, 135, 136, 142, 150, 365, 366, 371, 437, 443, 446, 460

- Pay senedi 35, 45, 46, 73, 150

Hizmet sözleşmesi / Hizmet akdi 9, 10, 11, 81, 139, 319, 332, 429, 432

Hukuk Muhakemeleri Kanunu / HMK 168, 174, 181, 190, 262, 272

İ

İç yönerge 7, 8, 9, 10

İfa 235, 236, 237, 238, 245, 251, 324, 326, 327, 331, 333

- Aynen ifa 235, 236, 237, 238

İflas 50, 77, 97, 138, 143, 228, 252, 260, 267, 268, 269, 270

İhale 243, 246, 259, 271, 282, 296, 352, 353, 354, 387, 390, 391, 393, 396, 403, 407, 420, 421, 432, 433, 434, 435, 447

İhbar 76, 299, 309, 311, 313, 314

İhmal 227, 245
 İkamet izni 355, 356, 357, 358, 359
 İkincil mevzuat 114, 196, 197, 198, 200, 324
 İlişkili taraf 92, 93, 94, 107, 108, 110, 125, 126, 127, 128, 129, 401, 414
 - İlişkili taraf işlemleri 107, 108, 110, 125, 127, 128, 129
 İltihaki sözleşmeler 323
 İmtiyaz 21, 22, 23, 24, 32, 50, 92, 96, 97, 100, 103, 111, 115, 132, 133, 423
 - İmtiyazlı pay 21, 22, 23, 24, 100, 111
 - İmtiyazlı pay sahipleri 21, 22, 23, 24
 İmza yetkilisi 4, 5, 8
 İnternet sitesi 14, 15, 46, 49, 90, 111, 113, 118, 122, 148, 197, 199, 215, 362, 461
 İpotek 97, 107, 108, 137, 138, 139, 140, 144, 150, 245, 247, 248, 249, 250, 267, 399, 409
 İspat 10, 11, 51, 209, 211, 213, 216, 226, 236, 248, 263, 264, 310, 321, 327, 328, 329, 332, 342, 343
 - İspat yükü 216, 310, 327, 329
 - Yaklaşık ispat 264
 İstinaf 257, 258, 260, 271, 272, 273, 274
 İsviçre Borçlar Kanunu 35, 53, 251
 İş Kanunu 9, 295, 296, 297, 299, 300, 301, 303, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 385, 386
 İş ortaklığı 107, 426
 İş sağlığı ve güvenliği 295, 297, 298, 395, 397, 402, 407
 İş sözleşmesi 76, 296, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 307, 308, 309, 310, 312, 327
 - Toplu iş sözleşmesi 296, 304, 305
 İşçi 36, 39, 244, 286, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 339, 424, 435

İşletme konusu 3, 4, 252
 İştirak 25, 32, 107, 108, 111, 125, 143, 149, 206, 207, 209, 217, 338, 436, 438, 439, 443, 444, 447, 448, 450, 452, 454, 455, 456, 459
 İşveren 244, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 402
 - Alt işveren 295, 296, 298, 304, 305, 306
 İvedi yargılama usulü 257, 259, 261, 271, 272, 273, 274
 İyi niyet 75, 124, 252, 320
 İzahname 39, 129, 140, 142, 146, 147, 148, 402, 409

J

Joint venture / Ortak girişim 89, 197, 229, 283, 426, 429, 430, 432, 433, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 445, 446, 447, 451, 452, 453, 455

K

Kamu özel iş birliği / KÖİ 351
 Kamuyu Aydınlatma Platformu / KAP 108, 111, 112, 113, 116, 118, 125, 127, 128, 129, 147, 148, 398
 Kâr 65, 66, 67, 113, 121, 124, 400, 417
 - Kâr payı 65, 113, 121, 124, 400
 Kefil 243, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253
 - Kefalet 107, 108, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 251, 252, 253, 254
 - Kefalet sözleşmesi 251, 252, 253
 - Kefalet sigortası 243, 245, 246,
 - Müteselsil kefalet 249, 252
 Kıymetli evrak 18, 40, 41, 253, 254, 399
 Kıra 74, 75, 76, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 97, 107, 126, 127, 138, 139, 140,

- 142, 143, 149, 150, 169, 239, 240,
241, 242, 259, 272, 278, 339, 387,
388, 402, 416, 433, 439, 442
- Kişi** 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16,
27, 37, 39, 48, 49, 51, 59, 60, 62,
75, 89, 90, 91, 97, 101, 102, 104,
107, 108, 112, 115, 116, 117, 118,
119, 126, 127, 130, 132, 143, 157,
168, 173, 176, 182, 183, 186, 189,
205, 209, 210, 211, 212, 213, 215,
225, 226, 227, 228, 229, 233, 247,
251, 252, 253, 265, 277, 278, 280,
300, 304, 305, 337, 338, 340, 342,
344, 355, 356, 361, 362, 370
- Gerçek kişi 13, 14, 15, 16, 89, 91,
102, 115, 182, 205, 251, 252, 337,
340, 437, 440, 446
  - Tüzel kişi 13, 14, 15, 16, 54, 55,
56, 62, 65, 73, 76, 89, 92, 97, 98,
101, 102, 107, 108, 115, 116, 118,
121, 141, 182, 183, 186, 189, 212,
225, 252, 277, 278, 280, 304, 337,
339, 340, 360, 361, 370, 388, 461
  - Tüzel kişilik 14, 54, 55, 56, 65,
73, 92, 98, 108, 121, 141, 225
- Kişilik hakkı** 234, 361, 362, 363
- Komisyon** 6, 12, 83, 183, 188, 213, 290,
378, 380, 382, 436
- Komite** 5, 6, 112, 113, 382, 424, 427
- Konsorsiyum** 282, 283
- Kontrol** 26, 27, 55, 76, 87, 97, 99, 100,
101, 102, 103, 105, 106, 107, 116,
118, 125, 130, 197, 287, 296, 346,
371, 379, 389, 431, 436, 438, 439,
440, 441, 442, 442, 443, 444, 445,
446, 447, 448, 449, 450, 451, 452,
453, 454, 457, 455, 456
- Kontrol değişikliği 103, 197
- Kullanım hakkı** 280
- Kuruluş** 31, 36, 41, 42, 88, 89, 91, 101,
107, 112, 121, 123, 124, 126, 128,
129, 130, 133, 134, 137, 138, 139,
140, 141, 145, 146, 147, 148, 150,
189, 191, 198, 283, 288, 290, 291,
322, 323, 339, 340, 342, 344, 355,
361, 364, 365, 368, 369, 370, 371,
372, 387, 388, 392, 395, 401, 407,
408, 409, 434, 447, 455, 457
- Kurumsal yönetim ilkeleri** 54, 92, 106,
107, 108, 109, 110
- Kusur** 14, 51, 61, 124, 227, 231, 232,
233, 234, 236, 237, 244, 329, 333,
352
- L**
- Limited Şirket** 9, 11, 12, 41, 42, 57, 58,
59, 60, 61, 62, 63, 64, 66, 67, 182,
432
- Lisans** 74, 78, 277, 278, 279, 280, 281,
346, 356, 357, 364, 365, 388, 395,
397, 431, 441, 458, 459, 460, 461
- Ön lisans 356, 357
  - Üretim lisansı 278, 280, 460, 461
- M**
- Mahkeme** 4, 5, 17, 18, 19, 20, 23, 41, 42,
43, 48, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 57,
58, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67,
70, 71, 72, 159, 160, 161, 162,
166, 167, 168, 169, 170, 171, 172,
173, 174, 175, 176, 177, 178, 179,
180, 181, 184, 185, 187, 189, 191,
209, 210, 211, 212, 213, 214, 216,
229, 231, 232, 234, 241, 244, 248,
253, 257, 258, 259, 260, 261, 262,
263, 264, 265, 266, 268, 269, 272,
273, 274, 295, 305, 306, 309, 310,
311, 312, 313, 314, 338, 346, 347,
353, 361, 362, 363, 366, 368
- Mahkeme kararı 53, 185, 210,
229, 231, 234, 241, 295, 306, 314,
346, 361, 362
- Malvarlığı** 14, 16, 41, 48, 50, 65, 73, 74,
75, 77, 78, 89, 91, 138, 139, 143,
150, 228, 234, 267, 269
- Malvarlığı devri 73, 77, 78

Manevi haklar 338, 340
 Marka 225, 341, 342, 343, 344, 345, 411, 418, 428, 434, 437, 439, 448,
 Masraf avansı 164, 165, 166, 167
 Menfi tespit 197, 200, 426, 427, 431, 433, 434, 435, 457
 Menkul kıymet 35, 68, 69, 97, 101, 107, 129, 137, 138, 145, 150, 151, 190, 368, 369, 372, 389, 392, 399, 411, 412
 Merkez Bankası 50, 123, 369, 370, 371, 372, 384
 Merkezi Kayıt Kuruluşu / MKK 115, 116, 118, 121, 122, 123, 124, 133, 134
 Milletlerarası Tahkim Kanunu / MTK 168, 169, 170, 171, 174, 190
 Milletlerarası Ticaret Odası / ICC 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 167, 177, 178, 179, 180, 187, 189, 191
 - ICC Tahkim Divanı 177, 178, 179
 - ICC Sekreteryası 157, 177
 - ICC Tahkimi 155, 159, 160, 161, 163, 164, 167, 177
 - ICC Tahkim Kuralları 155, 160, 164, 177
 Muafiyet 71, 95, 102, 103, 196, 197, 355, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435
 - Vergisel muafiyet 91
 Muvazaalı işlem 295, 306
 Müdür 4, 5, 7, 8, 11, 61, 67, 109, 112, 122, 182
 Mülkiyet 40, 41, 74, 75, 88, 89, 91, 141, 142, 144, 187, 227, 242, 278, 338, 344, 345, 364, 365, 366, 367, 385, 376, 441, 446
 Münhasır 5, 69, 79, 80, 219, 220, 222, 339, 340, 429, 430, 433, 435
 - Münhasırlık 79, 80, 220, 222
 Müşavir ve Mühendisler Uluslararası

Federasyonu / Fédération Internationale Des Ingénieurs-Conseils / FIDIC 282, 283, 284

N

Nisap 23, 31, 34, 47, 61, 94, 95, 100, 103, 126, 127

O

Ortak 23, 31, 42, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 89, 92, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 108, 122, 125, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 197, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 253, 283, 302, 366, 369, 382, 398, 426, 429, 430, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457

Ortaklık sözleşmesi 225, 226, 227, 228, 229

Oy hakkı 17, 28, 54, 95, 99, 100, 115, 117, 122, 125, 126, 127, 132, 136

Ö

Özel finans kurumları 87

Özelleştirme 143, 259, 272, 429, 430, 431, 432, 457

Özen borcu 227

Özkaynak 122

P

Pay alım teklifi 96, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 135, 400

Pazar 106, 107, 108, 196, 205, 218, 219, 220, 221, 343, 424, 434, 435

- Pazar payı 196, 343, 434, 435

- Ürün pazarı 205, 220

Portföy 89, 97, 98, 128, 129, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 408, 453

- Portföy yönetim şirketi 141, 142, 146, 147, 408
- R**
- Rehin 72, 91, 107, 108, 137, 140, 245, 267, 269, 270
  - Hisse rehni 267
  - Rehnin paraya çevrilmesi 267, 268, 269, 270
  - Taşınmaz rehni 137
  - Taşınır rehni 267
  - Ticari işletme rehni 269
- Rekabet 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 142, 188, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 221, 222, 227, 369, 381, 399, 400, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 415, 417, 418, 419, 426, 428, 433, 436, 457
  - Rekabet ihlali 195, 198, 200, 203, 204, 205, 206, 208, 209, 210, 211, 213, 214, 215, 216, 217
  - Rekabet yasağı / Rekabet etmeme 79, 80, 81, 82, 83, 84, 227, 428
  - Rekabet yasağı sözleşmeleri 79, 81, 82, 83, 84
- Rekabet Kurulu 196, 201, 203, 214, 215, 216, 219, 426, 436, 457
- Rekabet Kurumu 78, 197, 201, 207, 214, 215, 216, 217
- Rekabetin Korunması Hakkında Kanun / Rekabet Kanunu 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 215, 216, 217, 218, 220, 221, 320, 419, 433
- Riskli yapı 364, 365, 366, 367
- Rüçhan hakkı 31, 32, 38
- S**
- Sağlayıcı 219, 321, 331, 332, 333, 360, 361, 362, 363
- Satıcı 321, 326, 327, 328, 329, 330
- Sebepsiz zenginleşme 237
- Seçimlik haklar 235, 236, 237, 238, 327, 328, 329, 332, 333
- Sermaye 12, 14, 18, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 50, 53, 54, 55, 56, 88, 89, 91, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 102, 103, 106, 107, 108, 110, 114, 115, 117, 118, 119, 121, 122, 123, 124, 125, 128, 129, 130, 134, 138, 139, 140, 141, 142, 144, 146, 148, 149, 150, 190, 370, 371, 382, 398, 399, 411, 423, 443, 447, 449, 454
  - Çıkarılmış sermaye 33, 38
  - Esas sermaye 30, 31, 32, 33, 34, 35, 40, 42, 45
  - Kayıtlı sermaye 22, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 45, 398
  - Sermaye artırımı 12, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 42, 43, 45, 47, 93, 96, 129, 134, 447
  - Sermaye azaltımı 45, 46, 47, 56
- Sermaye piyasası araçları 115, 117, 119, 121, 123, 128, 129, 139, 144, 148, 149, 150
- Sermaye Piyasası Kanunu / SPKn 35, 92, 99, 100, 101, 103, 105, 106, 110, 114, 119, 121, 124, 125, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 145, 150
- Sermaye Piyasası Kurulu / SPK 88, 92, 99, 106, 110, 118, 121, 125, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 138, 139, 140, 141, 146, 147, 148, 149, 151, 190
- Sigorta 87, 91, 100, 123, 124, 221, 243, 244, 245, 246, 282, 286, 357, 389, 393, 395, 409, 427, 431, 435, 438, 445
  - Sigorta ettiren 244, 245, 246

- Sigortacı 78, 244, 389
- Sigortalı 245
- Sorumluluk 3, 7, 13, 14, 15, 16, 27, 28, 42, 48, 51, 52, 77, 106, 109, 116, 117, 118, 121, 123, 124, 210, 212, 227, 228, 230, 231, 232, 233, 234, 252, 260, 282, 285, 286, 298, 309, 319, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 333, 355, 360, 393, 397, 404, 409
- Müşterek ve müteselsil sorumluluk 210, 211, 212, 285
- Sorumluluk davası 52, 260
- Sözleşmenin devri 75, 76
- Sukuk 87, 88, 90, 91

- Ş**
- Şube 5, 183, 384, 437

- T**
- Tacir 9, 10, 11, 80, 183, 184, 186, 320, 325
- Tacir yardımcısı 9, 10, 11, 80, 183, 186
- Tahkim 48, 122, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 260, 286, 287, 386, 404
- Milletlerarası tahkim / Uluslararası tahkim 163, 168, 174, 175, 176, 185, 187, 190, 191, 192, 404
- Tahkim anlaşması / Tahkim sözleşmesi 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 163, 169, 170, 171, 173, 174, 175, 176, 178, 181, 182, 183, 184, 185, 186
- Tahkim davası 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 170, 177
- Tahkim dili 156
- Tahkim itirazı 171, 172, 173, 174, 175, 176
- Tahkim kuralları 155, 160, 164, 177, 188, 189, 190, 191
- Tahkim şartı 173, 174, 175, 183, 184, 185, 186, 260
- Tahkim yeri 156, 160, 161, 162, 163, 178, 188
- Tahvil 35, 36, 37, 137, 140, 143
- Takas 36, 122, 123, 134, 143, 369, 443
- Tanık 87, 163
- Tasfiye 12, 19, 48, 49, 50, 51, 52, 56, 228, 229, 389
- Tasfiye memuru 19, 48, 49, 50, 51, 52
- Tazminat 43, 52, 69, 70, 71, 72, 79, 80, 82, 83, 84, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 234, 235, 236, 237, 238, 240, 245, 248, 266, 296, 310, 311, 312, 313, 314, 329, 332, 382
- Tebliğat 23, 365, 398
- Tedbir 41, 48, 58, 90, 101, 109, 122, 123, 124, 138, 143, 198, 200, 242, 262, 263, 264, 265, 266, 269, 344, 345, 346, 347, 362, 370, 393
- İhtiyati tedbir 58, 90, 109, 138, 143, 262, 263, 264, 265, 266, 347
- Temerrüt 43, 235, 236, 237, 238, 400
- Temerrüt faizi 43, 400
- Teminat 46, 47, 49, 68, 71, 90, 97, 107, 108, 109, 110, 124, 133, 137, 139, 139, 140, 143, 150, 164, 243, 244, 245, 246, 251, 253, 264, 265, 267, 268, 270, 353, 408, 412
- Kişisel teminat 251
- Teminat mektubu 133, 243, 353
- Temlik 76
- Temsil 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 23, 31, 32, 47, 48, 52, 53, 54, 71, 80, 95, 122, 123, 131, 163, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 210,

- 226, 227, 233, 252, 282, 311, 339, 371, 443
- Kanuni temsilci 13, 14, 15, 16, 365
  - Temsil yetkisi 5, 7, 8, 9, 11, 12, 48, 182, 183, 227
  - Temsilci 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 19, 47, 95, 122, 163, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 210, 226, 233, 282, 283, 309, 346, 347, 355, 365, 384, 430
  - Ticari temsilci / ticari mümessil 4, 183, 186
  - Ticari vekil 4, 9, 10, 11, 183
- Temyiz 214, 248, 257, 258, 259, 260, 271, 272, 273, 274, 295, 310
- Tenfiz 159, 161, 170, 178, 180, 181, 184, 185, 186, 190, 191
- Tescil 9, 10, 13, 14, 15, 23, 27, 31, 33, 42, 43, 45, 46, 74, 75, 115, 141, 147, 148, 225, 295, 304, 305, 306, 341, 342, 343, 345, 346, 365, 418
- Tescil ve ilan 9, 10, 27, 45, 46, 74, 75, 115
- Teşebbüs 25, 69, 70, 71, 80, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 209, 210, 211, 216, 218, 219, 220, 221, 222, 426, 431
- Teşvik 91, 159, 166, 167, 189, 191, 206, 259, 272, 278, 423, 424, 425
- Ticaret sicili 9, 10, 12, 15, 25, 27, 43, 46, 49, 51, 74, 75, 145, 147, 268, 304
- Ticaret unvanı 74, 129, 402
- Ticari işletme 40, 73, 74, 75, 79, 80, 183, 269
- Toplu iş hukuku 295, 296, 298
- Topluluk şirketi 26, 36, 37, 68
- Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun / TKHK 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 331, 333
- Tür değiştirme 68, 69, 92
- Türk Patent Enstitüsü / TPE 341, 345
- Türk Ticaret Kanunu / TTK 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 30, 31, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 106, 110, 115, 131, 184, 225, 251, 252, 253, 254
- eTTK / Eski TTK 35, 53, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 67
- Türkiye Büyük Millet Meclisi / TBMM 9, 162, 189, 191, 195, 202, 351, 353
- Türkiye Muhasebe Standartları 107, 125, 402, 403, 413, 414, 416, 417
- U**
- Ultra vires* 252
- UNCITRAL Model Kanunu 173, 190
- Uyuşmazlık 10, 49, 58, 59, 62, 122, 155, 156, 158, 159, 164, 165, 168, 169, 170, 171, 173, 174, 175, 176, 178, 179, 181, 187, 189, 190, 191, 216, 217, 241, 258, 259, 260, 263, 264, 271, 286, 287, 367
- Uyuşmazlıkların çözümü 122, 175, 187, 189, 190, 191, 216, 217, 287
- V**
- Vergi 13, 14, 16, 51, 77, 78, 91, 126, 225, 238, 244, 257, 258, 259, 273, 375, 402, 420, 421, 423, 424, 431, 432
- Vergi borcu 13, 14, 16
  - Vergi borçlusu 14
- Vergi Usul Kanunu / VUK 13, 14, 15, 16, 420, 421

Y

Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve İcrası Hakkında Sözleşme / New York Konvansiyonu 175, 184, 185, 191

Yan Sınırlamalar 204

Yargıtay 44, 57, 58, 59, 61, 62, 65, 67, 169, 171, 175, 176, 184, 185, 186, 191, 234, 237, 238, 247, 248, 249, 250, 251, 254, 310, 312, 313, 314, 315, 316, 346

Yatırım 87, 88, 97, 98, 100, 101, 105, 107, 114, 123, 128, 129, 134, 137, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 149, 150, 151, 278, 289, 290, 351, 352, 358, 383, 394, 399, 400, 407, 414, 416, 423, 424, 425, 427, 430, 431, 436, 437, 438, 439, 441, 442, 443, 444, 446, 447, 449, 453, 454, 455, 457

- Yatırımcı 87, 90, 91, 105, 107, 108, 111, 114, 116, 119, 120, 121, 137, 140, 142, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 151, 345, 389
- Yabancı yatırım 87, 90, 91, 143, 358
- Yabancı yatırımcı 90, 91
- Yatırım fonu 107, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 149, 150, 151, 399, 447

- Gayrimenkul yatırım fonu 141, 142, 143, 144, 145, 399

Yavru şirket 25

Yeniden yapılandırma 9, 39, 146, 151, 260, 295, 385, 386, 416, 421, 427

Yetki devri 3, 5, 6, 7, 8, 33

Yönetim kurulu 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 28, 31, 32, 33, 34, 36, 45, 46, 47, 51, 69, 70, 71, 72, 89, 93, 94, 98, 100, 102, 104, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 133, 147, 182, 189, 190

Yönetim yetkisi 6, 7, 8, 227

Z

Zamanaşımı 52, 72, 210, 215, 216, 266, 269, 329, 333

Zarar 9, 11, 15, 18, 19, 28, 45, 47, 51, 52, 62, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 80, 88, 90, 124, 144, 196, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 215, 216, 217, 226, 227, 228, 229, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 240, 244, 245, 262, 263, 264, 266, 268, 271, 324, 352, 354, 366, 417

- Müspet zarar 235, 236, 237, 238

- Menfi zarar 235, 236, 237, 238